EPISTOLAE MAR SILII FICINI FLO RENTINI

MARSILIVS FICINVS FLORENTINVS CVNCTIS SEMEL EPISTOLIS SVIS. S.

q Votiens æpiſtolæ meæ amicis meis (me iubēte) ſalutem dicitis: totiens amiciſſimo veſtro Hiero nimo Roſſio immortales ſalutes dicite. Vos em̄ ego mortales genuerā. ac neſcio qua fortuna ꝑ pediē moribūdus. Hieronimus aūt inſignis pietate vir re generauit vos nuper (vt ſpero) iam immortales. Latebatis em̄ iādiu lucis cupide. nec quiſq̄ adbuc e tenebris eruebat. Fato forſan vel Genio nondū volente. Roſſius aūt noſter immo & vobis Roſcius. qua pietate ſemꝑ erga parentem veſtrum Marſiliū ſe geſſit. eadem nūc & vos charitate qua dam hereditaria fœliciter eſt proſequutus. diligentia ſimul & opera curans. vt veſtre facies iāiam oppreſſe prorſus ex primerentur. Hunc ergo doctum. piumq̄ reſtitutorem ve ſtrum: hactenus quidem triſtes: nūc hylares ſalutate. atq̄ ꝓ ingenti immortalitatis munere. immortales grās agite.

XV. DECEMBRIS. MCCCCXCIIII.
FLORENTIAE.

9
162

TABVLA

TABVLA SECVNDI LI.

TABVLA LIBRI TERCII.

TABVLA LIBRI QVARTI.

TABVLA

TABVLA LI. QVINTI.

TABVLA LIBRI SEXTI

TABVLA LIBRI SEPTIMI.

TABVLA OCTAVI LIBRI.

TABVLA VNDECIMI LIBRI.

TABVLA LIBRI DVODECIMI.

FINIS TABVLE.

Probemium Marsilii Ficini Florentini in epistolas suas. S. in primũ librum ad Iulianum Medicem: V. Magnanimum.

MARSILIVS FICINVS IVLIANO MEDICI. V. MAGNANIMO. S. D.

MAGNVS Cosmus magnanime Iuliane auus tuus patronus sæpe platonicum illud habebat in ore nihil ad ægregias res agendas accõmodatius esse q̃ prudentiũ doctorũq; virorũ beniuolentiã. Nullũq; certius argumentũ esse vel iustitiæ prudẽtiæq; q̃ si amici huiusmodi adsint: vel iniusticiæ & imprudẽtiæ q̃ si desint. Aureũ hoc Platonis nostri p̃ceptũ. Cosmus re ipsa etiã multomagis q̃ verbis in om̃i eius vita ꝓbauit vir certe præ cæteris diues pecuniarũ. Longe ditior hominũ: prudentiæ iustitiæq; ditissimus. Atq; id q̃d rarissimum & mirabile est filiũ & nepotes huius om̃is thesauri reliquit heredes. Quo fit vt in Iuliano meo senem illum ex quo vnico post deũ salus mea pendebat agnoscam. Nemo est igitur quẽ magis saluere cupiã q̃ Iulianum Atq; id quidem quottidie deum præcor & obsecro. Vt autẽ tibi animi mei votum affectumq; certius declararem: volumen primum epistolarũ ad amicos mearũ tibi amicorũ regi dedicare decreui. Quo & amici omnes ad vnum præcipuum referantur amicum: & tu in iis legendis: quotiens salutem legis: totiens Iulianum a Marsilio intelligas salutari.

De fœlicitatis desiderio.

Cosmus Medices Marsilio Ficino Platonico. S. D.

Contuli heri me in agrum charegium: non agri sed animi colẽdi gratia: Veni ad nos marsili q̃primũ. Fer tecum Platonis nostri librũ de summo bono. Quẽ te isthic arbitror iã e greca lingua in latinam vt promiseras transtulisse. Nihil enim ardentius cupio: q̃ quæ via commodius ad fœlicitatem ducat cognoscere. Vale & veni non absq; orphica lyra

Que sit ad fœlicitatem via.

Marsilius Ficinus magno Cosmo. S. D.

Veniam ad te cũ primũ potero q̃ libentissime. Quid. n. gratius q̃ in charegio hoc est gratiarum agro vna cum cosmo gratiarũ patre versari: Interim accipe paucis q̃ apud Platonicos via sit ad fœlicitatem accõmodatissima. Et q̃uis existimẽ non opportere ei viam monstrari qui prope iam peruenit ad calcem: desiderio tamẽ tuo & in absentia & in presentia obsequendum esse censui: Omnes homines bene agere hoc est bene viuere volunt. Bene autem viuent si bona illis adsint q̃ plurima. Bona vero hæc dicuntur. Diuitie: sanitas: forma: robur: nobilitas generis: honores potentia: prudentia: preterea iustitia: fortitudo: temperantia & præ cæteris omnibus sapientia: quæ quidẽ vim oẽm

fœlicitatis complectitur. Fœlicitas quippe in proſpera optati finis cõſecutione conſiſtit. Id autẽ in ſingulis facultatibus ſapientia præbet. Siquidem periti tibicines quicquid tibiarum vſus requirit optime conſecuntur. Et eruditi grammatici quod ad litteras tum legẽdas tum ſcribẽdas pertinet. Sapientes quoq; gubernatores ad ꝓſperum nauigatiõis portum præ ceteris aſſecuntur. Necnon belli dux ſapiens quid ad militiam attinet tutius expedit. Et ſapiens medicus melius adoptatam perducit corporis valitudinẽ. Q̃obrem ſapientia in ſingulis humanis operibus nos voti cõpotes pro viribus efficit. Neq; oberrat vnq̃ neq; fallitur. Alioquin ſapientia reuera non eſſet. Cum vero cauſa conſequẽdi finis ſapientia ſit neceſſarium eſt eam ad fœlicitatem totũ valere. Præterea ii duntaxat quibus bona plurima aſſunt beati dicunt̃. Hi tamen nõ prius beati ſunt q̃ bona ipſis præſentia proſint. Neq; proſunt vnq̃ niſi illis vtantur. Sola. n. ſine vſu poſſeſſio nihil momenti ad fœlicitatem habet. Veruntamen nec vſus etiam ſufficit: Poteſt. n. quis male vti: ex quo contingit vt ledatur potius q̃ adiuuetur. Vt igitur poſſeſſioni vſum addimus ſic et vſui rectitudinem addere decet. Ne vtamur ſolum verum etiam recte vtamur: vt autem ſingulis recte vtamur: ſola eſt nobis ſapiẽtia preſtat. Q̃d quidem licet in artibus intueri. In quibus illis duntaxat qui artis periti ſunt tam materia q̃ inſtrumẽtis recte vtuntur. Eadẽ quoq; ratione vt diuitiis: ſanitate: forma: robore: ac cæteris quæ bona vocãtur vtamur recte ſapientia efficit. Quapropter in omni poſſeſſione vſu operatione cauſa proſpere beneq; agendi ſcientia eſt. nam qui ſine mente & poſſidet multa & vtit̃ tanto leditur magis q̃to poſſidet plura pluribuſue: abutit̃. Sane q inſipiẽs: quo min⁹ agit min⁹ errat. Minus errans minus etiam male agit. Minus autem male agens minus ẽ miſer. Agit certe minus: ſi pauper ſit q̃ ſi diues. Si debilis q ſi robuſtus. Timidus q̃ audax piger q̃ vigil: tardus q̃ velox: hebes q̃ ſagax. Itaq; nulla eoꝝ quæ in ſuperiorib⁹ bona nuncupabant̃: ꝑ ſe bona ſunt. Nã ſi illis inſcitia præſit: tanto deteriora ſunt q̃ eorum contraria. quãto vberius improbo duci amminicula ſcelerum poſſunt ſuppeditare: ſin autem prudentia ſapiẽtiaq; illi præſideant tum deniq; meliora. Ipa tamẽ per ſe neq; bona ſunt neq; mala ſapienti ſi quidẽ viro tam aduerſa q̃ proſpera: deniq; euadũt vtilia recte vtriſq; vtenti: inſipienti vero contra. Sola igitur ex omĩbus rebus noſtris ſapientia per ſe bonum eſt. Sola inſipientia per ſe malum. Cum ergo omnes fœlices eſſe velimus fœlicitaſq; abſq; recto rerũ vſu haberi non poſſit rectum vero rerum vſum ſcientia prebeat: cæteris omnibus prætermiſſis omĩ cum plenitudine tum pietatis ſtudio niti quiſq; debet: vt q̃ ſapientiſſimus fiat. ſic. n. animus noſter deo qui ſapientia ipſa eſt: euadit ſimilimus. in qua quidem ſimilitudine ſummũ plato cõſiſtere gradum beatitudinis arbitratur.

Imitatio vtilior eſt q̃ lectio.

Marſilius Ficinus Amerigo Bencio Viro Magnifico. S.D.

a Ccepi bodie tuo nomine græcos platonis noſtri dialogos: mu-
nus certe magnificum: animo tuo dignum: meo gratiſſimum.
Gratias tibi ago magnas. vtinã immortalem gratiam quando-
qꝫ cœleſtes tibi referãt gratiæ. imitari in boc ſicut in pleriſqꝫ aliis magnũ
Coſmum: vt arbitror: voluiſti. is.n. ſuperioribus diebus bibliotecã me-
am græco ornauit platone. Domum amerige tuum laudo equidẽ imi-
tationem probo. Accommodatior nanqꝫ advirtutem via eſt imitatio q̃
lectio. ſane quemadmodum barmonia: dum preſens aures noſtras illa-
bitur vebementius afficit q̃dum preterita cogitatur ac prælium cũ ſpe-
ctatur acrius mouet q̃cum narratur: ſic ægregia viuentiũ. Heroum ope
ra ardentius advirtutem inflammant exactiuſqꝫ formant: q̃ veterũ phi-
loſopborum de moribus diſputantium verba.

Dialogus inter deum & animam tbeologicus.

Marſilius Ficinus Micbaeli Mercato Miniatenſi dilecto conpby-
loſopbo ſuo. S.D.

ſ Aepe de moralibus naturaribuſqꝫ vna pbyloſopbati ſumus di-
lecte micbael. Sepius de diuinis: memini autem te ſæpe numero
ſolitũ dicere: moralia vſu comparanda eſſe naturalia ratiõe quæ
renda. Diuina a deo oratione petenda. Legi etiam apud Platonem no-
ſtrum diuiua ob vite puritatem reuelari potiuſq̃ doctrina verbiſqꝫ do-
ceri. Hæc igitur atqꝫ ſimilia cum ſedulo cogitatem cœpi quandoqꝫ luge
re animo. Vtpute qui & rationi iam diffiderem. Et nondum reuelatio-
ni conſiderem. Ortus binc eſt intimus quidam inter animam deumqꝫ
dialogns. Hunc audi ſi placet. Quis exiſtimem te forte proprius iam
q̃ nos alloqui deum. DEVS. Miſera quid tantum luges anima mea?
Pone iam finem o filia lacbrimis. En aſſum tibi pater tuus. Aſſum me-
dicina ſaluſqꝫ tua. ANIMA. O vtinam meus mibi pater aſpiret. Ha ſi
putarem poſſe tantum mibi munus obtingere ba quantum læticia in-
ſanirem. Nunc vero quo pacto fieri valeat iſtud non video: neqꝫ .n. qui
mibi tantum extrinſecus adeſt ſummus eſt pater meus. Ille ſi quidẽ na-
turæ artifex vt opinor interius etiam me prolem ſuam genuit q̃ natura
ſuã: neqꝫ q tm̃ intrinſecus ineſt ſummus eſt pater meꝰ: ille ſiqdẽ maior
me eſt. qui vero intra me eſt me eſt proculdubio minor. Quo autẽ mo-
do & intra ſimul & extra me quicq̃ eſſe queat ignoro. Hoc me boſpes
quicunqꝫ ſis boc me grauiter angit ꝙ ſine patre meo viuere nolim: &
ipum reperire poſſe diffido. DEVS. Pone finem o filia lacbrymis ne te
afflictes o filia: & non boſpes eſt qui tecũ loquitur: ſed domeſticus fami
liarior tibi q̃ ipa tibi. Aſſum equidem tibi ſimul & inſum. Adſum equi
dẽ tibi quia inſum: inſum tibi quia tu es in me: quæ niſi eſſes in me non
eſſes in te immo omnino non eſſes. Pone finẽ o filia lacbrymis ecce pa-
rens: Parens tuus quantũ mole eſt omniũ minimus tantũ virtute ẽ ma

ximus omniũ: & quoniam angustissimus est: est intra omnia. Quoniã
amplissimus extra omnia ecce tibi adsum & intus & extra angustia ma
xima: minima amplitudo. Ecce inquã: nõne vides? Cœlũ & terram ego
impleo & penetro & cõtineo. Impleo nõ impleor quia ipsa sum pleni-
tudo. Penetro nõ penetror: quia ipsa sum penetrãdi ptãs. Cõtineo nõ
cõtineor: quia ipsa sum cõtinẽdi facultas: Non impleor ne indignus fu
erim quia copia ipsa sum. Non penetror ne esse desinã qui ipsum esse
sim. Nõ cõtineor ne desinã esse deus qui infinitas ipsa sum. Ecce nõne
vides. Ingredior ꝑ oĩa nõ ꝑmixtus: vt & supgredi valeã. qui excellẽtia
insa sum. Supgredior oĩa nõ disiunctus: vt simul & ingredi valeã: &
sugredi penitus & vnire qui vnio ipsa sum: ꝑ quã fiũt ꝑ quam constant
quã appetũt oĩa. Cur diffidis reperirẽ parentẽ o demens? Non diffici-
le reperit̃ vbi sim: siquidẽ in me sunt ex me fiũt ꝑ me seruant̃ quælibet
semꝑ vbiq́ꝫ. Et infinita virtute ꝑ infinitũ amplificor interuallũ. Quin po
tius nullo modo reperit̃ vbi nõ sim ꝑ me quippe boc ipsum vbi est di
citurq́ꝫ vbiq́ꝫ: ꝑ me ducẽ: ꝑ me lucẽ agit: & q̃rit q̃cũq́ꝫ agit q̃sq́ꝫ & quæ-
rit alicubi. Non desiderat̃ vsq́ꝫ nisi bonũ: nõ repit̃ vsq́ꝫ nisi verũ: ego sũ
oẽ bonũ: ego sũ oẽ verũ. Quere faciẽ meã & viues. Sed ne mouearis vt
me tãgas q̃ stabilitas ipsa sum: ne distrabaris ꝑ varia vt me apphẽdas q̃
vnitas ipsa sum. Siste motũ. Collige multitudinẽ. Me ꝓtinus assequе-
ris: iamdiu te penitus assecutũ. ANIMA. Huic tam cito me deseris o
mea salus. Cur tam repente filiã deseris sitibundã? Perge age vlterius:
ꝑge precor venerabile numen. Dic obsecro ꝑ maiestatẽ tuã si placet pla
nius: ba fac vt placeat. Dic ergo quia placuerit planius: quid nõ es pa-
ter meus vt reuiuiscã? Quid es iterũ mi pater vt viuã? DEVS. Nõ cor
poris natura parẽs est tibi filia. Tanto eñ melior es q̃to parenti magis
obtemperas: es autẽ tanto præstantior q̃to magis corpori aduersaris.
Bonũ tibi est esse cum patre: malum tibi est esse cum corꝑe: nõ animus
aliquis te genuit o anima. Alioquin nibil suꝑ animũ cogitares & in ip
sa animi mutabilitate sisteres gradum: neq́ꝫ stabilem prorsus naturam
exigeres: non intellectus aliquis multiplex te creauit: non eñ simplici
tatem summã attingeres. Et intellectus ipsius tibi sufficeret consecutio
nunc autem id ipsam vitam ad ipsam essentiam: ad ipsum esse absolutũ
intelligendo atq́ꝫ amando adscendis super quemlibet intellectum neq́ꝫ
satis tibi intelligẽtia est nisi & bene & bonum intelligas. Bonum vero
ipsum tibi satis est absq́ꝫ dubio: non enim ob aliam rationem requiris
quodlibet nisi quia bonum. Bonum igitur ipsum procreator tuus est
anima: non bonum corpus: non bonus animus: nõ bonus intellectus:
sed bonum. bonum quod quidem in seipso cõsistit: extra subiecti limi-
tes infinitum. Infinitamq́ꝫ tibi tribuit vitam: vel ab euo in euum: vel sal
tem ab initio quodam in sempiternum. Boni faciem intueri desideras?
mundum conspice vniuersum solis lumine plenum: lumen conspice in

materia mundi plenum omnibus rerum omnium formis atque volubile subtrahe materiam: relinque cætera. Habes animam incorporeum lumen: omniforme mutabile. De me rursus huic mutationem: es iam intellectum angelicum consecuta incorporeũ lumen: omniforme immutabile. Detrahe huic eam diuersitatem per quam forma quelibet diuersa ẽ lumine & aliũde infusa ẽ lumini: ita vt eadẽ lumias & formæ cuiusque essentia sit lumẽque ipm sese formet p quam formas suas formet oĩa lumẽ hoc ĩfinite lucet: quia natura lucet sua: neque alterius mixtione inficit vel cõtrabitur: per omnia est quia in nullo: in nullo est proprie vt equæ per omnia fulgeat: viuit ex se & vita m præstat cunctis: quandoquidem vmbra eius qualis est ista lux solis: sola incorporalibus est viuifica. Sentit quælibet: sensumque largitur: si vmbra eius sensus omnes omnibus excitat: amat denique singula si maxime sua sunt singula. Ergo quid solis ẽ lumẽ: Vmbra dei. Ergo quid deus est: Sol solis est deus. Solis lumen est deus in corpore mũdi. Deus est solis lumen super angelicos intellectus. Talis vmbra mea est o anima vt rerum omnium corporalium pulcerrima sit. Qualem esse meam lucem existimas: Si tantum mea lucet vmbra quãtum lux mea fulget. Amas lucem vbique præ ceteris: immo solam. Ama me solum solam o anima lucem infinitam lucem me me in quam infinite ama fulgebis iam & oblectaberis ĩfinite. ANIMA. O rem miram quæ admirationem ipsam exuperat. Quis nunc me insolitus vrit ignis: Quis mihi sol nouus: & vnde subrutilat: Quis nam & vnde tantus & tã dulcis spiritus meas modo medullas pungit & mulceat: mordet & lambit Stimulat: & titillat quam amara dulcedo hæc est. Cogitare quis possit: etiam amara dulcedo: Quæ me liquefacit pœnitus & euiscerat: Cuius comparatione. Quaue sublata amara mihi vel quæ dulcissima sunt videntur. Quã dulcis amaritudo quæ me dilaniatam conglutinat & redintegrat qua cum mihi vel amarissima quæque dulcescunt: quam necessaria voluntas hæc est: cum bonum ipsum nolle non possum: & aliud quodlibet vitare potius valeam vel differre quam boni auiditatem: Nam & si hanc vitare voluero non nisi quia deuitationem ipsam bonam existimauerim: deuitare tentabo: quare rursus voluntaria huiusmodi necessitas est. Cũ nihil magis voluntarium sit quam bonum. propter quod omnia immo quod in oĩbus vbique volo: & ita volo: vt velim insup non posse nolle: quam viua mors ista est. Quis cogitet per quam in me morior: in deo viuo: per quam morti morior: vitæ viuo & viuo vita: & gaudeo gaudio. O voluptatem super sensum. O lætitia super animum. O gaudium super mentem: Sum equidem nũc extra mentem: neque amens tamen quia sup mentem. Furo rursus furo nimium: neque precipitor tamen quia tollor in altum. Gestio nunc vndique totus: & diffluo: neque dispergor tamen quia me colligit mecum: quia me viuit secum deus vnitas vnitatum. exultate igitur nunc mecum omnes quorum deus exultatio est: deus meus obuius factus est mihi

deus vniuersi amplexus est me. deus deorum meas modo medullas il/
labitur. Iamiam alit me deus ipse totam: & qui genuit me regenerat.
Genuerat animam reformat in angelum: conuertit in deum: quam ego
gratiã tibi referam o gratia gratiarum. Tu ipse doce me gratia gratiarũ
doce precor & presta. Gratia deniq̃ tibimet deus ipse tu deus esto.

Lex & iustitia.

Marsilius Ficinus Octoni Nicholino Benedicto Aretino viris con
sultis Petro pactio & Bernardo Iunio equitibus. S.D.

P Ersuasistis mihi vt græcas Platonis leges latinas efficerem: ad
idem cohortatus est me etiam magnus Cosmus. Itaq̃ feci iam:
atq̃ eo libentius q̃ arbitrabar ciuitati magis opus esse optimis
viris consultis q̃ mercatoribus bonis aut medicis. ac tanto magis ꝓfu/
isse græcis Minoem q̃ Galienũ q̃to animus prestantior est q̃ corpꝰ aut
spiritus: et eterna vita q̃ temporalis. Mercatura quippe corpus: Medi/
cina spiritus: lex anima ciuitatis esse videtur & quis multæ videant̃ es/
se leges in ciuitate non tamen multe sunt ciuitatis animæ. Sicut. n. mul/
tæ artes variiq̃ ciuium gradus non plures ciuitates sed vnicam faciunt
si ad finem eundem simili ratione proficiscãtur, ita q̃uis multæ sint ma/
gistratuum constitutiones in vrbe vnica tamen est publica lex: commu
nis. s. recte viuendi regula ad publicam conducens fœlicitatem. Ad hãc
legem deus nos & natura preparant. constitutiones cohortantur deus
vnicus deniq̃ format. Adiuua. n. lege tum lex siderum tum lex homi/
num proficiscitur. Q̃obrem omnes legum conditores partim moisem
tanq̃ simiæ imitati diuinarum legum verissimum auctorem partim ne/
scio quomodo veritate cõpulsi adeo leges se habuisse sub variis figmẽ/
tis affirmauerunt: egyptiorum legum lator osiris a Mercurio Zautra/
stes apud Arimaspos a bono numine: Xamolsis apud scythas a vesta.
Minos cretensis & Solon Atheniensis ab ioue: Ligurcus lacædemoni
us ab apolline. Numa rex romanoꝝ a nympha egeria. Maumethes rex
arabuꝫ ab angelo Gabriele: noster Plato legum libros exordit̃ a deo:
quem esse ait cõmunem legum omniũ conditorem. Quod etiam in dy
alogo qui ꝓtagoras inscribitur confirmauit dicens artes illas quæ ad vi
ctum pertinent a prometheo hoc est humana prouidentia nobis tradi/
tas esse. Legem vero bene fœliciterq̃ viuendi ab Ioue. i. diuina ꝓuiden
tia per Mercuriũ hoc est inspirationẽ angelicam fuisse concessam. Non
possum amici optimi vim leges nõ admirari. Legis siquidẽ ordo & cõ/
centus aliquis necessarius est in elementis mũdi animalisq̃ humoribꝰ
in brutorũ victu. In contubernio quoq̃ latronũ. Hi. n. absq̃ iusto quo/
dam ordine vna versari non possunt: Quid autẽ dicemus ad hoc: q̃ cũ
apud inferos alia nulla sit virtus non desunt: illic tamẽ lex & iusticia quæ
pro meritis improbos puniant. Et cum inter beatos nõ sint virtutes ille
morales amplius necessariæ quæ ad sedandas corporis sensuumq̃ ꝑtur

bationes mortalibus conferunt a quibus liberati iam sunt qui beata vita fruuntur lex tamen inter eos & iusticia vigent: que pro dignitate singulos eternis afficiunt premiis seruantq́ beatos. Valete foelices.

De diuino furore.

Marsilius Ficinus Peregrino alio. S. D.

t Ercio chalendas decembres Ficinus medicus pater meus duas epistolas tuo nomine ad me fighinnium attulit. Alteraȝ quidē soluta oratione scriptam: versibus alteram: Quibus profecto legendis effectum est vt nostris temporibus admodum gratuler: q̄ eum adolescentem ꝓtulerint cuius fama & gloria illustrari possint. Equideȝ peregrine mi suauissime cum ætatem tuaȝ pariter & ea quæ abs te quotidie proficiscuntur considero: non solum tantis amici bonis gaudeo verumetiam vehementer admiror. Atq́ haud scio vt recentiores istos obmittam quis nam̄ e priscis illis quorum memoriam veneramur: tantum in ea qua tu nunc es ætate profecerit: id vero non arti modo ac studio sed & multomagis diuino illi furori sine quo quemq̄ mangnūvnq́ fuisse virum. Democritus ac Plato negant adscribo. Quo te afflari vt ita dixerim ac pœnitus corripi concitatiores quidam motus affectusq́ ardentissimi quos scripta tua exprimunt argumento esse possunt: atq́ hanc ipsam quæ externis motib⁹ fit concitationem potissimum phylosophi veteres argumentum esse noluerunt vim quādam in animis nostris esse diuinam. Sed quoniam a nobis de furore mentio facta ē de re Platonis nostri sententiā paucis & ea breuitate quā epistola exigit referam: vt quid furor sit. quot in partes deducatur: & quis cuiq́ furori deus presit facile intelligas. Quod quidem tum voluptati: tum etiam vtilitati maxime tibi fore confido. Censet igitur ille animū nostrum priusq̄ in corpora laberetur vt etiam pythagoras Empedocles. Atq́ Eraclitus antea disputauerant in cœlestib⁹ sedibus extitisse. Vbi veritatis cōtemplatione vt Socrates in phedro inquit nutriebatur atq́ gaudebat. Cunq́ ii quos pauloante memoraui phi deum summum fontem quendam ac lumen: in quo rerum omniū exemplaria quas ideas nominant elucescant esse a mercurio trismegisto egyptioꝝ omniū sapientissimo didicissent necessariū fore putabant animū eternā dei mentē assidue contemplantē rerū quoq́ omniū naturas clari⁹ intueri. Videbat igitur animus inquit plato ipam iusticiā: videbat sapientiā videbat harmoniam: & quandā diuine naturæ mirabilē pulchritudinē atq́ has oēs tū ideas: tū diuinas essentias. Tū primas naturas quæ in eterna dei mēte sint nominat: quarū pfecta quadā cognitione hominū mētes q̄diu illic degūt fœliciter nutriant̄. Cūvero ob terrenarū reꝝ cogitationē appetitioneq́ animi ad corpa deprimūt̄: tūc qui pri⁹ ambrosia ac nectare. i. dei cognitiōe pfectoq́ gaudio nutriebāt̄ cōtinuo in ipa descēsione flumē lætheū .i. obliuionē diuinoꝝ haurire dicitur: nec prius ad superos vnde terre

næ cogitatões pondere deciderant reuolare q̃ diuinas illas quarum obliuionem susceperãt naturas recogitare cœperint id aũt duabus virtutibus ea videlicet quæ ad mores ea insup quæ ad cõtemplationẽ ptinent assequi nos philosophus ille diuinus existimat: quarũ alteram cõmuni vocabulo iusticiam alteram vero sapientiam nominat. Quapropter geminis inquit alis has mea quidẽ sententia virtutes intelligẽs animos ad superos euolare: easq; duabus similiter phylosophiæ partibus actiua. s. & cõtemplatiua cõsequi nos in phedrone socrates disserit. Vnde ipse idem in phedro sola inquit philosophi mens recuperat alas. In hac aũt ipsa alarũ recuperatione abstrahi a corpore illarum vi animum deoq; plenũ ad superos trahi: ac vehemẽter anniti. Quam quidẽ abstractionem ac nixum. Plato diuinũ furorem nũcupat. Eumq; quatuor in partes distribuit: neq; enĩ diuinorũ putat nunq̃ hoies reministi nisi quibusdam eorũ quasi vmbris atq; imaginibus quæ corporis pcipiuntur sensibus excitent. Itaq; Paulus ac Dyonisius xp̃ianorum theologorũ sapiẽtissimi inuisibilia dei asserũt p ea quæ facta sunt: quæq; hic cernuntur intelligi: diuine vero sapiẽtie imaginẽ esse plato vult hominũ sapiẽtiam. Diuinæ harmoniæ imaginẽ hanc ipsam quã a vocibus instrumẽtisq; musicis fingimus harmoniã: diuinæ aũt pulchritudinis eam quæ ex partium membrorũq; corporis aptissima compositione conficit̃ cõueniẽtiam venustatemq; imaginẽ esse censet. Cum vero sapiẽtia nullis aut certe p paucis hominibus assit nec vllis corporis sensibus compræhendatur: efficitur vt diuinæ sapientiæ similitudines apud nos perpauce sint & equidem sensibus nostris occultæ ac prorsus ignotæ. Quaproter Socrates in phedro simulacrum inquit sapiẽtie oculis cerni nullo modo posse quid si cernatur mirabiles amores diuinæ illius cuius id simulacrum est pænitus excitaturum. At vero pulchritudinis diuinæ similitudinem oculis cernimus: harmoniæ vero imaginem auribus adnotamus: quos Plato sensus omniũ qui p corpus fiant perspicacissimos arbitrat̃ quo fit vt iis quæ corporibus insunt quibusdam quasi simulachris in animũ p sensus corporis haustis reminiscamur quodammodo rerum earum quas extra corporis carcerem constituti antea noueramus: Qua quidem recordatione exardescit animus alasq; cõmouens iamiam a corporis cogitatione sordibusq; sese paulatim emaculat diuinoq; furore prorsus afficit̃: atq; his duobus sensibus quos paulo ante cõmemoraui geminæ furoris species excitant̃. Etenĩ pulchritudinis specie quẽ oculi porriguntvere atq; intelligibilis pulchritudinis quandam quasi recordationẽ recuperãtes eam ineffabili occultoq; mẽtis ardore desideramus: hunc deniq; plato diuinũ amorem vocitat eũ diffiniens: profectũ ex aspectu corporee similitudinis desideriũ ad contemplandam rursus diuinã pulchritudinẽ redeũdi: præterea necesse est eum qui sic afficitur nõ modo supernam illam pulchritudinem deside-

rare: verum etiam eius quæ oculis patet: aspectu admodũ delectari. Sic
eñ natura institutũ est vt qui aliquid appetit eius quoq; similitudine
delectet: at illud crassioris ingenii corruptiõisq; naturæ proprium esse
putat siquis vmbras duntaxat vere illius pulchritudinis concupiscat:
nec aliud quicq; præter illam quæ oculis offertur speciem admittetur:
hunc eñ eo amore cuius petulantia atq; lasciuia comes est: affici vult eũ
diffiniens irrõnalem atq; insolentem eius quæ sensu præcipit circa cor
poris formã voluptatis cupidinem: & aliter hũc amorem diffinit ardo
rem animi proprio quodãmodo in corpore mortui in alieno viuẽtis.
Vnde amantis animũ inquit in alieno corpore vitã ducere: Quod imi
tantes epycurei amorem diffiniunt nixum quendã corpusculorũ quas
athomos vocãt sese ei a quo simulacbra pulchritudinis hausta sunt: pe
nitus infundendi huiusmodi plato noster amorẽ ab humanis morbis
nasci dicit & cura sollicitudineq; pleuũ esse: eumq; iis hominibus cõue
nire quorum meas adeo tenebris offusa sit: vt nihil altum: nihil omni-
no egregiũ: nihil præter fragilem ac fluxam corpusculi huius imaginẽ
cogitet: nec auras respiciat clausa tenebris & carcere ceco. At quibus
ingenium a corporis luto abstractum est atq; absolutuз eiusmodi sunt
vt cum corporis cuiuspiam forma venustasq; obiicit eius primo aspe-
ctu vtpote diuinæ pulchritudinis similitudine didecentur. Verum ex
hac imagine statim in memoriam diuinã illam reducãt quã imprimis
admirent: ac vere desiderent cuiusue ardentissimo desiderio ad supe-
ra rapiant. Atq; hunc primũ euolandi conatũ diuinam Plato alienatio
nem furoremq; nuncupat. Hec iam de eo furore quem per oculos fie-
ri diximus satis esse vident per aures vero concentus quosdam nume
rosq; suauissimos animus haurit. Hisq; imaginibus admonetur atq; ex
citatur ad diuinam musicã acriori quodam mentis & intimo sensu con
siderandam. Est aũt apud platonicos interpretes diuina musica duplex
alteram profecto in eterna dei mente consistere arbitrant alteram vero
in cœlorum ordine ac motibus qua mirabilẽ quedaз cœlestes globi or
besq; concentũ efficiunt. vtriusq; vero animum nostrum anteq̃ corpo-
ribus clauderetur participem extitisse: verũ iis in tenebris auribus ve-
lut rimulis quibusdam ac cunctis vtitur hisq; imagines vt sæpe iam di
ximus musicæ illius incomparabilis accipit. Quibus in eius qua antea
fruebatur harmoniæ intimam quandam ac tacitam recordationem re-
ducitur totusq; desiderio feruet: cupitq; vt vera musica rursus fruatur:
ad sedes proprias reuolare. cumq; id se q̃diu teneqroso corporis habi-
taculo circumsepta est adipisci nullo modo posse intelligat: eam cuius
hic possessione frui nequit nititur saltem pro viribus imitari. Est autem
hæc apud homines imitatio duplex. Alii nanq; votum numeris vario
rumq; sonis instrumentorum cœlestem musicam imitantur. quos cer-
te leues ac pene vulgares musicos appellamus: nonnulli vero grauio

ri quodam firmiorique iudicio diuinam ac cœlestem harmoniam imitãtes intime rationis sensum notionesque inuersum pedes ac numeros digerunt: hi vero sunt qui diuino afflati spiritu grauissima quædam ac pclarissima carmina ore: vt aiunt rotundo prorsus effundunt. Hanc Plato grauiorem musicam poesimque nominat: efficacissimã harmoniæ cœlestis imitatricem: nam leuior illa de qua pauloante mentionem fecimus vocum duntaxat suauitate permulcet. Poesis autem quod diuine quoque harmoniæ proprium est vocum ac motuum numeris grauissimos quosdam & vt poeta diceret delphicos sensus ardentius exprimit: quo fit vt nõ solum auribus blandiatur. Verum etiam suauissimũ & ambrosiæ cœlestis simillimũ menti pabulum afferat: ideoque ad diuinitatem propius accedere videatur: Oriri vero poeticum hunc furorẽ a musis existimat: qui autez absque musarum instinctu poeticas ad fores accedit sperans quasi arte quadam poetam se bonum euasuurm manẽ illum quidem atque eius poesim esse censet. Eosque poetas qui cœlesti inspiratione ac vi rapiunt: adeo diuinos sæpe numero musis afflatos sensus expromere: vt ipsemet postmodum extra furorem positi quæ protulerint minus intelligant. Atque vt arbitror: Musas diuinus ille vir cælestes cantus intelligi vult ideoque canoras & camenas a cantu appellatas esse dicunt. Vnde musis id est cœlestibus numinibus atque cantibus diuini homines conciti ad eorum imitationem poeticos modos ac numeros meditantur. Itaque in repub. Plato cum de spherarum cœlestium volubilitate tractaret singulas ait sirenas singulis ordib9 insidere significans spherarum motu vt Platonicus quidam inquit cantum numinibus exhiberi. Nam siren deo canens græce recte exprimitur theologi quoque veteres nouem musas octo spherarum musicos cãtus & vnam maximam quæ ex omnibus conficitur harmoniam esse voluerunt: hac igitur ratione poesis a diuino furore furor a musis: Musæ vero a ioue pficiscuntur: nam mundi totius animũ sæpenumero iouem platonici nuncupant qui cœlum ac terras camposque liquentes lucẽtemque globũ lunæ titaniaque astra intus alit: totamque infusus per artus agitat molem: & magno se corpore miscet: ex quo efficitur vt a ioue totius mundi spiritu ac mẽte quoniam cœlestes mouet spheras atque regit earundẽ quoque cantus musicis quas musas nuncupant oriantur. Quapropter Platonicus ille clarissimus ab ioue principiũ musæ: iouis omnia plena. Quoniam & vbique ille animus qui iupiter dicitur viget: atque implet omnia: & cælum quasi citharam quandam vt alexãder milesius pythagoricus inquit. Exagitans cœlestem efficit harmoniã itaque orpheus vates ille diuinus: iupiter inquit primus est iupiter nouissimus iupiter caput: iupiter medium. Vniuersa autem Ioue nata sunt: Iupiter fundamẽtum terra ac cœli stelliferi: iupiter prodiit masculus iupiter incorruptibilis spõsa: iupiter spiritus speciesque omniũ: iupiter radix ponti iupiter indefessi

ignis motus: iupiter sol & luna: iupiter rex & princeps omnium absco dens lucem: rursus emisit ex almo corde operans cogitata: ex quibus intelligitur ioue omnibus infusum corporibus continere: atq alere cu cta: vt non immerito dictum sit: iupiter est quodcunq vides quodcun q moueris. Sequuntur post hæc reliquæ furoris diuini species quas il le bifariam diuidit: Earumq alteram circa misteria: alteram circa futuro rum euentus. quod vaticinium vocat versari putat. Primum quidem furorem definit vebementiorem animi cocitationem in iis quæ ad de orum cultum religionem expiationem sacrasq cerimonias pertinent perficiendis. Affectum vero mentis: qui eiusmodi furorem falso imi tatur superstitionem nominat. postremam vero furoris natura in qua vaticinium ponit nihil aliud esse putat: nisi diuino afflatu inspiratam p sensionem: eamq propriori vocabulo: diuinationem ac vaticinium no minamus: Quod si animus in ea ipsa diuinatione acrius exarserit furo rem nuncupat. Cum mens a corpore abstracta diuino instinctu conci tatur: siquis autem humana potius solertia: & sagacitate q diuina infu sione futura præuiderit: huiusmodi psensionem prouidentiam coiecti onemq appellandam censet. Ex iis omnibus iam perspicuu est qua tuor diuini furoris species esse. Amorem poesim mixteria: vaticinium: amorem diuinum amor ille alter vulgaris penitusq insanus falso imi tatur poesim leuior vt diximus musica mysteria superstitio diuinatio nem coniectio primum quidem furorem veneri alterum musis: terciu dyonisio postremum appollini apud Platonem socrates tribuit. Cæ terum in eo furore qui ad amorem diuinum poesimq pertinet descri bendo duabus de causis longior esse malui quod videlicet vtroq te af fici vehementer agnoui: & vt memineris quæ a te scribuntur ab Ioue musisq quarum spiritu ac diuinitate compleris non abs te proficisci. Quapropter o mi peregrine iuste pieq feceris: si tu hactenus te egisse arbitror maximarum optimarumq rerum nec te nec aliu omnino que q hominum: sed immortalem potius deu auctorem ac principiu esse cognoueris. Vale ac tibi persuade nihil mihi te charius esse. Fighini. Klis. D. M. ccccl vi!.

Excusatio plixitatis.
Marsilius Ficinus Magno Cosmo. S. D.

Laurentius pisanus sacerdos exposuit tui gratia Salomonis ca ticum canticorum atq octo & decem iam libros si recte memi ni pro vnius libelli expositione composuit. Si miraris Cosme q tam prolixe loquatur Laurentius cum salomon tam breuiter sit lo quutus. respondeo ob hoc ipsum cogi Laurentiu fore prolixum quia Salomon breuissimus fuit. Quanto enim magis Salomonis nodus

implicatus est tanto pluribus ad explicandum opus est machinis. Laudat laurentii scripta nicolaus tignosius fulginas insignis philosophus. Probo & ego licet a prolixitate soleam abhorrere. At ideo nō videtur mihi opus illud nimis magnum quia nihil ferme in theologia magnuʒ reperio quod non illuc ille cōgesserit sed ne ego quoq̧ dum prolixitatē excuso sim prolixior. Vale.

De diuinatione & diuinitate animæ.

Marsilius Ficinus Florentinus Matheo Corsino conphilosopho suo. Salutem. Dicit

a Lexandra mater mea nata est ex patre Ioanne & matre Angela Alexandra sichini erat ioannes in uarchii oppido. Angela vero florentiæ. Hæc ad ioannem & alexandrum scripsit se benevalere ac die sequenti redditurami illi lectis litteris & nocte facta dormientes angelam viderunt eadem hora ambo. Alexandræ quidem in uestibulo domus apparuit: & cum filia matri tanq̄ reuertenti congratularet̄ mater filiæ amplexus effugiēs. vale ait & da operam: vt pro me sacerdotes deum orent. ioanni autem inquit. O quantū fortunam tuam doleo mi ioannes: Vale: & iube pro me deum orari. Repente ambo iis visis excitati exclamauerunt: eam mortuam iudicātes. Florentiam miserunt. Renuntiatum est illam ea nocte: ex hac vita migrasse: miraris hæc. Corsine Audi & aliud eque mirādum mater mea filium statim natuʒ nutrici rusticæ tradidit. Decimaseptima inde die dormiens meridie videtur ipa sibi maxima cordis anxietate premi. Atq̧ a matre sua iampridē mortua subleuari: dicenti noli te afflictare filia: sequenti die rustici ad eam filiū a nutrice suffocatum referunt. mitto ꝙ somnians præuidit futurum mariti eius ficini medici casum ex equo: & locum vbi casurus erat & singula mitto & alia multa: satis vero sit ad presens duo illa supiora narrasse. Ex quibus duo precipue confirmari videntur: vnum videlicet animas hominū quæ ꝓpter temperatā complexionem: vitæ puritatē: soni abstractioneʒ a corpe quodāmodo separant̄ q̄plurima diuinare: vtpote quæ natura sua diuinæ sunt: & quādo in se reuertunt̄ suā exercent diuinitatē. alterū vero animas defunctoꝝ solutas a corporū vinculis erga nosse nō nihil & humana curare. Quod hesiodus cecinit: & plato noster in legibus confirmauit. Hos aūt heroas oīs antiquitas appellabat. Vale.

Modus laudis absq̧ adulatione.

Marsilius Ficinus Francisco Castiliolonensi theologo. S. D.

I Egi expositiones tuas circa Dauidis prophetæ misteria. Cupio exclamare francisce. Sicut deus Dauidem repperit virum secundum cor suū ita dauidem te virū secundū suū correpperisse. Sed vbi adulationis suspicatur opinionem inmeret præstat q̄ explicare: Saluta Georgium Anthonium Vespuccium virum humanitate doctrinaq̧ insignem. Vale.

Solitariæ vitæ vtilitas.

Marsilius Ficinus Gregorio Epiphanio sacerdoti cópbo suo.S.D.

d Eus vnitas stabilis est:& status vnicus. Hæc a platonicis nrīs: vt te non latet subtiliter disputant. Quisquis igitur deū assequi vult multitudinē ꝓ viribus motumq; deuitet: secedamus ergo mi Gregori in vnicā stabilemq; mentis speculam. Illucescet nobis illic ptinus: vt plato inquit: inuisibile lumē. Verum vt commodius hoc iis temporibus efficere cōtinuareq; valeamus statui tpus aliquod montē vecbium illū mihi a magno Cosmo donatū colere. Illic tu mecum eris Audisti ꝓuerbium illud: nullius boni possessionem absq; socio iocundum esse. Ego aūt nescio quē sociū illic iis temporibus iocūdiorem te possim habere. Vale & ad nos vola.

De modestia componendi.

Bessarion Cardinalis sabinus Marsilio ficino platonico.S.D.

f Pectate docteq; vir amice noster superioribus lr̄is elucubratū opus nostrū & nup editum. In defensionem Platonis nos ad te missuros ꝓmisimus: tum ob ingeniū tuum & Platonice doctrinæ studium eximiū: tum vt quid nos ex illo fonte hauserimus: facile pspicias: & legas: siquid enim in hac industria nostra vel eloquentiæ vel bonarum artium cognitionis eluxit. Siquid fuimns: id omne vel nos ab illo accepisse: vel ipsum sibi se defendendo suppeditasse facile existimari patimur & volumus. quod nō nihil quoq; ad illius laudem ptinere videt vt suis viribus: sua amplitudine causam prose dixerit. alieno auxilio non eguerit voci tantum patroni locū reliquerit ac studio. Hunc librum ad te dedimus iis qui curam hic gerūt rerum illorum ex medicis: quo mittendo cū fidei & ꝓmisso nostro omnino tum studiis tuis atq; animo erga Platonē non nihil satisfactum esse putamus bene vale. & an librum acceperis nos facies certiores ex vrbe idibus septembris. Mcccclxix.

De laude platonicorum interpretum.

Marsilius Ficinus Florētinus Bexarion græco cardinali Sabino.S.D.

p Lato nr̄ venerāde pr̄: cū in phedro vt te nō latet subtiliter ꝓ copiose de pulcritudine disputasset pulcritudine animi a deo quā sapiam: & aurū appellauit pciosissimū postulauit: aurū hoc platoni a deo tributū platonico in sinu vtpote mūdissimo fulgebat clarissime. Verbis aūt & literis licet luculentissimus mente tamē obscurioribus inuolutum euasit obscurius: & quasi terreno quodam habitu obsitum eos homines latuit: qui linceos oculos non habebant. Quobrem nonnulli quondam minutiores philodoxi exteriori gleba decepti cū non possent ad intima penetrare latentem thesaurum cōtemnebāt. Verum in Plotim primū porphirii deinde & Iamblici: ac deniq; ꝓculi officinā aurum illud iniectum exquisitissimo ignis examine excussis arc-

nis enituit vsq adeo vt omnẽ orbem miro splendore repleuerit. Tantis vtiq radiis noctue siue bubones quidã: vt videt offensi sacrũ illuz Platonis nostri thesaurũ nõ solum spernere: vt nõ nulli quondam: sed proh nefas improbare cepærunt: quod multo erat priori errore deterius. Verum Bexarion achademie lumen medelam pfestim ebetibus & caligatis oculis adhibuit saluberrimã: vt aurum illud nõ solum mũdũ sit. & splendidũ: verum etiã tractabilẽ manibus oculisq innoxiũ. Hoc vaticinatus Plato fore tempus multa post secula regi dyonisio inquit quo theologiæ mysteria exactissima discussione velut igne aurum purgarent. Venerunt: iam venerunt secula illa Bexarion: qbus & platonis gaudeat & numen & nos oĩs eius familia sũmope gratulemur. Vale.

Exhortatio ad scientiam.

Marsilius Ficinus Anthonio pactio. S. D.

L Aurentius medices: duo in te laudat p ceteris magnificentiã & acumen: Laudo & ego: sed antoni magnificẽtie quidem vsu comparare tibi ceteros potes: acuminis aũt exercitatõe comparare tibi teipsum: si tantũ doctrinæ studaeris quantũ liberalitati iandudum indulges nõ dubito breui te ita omniũ doctissimũ fore quemadmodum nunc es magnificẽtissimus omniũ. Age pcor Antoni mi suauissime cõmenda teipsum tibi sicuti ceteros cõmendatos habes. Laurẽtius nr̃ ait te nõ modo erga doctos magnificum eẽ verũ etiã abũde doctũ. Credo equidẽ atq gratulor. At nõ prius satis mihi feceris q̃ tãtũ scientia quantũ magnanimitate excellueris: si tibi eruditissimi quiq in primis placent: da operã: vt tibi ipse p cæteris placeas: quid ergo ordo in omnibus plurimũ: immo totum valet: statue oro tibi quotidie horas quatuor reliquas. vtcunq placet: amicis dona. Bene Vale: sed vis ne valere bene? Benedisce: & disce pcor hodie. Qui cras discit nũq̃ discit. viii. Nouemb. Mccccl xxiii.

Consolatio in alicuius obitu.

Marsilius Ficinus Sismundo stufe consolationẽ dicit.

S I quisq nostrũ id maxime est quod in nobis ẽ maximũ quod pmanet semp idem: qua nos ipsi capimus: certe animus homo ipse est corpus aũt est hominis vmbra. Quisquis igit vsq adeo delirat vt hoĩs vmbram: hoĩem eẽ putet hic miser in lachrymas instar narcissi resoluit. Tunc desines sismũde flere cũ desiueris alberiã tuã albitiam in nigra eius vmbra querere: atq cæperis eam in alba sui luce sectari. Tunc eñ illam tanto reperies pulchriorẽ q̃ cõsueueris quãto ab umbra deformi remotiorẽ. Secede in animũ tuum pcor. Ibi animã illius speciosissimam tibiq charissimam possidebis. Immo ex animo tuo in deum te recipe. illic ideam pulcherrimam p quam diuinus artifex alberiam tuam creauerat: cõtemplabere. Et quãto formosior illa in opificis forma est q̃ in se ipsa tãto eam ibi beatius amplecteris. Vale primo Augusti. M. ccccl xxiii. Florentiæ.

Laus breuitatis.

Marsilius Ficiuus: angelo politiano poetæ homerico. S. D.

c Ircunferunt: vt ais ep[illegible]e quædam meo nomine quasi aristippi-ce & quadā ex parte lucretiane potius q̃ platonice: si meæ sunt angele nō sunt tales. si tales sunt non meæ ille quidē sed a detra ctoribus meis ꝯficte. ego em̄ a teneris annis diuinū platonē quod nul lus ignorat sectat⁹ sum. Sed facile hoc signo scripta nostra discernes ab alienis. In ep̄lis meis sentētia quædā semp ꝓ ingenii viribus aut mora lis aut naturalis est: aut theologica. Quod si quid interdū quodammō amatorium inest platonicū illud quidē & honestum: non aristippicum: & lasciuū laudes aūt vere & tales vt exhortent̄ atq̧ admoneāt nō adu lent̄. Verba pene nulla supflua: statui em̄ ab initio studiorum meorum semp q̃ breuissime possem scribere: nam in tanta tēporis breuitate lo-qui supflua philologi est potiusq̧ philosophi. Et cū paucissimi sint qui bus multa sint nota: sæpe qui multa loquuntur aut falsa aut supflua lo-quunt̄ aut vtraq̧: Omnia hæc a viri dignitate aliena ad philosophi ꝓ-cissionē alienissima. Vale.

Quantum vtile sit alere doctos.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S. D.

d Iuites alii ferme omnes. ministros nutriunt voluptatum: Tu sa cerdotes musarū nutris: Perge p̄cor mi laurenti. Nam illi volu-ptatum serui euadent. Tu vero musarum delitiæ: summus mu-sarum sacerdos homerus in italiam te duce venit. Et qui hactenus cir-cum vagus & mendicus fuit tandem apud te dulce hospitiū aperit rep perit: Nutris domi homericū illum adolescentē angelū Politianū qui grecam homeri psonam latinis coloribus exprimat. Exprimit iam: At q̧ id quod mirū ē in tam tenera etate ita exprimit: vt nisi q̧s græcū fuis sē homerū nouerit dubitaturus sit: e duobus vter naturalis sit & vter pi ctus homerus. Delectare iis pictoribus medices vt cepisti. Nam cæte-ri pictores pietes ad tp̄s ornāt. Hi vero i euū habitatores illustrāt. Vale

Laus opificis nō a verbis sed ab opere.

Marsilius vicinus Laurentio & Iuliano medicibus. S. D.

a Ccipite leto animo medices Naldi Florentini poema & bene-dicti coluccii pistoriēsis declamationes. Alter est phœbi delitiæ Alter mercurii comes. Non libet eos parce laudare. Cum vide antur supra modum esse laudandi: non licet eos mihi laudare multum ne laudatores laudando meos me ipsum extollere videar. Tacebo igi tur ego horum pictorum virtutes inspicite ipsi tabulas diligenter. Pi-cture loquentur cum loquitur pictor loquitur male. Cum pictura lo-quit̄ bene loquitur. Vanus est opifex q ab alio magis q̃ ab ipso ope expectat honorē non pendet operis virtus ex iudice: sed opus iudici cōmendat artificē. Valete.

De virtutibus ciuilibus purgatoriis purgati animi exemplaribus.
Marsilius Ficinus Francisco Lapaccino & megliori crescio. S.D.
i Lli deum querunt recctissimo calle. Qui primo per ciuiles vir
tutes affectus animæ nimium luxuriantes aliquantũ amputant
Demum per virtutes purgatorias eos pene ad viuũ vsq3 resecãt
Tercio loco per virtutes animi iam purgati ꝑ viribus radicitus illos ex
tirpant: Quibus quantum homini possibile est eradicatis deniq3 virtu
tibus exemplaribus quæ sunt in deo: formantur nam tria illa virtutum
genera gradus quidam sunt: quibus paulatim ad diuinas virtutes ad-
cedimus. omnis autem naturalis motus finem suũ aliquando potest at
tingere: & omis preparatio quæ naturaliter ordinatur ad formã & for-
mam ipsam aliquando consequi potest.

De sapiente & fœlice viro.

Marsilius Ficinus Antonio seraphico Compho suo miniatesi. S.D.
s Apientem virũ fœlitemq3 eum puto: qui cum ex solo pendeat
deo in mediis calamitatibus viuit letus. Quem nec metus exa
nimat: nec dolor excruciat: neq3 voluptas corrumpit: neq3 libi-
do inflammat. Qui inter densissimas spinas molles speciososq3 flores le
git: qui ex stercore margaritas eruit atq3 effodit. qui in profundis videt
tenebris: qui compedibus grauatus & vinculis circumstrictus veluti li
ber solutusq3 percurrit. quẽ deniq3 spiritus cœlestis afflauerit: imitare igi
tur vt cæpisti pytagorũ & socratẽ & Platonem: qui non minus agendo
q̃ disputando: inuita etiam fortuna philosophabant. Philosophiã quã
multi lingua ipsi pectore toto colebant. Frustra sapit seraphice qui non
sibi ipse sapit. Vale & in tuis moribus perseuera.

Bona scribere præstat q̃ multa.

Marsilius Ficinus Angelo politiano poetæ homerico. S.D.
q Vid totiens quæris librorum meorũ titulos Angele: An forte
vt tuis me carminibus laudes: at non in numero sed in electio-
ne laus: non in quãtitate: sed in qualitate bonum. An potius vt
mea apud te habeas omnia: Quoniã amicorũ omnia cõmunia sint: vt-
cunq3 sit accipe qđ petieras. E græca lingua in latinam trãstuli ꝓculi pla
tonici phy sica & theologica elementa. Iamblici calcidei libros de secta
pythagorica quatuor. Theonis smyrnei mathematica. Platonicas speu
sipi definitiones. Alcinoi epitoma platonicũ. Zenocratis librũ de mor-
tis consolatione. Carmina simbolaq3 pythagore. Mercurii trismegisti li
brum de potentia & sapientia dei. Platonis libros omes. Composui au
tem comentarium in euãgelia. commentariolum in phedrum platonis
cõmentarium in platonis philebum de summo bono Commentarium
in platonis conuiuiũ de amore: composui physiognomiam. Declaratio
nes platonitæ disciplinæ ad christophoꝝ landinum: quas postea emen-
daui: compedinum de opinionibus phylosophorum circa deum & ani

mã. Economica: de voluptate: de quatuor phylosophorũ sectis. De magnificentia. De foelicitate. De iusticia. De furore diuino. De consolatiõe parentũ in obitu filii. De appetitu. Orationẽ ad deũ theologicã. Dialogũ inter deũ & animã theologicũ. Theologiã de imortalitate animorũ in libros decemq; diuisam. Opus de christiana religione: disputationes contra astrologorũ iudicia: de raptu pauli in tertium coelũ: de lumine argumentũ in platonicã theologiã. de vita & doctrina platonis: de mente questiones quinq;. Phylosophicũ epistolarum volumen. Vtinã angele tam bene q̃ multũ scripserimus vtinã tantũ cæteris nostra placeant: quãtũ ego tibi tuq; mihi. Vale.

Exhortatio ad scientiã.

Marsilius Ficinus Nicolao albitio. S. D.

AVdisti prouerbiũ illud mi nicolae: nihil lucro dulcius. At qs hominũ lucratur: Qui quod suũ futurũ est adipiscitur. Nostrũ est quod scimus. Cætera vero fortunæ. Inuideant homũculi diuitibus quorũ arca diues est non animus. Tu emulare doctos bonosq; viros: quorũ mens deo similis. Condiscipulos tuos admone vt scyllã caueant & caribdim. Voluptatũ videlicet illecebras pestiferaq; mentis inflãmationẽ opinantis potiusq̃ scientis: meminerint eam sibi quandoq; summã voluptatem fore quæ in summa animi parte ex summo veritatẽ ipsius thesauro tunc demum percipietur: Cum inanium voluptatũ vmbras scientiæ gratia post habuerint. scientiæ arbor: & si radices aliquantulũ amaras habere videt: fructus tñ pfert q̃ suauissimos. meminerint p̃terea nũq̃ nimis fieri qđ nũq̃ satis fit: Nondũ satis didicit q adhuc qcq̃ dubitat. Dubitamus autem q̃diu viuimus. Tamdiu igitur discendus nobis est q̃diu viuendum: imitandus sapiens ille solon: qui etiam moriens discere aliquid nitebať. Vtpote qui veritatis pabulo alebatur & cui mori nihil erat aliud q̃ reuiuiscere. non potest mori vnq̃ qui immortali vescitur alimonia. Tũc primum appellatus fuit ab apolline socrates: sapientissimus omniũ cum primum vulgo prædicare coepit se nihil scire: mandauit discipulis suis pythagoras vt se in speculo non ad lucernæ: sed ad solis lumen specularentur. Quid est autẽ scintilla lucernæ: nisi parum adhuc eruditus animus. Quid solis lumen: nisi mens quæq; eruditissima. Cum ergo quis animi sui figuraз appetit speculari non cũ indoctis seipsum: imo cum doctissimis conferat: sic. n. clarius discernet quantum lucratus fuerit quantũue supsit: in pascendo animo lurcones auarosq; imitari debemus: qui semper ad id qđ reliqui superest animũ intendũt: Quid plura: vitæ magister ait: Non esse aratorem illũ præmio dignum: qui retro sese vertit. Audisti & illã ob hoc ipsum ex viuente in statuã fuisse conuersam. Audisti rursus orpheum tunc eurydicen hoc est profunditatem iudicii amisisse cum retro respexit. Iners & vanus est venator q regreditur non progreditur. Vale.

Inuitatio ad scribendum.

Laurentius Medices Marsilio Ficino Platonico. S. D.

c Vm isthinc huc iucundissime marsili me reciperem: tecum verbis egi atque impetraui: ne absentes diutius litteras tuas desideraremus. Quodquidem facturum te recepisti: verum cum quatuor iam post discessum dies praeterierint neque adhuc tuae litterae perferantur: cum aliorum tamen familiarium & necessariorum nostrorũ plereque perlate ad nos fuerint: tuam in scribendo tarditatem: & miror: & doleo: nam sane existimabam si par in ambobus beniuolentia vigeret: par scribendi studium quod amoris officium est nõ defuturum. Coepi egomet primum excusationem tuã mecum agere: mihique ipsi tuo nomine dicebam. Philosophiae forsitan studia: quae totum atque integrum hominem exigunt: in causa sunt: Cur ad nos marsilianae litterae nõ pferuntur. Faciebatque incredibilis prope noster amor: vt honestissimam omniũ de te apud nos excusationẽ facerẽ. Quae quidem excusatio ita apud me valuit vt paucarum horarum expectatio difficilis ad modum nõ videretur. Cum vero quae ego horis metiẽda ducebam pluribus diebus metiri me oportere pspexerim: nullus iam patuit excusationi loc⁹. Atque ego qui defensionis tuae curam susceperam: Coepi toto animo cogitare quibus tẽ modis cum plures in mentem venirent: accusarem. Totque offensionum in te genera inuenio: vt si Demosthenem & Ciceronem nostrum causae tuae patronos nactus sis reum tamen futurum te pro certo habeã. Q ꝺ si te facti nõ penitet neque. n. aliud penitẽtiae signũ q̃ tuas lr̃as desidero: Scito te cõmunis amoris nostri iudiciũ subiturũ. Nam coram huiusmodi iudice causam agere iubet quo aut equiorẽ aut iustiorẽ: aut qui verior animi nostri testis esse possit nullum inuenimus. Is tibi trium tantũ dierũ spaciũ ad scribendũ tribuit. Quibus pteritis te nisi scripser reum futurũ pollicetur: sed dices tu quid ad laurentiũ scribam: nihil habeo de rep. nihil de rebus domesticis neutrũ abs te expecto. Cũ vtrũque in teipso neglexeris: scio te nõ magis de alienis q̃ de propriis curiosum esse quid igit scribendũ tibi est? Quaecũque in mentẽ veniũt. Nihil ex te pficiscit nõ bonũ: nihil cogitas nõ rectũ: nihil itaque scribi a te potest nõ nobis vtile nõ iucundũ. Quodque facit vt tuas supra modũ litteras desiderẽ illud ẽ q in tuis litteris ita lepos cũ grauitate immixtus pspicit vt si lepide cõsiderent omnia leporis plena: si grauiter ita grauia videãtur vt nihil supra. Quapropter cũ primũ tibi scribẽdi facultas datur diuti⁹ rogo ne differas. Neque patiare tãdiu nos lr̃as tuas desiderare Vale pisis

Gratiarum actio.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S. D.

m Vlta abs te quondam & magna accepi beneficia Laurenti. Nunc vero maximum atque gratissimũ: videlicet diui christophori templum: sed cur nondum tibi gratias egi? Quia noueram non mi

bi sed tibi illud fuisse collatum. Quicquid enim hac in re factum est per te est & tui gratia factum. Suspicabar igitur hactenus nescio quomodo ne forte tu solus rei huius possessionem aditurus esses quæ tibi tota soli tradita fuerat. Postq̄ vero pisas abisti cognoui statum quo tibi vnico a Reneriis datum fuerat mihi abs te tunc esse concessum. Ergo nūc primum tibi gratias ago. O quantas? Non quantas Marsilius capit pusillus homo: sed quātas vir grandior laurentius. Immo quātas ingētissimus gigas ille diuus christophorus tanto ferme atlante grandior quāto qui cœleum capit amplior est q̄ cœlū. Nempe atlas cœlū christophorus cœli fabrum dicitur humeris sustinuisse: Diurnis præterea nocturnisq̄ præcibus cœlestem hunc oro gigantem vt patronum meum inter varios ciuilium negociorū fluctus iisdem sustineat humeris quib9 patronum suum per maria sustulit. Vale. xiii. Ianuarii. M. cccclxxviii. Florentiæ.

Amatoria.

Laurentius Medices Marsilio Ficino Platonico. S. D.

Credo iam doctissime Marsili veram illam esse plotini si recte memini de anima sententiam q̄ a te in theologiæ libro posita ē animas scilicet nostras eodem tempore vbiq̄ esse. Nam qđ complu-ribus in eo libro rationibus probatur nunc re ipsa clarius cōstat: vix. n. aliam ad te epistolam obsignaueram: Cum reddite mihi sunt optatissimæ litteræ tuæ eius suauitat' plene q̄ faciebat vt a me mirifice desiderarē tur. Credo equidem absentem te & legisse nostras litteras & accusationem tarditatis in scribendo tuæ isthinc perspexisse: qua monitus diutius ad nos dare litteras non destuleris. Verum quicquid sit: iam non iubet litterarū causas inquirere: satis est eas me litteras accepisse: quib9 nihil mihi aut gratius aut iocundius ē. Video qđ & ante mihi constabat nihil a te temere agi. Nam diuturnior expectatio suauiorē ipsam quodammodo suauitatem fecit: ut etiā valde sitientibus euenire solet legēs ego tuam epistolam nihil reperio non marsilianum. Si gratiarum ille actiones ex litteris demantur. Non enim hoc gratiarum genus conuenire videtur aut amicitiæ nostræ aut ei viro qui se ita mihi totum tradiderit: vt nihil sibi reliquerit suum. Non si tu ea magnitudine corporis esses q̄ diuus ille quem ais: Ccristophorus pingitur aliquid tibi superest non meum. Sic tu semel voluisti. Sic tibi quondam placuit. Ego vero tā nobile munus & accepi libenti animo & accepto gaudeo: mihiq̄ ipsi gratulor. Iam igitur non Marsilii es: sed Laurentii tui: Non minus tui q̄ tu ipsius. Qua in re si teipsum tibi reddi vis: scito id ea conditione futurum vt nullam de te habere possis rationem: quin eque de meipso eodem tempore habiturus sis. Quos enim immortalis deus coniunxit homo non separet. Tu igitur vt ad gratias redeam noli amplius hoc scribendi genere mecum vtere. Si enim gratiæ quas agis tuæ non sunt

nihil omnino nobis tribuis. Si tuae scito superioribus rõnibus: tecũ iam pridem te mihi oĩa tua tradidisse. Vale & teipm ama. Quod si feceris: me quoq; amabis. Ita em̃ nõ vulgaris noster amor exigit. quod te non latere existimo. cum in eo libro quẽ de amore scripsisti: cũctos amoris affectus adeo ex arte posueris: vt nihil in amore inueniat̃: qđ nõ in eo libro legi possit. Nihilq; in tuo libro legatur: quod in amore nõ sit: Iterum vale. Pisis. xii. Kalendas Februarias: M.cccclxxiii.

Mirabilium auctor deus est nõ homo.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S.D.

q

Vid agam in p̃sentia nescio Laurenti. Admirari me cõpellunt mirũ immodũ mirae lr̃ae tuae: exclamare philosophicus ꝓhibet pudor. Agere gratias innumerabiles hortat̃ singularis humanitas & magnificẽtia tua. sed tua rursus dehortat̃ epistola. Permicte saltem mi Laurenti p̃cor: vt summo deo gratias agam: q͛ statuerit tẽporibus nostris in ciue fortunato affectum humillimũ cum excelsa mente. In adolescente priuato prudentiã cum potentia. In potente abstinentiam cum licentia. In occupatissimo sapientiam cum eloquẽtia copulare Magna in te sunt laurẽti: ꝓculdubio magna. Et ne quis forte adulationis vicium suspicetur: quod a viro & philosophante & amicissimo esse debet alienissimũ in te non ex te: dixi magna. Deus em̃ oĩpotens mirabilia facit solus. Instrumentũ dei es o bone vir: aptũ scio quid loquor ad magnifica ꝑpetranda. Tamdiu igitur mirabilia fœliciter exequeris q̃diu diuino parebis artifici. Parebis aũt examussim crede mihi si saepe cum oraueris: vt ipse tibi qua ratione sis pariturus ostendat. Ostendet certe petenti: qui etiã priusq; petas stimulat ad petendũ: & quid & quo pacto sis petiturus ostẽdit. Vale fœliciter patriae spes: sed anteq; finem faciam obsecro te mi Laurẽti cum ꝑ accademiã quae ꝑ te floret: tum vero ꝑ patriam hanc tuam: patriã quae tibi p̃ ceteris cara est: vt bonae valitudinis curam habeas: nisi em̃ tu bene valeas non puto iis temporibus bene vel academiam vel patriã posse valere. xxi. Ianuarii. M.cccclxxiii Florentie.

Laudes Laurentii medicis mire.

Marsilius Ficinus Nicholao Mihelotio vero viro. S.D.

o

Q̃ difficile est mi Nicholae o q̃ difficile nunc inuidia nõ pulsari. Ego forsitan Nicholae: nisi quae Laurẽtii sunt: mea quoq; essent: nõ possem tot tanta tam senilia bona adolescẽti nõ inuidere. Dic amice rogo: quis eloquit̃ elegãtius? Quis ꝓbat acutius? Quis mulcet dulcius? Quis cõcitat vehemẽtius? Cessistis iam pridem lauro poetae: Cessistis oratores mõ: iamiam ph̃i cedamus. Proh iuppiter oci osi veterani ab occupatissimo tirone isto tam cito tam facile tantopere superant̃: si inuideãt alii alienis & liuore rumpant̃ edaci. Ego meis mirifice gaudeo atq; fruor: meus em̃ est Laurentius ob incredibilẽ huma

nitatem suam. Ego quoq laurentii sum ob singulares animi sui dotes: magno me emit praecio: hoc est seipso: ita me deus amet loquor nicolae quod sentio. Nemo Magno Cosmo me familiarior fuit. Nemo carior: Cognoui in eo sene non humanā virtutem sed heroicā. Agnosco nunc in isto adolescente penitus. Agnosco totum illum senem. Phenicem video in phenice. In radio lumen. Emicat iā ex laurētio nostro foras Cosmianus splendor ille multis quotidie modis lumen ad reuelationē gentium latinarum & florentine reip. gloriam. De iis hactenus: Interrogabat autē in epistola laurentius cuius nam ille essent gratiae quas ipsi egeram. Mei ne: An alterius: Responde illi meo nomine eas esse dei. Tres .n. illas opto gratias medici nostro ꝓpitias fore: quae ab orpheo describūtur ἀγλαιη τε θαλλια κ(αι) ευφροσυνη πολυολβε. i. splēdorē: letitiam viriditatem splendorem inq̄ mentis letitiam voluntatis viriditatem corporis & fortune. Aspirāt iam ex alto he gratiae laurentio. Ac tā diu aspirabunt: q̄diu agnoscet gratis solum a deo solo se gratias accepisse. Vale. xxi. Ianuarii. M. cccclxxiii. florentiae.

Amatoria.

Laurentius Medices Marsilio Ficino Platonico phō. S. D.

O Falsum meū de te iudiciū: verūq; illud vulgatū ꝓuerbiū: locoꝝ scilicet interuallū vt ab oculis disiungit: ita nos ab amicorū cogitationib⁹ separare. Verū quis hoc crediddisset: Quod ego vix credo cū perspexerim. Ego binas ad te litteras dedi. Tu vnā vix epistolam nobis. Atq; ita paucoꝝ verborū. Vt si ex ea primā salutationē atq; vltimā loci & diei particulam demas nihil fere sit reliqui. At non decet phylosophū loquacem esse: At nō decet mutū. Id. n. nobis Terentius p̄cipit: quod ille a graecis accepisse tradit̄ vt ne quid nimis. Sed etiam ex his locis video quid in causa sit: cur ego a cogitationibus tuis absum. Cū enim semp ante oculos diuū Christophoꝝ: cui edes tua dicata ē habeas ea ipsius est magnitudo corporis: vt caeterarū omino rerū tibi prospectū auferat. Atq; inter te & nos quodammō faciat eclypsim quandā Quod tamē tum miror tum vero quibus verbis te accusem iō inuenio Nullū est enim tam asperū tamq; contumeliosum verbū: quin deterior multo sit marsiliana taciturnitas: qua & fidem tuam & nostram amiciciam fefellisti. Doleo quidem nō parum: q; fidem fregeris: Atq; amiciciae nostrae huiusmōi iniuriā intuleris. At quod magis mihi molestum accidit illud prorsus est quod dum tu amorem nostrum frustrat⁹ es ita nos a caeterorum hominum beniuolentia alienasti vt nemo supersit: cui fidē deinceps adhibere posse videar. Nihil enim tam perfectū: tam cōstans tam verum videbatur q̄ nostra amicitia: quae quidē & tua virtute & tēporis diuturnitate adeo creuerat: vt si quodammodo decoxerit: nulla restet cui credere tuto possimus. Quapropter scito nos erga te mirum in modum iratos esse. Neq; tamen ita iratos: vt si iucundissime litterae

tuæ ad nos perferantur sua illa incredibili suauitate cunctā animi nostri
asperitatem atq; indignationem mulcere non possint: Nam cum achil-
lis telum in manibus habeas scito tarditatem in scribendo: cuspidē esse
qua vulneras: litteras vero ita illato vulneri mederi posse: vt non mo-
do vulnus ipsum sed omnē penitus cicatricem auferre ac delere possint
Vale pisis.

Amatoria quomodo amandus quisq; sit: & quomō laudandus.
Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro Magnanimo. S.D.

q Vod me diligas laurenti multis clarissimisq; argumētis iamdiu
noui: Qđ ames nuper ex hoc vno precipue ꝙ tanq; zelotipus
leuissimis falsisq; offensiunculis subirasceris irascere vt libet: ira-
scere. zelotipe: mō interim incalescas. simile est ire & amoris incendium:
ego. n. cum subirascor tibi qđ facio sæpe tunc estuo amoris incēdio ma-
xime. Tu quoq; flagras nō mediocriter scio qd loquor. Qđ si quando
tepescere videamur: tū etiā nostra hæc tepiditas feruentius feruet q̄ cæ-
teroꝝ feruor odiūq; nostrū proh iupiter amātius amabiliusq; est q̄ cæte
rorum amor. Ecce nūc mi laurēti tua isthec ira mitior mihi videt̄ q̄ cæte
roꝝ māsuetudo: morsus iste tuus suauior suauio. O q̄ suauiter mordes
Quod acriter oscularis: Acrimonie mirā misces dulcedine;. Dulcedini
acrimoniā. Qđ in suauissimis saporib⁹ natura solet: Et quotiēs acrimo-
nia tua fortius acescit totiens aceti maluatici instar dulcius q̄ dulce redo
let. Verū qd accusas in me accusator acer amator acerrime: Breuitatem
ne: At tu in causa es. Qđ. n. breuis sim negotioꝝ tuoꝝ. Qđ breuissim⁹
videar amoris erga me tui efficit magnitudo. Accusas taciturnitatē su-
spicans eā ab obliuione: obliuionē ab absentia ꝓficisci meminisse debes
nō abesse isthinc marsiliū si nō abest laurētiūs: in q̄ ē marsilius: si vbiq; ē
eodē tpe anim⁹ qđ ipe superiorib⁹ dieb⁹ tua ep̄la cōfirmasti. Quid igit̄
obstat diuus Xpoforus: quin te cernā: Præsertim cū dyaphanus sit atq;
ꝑspicuus: & in ipō Xpoforo inspitiā laurētiū: qn̄quidē ꝑ laurentiū ipm
xpoforum videar & amplector: Deniq; vis verū fatear: Nō oppositio
xpofori inducit eclypsim ꝑ quā aut cecutiam: aut sileam. Imo tu choru-
scatione tonitruq; tuo caligari stupere obmutescere penitus me cōpel-
lis. Improbe adolescēs: ha nimiū gaudes victoria q̄uis honesta. Quid
amplius aut tibi aut reliquis est reliqui: Tibi quidem vt teipm vincas.
Reliquis autem vt vinci equo animo patiātur. Ego certe: vt de me ipso
prius loquar superari abs te ferme tantū gaudeo q̄tū ipe gaudes me ac
cæteros superare. De cæteris vero quid dicā: Sol matutinus congregat
nebulas. Meridianus sol nebulas disgregat. Virtus adolescens inuidiā
cōcitat. Adulta sedat. Liuorem domat tandem qui omnem prius vicit
opinionem. Inuidiam iam quasi omnem in admirationem conuertisti.
Laudant multi palam: qui hactenus inuidebant. Sed q̄uis laudater pe-
ne nullus de laurentio mentiatur: nulli tamen hunc exceptis platonicis

legittime laudant. Peripatetici cum laurentium videant tam fœliciter singule pfitentem: in omnibus eum laudant. Platonici contra in eo laudant omnia. Nempe cum considerent q͞p subito artis cuiusq͞p pdeat magister artes huic non labore quesitas: sed & natura sumministratas & a deo infusas existimat. Ego igitur personam tuam in me diligo meam in te amo. Laudo te in arte. Artem in te probo. In natura te honoro. Naturam in te miror. Te per deum colo. Veneror per te deum. Deo itaq͞p soli gloria omnis omnibus ab euo conatur in euum. Vale.

Iocosa ad Ioannem inuitatio ad reditũ per dissimulationem
Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

d Ecreueram hac nocte mane ad te scribere: Redi heros. Propera quæso aduola obsecro. Deinde vero maturius consultanti: præstare visum est: vt meum hoc desiderium dissimularem. Fore. n. vt redeas ocius: si me subiratum putes. Ecce subiratus sum. Quid tandem? Nunquid mouebit indignatio. quem non mouebat amor? Non puto. Ergo quo me vertam nescio: ad præces ne: an ad iurgia imo quo refugiam nunc inueni. Cordi confidam heroico quod solet: sponte rectius currere q͞p calcaribus. Sed interim quonam pacto me cõtinebo: qn parumper saltem sufferrem? ab nimium obliuiose mei: At cohibebo conuitia. ac ne tedeat te easdem has cantilenas audire sæpius: res maiores aggrediar. De rebus scribam publicis. Queris quid agat̃ in vrbe? Tractantur grauia audi: sed aperias nemini. Magni pleriq͞p ciues o Marsili aiunt: Cur tãdiu solus in vrbe? Quia solũ incedere nũc me vult: q nũq͞p sinit esse me solũ: Nõdũ rediit q̃? Nõdũ. Nõ habeo p̃sens aliud q̃d ad te scribam. Scripsi ad te vrbana negocia. Scribe ad me tu rustica. Hei mi hi erraui: Ne scribas volo sed dicas. Si colloquemur loquemur mi heros eadem: dum scribimus: scribimus de diuersis. Ego de memoria: de obliuione ioannes. sed noli dixisse istud. Non oblitus est mei meus qa neq͞p sui. Imo venit iam obsecutus mihi: ecce venit: obcurrite mei huic fortunati pedes. Excipite fœlices vltiæ.

Epistola genialis de heroibus.
Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico.

a Ccepi a Carolo Marsupino epistolam: cui cum primum respondere aggrederer: vellemq͞p præscribere Marsilius Carolo. scilicet genius mihi præter summam ita flexit calamum vt Ioanni pro carolo scriberem. accipe igitur epistolam genialem: Nefas putauit deus absentem me cuiq͞p priusq̃ heroi scribere: Arbitror heroib⁹ fauere superos. Quoniam vt Platoni placet heroes ex amore deorum sunt genii. Ego reipsa expertus sum phylosophos ex heroum amore renasci. Vale. i. Mai. M. cccclxxiii.

Quod gratis fit gratiũs est q̃ quod ex debito.

Marsilus Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico.S.D.

n On potest manus calamũ ducere nisi ipsa moueatur ab anima.
Non poterat his temporibus scribere marsilius ad Heroem ui
si ante inuitatus ab Heroe. Sed vnũ mihi molestum est p̄ cæte-
ris: q̄ ideo scribis ad me: quia ꝑmiseris: ergo pactioni istud tribuo non
amori. Amatorias posco l̃ras nõ mercatorias. an es etiã pacto meus. s.
qa ego sum tuus: amore volo sis meus. Vale. v. Ianuarii. M.cccclxxiiii

Prouocatio ad scribendum.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico.S.D.

q Vid tãdiu certatim silemus amice: Q uid tandẽ victori lucri ac
cedet victo quid dãni. Ego vero in hac silẽdi ꝑtinatia vinci abs
te satius censui: vt in loquẽdi certamine vincere. Ita post hac pri
mæ tibi in tacendo partes: mihi primæ in loquendo dabunt̃. Semꝑ ne
calcaribus indigebis in stadio: Nunq̃ tua sponte curres. Cur mecum
tam dure: Acrius forsitan iocari tecum videor mi Ioannes. Tu autem
agis acerrime: acerrime quoq̃ respõde si placet modo respondens: sin
minus placet dulciter sile. Meæ certe huic verborũ acrimoniæ cordis
affectum melle dulciorem subesse putato. Vale & tandiu abesto q̃ tua
res postulat. Satis eñ mihi fit cũ res agit̃ tua. Nonis octobris charegii

Q uod necessariæ epistolæ inter amicos.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico.S.D.

q Voniam putabam breui te florentiam rediturum nullas ad te
dedi litteras: sperans cito vera audire ac reddere voces. Nunc
vero ꝑpetua hæc vt ita dixerim cœli serenitas lõgiores mihi tu
as in trebianis collibus minatur moras: sed quis trebiana suauitate nõ
capiat̃ hos certe bachus amat colles. his meus captus est ioannes. hæc
ꝑfecto cur nõ scripserim hactenus causa est: At tu cur scribis nihil: Ni-
hil equidem habeo quod scribã inquies. Id ipsum saltem nihil habere
te scribe: q̃q̃ nunq̃ deest amicus cum l̃rarum. Quid eñ amico charius
q̃ amici vita: Ergo vicissim qualis valitudo sit sepæ significandũ. Ego
meã tibi valitudinẽ declarare nõ possum nisi prius ipse tuam. Q uippe
valeo si tu vales. immo si te valere intelligo. Vale ex caregio. xiii.

Circuus est iactura temporis.

Marsilius Eicinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico.S.D.

o Nerosa mihi tam mei q̃ paterni corporis cura. Onerosa absen-
tia tua. Vtraq̃ sunt equo animo toleranda: ne fiant propter im-
patiẽtiam grauiora. Tu siquid humanitatis habes: noli me du-
plici præssum sarcina: tercio insuper põdere onerare: Oneras autem ni
mium nisi libros ad me remittas. Temporis eñ actura me stimulat vt
eos sæpius exigam. Nulla est grauior iactura q̃ temporis. Heu confi-
dentius flagito quæ forsitan accipere nollem. Q uẽ vero vellem accipe

re:postulare nõ audeo. Illa me decet habere, hoc me in præsentia neces
sarium est carere. Prudẽtis est tum carere decens est implere: tum quod
necessariũ est ꝓ viribus facere voluntarium. Tua interest illud implere
Mea id conari: Vale: ac dum aliena colis alienis cole tibi quoq₃ teipm.

Quod iocũdæ amicorũ litteræ.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

q Vid igitur faciam: Prior ne ego ad te scribam: An tuas lr̃as ex
pectabo: Equidem cum ad alios fere nunq̃ nisi lacessitus scribe
re soleam: tibi tñ venire obuiam cogor & prior inire certamen
Hæc silere diutius te pmistam. Nõ potes em̃ sine meo languore silere.
Huc me quod te nõ fugit immoderatus impulit estus. Istuc ventus
intolerabilis retrahit: adeo vt vix hodie me contineam: quin ad vrbem
ꝓtinus aduolem. Potes vero hic me solus aliquot & illos quidẽ pau
culos dies tuis lr̃is retinere. Nam dum lr̃is tuis legendis totus incum
bam: nec ventorum ꝓcellas sentiam nec fulmina & tonitrus audeã. Sic
ergo fit. vt verba sedare ventos: & tempestates depellere valeant. Salu
ta Vgolinum Verinum tuum musarum sacerdotẽ. Vale. xxx. Augu
sti. Mccccdxxiii. Marciniani.

Nemini detrahendum quia deus vlciscit.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

h Omerus ꝓpter diuem vt aiunt helenæ vituperationem priua
tus oculis quia nunq̃ errasse cognouit nunq̃ vidisse amplius
dicitur. Eandem ob causam stesicorus lumine captus intellexit
erratum. Hinc palinodiam. i. contrarium cantũ cecinit dicens nõ verus
sermo ille fuit: neq₃ nauibus altis existi fugiens neq₃ adisti pgama troie
bis dictis statim visum recuperauit amissum. Socrates p̃terea cum deũ
amorem vituperasset in illissi fluminis trãsitu a familiari demone corre
reptus añq̃ quicq̃ pateret̃ aduersi expiauit se laudauitq₃ rursus amo
rem quẽ ante vituperauerat. Vnde euasit incolumis. Ita stesicorus Ho
mero prudentior fuit sed vtroq₃ sapẽtior Socrates. Ego certe Socrate
incautior fui: vtinã nõ sim stesicoro infortunatior. Quorsum hæc: Nẽ
pe mẽsis huius nonis scripsi ad te mane epistolam diuturnũ silentium
tuum improbaturus: in qua indomitum te & quasi durissimũ oĩm ac
cusabã: vespere aduersa valitudine oppræssus sum: nec dum conualeo.
Quobrem veritus: ne quid mihi aduersi ꝓpter herois vituperationem
immineat palinodiam licet breuẽ expiandi criminis gratia scribere sta
tui. Assero igitur nõ heroem durum: sed mẽ potius mollẽ esse ac mol
li homini constantem virum sepæ ferocem videri. Hæc mea palinodia.
sit contrarius superiori cantus sit etiam contraria postulatio. Orabam
quippe vt acerrimas si placeret potius q̃ nullas litteras mitteres. Hũc
contra nullas potius q̃ acerrimas postulo: non enim instigatiõe sed cõ
solatõe eget anim⁹ indiget. Vale florẽ. Idibus octobris. Mccccclxviii

Homo est animus. Amantis animus est in amato.
Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

Go Ioannes sæpe quæsiui meipsum primũ pectora mea mani/
bus attrectaui. Deinde vultum hunc sepæ sum speculatus in spe
culo: sed neqꝫ ibi me tractauisse neqꝫ hic vidisse me vnqꝫ asserere
potui. nam quando me ipse quæro: quæro vtiqꝫ nõ alium præter illum
ipsum qui querit vbi idem est omnino Marsilius quæsitus & quærens
Quis igitur querit? Qui reperire cupit. Quis nam cupit hoc? Qui iu/
dicat esse querendum. Quis iudicat? solus iudicat animus. Solum igi
tur animũ quæro quãdo quæro meipsum vtpote qui solus ipe sim ani
mus. Hunc ego neqꝫ tangi neqꝫ cerni posse confido. Non em̃ tamdiu
de illius natura dubitaremus si sensibus his pateret. Ergo recepi quan
doqꝫ mentis aciem in seipsam: si forte hac via me cernerem. verum neqꝫ
ita quod desiderabã omnino sum assequutus. Quippe interiore hoc
meo intuitu: neqꝫ delector satis neqꝫ quiesco. Qui aũt quod inuestigat
consequit̃ gaudet ꝓtinus & quiescit: non igitur me apud meipsum re
perio. Quod si in alio me quesiturus sum quoniã pacto me appræhen
dam? Si meipsum non habeo: ꝑ quem solum possum capere: quicquid
capere possum. Redi igitur: & te immo me redde mihi. Quãdo ego id
nequeo. redi hodie neqꝫ semꝑ venturas differ in horas. Ne patiare ob/
secro plures a nobis dies nigro numerari lapillo. Quot em̃ isthic tu se/
renos agis: totidem nos hic nubilos agimus atqꝫ nigras. Vale.

Seria ad Ioañẽ. Aĩa post mortẽ intelligit. & multo clarius q̃ in corꝑe.
Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

Cripsi nonnullas ad te epl'as: amice optime in quibus tentaui
amatorium quodammodo scribendi genus. Quod quidem &
nostre familiaritati conuenire videtur. & ab honesta illa Socra/
tis platonisqꝫ libertate nõ est alienum. Nunc autem platonicorum mo
re post amatorios iocos (talia em̃ platonica prohemia sunt) ad seria ve
niamus. Audi nũc quæ cum Bernardo iunio & Bartholomeo fortino
ciuibus iusticia excellentibus aliq̃n de mente disseruimus. Duo sunt in
ter mortales dubia circa mentem præcipua: Primum est: vtrum intelle
ctus seiungi a corpore possit ac deposito corpore viuere atqꝫ oꝑari. Se
cundũ siquid tunc intelligit: vtrum clare intelligat nec ne? Respondebi
mus ad hæc in præsentia qꝫ breuissime poterimus: Nam hæc & similia
in theologia nostra de animorũ immortalitate latissime disputant̃. Cõ
cedimus intellectum multa incorporalia excogitare: deũ videlicet an/
gelos. animas virtutes numerorũ ꝓportões. Ideas rationesqꝫ rerum
vniuersales: Quemadmodum vero non possumus ꝑ visum inuisibilia
cernere: ita neqꝫ per corporale aliquod instrumentũ incorporalia cogi/
tare: neqꝫ ꝑ naturam aliquam districtam corpori locoqꝫ & tempori res
a materia. loco. tẽpore absolutas: petere: quærere: inuenire: seruare. Ac

ſi mens interdum etiam dum regit corpus ita ſe in ſe colligit vt ſpeculē
tur aliqua ꝑ ſeipſam:ſequit̄ vt a corpore ſeparata multomagis faciliuſ-
ꝗ ꝑ ſeipſam valeat ſpeculari. Si poterit ꝑ ſe operari ꝑ ſe quoq; eſſe acvi
uere poterit. Atq; vt ad queſtionem alteram deſcendamus clarius. tūc
diſcernet quæcunq; intrinſecus offerent̄ intelligenda ꝗ ſenſus nunc ꝗ̄
off·runt̄ extrinſecus ſentienda. Et tanto ſaltē clarius quanto viſus acu
tior eſt & velotior ꝗ auditus ſenſuſq; reliqui. Ac etiam quanto mens
præſtantior eſt ꝗ ſenſus & obiectū mentis præſtantius eſt ꝗ ſenſus ob
iectum. Mentem eſſe ſenſu excellentiorē non dubitat quiſquis illius vi
ribus vtitur. Videt eñ eam ſenſuum iudicem eſſe. Et tanꝗ præcioſiorē
cōcedi pautioribus. Tardiuſq; & rarius exerceri. Obiecta quoq; men
tis obiectis ſenſus eſſe ſublimiora hoc oſtēdit ꝙ illa vniuerſalia:ampla
eternaq; ſunt iſta particularia. Anguſta mortalia. Adcedit ad hæc ꝙ ꝗ-
tomagis exterior ſenſus intenditur tanto magis interior ſenſus remit
titur. Atq; contra. Qui eñ attentius inſpicit auditq; non nulla vix inte
rim poteſt imaginari. & qui vehementer imaginat̄ vix cernit vel audit
quæ tunc extrinſecus offerunt̄. Eadem eſt inter imaginationem intelle
ctumq; ꝓportio. Anima in hoc corpore duo maxima omnium habet
impedimenta. Alterum ꝙ in plures operationes perturbationeſq; di-
ſtrahitur:operationes autem variæ ſe inuicem impediuut atq; debilitāt.
Difficillimum eſt enim diuerſis ſimul incumbere. Alterum: ꝙ tum ꝓ-
pter infimæ habitationis huius cōditionem tum propter miniſterium
corporale ad tempus a deo hominibus aſſignatum exactiones infe-
riores longe prius. Attentius ſepiuſq; ꝗ ſuperiores exercet. Vnde fit
vt qñ contemplari incorpalia volumus vt plurimum debiliter opere-
mur: & illa obtuſe & quaſi in nebula quadam ꝑſpiciamus. Verum qñ
actiones alendi:augendi:ſentiendi:imaginādi:vel obmittent̄ omnino
vel maxime remittentur tunc vſq; adeo mentis intuitus acuet̄:vt quic
quid cernat clarius hac luce deſcernat:perſpiciet ſane anima ꝑ ſeipſam:
tunc lucem illam intelligibilem perſpicatius ꝗ nunc ſenſibilem iſtā per
vitreas corporis huius carceriſq; feneſtras. Intuebitur enim tranquille
per ſerenitatem ſuam perſpicuam:perſpicaciſſimamq; obiecta excellen
tiſſima in diuini ſolis luce adeo clara vt ſolis huius lux ad eā ſit vmbra:
& quia clariſſima ideo impuris oculis occultiſſima:puris autem mani
feſtiſſima. Non intuebitur autem quaſi pictas imagines: ſed tanꝗ res
veras:quarum res cæteræ ſunt imagines. Quando per ſomnum ope-
rationes motus exteriorumq; ſenſuum ceſſant: Tunc imaginatio quæ
reliquiis paſcitur ſenſuum iuſq; adeo roboratur:vt ſimulchra pingat in-
trinſecus tanꝗ res veras repſentātia. Quid igit̄ faciet intellectus ima
ginatõe admodū efficacior qñ multo magis ꝗ imaginatio ſomniātis: li
ber ab impedimentis euaſerit: Atq; in veritate rõneq; ſūma veras oīm
rões inſpiciet. Pinget vic; tūc in ſeipo vera oia exactiſſime imo veris oi

bus aliunde pingetur. Sed a quo maxime? A mente mentui lumine lu-
minum. Et q̄ facile fiet: facilime prorsus. Subito nanq̄ ob naturalē quā
dam cognationē visibile lumen illuminat perspicuū corporale. Cū pri-
mum serenū purūq̄ fuerit. Formatq̄ ipsum forma sua per que suam for
mā formis omniū visibiliū. Similiter intelligibile & plusq̄ intelligibile
lumen id est deus intellectualē format pspicuitatem: Cū primum serena
euaserit. Format inq̄ forma sua hoc est diuina per que ipsam formis in-
telligibiliū omniū. Tantūq̄ statim afficit vitali calore & gaudio: quātū
beneficio iam affecit fulgore. Atq̄ ita vitam tradit a morte liberam: sicu
ti lucem infundit a tenebris alienam. Et vltra quēlibet temporis termi-
nū infundit: lumē in mentē: quo iam ex temporis mutatione ad statum
eternitatis ascendit. Pascit autē bonitate ad votū semper & implendo al
licit pulchritudine appetitū: & implet alliciendo. Ibi saturitas est absq̄
sacietate: vbi bonum est absq̄ malo: per que bonū infinitū fit etiā capa
citas infinita. Infinitum ergo bonum & pulchrum innumerabiliū fons
bonorum atq̄ pulchrorum allicit & implet pariter ineternum.

Contra Aueroem. s. q̄ non sit vnicus hominum intellectus.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

Verois vnicū esse opinatus est cunctorū hominū intellectū: eo-
a demq̄ omnes quicq̄d vsq̄ intelligunt intelligere. Hanc opini-
onem nonnulli rerum nouarū auidiores q̄ verarum esse aiūt ad
modum naturalem. Atq̄ ego cōfiteor: Sed ob hoc tantum eam natura-
lem voco quia sicut res naturales solent valde mutabilis est & contrario
suo destruit. Eo. n. ipo q̄ aliq̄s affirmat cōtrariū subito Auerois opinio
labefactatur. Cum. n. non possint in eodem simul esse contraria si intelle
ctus in aueroico quodā philosopho atq̄ in platonico simul de seipo cō
traria sentit: dum illic ait se vnicum esse hic autē plures esse non vnicū.
Cōstat plane in illis nō vnū intellectū eē sed plures Nonne in iis que ad
intelligentiam voluntatemq̄ pertinent maxima eodem tempore inter
homines diuersitas est? Nam & idem & eodem tempore alii affirmant
alii negant: alii volunt: alii nolunt. Quid praeterea de repugnantibus di
cemus habitibus? intellectus in alio doctissimus est indoctus in alio: in
illo iustus probusq̄. in illo iniustus & improbus: in illo foelix miser in il
lo. Non potest igitur idem esse in omibus intellectus: Si diuersi sunt in
tellectus multomagis diuersae sunt animae. Adde q̄ si vnicus est intelle-
ctus semperq̄ fuit vt ait Auerois non est verisimile eum ita esse suiipsi-
us ignarum vt in omnibus poene hominibus praeterq̄ in solo Aueroe:
se numero multiplicem esse putauerit semper & putet. Quid menti na-
turalius q̄ suiipius cognitio? Cur igit mēs cū opinionē Auerois cogitat
eā aut nūq̄ aut vix capere pōt: nisi q̄a falsa opinio ē. Deniq̄ quoties vni
tatē mētis excogitamus totiens eū odisse solemus ac mētis numerū cupere
si mō cupimus supuiuere. Eadē vero mēs sola oderit si mō odisse ptvnitatē

suam: quæ sola potest & nosse. Non est autẽ verisimile rem eternã atq̃ adeo diuinã semꝑ suiipsius naturã aspnari: & respuere & odisse. Quid vltra sermonẽ ꝓtraho? Satis supq̃ hæc in agro tuo regnano. Ego hac tu inuicẽ disputauimus: qñ Marsilius hic hospes illic tuus grãde illud cõponebat theologiæ volumen. Vale. xvi. Aprilis Florẽtie.

Theologi vigilant. Cæteri somniãt.

Marsilius Ficinus Iohanni Caualcanti Amico vnico. S. D.

m Irantᷓ nõnulli cur tanta obseruãtia platonem sectemur qui semper videtᷓ inter paradoxa & portenta versari. Mirari aũt vt arbitror desinent si cõsiderauerint sola quæ diuina sũt reuera existere: quia neq̃ alienæ naturæ contagione inficiuntᷓ: neq̃ vnq̃ e suo statu mutãtᷓ. Corporalia vero haud quaq̃ esse reuera sed esse videri cum inficiantᷓ cõtrariis & iugiter ꝑmutentᷓ. Ideoq̃ nõ veræ res sint sed rerum verarũ imagines: aut vmbræ. Cum aũt cæteri philosophi pene oẽs naturaliũ duntaxat rerum studio dediti in his tanq̃ rerum verarũ imaginibus somniarẽt. Plato noster diuinis incumbẽs: vel solus vel maxime omniũ vigilabat. Itaq̃ tanto satius arbitror Platonẽ theologũ sequi q̃ philosophos cæteros quanto præstat vigilantibus gubernatoribus q̃ dormientibus se cõmictere. Vale.

Veritas dei splendor: pulchritudo amor.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S. D.

h Oc præcipuũ diui Platonis: vt parmænidis dialogus: & epinomis indicãt studiũ fuit: vt vnũ rerũ monstraret esse principium: quod & ipsum vnũ ꝓ priore vocabulo noĩauit. Vnam quoq̃ oĩm esse voluit veritatẽ. Ipsius. s. vnius hoc est dei lumen mẽtibus omnibus speciebusq̃ infusum: quod & spẽs offerat mẽtibus & mentes copulet speciebus. Vnicã igitᷓ veritatẽ: vnius. s. dei radiũ vnũ colat oportet quicũq̃ platonicũ voluerit studiũ ꝓfiteri hic radius ꝑ anglos: anias cœlosq̃ & reliqua corpora trãsit. Atq̃ vt in libro de amore differimus splendor eius ꝓ natura cuiusq̃ fulget in singulis: gratiaq̃ & pulchritudo vocatᷓ. Et vbi fulget accomodatius: ibi præcipue allicit intuentem: concitat cõsiderãtem: rapit & occupat ꝓpinquantẽ: cogitq̃ cum venerari splendorem hmõi ꝑ cæteris tanq̃ numen: nihilq̃ aliud adniti q̃ vt deposita priore natura ipse splendor efficiatᷓ. Quod hinc patet: qñ amator aspectu tactuue amati: hominis nõ est cõtentus: & clamat nonnũq̃ homo hic nescio quid habet quod me vrit: atq̃ ego quid cupiam non intelligo. Vbi constat animũ diuino vri fulgore qui in formoso homine micat quasi speculo: atq̃ ab eo clam raptũ quasi hamo trahi sursum vt deus euadat. Insanus igitur habendus est & miser: quisquis dum a deo per visum ad sublimia prouocatᷓ ipse per tactum seipsum demergit in lutum: & cum ex homine potuerit deus fieri diuinam ipsam per humanam pulchritudinem contemplando ipse se ex homine bestiã red-

dit spiritali vereq; pulchritudini corporalem & vmbratilem formam an teponendo.

Idea secundũ platonem in diuina mente sint.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

p Lato noster in Timeo: timeũ pythagoricũ imitãs atq; comprobans mundũ a deo genitũ asserit: Eiusq; generatiõis causam triplicem introducit: efficientem. finẽ atq; exemplar. Vult ẽm mũdum a potentia dei bonitatis sue gratia ad diuinæ sapientiæ exemplar effectũ fuisse. Et quemadmodũ in architecto vniuersi edificii eiusq; partium exemplaria sunt sic in diuina quadam intelligẽtia supra mũdum esse vniuersi mundi huius eiusq; partiũ exemplaria. Mundumq; illum intelligibilem nominat & eternũ: huncvero temporalẽ: atq; sensibilem Exemplaria huius in illo vocat ideas. Similitudines illius in hoc imagines atq; vmbras. Quãobrem inuidos quosdam ridere & licet & libet qui platonem vulgo tam inepte prædicant q̃ iniquæ ideas rationesq; rerum vniuersales posuisse tum a corporibus tum a diuina intelligentia tum a se inuicem separatas: & tanq̃ nubeculas quasdã per aerem dispersas a vento. Sed quoniam plurima contra illos adduximus in iis libris quos apud te in agro regnano composuimus: Sufficiat nunc testimonia solum ex timeo Platonis adducere. Primum consideremus inquit quod in questione de vniuerso ante omnia solet inuestigari. Vtrũ semper fuerit vniuersum hoc sine vllo generationis principio: an genitum sit ab aliquo principio sumes exhordiũ. Id profecto cernitur tangiturq; & corpus est. Omnia vero huiusmodi sensus mouẽt. Quæ sensus mouent opinione per sensum percipiuntur: hæc vero talia esse constat vt gignãtur & genita sint. Quicquid autem gignitur ab aliqua causa necessario gigni asseruimus: opificem quidem & patrem mundi inuenire difficile: & cum iam inueneris prædicare vulgo impossibile est: Rursus considerãdum est vtrum mundi faber sit inuitatus exemplar: id ne quod vnum idem semper & simile est: An id quod genitum dicimus. At qui si pulcher est mundus & opifex mũdi bonus sempiternũ exemplar maluit imitari: sin secus: quod ne dictu quidem fas est generatũ exemplar est ꝓ eterno sequutus Cum vero & mũdus omniũ genitorũ pulcerrimus sit & eius auctor causarũ omniũ optimus dubiũ nõ ẽ quin sempiternum sit sequutus exemplum. Sic igiẽ generatus ad id est effectus: quod ratione & sapientia sola cõphendi potest & immutabile ꝑmanet. Ex quo efficitur vt necesse sit hunc mundum alterius simulacrũ esse: Et paulopost: Dicamus quã ob causam ille rerum auctor generationem & hoc vniuersum constituit. Bonus erat. Bonus autẽ nulla vnq̃ aliqua de re inuidia tangitur. Ergo cũ liuor ab eo alienissimus esset omnia sibi quantũ fieri poterãt simillima fieri vo-

Nota hic q͂ opifex mũdi est summus deus.

luit. Siquis hanc gignēdi mūdi causam pcipuā a prudentibus viris ac/ceperit rectissime ꝓfecto accipiet: Et postpauca: Dicendū est hunc mundum aial esse: idq3 intelligēs reuera diuina ꝓuidētia cōstitutū hoc posito quod sequit̃ videamus. Ad cuius aialis similitudinē deus mundū cōstituit: Vni cuidam ꝓprieq3 aialium speciei similē fecisse non arbitramur. Nam si in pfecto aiali similis esset factu pulcher certe nō esset: immo vero illius aialis eum simillimū esse ducimus cuius aialia cætera & singillatim & generatim partes sunt. Illud siquidē viuētia oīa quæ sola mente pcipiunt̃ in seipso complectit̃ queādmodum mundus hic nos & cætera quæ cernunt̃ aialia continet. Volens itaq3 deus oīm quæ intelligi possunt pulcerrimo & vndiq3 absoluto mundū hūc simillimum reddere aial vnum ipsum effecit aspectui subiectū aialia cuncta naturæ suæ couenientia intra suū limitem cōtinens. Recte ne mundū vnū diximus: an rectius plures innumerabilesue dici oportuit: Vnū ꝓfecto qui quidem ad vnius similitudinē est formatus. Quod em̄ viuentia omnia quæcūq3 intelligunt̃ cōtinet sociū alterū habere nō pōt. Rursus em̄ aliud anial quod hæc duo cōtineret esse oporteret: cuius duo hæc partes essent: Nec illorū sed tercii huius mūdus iste simulacrū rectius diceret̃ vt igit̃ hic mūdus esset aiali absoluto simillim⁹ ex eo ꝙ solus atq3 vnus esset iccirco neq3 duo neq3 innumerabiles ꝓcreati sūt: sed vnus mūdus vnigeniusq3 factus est & erit. Sed audi Timeū pythagoricū qui Platonis mgr̃ extitit similibusq3 verbis ideas collocauit in deo. Mundus inquit est eorū q̄ genita sūt optimus. Qm̄ ab optimo auctore ē illo genitus qui respicit nō in manufacta exemplaria sed in ideā intelligibilēq3 substantiā. Ad quā quidē quod factū est examissim atq3 pfecte pulcerrimū & inemēdabile fit. Perfectus vero est semp secundū sensibilia: qm̄ illud ipsius exemplar quod oīa in se cōtinet intelligibilia aialia nihil exterius aliud reliquit: cū sit terminus intelligibiliū absolutissimus quēadmodū hic mundus est sensibiliū: hæc ille: Audiuim⁹ ideas oīm esse in quodā exemplari viuēte eternoq3 quod sit intelligibiliū oīm pstantissimū: & ita vndiq3 absolutū vt nihil intelligibiliū sit extra ipsum: Hoc autem nihil aliud pōt esse ꝙ̄ deus: Sed quid illo clarius: Plato cū dixisset deum oīa sensibilia ad similitudinē intelligibiliū effecisse subiunxit eum oīa suiipsius fecisse similia. Quasi idem exēplar sit atq3 deus. Qm̄ vero quot sunt in hoc mūdo rerum species creatarum tot saltem in deo sunt ideæ. id est rationes intelligibiles p quas cuncta creātur atq3 creatæ species quia sunt in materia per se non viuente vel non viuunt vel vix viuūt. Ideæ vero quia sunt in deo per se viuente viuunt: ideo plato in eodem libro inquit. Quot & quales mens ideas in ipso viuente inspicit totidem & tales in hoc mundo species secum cogitauit effingere. Hoc Ioannes sensit Plato vt audis. Hoc senserunt antecessores successoresq3 Platonis. Crede Marsilio: Qui sentit aliter a veritate dissentit.

Causa peccandi. Spes. Remedium.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S.D.

c Vr animi cũ diuini sint tam prophane viuunt. Quia domũ re-
gionẽq habitant ꝓphanam. Alii propter negligentiã vl' igno-
rantiã delinquunt: Neq mirũ id quidem: quo ad in chaligino-
sa hac mundi fece versamur: alii propter nimiũ corporis amorẽ. Neq id
quoq mirũ. Comes. n. est & proles animæ: alii quia vl' immortalitati vl
diuinæ clementiæ diffidunt. Quid mirũ: cum in loco mortis malignita
tisq vitã ducantur. Alii quia vel diuinæ clementiæ vel crastinæ emenda
tioni plusq̃ par est confidunt. Tũ diffidentia. Tũ confidentia nimia pe-
riculosa est. Illa vexat. Ista fallit. Summa igitur prudẽtia est presenti mo
mento semp vti q̃ optime possumus. Vnicũ refugiũ deo se frequentissi
me cõmendare. Optima species cũ hæc egeris meminisse nõ latere deũ
q̃ durã q̃ue periculosam nobis ꝓuinciam habitandã & administrandam
tradiderit: infinita bonitas finitũ longe superat malũ: Varios instituit si
ue castigationis siue pœnarũ gradus atq eos quidẽ ad bonũ vel ꝓpriũ
alicuius vel cõmune. Gradus autẽ præmioꝝ plurimos & vberrimos.

Quos deus coniunxit moribus cõiunget fœlicitate.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti Amico Vnico. S.D.

b Eri in agro nouolano sacra diui Xp̃ophori & Iacobi solẽnia in-
staurauim⁹: Sacra dixi Ioannes dũtaxat: festa certe addidissem si
tu affuisses sine quo nihil mihi festũ. Vide igit̃ q̃tũ Marsilio tuo
carus sis cui ne cœlestia quidez si dicere fas est absq te cara sint. Et meri-
to: nam qui Iacobũ Christophorũq coniunxit in sacris. Idem Marsiliũ
& Ioannem coniu[n]xit in vita. Idem quoq aut certe q̃ similimus præest
vtrisq genius. Statuit nos arbitror deus in terra eadẽ voluntate mori-
busq similibus in cœlo sub eadem idea paribusq fœlicitatis gradib⁹ vi-
uere. Vale nostre nauigationis acates: ac portus deniq condimentum.

Prestantior est legum conditor q̃ sophista.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti Amico Vnico. S.D.

m Irabantur græci quondam in carneade: Vim dicendi memoriaz
& acumen: laudent vt ais familiares tui eadem in Ioanne Gui-
dio: Eumq ob similitudinem q̃dam carneadem sæpe cognomi
nant. Tu autem hunc ob legum inuentionem Lycurgi vocas imitato-
rem. Quæris præterea quæ nam præstantior laus sit: carneadis ne an ly
curgi similem esse. Carneades disputando lites introduxit. Lycurg⁹ ve
ro dissoluit: Carneadis argutiæ sæpius inutiles q̃ vtiles. Vtiles aũt pau
cis raro alicubi. Lycurgi disciplina semper vtilis: vbiq & omnib⁹ neces-
saria. Deniq q̃to satius ẽ bene viuere q̃ bene loqui & fœlicem esse q̃ vi-
deri: tanto Lycurgi q̃ carneadis facultas prestantior est: sed accipe ab he
rodoto q̃ta conditoris legum excellentia sit. Is. n. scribit cũ primũ lycur
gus appollinis templum ingrederetur: hos versus pythyam effudisse.

Etbereo dilecte ioui cunctisq lycurge: Celicolis: q nostra venis ad pinguia templa. Ambigo quem potius te nunc bominē ve deumve vaticiner: diuum potius te spero lycurge lege banc epistolam priori prealdolfino familiari nostro: noui bominis ingenium: Scio bæc eum cōfirmaturum: Vale & in ioannis Guidii beniuolentia perseuera.

Legitimus amoris terminus est consuetudo.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico Vnico. S.D.

i Nterrogas quæ me potissimū causa induxerit vt amatorias epistolas nonullas excogitarē. Sunt ioannes q̄plurimi qui de rebus amatoriis loquētes scribentesue ab amoris lege procul aberrant: error autē buiusmodi tam noxius est q̄ vtilis ē recta dilectio: tanetiā multiplex q̄ multi sunt q amāt: oēs vero boies amāt bomines dixi ioannes nam qui nō diligit bominē nō ē bomo: ergo nō solum in libro quē de amore composui verūetiā in ep̄lis meis p̄fixi amātib⁹ terminū quē vsq pgrediāt. Quē q trāsgredit cū suiipi⁹ ver⁹bostis sit ver⁹aliorꝫ amicus eē nō pōt Legitimū vero in loquēdo scribēdoue terminū solus ille seruabit qui prius in cogitādo seruauerit. seruabit aūt in cogitando queq vera pulcritudo sit que nō vera quidē sed vere similitudo cognouerit legitimo amādi terminus ē cōsuetudo: bæc tribus cōstat. Cogitatione aspectu atq auditu. Nempe: vt pbylosopbi oēs definiūt: amor nibil aliud est q̄ pulcbritudiuis desideriū. Pulcbritudo corporis non in vmbra materiæ sed in luce & gratia formæ: nō in tenebrosa mole sed in lucida q̄dā pportione: nō in pigro ineptoq pondere sed incōuenienti nūero & mesura cōsistit. Luce vero ipam gratiā pportionē numerum & mensurā cogitatione aspectu auditu dūtaxat attingimns. Hucusq igit se extendit verus veri amātis affectus: appetitus aūt sensuū reliquoruꝫ cū ad materiā molē pondus deformitateq formæ amoriue contrariam rapiat nō amorē: sed pruritus quidā ineptus & onerosus nimiumq deformis. Sed qd ego tamdiu Socratis & platonis nostri more vulgo potiusq mibi consulo? Forte q̄tomagis conabor ne vulgus turpiter amet tantomagis insanū gratūq vulgus suspicabitur me nimis amare: quod etiam diuinis illis beroibus socrati & Platoni nostris ducibus dicit cōtigisse: Ergo de iis bactenus satis superq sit dictum. Vale.

Medicina corpus musica spiritum tbeologia animum curat.

Marsilius Ficinus Francisco musano cesiensi. S.D.

c Vm primum tertiana nota medicinis nostris expulsa vna cū Ioanne aurelio academia nostra tanq̄ medicū tuuꝫ salutauisses citbaræ sonum cantumq bymnorū postulasti a nobis & impetrasti. Deinde multa sparsim in nostra illa tbeologia legisti: Noli francisce mirari q medicinam lyramq cum tbeologiæ studiis misceamus Meminisse debes: cum pbylosopbiæ sis deditus naturam in nobis corpus & spiritum cum anima coniunxisse: Corpus quidem remediis medicinæ

curatur. Spiritus autem qui aereus sanguinis vapor est & quasi quidā anime corporisq nodus aereis quoq odoribus sonisq & cātibus temperat & alit. Anim⁹ deniq tāq diuin⁹ diuinis theologiæ mysteriis expiatur. Apud naturā vnū quiddā est ex anima & corpore spirituq compositū. Apud egyptios sacerdotes vna eademq facultas erat pharmacis fidibus mysteriis occupata. Vtinā hāc naturalem & egyptiā facultatem tam fœliciter assequamur q̄ obnixe libēterq sectamur. Sed de his in p̄sentia satis. Iussisti heri vt prouerbiū illud meū academiæ parietib⁹ vndiq inscriptum tibi transcriberem. Accipe a bono in bonū omnia dirigūtur. Lætus in præsens: Neq censum existimes: neq appetas dignitatē fuge excessum: fuge negocia: lætus in præsens. Vale.

Neq amor sine religione neq religio sine amore laudatur

Marsilius Ficinus Philippo contronio lucensi. S.D.

m Itto ad te amorem quem promiseram. Mitto etiā religionē: vt agnoscas & amorem meū religiosum esse & religionē amatoriā Sane ita natura comparatū est vt neq amor honestus sit nisi religiosus neq religio vera nisi amore suscepta. Salutat te angelus manettus ioannoctii oratoris filius paternæ virtutis heres.

De toleranda Iniuria.

Marsilius Ficinus Iohanni caualcanti Amico Vnico. S.D.

a Is quendā familiariū tuorū a petulantibus quibusdā: contumelia & iniuria nuper affectū fuisse. Qui facit iniuriā ioānes sibiipsi facit. Animū. n. perturbat & nota mali habitus inficit Subit insuper ama odiū periculū & incōmoda. Qui accipit iniuriam nō ab inferente: sed a seipso accipit. Nō. n. offenditur animus ipse rationalis qui hō ipse est nisi iniuriam illā esse sibi malam existimauerit. Existimatio huiusmodi in nostro arbitrio posita est. Cū igit̄ nemo nisi a seipso lædatur nemo de alio q̄ de seipso debet cōqueri: cogitet ergo qui querit̄ nō quomodo aliū sed quomō seipm puniat hoc ē castiget & corrigat: vidisti ne vnq̄ catulos quosdam qui lapidem mordent in eos coiectū etiam si ab eo pcussi nō fuerint: Hi cū a lapide læsi nō fuerint morsu dētes suos lædūt Itē faciūt homines imprudētes. Illi. n. sæpe ab asino calce percussi asinū: imo se pugno pcutiunt. Sane imprudētes iniurias multas opiniōe sua in se recipiūt quæ sua natura quasi pilæ in iactorē resultare cōsueuerunt. Dices forsitan vindictā nō desiderare difficile est. Ne dubita si homies ignouerint tamen paulopost deus iustissimus vlciscetur. Quid commodius: quid gloriosius q̄ patronū & vltorem suū habere deū: Et tantum boni saltem moreri ab illo expectando q̄tum iniurias inferre voluit mali: malumq hoc pacto in bonū cōuertere. O q̄ præciosum bonum est tolerantia: Hanc solam exercuit. Socrates græcoꝝ sapientissimus: hanc p̄ cæteris virtutibus exercuit xp̄s vitæ magister: Nam ob hanc pœne solam exercendam dicit̄ ad homines descendisse. Tam vituperāda impa-

tientia est q̃ laudanda est patientia. Mittamus cætera impatiẽtia turbat
animũ: p̃terita bona delet: p̃sentia inficit. Futura impedit. Neq̃ rumori
vilis plebeculæ p̃standæ sunt aures si inuitauerit ad vindictam: q d plebs
Polyppus quidam. i. animal multipes sine capite. Magnanimi est p̃ ma-
gnitudine sua paruifacere queæ sunt parua: Parua sunt & breuissima tẽ
poralia omnia: quorũ quod ẽ p̃teritum: non est amplius quod est futu-
rum nondũ est quod p̃sens indiuisibile ẽ & incipit simul ac desinit. Nõ
est fortis qui subcumbit iniuriis: sed qui superat. Superat autem qui ita
resistit vt ob earum impetum e suo statu non moueatur. Hæc familiari
tuo legito dicito etiã vt a ratione medelã quærat non expectet tempo-
re. Tempus. n. noxius medicus est quotidie. n. expectatione futuri fal-
lit egrotum & anteq̃ veteres expellat dolores nouos adiungit veterib⁹
Totq̃ quotidie acumulat mala vt fallaci spe vitæ deducat ad mortẽ. Vi
uendum est autem hodie: Qui. n. cras viuit nũq̃ viuit. Si vis hodie viue
re viue deo in quo heri & cras nihil aliud sũt q̃ hodie. Vale. xxx. Mar-
tii, Mcccclxxiiii.

De constantia aduersus fortunam comparandam.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

s Ocrates apud Platonem in eo libro qui de sciẽtia theetetus in-
scribitur amicum suum Theodorum geometram adictus fortu-
næ fortiter propulsandos non ferreis vt pleriq̃ solent armis sed
aureis hoc pacto muniũt. Impossibile inquit ẽ Theodore mala pœnit⁹
extirpare. Necessarium est. n. bono aliquid semper esse cõtrariũ. Apud
superos quidem mala esse nõ possunt. Sed mortalẽ hanc naturã regio-
nemq̃ inferioremq̃ necessario circuũt. Ideo conandum est hinc illuc q̃ ce
lerrime fugere: Fugere autem dicimus se deo q̃ simillimum pro viribus
reddere. Similẽ vero hominẽ deo reddũt prudẽtia sanctitas atq̃ iusticia.
Quẽadmodũ vero diuinũ hoc platonis nostri p̃ceptũ accipi debeat bre
uibus audies sicut animorũ nostrorum qui creator ẽ idem & gubernator
deus: ita corporũ genitor & gubernator ẽ mũdus. Q̃m vero dei filius
anim⁹ mũdi mẽbrũ ẽ corpus anim⁹ noster a deo tanq̃ a patre p̃uidentie
legibus clemẽter & suauiter agit: corpus aũt nostrorum a corpe mũdi fati vi
ribus tanq̃ p̃ticula quedã a tota sui mole violẽto quodã impetu trahit
Nec i mentẽ nostrã fati vis penetrat nisi ipa se sua spõte pri⁹ i corp⁹ fato
subiectũ imerserit: Nemo igit adeo cõsilio suo viribusq̃ cõfidat vt mor
bos corpis rerumq̃ iacturas deuitare omnino posse se speret. Recipiat a cor
poris peste seipm animus quisq̃ & in mentẽ suam se colligat. Tunc. n.
vim suam fortuna explebit in corpore: in animum nõ transibit. Nõ pu-
gnabit in cassum vir sapiens contra fatum sed fugiẽdo potius repugna
bit. Fugari non possunt aduersa: sed fugi. Igitur hinc illuc. id ẽ ab amo-
re corporis externarumq̃ rerum cura ad animi deiq̃ cultum aufugere
a Platone iubemur: alter enim mala declinari non possunt. Addit q̃ ce-

lerrime ob eā arbitror rōnē vt a tenera ætate segregare a cōmertio cor-
poris animū incipiamus anteq; diuturna eius consuetudine submerga-
tur. Per hāc vtiq; fugā deo similis nō immerito reddit̃ animus. Quip
pe cum a corporis contagione liber tanq; deus euadat. Huiusmodi li-
bertatem virtutibus præcipue tribus assequimur: Prudentia: iusticia:
sanctitate. Prudentia quid deo quid mundo debeamus agnoscit. Justi
cia quod suū est mundo. Sanctitas deo quod suum est tribuit. Itaq; vir
prudēs corpus quidē suū mūdi membrū mūdi ipsius reuolutioni con
cedit: quocūq; contigerit agitandū. Animum aūt dei filium a corporis
cōmertio segregat: & diuinæ cōmittit ꝓuidentiæ ꝑ arbitrio gubernā-
dum. Hoc aureum Platonis nostri p̃ceptum si nos suauissime mi Joan
nes sectabimur ꝑuastum hūc fortunæ gurgitem cœlesti flamine aspirā-
te securi & incolumes ad portum fœliciter nauigabimus. Vale.

Amicitia illa stabilis quæ a deo conflat̃.

Marsilius Ficinus Joanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

Eram Platonici philosophi amicitiam optime mi Joannes sta-
v bilem vitæ duorum vnionem definierūt. Vitam vero nos vnā
in illis esse duntaxat hoībus arbitramur qui opere vno ad vnū
finem tanq; eodem colle ad eundem itineris terminare gradiunt̃. Sta-
bilem quoq; eorum ita demū fore societatē existimamus cum nō vnū
solum verū etiā stabile firmūq; id fuerit quod sibi cōi quodā inter se of-
ficio sectandū ꝓposuerunt. Verum cum omne hominū studiū atq; cō-
mertium ad id quod bonum putat̃ semꝑ contendere soleat bona vero
tria esse mortalibus videant̃ bona inquā animi corporis & externa aut
virtus animi ab illis aut voluptas corporis aut diuitiarū copia quærit̃
Horum ꝓfecto primū illud certum est & ꝑpetuum. Duo reliqua cadu
ca sunt atq; mortalia. Q̃obrem inter illos solum stabilis vitæ vnio que
vera est amicitia esse potest qui neq; ad diuitias cumulādas neq; ad ex-
plendas libidines corporis quæ omnia fluxa & caduca sunt sed ad vnā
stabilemq; virtutē animi capessendā atq; colendā cōmuni quodam in-
ter se studio & toto mentis ardore ꝓficiscunt̃. Animi virtutem philoso
phorum ille oīm magister & dux Plato noster sapientiā voluit nuncu-
pari: sapientiam vero esse rerum diuinarū cognitionē existimauit. Res
aūt diuinas idem in libris de repu. non aliter menti nostræ innotescere
posse q̃ deo nos illustrāte demostrat queādmodū & corporū formas
oculis nō aliter q̃ sole oculos illuminante videri idem igit̃ deus ē quē
videre desideramus: qui aciem mentis vt intueri possimus illuminat
qui lucide menti se deniq; monstrat: monstrando delectat: idem via no
bis est deus est veritas est vita. Via quidē qm̄ suis nos radiis ad se con
uertit & ducit & rapit: Veritas aūt quia verū se nobis ad ip̄m cōuersis
ostēdit. Vita deniq; qm̄ animū nostrū ipsius cōtemplatorē beata illa vi
sione pascit ꝑpetuo: & oblectat. Hunc ergo sapie oīs ꝑennē fontem si

tiant oportet omnes quicũq; sapientie gustare liquores suauissimos cũ piunt. Sapientiam vero sectentur necesse est omnes: qui virtute; animi adipisci desiderant. Quo efficitur vt quicunq; animũ suũ colere institu unt deũ colere cõpellantur. Amicos autẽ inuicẽ eos in superioribus de finiuimus qui simili & pari studio ad virtutẽ contenderẽt: mutuoq; fa uore suos animos colerent. Cultus animi sola virtute constat: virtus sa pietia est. Sapientia cognitio diuinorũ: Cognitionẽ huiusmodi lux no bis diuina largitur. Cultus itaq; animi dei ipius est cultus: amicicia igit cum duorũ consensu ad animũ virtute colendũ nitatur nihil vtiq; aliud esse videtur q̃ duorũ animoꝝ summa in deo colendo concordia: aman tur autem a deo quicũq; deum pia mente colunt. Ideo non duo quide; soli sed tres necessario amici sunt sp: duo videlicet homines vnusq; deꝰ. Deus inq̃ iupiter hospitalis iupiter amicabilis: iupiter humanæ vitæ ser uator. Quem coluit plato semper. Semper socrates honorauit hic vitæ lux hominũ. Hic nos in vnũ cõciliat: hic indissolubilis est amiciciæ no dus. Custosq; perpetuus hoc deo quondã cõciliatore prisci illi theolo gi quoꝝ memoriã veneramur sanctã inter se amicitiæ copulã inisse tra dunt. apud persas Zoroaster in diuinis religiose phylosoqhiæ myste riis assiduũ sibi comitem arimaspem aspirante numine dicit adsciuisse. Mercurius trismegistus apud ægyptios similiter Esculapiu;. Museũ in thracia orpheus. Illic etiã aglaophemus pythagoram. Athenienfis pla to dionem primo siracusanũ: dione deinde defuncto Zenocratem vsq; adeo sapientes viri ad cœleste iter tuto & placide peragendũ & ducẽ de um & comitem hominẽ necessariũ fore arbitrabant. Horum ego vesti gia superne ꝑ cœli plagas impressa & si minime sequi posse confido hoc tamen vnũ mihi iam abunde videor cõsecutus vt ad sacræ philosophiæ studia exercenda virtutẽ veritatẽ inuestigandã optimi viri commoda & iocunda societate nõ careã. Reor. n. Ioannis caualcãtis & Marsilii ficini familiaritatẽ in earũ nũero q̃s pauloante cõmemorauimꝰ ponẽdã eẽ ac duce deo q nobis fœliciter hãc copulã instituit & cõflauit: vtriq; nostrũ ad res agendas ad vitæ tranquillitatem ad diuinorum indagationẽ plu rimum conducturam.

Poeticus furor a deo est.

Marsilius Ficinus Antonio pellocto Baccio Vgolino. S. D.

CVm legeremꝰ ego & Antonius calderinus vna & Bindacciꝰ ri casolanus familiares mei q̃ vterq; vestrũ in caroli Marsupini lau des musarũ alumni cõposuit cõsensimus verissimã eẽ illã Plato tonis nostri sententiã poesim nõ ab arte sed a furore aliq̃ ꝓficisci. Et si ni hil opus ẽ ratiõibus vbi res ipa in ꝓmptu ẽ. Dicã tñ q̧ rõ platonica per suadet. Plato de furore diuino in phedro & Ione disputat. Cuiꝰ tria po tissimũ affert signa. Primũ q̧ artes singulas singuli hoies sine deo lõgo vix tpe assecũt. Legitimi vero poetæ: q̃les fuisse vult orpheũ homerum

Hesiodum pindarū ōmniū artiū suis operib⁹ certa quædā inditia & argumenta inseruerunt. Secundū φ multa furentes canunt & illa quidaʒ mirabilia quæ paulopost deferuescente furore ipsimet non satis intelligunt quasi non ipsi pronunciauerint sed deus per eos: ceu tubas clamauerit. Tertium φ nō prudentiores viri & ab ineunte ætate eruditiores optimi euasere poetæ. Verum insani potius aliqui qualem fuisse constat. Homerum atq; Lucretium aut rudiores: qualem se fuisse testat: Hesiodus & quales extitisse Ionem: & Tynnicum chalcideum scribit Plato: Qui præter artem subito in rebus poeticis mirandi prodierint: Addit ineptissimos quosdā homines a musis ideo corripi quia diuina prouidentia declarare vult hominum generi non hominum inuenta esse p̄clara poemata sed celestia munera: cuius illud affert signum in phedro: φ nullus nunq̄ licet diligentissimus & in omibus artibus eruditus excelluit in poesi nisi ad hæc accesserit feruentior illa animi concitatio quā sentimus quādo est deus in nobis agitante calescimus illo impetus ille sacræ semina mentis habet. Valete.iiii.Martii.M.cccc.lxxiiii.

Cura patriæ familiæ amicorum.

Marsilius Ficinus Francisco Tedaldo.S.D.

b Artolus Tedaldas patruus vester vir doctus & prudēs sæpe socraticū illud habebat in ore. Duo præcæteris rebus humanis esse curanda patriam videlicet & familiam. Et merito cuius.n.patriæ membrū est familia corpus patris: Quid igitur totiens francisce noster: quid tamdiu peregrinaris? Sic neq; patriam colis. Neq; familiā satis excolis non tantū cogitandū est vt multa filiis relinquas bona: q̄tuʒ vt multū bonos: alterū forte extra patriā: alterū certe in patria consequi potes: Lactantii arbitror filii tui diligētiæ honestatiq; cōfidis. Neq; ipse quidem diffido: quid vero de amicis dicam? quibus aliquando obseq̄ris oportet si vis tibi obsequi obsequere amicis imo tibi hodie. Obsequm crastinum inimicis si quos habes dona sit præcor tibi saltē cura mei cui quidē tam carus es q̄ qđ carissimū. Vale. V. Martii. M.cccc.lxxiiii.

Qvis sit verus vir appellandus.

Marsilius Ficinus Bartholomeo fontio de Alexādro Braccio musarum alumnis. Salutem Dicit.

ſ I miramini cur Nicolaū michelo̱ctiū peculiari noie verū virum nominē. Rn̄deo qa nihil reperio in eo viro effeminatū: nihil efferatū: nihil mēdax: nihil qđ nō virtutis vim p̄seferat & intra sese rat: vn̄ nā p̄ficirci id putatis? Qđ nemo reperiat vsq; : g nicolao vł nimiū qcq̄ detrahat. Cur sine exceptione laudat? Quia sine simulatione diligitur: & vn̄ istud qa sine simulatiōe diligit & viuit absq; mēdacio. Valete ꝫ cauete ne legat hāc epistolā nicolaus. Laudare eū absentē statui: ne forte minus vere verum virum laudare viderer. Salutate petrum cenninum nostrū virum pietate litterisq; ornatū. vi. Aprilis. M.cccclxxiiii.

De humanitate.

Marsilius Ficinns Tomme Minerbecto humano viro. S.D.

c Vr pueri crudeliores sunt q̃ senes: Insani q̃ prudētes: ebetes q̃ ingeniosi: Quia min⁹ hoīes vt ita dicā sūt q̃ȝ cæteri: vnde q crudeles sunt inhumani efferatiq̃ȝ nominant̄. Qui.n. a pfecta hoīs natura vel ppter etatis defectū vel ppter animi vitium corporisue morbum vel ppter aduersam siderū dispositionem pcul distant hi vt plurimū humanā speciem tanq̃ȝ rem alienam extraneamq̃ȝ vel odere vl̄ negligunt: non homo vt ita loquar fuit nero: sed monstrum quoddam pelle homini simile. Si.n. reuera fuisset homo cæteros homines tanq̃ mēbra quædā eiusdē corporis dilexisset. Singuli nanq̃ȝ homines sub vna idea & in eadem speciæ sunt vnus homo. Ob hanc vt arbitror rationē sapiētes solam illam ex omni virtutū numero hominis ipius noīe.i. humanitatē appellauerūt quæ oēs homines quodāmodo ceu fratres ex vno quodā patre longe ordine natos diligit atq̃ȝ curat. Ergo vir humanissime in officiis humanitatis pseuera. Nihil deo gratius q̃ charitas. Nullum certius aut dementiæ inditiū aut miseriæ portentum q̃ȝ crudelitas.

Gratia. Amor. Fides. Amicicia.

Marsilius Ficinus Naldo Naldio poæte. S.D.

v Olebam nalde te phœbi nunc appellare delitias: poesimq̃ȝ tuas multis vt par est laudibus prosequi. Sed venit in mentem: haud quaq̃ musam decere nisi musa: & carmina nisi carminibus celebrari: Tacere autem tua penitus nequeo quid me prouocat ad loquendum: amor ac fides: amorem igitur fidemq̃ȝ laudabo gratia mouet amorem. amor fidem procreat Fides amorem patrē suum fouet: atq̃ȝ hoc fomēto ex amore generat amiciciā: deniq̃ȝ amiciciā iā natā alit fides eadē & auget q̃tidie seruatq̃ȝ penit⁹ indelebilē. Vn̄ nā fieri hoc arbitramur q̃ cū cætera q̃tomagis senescūt tāto etiā magis debilitent̄: amicitia tamen ipsa q̃to vetustior ē tanto robustior. Nunq̃d beneficia multa vltro citroq̃ȝ accepta id agūt nequaq̃: Volūtas.n. cū libera sit libera emit̄ volūtate nō pcio. Ergo diu pbata fides cōprobat amiciciā: solaq̃ȝ fide sit vt beniuolētia & antiq̃ssima simul & robustissima sit Hāc mihi celebrare p̄ cæteris libet. Doctrina.n. cuiusq̃ȝ ppria vnius ē dūtaxat. Fides vero saltē ēst duoꝝ. Qui.n. sapis tibi ipe sapis. Fidelis aūt tibi es & mihi. Vale mi valde fide fidelior & amice omnium antiquissime. Atq̃ȝ in familiaritate Bernardi oricellarii docti pbiq̃ȝ viri perseuera. Memento quotiens vna vel legittimum ciuem vel fœlicem virum excogitauimus totiens te centum virorum milibus oricellariū consentiente marsilio anteponere consueuisse. Item vale. viii Aprilis. M.cccc.lxxiiii.

Stulticia & miseria hominū.

Marsilius Ficinus Ricciardo Angelerio anglariensi: Oliuero ardonino: Antonio seraphico conphilosophis suis. S.D.

q Vid tantũ ridebat Democritus. Quid lugebat heraclitus. Al-
ter quidem vt opinor stulticiã hoim. Alter vero miseriã. Stulti-
cia ridicula. Miseria flebilis esse videtur. Stulticia quid aliud est
q̃ iudicii deprauatio: Miseria quid nisi appetitus afflictio ex deprauati
one iudicii pficiscens. Quis negabit stultos esse hoies: Qui curant alie
na sua negligunt. Magnifaciũt absentia & noua psentia cõsuetaq̃ parui
faciunt. O assiduam futurorũ cupiditatẽ psentibus nõ fruunt. Et cum
sistendus sit motus vt quiescas ipsi vt nunq̃ quiescant nouos semp mo
tus & varios inchoant. Sic diuitias accumulant tanq̃ nunq̃ morituri.
Sic voluptatibus abutunt tãq̃ quotidie morituri. Missa faciamus alia
in psentia. Infinita em̃ materies nũc nobis occurrit. Illud imprimis stul
tissimum nõ iudicare nõ possum q̃ multi bestiam quidẽ suam immo fe
ram noxiã & indomitã hoc est corpus pascunt diligentissime. Seipsos
aũt. i. animũ ipsum quantũ in eis est fame perire pmittunt. Et miramur
q̃ diu ita viuimus immo q̃ diu ita morimur tã diu nos miseros esse qua
si possimus alia metere q̃ quæ seuimus. Stulticie fructus est miseria. At
quõ: Quoniã stulte nimiũ & corpus alimus & negligimus animum il
lud pingue reddit & robustũ: Ille macer ac debilis. Hinc fit vt animo
p tenuitate imbecillitateq̃ sua corporalia tum magna: tum fortia videã
tur. Quæ magna vident magnopere appetit. Quæ fortia timet sum-
mopere. Quo circa tanq̃ miser partim cupiditatis ardore partim timo
ris horrore solicitat. Alamus obsecro augeamusq̃ alimẽtis spiritalib9
spiritũ: Vt magnus q̃nq̃ factus & corpalia tanq̃ minima paruifaciens
nullam in partẽ ob corporis impetum e sua sede declinet. Ascẽdamus
in altam mentis speculam infimo corporis puluere derelicto. Tunc di
uina pprius: humana pcul spectabimus. Illa maiora q̃ consueuerint vi
debunt ista minora. Quapropter diligentes illa & ista negligentes. ne
q̃ stulti amplius erimus neq̃ miseri: sed sapiẽtes iam atq̃ beati. Valete.

Stulticia & miseria hominũ.

Marsilius Ficinus Petro vannio: Cherubino quarqualio: Domini-
co galleto. S. D.

v Idistis pictam in gymnasio meo mũdi spherã: & hinc atq̃ illinc
Demotritũ & heraclitũ. Alterum quidem ridentẽ. Alterũ vero
flentem. Quid nam ridet Democrius: Quod luget heraclitus
vulgus videlicet animal monstruosum insanũ & miserabile. Mortales
bona quotidie a deo petunt. Sed vt bene illis vtantur: nunq̃ postulãt.
Optant vt cupiditates eorum fortuna sequat. Vt autẽ cupiditas ratio
nem sequat nihil curant. Minima quæq̃ suppellectilia student q̃ pul-
cherrima fieri animũ fieri pulchrum fere nunq̃ student. Corporalium
morborum medelas diligenter exquirunt. Morbos animi negligunt.
Pacem opinant cum aliis habere se posse. Ipsi tamẽ secum assidue bel-
lum gerunt. Est em̃ inter corpus & animã sensum & rõnem pugna per

petua. Amicum sibi ex aliorum numero fidum cōparare posse cōfidūt Nullus autem eorum sibi ipse seruat fidem. Quæ ꝓbauere reprobant. Quæ voluere nolunt: at cōtra: Edificiorum partes examussim dispo- nunt: fides in lyria ad vnguem temperāt. Vt aūt animi partus motusq̧ cōcinant nunq̄ tentant. Lapides viuentibus reddunt similes. Viuētes vero lapidibus sapientes ipsos cōtemnunt: sapientū statuas & nomina venerant̄. Aliena ꝓfitent̄ nosse cum ꝓpria nesciant. Quid p̄terea dicē mus ad hæc amici: Magistratus homicidiū ꝓhibēt: & vbiq̧ instrumē- ta pmittuut ad necem hominū fabricari. Optimam virorum segetē op tant. Sementē vero virorum.i.puericiam nō satis excolunt. Semp ma- le viuunt hoīes hodie cras solū bene. Ambitiōis grā maleficiis inter se cōtendunt. Commodior ad gloriā via esset mutuis beneficiis decerta- re: Cum semp loquāt̄ male bene sperant se audituros. Cum male agāt accepturos bona. Bonorū auctores esse nos p̄dicamus. Maloruꝫ vero deum. Culpas nostras in astra reiicimus. Quod reperies qui tanti esti- ment hoīem quanti pecuniā: Qui ita seipsos colant vt agros & cætera colunt: qui tanta diligentia familiam educent quāta multi æquos & ca nes & aues. Qui considerent q̄ grauis sit temporis iactura. In ære ex- pendēdo parcissimi sumus. In tpe erogādo supra modū ꝓdigi. Quot dabis qui animi sui penuriam recognoscāt: Quisq̧ abundare sapiētia se existimat carere pecuniis. Proh dolor maxima quærimus ī minimis excelsa in infimis: in malis bona: in rebus volātibus quietem: in dissidē tibus pacem: copiam in penuria: in morte deniq̧ vitā. Quæramus ami ci obsecro hæc eadē quæ iam quærimus. Sed nō ibi quæramus vlteri- us vbi quærimus: Insanus nimiū & miser est qui se confidit contrariū in contrario repturum. Valete.

Stulticia miseriaq̧ hoīm.

Marsilius ficinus Xp̄ophoro landino Viro bonitate doctrinaq̧ sin gulari. S.D.

a Ristoteles ꝓblemata de natura rerum introduxit. Ego nunc de natura hoīm apud te ꝓblemata moueo. Dic age: cur hoīes rati onales esse se gloriāt̄: & tn̄ casu viuunt: Affectant timētve mul ta priusq̄ satis sciāt vtrū appetēda timēdaue sint an cōtra: eternis & im mēsis breuissima & minima anteponūt. Cur neq̧ obedire hoī volunt neq̧ sapiēti parere: Bestiis tn̄ vitiisq̧ libentissime seruiunt. Quare aliis cōtendimus dn̄ari cum nobis ipsi non dominemur. Quare studio do- minandi quotidie in seruitutem incidimus: Et dignitates consequi co namur magisq̄ vt dignitatibus digni simus. Præterea cum videamus bestias bestia nō posse recte absq̧ hoīs custodia regi qm̄ pacto arbitra- mur hoīes ab hoīe absq̧ dei cōsilio & auxilio posse fœlicirer guberna- ri: Quid nam facit nos in tam supflua rerū copia quærulos & egenos: Quid facit vt multis inuideamus cum mortaliū cōditio misericordia

digna sit potiusq̃ inuidia? Cur bonorũ tam facile obliuiscimur nũq̃ vero malorum? Et cum cõtraria cõtrariis expellant̃ quid mala malis curare tentamus? Quid sæpe speramus ad gloriam p infamiã puenire? Virtutem in alio admiramur: Nos aũt vt admirãdi videamur nitimur potiusq̃ vt scimus. Displicet vitiũ alienum: vix aũt cogitamus quo pacto nobis aliisq̃ nequaq̃ displiceamus. claudimus aures veritati: mẽdacio patefacimus. Quid de illis dicã qui alicuius vel hoĩs vel rei amore capti seipsos alio habent? se deserũt vt aliud cõsequant̃: o demẽtes o miseri: cũ aliena p aliud q̃ p vos ipos apphẽdere nequeatis: quo nã pacto si amisistis interiora exteriora nũq̃ apphẽdetis? Quid bona pcul quæritis pegrini? cũ ppe sint immo intra vos sint? Admirari & hoc landine sæpe soleo qua rone mortẽ vnã dũtaxat timeamus tam videlicet quæ finis est moriẽdi: quotidianas vero mortes nequaq̃? Nempe quolibet momẽto corporis temperatio variat̃: & vita pterita definit. Deniq̃ vt mihi videt̃ q̃m falso virtutes: vitia vero reuera exercemus: iccirco quãtum in nobis est falso fœlices reuera miseri euademus. Hæc risit Democritus: hæc deplorauit heraclitus: curare voluit socrates: Curare põt deus. O q̃ miserũ aĩal hõ ẽ nisi aliqñ euolet sup hoĩem: cõmẽdet videlicet seipm deo. Deũ amet ppter deũ: & cætera ppter ipm. Hæc vnica problematũ illorũ solutio est: requiesq̃ malorũ. Vale.

Exhortatio ad modestiã & studia lr̃arum.

Marsilius Ficinus Iuliano medici viro magnanimo. S.D.

eT si is est amor erga te meus vt iudex in rebus tuis immo meis pfectus esse nõ possim: dicã tñ Iuliane quod sentio postq̃ rogas. Primũ quidẽ laudo prudentiã tuã: quod tuo ingenio non cõfidas sed cõsulas seniorem. Scis eñ q̃ multum quisq̃ ob naturalem amorem sibi ipse placeat. Deinde in epistola laudo naturalẽ quandã suauitatem. Videris mihi pictorum quorundã instar oculorũ tuorũ venustatem orisq̃ leporem quemadmodum intuitu linguaq̃ semp exprimis: ita modo calamo expræssisse. Perge igitur Iuliane omniũ suauissime. Perge queso. Lustra diligẽter ortos vt cœpisti iam tusculanos. Nã si tullianos flores exercitatione annua lambes. nectareũ mel deniq̃ fundes. Si tua tibi cõmendare liceret Andream cambinum tibi plurimum cõmendarem. Vale.

Quod amicus est in amico.

Marsilius ficinus Iuliano medici viro magnanimo. S.D.

dIc age Iuliane præcor: si quis te dormiente diligẽter in re tua vigilauerit succẽsebis ne illi q̃ te nõ excitauerit importunus? An debebis potius? debebis certe nõ parum. Debes & mihi qui te iacente: seriis interim negociis tuis interfui: cõsului: faui. At cur non accersisti: inquies me cum posses: etiam si putauissem te illinc abesse nõ accersissem ne tibi forte molestior essem. Sed reuera ingens in te amor

meus iam dudum figuram tuam animo impræssit meo. Atq; vt me ex tra me in speculo nõ nũq; ita te sæpissime intra me in meo corde specu lor. Aderat insup tunc Laurentius frater tuus: alter tu & natura & vo luntate. Itaq; cum Iulianum hunc meum pspicue & intus & extra pspi cerem: eum illinc abesse cogitare nõ poteram. Nulla igitur negligentia sed amore nimio factum est: ne te aut tunc ad res agendas aduocarim: aut postea quid actum esset reddiderim certiorem. Aduocari vis alias dulcissime Iuliane: Des operã oportet: vt minus ameris. Arduũ istud quidem ex forsitan impossibile. Danda eñ opera prius erit ne sis Iulia nus. Tunc exues amorem cum te exues. Quid igit in posterum faciã vocabo ne te alias: nequaq; vt arbitror. Satis iam pridem satis cupido nos & inuicẽ & ad se couocauit vtrosq;. Vale.

Salus amici ab amico.

Carolus marsupinus Marsilio ficino platonico. S. D.

Salue solus mea salus. Tamdiu eñ sanus saluusq; sum q̃diu te cum sum. Ac tum deniq; viuere mihi videor cum tecum viuo. Quoties absum: toties perii. Vide ergo mi Marsili ne me dese rẽdo hoiem pdas: immo amicũ occidas Hac semp atq; illac circũcursas Nunc deorsum corpora curas. Nunc sursum animas custodis. Ego in terim miles intereo. Si tantã charitatem habes quãtã certe habes. Cur amabo tuum carum Carolum hic manendo non curas: animus enim eger est tuo discessu corpusq; egrotu3: vna salus vt redeas: hic quartus iam dies est: exquo reliquisti. quatuor cum geminaueris promissa ser. uato. Vale.

Diuinatio de amico.

Marsilius Ficinus Carolo Marsupino suo Salutẽ.

Tu quoq; ter quaterq; salue. Videbar mihi hac aurora dormiẽs breuissimam quandam orationem legere: in qua talis esset ver borum sententiarumq; contextus: qualem ego semper provi ribus obseruari. Itaq; ambigebam mea ne an aliena legerem. Surgenti paulopost electo reddita mihi est epistola tua. Ex qua subito re ipsa co gnoui: quod in libro de immortalitate animi disputaueram matutina somnia sæpe non nihil vaticinii continere. Vidi marsupine Marsilium in tua pupilla hodie marsilio pulchriorẽ. Sed hæc nunc missa faciamus Talis deniq; epistola est vt compellat me pedibus potiusq; manibus ac voce potiusq; litteris respondere. Saluta Taddeum Vgolinum vi rum religiosum.

Quantũ possit desideriũ amicorum.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro Magnanimo. S. D.

Theologi statum metuuntur eternitate. Naturales philosophi motum tempore. Amantes tempus affectu. Quo enim maius est desiderium eo tempus possessionis quidẽ breuius expecta

tionis autem longius opinantur. Quantum ergo tu me ames ex eo p̄
cipue tuis litteris declarasti q̄ diei vnius silentium diuturnm silentium
& litteras meas quæ velocissime aduolarūt expectatissimas appellasti.
Quantū ego te vicissim amē.illud nūc declaret: volo q̄ epistola tua mi
hi decies iam legēti ita breuis apparet vt eodē pene momēto & saluere
iubeat & valere. Repugnātia hæc duo sunt in amore. Cæteri cū dicūtur
valere: salui esse intelligūtur. Amātes cū vale audiūt male audiunt: imo
malū. Efficis ergo vt gaudeā quādo salue inquis. Simul quoq̄ vt dole
am qn̄ iubes vale. Iubes aūt simul vt mihi videris vtrūq̄. Scriberē cer
te plura forte etiā meliora. Verū repugnātibus iis affectibus tua causa
distractus neq̄ amplius in p̄sentia scribere possum neq̄ melius Salue tu
quoq̄ simul & vale. xxi. Martii. M.cccc.lxxiii. Floren.

Laudare præstat beniuolentiam q̄ ingenium.

Marsilius Ficinus Angelo politiano poetæ homerico. S.D.

a Cceperā calamū Angele: vt tuā istā homericā musā miris in cœ
lū laudibus quoad possem extollerē. Repente aūt sic interpella
uit me cupido. Quid agis inepte ficine: semp ne in laudibus mu
sæ versaberis? Me lauda p̄hem: si vis absq̄ adulationis suspitione laudare
si musam celebras politianam angelum solum celebras. Si cupidinem
angelum vna atq̄ marsilium. Ego enim cōmunis nostrum amor sum.
Vtrunq̄ colo. Ab vtroq̄ color. Hæc angele deus ille mihi: sed ego illi
inq̄ verax est musa politiana. Nunq̄ mentiri me compulit. At tu piure
amor me cogis mentiri quotidie. Ita heri delitias politianas amabam:
vt iurarem eas imposterum vehemētius amare non posse: sic hodie rur
sus amo: vt iurem me heri eas non satis amasse: vtq̄ simul affirmem nō
posse cras ardētius amare q̄ hodie. Cras istud quotidie me similiter de
ludit. Semper adultus est meus amor quis credat semper & adolescēs?
Adolescat tamen vt placet: modo non senescat. Sed audi cupido. Non
venus amoris huius mater est: sed caliope. Fouet hunc musa sædulo.
Crescit assidue: crescat hoc fomento iugiter & periurus sit. Non est hoc
vitium in amore: sic igitur Angele communem amorem nostrum mu
samq̄ tuam colere vna & debeo & volo. Tu musam ipsam adora amo
ris & gloriæ matrem. xxi: Martii. M.cccc.lxxiii.

Quos amor fallat quos nō fallat.

Marsilius Ficinus Nicolao Micheloctio vero viro. S D.

s Cripsi Michelocti ad Laurentiū medicē & angelū politianum
l̄ras hodie nescio quō amatorias: vt nihil mirū sit si videant̄ ine
ptiores. Nam ineptus amor. Vis me tertio ieptire? Et vis & vo
lo: sed paucis. Ego nicolae nihil habeo maiusq̄ q̄ amo. Nihil melius q̄
q̄ amor: & a viris amore dignissimis. Possum nonnunq̄ ob amorem
forte loqui minus vere: sed de amore non possum nisi vera loqui. Ne
q̄ tamen me decipit amor vbi antea iudicaui q̄ amaui. Amor iudicium

ſequēs excæcat non ꝑcedens. Amor interdū nihil videt. Interdū nimis
videt. Quorſum hæc? Tu intelligis. Nā amatoria calles in primis vir
oīm amātiſſimus. Commēda me & Ioannē caualcantē meū Laurentio
medici. Et curate valitudinē eius diligētiſſime. Eſt em̄ publica vita. Va
le. xxi. Martii. M. cccdxxiii. Floren.

Commēdatio ab ægeſtate & dignitate.

Marſilius Ficinus Matheo palmerio poetæ theologico.

e T ſi certo ſcio litteratos viros apud palmeriū muſarū palmam
cōmendatōe nō indigere: vt tn̄ officio amicitiæ ſatiſfaciā cōmen
do tibi ꝙ plurimū lucā geminianēſem ꝑceptorē quondam vna
cum comādo in grāmatica meū huic ego tm̄ debeo quātū loqui ex ar-
te ꝓſtantius eſt ꝙ caſu verba inania fundere. Huic & tu duabus de cau-
ſis fauere debes: & quia indiget: & quia meret̄. Indigēti bn̄facere miſe
ricordis officiū eſt. Merenti aūt iuſti: ſcio te miſericordem & iuſtum eſſe
ſolere. Vale.

Cum bene oīa regant̄ a deo oīa in melius accipiēdæ.

Marſilius Ficinus ep̄o Campanæ poetæ.

n Vnquid & tu Campane rides vnꝙ mortaliū arrogantiā? Quā
ego ſæpe derideo: & vt ita dicam vt redarguo. Neqꝫ pueri ſe
num cōſilia: neqꝫ ruſtici ſapientū cogitatōes attingunt. Non tn̄
terrenū aīal audet diuinæ naturæ rōnem ſæpe ſupbius ꝙ decet aucupa
ri: & ꝓuidētiæ illius finē auſpicari. Et quod deterius eſt mortales quili
bet in quauis ætate inter æpulas etiā atqꝫ ſcorta lucētius diuina myſte-
ria tractant: De quibus abſqꝫ diuino lumine loqui pythagoras iure ꝓ-
hibuit. Nemo Campanæ diuina ꝑcipit niſi diuinus. Recte em̄ Paulus
ap̄s. Quæ dei ſunt nullus niſi ſpūs dei cognouit. Nemo rurſus de di-
uinis amplius mentit̄ ꝙ qui mentit̄ ad vnguē. Sic em̄ deus apud Iſaiā
ait. Compꝛhendā ſapiētes in aſtutia eorū: & alibi: deus nouit ſapientum
cogitatōes vanas eſſe. Satis igit̄ eſſe debet hoī noſſe pulcherrimā hāc
mūdi vnius machinam ab vno quodā ſapiētiſſimo architecto pendere
& gubernari. Atqꝫ ab ipſo bono nō poſſe ꝓficiſci quicꝙ niſi bonū: & q̄
ab eo ꝓficiſcunt̄ non poſſe ab ipſo aliter gubernari ꝙ bn̄. Itaqꝫ in meli
us accipienda ſunt oīa. Qui ita diuina intelligit atqꝫ diligit: is eſt natu-
ra diuinus arte bonus: ſpe letus: ꝑmio fœlix. Vale fœlix.

De ſtulticia hoīm: & quæ ſit vera ſciētia.

Marſilius Ficinus Panetio Pandothio. S. D.

a Ngelus politianus noſter penetium ſuum Marſiliane. immo
platonice diſcipline hodie comendauit. Ego autem & ſi nouis
amicis comediam veteribus ſatyram canere ſoleo: panetio tn̄ ſa
tyram hodie canam. Volo em̄ amicitiā noſtrā exoriri ſimul & conſum-
mari. Conſidera mi Panethi ꝙ ꝑuerſe iuuamus. Nam haud facile exau
dimus infames. Ipſi vero exaudiri ſperamus adeo improbi viuimus.

ha dementes nimiũ & iniusti. Deum nõ mores mutare conamur. Persuadere volumus aliis bona. Et nobis ipsi psuademus. In ore bonũ gestamus. In pectore malum. De virtute loquentes liræ instar sonũ ppriũ nõ audimus. Malos medicos imitamur qui sanitatẽ quã aliis pollicent sibi nõ pstant. Præsta amabo mihi aures. Amice parumper. Ego te & gratis & paucis oratoriã & musicã geometriãq; docebo. Tibi ipse quod honestũ est psuade. Tempora motus animi. Vim tuã actionesq; metire. Atq; difficile nimiũ istud inquies. Non erit difficile ad modũ Panethi: si tam auide cupies bñ viuere q̃ cupis viuere.

Liberalitatis laus ælemosinæ laus.

Marsilius ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S.D.

d Icam mi Laurẽti quod sentio: & si forte videt̃ execrabile dictu Sed reuera non est execrabile quod est verũ. Nihil em̃ sacratius veritate. Dicã ergo quod sentio libere. Deus Laurẽti deus ipse venalis ẽ. At quo nũmo potissimũ deus emit̃. Quo ipse cæteros emit hoc est charitate quadã in pauperes liberali. Deus em̃ amore immẽso gratis largit̃ omnibus oĩa solisq; dat paupibus. Nam oẽs q̃uis ditissimi videant̃ omnino inopes sunt ad deũ: merito hac sola virtute deum emimus: qm̃ hac sola eum verissime imitamur. Nemo sapiens aut fortis aut temperãs se iactet emulari deũ. Vmbre sunt hæ virtutes diuinarum virtutũ. rõ imagines: solus homo in paupes liberalis exacte hunc imitat̃. Eadem em̃ in dando nõ est liberalis hoĩs atq; dei. O fœlicem nimiũ mercatorẽ. Qui exiguo p̃cio se ab hostibus. i. vitiis redimit simulq; emit homines atq; deum. Nunq̃ erit paup qui hoim deiq; diues ẽ. Qui in summis diuitiis sæpe considerat. quid est pauperẽ esse. Nunq̃ euadet infimus qui constitutus in summo clementer pspicit infima. Nihil melius efficit vnq; pusillus homo q̃ cum humiliter ascẽdit in altum. Nihil maius vir magnus agit q̃ cũ magnifice descẽdit ad imum. Cæteræ virtutes vtenti solum vt plurimũ psunt. Liberalitas vtenti pdest ac cæteris: & quanto latius q̃ reliquæ virtutes suum officium propagat tanto præstantior iudicatur. Bonum enim quãto amplius tanto diuinius. Ac si pessimum est maleficium: quia contra naturam boni generisq; humani societatam est necessario beneficium esse optimum arbitramur. Cæteræ virtutes concitare inuidiam nonnunq̃ possunt. Sola hæc semp & amorem accendit & odium inuidiãq; prorsus extinguit Que quidem tunc maxime officio suo vtitur quãdo homini subuenit tum propter fortunam ægeno: tum propter virtutem bene merẽti. Sere igitur mi Laurenti sere inquã fælix agricola vt iam pridẽ cæpisti bono animo aridam hanc humanã terram quæ tibi tandem nõ frugibus imisq; solum verum etiam lacte affluet atq; melle. Q̃uis enim homo dicatur ab humano diuersa tamen in serẽdo ratio est hominis atq; humi Qui in humũ inopem semiua piicit iacturam facit seminum. At qui in

homine inopem. certe serit vtiliter. Atq vt pollicitus est qui nō menti tur centū pro vno reportat & id quod praeciosius est pro centū seminibus vnū deum. Quorsum haec: Cum audissem te bis sacris dieb9 multa vt abunde soles & plusq soles demēter in paupes erogasse nolui in chari tate laudanda nimiū parcus esse in qua tu exercēda liberalis & vt ita di cam pdigus extitisti. xii. Aprilis. M. cccc. lxxiiii. Floren.

Nulla virtus benignitate amabilior.

Marsilius Ficinus Nicholao Michelocio vero viro. S. D.

I lachrymare mulierem est michelocti: ego me esse feteor p̄ cete ris muliebrem Ingeniū nobis molle talia dedit. Laurus aūt nr̄ mollissimū reddidit. Lachrymo equidē sine teneriore quodam gaudio siue alio nescio quo miro affectu quotiēs cōsidero: cōsidero au tem saepe quantū Laurentius noster erga deum pius sit quantum mise ricors erga paupes quantū bn̄ficus erga oēs. Verū q̄to magis aliis bn̄ ficus est: tāto magis quodāmodo est Marsilio suo maleficū: si quidem bn̄ficiis immo maleficiis istis suis me pene miserū miris modis quoti die fascinat & illaqueat. Ac dum caeteris lachrymas amonet mihi mo uet lachrymas: Et cum ardētius a me amat: tunc discedit longius. Ad mone vir amātissime laurū vt quae amauit amet. Et cum primū licet tā ppe accedat psentia q̄ ppe accessit amore. xii. M. ccccl xxiiii.

Verus amicus nō eget absentia vt magis desideret.

Marsilius Ficinus Iuliano medici viro magnanimo. S. A.

c Vm supioribus diebus morali quadam orōne in nocturnis sa cris amicos tuos ad peccatorū pniam & lachrymas puocasses: alii eiulabant: alii plangebant pectora palmis. Anthonius autē poeta tuscus quasi exanguis exanimisq dicitur cecidisse: Paulopost in mugellanos montes te subito contulisti: vt quemadmodum Anthoni um illum ferme praesentia tua perdideras. ita Marsilium hunc tuum ab sentia pderes. ha parum officiose vir. hostibus olim crudelissimis pep cisti. Hunc vero nō parcis amicis. Forsitan statuisti dies aliquot rustica ri: vt ad nos desideratior redeas & post rusticationem vrbanior videa ris. Quippe qui scias appetitum ab indigētia: & ammirationē a noui tate proficisci solere. Sed nihil aut tibi aut mihi o astute medices isthac opus est medicina. Quid em̄ vrbanitate vrbanius videri potest: Quid vt ita dicā desideratius desiderio. Mitte has medelas oro & aegris val de molestas & medico non necessarias. Illi emice illi pp̄ter absentiū ma gis desiderentur qui propter diuturnam praesentiā minus indies desi derent. nobis aūt quotidie falso liquore tuo nostra haec sitis nō tam ex tinguit q̄ accendit. Saltem dum isthic cum Angelo nr̄o moras trahis Marsilium Iuliane tuū ore voluta tuo. Vel lambe hunc Iuliane vel mā de. Morderi malo a Iuliano q̄ expui. Vale.

Quis diues iniustus sit quis iustus.

Marsilius Ficinus Angelo politiano poetæ homerico. S.D.

d
Eus aquam vniuersam aquaticis singulis terram terrenis voluit esse communem. Solus homo infœlix animal qđ deus cõiunxerat separauit. Imperiũ suũ qđ natura fuerat amplum cohibuit in angustũ. Meũ in orbẽ introduxit & tuũ dissentiõis totius maliq; initiũ. Quapropter non iniuria pythagoras statuit inter amicos. Plato inter ciues omnia esse cõmunia. Ergo diuites illi iniusti penitus habenda sunt qui ob supbiam obliuiscunt dei diuitiaꝝ omniũ largitoris. Pauperũ quoq; se dños faciunt: & pecuniarũ se possessores appellant: cũ a pecuniis ipsi possideant. Cõtra vero iusti sunt & fœlices qui in summis diuitiis cõstituti se dei ministros pauperũ tutores pecuniaꝝ distributores existimant. Fortunate nimiũ adolescẽs q tales nup nactus es patronos Ego tales nactus sum iamdiu. Et miraberis Angele. si ꝑpter absentiam Iuliani mei mestissimũ esse me dixero. Profecto nisi me nunc discessu illius quasi insipidum Matheus francus suis cõdiret salibus aut forte nõ satis bene mihi ipse olerem aut certe ad suauissimos medicis Iuliani flores odoresq; subito aduentarem. Omnino autem vix me politiane hic triduum continebo.

Iurisconsulti bonitas & dignitas.

Marsilius Ficinus Angelo Nicolino ottonis insignis iurisconsulti filio insigni paternæ artis heredi. S.D.

p
Ictor qui arte sua iniq; vtitur nõ necessario ob hoc malus pictor est: sed malus homo. Idcirco neq; bonus pictor idem atq; homo bonus. Sane quia multũ inter bonitatẽ interest atq; picturã. Atq; in cæteris artibus eodẽ pacto. At vero iuriscõsultus q lege vtit nõ legittime & malus iuriscõsultus ẽ: & malus hõ. legittimus ergo iurisconsultus hõ est ciuisq; legitimus. Tãto ẽ inter iuris ciuilis peritiã: viriq; virtutẽ affinitas. Qui nummũ rem reuera vilissimã e terræ uisceribꝰ effossã adulterat humana lege iubente vt scis cẽsura seuerissima plectit. Qui ergo legẽ ipam rẽ ꝑciosissimã celitusq; missam adulterat quãta a diuina lege rigiditate punit? Probo igit te mi Angele q vtaris lege legittime. Perge quæso. Sperne alto animo minas & illecebras nõ deseret te deus omnipotẽs legis auctor & magister finis & ꝑmiũ. Perge amice ne dubita diuitias apud deũ incorruptibiles cumulabis. Magna quoq; apđ homines iuriscõsulti dignitas ẽ. Hic publicus ciuiũ patronus hic cõmune ciuitatis oraculũ. hic diuinæ mentis & voluntatis interpres. Vale.

Dignitas sacerdotis

Marsilius Ficinus Paci sacerdoti iuris canonici ꝓfessori. S.D.

s
Aepe ego & Ricciardus angellerius insignis theologus vna de sacerdotis dignitate disserimus. Cõclusimus deniq; queadmodum bono angelo nihil post deum melius: malo nihil peius Ita nihil in terris honesto sacerdote pulchrius esse: turpi vero nihil turpius

Ille religionis hominũq; salus iste pestis. Quid est sacerdos legitimus? Nisi deo dicatus animus. Angelus vicem dei gerens apud homines. Viuens dei templũ. Quid sacerdotii dignitatẽ recte considerauerit sacerdotio nõ abutetur. Cogitemus ergo quid est legitimũ sacerdotẽ eẽ. Hoc enim ferme est esse deum. Sacerdos quidem est temporalis quidã deus. Deus vero est sacerdos eternus.

Non cuilibet dandi sunt sacri ordines.

Marsilius Ficinus Mariano Episcopo Cortonensi. S. D.

v Enit ad te Bastianus saluinus amitinus noster terciũ sacrorũ ordinũ mysteriũ postulaturus: atq; vt arbitror accepturus. Tu vero qui hominẽ nõ nosti ac scis sacratũ canibus dandũ nõ eẽ forsasse dices. oportet eum o marsili qui tãto munere fungitur? sit litteratũ esse piũ erga deũ erga homines vero iustũ. Adolescentẽ istũ fore talem quis testabit vel fideiubet? Rñdeo tibi venerãde pater socratis illud. Sicut vas vita ita hominẽ sono cognosci. Itaq; ad obuiũ quendã & tacentem inquit loquere hospes vt te videam: vtpote qui solũ animũ esse hominẽ iudicabat. Præterea si zopiri artẽ haberes adde rem forsitan vt indolem eius considerares. At vetat vitæ magister hominẽ secundũ faciẽ iudicari. Fideiussorem queris. Habes Marsiliũ. Vis locupletiorẽ? Volaterranus episcopus fideiubet. Apud vtrũq; adolescens est educatus.

Nulla consonantia magis delectat q̃ cordis & linguæ.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro Magnanimo. S. D.

m Ittit ad te Bastianus Foresius Poema suũ de triumpho virtutũ contra vitia opus tanto hoc titulo dignũ. Lege laurenti poema & elige poetam. nam in eius quoq; animo virtutes de vitiis triumphant. Nulla vel dissonantia magis offendit vel consonãtia magis delectat q̃ cordis & linguæ.

De officio ciuis.

Marsilius Ficinus Petro Hero. S. C.

d Ic petre cur febris cum Bernardum patruũ tuum inuasisset subi te me accendit. An forte quia tam proximi sumus vt non potuerit canicula in alterũ flãmas euomere quũ accẽderet alterũ? Vtinam cito conualeat vt marsilius cõualescat imo vt & melius florẽtia valeat. Quæ si medicos semper tales haberet qualem hunc habet & medicem nunq; grauiter egrotaret. Recte. n. isti officio ciuis vtuntur sine quo bona valitudo patriæ non seruatur: est autẽ ciuis officium considerare ciuitatem esse tanq̃ animal vnum ex ciuibus tanq; partibus constitutum Ac partem toti non totum parti seruire debere. Quando enim partis tñ commodum quæritur vtriusq; scilicet tam partis q̃ totius commodum prorsus amittitur. Quando vero totius quæritur bonum: bonuʒ vtriusq; seruatur. Igitur meminisse debet ciuis nihil siue boni siue mali alicui ciuitatis membro posse contingere. Quin propter cõnexionem

quandã ad cætera mẽbra ptineat atq totũ nihil rursus toti ciuitatis corpi euenire posse qn mox ad singula animalis hui9 mẽbra ptineat. Nemo igit in hac vrbana familia dicat meũ hoc & illud tuũ: oĩa.n. in hoc ingẽti animali quodammõ cõmunia sunt. Sed dicat meum hoc & illud non possessione quidem ꝓpria: sed affectu potius atq cura: Patriam quisq tanq̃ parentum parentem amet & colat. Priuatus antiquis ꝓbatisq legibus obediat tanq̃ deo. Non enim absq deo huiusmodi leges constituunt magistratus meminerit non aliter se legibus q̃ primatũ magistratibus esse subiectum. Intelligat se adeo cu3 iudicat iudicaturi. Platonis præceptum semper ante oculos habeat vt non seipsum sed ciuitatẽ: nõ partem ciuitatis aliquam dũtaxat sed vniuersum respiciat. Sciat deniq optimu3 in cœlesti patria huic seruare locum. Qui terrenam patriam ad cœlestis exemplar pro viribus disposuerit. Cõmuni enim mũdi regi nihil gratius q̃ cõmune bonum. Hæc & similia ad ciuem legitimum pertinentia scire te arbitror & seruaturũ spero cũ doctrina prudentiaq nõ careas ac prærerea magistrum habeas hac in re domi sufficientem: de cui9 virtutibus alias. Vale. Ioannes caualcantes noster se tibi commendat.

Quid est bene viuere.

Marsilius Ficinus Hieronimo pasqualino suo. S: D.

q Veris quid sit bene viuere: Vtilius quæri nihil potest: est aute3 bene viuere verum intelligere. Consultare bene. Velle bonum Agere bona. Primum sapientiæ est. Secũdum prudentiæ. Tertium iustitiæ. Quartum perseuerantiæ. Primnm a deo est. secundum a primo. Tercium a deo simul atq homine. Quartum ẽ a tercio. Qui ita viuunt: viuunt homines. Qui viuunt aliter animalia viuunt. Vale ac viue homo.

Vota non sunt spernenda.

Marsilius Ficinus Francisco Marescalcho Ferarieñ. Egregio cons phylosopho suo. S. D.

l Ibrum de christiana religione nondum absolui Francisce: quia dũ emendarẽ hoc augusto in febrẽ incidi atq diarriam. Minabatur id forte mihi saturnus hoc anno q & in meæ natiuitatis ascẽdente aquario ab initio fuerat & iis tpibus ẽ in cancro domo meæ natiuitatis sexta. Missa nũc faciamus cœlestia sunt.n. qui talia paruifaciãt ad supercœlestia veniamus. Qd ergo mihi in hoc morbo contigit audi: In tantã Marescalche debilitatẽ q̃ncq ꝓlapsus sum vt salutẽ pœne iam desperarẽ. Meditabar igit quæcũq annis trigita magna legissem si qd forte mihi occurreret quod egrum animũ consolaretur. Scriptores humani exceptis platonicis nihil penitus cõferebant christi autem opera multomagis q̃ phylosophorum verba cõsolabantur. Feci insuper diue Mariæ vota signũ quæ salutis aliquod postulaui. Respiraui subito aliquan

tum ac manifestum in somniis nuntium salutis accepi. Non igitur æscu lapio gallum sed christo matriq; animum corpusq; debeo. Omnia sem per accipienda in melius Marescbalche quid: Si deus hoc inter morbũ signo admonere me voluit vt acriori posthac ingenio studioq; doctri nam christi confirmem. Præsertim cum paucos post dies etiam ab ardo re vrinæ voto simili fuerim liberatus. Audi si placet & aliud mirabile at q; verum. Pater meus ficinus chyrurgicus florentiæ suo sæculo singu laris ductus olim fuit a rustico quodam nomine Pasquino ad curandũ filium eius tommã caput grauissime vulneratus. Medicus inspecto in curabili vulnere puerum paulopost proculdubio periturum existimãs recessit inde tanq̃ nõ reditur⁹. Parẽtes infirmia medico destituti diuam Mariam pro nati sanitate supplices obsecrarunt. Igitur eadẽ qua illi ora bãt hora ficino in itinere sub quercu vel oscitanti vel certe leuissime dor mienti mulier quædam visa est aspecta admodum venerãda ita eum cõ pellans. Quod ingratus erga deum es ficine: Quæ ab eo gratis accepi sti non das gratis: Respondit ille panẽ do quotidie mendicantib⁹. Sub iunxit illa. Artis quoq; tuæ munera egentibus abunde largire: Post tri duum rediit ad medicum rusticus ille orans vt ad filiũ curandum reuer teretur. Quod quidem valde miratus est ficinus. Nam obiisse illum ar bitrabatur. Accessit gratis tum præterito somno tum voto parentũ ad monitus. Narrauit enim rnsticus quæ vota & qua hora fecisset. Deniq; puer præter spem medici artem ve medendi sanus euasit ex eo tempore ficinus sæpe pro salute eorum qui curæ suæ cõmissi sunt vota mariæ fe cit fœliciterq; successit. Q̃obrem amicos tuos admone: ne spernant vo ta: Nam neq; Aristoteles quidem in generi morbo contempsit. vi. Se ptembris. M. ccccl xxiiii. floren.

Nobilitas vtilitas & vsus medicinæ.

Marsilius Ficinus Tomme Valorio egregio Physico. S. D.

I Ege apud homerum. ιη τεοσ τας αγηε ωαλλω ραγ τασιοσ ολλων Vir medicus multis aliis equabitur vnus & merito. Nam medendi facultatẽ donum esse dei potiusq; ho minum inuentum sacræ ebreorum litteræ docẽt. Honora medicũ. Naʒ propter necessitatem creauit eum altissimus. Gentiles præterea huius artis auctores deos fuisse volunt. Isidem: Appollinem: Esculapiũ: Sin gulares quoq; medicos diuinis honoribus prosecuti sunt: delubra eñ chironi machaoni podalirio hippocrati: hermagore dicauerunt. Con firmauit hæc hippocrates in epistolas ad abderitas. Medicinã esse di cens deorum munus: Atq; liberam: neq; se pro eius vsu nunq̃ merce dem acceptauisse: In epistola etiam ad Phylomenem ait. Medicina va ticinio propinqua est: harum enim duarum artium vnus est parens ap pollo scilicet qui progenitor noster est: hic & futuros morbos prædicit

& eos qui aduersa valitudine affecti sunt: curat: Hinc pythagoras Em-
pedocles appollinius theaneus nō tam herbis q̄ carminibus morbos
curasse tradunt. E magi sacris rōnibus orōnibusq̧ purgandū esse egro
tantis animum priusq̧ corpus existimabat: Quia videlicet huiusmodi
ars & diuinitus accepta est & diuinitus exercet: Atq̧ animus ex deo:
corpus pendet ex animo: Nonne raphaelem archangelū hebrei nolūt
huius artis opus exercuisse: Mittamus reliquos xp̄us ipse tanq̄ gene
ris humani medicus ægros ægrotosq̧ quotcunq̧ offerebant curabat:
Discipulisq̧ medendi tradidit potestatem: hanc igit artem vtpote no-
bilissimā reges meditari & exercere quondā nequaq̄ dedignabantur
Quales fuerunt sabor & ginges medorum reges. Sabid rex arabum.
Mitridates psarum rex. Rex egiptiorū hermes. Mesues regis damasci
nepos. Volunt nonnulli & auicennam fuisse cordube principem. De-
mocritus: Timeus: Locrus: Plato: Aristoteles: philosophi illustrissimi
in hac arte scripserunt: innumerabilesq̧ alii philosophi non ignobiles.
Quanta medicinæ nobilitas sit ferme quantum patit epistola dictum
est. Quanta vero vtilitas ex eo pspicimus: q̧ artes quæ ad beneuiuen-
dum dirigunt absq̧ huius auxilio parum pdesse vident. Non em̄ be
ne viuere possumus nisi viuamus neq̧ breuissimo hoc vitæ tempore
in quauis facultate multum pficere: nisi valeamus bene: neq̧ facile mul
tum apud homines deum ue mereri nisi diu sobriiq̧ viuamus. Omnē
vero huiusmodi facultatē diligentia medicinæ suppeditat. Vti aūt hac
arte oportet summa tum erga deum pietate tum erga hoies charitate.
Queadmodum Lucas euāgelista. Cosmusq̧ & Damianus diuini me-
dici exemplo nos docuerunt. Est em̄ bonorū oim auctor deus est: & le
gitimus medicus quasi deus aliquis inter hoies. Eos nanq̧ in vitam a
morte restituit. Et tanq̄ deus colit vel a regibus & sapiētibus eū egro
tant. Quod acumine doctrina. Experientia opus sit medito cūcti fatē
tur. Quod etiā grauitate diligētiaq̧ in deliberādo dubitat nemo. Sed
postq̧ mature cosultum est nulli arti vt hypocrates abderitatis ait ma-
gis q̄ huic mora obesse potest. Nō tn̄ minus immo magis piculosum
est vt Glauconi Galienus inquit præuenire & præpedire naturā. Mul
tos em̄ ait hoc errore. i. temeritate medicorū naturam vel impedientiū
vel præcipitantiū quotidie pdi. Quem quidē errorem facilius deuita-
bit qui suo ingenio non confidet. Nam hypocrates Democrito scribit
se in ipsa iam senectute cōstitutum nōdum medicinæ finē attigisse: Ga-
lienus etiam ait cum nonagenarius esset: tūc demum pulsus tenere na
turā: In primis meminisse debet medicus auctorē sanitatis deum esse:
instrumentū dei esse naturā ad sanitatem efficiendā vt seruandā: Medi
cum vero vtriusq̧ ministrum vt artifici non vires sed materiam præpa
ret: & impedimēta dimoueat. Qui si importune mouere vel sistere ma
teriam velit sæpe male vtrumq̧ agit & naturam impedit quæ bene ex-

equeretur vtrũq;.sed audiamꝰ hac de re diuinum Platonem nostrum in timeo ex mente pythagoricorum ita loquentem. Omniũ vero motiuum optimus ille est qui in semet ex seipso fit. Nam & mẽtis & totius ipius motioni cognatissimus est. Qui vero ab alio fit deterior. Deterrimus autem motus quando iacens & quietem agens corpus ab aliis secundũ partes mouetur. Quapropter purgationum constitutionumq; omnium corporis quæ exercitatione gymnastica fit saluberrima ẽ. Proxime ad hanc accedit vectio facilis siue naui seu quouis alio vehiculo ꝑ agatur. Tertia commotionis species tunc demũ cum summa cogit necessitas vtilis aliter vero nullo modo saneq; mẽtis homini suscipiẽda medicorum illa purgatio ẽ quæ pharmacis:id est solutiuis medelis fieri solet. Morbi eñ nisi periculosissimi sint pharmacis irritandi nõ sunt. Omnis nanq; morborum constitutio animalium naturæ quodammodo similis est. Quippe animalium compositio ab ipso generatiõis exordio certis temporum curriculis terminatur. Idq; & genus vniuersum patitur: & animal vnumquodq; ab ortu fatale viuendi spaciũ in seipso exceptis necessariis passionibus cõtinet. Et enim trianguli. id est qualitates proportionales ab ipso initio singulorum vim possidentes vsq; ad certum tempus sufficienter ad vsum vitæ coherent. vltra id vita nemini ꝓrogatur. Idem quoq; cõstitutionis modus langoribus cõuenit. Quos si quis citra fatalem temporis cursum pharmacis amputare cõtenderit ex paruis ingentes ex paucis multi euadere consueuerũt. Quapropter diligentia victus corrigendi & gubernandi sunt morbi prout cuiq; datur ocium neq; difficile infestumq; malum pharmacis instigandũ. Hæc Plato. Galileum nostrum florentinus populus ꝙ hac regula vteret̃ sæpe commendat. Ego etiam laurentium marcellinum verum medicum hanc ob causam summopere Laudo. Tommam quoq; valoriũ:nisi ad eum scriberem valde laudarem. Vale & Antonium beniuenium bonũ physicum bene saluta. Salutat veto te Hieronimus amatius comes noster in medicinæ citharæq; studio valde iocundus.

Tempus parce expendendum.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro Magnanimo. S.D.

Salue milies mea post deum salus. Nefas esse putabam cũ primum manus calamum ducere posset ad alium priusq; ad patronum meum vnicum scribere. Quid igitur potissimum scribam Scriberem certe nunc ad te si liceret seueriora q̃ soleam non semper arbusta viuant humilesq; myricæ:sed quid obstat Marsili quo minus in ꝑsentia liceat. Quandoquidem ad eum scripturus sis qui non modo permittit verum etiam iam pridem litteris suis id tibi præcepit. Laurẽti in hac mea infirmitate nihil acrius animũ affligebat q̃ inutiliter transacti temporis recordatio:nihil rursus restabat quod me aliquantulum con

solaretur præter eorum memoriam quæ didiceram quis non multa di/
dicerim. Solo enim diuino veritatis pabulo reuera diuinus animus ob
lectatur alitur augetur: Cætera volantium nugarum delirameta immor
talem non implent mentem naturali quodam instinctu eterna & imme
sa poscentem. Obsecro te igitur charissime mi patrone per ethereu deu
vt preciosissimi temporis huiusce breuissimi minimum parce pruden/
terque expendas nequando frustra te prodigabilitatis irrepabilisque iacturæ
pœniteat. Iactura temporis theophrastum annos octuaginta natum fre
quenter deducebat ad lachrimas iactura temporis magnum Cosmum
natum annos pluresque septuaginta sæpe me præsente grauiter suspirare
coegit. Obice quæso inanibus curis superuacuis ludis negociis no ne/
cessariis socraticum illud. Abite procul hinc hostes sacrilegi abite quam pri/
mum animi mei fures ne a me ipse abire compellar: furantur hæc paula/
tim tibi teipsum: & captiuum ducunt virum magnum virum natum ad
imperandum: redime te quæso ab hac misera captiuitate dum potes: so
lum autem potes hodie: hodie primum tui iuris esto. Non e crede mi
hi sapientis dicere viuam: Sera nimis vita est crastina viue hodie. Facile
est laurenti quod posco: Non est difficile hora vnam recte vtiliterque tras
igere vtere præcor quotidie hora vna bene hoc est ad mentem liberali/
bus disciplinis aledam ac tantillum temporis fœliciter tibi ipe viue. Re/
liquu si libet viue aliis nam & alii vt scis sæpe viuas oportet: Si vis tibi
viuere. Sed vtrumque dei gratia facito. Nempe adeo dei gratia primu dein
de tui aliorumque gratia es procreatus. Ludis autem iocisque raro parumque
indulge nam & ad maiora vel potius ad maxima scio quod loquor te deus
instituit. & huiusmodi falsa oblectamenta coruscationis instar tam cele/
riter euanescunt vt dum videntur oriri in contrariu conuertat: Sed no
li mihi cras vlterius polliceri: Polliceris quod neque habes neque te scis habi
turu. Si cras tantu comederis biberis ve nonne triduo peribis amice:
Pereat cras istud hodie pereat quam primu ne tu pereas: nihil crastino isthoc
allacius: fefellit omnes quos terra protulit homines. Heu quid agis in
epte ficine: Ecce vel contrahet supcilia laurentius vel ridebit. Vtrumque ma
lu. Imo vtrumque bonum. Noui enim medicis ingeniu. A bono non pfici
scitur nisi bonu. Ego aute non tam laurentiu quam Marsiliu: cæterosque mor
tales hac epistola moneo. Oms hoc morbo grauissime laboramus. Cras
istud fiet. Vix præsens tempus habemus: nam ita leuiter habemus vt pa/
rumper retinere no valeamus. Futuru autem nihil est: futuru igitur nul/
lus habet. O dementes. O miseri spes nostras in nihilu iacimus. Atque the
sauro semper quem possidemus abutimur. Vti autem illo recte volumus
quem minime possidemus. Sic omnes ferme ad interitum egrotamus
Non igitur Galienus vel hypocrates petendus est sed esculapius & apol
lo. Bene vale hodie si cras valueris valebis nunque. Sed volo hoc sigillo

hanc epistolam obsignari: neq̧ audias vnq̧ adulatores neq̧ obtrectatores vllos exaudias quibus maxima quæq̧ domus abundat. Illi tibi oculos mentis eruere isti manus tuas. i. amicos amputare conantur: mendacium tandem deus ipse perdet. Veritatem vero tuebitur. Soli deo confide laurenti ego quoq̧ confido deo: Iterum hodie bene. Vale.

Homo sine religione bestiis est infœlicior.

Marsilius Ficinus Benedicto Coluctio pistoriensi Rhetori. S. D.

b Ortaris vt in religionis defensione quemadmodum cœpi assidue pergam. Conabor id quidem pro viribus Benedicte. Nõ quia religio huiusmodi defensoribus egeat. Stat eñ inuitis hostibus semper regente deo qui semper apud omnes gentes vult honorari. Sed quia tunc solum fœliciter viuere imo tunc solu; viuere mihi videor cum de diuinis scribo aut loquor aut cogito. Reor equidẽ genus humanum cultu diuino sublato fore cunctis animalibus infœlicius: mitto continuam multiplicemq̧ inermis & imbecillis & semp egrorantis corpusculi curam: inquisitio ipsa rationis quæ videtur nos brutis p̄stantiores efficere ipsa inq̧ ꝓpter p̄teritorum penitentiã. Futurorum metu; præsentium anxietatem. malorum cognitionẽ. Insatiabilem innumerabiliũ rerum cupiditatem si diuina spes amoueatur proculdubio reddit brutis miseriores. Beati cœlestes qui tanq̧ in luce cuncta cognoscũt. Secure bestiæ quæ tanq̧ in tenebris nihil prorsus intelligunt. Anxii miseriq̧ homines qui in media quadam nebula versantur titubant & vexãtur: sola nobis diuina lux ob pietatis meritum & clementiæ donum veritatem potest beatitudinemq̧ largiri.

Responsio ad epistolam de tempore parce expendendo

Laurentius medices Marsilio Ficino philosopho Platonico. S. D

p Eriocunda mihi fuit epistola tua. Quæ ita præteriti tempor⁊ iacturam in nobis arguit vt non omnino inutile ocium fuisse nostrum videatur. Factũ ẽ enim priuata parui temporis iactura vt ea ex te præcepta emanarint: quæ non nobis modo: sed iis omnibus ꝓdesse possint qui eodem morbo laborant. Declaraueras tu quidem sæpe mentem erga nos tuam. Verum mecum ipso sæpius hãc tuã epistolam volutanti videris omnẽ aliud amicitiæ officiu; superasse siue φ primas in amore erga nos ptes obtineas: ac longe cæteris in amicicia præstes: siue φ ea amicitiæ mũera abunde p̄stare valeas quæ cæteri nequeãt Cæteri nempe qui nos beniuolẽtia ꝓsequũt̃ aut diuitiis iuuare possũt aut honoribus aut voluptatibus. quæ quidem omnia ita in fortunæ potestate constituta sunt: vt nihil firmius habeamus: nihilq̧ constantius q̃ eorum imbecillitatem ac mobilitatem: q̃d & tu sæpe docuisti: & nos sæpius experti sumus. Tu vero his abundas præceptis: atq̧ eo amiciciæ genere nobiscum agis: vt facile appareat sicut nemini amicorum virtute cedis, ita reliquos in amore superare. Facis hoc tu quidem naturali

quadã beneficentia tua. Facis insuper quod te non fugit: hac conditio/ne datas esse ab immortali deo hominibus virtutes: vt q̃plurimos vi/uent: neq; adduci potes: vt diuina hac liberalitate abutaris. Lætatus sũ mirũ in modũ q̃ pristinã recuperaueris valitudinẽ. Lætarer multo ma gis: si tuis litteris assequerer: vt pristina mihi animi valitudo redderet. quod nõ equidem despero: tum tuis grauissimis præceptis tum q̃ vt nosti: ego nõ malignitate sed facilitate potius naturæ ac cõsuetudinem quandã deliro. Tuæ vero partes sunt: quæ & apostoli: vt arguas increpes obsecres & q̃ me huiusmodi reb⁹ moueri intelligis ne desistas iis omnibus nobiscum stimulis vti: quibus magis p̃stratam mentem no/strã erigi posse existimas. Hocvnũ a te cõtendo atq; expecto quod nemo te aut libentius vult: aut sapiẽtius monet. Gratulor iterum tibi mihiq; q̃ te incolumem sospitemq; immortalis deus nobis reddiderit: neq; ego minusq̃ tu admonitus sum discriminevitæ tuæ. Idem em̃ fatum & tuis oculis tenebras & nostris lucem eripuisset: nihil em̃ magis vitã nostrã illustrare potest tuis grauissimis atq; amantissimis admonitioni bus: tuaq; iucundissima cõsuetudine: quibus extinctis extincta est pr/sus vitæ pars altera nostræ: atq; illa quidẽ pars: extra quã quicquid est nihilum quidẽ est. Hoc ego periculo admonitus te & libẽtius vtar & sæpius: & quãdo ea est humana cõditio vt exemplis potius moueatur q̃ rõnibus: ego & te & tempore hac lege vtar: tẽpore: vt nullũ cras ha/bituro: te vero vt homine: cui ne punctũ quidem temporis supest me/tu mortis liberum. Vale & valitudinem cura. Floren. x. Kl'as octobres M.cccclxxiiii.

Nemini recte volenti oĩno ad bonũ interclusus est aditus.

Marsilius Ficinus Nicholao Mihelocthio vero viro. S.D.

s Olent Michelocti qui quempiã confutant non aliter q̃ contra dicendo refellere. Laurentius aũt Medices cum mihi assentitur maxime: tunc maxime cõfutat: Nempe dum epistolã meã qua iacturã in eo præteriti temporis arguo artificiosissime laudat ne punctũ quidem ætatis suæ vester inutiliter expendisse. Quod si patronus Nicholae noster in negligentia talis est vt fuisse diligens videat̃ qualẽ eua surum putas. Si diligentior esse voluerit & potuerit: Vt hoc quidem velit eũ præcor: vt aũt possit deum obsecro. Q̃q; non tam opus est obsecrare deum vt possit q̃ vt velit. Tum quia nulli rectevolenti omnino ad bonũ interclusus est aditus: Tum quia deus honestamvoluntatem potiusq̃ verborum obsecrationes exaudit. Vale: atq; exhortare ad diligentiam Laurentiũ: vt breui tantũ doctrina superet latinos quantũ auctoritate ciues suos sine cõtrouersia superat.

Imitatio potior est q̃ lectio.

Marsilius Ficinus Laurẽtio medici viro magnanimo. S.D.

q Vemadmodũ harmonia dum pſens auribus noſtris illabit̃ vehemẽtius afficit ꝗ̃ dum pterita cogitat̃: ac prælium cum ſpectatur nos acrius mouet ꝗ̃ cum narratur: ſic egregia illuſtriũ virorum opera ardentius ad virtutem inflamãt exactiuſq; formãt ꝗ̃ oratorum philoſophorũq; de moribus diſputantiũ verba. Ita eñ natura cõparatum eſt vt res ipſe multo maiorem ꝗ̃ earum noĩa vim habeãt. Atq; ipſa rerum veritas efficatius animum moueat ꝗ̃ quod veriſimile eſt vel falſum. Q̃obrem ſocraticorũ morum imitatio ad virtutem plures veriuſq; inſtruxit q̃ ariſtotelis de moribus diſciplina. Et xp̃s ſolus exẽplo ad honeſtã ſanctãq; vitam pluribus magiſq; pfuit q̃ verbis oratores omnes atq; phi. Laudo igit̃ te mi Laurenti ꝗ lectionẽ quidẽ moralẽ nõ ſpernas: Lectioni tñ imitationẽ tanq̃ rem viuã longe pponas. Preſertim cum ſenẽ illum ſenatuſcõſulto patrem patriæ iudicatum tibi iam pridem ppoſueris imitandũ. Magnũ Coſmũ dico auum tuum patronũ meũ virum ante alios prudentẽ erga deum pium: erga hoĩes iuſtum atq; magnificũ in ſeipſo temperatũ in re familiari admodũ diligẽtem: ac multo accuratius in rep. circumſpectũ qui non ſibi ſolum ſed & deo & patriæ vixit: cuius animo nihil inter hoĩes humilius: nihil rurſus excelſius. Ego Laurenti vna cũ illo annos plures ꝗ̃ duodecim fœliciter philoſophatus ſum: tam acutus erat in diſputãdo ꝗ̃ prudens & fortis in gubernãdo. Multũ equidem Platoui noſtro debeo: Sed Coſmo non minus debere me fateor. Quã eñ virtutum ideã Plato ſemel mihi monſtrauerat: eam quotidie Coſmus agebat. Mitto nunc cætera huius viri bona. Tam auarus parcuſq; temporis erat Coſmus ꝗ̃ mida pecuniæ. Et cum parciſſime ſuos dies expenderet: horaſq; impenſe dinumeraret homo momẽtorũ auariſſimus freqũẽter iacturam deplorabat horarum. Deniq; Solonem philoſophũ imitatus cum p omnem vitam vel in ſummis negociis egregie philoſophatus eſſet illis tñ diebus quibus ex hac vmbra migrauit ad lucem ꝗ̃ maxime philoſophabat̃. Itaq; poſt ꝗ̃ Platonis librum de vno rerũ principio ac de ſummo bono legimus ſicut tu noſti qui aderas paulo poſt deceſſit tãq; eo ipſo bono quod diſputatõe guſtauerat re ipſa abunde iam potiturus. Vale & ſicut deus Coſmũ ad ideam mundi formauit ita te ipſe queãdmodũ cœpiſti ad ideam Coſmi figura.

Durate: & voſmet rebus ſeruate ſecũdis.

Marſilius Ficinus Franciſco Saluiato archipõ Piſano. S. D.

d Edi ad te pterita æſtate eplãm qua exhortabar plurimũ vt cõſideres. Affirmãs te nõ eſſe ad parua mel mediocria natũ. Parua quidẽ p merito præter animũ eo tẽpore poſſidebas. Ecce iam fauente deo conſecutus es mediocria Quæ eñ cæteris pene omnibus vident̃ maxima ſaluiato meo mediocria ſunt. Magna igitur poſt hac ſi qua Marſilio immo deo fides adhibẽda eſt te manent. Vaticinari ſimi·

liter adhuc & libet & licet. Nempe diuina ꝓuidentia cum te Piſanũ ar-
chiepm̃ creauit vatem me declarauit. Vtri ergo noſtrũ magis cõgratu
landũ ſit ambigo. Tibi ne tanꝗ̃ archiepõ an mihi tanꝗ̃ vati forte vtri-
ꝗ pariter. Nam cum amicorũ omnia cõmunia ſint ſiue ego vaticinor
tibi vaticinor ſiue tu regnas ego tecum regno. Vale fœlix & cura p̃cor
valitudinem tuam diligentiſſime. ſic em̃ video ſacerdotiũ florentinum
iam diu exanimæ breui reſpiraturũ. Qz vehemẽter & ꝗ̃ frequẽter Ioã
nes Caualcantes noſter hac de te mecũ cõgratulet̃ cape nõ põt epl'a ca
pe animo. Iterum vale fœlix.

Diuinitas animi ab inuentione.

Actenus in tuo quodã xp̃iane religionis tẽplo religioſe admo
b dum locutus ſum tecũ religioſiſſime Laurenti. Et ita ꝑ deum lo
cutus vt eſſe opus epl'a nõ aduerterim. Hodie primũ ſacris per
actis ſermonibus templo egreſſus agnoui iam epiſtolæ auxilio indige-
re. Surge igit̃ mea: ſurge epiſtola. Ades deum: hodie piſas ſalutẽ ad eũ
feras oportet ꝑ quẽ florentia ſalua eſt.

Marſilius Ficinus Laurẽtio medici ſuo Salutem.

Rem valde miram.

o Immo & nimis ineptam. Vnde nam hoc optime Laurẽti: Cœ-
pi paulo ante vt mihi quidẽ videbar ſatis bellæ. Nunc repente
poſt ſalutem oĩs inuentio deficit. Marſili forte ſumma hæc ſalus eſt p̃-
ter ſalutẽ nihil penitus repire. At vero nõ eſt ſalus vt arbitror inuentõe
priuari. Nihil ne igit̃ vlterius inops tecũ epl'a feres: immo adhuc pau-
cis te volo. Ecce em̃ inueni interim aliud neſcio quid ferendũ ꝗ̃uis for-
taſſe ridiculũ hoc ipm̃: Vnde ꝙ nihil inueniã. Siſte epiſtola pedẽ accipe
rurſus & iſtud. Inuenio terciũ: Quod ex eo inuentionẽ modo agnoui
deficere quia multa quõdã ſoleam repire. Sed ne ꝓpera. Accipe prius
ſi placet & quartũ: Quod ex copia ſæpe inopia tanꝗ̃ ex habitu quodã
priuatio recognoſcit̃. Vis ne & quintũ: Verte dialectica vices: ꝙ ex in
opia tanꝗ̃ priuatõne: Copiæ quaſi habitus ipſius orit̃ appetitus & au
getur. Sed ecce pululat neſcio quõ in p̃ſentia ſextum. Quod appetitus
cum naturalẽ ab inopia trahat originẽ ſemꝑ eſt pauꝑ. Nunꝗ̃ tñ quod
ſeptimũ dici põt humanus animus inops qui etiã ex inopia copiã ge-
nerat ex inuentõis priuatõe texit inuentionẽ. ex tenebroſis terræ ſini
bus effodit argẽti candorẽ auriꝗ fulgorẽ hæc ꝓfecto eſt terra viuentiũ
in qua deũ bona videt̃: terra in quã animi ſempiterna: cuius indeficiẽs
fructus eſt motuſꝗ ꝑpetuus. Hãc ergo terrã excolamus nos miles ro-
gat epl'a: Hæc nobis fruges vberrimas incorruptibileſꝗ & ſuauiſſimas
ſuggeret. Sed nolo grauiori ſarcina dorſulũ epiſtolii p̃mere: Vale iam
epl'a ꝓcax. Ac poſt ſalutẽ: Medicẽ & iube valere fœliciter & roga redire

Nouum opus nimiũ placet opifici.

Marſilius Ficinus Angelo Politiano. S. D.

e Pistola hæc ad Laurentium & nascens & statim nata mihi vt fi
eri solet nimis blãdiebat. Sed paulo post cõsiderata minus pla
cuit. At qualiscunqꝫ sit medicis est. Ego aũt tanqꝫ iustus sua cui
qꝫ reddo: Tu siquid ad manus tuas bis annis ex pedagogorũ scriptis
pessimum venerit: Laurentio legito. Mox illi meã leges epistolam: vt
ad pessimum comparata minus offendat: Sed heus tu lege obsecro ele
ganter: partim quidam voce suaui: partim ore rotundo: ita demum vel
forte fuco deceptus aliquantulũ ille laudabit. Vel certe dicet. Misit sal-
tem Marsilius aliquid ineptos seruos malo q̃ pigros: pigros quoqꝫ q̃
nullos. Quod Ioannẽ Petrũ patauinũ mihi comendas libẽter accipio.
Hunc eñ cõmendat etiã philosophia mihi: Si quidẽ tam natura q̃ stu-
dio philosophus esse videt. Vale.

De perseuerantia.

Marsilius Ficinus Ioanni Altouito. S. D.

q Vi nos vel collo vel manibus appræhendunt: corpus trahunt
Qui oculis sensum: qui auribus & auditu animũ atqꝫ mentem
Tu modo auribus animũ nostrũ cõpræhẽdisti. Tot eñ ac tan-
ta de elegãtia cõstantiaqꝫ tua ioannis Caualcãtis nostri verbis iam auri
bus meis insonuerũt: vt neqꝫ potuerim me neqꝫ voluerim cõtinere qn
te valde diligerem & amarẽ. Amoris nostri signũ in p̃sentia sit hæc epi
stola: quæ constãtiam quidẽ tuam ꝓbet. Et ad p̃seuerantiã exhortetur
Altera eñ absqꝫ altera esse nequit. Neqꝫ satis apud prudẽtes ꝓbãdus
esse videt quem nondum satis fortuna ꝓbauerit. Neqꝫ ꝓbatus ab ea
satis est nisi qui ad finem vsqꝫ p̃seuerauerit. Quantũ bonum p̃seueran-
tia sit hoc indicat: ꝙ cætere virtutes bona pollicent. Perseuerantia præ
stat. Quæ quidem quanto difficilior est tanto cæteris laudabilior. Sed
ne terreat difficultas. Nam breuissimi sunt omnes virtutes humanæ la
bores. Præmium sempiternum. Adde ꝙ ardens clare mentis propo-
situm obscura illustrat frigida calefacit. Mollit dura domat indomita.
Vale.

Prudẽtis est nihil p̃ter salutẽ animi bonãqꝫ corpis valitudinẽ exoptare

Marsilius Ficinus Andree Cambino Suo. S. D.

s Vnt Andrea multi mortaliũ vsqꝫ adeo cupidi: vt multa diuersa
qꝫ quotidie: immo & innumerabilia tanqꝫ insatiabiles cupiant
Cambinus meus vtpote qui prudẽs moderatusqꝫ ẽ nihil vt ar-
bitror: aliud optat p̃ter salutem animi ac bonã corpis valitudinẽ. Salue
igitur simul & Vale.

De musica.

Marsili⁹ ficin⁹ antonio canisiano viro docto atqꝫ prudẽti. S. D.

q Væris canisiane cur tã freqũeter medicie sit & musice studia mi
sceã. Quid nam inqs cõmertii pharmacis est cũ cithara. Astro-
nomi Canisiane forsitan duo hæc ad cõcursum iouis & mercurii vene-

riſq; referrent. Opinantes ab Ioue medicinã a Mercurio & Venere mu
ſicam proficiſci. Platonici autem noſtri ad vnum deum. ſ. appollinem re
ferunt. Quem priſci theologi medicinæ inuentorẽ ac citharæ pulſandæ
regem exiſtimauerunt. Hunc in libro hymnorum orpheus vitalibus radiis
ſanitatem vitamq; largiri cunctis arbitratur morboſq; ꝓpellere. Præte-
rea fidibus canoris: id eſt motibus viribuſq; ſuis omnia temperare. hy-
pate. i. grauivoce hiemem. Neate: id eſt acuta eſtatem. Dorionibus. id ẽ
vocibus mediis ver autũnũq; producere. Cum ergo idẽ ſit muſice dux
medicinæq; repertor. Quid mirum vtrãq; artem ſepæ ab eiſdem homi
nibus exerceri. Accedit q aia corpuſq; naturali quadã ꝓportione inuicẽ
cõſonãt. Rurſus ꝑtes aiæ inuicẽ ꝑtes q3 corpis iuicẽ. Q uãq dẽ cõſonã-
tiam etiã harmonici febriũ humorũq; circuitus: motuſq; pulſus ipſius
imitari videnť. Partiũ animæ cõſonantiam vt Plato & Ariſtoteles aſſe
runt & nos ſæpe experti ſumus grauis muſica ſeruat at3 reſtituit. Con-
centũ vero partiũ corporaliũ medicina: Cũ igitur corpus & anima in te
ſe vt diximus cõgruãt eiuſdẽ facile eſſe poteſt cõcentũ partiũ animæ: ac
partiũ corpis colere etiam: Hinc chyron vtrãq; exercuit facultatem hinc
Dauid propheta animam corpuſq; Saulis delyrantis Lyra tradiť cura-
uiſſe. Qđ quidẽ & in cæteris tam corporis q̃ animæ morbis fieri poſſe.
Democritus & theophraſtus affirmauere. Pythagoras aũt & Empedo
cles & aſclepiades medicus re ipſa etiã demonſtrauerũt. Neq; mirum id
qdẽ. Nam cũ cantus ſonuſq; ex cogitatione mentis & impetu phanta-
ſiæ cordiſq; affectu ꝓficiſcať: atq; vna cũ aere fracto & temperato: aereu3
audiẽtis ſpiritũ pulſet q animæ corporiſq; nodus eſt facile phãtaſia3 mo
uet: afficitq; cor & intima mentis penetralia penetrat. Corporis q̃q; hu-
mores & mẽbra ſiſtit & mouet. Q uod quidẽ oſtendit timotheus: quã
do alexandrũ regem ſonis excitauit in furorẽ. Deinde repræſſit. Mitto
pithagore empedocliſq; miracula qui laſciuiam iram furorem grauiore
muſica ſubito cohibebant. Rurſus aliis modulis torpentes animos ex-
citabãt. Mitto etiã quæ de orpheo Arione Amphione narrať. Verum
vt ad ꝓpoſitũ redeamus prima muſica in ratione cõſiſtit. ſecũda in phan-
taſia. tercia in ſermone: hãc ſequiť cãtus. Cantũ digitorum motus in ſono
ſonũ totius motus corpis in gymnaſtica vel tripudio. Videmus igiť aiæ
muſicã gradatim ad oia corpis mẽbra deduci. Q uã etiã oratores: poe-
tæ: pictores: ſculptores: architecti in ſuis opibus imitãť. Cũ ergo tãta iter
aiæ corpiſq; muſicã cõmunio ſit: qd mirũ ab eodẽ hoie tam corpus q̃ ani
temperari. Deniq; qui a pitagoricis platonicis mercurio ariſtoxeno ta3
animã q corpus mũdi & animaliũ ſingulorum muſicis rõnibus cõſtare didi
cerit. Atq3 a ſacris hebreorum litteris acceperit deum omnia in nume-
ro pondere: menſura diſpoſuiſſe is neq; mirabitur harmonia animalia
pene oia rapi. Neq; pytagorã empedoclẽ ſocratẽ etiã in ſenectute pul-
ſantes cithara accuſabit. Sed parũ eruditũ themiſtoclem illu3 qui lyram

sibi oblatam in couiuio recusauit fuisse fatebit. Pertinere em musicā ad doctos qui musarū cultores sunt in dialogo alcibiade. Plato noster ondit dicens musas esse musicæ duces. Atq; ab eis musicam appellari. Reicit autem Plato vbiq; melodiā quærulā aut leuem quia vel fractū animum reddat vel lasciuum & iracundum: solā vero graue eligit & constantem tanq; saluberrimā spiritus anime corporis medicinā. Ego autē vt de Marsilio tuo aliquid dicam eo cōsilio post theologiæ vel medicinæ studia grauioribus fidibus cantibusq; frequenter incumbo vt cætera sensuum oblectamenta pœnitus negligā: Molestias anime corporisq; expellā. Mentem ad sublimia deumq; p viribus erigam auctoritate mercurii platonisq; fretus: qui musicā nobis a deo concessam dicūt ad domandum corpus. Temperamentū animū deumq; laudādū. Quod præ ceteris dauidem & pythagoram præcepisse scio: & consecutos existimo. Vale.

Verissima laus est quæ laude digna est.

Marsilius Ficinus Ioanni aurelio Ariminensi. S. D.

l Audas lyram Aureli nostrā carminibus laude dignis. Ego carmina tua vicissim lyra laudabo. Sed vt laude digna. vt tu vera loquaris. Ego vere vanā. vterq; nostrā verissime laudet. Verissima em laus est quæ laude digna est. Vale.

Fœliciter amat qui a viro amat amore dignissimo.

Marsilius Ficinus Bernardo Venetorū boratori. S. D.

o Pinabar Bernarde me sic amare Marsilium vt magis eū aliquādo amare nō possem. Quoniā quisq; sui gratia singula in singulisq; seipsum seq; ipsum summope diligit. Sed heri mea hæc me fœliciter nimium fefellit opinio. Tunc em primum argētius q; consueueram amare me cœpi cum primum certissime agnoui abs te ardenter amari viro præ ceteris amore dignissimo. Tantū equidem Bernardo tribuo. vt quanti ab illo fieri me intelligo tanti me faciam. Quis igitur mihi magis vnq; placere potest q; ille per quem magis indies mihi ipse placeo? Vtinam tibi placeam: Bernarde semper vt prudentium nulli displiceam. Ergo amori huic in me tuo quid gratiæ referam? amorem. Cætera vt plurimum alieno prætio comparātur. Amor autem cum in libera voluntate sponte nascatur ideoq; sit liber nullo vnq; præcio aut emitur aut venditur: nisi seipso. Vale Fœlix. vii. Martii. M. cccclxxiiii. Florentiæ.

De lege & iusticia.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S. D.

p Romisi nonis si recte memini Martiis Laurentio pisis florentiam redeunti cum in pisanum agrum alias se conferret ad eū aliquid me scripturum. Ergo qui soleo semper ad amicos scribere quia velim in præsentia scripturus sum quia debeam. Iustum est pmis

sa seruare. Sic em̄ lege iubetur. Accipe igit̄ iustam legitimamq; episto-
lam. Immo vt rectius loquar quotiens volo totiens & debeo: sed amo
ris lege rursus quando debeo tunc & volo sed legis amore. vnde iustā
accipies hodie voluntariāq; epistolam. Secernere vel a iusto voluntari
um vel a voluntario iustum neq; licet ciuiq; neq; libet amicis. ecce & de
bes & vis Marsilii nunc aliquid ad medicem scribere. Verum quid scri
bes potissimū & quo numine fretus. O salus hominū o regina mū-
di iusticia tu causam mihi iam pridem scribendi dedisti. tu queso nunc
materiam suggere vt q̄ libenter te f. dei iubente ꝓmiseram tam fœliciter
te adiuuante ꝑsoluam. Diuina illa lex qua mundus cōstat & gubernat̄
nostris mentibus dum creant̄ in ext nguibile lumen legis illius natu-
ralis accendit ad quam boni maliue referūt examen. Ab hac naturali le-
ge quæ diuinæ scintilla quædam est scripta lex ꝓficiscitur scintille eius-
modi radius. Tres autē hæ leges diuina naturalis scripta singulos ho-
mines quid sit iusticia docent. vt nullus peccantibus ferme relictus sit
excusationi locus quasi deliquisse oīno ꝓpter ignorantiam videantur
Profecto mentis oculis tria hæc lumina monstrāt iusticiam nihil aliud
esse q̄ voluntatis habitum sic a rōne directum & roboratū vt minus il
lecebrisq; cōteptis nō aliter agere statuat q̄ diuinitas natura ciuilitasq;
dictauerit. Quid nā diuinitas ꝑcipit̄ nisi vt in deū a quo habemus oīa
omnē cogitationis aciem voluntatis notum opationis vim operū me
rita referamus. Natura quoq; quid aliud docet nisi: vt pecuniā corpo-
ri: corpus animæ: aīam ratōni rōnem deo subiiciamus. Deniq; ciuilitas
monere videt̄ vt ciues singuli esse se quædam ciuitatis membra memi
nerint. Ideoq; decere patriam quidē tanq; vniuersum corpus eorum ci
ues aūt tanq; corporis eiusdē membra diligere. Q̄obrem ille sine con-
trouersia vir iustus habebit̄ qui deum tanq; patrem & dn̄m pietate in
comparabili venerabit̄. Affectus motibusq; suis diligentissime mode
rabit̄. homines fraterna diliget charitate: seipsum in deo homines dili-
get in seipso deo ꝓ viribus inherebit: secum alios quoad poterit diuini
tati cōiunget. Proinde iusti officiū est cuiq; quod est suū tribuere. Ma-
ioribus honorem atq; reuerentiā: equalibus domesticam quandā con
suetudinem. Inferioribus opem atq; cōsiliū. Præterea cum in magistra
tibus cōstitutus est legem ipsam tanq; deum ante oculos semp habere
Se vero nō legis dn̄m sed fidum interpretem diligētemq; ministrum
existimare. In qua quidem administranda delicta equitate quadā & si-
ne ꝑturbatōne puniat. Virtutibus absq; inuidia pro dignitate præmia
reddat: neq; ꝓprium cogitet sed cōmune. Neq; ꝓprium confidat inge
nio sed senes pios prudentesq; viros in omnibus cōsulat. Illud quoq;
apud eum maneat alta mente repostum. Vos quibus rector maris at-
q; terræ ius dedit magnū necis atq; vitæ ponite inflatos tumidosq; vul
tus quicquid a vobis minor extimescit maior hoc vobis dn̄s minatur

omne sub regno grauiori regno est. Quid iusticia sit quis iustus quid iusti officiũ satis sit dictum. Quãtus praeterea iustae actionis sit fructus hinc ꝑspicue declarat͂ quod neq3 domus neq3 ciuitas neq3 exercitus neq3 cõmertiũ prorsus vllum vel bonorũ hoim vel malorũ absq3 iusta distributiõe quae fit ꝓ meritis cõsistere põt. Quae quidẽ si vsq3 a deo mũdi machinae necessaria est vt hac sublata mũdus sit ꝓtinus ruiturus certe quantũ sit vitae hoim necessaria dici nõ põt. Nempe si desit hoibus siue cõgregent͂ in vnũ a se inuicem cito ꝑdunt͂ siue disiuncti vixerint a feris passim lacerabunt͂: o ꝑpetuum humani generis vinculũ: o saluberrima nostrorũ medicina morborũ: o publica ciuitatis anima iusticia vita beata. Iusticia vita coelestis. Aurei saeculi mater atq3 regina. Astrea sublimis quae thronos syderes habitas. Terrenas sedes: Diane deseras obsecramus: Ne in ferreũ saeculũ miseri ꝓlabamur. Habita p̃camur habita semp coeleste numen mentes humanas coelestis patrie ciues vt coelestium vita & in p̃sentia quoad possumus imitemur. & in posterũ poenitus consequamur. Vale.

De anima.

Marsilius Ficinus Francisco Tedaldo suo. S. D.

Actãtius Tedaldus tam carus mihi familiaris q3 tibi filius opusculũ nobis tuo noie reddidit: in quo occidẽtaliũ philosophorũ disputatões de aia recensent͂: At tandem ab illis quid hac de re Marsilius Ficinus sentiat querit͂ & si nõ nostrũ inter hos tantas cõponere lites: tñ quid sentiã postq3 rogãt. Latissime explicabũt libri de immortalitate animorũ a nobis cõpositi qui breui vt spero ad vos mittẽtur. Interim ad eam disputatõis partẽ quã potissimũ expetunt breuissime r̃ndebo. Primũ quidẽ scio animã meã substantiã esse. Alioquin substantiã ꝑfecte cõprahẽdere & definire nõ possem. Nõ possem vel esse aliquid p̃stantius accidẽte vel quãtũ accidẽs a substãtia deficiat iudicare atq3 metiri. Scio nõ esse corporeã & mortalẽ Non eñ in corporea & immortalia caperẽ atq3 a corpalibus mortalibusq3 discernerẽ. scio esse rõnalẽ. Alioquin de illa caeterisq3 rebus rõnes afferre nescirẽ. Scio quãuis rationis sit particeps non tamen rationem ipsam vt quidam existimãt esse. Nam & in rerum rationibus assignãdis a veritate & in rebus agendis a rõne aberrare non possent: Potius igitur a rõne aberrat qui animam esse rõnem affirmat q3 qui negat. Proinde rõ aut substãtia est aut qualitas. Si substãtia rõ s̃m essentiã est summa absoluta ac poenitus infinita. Qualis non anima. sed solus est deus. Si qualitas est acidens virtusq3 animae potius q3 anima esse videtur. Animam vero quae substantiae corporis formando. mouendoq3 in partes contrarias atq3 sistendo libere dominatur qualitatesq3 quodammodo cõtrarias vicissim induere potest nemo qualitatem accidensq3 esse audeat affirmare. Quo enim pacto vel accidens vel occidens dici potest. Quae per omnia tam

substantiarũ q̃ accidentium genera speciesq̃ æque discurrit. Reflectitur quoq̃ in seipsam tum affectu tum cognitione atq̃ idcirco etiam vita: vt pote quæ sibimet bereat non subiecto sine corporeo instrumẽto totiẽs agit quotiẽs attingit eligitq̃ incorporalia eaq̃ a corporeis recte discernit. Inclinationi corporali sæpe repugnat. Neq̃ quiescit in corpore. Deniq̃ q̃to longius se a corpore seuocat tanto efficatius intelligit: ac melius fœliciusq̃ se babet. Anima igitur ẽ substantia incorporea rationalis & immortalis corpori regendo accõmodata: Hanc antecedere corpus multi inter platonicos arbitrantur. Peripatetici contra. Ego autẽ occidẽtales istos quos laudas pbylosopbos & si nõ declaras reor tamen peripateticos esse. Nam de anima vt inquis post æpulas disputauerunt vt pœte qui corpus quidem prius recreandum q̃ animũ procreandũ existimauerint. Ego & si ante æpulas animulã buius epistolii pcreaui tamẽ cum istis de creationis ordiue sentio. Vale. ac da operam vt disputationibus istis frequẽter intersis. sic enim corpus simul coles & animam Ioannes caualcantes noster se tibi commendat. Tu autem pbylosopbis istis me commenda.

Consolatio in amici obitu.

Marsilius Ficin⁹ floren. Bernardo bembo Venetorũ oratori. S. D

d Ic age Bernarde si licet quid in amici obitu luges: Mortem ne. An mortuũ: Si mortem luge Bernarde tuam. Nempe q̃ certus tus es obiisse illũ tam certus es te moriturũ. Imo te mori. Quo libet enim momento vita præterita interit. Si mortuũ. Malũ ne: an bonum: Si malus erat bonum tibi est familiarem eiusmodi amisisse. Bonis vero tuis dolere non debes Si bonus fuit quod ego potius arbitror eũ a bono prudenteq̃ ametur: bonum certe illi est seorsum a cõtinua morte corporis viuere. Tantis autem amici bonis inuidere nõ decet: doles forsitan q amicũ tuũ sicuti cõsueueras ampli⁹ nusq̃ cernas. Nõne amicus tuus is erat dũtaxat qui te amabat: Quis amabat nisi ipse qui te cognoscebat animus: Animũ vero ipsum neq̃ aliter tunc q̃ nũc videbas neq̃ nunc minusq̃ tunc vides. Absentiam forte culpabis. At animi cum locum nõ impleant nõ tam situ fiunt q̃ cogitatione præsentes. Quãdo illum nõ cogitas dolere nõ potes. Quando aũt cogitas qđ efficis p arbitrio statim in p̃sentiam reuocas. Nunq̃ igitur quæri de absentia debes: nisi forte illud nobis obiicias q animo nũc tuo in corpore clauso soluti illius animi cõsuetudo nõ cõgruat. Segrega Bernarde si potes a corpore mentẽ. Crede mibi subito congruet. Sin minus potes ne dubita paul opost velis nolisue cõgruet. Qđ. n. viuimus si ad volũtatẽ nostrã cõferatur q breuissimũ est: si ad ætatem mundi punctũ: si ad ætatem dei etiam puncto minus. Vale atq̃ viue deo: qui cũ solus infinita sit vita mortem mortisq̃ mœrorem solus a suis cultoribus longe propellit.

Legitimi iurisconsulti partes.

Marsilius Ficinus Petrophilippo perusino illustri iuriscõsulto. S. D.

I Egum facultatem astronomi Ioui soliq; attribuunt quib⁹ nihil in cœlis est pulchrius Quid igitur in terris pulchrius est æquo equitatis legumq; interpræte: iniquo contra quid turpius: De sideras arbitror legitimi iurisconsulti effigie & indolem intueri o q̃ pul chrum spectaculũ q̃ mirabile huius anima est dei cultus spiritus patriæ legis cura cerebrũ iudiciũ perspicax oculi linguaq; doctrina. Pectus me moria tenax. Cor recta voluntas: Manus rectevolũtat; effectus. Pedes pseuerãtia. Totũ æquitas atq; grauitas. Sed quid ego verbis iuriscon sulti ideam effingo Petrusphilippus dũ pictorũ morum seipm̃ in Fran cisco Soderino eius discipulo pinget. idee ipius reipsa veram similitudi nem assequet. Nempe talẽ esse Petrũ philippũ & si adulatiõis suspitio afferere phibet cogit tamẽ veritas confiteri. Talẽ quoq; Soderinũ fore pceptor studet. Discipuli indoles & initia indicãt. Pater eius Thomas soderinus clarissimus æques ardenter exoptat: Hieronimus amati⁹ no ster illius amantissimus proculdubio pollicetur Marsilius Ficinns spe rat deumq; præcatur.

Velociter comparat quod ardenter desideratur.

Marsilius Ficinus Ioanni Altouito. S. D.

C Vpit animus tuus ardẽter vt scribis ad nos volare: si nõ h₃ alas: neq; potest volare neq; cupere debet qđ nõ potest. Si habet qđ ego potius arbitror cũ primũ cõcupiuit aduolauit eternis siqui dẽ & spiritalibus alis neq; tempus obstare potest neq; locus iam igitur habes nisi me ratio fallit qđ tota mẽte petebas. ꝗ vt tam magnũ mihi sit qđ habes q̃ tibi & cõparanti facile & possidenti carum. Vt non minus re ipa marsilius q̃ ioannes estimatione possideat. Vale. Ioannes caualcã tes noster se tibi cõmendat.

Fontes potius q̃ riuulos sectari debemus.

Marsilius Ficinus florentinus Ioanni petro Patauino. S. D.

S Vnt multi nostris sæculis nõ phylosophi sed phylopompi qui sensum Aristotelicũ se tenere supbe nimiũ pfitent: eum tñ Ari stotelẽ ipm̃ raro ad modũ atq; parump loquentẽ: & tũc quide₃ nõ græce ppria exprimentẽ: imo barbare aliena balbutientem audiue rint: ideoq; minime intellexerint. Hi cum in foro inter pueros garriunt scire nõ nihil vulgo videntur. Si domi eos prudẽter iterroges pauca in phisicis: pautiora in Mathematicis: paucissima in methaphisic; scire de phendes. Huiusmodi homines etiã in septuagesimo ætatis anno pueri sunt expertes nõ eloquentiæ solũ: sed grãmaticæ: neq; res naturales aut diuinas imo barbaras quasdã dictiones anxie nimis excogitant: q̃s iui cem ineptæ pmisceant & cõfundant. Vñ sophistæ leuiculi digna puero rũ circulis in mediũ adducũt potiusq; corona virorũ. Ita loquunt vt ex eorũ sermone phylosophiã cõtemnas. Ita viuũt vt ex eoꝝ vita phia₃ vi

tuperes. Quobrem eos plato noster merito nō maritos philosophie sed adulteros nūcupauit: ex quibus filii nō legittimi .i. opiniones absurde inter phōs oriantur. Probo igitur te amice q pueriles horū ineptias & vana studia nō emuleris qui neq; fontes hauriunt sed riuulos lābunt: neq; veritatis lucem sed opinionis vmbram stulte sectanť. Scito te ita demū ad veritatē ꝓxime accessurum si errantium vestigia diligentissime deuitaueris. Commendo me bernardo bembo nostro Venetorum oratori clarissimo. Vale.

Peripateticus nō vt phūs est pecuniam appetit sed vt homo:

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S.D.

o Liueriū ardouinū insignem peripateticū cōmendarem tibi non mediocriter nisi aristoteles suus eum tibi plurimū cōmendaret si aristoteles qui pecuniam fœlicitati necessariā iudicauit libros suos absq; nummis cōponere potuisset etiā peripateticus iste aristotelica sine nummis posset interpretari. Intelligis ergo quid velit oliuerius paripateticus est. Non cynicus. At nō est inquies philosophi hæc appetere. sit ita sane. Verū non vt phylosophus est hæc postulat sed vt homo Vtrū vero phylosophi sit pecuniā petere postq̄ cocesseris disputabim⁹ Vale. Salutat te laurētius bonicontrus miniatensis is poeta astronomicus astronomusq; poeticus.

Cōmendatio a fortuna quondā fœlici innocentia scientia.

Marsilius Ficinus Donato a Carolo. S.D.

c Ommēdo tibi Marsupinos q̄plurimū homines satis quidē fortunatos olim. Nūc aūt heu nimis infortunatos. Iniustos vt arbitror nunq̄ Carolū pcæteris tibi cōmendat exalto pater eius Carolus poeta. Audi si placet parumper. & si potes exaudi. obsecrat ecce te cū p sapientiā humanitatemq; tuā tū vero p diuinā clementiā saltem ne adolescentē doctū ac pœnitus innocentē vnicam patris speciē hodie deseras. Nō decet musam fieri mendicā: & innocentiā miserabilem. Fer igitur opem patrone musarū: musarum alumno absq; tuo auxilio perituro. xiiii. aprilis. M. cccclxxiiii. Floren.

Qua ratione sit quisq; laudandus.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S.D.

s Cribis vt in te laudādo post hac partior esse velim. Et ita scribis vt dū freno me cohibere videar calcarib⁹ accerrime stimules ad laudādū. sed me in p̄sentia cōtinebo. Nō licet vltra. In eplīs laurenti q̄s ad te scripsi hacten⁹ sp te ita laudaui: vt admonerē simul atq; exhortarer. Admonui æquidē sp vt a deo te habere oīa recognosceres: ei grās ageres ei te sædulo cōmēdares. Exhortat⁹ sū vt pgeres. Nā principiū vl' volūtatis ē vel sortis. pseuerātia vero virtut. Laudaui vero te nō nūq; tanq̄ absentē in eplīs ad Nicolaū liberi⁹. Tu eas velim nolim ue legis. at p ita erga nicolaū tuū es affectus vt quæ ad eū scribunť scribi ad

laurentiũ arbitreris: Magis ergo amor erga nicolaũ tuus in me iudicando te decipit q̃ me in te iudicãdo amor erga te meus. Ego laurentiũ magis adhuc amo q̃ laudẽ: & iudicaui antea q̃ amarem. Vale. xvi. Aprilis. M.cccclxxiiii. Florentiæ

Nemo sine amore de amore bene loquitur.

Marsilius Ficinus nicolao Michelotio vero viro. S.D.

Cripsisti ad me ep̃lam amatoriã Nicolae & quasi plusq̃ amatoria: nemo nicolae nisi amator amatoria tam belle scribit: epistolæ tuæ p̃ me rñdeat totus ille liber quẽ olim de amore cõposui: scribo forsitan nimis pauca quia in p̃sentia nimis multa cogito. Salutaui amicos tuos vt iubes salutatiões hmõi nõ satis admittũt. Saluere malũt p̃ntia tua q̃ tuo noĩe salutari. Vale. xvi. Aprilis. Mccccclxxiiii. Florẽ.

Præcepta ad memoriam.

Marsilius Ficinus Banco arithmetre. S.D:

I reminiscẽtiã valere cupis bonorum: da operã vt obliuiscare malorũ: opep̃ciũ ẽ in lethœũ fluuiũ demergere vilia vt p̃ciosa retineas. Fuge Banche p̃turbationũ impetũ. fuge multiplicium negociorũ cogitationũq̃ tumultũ: vis ne vtiliter cogitare. Cogita paucissima: & quæ cogitãt paucissimi. Hoc illud pythagore ẽ populares vias declinato: ito p̃ diuerticula. Quid temere circũuagamur. Sagacitate & electione opus est: in exiguo cespite latet letus: patet vbiq̃ mala i angustũ redactũ ẽ qđ bonũ ẽ. Vis ne rerũ bonarũ pollere memoria: diligẽter curato: vt eius qđ ediscendũ ẽ certã intelligas ratiõnẽ. Rõ.n.ẽ indissolubile veritatis & memoriæ vinculũ. Ob hoc forsitan Plato noster inquit qđ bene intellectũ ẽ semel: obliuioni om̃ino tradi nunq̃ posse: ea quoq̃ memoriæ tradenda sunt q̃ nõ solũ vtilia sunt sed & iocũda. Nã alimẽta q̃ suauissimũ saporẽ afferũt facili⁹ in naturã nostrã trãseũt atq̃ cõuertunt Et q̃ auidi⁹ qđ haustũ ẽ eo diutius retinet. Adde iis qđ obseruãdũ omnino Aristoteles & simonides arbitrãt vt certus qdã in ediscẽdis ordo vel insit vl' saltẽ excogitet: ordo in p̃portiõe q̃dã & cõnexione cõsistit. In iis aũt q̃ ordinata serie digesta sunt si qd vnũ acceperis reliqua continuo necessaria quadã vel naturæ vel artis cõtinuatiõe sequunt. Ipsa q̃ mentis intentio si vel in vnũ quoddã dirigit vel in pauca tanq̃ vnũ vehementius agit q̃ si in plurima distrahat oĩs autẽ partiũ cõtinuatio atq̃ ordo in vnũ q̃dã tam ip̃m totũ qđ ex iis cõstituit q̃ ip̃am animi intẽtionẽ iducit. Obseruandũ insup vt sæpenũero q̃ didicim⁹ meditemur: sic. eñ alimenta animi cõquocunt & quasi cõuertunt in animũ. Cõfert etiam q̃plurimum siq̃s eleganti oratione cantuq̃ suaui q̃ memoriæ mãdauit sæpe recenseat. Voluptas.n. rerum cõdimentũ ẽ amoris esca. Lucitamẽtum ingenii voluntatis pabulũ roburq̃ memoriæ. Cõducit multũ & admiratio: nam ob hãc attentior factus animus altius penetralib⁹ suis rerum notas inurit. Q̃obrem pueri cũ p̃pter nouitatem rerũ admirẽt magis

retinet quoq͡ꝫ diutius. Forte etiã cogitãt pauciora q̃ viri: adde & multo tranquilliora. sed de hoc alias. Si qua in hac resides medicis adhibẽda est. Aloe sæpe purgandũ est cerebrũ odoribusq͡ꝫ cinnami & maiorana fouẽdũ. Hoc equidẽ nõ vitupero. sed purgationẽ anime multo magis ꝓbo. Purgãda em̃ hæc primũ a malis est vt impleat̃ bonis. Bñ vale hoc est aiam bñ ale. Ales aũt bene nõ si q̃ plurimis immo si q̃ electissimis hanc alueris.

Virtutum definitio officium finis.

Marsilius Ficinus Anthonio Calderino. S. D.

P Etis Anthoni sæpe iam vt virtutes tibi definiam: expectas forsitan a me minutissimas illas pipateticorũ stoicorumq͡ꝫ partitões Calderine nõ ita Platonici nostri solent. Nempe virtutis vis in vnione potiusq̃ in diuisione cõsistit. Ideo pythagorici vnitatem ad bonum multitudinẽ ad malum ptinere arbitrabant̃. Definiam ergo breuissime præsertim cum virtutes exercere satius ad modum sit q̃ nosse. Virtus est habitus animi electione ad beatitudinem cõferens. Virtutũ duo sunt genera. Aliæ in intellectu. In appetitu vero siue rõnali siue irrationali sunt aliæ. Illæ speculatiue vocant̃: iste morales. Illæ quidẽ speculatiuæ quia speculando comparant̃: & comparate versant̃ in speculando. Iste vero morales quia more & cõsuetudine acquirunt̃. At acqsite in moribus & operum vsu cõsistunt. In eo genere sunt sapientia: cõtemplatio diuinorum: scientia que est cognitio naturalium. Prudentia hoc est noticia rerum priuatim & publice recte administrandarum: ars deniq͡ꝫ quæ est recta efficiẽdorum operũ regula. In alio genere sunt: iusticia quæ sponte suum vnicuiq͡ꝫ tribuit. Fortitudo ꝑterea quæ ad opera honesta promptior abiicit a nobis timoris impedimentũ. Temperãtia deniq͡ꝫ quæ libidinũ mollitiem: quod alterũ honestorũ impedimentum est repellit. Liberalitas aũt & magnificẽtia iusticie comites sunt atq͡ꝫ virtutes aliæ similiter aliarum: & vt summatim dicam speculatiua virtus nihil aliud est nisi acquisita claritas intellectus. Moralis aũt nihil aliud nisi feruor stabilis appetitus ab intellectus claritate succensus. Meminisse vero oportet: nihil in humanis virtutibus electiõe ꝓciosius esse ꝓ qua emenda. Plato in libris de Re. p. censet cætera omnia esse vendẽda. Obsunt em̃ illi oĩa: prodest nihil qui nescit discernere a malis bona: & a bonis mala secernere. Volumus ne electionis cõsequi facultatem: consulamus in omnibus seniores probatioresq͡ꝫ viros. Tempus igitur præ ceteris cõsulamus. Quid em̃ inter temporalia tp̃e antiquius & ꝓbatius. Consulemus aũt tp̃s si ꝓteritorum euentus sæpe & multũ considerauerimus. Preteritũ em̃ magr̃ est p̃sentis atq͡ꝫ futuri. Consideratio quoq͡ꝫ futuri p̃ntia docet. Difficilimũ est em̃ p̃ntia recte administrare nisi actiõis cuiusq͡ꝫ finem & exitũ cogitaueris. Cogita quantũ decet. Reliquũ relinque deo. Quicq̃d sequit̃ tanq̃ a deo factũ ꝓba. Qui em̃ diui

nā gubernationē improbat reprobat᷑ a deo. Q m̄ vero de⁹: principiū fi-
nisq̧ oīm ē. Ideoq̧ nos deo nō nobis nati sum⁹ q̄ in sup̄iorib⁹ narrabāt᷑
eatenus virtutes sūt q̄tenus a nobis colēdi: imitādi: cōseq̄uēdiq̧ dei grā
exercent᷑. Cultus itaq̧ dei virtutū virtus est. Consecutio autem dei præ
mium est virtutum.

Animæ natura & officium laus historiæ.

Marsilius Ficinus Iacobo Bracciolino Poggii oratoris filio pater
næ artis heredi. Salutem dicit.

p Latonici veteres vrbana Platonis natalitia q̄tannis instaurabāt
Noui aūt Platonici Braccioline & vrbana & suburbana nr̄is tē
porib⁹ celebrarūt: Suburbana quidē apud magnanimū Lauren
tiū Medicē in agro caregio culcta in libro nr̄o de amore narrant᷑. Vrba
na vero Florētiæ sumptu regio celebrauit Frācīscus Bādinus vir inge-
nio magnificētiaq̧ excellens. Vbi tu & Bindaccius ricasolanus & Ioan
nes caualcantes nr̄ aliiq̧ accademici multi discubuerūt. Ego q̄ȝ interfui.
Atq̧ ex multis & variis q̄ in eo cōuiuio disputauim⁹ illud in primis me
cum ip̄e sæpe meditor ac tibi libēter hodie recēsebo qđ añ epulas de aīæ
natura cōclusimus. Nihil em̄ magis ad hominē ꝑtinet q̄ q̄ de aīa dispu-
tant᷑. Sic & delphicū p̄ceptū illud implet᷑ nosce teip̄m & cætera oīa saga
cius q̄ vl̄ sup animā vel infra animā sunt: inuestigāt᷑. Q uo. n. pacto cape
alia abūde possum⁹ nisi animā ip̄am ꝑ quā capiēda sunt alia, capiamus?
An nō abutit᷑ anima qui intueri eā nō studet: ꝑ quā & cui⁹ gratia intue-
ri cūcta desiderat? Anima rationalis queadmodū omnes ibi cōuenim⁹
in orizonte. i. in cōfinio eternitatis & t̄pis posita ē qm̄ inter æterna & tē
poralia naturā mediā possidet & tanq̄ media rationales vires actionesq̧
habet ad æterna surgentes: habet quoq̧ vires operationesq̧ declinā-
tes ad t̄palia. Merito cū ex diuersis naturis inclinationes diuersæ nascā-
tur eoip̄o q̄ animā videm⁹: tū ad æterna tū ad t̄palia vergere: eā ex vtris
q̧ naturis cōstitutā esse cognoscim⁹. Partē quidē illā aīæ superiorē Pla-
to noster in regno Saturni. i. in mētis & ꝓuidētiæ inferiorē aūt in regno
Iouis. i. vitæ fatiq̧ locauit. Q uapropter aīa iā bifront᷑ instar vultū gemi
nū habere videt᷑ aureū. s. & argenteū. Illo saturnia hoc Iouialia respicit.
Aspiciēdo aūt iudicat atȝ appetit. Eterna amare præstat q̄ iudicare. Dif-
ficilime iudicāt᷑ bene. Male amari nūq̄ possunt dūmodo ardent᷑ amen-
tur q̄ nūq̄ nimis imo neq̧ satis amāt᷑. T̄palia iudicare satius ē ad modū
q̄ diligere. Iudicant᷑ vt plurimū satis belle: sed vt plurimuȝ turpiter dili-
gunt᷑: ꝑfecto iudex rei iudicādæ formā in se transfert᷑ Amator vo se trās
fert in amati formā. Satius ē inferiora ad nos adtollere iudicādo q̄ nos
ad illa amando deiicere. Satius ē ad sup̄iora nos ꝑ amorē erigere q̄ illa
ad nos dimittere ꝑ iudiciū. Vale. Sed anteq̄ finē faciā rogo te mi bracci-
oline vt ab incepto componendarū historiarū studio nō desistes. Nam
stilum orationis tuæ historici laudāt. Et res ip̄a ē ad vitā: nō mō oblectā

dam verum etiam moribus instituendā summopere necessaria. Siqde
quæ per se mortalia sunt immortalitatem ab hystoria consequunt̄: quæ
absentia sunt per eā præsentia fiunt vetera iuuenescunt. Iuuenis cito ma
turitatem senis adequat. Ac si senex septuaginta annorum ob ipsarū re
rerum experientiam prudens habetur: q̄to prudentior? Qui annorum
mille: & trium miliū implet ætatem. Tot vero annorū milia vixisse quisq̄
videtur quot annoꝝ acta didicit ab historia. Vale iterum.

Tres vitæ duces: & vna vitæ optima ratio.

Marsilius Ficinus Laurentio Francisco. S.D.

Res sunt humanæ vitæ duces. Prima ē ratio diu diligēterq̄ ex
aminata. Secunda experientia rerum diuturna cōsuetudine cō
firmata. Tercia auctoritas antiquoꝝ eorum.s. qui tales sint: vt
neq̄ ab alio facile decipi potuerint: neq̄ ipi voluisse alios decipe videan
tur. Magis.n. attēdendū ē quid egerit quisq̄ q̄ quid dixerit bene loqui
multorū est bene agere paucorū. Optima vero viuendi ratio ē: vt cogi
tes conerisq̄ q̄ maxime potes secundū mentē viuere. Hoc ē.n. semper
fœliciterq̄ viuere. In mente siquidē status & trāquillitas reperit̄ qui de
mente cadit ad inferos labit̄. Noli obnixe studere vt diu in corpore vi
uas. Nihil est eñ si ad æternitatem conferas in corporalibus rebus diu.
Adde q̄ in ipsa corpis vita a multis ac vilissimis superamur. Vitaq̄ cor
poris pœna est & mors animi nuncupāda: hoc vnū conare p̄ ceteris qđ
in gorgia Plato noster iubet: vt id temporis quod tibi hic a deo est assi
gnatū q̄ optime viuas. Sic sempiternæ miseriæ supplicia deuitantur. Et
eternæ fœlicisq̄ vitæ fundamenta diuino quodam auxilio iaciuntur.

Ratio docendi laudandi vituperandi.

Marsilius Ficinns Laurentio Lippio Rethori. S.D.

Voniā legisti græcos rethores & latinos arbitror te ita discipu
los tuos instruere vt semper meminerint nō qđ libeat: sed qđ li
ceat auditorib⁹ p̄suaderi debere. Nā qui qđ iustū ē suadet facili
us & fœlicius p̄suadet: Quippe cū in causa sua iustitiā habeat patronam
Meminerint se iustos esse oportere. Cuius.n. vita nō p̄batur oratio re
probat̄. Opera vehemētius q̄ verba mouēt. Maxime mouet alios qui
ipe mouetur maxime: omnino autē offendit aures qui aliter canit ore ali
ter pulsat lyram. Diuina musica est rectus cogitationū verborū a ctionū
q̄ cōcētus. Meminerint quādo laudaturi quempiā vituperaturiue sūt
amplissima eē rerū locorū temporūq̄ naturā itaq̄ neminem posse adeo
sapientē bonūq̄ esse: quin possit alter sapientior ac melior reperiri: Ne
minē rursus tam insipientē tanq̄ malū: quin locus pateat insipiētiori at
q̄ peiori: parce ergo laudandū: sed & partius vituperandū. laudando p̄
terea exhortentur & moueāt. Nemo pestilentior homicida q̄ adulator
qui quantum in se est interficit animū. Laudent ergo virtutes deumq̄

virtutum largitorem potiusq̄ personas. Illud quidem pii philosophi ē: hoc autem adulatoris. Vituperent vitia nō personas. Illud amici ē hoc inimici: non hominem sed vitia oderint. Ergo cogitent non quomodo lædant hominem sed quomodo vitia diluant. Studeant magis vt boni sint q̄ vt docti: scientia inuidiam gignit: bonitas occidit inuidiam: bonitas & hominibus vtilior & deo gratior q̄ scientia. est etiam stabilior: citius enim obliuiscimur rei alicuius quā breui didicimus q̄ mores amittimus quos laboriosa & diuturna cōsuetudine cōparauimus. Doctrina per se ad breue tempus paruāue confert. Bonitas in æternum & ad cōsequendum deum. Consule igitur discipulis tuis vt more socratico doctrinis humanis vtantur ad expellendas sensuum nebulas & animū serenandum. Tunc enim a diuino sole menti veritatis radius illucescet: aliter vero nunq̄. Hoc vnicū vtile studiū est. Qui aliter agit frustra misere q̄ laborat. Sic te lippi tui discipuli honorabunt. Pythagorā Socratem q̄ præceptores diuinos non libri sed discipuli illustrarunt. Imo vero libri sed viui liber est discipulus carens anima: discipulus est liber viuens Laurenti quæ a deo veritatis omnis magistro gratis didicisti: gratis doce: Scientiam natura liberam nefarium est fieri mercennariā. Laudo eū qui absq̄ verecundiæ rubore multa didicerit. Atq̄ illa sine inuidia doceat. Quicquid in discipulis exundat redūdat in præceptorē. Doce quæso libēter. Tot enim animæ filios habemus quot & discipulos. q̄ si genitores filios corporis cum voluptate generant cur non & docti cū voluptate filios animæ procreent? Præbe teipsum morum bonorum exemplum. Sanctimonia vitæ doctrinam efficit venerandam iuniores seniorum facile mores ebibunt. Sacrilegi habendi sunt qui iuniorum imo & quorumlibet animos verbis moribusue inficiunt. Denique pythagoram & alabandensem apolloniū imitare qui indorum philosophorum ritu non adolescētes quoslibet sed fœliciter natos & optime educatos in disciplinam suam admittebant. Nō enim decet musas fieri aut lasciuie ministras aut iniquitatis arma. Vale & saluta Albertinum Cremouensem phylosophum verum. Idest doctrine & honestatis exemplar.

Cognitio & reuerentia suipsius omnium optima.

Marsilius Ficinus Hominum Generi Salutem Idest Cognitionē & reuerentiam suiipsius dicit.

COgnosce teipsum diuinum genus mortali veste indutum: nuda quæso teipsum: Segrega quantū potes: potes autem q̄tū conaris: segrega inq̄ a corpore animam a sensuum affectib⁹ rationē. Videbis protin⁹ purū segregatis terræ sordib⁹ aurum. Videbis lucidū disiectis nbuib⁹ aerē. Reuereberis tūc crede mihi teipm tāq̄ diuini solis radiū sempiternū. Neq̄ audebis corā te vlteri⁹ turpe q̄cq̄ aut vile vł aggredi vł cogitare. Nihil pœnit⁹ latere pt deū p quē solū patet q̄

cunctaque usque patent. Nihil tuorũ latet mentẽ viuã semper dei vbique viuentis statuã: si venerãdus antiqui regis aspectus verecũdiã gignit reuerere semper & vbique admirandã dei regis, oim mentiũque corpaliũ reginæ psentiã. Merito igit diuinus pythagoras iussit: reuerere teipsum. Qui coram seipso vilia cogitare nõ erubescit & aiam natura diuinã patit seruo suo corpi seruire: diuinãque hanc margaritã submergit in lutũ: is certe videt quãti ipse pcii sit ignorare neque cõsiderauit diuinũ illud oraculũ. Minuisti eum paulo minus ab angelis & quæ sequunt: Rursus ego dixi dii estis & filii excelsi omnes. Heu vrĩ nimium ignare mẽtes: heu pectora ceca. Surgite iam pcor ex hoc pfundiore somno. Resipiscite quãque obsecro. Si eñ resipiscitis fœlicitar respirabitis. quid humi tamdiu spectatis diui cœlũ suspicite cœlestis patriæ ciues incole terræ. Homo qdẽ terrena stella est circũfusa nube. Stella vero cœlestis homo. Magnũ qddam es o aia si te parua nõ implent. optimũ quoque si displicẽt tibi mala Pulcerrimũ si horres turpia. Sempiternũ si tpalia paruipẽdis: Postq̃ talis es si repire te cupis: quere obsecro ibi teipsam vbi sunt talia. Magna vero ibi sunt solũ vbi nullũ locus imponit limite finem. Optima vbi nihil cõtingit aduersi. Pulcerrima vbi nihil ẽ dissonũ. Sempiterna vbi defectus est nullus. Quære te igitur extra mundũ verũ vt & queras te & repias extra: extra vola. Immo extra respice. Es eñ extra dum mundũ ipsa cõplecteris. Sed esse te putas in infimo loco mũdi: quia te ipsam qdem nõ cernis sup ethera puolantẽ sed vmbrã tuã corpus vides in infimo. Perinde ac si puer aliquis sup puteũ cõstitutus esse se in fundo putei arbitretur dum in seipm aciem nõ cõuertit: sed suã quasi in fundo pspicit vmbram. Aut si auis in aere volans credat se in terra volare dum vmbrã suã videt in terra. Ergo relictis vmbre huius angustiis reuertere in te ipsam. Sic eñ reuerteris in amplũ. Immẽsam esse scito in spũ amplitudinẽ in corpe vero infinitã vt ita loquar angustiã: Quod quidem ex hoc pspicere potes quod numeri qui spiritali nature ppinquãt sine fine crescũt: non tñ sine fine decrescũt. Magnitudo aũt corpalis cõtra: terminũ quidẽ habet augmẽti quauis terminũ decremẽti nõ habeat.

De diuinitate animi a religione.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.D.

c Aeteri cum ad Marsiliũ ficinũ & Ioannẽ Caualcãtẽ vnicũ eius acatem scripturi sunt geminas scribunt epistolas putantes vbi duo vident corpora duas quoque voluntates inesse. Bandinus aũt qui linceis oculis vt ita dicã introspicit vnicã ad vnicum scripsit epistolam: in ea Marsiliũ appellat immortalẽ atque diuinũ vtpote qui non in carnea hois huius veste figat intuitũ sed interiorẽ hoiem intueatur: animũ. s. ipm qui hoibus a deo tributus est immortalis atque diuinus: o quam pspicax es Bandine qui subito intuitu cernas: quod ego primũ per longas ambages decẽ annis inuestigaui: deinde cõposui hac de re qu-

quennio octo decēq; libros. Quorū initiū diuinitatē aīæ quā ipse pspi cere iam mihi videris incipit iis verbis paulatim significare. Cū genus humanū ppter inquietudinē animi imbecillitatēq; corporis & rerum oīm indigentiā duriorem q̄ bestiæ vitam agat in terris: si terminū viuē di natura illi eundē pœnitus atq; cæteris animantibus tribuisset: nullū aīal esset infœlicius hoīe. Quoniā vero fieri nequit vt homo qui dei cultu ppius cunctis mortalibus accedit ad deū beatitudinis auctorem oīno sit oībus infœlicior: solum autē post mortē corporis beatior effici pōt: necessariū esse videt̄ animis nr̄is ab hoc carcere discedētibus lucem ali quā supeēsse. Se de iis satis. Tu vero pge Bandine res singulas vt facis quātū potes introspice: Sic em̄ nūq; decipieris Qui supficiē aspicit vm bras tm̄ videt & somnia. Centrū est cardo rerū atq; substātia. polliceris honorare nos cū primū potueris. Iandiu diuū Platonē eiusq; cultores magnifice honorasti. Nunc quoq; honoras dum polliceris. Veridicus em̄ vir qualis est Bandinus cū pollicet̄ pstat officium. Vale.

Consolatio in alicuius obitu.

Marsilius Ficinus Anthonio Allio Theologo Ep̄o Volaterrano Consolationem diuinam dicit.

s I liceret cōsolari eum qui cæteros consolari possit & soleat: scri bere ad te nunc ep̄lam in fratrum tuorū migratōe cōsolatoriam Non cōsolabor igit̄ Anthoniū sed pcabor. Obsecro te venerā de pr̄ p deum ip̄m vita viuentiū vt neq; tam cogites terrenā tuorū mor tem q̄ cœlestē eorū vitā: Neq; tam voluntatē tuā sequaris q̄ diuinam Cui quidē facile cōsentire vnica pietas est: vera sapia & summa fœlici tas. q cæteris necessaria aduersaq; eueniūt ei voluntaria & pspera fiunt qui cū gubernatoris oīm volūtate cōsentit. Sed quid ego ineptus me dicinas offero hypocrati: Medice cura teip̄m: immo te deo cōmitte cu randū: nullū est em̄ vt ipse optime nosti remediū cōtra mortis terrenæ venenum nisi & cœlestis & supcœlestis vite feruēs amor & cōsideratio freqūes. Vale. xxviii. Aprilis. M. cccclxxiiii. Florentiæ.

Contra mendaces & impios detractores.

Marsilius Ficinus. S.D.

Is fratrē tuū maximo tibi dedecori esse q̄ mendax & instabilis ab oībus habeat̄, negare nō possum eū esse mēdacē. Qui con tra maiestatē diuinā quæ infinita veritas est: venenosam linguā calamū q; tam impie tanq; insolenter exercet. De illo igit̄ nihil verius q̄ quod sit mendax hoīes pdicant. Sed cur instabilē hunc nominē nō inuenio. Qui tam ptinaciter in suo pposito stabilis est: vt in ipsa sua instabilita te & malignitate iam cōsenuerit vel emenda vitia fraterna si potes. q̄q; curare tam veterē morbum difficilimū est & tam nefarium vicium for sitan impossibile. Nunq; em̄ surrexit demon qui cum rebellasset a deo semel dicitur corruisse. Vel saltē feras equo animo: Postq̄ & deus eius

conuitia tolerat. Forte quia scit deus hunc nescire quod garriat. Non obscurãt amice virtutes tuas fraterna vicia: sed illustrãt. Albedo enim tua ob eius nigredinẽ candidius emicat. Noli igit̃ in bonis moribꝰ minus ipse stabilis esse q̃ frater in malis: vt tam bene agas bona q̃ belle ille mala.

Contra mendaces & impios detractores.

Marsilius Ficinus Bernardo Oricellario viro p̄stanti. S. D.

n Oli nimium turbari Bernarde si ille aduersus oẽs tam turpiter latrat. Latrat eñ canis ille ꝑ natura & cõsuetudine sua. Tunc latrare desinet eiusmodi rabula cum desinet viuere. Nisi forte etiã post mortẽ latratu cerberũ comitet̃. Sed dic oro Bernarde quid latratus eius cuiq̃ obesse põt? Immo hoies vigilãtiores cautioresq̃ reddit Et cum vulgatissimũ sit eum semp ꝓbis viris vel ꝓpter inuidiã vel ꝓpter dissimilitudinẽ solere detrahere ille ꝓbatissimꝰ vir habebit̃? Q uẽ ille maxime improbauerit. Ego certe ab iniq̃ verbis mallẽ q̃ re ipa vituperari. Vitupat autẽ re ipsa iniquus quẽ verbis laudat. Nam ei amicus ac sit̃is iudicat̃. Detractor quisq̃ prius sibi ipe q̃ cæteris necessario detrahit. Subit eñ inuidi & maledici crimen. O quantũ abutit̃ lingua qui ad malũ vtit̃. Polluãt maledictis os suũ maledici nos nr̃m vicissim ne polluamus. Si fetores abbominamur scire debemus nihil peius olere q̃ in ore malũ. Non tam a veste q̃ ab ore detergẽde sunt sordes: sermo fetẽs putridæ mẽtis est signũ. Cauẽdum est igit̃ diligẽter ne improborũ cõtagione inficiamur. Non est curandũ qd de nobis homunculi sed quid viri neq̃ tm̃ quid viri quantũ quid veritas ipsa loquat̃. Siqd obiicit̃ falsi cõtemne veritati cõfisus. Siquid veri ad emẽdationẽ tuam aduersarii cõuitiis vtere. Noli ad leuissimã susurri vulgaris aurã vel ꝓsperã vel aduersam vllã in partẽ verti: Diuinus animus nulla ex re alia pendere debet q̃ ex deo. At tu frustra conaris istũ ꝑditum emẽdare: neq̃ exaudit demẽs rões neq̃ audit: nunq̃ parcet ꝓbis viris impius iste qui nunq̃ pepcit deo: Q m̃ pacto põt insanus qui deũ odit hoies vllos qui dei imagines sunt diligere? Rogas me vt eũ quibuscunq̃ possum ronibus corrigã. Litus arare me iubes. nemo infestius: nemo rursus ineptius cõtra res diuinas inuehit̃ q̃ iste homuncio quẽ emẽdare me rogas puniẽdus est potius tersites iste q̃ castigandus. Proh nefas. Impune inuectiuas multas ore venenoso euomuit contra deũ. At quo ore? Quod ab ipso deo laudãdi dei grã est creatum. nõ habeo in quo seculũ hoc nr̃m Bernarde accusem nisi qꝫ portentulum istud impium ꝓduxit Gloriosum bellum ioui quondã a gigantibus indictum fuisse narratur Ignominiosum summo deo his tp̄ibus a pigmeis. Commendas meæ discipline monstrulũ miserabile. Et certe si cerebrũ haberet ac vires valde humano generi noxium. Hoc hercules ꝓpter cõtemptũ p̄termisisset. Marsilius respuit ꝓpter fetorẽ. Vale fœlix & iube alias leuiora.

Quid est fœlicitas: q̄ habet gradus: q̄ est eterna.
Marsilius Ficinus Laurẽtio Medici Viro Magnanimo. S.D.

CVm ego ac tu nup in agro charegio multa de fœlicitate vltro ci troq3 disputauissemus tandẽ in sniam eandẽ duce rõne cõueni mus. Vbi tu nouas quasdã rones q̄ fœlicitas in voluntatis po tiusq3 intellectus actu consistat subtiliter inuenisti. Placuit aũt tibi vt tu disputationẽ illã carminibus ego soluta orone conscriberẽ. Tu iam ele ganti poemate tuũ officiũ impleuisti. Ego igit̃ nunc aspirante deo mu nus meũ exequar q̃ breuissime. Tria bonorũ humanorũ genera nu merant̃. Bona videlicet fortunæ corporisq3 & animi. Fortunæ bona sũt pecuniæ: honor: beniuolentia dñatio. Atq3 vt a primis incipiamus pe cunia nõ est summũ bonũ vt opinatus est mida. Nõ eñ ꝑpter seipsam sed ꝑpter corpis vel animi cõmoda cõparat̃. Neq3 honor & beniuo lentia vt Augustus solebat dicere. Quia in alterius arbitrio sunt & sæ pe nõ sentiunt̃ a nobis sæpissime p̃ter meritũ & impediunt̃ & amittũt̃ Neq3 dñatio vt voluit cæsar. Q̃m quãto pluribus dñamur tãto acri oribus vexamur curis. Plura subimus picula. Pluribus seruimus ho i bus atq3 negociis. Plures hostes habemus. Bona corpis sunt robur sanitas pulcritudo. Robur sanitasq3 nõ est summũ bonũ vt milo cro toniates existimasse videt̃. Minimis eñ offensiũculis subiicimur. Ne q3 pulcritudo: qua scepticus gloriabatur herillus. Nemo eñ q̃uis pul cerrimus sit hoc ipso cõtentus viuit: & aliis potius bonũ est pulcritudo q̃ pulcris. Animæ bona alia sunt inrationalis partis aĩe alia rõnalis. Inrationalis partis sunt acumen sensuũ eorũq3 voluptates. Aristip pus cẽsuit in ambobus summũ esse bonũ. Nos in neutro fœlicitatẽ cõ sistere arbitramur. Non in acumine tum quia in hoc a multis bestiis su peramur: tum quia offendere nos solet acutus sensus nõ minus q̃ iuua re. Non in sensuũ voluptatibus. Nam ardor eas antecedit. Cõmitta tur suspitio pœnitẽtia sequit̃. Multis longisq3 doloribus vna emit̃ bre uisq3 voluptas. Ac tamdiu voluptatis hmõi vehemẽtia durat q̃diu du rat corporis indigentia. Puta eovsq3 potus suauitas quousq3 sitis. Indi gentia vero omnis molestia quædã est. Voluptas ergo sensus quia sæ pe contrario suo: id est dolori miscet̃ neq3 pura veraq3 voluptas est ne q3 sufficiens. Ac siquis dixerint nõnullas esse sensuum voluptates que indigentiã non sequantur respondeo eas vsq3 adeo debiles esse vt nul lus in eis beatitudinem collocet. Neq3 audeat quispiam in habitu quo dam ex acumine oblectamẽtisq3 sensuũ cõposito beatitudinẽ ponere. Habitus eñ hmõi fallax volatilis inqetus. Vilia oblectamẽta non im plent animũ naturali quodã instinctu sublimiora petẽtem. Rationa lis partis animæ bona alia naturalia dicunt̃ vt acumẽ memoria & ꝓm pta volũtatis audacia. In iis fœlicitas nõ cõsistit. Bene eñ vtẽtibus bo

na sunt male vero mala. Alia rationalis animæ bona sunt acqsita: vt morales virtutes & speculatiuæ. Nunqd in morib⁹ ē fœlicitas: Q̄d stoici & cynici arbitrant̄: Nequaq̄ opationes em̄ moraliū virtutū ceu temperātiæ fortitudinisq; negociose & laboriose sunt: In labore autem nō ē finis ille quem querimus sed in quiete. Negociamur enim vt otiemur & bellum gerimus vt in pace viuamus. Præterea mores nō ꝓpter se quæruntur vnq̄ sed tanq̄ medicinæ quædā ad purgationem trāquillitatemq; animi referuntur. Non est autem in tranquillitate epicurea finis ultimus. Refertur em̄ animi tranquillitas ad speculationem veritatꝭ ceu serenitas aeris ad solis lumen. Num ergo in speculatiuis virtutibus qualis est cōtemplatio veritatis beatitudo versat̄: Certe in iis ipsis Sed alia est cōtemplatio vt ita loquar subcœlestiū. Alia cœlestiū. Alia supercœlestiū. Democritus in prima speculatiōe finem statuit. Anaxagoras in ea quiescere noluit: quia cœlestia præstantiora sunt q̄ subcœlestia. Sed cōtentus esse volebat speculatione cœlestiū. Vnde inqt ad illoꝝ cōtemplationē genitū se fuisse: cœlūq; esse suā primā affirmauit: Quod quidē Aristoteles reprobauit: quia supcœlestiū cōsideratio dignior admodū videatur. Atq; beatitudo sit summus actus summæ potētiæ circa obiectum summū. Verū alia ē boꝝ cōsideratio quā consequi potest animus corpore clausus. Alia quā solutus. Aristoteles putauit hominem qui prima habeat esse fœlicem. Noster Plato negauit. Quoniam diuinorū consideratio in hac vita intellectus ambiguitatem voluntatisq; anxietatem semper habet admixtam. Quobrem apud Platonē beatitudo vera ad animā pertinet a corpore separatam diuina considerantē. In diuinoꝝ genere angeli ponunt̄ atq; deus. Auicenna & Algazel affirmare videt̄ in angeloꝝ cōsideratiōe animā fore beatā. Id duab⁹ rōnib⁹ platonici cōfutāt. Ratio prima hmōi ē. Intellectui nr̄o cōditio hæc innata ē vt rei cuiusq; reqrat causam. Rursusq; causæ causa. Ideo non cessat vnq̄ inqsitio intellectus nisi eaꝝ causam reperiat cui⁹ nulla sit causa sed ipsa sit causa causaꝝ. Id aūt solus ē de⁹. Secūda rō talis. Volūtatis affect⁹ nullo satiat̄ bono q̄ten⁹ putam⁹ bonū pterea aliud supesse. Solo igit̄ eo bono satiat̄ vltra qd̄ nihil ē boni. Quid aūt hoc aliud nisi de⁹: Quapropter in solo deo qescere pt̄ itellect⁹ inqsitio & volūtatꝭ affectus. In deo igit̄ solo hominis beatitudo cōsistit. Q̄d qdē inde ꝓuenit q nulla res alibi q̄ i ꝓpria causa pt̄ qescere: Et qa de⁹ sol⁹ ē ꝓpria aiæ causa ideo aia i solo qescit deo. Sed hæc lati⁹ i theologia de imortalitate aioꝝ disseruim⁹ Cæteꝝ duo sūt aiæ actus circa deū. Videt. n. deū p itellectū: ac deo cognito gaudet p volūtatē. Visionē Plato vocat ambrosiā gaudiū nectar. Intellectū vero & volūtatē gemias alas qb⁹ i deū tāq; patrē & patriā reuolem⁹. Icirco puras iqt aias cū i cœlū euolauerit i diuia mēsa ambrosia & nectare vesci. Gaudiū i ea fœlicitate ē pstanti⁹ visiōe. Quia quātomagꝭ apd̄ deū i hac vita meremur amādo q̄ inquirēdo tātomagꝭ in illa vita pmiū

amori q̃ inquisitōni tribuit. Meremur aūt amando multo magis q̃ in
dagando multis de causis prima: quia nemo in hac vita vere cognoscit
deum. Vere aūt amat deum quō cognitū qui spernit cætera ꝓpter deū
Secunda queadmodū deterius est odisse deum q̃ ignorare sic melius
amare q̃ nosse. Tercia cognitione dei possumus male vti. s. ad supbiā.
Amore eius male vti non possumus. Quarta qui deum ꝑspicit nihil
ob hoc tribuit deo. Qui autē eum amat & seipm & quicquid possidet
deo tribuit. Amanti ergo se deus retribuit potiusq̃ scruptāti. Quinta
ꝑscruptando deum paulum longo vix tandē tpe ꝑficimus. Amando
breuissimo plurimū ob id em̄ citius ꝓpinquiusq̃ & firmius amor q̃ co
gnitio mētem cum diuinitate cōiungit quia vis cognitōis in discretōe
cōsistit magis: amoris aūt vis magis in vnione. Sexta amādo deum nō
solum maiorem ꝑcipimus voluptatem q̃ ꝑscrutando verum etiā meli
ores efficimur. His rationibus cōcludere possumus præmium quod
amori debetur maius esse q̃ quod humane inquisitioni accomodatur
Amanti conuenit vt re amata fruat̃ & gaudeat. Is em̄ est finis amoris:
Inquirenti aūt vt videat. Gaudiū igitur in homine fœlice supat visionē

Præterea videre quærimus vt gaudeamus. Non aūt vt videamus
gaudere. Causam assignare possumus: ob quā videre velimus. Causaꝫ
vero ob quā velimus gaudere aliam p̄ter ipsummet gaudiū assignare
nequimus. Quasi ꝓpter seipsum desideret. Non cupimus ipsum vi-
dere simpliciter: sed talia & tali quodam pacto videre vt gaudeamus.

Nullum gaudiū natura ipsa respuit vnq̃. Respuit tamen aliquam in
terdū cognitionē immo etiā vitam si arbitramur multū fore molestam
vt oblectatio nō cognitionis tantū verū etiam vitæ sit condimentum:
quo sublato omnia vident̃ insipida. Plenius est gaudiū q̃ cognitio.
Non em̄ quisquis cognoscit idem simul & gaudet. Quisquis aūt gau
det necessario & cognoscit. Natura sicut deterius existimat dolere q̃
ignorare ita melius gaudere q̃ nosse. Et sicut dolorem semp & vbiq̃ ꝓ
pter se fugit & omnia ꝓpter ipsum tanq̄ summū malum ita voluptatē
sequit̃ ꝓpter se & alia ꝓpter ipsam quasi summū bonū. Cum vis cogni
tionis vt supra diximus in quadā discretōne consistat vis autē amoris
in vnione ꝓpius vnimur deo p amatorium gaudium quod nos trans-
format in amatū deum: q̃ p cognitionē. Et sicut nō qui videt bonū sed
qui vult fit bonus sic animus nō ex eo ꝙ deū cōsiderat sed ex eo quod
amat fit diuinus. Queadmodū materia nō quia lucē ab igne capiat sed
quia calorem ignis euadit. Ratio hæc ex eo cōfirmat̃: ꝙ cum anima
nō sit ipm bonū ideoq̃ bonū ipsi extra sui naturā sit querendū: sequit̃
vt cōuersio volūtatis quæ extra ꝓtendit̃ in obiectū verius ipso bono
fruat̃ q̄ notio intellectus quæ manet intus. Intellectus em̄ mō quo-
dā imaginario obiectū capit. Voluntas essentiali instinctu transferre se
nitit̃ in obiectum. Appetitus in essentia fundat̃ latissimusq̃ & ꝑpetu-

eſt. quæcunq; em̄ ſunt ſemꝑ aliquid appetūt: Cognitio ꝑ acceptas ima-
gines agit. Paucorū eſt & intermiſſa. Poſſeſſio igit̄ boni ꝑ appetitus
naturam magis ſubſtantialis eſt ꝑ cognitiōis intuitum. Si deus mē-
tem a voluntate ſe iūgeret ſeruaretq; naturam vtramq; ſeorſum. Mens
quidē priorē ſpeciem retinere forſitan videret̄. Eſſet em̄ adhuc forma
quædam rōnalis voluntas ſpeciem forte mutaret. Eſſet em̄ appetitus
aliquis carens rōnis electione. Sed mens nullo prorſus bono vlterius
frueret̄: eſſet em̄ tanq̃; animal abſq; guſtu: nihil ſibi placeret: nihil ꝓba-
ret: neq; alteri cuiq;: neq; ſibi aſſentiret̄. Voluntas tn̄ adhuc ſuis quibuſ
dam bonis ꝓ viribus frueret̄. Frui igit̄ ſummo bono ad voluntatē po
tiuſq̃; ad intellectum ꝑtinere videt̄. Merito voluntati cōuenit finis mo
tus. i. fœlicitas: qm̄ ad eam ſpectat motus initium. Intellectus em̄ cum
notam ꝓ natura rerum qui ꝓ natura ſua res ipſas intelligat res ad ſeip
ſum quodāmodo videt̄ attrahere ideoq; nō ꝓprie mouere dicit̄ aīam
Voluntas cum res appetat eo modo cōſequi quo ſunt in ſeipſis trahit
animam ad externa: Ideoq; motus initium eſt voluntas. Finis aūt mo-
tus vniuerſalis extrinſecus eſt. Qui deniq; tanq̃; forma quædam anime
ſeſe iungit. Anima ꝑ voluntatem hoc fine maxime fruit̄. Quia merces
laboranti debetur. Cura vero ſtimuluſq; circa cōſequendū bonum ma-
lumue vitandum eſt in affectu. Voluntas nō modo quia magis me-
retur q̃; intellectus apud deum iccirco magis deo fruitur verum etiam
qm̄ ad eā beatitudinis diſtinctio ꝑtinet. Quāto em̄ quis ardētius amat
tanto euadit beatior ideo ad ipſam ſpectat fœlicitatis ipſius ſubſtantia.
Quid dicemus ad hoc: ꝙ cum multo plures amare deum ardenter
poſſint q̃; clare agnoſcere amatoria via & hominibus tutior eſt & ad in
finitum bonū quod ſeipſum vult q̃; plurimis impertire longe accōmo
datior. Ad voluntatem igit̄ ꝑtinet conſecutio. Quid rurſus ad hoc
ꝙ liber animarū rationalium motus & quia liber ideo ꝓgrediens præ
ter finitum quemlibet terminū vſq; adeo meritis ꝓficere poteſt: vt non
nullos etiam angelorū beatitudine valeat ſuperare: ſuperare vero eos
amando gaudēdoq; potiuſq̃; intelligēdo valemus. Proinde cogno
ſcendo deum eius amplitudinē cōtrahimus ad mentis noſtræ capacita
tem atq; cōceptum. Amando vero mentem amplificamus ad latitudi-
nem diuinæ bonitatis immēſam. Illic in nos deum quaſi deicimus: hic
vere attollimus nos ad deū. Noſcimus em̄ quantū ipſi capimus. Ama
mus autē & quantū intuemur & quantū vltra ꝑſpicuum intuitum no-
ſtrum vaticinamur bonitatis diuinæ reliquum ſupeſſe: Vbi diuinæ in-
finitatis abyſſum remiſſe quidē & obſcure ꝓſpicimus intenſe tn̄ arden
terq; amamus ſimiliterq; gaudemus: Non eſt vt aliqui opinant̄ viſio
menſura gaudii. Poteſt em̄ qui parum videt amare multū: Atq; contra
Deniq; illud eſt ſummū anime bonū quo anima cōtenta eſt. Nō eſt
aūt cōtenta ꝓpria ipſa viſione dei. Viſio em̄ quæ in anima vidente ſuſ-

cipitur creata res est gradibusq; pfectionis finita sicut & anima. Nõ est aũt anima cõtenta vnq̃; creato aliquo finitoq; bono. Visio igitur nõ est summũ. Contẽta vero est aĩa deo viso potiusq; visione dei. Fruitio boni in sensu nõ in eo consistit ꝓprie ꝙ bonũ moueat sensum: sed in eo ꝙ sensus in bonũ illud quod oblatũ est sese reflectat conuertat: & diffundat. Quæ quidẽ spiritalis cõuersio diffusioq; nihil ẽ aliud q̃; voluptas vt in libro de voluptate differuimus. Sic inseparata mẽte ipsa vt ita loquar fruitio dei nõ in eo ꝓprie ꝙ deus se mõstrat mẽti cõsistit. Hic em̃ dei potius q̃; nostri actus est: sed in eo ꝙ mens se cõuertit in deũ quod est gaudiũ. Neq; putandũ est aĩam in dei visionẽ suã sese conuertere vt quiescat in ipsa sed in deum visum. Vult em̃ visionẽ ꝓpter visum. Q̃d etiã ipsi tanq̃; forma cõiungit. Sicuti neq; gustus in gustationem saporis sed in saporẽ gustatũ se dilatat. Gustationẽ em̃ ꝓpter gustatũ cupit.

Appetitus nullus rem imaginariã quærit sed substãtialẽ. Alioquin sufficeret appetẽti absentis boni memoria atq; imaginatio. Visio autẽ dei in nobis imaginaria res est & vt supra dixi finita. Quo circa voluntatis actus qui est in deũ infinitũ cõuersio substãtialisq; diffusio rõnem infinitatis magis habet q̃; actus intelligẽdi qui est dei notio quædã ꝓ mentis capacitate. Summũ igit bonũ deus est. Beatitudo aũt fruitio dei: fruimur ideo p voluntatẽ. Q̃m p eam amãdo quidẽ mouemur ad deũ. Gaudẽdo vero dilatamur cõuertimurq; in deũ. Fruunt autẽ varii animi variis dei virtutibꝰ & ideis. Quisq; em̃ ea virtute potit ĩ primis quã ĩ hac vita dilexit p̃ ceteris atq; ẽ ꝓ viribꝰ imitatꝰ. Toto aũt deo fruũtur oẽs. Totꝰ em̃ in singulis ẽ ideis. Sed totũ deũ p̃stãtius possidet qui eũ in p̃stãtiore idea cõspiciũt. Q̃m vero quisq; & deo toto ꝓ sua capacitate potit & eo mõ quo amauerat fruit. ideo vt Plato inqt liuor abest a diuino choro. Cũ em̃ oĩm iocundissimũ sit re amata potiri quilibet in eo potiũdo q̃d amauerat cõtẽtus plenusq; viuit. qppe si amatores duo suarũ delitiarũ cõpotes fiãt vterq; in amati sui possessiõe qescet neq; curam quidẽ vllã habebit num alter pulcriore potiat amato. Adde ꝙ q̃; uis illic alii aliis capatiores sint tñ q̃sq; ad sũmũ suæ capacitatis exuberat quo fit vt nihil vltra reqrat. Adde ꝙ amatorio quodã affectu volũtati distributõiq; diuine iusticie qlibet illic cedit q̃; libẽtissime.

Amoueri aũt a deo btũs animꝰ nũq̃ põt. Neq; em̃ vi id fieri posse dicẽdũ ẽ. Nã vñ violẽtia inferri p̃t ĩ aĩam ab infinita dei potẽtia cõphẽsam. Neq; spõte. Cũ em̃ volũtas nõ moueat ad aliqd nisi rõe boni postq̃ sel' heserit ei ĩ q̃ tota ẽ boni rõ idq; cognoscit nũq̃ inde mouet ad aliud. Et qa natura boni ẽ sibi appetẽdi vim applicare seqt vt ĩ ifinitũ bonũ applicet absq; fine. Rursũ qa volũtas eatenꝰ qescit ĩ aliq̃ q̃tenꝰ existimat bonũ ĩ bono infinito sine fine qescit. Ac si aĩa dũ ĩ corporis motu versat fœlicitatẽ elegit oĩs mutatõ s exptem multo magis qñ fuerit sup motũ. Neq; inferiores aĩe ptes diuertere inde possunt su-

periores. Cesserunt:em̄ illis ineternū quãdo in infinitū dei statū anima sese vertit. Deniq; si separãdus illinc quãdoq; animus est siue id nesciat nō est beatus quia videlicet est ignorans siue sciat nō ē beatus. Quoniã timidus atq; eger. Semp ergo fruitur deo q semel fruitur. Lege fœliciter laurenti fœlix quæ Marsilius Ficinus tuus hic breuiter magna ex parte a te inuenta de fœlicitate pstrinxit. Sic em̄ requirit epistola: latissime ve ro hæc ab eo in libris de amore & in theologia tractant̄. Vale.

Oratio ad deum theologica.

Marsilius Ficinus Bernardo oricellario viro præstanti & amico suaui. Salutem dicit.

n Ihil mihi suauius sup hoīes q̄ cū deo loqui. Nihil mihi suauius inter hoīes q̄ loqui tecū. Quæ tecū loquor de⁹ audit semp vitæ dux & amicitiæ nostræ cōciliator. Quæ cū deo sepe loq̄r ipse nūc audies. Vtor hac oratione oricellari ad deū quotidie vt de⁹ meæ fulgeat mēti & faueat volūtati. Vtere & tu aliq̄n nisi forte q̄d melius habes. Nemo ē.n. cui magis optem deū fauere q̄ tibi. Audiui q̄nq; Laurentiū medicem nostrū nōnulla hoꝝ similia ad lyrã canentē furore quodã diui no vt arbitror cōcitū: sed orationē ipam iam audi. O lumen immē sum teipm videns: in te videns omnia o infinite visus teipo lucens: illuminans vniuersa o spiritalis ocule: quo solo & quē solū spiritales vident oculi: o immortalis videntiū vita: o viuentiū om̄e bonū. Bonū q̄d totū imples amantiū desideriū: desideriū nobis totius boni tu deus solus accendis qui solus es totū bonū. Obsecro te lux purissima per teipã: purga obsecro caliginosam aciem qua te cernam quæ gelidum cor inflammas quo te sitio. Amplifica angustū oculū quo te conspiciã quæ humilem pupillã erigis vt suspiciã. Penetras.n. penetralia mea o pfunditas p fundoꝝ subleuas quoq; sublimia mea: o sublimum sublimitas omniũ. Quid itima mea penetrat. Quid mea summa tollit mirabiles certe mirabilis bonitatis pulchritudinisq; tuæ radii p mentes p animas p corpa mirabiliter vsq;quaq; diffusi: his igit̄ afficis me vel inscium: his inq; allicis me cogis vris: o q̄tum species singularis ecce iam ecce ad te propero anhelans vnica pulchritudo. Sed claudicat ah nimium amator hic tuus claudicat heu miser. Porrige præcor claudicanti piam spes mea manum. Duc oro quē allicis. Excipe quem cogis: refrigera quē vris: quēq; angis oblecta: oblectabis iam spero tuum hunc mirifice: o mirū gaudiū o fons omniū gaudioꝝ. Scio equidem in te vno: imo te vnū esse. Quicquid vsq̄ desideramus: si placet bonum hoc nobis: si placet bonū illud: non quia hoc videlicet aut illud: sed quia bonum profecto bonitatꝫ cupimus in singulis qualitatē: si salutaris liquor per singula vbiq; diffusus ex vnico bonitatis fonte manat qui in seipso viget exuberans super singula proculdubio bonitatis ipsius fontem bibere exoptamus. o fons perhennis bonorum omnium te: te sitimus vbiq;. Ideoq; non extinguit si

tim bonum hoc nobis aut illud: neq; rursus hoc simul atq; illud: quate-
nus recte vaticinamur esse bonũ ipsum sup bonũ hoc & bonũ illud. Tu
ergo deus noster tu solus sitim hanc extingues ardentẽ. tu inq; omnis
boni bonũ: ne frustra tuos omnes tamdiu tm̃ sitire cõpuleris: om̃es pri
ma procul ab omni dementia: o sapientia prima sine vlla insipientia quã
nihil latet eorum quæ efficis sapiẽter. Quæ nihil cõtemnis eoꝝ quæ be
nefica efficis voluntate: efficis autem omnia. Nunquid minima quæq;
terrenorum curas om̃ino quæ ipsa te non curant. Nunquid curas mini
ma: hæc & pascis & imples? Nos vero despicis solos q soli in terris tuã
non despicimus maiestatem. Nos inq̃ solos inquietos semper errare ꝑ
mittis qui soli in te solo quiescere posse confidimus? Absit a summa be
neficentia ingratitudo malefica. Absit a summa veritate deceptio. Deci
pis nos nimiru; decipis heu miseros si tuis aculeis saucios compellis ti
bi anxie suspirare quotidie neq; sanas vnq̃ si iubes temporalia ꝓ te colẽ
do relinquere neq; ꝓ temporalib⁹ æterna retribuis. Si sædulos hos tui
cultores miseriore in terris q̃ bruta vitã agere statuisti: neq; vitam eis in
posterũ seruas beatiorẽ. Seruas autem nobis eam vt assidue speramus
omnes: o mundi seruator: o salus humani generis vnica: vnicuiq; refu-
giũ quo cum omne homini bonum sine quo nihil bonũ. Nempe q̃ ad
modum clara intelligentia tua & charitas ardens intelligentiã & volũ-
tatem nostram ad te inspiciendum amandũq; illuminat accẽditq;: & for
mat in ipsam: & vnit ipsi sic æterna vita tua: vitam nostrã ꝑpetuo in ipsa
viuificat. Et quibus tributa est intelligentia immortaliũ: capax volũtas-
q; mortalib⁹ imperãs multo prius magisq; vita cõuenit immortalis. Cu
ius quidem virtute æternitati cõiuncta seiuncta a temporis passionib⁹
tam mens æterna capit q̃ eius affectus temporalib⁹ dominat̃. Sic em̃ &
quisq; animi actus modo suo attingit æternitatẽ: volũtas volẽdo intel-
ligentia intelligẽdo vita viuendo. Et æternitas ipsa quæ posterioribus
actibus animæ se cõmunicat priori iam actui q̃lis vita ẽ seipam cõmuni
cauit. Facies ergo nos q̃nq; pater optime tu; hereditario iure tum mu-
nere tuæ beatitudinis compotes. Fac oramus participes insuper in præ
sentia: fac & istud si placet: fac oramus Quod si nondum placet istud qa
nondum meremur: præsta saltem ne aut fallacibus mundi huius irretia-
mur illecebris aut minis & ictibus succumbam⁹. Miserere nostri pater
indulgentissime filiorũ miserere tuorũ: foue tuos oramus foue tuos. &
recrea quos creasti: ex te em̃ solo nati sumus: quãdo tu solus intellectu;
affectũq; nostrum integra veritate tua & bonitate potes implere. Ergo
filiorum miserere tuorum procul a cœlesti patria in hac silua plena mise-
riis exulantium. Miserere tuorum quesumus tibi passim diebus & no-
ctibus tanq̃ patri & patrie suspirantium. vbi patria ibi quies. ibi verum
bonum: vbi exilium ibi inquietudo: ibi falsum bonum: ibi verum malũ.
Nos vero tunc solum in vita parumper & a malis semoti viuere: & bo-

ni aliquid veri quietisq; degustare nobis ipsi videmur cum tibi parūper vel mentis intentione vel affectu pietatis heremus. Abige igitur a nobis pater alme longe quicquid nos a te longe seiungit diffidentiam desperationem tepiditatem. Da rursus quæ tibi nos iungāt alme pater fidem veram: spem firmam: ardentissimam charitatē. Ne forte a te segregati vita vitarum: lumine luminum atq; nobis ipsi relicti statim in exteriores tenebras tanq̄ mortui delabamur. Sed vt tibi pie viuamus quoad fieri potest & qui sedulo tibi vixerimus te quoq; ipso viuamus semper & luceamus fulgeamus simul at; flagremus ardeamus simul & oblectemur. Gaudeamus fœliciter absq; fine te fine desideriorum nostrorum pœnitus infinito. Infinitam pulchritudinem tuam infinite amemus sine anxietate. Infinito rursus bono in eternū sine vlla satietate fruamur.

Quod soli virtuti deoq; confidendū & seruiendū.

Marsilius Ficinus Francisco Saluiato. S.D.

I quis diuturni silentii mei causam fuisse putat obliuinnē errat: Ego enim tantum tibi debere fateor vt non prius tui q̄ mei obliuisci possim. Sciebam equidem nō decere minima quæq; scribere ad virum multis negociis occupatum optabam igitur aliquid in rebus tuis magnum: idq; indies expectabam cuius causa cōgratulatorias ad te litteras scriberem. Nondū quicq̄ voto meo & merito tuo dignum video contigisse. Confide. Saluiate deo scio te non esse ad parua vel mediocria natū. Bono igitur & vt soles magno animo esto. Iam enī magna consecutus eris: si magno animo fueris. omnino autem priorum spem deus clementissimus non frustratur. Obitum vero petri Cardinalis nostri quid deplorem? Nos quidem immortalis deus non deseret: etsi mortalis homo deseruit. Petrus autē iunior in prosperitate decessit vt opinor ne forte obiret in senectute miserior. Prorogatio vitæ & si interdum morum emendatio est sæpe tamen præteritæ prosperitas abrogatio vel derogatio. Multū saluiate vixit quisquis id quod vixit multū apud homines meritus est plurimum apud deum. Qui nondum satis ingenio & virtute profecit: quis centum impleuerit annos: nondum satis vixit deniq; vt paucis absoluam. Nemo diu fœliciterq; viuit nisi qui beatitudini viuit æternæ. Vale mi francisce semper illius memor quod sæpe iam te deus admonuit neq; esse fortunæ vel homini confidendum neq; seruiendum esse nisi illi qui nulli seruit: qui neq; fallere vult vnq̄ neq; falli potest. Cui deest nihil qui nihil deesse suis vnq̄ patitur. Iterū vale: Ioannes caualcantes noster se tibi commendat.

Qualis esse debeat imitatio.

Marsilius Ficinus Baccio martello. S.D.

l Egi orationem illam Bernardi nutbii rbetoris ad laurentiũ mẽdicem virum doctum atq; magnanimum. Tullium iam pride; noster nutbius ebibisse & concoxisse videtur. In ea oratiõe mira quadam vicissitudo perspicitur. Nam illic & nutbius tullianus est & tullius nutbianus apparet. Talis quædam inter bomerum atq; maronem. Rursus inter Aristotelem & tbeopbrastum fuisse videtur vicissitudo. Perseuera igitur in Bernardi nostri familiaritate. bic enim clarus est rbetor:adde & optimus. Quæ enim persuadere docet: ipse sibi iam persuasit. Vale.

Sepe magna est laus quæ breuis est.

Marsilius Ficinns Bartbolomeo Scalæ oratori. S.D.

l Egi quæstiones Cbristopbori Landini Camandulenses. In iis libris maronis adita penetrat. Ciceronis dyalogos imitatur ad vnguem: fœlicẽ virum fabricat fœlicissime. Lege illos & tu: scio mecum senties: Vale. Sed quare in laudando cbristopboro tam breuis es marsili? Quia babet nescio quid quod exprimere nequeam. Iterum Vale.

Qui fauet bonis: sibi fauet.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro Magnanimo. S.D.

p Ago tibi si Paci docto & bono sacerdoti fauebis: fauebis & mibi. Cum enim viriboni & amici agitur res: res agit̃ nostra. Vale florentiæ. M.cccc.lxxiiii.

Quæ sit petitio & commendatio iusta.

Marsilus Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S.D.

m Vlti a te digniora se petunt. Gregorius epbipbanius longe dignior est bis quæ postulat. Et si nobis amicissimus est tamen ꝓpter eius virtutem magis ꝙ ꝓpter amiciciam seũ tibi commendo. Nam propter virtutem est amicus. Vale.

Institutio breuis episcopi.

Marsilius Ficinus Ioanni Nicbolino Arcbiepiscopo Amalpbiensi. S.D.

m Emini cum adbuc puer esses atq; vna cum cberubino quarqualione doctissimo præceptore tuo nostram academiam salutares consuluisse me tibi vt cum primum ætas pateretur diuinas litteras legesq; capesseres. Deinde sacris initiareris. Idemq; patrẽ tuũ ottonem iurisconsultum æquitemq; præclarũ sæpenumero rogauisse. Quoniam & astronomia te magnum in religione virum & pbysionomia legitimum tum litteris tum moribus sacerdotem mibi fore monstrabat. Ecce nunc quod rarissimum est in vigesimoquinto ætatis tuæ anno arcbiepiscopus Amalpbiensis regio fauore fœlicibusq; auspiciis es constitutus. Quamobrem & tibi vero arcbiepiscopo & mibi quasi nati cuidam optime mi Iobannes summopere gratulor: non tam ꝙ astrono-

mix q̄ꝗ physionomiæ iudiciū impleuisti. Ex illo quidē ad deiuicariā ex hoc autē ad deū ipm potes accedere. Reliquū est quod in tam tenera ætate adiuuante deo: tam ꝓspere es consecutus fœliciter exequaris. Quod quidem ita demum efficies: si semp memineris te hoiem esse: & quæ sine deo adipisci nō potuisti nō posse absq deo vel recte gubernare: vel fœliciter possidere: si te illi pia mēte optimisq opibus sædulo cōmendaueris: si in oibus consulueris seniores viros atq ꝓbatos. Si non quod libet sed quod licet: nō quod irronalis affectus blande mentitur sed quod diligētissima rō metit̄ elegeris. Si memineris pastorē verum tam egregiū virtute esse oportere vt subiecto gregi virtutū oim sit exemplar. Alioquin pastoris vicia gregem inficiūt & vicia gregis impastoris infamiā pnitiemq redundant. Verum quid opus est: vt Marsilius instruat archiepm: Satis hunc vt lr̄e moresq declarant: Pauli apostoli ep̄le instruxerūt. Vale fœlix.

Laus philosophie oratoria Moralis dyaletica Theologica.

Marsilius Ficinus Bernardo bembo iurisconsulto & æquiti doctrina & auctoritate præclaro Venatorum oratori. S.D.

q Veris quā ob causam cū res multas passim artesq laudauerim philosophiā tn̄ cuius studio incumbo nusq sim laudibus ꝓsecutus. Idē forte supioribus diebus Ioannes caualcātes meus acates interrogauit. Ego aūt rn̄deo primū inuenta hoim ab hoibus posse qn̄q ꝓ dignitate laudari. Philosophiā vero inuentū dei longe ad modum humanā eloquētiā supare. Deinde in singulis rebus & artibes celebrandis me philosophiā rerum oim inuentricē artiūq magistrā celebrauisse. Si quidem nō nisi eius viribus rōnibusq singula digne laudamus. & quantū quæq facultas philosophicæ virtutis & dignitatis est particeps tm̄ laude dignā esse censemus. Sed qm̄ nr̄a hæc mater: & nutrix ꝓpriam a nobis aliqn̄ declamationem iure optimo videt̄ exigere hinc iam si placet exhordiamur.

Laus philosophiæ oratoria.

o Vitæ philosophia dux: o virtutis indagatrix expultrixq vitiorū. Q uid nō mō nos: sed oino hoim vita sine te esse potuisset: Tu vrbes peperisti. Tu dissipatos hoies in societatē vitæ cōuocasti. Tu eos inter se primo domiciliis. Deinde coniugiis. Tum litterarum & vocum cōmunione iunxisti. Tu inuentrix legum. Tu magistra morum: & disciplinæ fuisti. At quo nam insolēs prætergressus sum oratoriam modo tullianamq cantilenam nescio quomodo inceptabā Suauis nimirum huiusmodi melodia. Q uoniam vero philosophiam que tam cantus cuiusq q̄ꝫ rei canādæ regula est nō aliter q̄ꝫ philosophice cantare debemus ludū hunc ab alio initio repetamus.

Laus Philosophiæ moralis.

I phylosophia veritatis sapientiæq amor: ac studium ab omnibus definitur. Veritas autem & sapientia ipsa: ipse solus ē deus sequitur vt neq legitima phylosophia quicq aliud sit q̄ vera religio: neq aliud legitima religio q̄ vera phylosophia. Si verborum proprietas partim a rerum partim a notionū ppr etate deducitur: qd Plato Aristoteles Varro Aurelius Augustinus subtilissime disputant: certe philosophia rerum indagatrix inuentrixq notionum: grāmaticā recte loquendi & scribendi regulam peperit. Si animorum naturam operationum vim: operum: formam: locorum dispositionem. Temporum oportunitatem phylosophia vel sola vel maxime omniū nouit: hæc nimirum oratores docuit quid quaue ratione & cui & quando persuaderēt. Poetas quoq quo pacto quæq describerēt. Mouerēt affectus: animos delectarent: ex iis etiam sequitur vt neq historici sine huius auxilio dignitatem suam seruare potuerint: Hæc animam ciuitatibus tradidit: quando ad cœlestium diuinarūq legum similitudinem terrenas humanasq legesq excotauit. Nec corpus peperit ciuitatis & anxit: quando agriculturam: architecturam: medicinam: peritiam militarem. Cæterasq omnino quæ vel ad victum vel ornatū vel defensionem pertinent facultates exhibuit. Hæc deniq miseriam a mortalibus præ ceteris admouet: fœlicitatem vero largitur. Quādoquidē bona discernit a malis: Et quo pacto mala vel caute deuitare ne obsint vl' fortiter ferre vt min⁹ obsint valeamus ostendit. Monstrat præterea quomodo bona facili⁹ cō sequamur: Atq etiā qua ratione bonis tum a natura fortunaue dat⁊ tū per industriam acquisitis recte vtamur vt prosint. Volebam hic optime mi bernarde iam epistolæ finem imponere: ne in præsentia sim prolixior q̄ consueuerim. Scis enim ipse quātum nobis prolixitas præterq̄ in platone nostro cœlestis eloquentiæ fonte displiceat. Sed reclamat ecce nimium diua matrona quā præceter⁊ veneramur. Ergo si placet quā adhuc orationem hæc a nobis postulet imo vero nobis porrigat audi.

Laus phylosophiæ dyaletica & theologica.

PHylosophia Dialeticis instrumētis manu propria fabricatis vtitur ad verū in rerū speculatione ad honestū in rerū vsu ad bonū in vtrisq inuestigandum. Vnde multa tradit ad speculādū principia. Multa ad agendum præcepta: Instituta multa ad vtrūq communia. e cōmunibus autem id mihi videtur præcipuum quod adducam. Finis tanq dominus præstantior est iis quæ tanq ministeria quædā referuntur ad finem. Ac semper quæ præstantiora sunt: fines sunt reliquorum. Seruiant igitur oportet ac decet externa & mortalia corpora corpori. Corpus animæ: Sensus rationi: Ratio actiua speculatiuæ: Speculatio deo. Hinc efficitur vt artes omnes quæ ad externa: corpus sensum actionem pertinent speculationi tanq reginæ cedere & obsequi debeāt Et merito. Propria enim dei est huiusmodi operatio. Non indiget cer-

tō vel instrumento vel loco. Non seruit externis. Maxime omniū con-
tinua est imo perpetua. Obiectum suum sempiternū & vbiq̃ præsens
pro arbitrio vbiq̃ complectitur. Ac si vita actus quidā est & vbi magis
actus ibi magis est vita: certe contemplationis actus tanq̃ cæterorū om
nium tam dignitate q̃ perseuerantia excellentissimus maxima quædā
est & eminentissima vita. Adde & omnium suauissima. Non enim secu
t. sensus impura falsa volantia oblectamenta ab extrinsecis rerum imagi
nibus mutuatur. Sed veras & sempiternas rerum rationes naturasq̃ in
tus affatim possidens pure vere stabiliter puris veris stabilibus pascitur
atq̃ gaudet. Gaudet inq̃ infinito pœnitus infinite: siquidem quod ē ma
x mum huiusmodi vita dei vitæ proxima in eius ymaginē exactissimaq̃
t assormatur. Deus igitur est humanæ contēplationis lux simul & ocu-
lus. Contemplatio autem lux & oculus actionis. Et si oculus huiusmo
di ociosus esse videtur: tamen absq̃ illo male ociosa ac pessime negocio
sa & omnino obscura miseraq̃ sunt oīa. Ad eius autem nutum singu
la fœliciter operamur. Hanc vitam in summo rerum culmine collo
cata & sine controuersia beatissimam philosophia sagax mortalibus tū
proprio quodam oculo tum dyalectice suæ digito mostrat. Ducit quo-
q̃ ad eam vt arbitror gradibus præcipue quatuor. Moralibus: naturali
bus: Mathematicis: Methaphysicq̃. Diuinus plato cœlestem & immor-
talem animam mori quodammodo putat: quando terrenum & morta
le corpus ingreditur. Reuiuiscere cum egreditur. Egredi autem quodā
meditationis studio priusq̃ egrediat̃ lege naturæ quādo phylosophia
humanorum medicina morborum animulam pestifero vitiorū cœno
sepultam moralibus pharmacis purgat & suscitat. Deinde naturalibus
quibusdam machinis ex infimo subleuans per oīa passim quæ ex ele
mentis quattuor componuntur per quæ ipsa quattuor elemēta ad cœ-
lum vsq̃ perducit. Tum scalis mathematicis gradatim præstat sublimē
ad summos cœli globos ad sensum. Demū quid supra q̃ dici possit mi-
rabile est vltra cœli verticem ad ipsum cœli mundiq̃ totius fabrum me
thaphysicis alis attollit. Ibi anima phylosophyæ munere non mo-
do fœlix euadit verum & cum fiat vt ita dicam deus quodammodo fit
ipsa fœlicitas. Ibi omnes mortalium res: artes negocia cessant. Soli ex
omnium numero sancta restat phylosophia. Ibi nihil aliud vera beatitu
do est q̃ vera phylosophia. Quippe cum hæc quemadmodum a sapi-
entibus definitur amor sapientiæ sit: Summam vero illic beatitudinem
in quodam voluntatis affectu qui amor gaudiumq̃ circa diuinam sapi
entiam est consistere arbitramur. Quod autem phylosophie bene
ficio animus quandoq̃ deus quidam euadere possit ex eo coniicimus
q̃ dum ea duce omnium paulatim naturas intelligentia comprehēdit:
& eorum quæ apprehendit formas: pœnitus induit voluntate insuper
singulis partim fruitur partim etiam dominatur: quodammodo efficiē

omnia. Atq; dum hac ratione fit cuncta paulatim deus qui fons & do-
minus est cunctorum efficitur. Profecto deus & intra se & extra se perfi
cit vniuersa. Mens quoq; viri legitime phylosophantis quasi deus qui
dam intra se vniuersorũ veras sempiternasq; concipit notiones. Sed nũ
quid humanam mentem extra se singula facere posse dicemus? Vt ob-
mittam q ingenium phylosophicum occulta dei omnipotentis opa co
gitatione verbis & litteris manifesta instrumentis variisq; materiis exa
mussim imitatur & exprimit: vnum hoc animaduertendũ in primis ex
istimo q artificis solertis opus artificiosissime constructum non potest
quilibet qua ratione quoue modo sit constructum discernere: sed solu3
qui pene eodem pollet artis ingenio. Nemo enim discerneret quo pa-
cto archimedes ille phylosophus speras constituit eneas eisq; mot⁹ mo
tibus cœlestibus similes tradidit nisi simili esset ingenio præditus: Et q
propter ingenii similitudinem discernit: is certe posset easdem cõstitu e-
re postq; agnouit: modo vel instrumentũ vel materia non deesset. Cum
ergo phylosophus sperarũ cœlestium ordinem. Vnde moueant. Quo
progrediantur: & quibus mensuris: quidue pariant viderit quis neget
eum esse ingenio pene eodem quo & auctor ille cœlorum: Ac posse ipm
quodammodo cœlos & quæ in eis sunt facere si instrumenta nactus fu-
erit materiamq; cœlestẽ. Postq; facit eos nunc licet ex alia materia tamẽ
per similes ordine. O mirabilis nimium architecti cœlestis intelli-
gentia o æterna sapientia solo summi Iouis capite nata: o infinita rerum
veritas atq; bonitas sola totius mundi regina: o veridicum & benignũ
intelligentiæ lumen: o salutaris voluntas ardor: o beneficum nostri cor-
dis incendium. Illumina nos. Illumina vsq; adeo & accende pcamur: vt
lucis tuæ: hoc ẽ veritatis sapientiæq; amore pœnitus ardeamur. Hoc.n.
solum est proh deus omnipotens: hoc solũ est verissime sapere: Solum
beatissime cum deo deumq; viuere. Quicũq; pcul a radiis tuis aberrant
cũ nihil vnq; sincere discernant fallacibus rerum vmbris passim decepti
atq; perterriti tanq; horrẽdis quibusdã in somniis sub ppetua nocte mi
serabiliter vbiq; vexantur. Quicũq; tecum sedulo viuũt cum soli res ve
ras: eternas immensas sub radiis tuis pspiciant: diligant: amplectantur:
quicquid tempore locoue clauditur minimum quiddam vmbre som-
nium estimant. Quo sit vt terrenarum rerum vel cupiditate vel metu e
summa cœlestis fœlicitatis arce deturbari non possint. Satis iam mi
Bernarde quantum epistola patitur a Marsilio tuo declamatum eẽ cen
seo. Vale ergo fœliciter patrone phylosophorum. Atq; vt hactenus fe-
cisti in beatis sancte phylosophiæ vlnis continue viue. Viue etiam præ-
cor Ioannis caualcantis Marsiliaui cordis assidue memor.

Gratia Iubilei.

Franciscus cardinalis Senensis Marsilio Ficino Florentino plato
nico phylosopho. S.D.

m Arsili charissime salue. Tui memores & salutis ppetuæ tuæ tu orumq; cupidi impetrauimus a summo pōtifice gratiam Iubilei p te tuisq; annosis parētibus. Da igit laudem deo: & cum tuis senibus incōparabilia diuinæ gratie munera tota mente capessite. Et p nobis orate. Vale optime nostri memor. Rome die. iiii. Decembris. M.cccclxxv.

Gratiarum actio.

Marsilius Ficinus Florentinus Francisco cardinali Senensi. Pro immortali munere immortalem Salutem dicit.

c Vm fœlicē eplam tuam qua Iubilei gratiā nobis a pontifice impetratam significas ego vna parentesq; mei legeremus non minori gaudio affecti sumus q̃ qui beatissimā vocem illam audituri sunt. Venite benedicti patris mei. Igit pater repēte præ ceteris exclamauit. Nunc dimittis seruum tuū dne: secundū verbum tuū in pace Tu aūt q̃ magnificus donator es: tam iustus tanq; prudens videris exactor: eterna donas: non temporalia. Non temporalia a nobis exigis: sed eterna. Nēpe mādas vt p tua salute deū oremus. Iubes certe iustissime. Debemus em̄ etiā multo magis q̃ iubeas: Iubes & prudētissime prius em̄ q̃ vt oremus mandares: operā dedisti ne inutiliter oraremus efficiemus ergo quod imperas venerande pater q̃ diu viuemus. Et p culdubio ita libēter: vt libenter singulare diuinūq; donum & ipse largitus es: & nos accepimus. Tu vero scito nos existimare palamq; fateri: cui vitam debemus æternam: multo magis tpalem vitam tpaliaq; cuncta debere Vale fœlix in auctore fœlicitatis deo.

Ociosæ vitæ vtilitas.

Marsilius Ficinus Andreæ cambino arcis custodi. S.D.

c Vm in foro vna cum præclaro viro Francisco casato nostro deambularem reddita mihi est elegans epistola tua: qua significas te iam in arcis istius custodia ociosam vitam instituisse. Atq; in eo vitæ statu cætera quidē tibi adesse aduocatum. Sola vero diuina deesse. Iccirco rogas vt religionem nostrā Francisco Berligherii filio lrīs moribusq; ornato demus ad te mittendum. Primū quidem pbo q̃ ais in arcis culmine te ocium reppeřisse. Nempe in summa serenæ mentis specula. Solum elisea illa fœlixq; tranquillitas reperitur. Infima sensuū vallis vndiq; acherontis: stygis: cocyti: phlegetontis: fluctibus agitat. Quod autem subiungis tibi in eiusmodi ocio humana affatim suppeditari: diuina nequaq̃: hoc equidem nō mirari non possum. Nam cœtera vt scis cum & extra nos & alicubi solum posita sint motu negociis Labore queruntur. diuina vero cum & intra nos sint & vbiq; quiete: ocio: tranquillitate compræhenduntur. Q̃obrem si re vera ociosus es vt ais nihil minus habes q̃ humana quæ nimium negociosa sunt omnia. Nihil rursus magis habes q̃ diuina. Quorum immensa lux vbiq;

lucens totiens refulget in perspicuum perspicacemq mentis oculum quotiens ad illam rite conuertitur. Conuertitur autem ad illam suapte natura tanq diuinus cum primum ab ea humanorum negociorum p turbationibus non auertitur. Forte vero ad solem euerti diuinum nihil aliud est q non auerti. Quid ergo religionem nostram quaeris charissime compater? Satis iam religiosus es vt arbitror si per ocium solutus ab infimorum curis summorum tranquillitati per naturam es religatus. Sed ecce mihi nunc inter scribendum succurrit quid meus compater cupiat. Qua ob causam formosi homines magis ad modum q deformes speculis delectent nullus ignorat. Igitur Cambinus noster vt pote qui iam abunde religiosus euaserit librum nostrum diuina tractatem quasi speculum appetit in quo religionem suam tanq speciem ppriam speculetur. Mittam hoc meum cum primum potero speculum. Immo vero vt rectius nominem pupillam hanc meam in te dirigam. In quam aspicies te simul ac me clare discernas. Qui enim corde viuut vno: pupilla quoq vident vna. In vna etiam pupilla videntur. sed ne multo longior in praesentia sim q solea. Vale. At video te vtpote marsilii amatissimum vt melius valeas nolle tam cito valere. An desideras epistolam sicuti solent qui longe amant paulo insuper longiore? Ergo accipe vnde valeas melius a comuni nostru amico salute. Paulus saxia vir doctus saluere te iubet: Iam igit bene Vale.

De perseuerantia.

Marsilius Ficinus Francisco Soderino. S. D.

d Ic age suauissime mi Soderine quid scribam? An latissime ingenium tuum & mores doctrinamq laudabo? Nequaq: nam in re omnibus manifesta nihil opus est testibus. An te forte ad preciosissima ciuilium legum studia vehementius adhortabor? Neq id quidem: Qui enim vltro properantem stimulat non praecipit vt arbitror: sed praecipitat. Ergo non vt celerius curras vrgebo: sed potius precabor vt pergas. Sane non in carceribus currentium praemium: sed in calce locatur. Cursum aggredi cuiuslibet e vel ignauissimi: peruenire vero perpaucorum. In sementis principio spinae saxaq minantur: in medio blandissimi flores arrident: in fine fructus suauissimi colliguntur. Non qui serit: sed qui segetem colit & metit: foelix est agricola nuncupandus. Soderinum vero nostrum agricolam breui foelicem futurum existimo. Durus huic sementis labor iam diu praeteriit & asperior hyems. Ver iam pridem floridum agitur. In diem fructifera aestas aduentat. Cum igitur tam valitudine diligenter: vt dulcibus agriculturae tuae fructibus vesci suauissime valeas: Vale: At cur ad eum: quem tam multum amo: iu praesentia scribo tam pauca? Quia etiam dum videmur absentes pro mutuo inter nos amore plurima inuicem die noctuq cofabulamur. Preterea Hieronimus amatius tuus & quia tuus iccirco me

us: communis nostre beniuolētiæ nodus: qui ad Pisanū gynnasium ꝓficiscit. Coram multa narrabit. Iterum Vale.

Solus diuinus medicus curare morbos animi pōt.
Marsilius Ficinus Francisco cardinali Senensi. S. D.

n Vper Venerande pater ob egregii cuiusdam amici iacturam graui merore præmebar. Neq͂ꝫ solari merētem poterat cytbara calliope sua, sæpe mibi alias lenimen dulce laborū. Minerua etiam me nescio quomodo destituerat. Nisi enim parumper indomitum clipeum amouisset: nunq͂ꝫ aut rigidi Saturni aut seui Martis tela miserum vulnerassent. solus autem restabat pbebus. id est diuinus medicus qui curare posse morbum animi videretur. Q uorsum bæc? Nempe tu meam banc iniquam sortem diuinans venerande pater aliter enim scire non poteras oportune admodum misisti ad marsilium tuum epistolam amoris gratiæq͂ꝫ plenissimā: Q ua gratias tibi agi ob accepta summa abs te beneficia probibebas. Et vtverius loquar non epistolam immo saluberrimum diuinumq͂ꝫ pbarmacum porrexisti mannam nectar ambrosiam. Q ua quidem siue medicina siue potius alimonia recreatꝰ animus reuixit respirauit respuit & conualuit. Ergo post bac tu mibi pbebus eris: mea te semper cytbara canet singularem trāquillitatis animi auctorem. Q uam Dimocretii pbilosopbi tanti fecerunt vt in ea sola tam diuinam q͂ꝫ bumanam beatitudinem collocarent. Atq͂ꝫ bæc quidem tranquillitas in bis qui magna gerunt ideo minima esse solet: qa & illi minimi sunt in magnis. Pbœbum vero meum trāquillitatis portum & magna decent & maxima manent quoniam in magnis est maximus.

Vicissitudo amoris vnde nascitur.
Marsilius Ficinus Amerigo Corsino. S. D.

p Rouerbium corsine illud (si vis amari ama) vnde nam maxime vim suam accepisse putamus: si ab amore ipso rationem buius prouerbii sciscitabimur forsitan respondebit se vsq͂ꝫ adeo liberum præciosumq͂ꝫ esse vt neq͂ꝫ velit neq͂ꝫ valeat alio vllo emi vendiue p̄cio nisi seipso. Si autem virum quendam reuera amantem amicumq͂ꝫ interrogemus: ita respōdebit vt arbitror. Quisquis vebemēter amat se ipse sibi aufert quodāmodo deditq͂ꝫ amato. Nunc ergo amatus modo sane mentis sit tanq͂ꝫ rem suam curat. Charissima enim sua cuiq͂ꝫ esse debēt: scit etiam vt par pari referatur bominem deberi pro bomine ꝑ voluntate: scilicet voluntatem. Accedit ꝙ qui amat figuram eius quē amat suo sculpit in animo. Fit itaq͂ꝫ amātis animus tanq͂ꝫ speculū quodam in quo amati relucet imago. Iccirco cum in amāte se amatus agno

scat amare illum compellitur. Quod si a natura quæramus illius p- uerbii veritatem sic nos forte docebit. Amorem semper procreat similitudo. Similitudo autem natura quedam est in pluribus eadem. Nam si hic illi similis est ille quoque huic est necessario similis. Eadem ergo similitudo quæ hunc vt illum amet compellit illum quoque ad hunc amandum adducit. Similis enim aut in geminis fidibus aut duabus cytharis temperatio efficit queadmodũ nos quotidie experimitur vt quotiens altera pulsatur totiens moueatur & altera. Si præceptores huius modi aut non satisfaciunt aut minus forte declarant conferamus iam nos ad philosophos mi Corsine & quam potissimum mutui huius affectus causam afferant audiamus. Mutuam inter illos beniuolentiam esse astrologi arbitrantur in quorum genesi luminum id est solis & lune commutatio fuerit. Videlicet si me nascẽte sol in ariete luna in sagittario. Te nascente sol in sagittario luna in ariete. Aut quibus signũ idẽ vel saltem simile: Idemque planeta similis ve ascẽderit. Aut benigni planetæ similiter angulum orientis aspexerint: Aut venus in eadem natiuitatis domo eodemque gradu fuerit constituta. Addunt Platonici: quorum vitam demon idem aut certe similis ducat. Phisici vero moralesque complexionis: nutritionis: eruditionis: cõsuetudinis consilii similitudidinem similis affectus causam esse nolunt. Denique vbi cause plures concurrunt ibi mutua beniuolentia vehemẽtior reperitur. Vbi omnes illic pythie damonisque piladis & borestis resurgit affectus. Quid plura? Huiusmodi ratio Amerige. Ioannem Caualcantem Marsilium que Ficinum iam diu diuino quodam amore coniunxit. Ratio eadem Amerigum quoque fœliciter iam nobis adiungit. Quid de Bernardo bembo Veneto dicam? Hunc nobis cum non ratio quædam eiusmodi solum verum etiam prouidentia diuina coniũxit.

Vera poesis a deo & ad deum.

Marsilius Ficinus Alexandro braccio musarum Sacerdoti Salutem dicit.

p Lato noster in dyalogo qui Ion inscribitur carmina illa solum diuina musica musarumque furore infusa poetis existimat: quæ quando musica humana cantantur & cantorem ipsum & audientes quodammodo concitant in furorem. Alexandri vero carmina heri ad Marsilium scripta esse talia mox cythara mea pluribus audientibus comprobabit: comprobrauit etiam paulo post Ioannes baptista boninsegnius familiaris noster vir apprime latinis græcisque litteris eruditus. Quando rem non tam diligentiæ tuæ quæ tamen est non mediocris q̃ musarum aspiratõni tuã hanc debes Bracci poesim. Ergo post hac mitte præcor amice mortales: & quandoquidem adspirãte deo canis cane deũ. Qđ quidẽ non moyses solũ & dauid cæterique hebræorũ

prophetæ verum etiam Zoroaster: Linus: Opheus: Museus: Moscus: Empedocles: parmenides: Heraclitus: Xenophanes: manifeste nos religiosis carminibus suis admonuerunt. Admonuere insuper pythagoras atq; Plato. Qui Homerum Hesiodumq;: q; partim tanq̃ ingrati diuino ad homines partim tanq̃ impii hũana ad deos transtulerint ex hominum cetu ad inferos expulerunt. Proinde si quod absit forte q̃si deo ingratus solos cantabis homines: ingratos vt plurimum mutosq; cantabis. Quotiens vero deum canes: quod potius te spero facturum: totiens tuum cantum suauiter & fœliciter comitabitur eccho.

Sua mittenda sunt ad suos.

Marsilius Ficinus Petro Soderino litteris & moribus ornatissimo. Salutem dicit.

Olui sæpe Soderine dulcissime ad illos qui epistolas meas a me petissent nostrum ipsum archetipum mittere. Sed hæc meus mihi liber summa cum quærimonia statim obiciebat. Noli eo me mittere præcor vbi ipse nos es mi pater. Cum vero ad Petrũ modo ꝓficisci iuberem nihil prorsus obiecit vtpote qui vt videtur intelligebat: quando ad Soderinum proficisceretur se a Marsilio non discessurũ. Ito ergo fœliciter ad hunc ito mi liber: sine quo ego nusq; eo. At poscis nũc non nihil viatici video. Ego autem non reperio in præsentia viaticũ ꝑciosius: q̃ Paulumanthonium charissimum petri meiq; fratrem. Huius igitur nomen dulce viaticum ferto tecum. Et quotiens hic te forte in laribus suis aspexerit totiens Marsilii nomine saluere iubeto

FINIS primi libri.

Marsilius Ficinus Florentinus Federico duci Vrbinati semper inuicto & apprime & sapienti atq; clementi. S.D.

Vm epistolas meas vndiq; collectas in libros distinguerem: placuit eas quæ ad theologiam præceteris platonicam pertinerent quasi ob materiam ipsam diuinas ab aliis epistolis velut humanis secernere in vnũq; redigere. Cũq; vellem corpori huic quasi ob materiam diuino caput reuera diuinum apponere Federicum Vrbinatem Ducem præcæteris libenter adscripsi. Cuius diuina virtus vt Platonice loquar ipsam nõ solum absoluti viri sed etiã consumati principis a deo impleuit ideam vt si hunc Diogenes ille perspexerit q ideas excogitari posse negabit iam non modo eas intelligi posse animo sed etiam cerni oculis proculdubio sit confessurus.

Secundus Liber Epistolarũ Marsilii Ficini Florentini.

Questiones quinq; de mente. Prima Vtrum motus eius in finẽ ali quem certũ dirigat nec ne. Secũda Vtrũ motionis eius finis sit motus an status. Tercia Vtrũ sit particulare quiddam an vniuersum. Quarta Vtrũ optatũ finẽ suum qñq; cõsequi valeat. Quinta Vtrũ postq; ade pta est finem aliqñ inde discedat.

MARSILIVS FICINVS COMPHILOSOPHIS suis. S. D.

Apientia Summo Iouis omniũ creatoris capite nata phi losophis suis amatoribus pcipit. vt si modo re amata poti ri qñq; desiderãt summa semp capita rerum potiusq; vesti gia infima petant. Pallas em̃ Diuina pgenies q̃ cœlo de mittiñ alto: Altas ipsa colit quas & condidit arces. Mon strat pterea nõ posse nos ad summa rerũ capita puenire: nisi prius in ca put animæ mentẽ post habitis inferioribus animæ partibus ascẽdam⁹ Pollicet deniq; si nos ipsos in fecũdissimũ caput animæ colligerimus ibi pculdubio ipso capite hoc est mẽte: mentẽ pcreaturos. Mentem in quã & mineruæ ipsius comitẽ: & summi Iouis alumnã. Ego igit opti mi comphilosophi mei qualẽ nuper in monte cœlano vna quadã lucu bratõne mentẽ mente creauerim nunc in mediũ nobis adducã. Vt ipsi qui lõge fecũdiores estis q̃ Marsilius emulatiõe quadã vt ita dixerim puocati plem aliqñ iouis palladisq; conspectu digniorem parturiatis.

Naturalis cuiusq; speciei motus quia certo agit ordine: ideo a certo quodã principio ad certũ finẽ dirigi & puenire cognoscit.

Omnis naturalis speciei cuiusq; motus certa quadã rõne pcedit Nam & aliter alia mouet species: & species quælibet eundẽ ser uat semp suo in metu tenorẽ. Vt ab hoc in istud & ab isto dein ceps in illud modo quodã cõgruẽtissimo pgrediat semp atq; regredi atur. Querimus vñ pcipue ordinẽ eiusmodi motus accipiat. Duo sunt apud philosophos motus termini: a quo videlicet effluit in quem pro fluit. Ab his terminis suum ordinem adipiscitur. Q̃obrem non ab in certo & inordinato in incertum & ordinis expers oberrat: sed a certa quadam & ordinata natura in certum quiddam ordinatumq; dirigit: quod cum natura illam conueniat vnde motus incepit. Vnumquod q; enim ad suum recurrit potiusq; aliennm. Alioquin & dissimiles rerũ species nonnunq̃ similiter: & similes sæpe dissimiliter mouerent. ac ea dem species alias atq; alias modo diuerso & species diuerse sæpe mo do eodem agitarentur. Adde præterea q; auferretur motionis illa suc cessio qua gradatim deinceps per plures congruosq; gradus formas q; decentes certo tempore profluit certis temporum curriculis refluit Adde postremo q; non in talem quandam vel regionem vel qualitatẽ vel substantiã potiusq̃ in quãlibet aliã quisq; motus dirigeret.

Ordinatissimus mundi motus ad certum finem poruidentia diui-na dirigitur.

s I motus singuli ordine quodam mirabili transigunt certe vni-uersus mundi ipsius motus ordinis pfectione non caret. Sicut em ab vniuerso atq; ad vniuersum sunt singuli sic ab vniuersi or-dine accipiunt ordinem & ad vniuersi ordinem referunt. In hoc ip-so communi totius ordine omnia qq̄uis diuersissima vna quadam con-ueniētia & rōne reducuntur in vnum. Igitur ab vno quoddam ordina-tore rōne plenissimo cuncta ducuntur. Siquidem ordo apprime ratio-nabilis a summa mentis ratione & sapientia manat in qua necessario p̄scripti sūt fines singuli ad quos dirigat singula. Prescriptus est finis etiā vniuersi cōmunis ad quē fines singuli pducant.

Quos terminos habeat motus elemētorum & plantarum atq; bru-torum.

q Vos terminos habeat motus elementorum & plantarum ani-maliumq; brutorum nō dubitamus. Elemēta quidem alia gra-uitate quadam ad centrum mundi descēdunt. Alia leuitate ad concauum speræ superioris ascendunt. Motus quoq; plantarū ex vir-tute nutriendi generandiq; pfectus in plante ipsius sufficiente alimen-to & generatione plantæ similis terminatur. Idem accidit virtuti quæ nobis ac brutis cum arboribus est cōmunis. Brutorū animalium mo-tus qui pprie ad sensum attinet a forma sensibili atq; indiget vt a natu-ræ procedit per ea quæ extrinsecus sentiunt ad explēdam corporis in-digentiam. Idem naturæ illi contingit: quam habemus ipsi cum anima-libus quibusq; cōmunem. Omnes hæ quas mō narrauimus motiōes: qm̄ ad particulare quiddam tendunt a particulari etiam vi puenire no-scunt. Atq; in his quos diximus terminis quietē agunt sufficientē: & quantū earum natura requirit pficiunt.

Quæstiones quinq; de mentis motu.

s Vperestvt de mentis humanæ motu quæramus: Primo. Vtrū ad ailquē tendat finem nec ne. Secūdo: vtrum motionis eius fi-nis sit motus an status. Tercio: vtrū particulare quiddā hoc bo-num sit vel vniuersum. Quarto. Vtrum optatum finē suum id est sum-mum bonū qn̄q; consequi valeat. Quinto. Vtrū postq; pfectū adepta est finem aliqn̄ inde discedat.

Mentis motus certum respicit finē.

s I cætera non insipienti casu passim oberrant sed ordine quodā rationabili ad quiddam maxime proprium & cōuenietissimū dirigūt: quo & prsus pficiunt multo magis mēs quæ est sapi-entiæ receptaculū: quæ naturaliū rerum ordinē & fines intelligit: quæ es suas quotidie ad finem quendam rationubiliter ordinat: quæ aliis

omnibus quodcunq; prædiximus est perfectior multo inquã magis naturali instinctu ordinatum finem aliquem respicit: quo & ipsa ad votum perficiatur: Præsertim quia quemadmodum singulæ vitæ partes id est consultationes & electiones & facultates ad fines singulos referuntur: quælibet enim harum proprium respicit finem tanq̃ bonum: Sic vniuersa vita ad finem bonumq; similiter vniuersum. Cum em̃ partes quælibet seuiant toti sequitur vt ordo qui partibus inest inuicem sit propter earum ordinem ad ipsum totum maxime pertinentem. Ordo rursus earundem qui ad fines spectat particalares a communi quodam dependeat totius ordine qui ad communem totius finem præcipue conferat. Profecto si motor quilibet sui ipsius gratia mouet: consentaneum est mentem non ob aliam causam sua quælibet ad fines proprios ducere: nisi vt ad communem mentis finem bonumq; conducat. Deniq; quis adeo mentis inops: Vt opinetur mentem anniti tam natura q̃ proposito singulis diuersisq; ad vnum quiddam ordinem exhibere: nisi ipsa quoq; ordinem quandam haberet ad vnum. Nempe cũ vltimus communisq; finis vbiq; reliquos moueat. Est enim primum quod appetitur cuius gratia cætera appetuntur. Ni mirum si vltimus ipse communisq; absit omnino reliqui adesse non possunt. Nisi enim absoluta totius edificii forma prescripta sit architecto: nunq̃ diuersi ministri eo ordine qui ad totum ipsum conducat ad diuersa opera mouebuntur. Immo vero nullo pacto ad ministeria præfinita mittentur ab illo qui non ipse prius communem totius operis terminum habuerit præfinitum.

Finis motionis intellectualis nõ est motus sed status.

s I motionis intellectualis finis est ipse motus certe mouetur vt moueatur: rursusq; vt moueatur deinceps sine fine mouetur. Hinc efficicitur vt in ipso motu iugiter perseuerans moueri nõ desinat. Ideoq; nec viuere desinat vnq̃ neq; cognoscere: Forsitan hic ille iugis est animi motns quo semper agi & viuere animus a platonicis nonnullis existimatur. Puto autem mentem quandoquidem statum noscit iudicatque ipsum mutatione præstantiorem atque naturaliter appetit illum vltra motum: In habitu quodam stabili potiusq̃ mobili conditione finem bonumq; suum optare & deniq; consequi. Huius rei indicium est: quod mens in statu proficit magis q̃ in motu. Rursus quod familiaria eius obiecta sunt rerum rationes eterne non mobiles materiæ passiones. Accedit quod quemadmodum vitæ virtus scilicet intelligentia & voluntas vltra rerum mobilium fines ad stabiles progreditur & eternas. Sic ipsa vita vltra mutationem quamlibet temporalem certe finem bonumque suum in ethernitate consequitur. Alioquin non posset animus vnquam vel intelligendo vel appetendo

terminos mobiliũ transgredi nisi eos supergredi viuẽdo valeret. Deniq; motus semper est imperfectus tenditq; ad aliud. Ipsius vero finis p̃sertim summi ratio est vt neq; imperfectus sit: Neq; ad aliud quicq; progrediatur.

Mentis obiectum & finis est vniuersum verum atq; bonum.

Sed nunquid ꝓprium quiddam verum bonumq; finis intelligẽtiæ voluntatisq; dicitur? An vniuersum? Vniuersu3 certe. Quoniam intellectus amplissimã quandã ei⁹ qđ phylosophi ens verumq; & bonum nominãt concipit notionẽ: Sub qua quicquid vel est vel esse potest pœnitus cõpræhendit. Hoc ipm qđ ens verũq; & bonũ dicitur oĩa cõtinens peripatetici esse putãt cõmune hũani intellect⁹ obiectũ. Quia sicut obiectũ sensus sensibile sit intellectus ipius obiectũ intelligibile dicit. Intelligibile autẽ amplitudine sua omnia cõpræhendit. Rursus intellectus natura afficitur ad totam entis amplitudinẽ comprehendendam: ac in eius notione oĩa conspicit vicissimq; in omniũ notione inspicit ipm. Præterea sub ratione veri intelligit sub ratione boni appetit omnia. Hæc autẽ vtraq; ad rationẽ entis peripatetici referũt. Vtrũ vero bonum ente latius sit quod platonici putant nec ne ad ꝓpositam questionem nihil referre videtur. Vtamur igitur in præsentia tribus his si placet nominibus scilicet ente vtroq; & bono tanq̃ idem significãtib⁹ Nam in commentariis philebi diligẽtius ista discussimus. Quærẽdu3 videtur in primis vtrum intellectus quicquid sub ente concludit ꝓspicuc possit attingere: potest vtiq;. Diuidit enim ipsum in genera decẽ generalissima: rursusq; genera decẽ in genera subalterna gradatim sub ipis q̃plurima. Deinde species quasdam vltimas sub generibus collocat sub alternis. Deniq; speciebus singula subicit vt ita dixerim absq; fine. Si intellectus potest ens ipm tanq; totum quiddam describere at3 ipm in cũcta eius quasi membra gradatim diuidere ea quæ tam inuicem q̃ ad totum diligẽtissime comparare quis non videat hunc natura entis ipius vniuersi esse capacem. Qui enim totu3 ipm in sua forma videt eiusq; terminos atq; gradus per quos propagatur vndiq; prospicit absq; dubio potest singula quæ illis terminis compræhenduntur: media compræhendere. Mitto nunc quod cum apud Platonicos super ens at3 sub ente queat ipsum vnum bonumq; excogitare: multomagis totam eius latitudinem vndiq; percurrere poterit. Certe post notionem entis quod vocabulum sæpius iam repetimus etiam quod ab eo diuersissimu3 fingi potest: idest non ens pro arbitrio cogitat. Si potest ab illo ad hoc infinite inde distans ꝑcurrere multomagis: ꝑ quelibet q̃ sub illo q̃si media continent. Hinc Aristoteles inq̃t. Sicut materia quæ vltimũ ẽ naturaliũ oẽs potest corporeas induere formas: oĩaq; hoc pacto corpalia fieri sic intellectũ qui vt ita loquar supnaturaliũ vltimũ est suppremũq; naturaliũ spiritales omnes rerum omnium formas accipere posse: oẽsq; eua

dere. Quemadmodū vniuersum sub rõe entis atq̃ veri obiectū ẽ intel
lectus ita sub ratione boni est voluntatis obiectū. Quid nā intellectus
inquirit: Nisi cuncta in se suo modo pingẽdo trãsformare omnia in se
ipsum: Quid rursus voluntas amititur: Nisi omnibus omninm modo
frueudo seipsam in oia transformare: Ille ergo conatur vt vniuersum fi
at quodāmodo intellectus: hæc autẽ vt voluntas sit vniuersum. Vtrim
q̃ igitur naturalis ad hoc vergit animi nixus. quemadmodū inquit in
methaphysicis auicēna: vt animus ipse: modo suo totus mundus eua
dat. Videmus enim quelibet animū naturali instinctu & cõtinuo ni
xu conari: vt & cūcta vera intellectu cognoscat: & cunctis bonis volū
tate fruantur

Animi origo finisq̃ ẽ solum infinitum verum atq̃ bonū

m Eminisse vero oportet vniuersum ipm qđ esse dicimus ani
mi finẽ esse pœnitus infinitū. Finem enim cuiusq̃ præcipuū
propriumq̃ putamus quod ꝓprie res queq̃ sũmopꝫ appe
tit tanq̃ summū cuiq̃ bonū: cuius gratia petit agitq̃ reliqua: in quo tā
dem quiescit omnino a deo vt finẽ naturæ appetitusq̃ stimulo iā pror
sus imponat. Intellectui vero nostro conditio hæc innata est: vt rei cu
iusq̃ requiret cām: rursusq̃ cause cām. Ideo nõ cessat vnq̃ inquisitio in
tellectus: nisi eā cām reperiat: cuius nulla sit causa sed ipsa sit causa causa
rū. Id aūt solus est deus immensus. Volūtatis quoq̃ affectus nullo sa
ciatẽ bono: quatenus putamus bonū preterea aliud supesse. Solo igitẽ
eo saciatẽ bono vltra qđ nihil est boni. Quid autẽ hoc aliud est: nisi deꝰ
imẽsus. Igitẽ quicquid aut veri aut boni offertẽ quod certos habeat
gradus q̃uis q̃plurimos: adhuc plures intellectu requiris & vlterius
appetis volūtate. Vnde nusq̃ nisi in vero bonoq̃ immenso potes qui
escere neq̃ finem nisi in infinito potes facere: Cum vero res queq̃ im
propria eius quiescat originẽ vnde efficitur & vbi pficitẽ: animus vero
noster in solo infinito quiescere valeat: sequitur vt solum quod est infi
nitum: sit propria eius origo. Vocari autem idipsum proprie debet ip
sa infinitas & eternitas potiusq̃ vel eternum quiddam vel infinitum.
Q m̄ vero effectus causæ proximus: euadit causæ ipsi similimus: conse
quens est vt anima infinita quodammodo virtus sit & æterna. Alio
quin ad finem nunq̃ proprie vergeret infinitum. Hinc nimirum effici
tur vt nulli sint inter homines qui contenti sub celo viuant opib usq̃ tẽ
poralibus impleantur.

Animus optatum finem bonumq̃ suum quandoq̃ cõ
sequi potest.

p Otest autem perfectum finem suum aliquādo rationalis ani
mus assequi. Si enim que nimis in natura perfecta sunt natu
ralem perfectionem suam in quesiti finis habitu consequunẽ
multomagis animus qui & perfectissimus est. & finis omnium natura

lium: Si quæ finem neq; aliis neq; sibi ipsa præscribunt: aliquando fi
ne congruo potiunt multo magis & mens: que finē suū aucupat &
reperit finē rursus multis instituit. multoꝝ ꝑsagit: videt & oim: Si na
turalis potētia in reb⁹ vel minimis nō ē inanis certe nō ē inanis ī ani.
mo: qui vsq; a deo magnus existit: vt q̄to interuallo minima quæq;
a maximis excedant examussim dimetiat. Accedit ꝙ animus haud
quaq; finem certū naturaliter sequeretur nisi posset & assequi. Qua
enim alia potentia mouetur ad illum nisi qua potest etiam peruenire
Videmus preterea illum: quando impense cōtendit multum in eius
modi motu proficere. Qua vero virtute proficit eadem quandoq; ꝑ
ficitur. Videmus deniq; vehementius paulatim vehementiusq; mo
ueri. Quem admodum elementum quodlibet quo naturali termino
propinquat magis: eo mouetur velotius. Ergo sicuti neq; elementū
ita neq; mens ab alio ī aliud semper præter terminum frustra progre
ditur. Sed terminum quandoq; attingit suiipsius gratia exoptatum
Sunt autem ī rebus actionibusq; naturalibus & humanis principia
quedam sunt & fines. Contra naturā ipam rationēq; principii est: ab
alio semper principio ad aliud ascēdere sine principio. Cōtra rationē
finis est a fine deinceps in finem descendere sine fine. Omnis actio a
summo agente. Omnis appetitio a fine summo ducit originē. Que
cunq; eñ propter aliud talia sunt vel talia ad ipsum qđ propter se ta-
le existit necessario reducūtur. Igitur si vtrūq; sūma desūt: neq; actio
prorsus incipiet vlla: neq; appetitus aliquis incitabitur. Deniq; cum
motor suiipsius gratia moueat vbi sūmus est motor: sūmus finis pa
riter reperit. Idq; & in ordine rerum quolibet: Verū est & in ordine si
militer vniuersi. Sed iuuat rationē de mēte superiorē aliquanto la
tius explicare. Si qu's a nobis querat vtrū horum perfectius sit: intel
lectus ne an sensus: intelligibile ne siue sensibile. ꝓmittemus ei nos
qđ desiderat protinus ostēsuros: sin modo nobis prius ad hoc vnū
ipse respōderit. Scis o amice qui me rogas esse aliquid in te ipso qđ
aliquā habet vtrorumq; noticiā: noticiam inq; intellectus ipsius &
sensum: rursum intelligibilis atq; sensibilis. Eadē enim vis quæ hæc
inuicem comparat iam vtraq; quodāmodo videt. Respōde igitur nū
quid vis eiusmodi sit intellectus an sensus. Responde quæso liben-
ter. Vt hac ego responsione tua mox tuæ illi interrogationi respōde-
am. Iam igitur te sic audio respondentem. Virtus eiusmodi non est
sensus. Omnes enim continue sensibus vtimur: ac maxime & inten
tissime vtimur. Si igitur sensus videre se posset & illa vel omnes vel
q̄plurimi facileq; & clare vim ipsam sentiendi & intelligendi atq; in
telligibilia sensibiliaq; cognoscerent. Cum vero paucissimi sint. qui
ista cognoscāt oia: atq; ii quidē vix & nō nisi diuturna intelligētię ar
gumētatiōe cognoscāt: certū est sensū nequaq; nosse vel seipsum vel

intellectum & intellectus obiecta: Immo vero hæc omia cōstat ab intellectu cognosci. Præterea vis illa quæ de vtrisq; pquirit eadē est ac illa que etiā ratiocinādo hec inuenit. & ratione cōcludit vtrū sit inter illa pfectius. Quod aūt rōcinando querit rationēq; assignat ratio est nō sensus. Igitur solus intellectus est qui hæc omia nouit. Igitur & ego priori tuæ illi questioni iam ita respōdeo. Tanto saltē pfectior intellectus est q; sensus quāto vis eius latius pfectiusq; ppagatē agēdo. sensus vt ipse mōstrabas neq; se ipsum neq; intellectū intellectusq; obiecta potest agnoscere. Intellectus aūt vtraq; noscit. Accedit alius quidā pfectionis gradus: Quippe intellectus quādo se atq; sensum cæteraq; quantū ad pfectionis attinet gradus inuicem cōparat iam summā ipam pfectionis formā quasi ante oculos habet: ad quaz vtraq; cōferēs: quod ad ipm accedit ppinquius idem iudicat esse pfectius. Si summā pfectionis attingit formā. pculdubio ex summa quadā ad eam pportione hāc attingit. Non solū igitur pfectior est q; sensus: sed etiā pene post pfectionem ipsam summe perfectus. Video tercium insuper pfectōis intelligentie gradum. Nam dum querit iudicatq; seipam certe reflectitur in seipsam. Quod aūt tale est etiam in se ipo existit & pmanet: est insuper incorporeū pœnitus atq; simplex Deniq; cum ex seipso ad se ipsum motu circulari pgrediatē. pōt vtiq; sempiterne moueri hoc est agere semper & viuere. Mittoq; intellectus tanq; pfectior paucioribus est cōmunis: seriusq; & rarius exercetur: ac tanq; finis post vegetationis vsum sensumq; cōcediē. Dat sensui regulā atq; leges finemq; pscribit. se ipm ad agendū pro arbitrio ducit quando rationatē atq; cōsultat. sensus aūt vbi ratio non resistit instinctu sp nature ppellitur. Mittoq; ratio sæpe aliter eligit q; sensus & vsus corporis exigat. Quia videlicet electionis principiū non pendet a corpore. alioquin finis eius semp spectaret ad corpus. Ratōnem certe in motu suo nequaq; subdi corporib⁹ ex eo pspiciē q; speculādo transcēdit corpora: cōsultādo se ad diuersa oppositaq; extēdit eligēdo corporis inclinatiōi sæpe repugnat. Quare multo minus in essentia vitaq; corporib⁹ vllis subiicitē. Quid: q; sensus pcedēte ætate quodāmō hebetari videtē: intellectus vero nequaq; potest tñ ab intentiōe speculatiōis auerti qñ in curādo colēdoq; corpe nimiū occupatē. Quid: q; sensus ipius obiectū quotiēs vehemētius est lædit subito sensum atq; post illius occursum nō pōt euestigio seuuis debiliora discernere sic offendit oculū splēdor exuberātior. Sic offendit aures strepitus vehemētior. Mēs vero cōtrā: ab excellētissimo sui obiecto neq; lediē vnq; neq; cōfundiē. Immo eo cognito iferiora sil' clarius veriusq; discernit. Quod quidē mētis naturā eē significat sūmope spiritalē & excellentē. Quid: q; sensus sol' corpeis termiatē obiectis intellect⁹ aūt scdm intimā actionē ab oib⁹ emergit corpib⁹ vtpote qui

fm essentiam atq; vitam non sit submersus. Formas corporales separat a materie passionibus. Formas quoq; illas quae per se poenitus sunt incorporee discernit a corporalibus quippe qui ipse a materiae passionibus atq; a corporalis formae conditionibus sit separatus. Preterea sensus particularibus solum obiectis est contentus. Familiaria vero intellectus obiecta rationes ipse rerũ sunt vniuersales & sempiterne. Quas non aliter q̃ per praecipuam quandam ad ipsas proportionem familiariter potest attingere: exquo apparet ipse quoq; absolutus & sempiternus. Presertim quia rationes eiusmodi per species quasdam attingit quas ipsemet & facit & suscipit: Quas esse necessariũ est a materiae passionibus absolutas. Alioquin rationes ideasq; illas referre non possent Intellectus autem ipse nisi a materiae passionibus liber existeret species eiusmodi neq; hoc pacto facere posset: neq; suscipere.

Mens magis q̃ sensus optatum finem consequi potest.

r Atio qdem nobis propria est. Non enim bestiis eam deus infudit. Alioquin dedisse eisdẽ sermonem tanq; rationis interpretem. Manum insuper tanq; rationis ministrũ & instrumentum. Preterea videremus in bestiis aliqua consultationis varietatisq; inditia. Nũc autem videmus eas nunq; aliter facere q̃ impulsu naturae ad necessitatẽ dntaxat corporis impellantur. Omnes araneae similiter texunt telam: neq; texere discunt; neq; tempore q̃uis longo in melius texendo proficiunt. Postremo appareret in brutis certa quaedã religionis inditia atq; opera omnibus manifesta. Vbi enim intellectus adest q tanq; oculus quidã ẽ ad lumẽ intelligibile constitutus, ibi quoq; intelligibile lumen qui deus est lucet suspicitur & amatur & colitur.

Quanto intellectus perfectior est q̃ sensus tanto saltem homo perfectior est q̃ brutum. Atq; ex hoc ipso est perfectior quod habet ipse proprium bestiis non commune. Itaq; propter intelligentiam tantum perfectior iudicatur. Presertim cum intelligentiae munere ad infinitam perfectionẽ qui deus est affectu speculatione cultuq; accedat. Perfectio autem cuiusq; precipua inconuenientis finis possessione consistit. Cuius quidẽ consecutio tãto facilior est & plenior q̃to inata perfectio est vberior. Vbi enim perfectio illa formalis quae innascitur ab initio: preualet ibidem naturae ordine finalis ipsa perfectio abundantius & facilius foeliciusq; conceditur. Si quidem illa huic obsequit. Nec illius obsequio prouenit. Vnde cõcluditur vt multo magis faciliusq; ratio q̃ sensus homo q̃ brutum finem congruum optatumq; consequi possit.

Immortalis animus in corpore mortali semper est miser.

e Xperimur autẽ in nobis bestiam nostram: idem sensum finẽ suũ bonũq; saepissime consequi: qñ. s. sufficiẽtis obiecti sui cõsecutione quãtũ ad ipsum pertinet prorsus impletur: homo vero noster. i. ratio qñ finem consequatur optatũ nõ experimur. Nã in

summis etiã corporis voluptatibus qñ sensus ipse quantum in se est impletur omnino ratio adhuc vehementer sollicitatur sensumqꝫ sollicitat. Siue enim sensibus obsequi velit semper aliquid suspicatꝰ. Noua machinatur oblectamenta. Continue nescio quid vltra requirit. Siue sensibus repugnare cõtendat vitam reddit laboriosam. Vtrobiqꝫ igitur non solum ipa non est fœlix verũetiam sensus ipius fœlicitatem pœnitus interturbat. siue iam domuerit sensum seqꝫ in seipsa collegerit tunc propria impellente natura rationes rerum causasqꝫ perquirit. Vbi aut inuenit sæpe quod nollet. Aut nõ inuenit sæpe quod vellet. Aut forte non tantum compꝫhendit quantũ cupit & capit. Semp certe ambigit & vacillat & angitur. Cum igitur nusqꝫ quieta sit certe nũqꝫ dum sic afficitur vel ipsa fine potitur optato vel sensum præsente iã fine suo potiri permittit. Nihil vero inrationabilius fingi potest qꝫ hominem qui per rationem ẽ animaliũ immo omniũ quæ sub cœlo sunt pfectissimus. perfectissimus inqꝫ quantũ ad formalem perfectõnem illam quæ tributa nobis est ab initio ob eandem rationẽ esse omniũ im perfectissimũ qꝫtum ad finalem illam perfectionem ad quã consequendam perfectio prima tribuitur. Hic esse videtur infœlicissimus ille ꝓmetheꝰ: qui diuina sapiẽtia palladis instructus ignẽqꝫ cœlestem. i. rõnẽ adeptus ob hoc ipm in summo vertice montis: hoc est in ipsa contẽplationis arce ob continuũ auis rapacissime morsum. i. inquisitõnis stimulum miserrimus omniũ merito iudicatꝰ: donec transferatur eodem. vñ olim acceperat ignẽ.: vt quemadmodum vno illo luminis superni radiolo nunc assidue stimulatur ad totum sic toto deinde lumine pœnitus impleatur.

Homo qꝫ difficile extra habitum naturalem positus fœlicitatem sequtur tam facile hanc in naturalem habitum restitutus assequitur.

r Ationes de facilitate fœlicitatis humanæ i suprioribus primo nobis adducte veritatem ipam naturali quodam ordine monstrare perspicue videbãtur. Vnde nam igitur quemadmodum experientia docet tanta nobis ad beatitudinem contendẽtibus opponitur difficultas: Vt grande illud sisifi saxum per mõtis ardua sursum voluere videamur. Quid nimirum: Summa olympi mõtis fastigia petimus. Infimæ vallis habitamus abyssum. Onerosissimi corporis sarcina præmimur. Dum anehelamus in arduum sæpe tam ipso pondere qꝫ præruptis vndiqꝫ rupibus in præceps repeute relabimur. Quid qꝫ illinc offendicula & obstacula qꝫ plurima detinẽt. Illinc pratorum quorundam blandimenta noxia demorantur. Sic igitur heu miseris sic extra sublimem patriam relegatis in infimo nihil vsqꝫ obicitur non valde difficile. Nihil obcurrit non vndiqꝫ miserum. Quid nam ad ambiguitatem eiusmodi respondebimus: Illinc argumentatio facilitatẽ summã pollicebatur. Hinc experientia summam pariter mõstrat difficultatem.

Tantam deniq; litem sola nobis lex mosayca dirimet extra naturæ
primæ ordinem positi sumus præter naturæ ordinem proh dolor agi-
mus atq; patimur primus homo q̃ facile primũ omnino cõuersus ad
deũ fœlicitatẽ accipere poterat tam facile deinde illinc aduersus ipsam
amisit facilitatem. Cuncta igitur parentis primi progago tam diffici-
le extra naturæ prioris ordinem posita beatitudinem recipit q̃ facile
in ordinem ipsum restituta reciperet. Quid vero dicent ad ista philo-
sophi. Magi quidem zoroastris hostanisq; sectatores simile quiddam
afferent. Aiunt enim ob antiquam quandam humanæ mẽtis infirmi
tatem omnia nobis infirma difficiliaq; contingere. Ac siquis tempera
tionem animæ restituerit omnia iam fore disposita. Huic quoq; non
dissonat illud pythagoreorum atq; platonicorum. Animã videlicet
iccirco tot in mundo sensibili malis affligi quia sensibilium bonorũ
auiditate nimis illecta bona intelligibilis mundi imprudenter amisit
Peripatetici forte dicent hominem potiusq̃ brutum affine proprio
aberrare quia libero mouetur arbitrio. Vnde hinc atq; illinc prout va
riis consultando vtitur coniecturis potest preuaricari. Animal autem
irrationale non ducitur a seipso: sed ab ipsa naturæ prouidentia nũq̃
errante ad finem sibi conuenientem tanq̃ ad signum sagitta dirigit
Error autem ille noster atq; præuaricatio cum non a naturæ defectu p
ueniat. sed varietate rationis & obliquitate cõsilii nequaq̃ disperdit
potentiam naturalem. Sed turbat potius volũtatem. Atq; sicut in ele
mento etiam extra locum proprium posito vna cum natura seruatur
vis atq; inclinatio ad terminũ proprium naturalis: qua potest aliquã
do suam repetere regionem sic in homine etiam postq̃ a recto trami
te aberrau't restare putant naturalem tum tramitis tum termini repe-
tendi potentiam. Deniq; exactissima theologorum examinatio rẽ
omnem breuiter ita cõcludit. Non potest vlla ad motũ aliquem incli-
natio amplior esse q̃ motor. Cũ igitur animi inclinatio præcipue ver
gat ad infinitum nimirum dependet solum ab infinito. Si eñ a deter
minata quadam causa post deum animæ motrice q̃ proxime proue-
niret ad finem quoq; dumtaxat vergerit terminatum. Siquidem mo
uendi virtus q̃uis in infinito principio sit infinita tamen in sequen-
te causa quæ determinata est terminatur. Ac motus mouentis proxi
mi potius q̃ remoti sequitur qualitatem. Quamobrẽ motor ipe qui
animum proprie vertit ad infinitum est ipamet solum infinita pote-
stas; Que mentem pro libera voluntatis natura modo quodam mo-
uet ad eligendas vias maxime libero. Rursus pro infinita mouentis
potentia ad appetendum finem vsq; adeo incitat vt non appetere ne-
queat. Si motus eiusmodi non potest quo dirigitur peruenire nul
lus vtiq; poterit. Vbi infinita viget potentia: Ibidem infinita sapiẽtia
atq; bonitas dominatur. Hæc aũt neq; quicq̃ mouet incassum. Neq;

bonum vllum prætermittit alicui quod accipi iam poſſit & debeat.
Proinde cum homo tum ob rationis cõtemplationis vſum ad an-
gelos beatiſſimos tum ob diuinum cultum ad deũ beatitudinis fon-
tem multo ꝓpinquius accedat ꝙ̃ beſtie neceſſe eſt eum aliquãdo poſ
ſe in optati finis poſſeſſione fore multo beatiorem. Vt qui ſupernis
ſimilior eſt tam voluntatis ardore ꝙ̃ intelligẽtie lumine ſimiliter ſit
vitæ fœlicitate ſimilior. Siquidem a vitæ virtute intelligendi volendi
ꝙ̃ virtus & excellentia proficiſcitur. Nunc vero in corpore hoc tũ ꝓ
pter corporis ipſius imbecillitatem infirmitatemqꝫ & rerum omniuꝫ
indigentiam: tum ꝓpter continuã mentis anxietatem eſt longe miſe
rior. Qua propter ꝙ̃ difficile fœlicitatẽ ſuam in corpore terreno. Intẽ
perato caduco animus cœleſtis & immortalis continue ſequitur tam
facile hãc vel a corpore liber vel in corpore temperato immortali cœ
leſti conſequitur. Non videtur aũt finis ipſe naturalis exiſtere niſi in
habitu naturali. Habitus autem ſempiterni animi maxime naturalis
eſſe videtur: vt ſuo in corpore viuat iam ſempiterno. Hinc neceſſaria
ratione concluditur immortalitatem claritatemqꝫ animi poſſe ac de-
bere quandoqꝫ in corpus proprium effulgere. In quo quidem ſtatu
ſolum ſumma hominis beatitudo completur. Atqꝫ hæc quidem pro
phetarum theologorumqꝫ ſententia a magis & mercurialibus philo
ſophis & platonicis confirmatur.

Mens adepta beatitudinem nunqꝫ amittit.

q Vando vero infinitum attingit anima fineꝫ cum ea præcipue
ratione hunc attingat qua hinc afficit̃ & trahitur & perduci
tur attingit vtiqꝫ ſine fine. Si potuit ex infinito quodaꝫ gra
du qui infinite diſtat ad immenſum quandoqꝫ reſurgere poteſt etiaꝫ
in ipſo immenſo infinite manere. Preſertim quia eadẽ ĩfinita ptãs
quæ tam longe traxerat ad ſeipſum vehementius ꝙ̃ explicari poſſit
in ſe proxime retinet. In bono aũt infinito neqꝫ quicqꝫ fingi mali
poteſt: & quicquid boni fingi optariqꝫ poteſt pleniſſime reperit̃. Il-
lic igit̃ eterna vita clariſſimũ intelligentie lumen. Status mutatõne ca
rens. Habitus priuationis expers: ſecura tutaqꝫ totius poſſeſſio bo-
ni. Gaudium vndiqꝫ plenum.

Finis quinqꝫ queſtionum de mente.

Super ſenſum eſt intellectus. Super ſenſibile eſt intelligibi-
le. Super mentes noſtras: ſunt alie mentes. ſuper formas corporales
ſunt forme incorporales.

Marſilius Ficinus Florentinus compbiloſophis ſuis. S. D.

a Vid in rebꝰ tã naturalibꝰ ꝙ̃ hũanis veriꝰ meliuſue ſit: quotidie
rõcinãdo & cõſultãdo q̃rimꝰ atqꝫ inuenimꝰ. In quo quidẽ di-
ſcurſu cõmũibꝰ ĩcorpeiſqꝫ qbuſdã veritatis bonitatiſue reglis
vtimur, atqꝫ ea de qbꝰ agit̃ ad ĩcorpeã cõmuneqꝫ et ſũmã veritatis bo

nitatiſue formam cōparādo referimus. Vt quid ad ipſius gradum in
ter alia ꝓpius videtur accedere id eſſe ceteris verius ac melius iudi-
cetur. Hoc aūt totū nō ſenſu facim⁹: ſed rōne. ſola em̄ in hoib⁹ rō eſt ꝗ
rerū rōes aſſignat. Atqꝫ rōcinādo cōmunib⁹ reglis ad cōmunē formā
ſingula cōparat. Hinc duo ꝑcipue cōcludūtur. Primū ratōnem ſenſu
veriorē ad moduꝫ melioremqꝫ exiſtere. ſi quidē ſola hæc in nobis ad
ſummā veritatē & bonitatem tam diſcurſu ꝗꝫ affectu ſe confert. Et cū
de ipſa veritate ſenſus & bonitate. Qualiſcunqꝫ illa ſit: agitur hoc ip
ſum non ſenſus vllo pacto: ſed ratio ꝑficit. Secundum ꝙ quanto ratō
verior & melior eſt ꝗꝫ ſenſus. tāto ſaltem ꝗ rationis obiecta dicūtnr
veriora melioraqꝫ ſūt ꝗꝫ ſenſus obiecta. Præſertim quia quotiēs de rerꝫ
ſenſibiliū veritate vel bonitate perquiritur nō aliter hoc ipſum vel inda
gari poteſt vel inueniri ꝗꝫ virtute quadā & luce intelligibiliū rationuꝫ
atqꝫ formarum. Quāobrem intelligibilia hæc quæ intellectus obiecta
dicuntur ideſt rationes ipſe rerum incorporales atqꝫ formæ a materiæ
paſſionib⁹ abſolute verius meliuſqꝫ ſunt: ideoqꝫ magis in rerū natura
videntur exiſtere ꝗꝫ formæ corporumqꝫ ſenſibus offeruntur. Accedit
ad hæc ꝙ quēadmodum ſenſibile mouet ſenſum ſic quodammodo in
telligibile intellectum. Si nō poſſumus quæ infra nos ſunt percipere:
niſi ab illis per ſpecies quaſdam quodammodo moueamur: multomi-
nus poſſumus quicꝗꝫ ſuper nos concipere niſi ita moueamur ab ipſo:
vt mens eius ſemine pregnans prolem inde parturiat præſtātioris ſub
ſtantiæ ſimilem. Mens em̄ virtute omnino propria nihil ederet nunꝗꝫ
niſi vel inferius vel equale. Ergo quando mens ad ipſum intelligibile
ſurgit tam tam ſenſibili verius ꝗꝫ ſæpe ipſa mēte præſtantius neceſſe eſt
eam ad ipſum ſupra ſeipſam illius virtute penitus eleuari. Hoc ipſum
niſi eſſet quicꝗꝫ niſi verius exiſteret ꝗꝫ ſenſibile. certe verius intellectuꝫ
mouere non poſſet ꝗꝫ ſenſibile ſenſum. Nunc aūt longe verius mouet
quando quidem magis perducit tam ad verum ꝗꝫ ad veritatis cuiuſli-
bet rationem. Quid enim verum ſit propria ratione: & quid ipſa ſit ra-
tio veritatis ac viciſſim veritas rationis haud ſenſu ſed ratione percipi-
mus. Si quis aūt dixerit: mentem ab alienis vel extrinſecis ad intelligē
tiam nō moueri. Sed ipſammet propria & mirabili quadā virtute ſuas
ſibi ſpecies ſua obiecta concipere dicemus ex eo ſequi mentē eſſe incor
poream penitus & æternam: ſi nequaꝗꝫ ab alio ſed ad ſe ipſa mouetur:
ſuaqꝫ virtute ſpecies ſiue rationes concipit in corpeas & æternas. Vera
enim cuiuſqꝫ ratio cum aliter aliquādo ſe habere nō poſſit eſt ſempiter
na. Cæterum iſtis addemus. Si non deeſt menti ſimpliciſſima quædaꝫ
forma & perfectiſſima immo adeſt per quam & ad quam de ſimplici-
tate perfectioneqꝫ rerum omnium dixerit: ac ſe ipſam multis ſimplicio-
rem perfectioremqꝫ multa quoqꝫ ipſa ſimpliciora & perfectiora eſſe cō
cludit. Si inqꝗ non deeſt menti talis quædam forma ſed adeſt multomi-

nus vniuerso deest. imo vero multo magis in est: Ac mens ab illa vim
accipit qua moueatur ad illa. Addemus præterea humanam mentem
summã quidem esse in formarum genere naturalium. quoniam formas
concipit siue suscipit puriores veriores perfectiores: quarum compara
tione naturales nihil impẽdat. Verum non esse in mẽtium ordine sum
mam. Quoniam nõ sit verissima. i. summe veridica cũ noxii saltem vitõ
corporis sæpe ambigat & fallatur. Mens vero illa videt esse verissima
que nihil nunq; admittit falsi nihil prorsus ambigui. Q m̃ vero quic-
quid verius est. i. & magis potẽtiusq; existit: sequit supra mentẽ nostrã
mentes alias esse: ad modum veriores quæ a falso remotiores sit ꝙ no
stra: ac deniq; super omnes quãdam esse summam atq; verissimam: In
qua non aliud sit mens ꝙ veritas: Non aliud intelligere sit ꝙ esse. non
aliud agere sit ꝙ velle. Quæ cum fœcundissima sit: immo ipsa fœcundi
tas: mentes deinceps ꝙ plurimas tanq; filias procreet seruet: illustret
Veriores aũt mentes: veriores quoq; rerum possidẽt rationes. Ve-
rissima vero verissimas. Vnde concluditur rationes rerum incorpora-
les quæ ab humana ratione pro arbitrio cogitantur non esse figmenta
quædam sicut illis qui sensibus potiusq; ratione viuunt atq; res iudi-
cant forsitan videretur. Immo vero super nos in diuina quadam men-
te tanq; super cœlesti sole verissima rationum omnium lumina clarissi-
me perlucere. Vnde in mẽtes alias que inter illam & nostram quasi me
diæ esse videntur ceu in stellas superiores & quodammodo immutabi
les atq; etiam in nostram: ceu in lunam iam quasi mutabilem. veri ratio
num radii demittantur.

Mens sempiterna est quia radio desuper accepto vtit ad eterna.

q Voniam vero mentis acies nõ aliter per eiusmodi radios agit
hoc est videt & appetit ꝙ substantia ipsa mentis eos acceperit
iccirco clarissima vere rationis luce concludimus: omnibus vel
infimis mentium gradibus a prima mente: immo a summo mentium
lumine eternitatem vitæ ipsius esse tributam quandoquidem omni-
bus naturalis eternitatis agnitio quædam & appetitio veneratioq; cõ
ceditur.

Mens dei radio reflexo intelligitur creata: recto creatorem.

l Vna hæc nostra. id est mens prout in solem suum magis minus
ue aliter atq; aliter conuertitur uel auertit luminis & vmbrarũ
quarundam diuersitate & vicissitudine variatur. Nunq; tota lu
minis recipiendi facultate priuatur. Nunq; tamen tota vndiq; fulget:
pars. n. rõe carẽs vtpote q̃ sit quodãmõ desior. i. ineptior nõ refulget.
Luna: inq; hæc nostra radios quibus stellas super cœlestes id est ange-
los suspicit eosq; certa ratione cœlestibus longe præstantiores esse di-
scernit. vehementiusq; amat & colit: radios inq; eiusmodi ab ipis cœli
sideribus quæ neq; intellectum neq; affectũ altius ꝙ ad ipsammet eri-

gere possunt. habuisse non potest. Potest tamen eos a stellis angelicis
immo vero a supercœlesti sole per stellas angelicas accepisse: omne stel
larum lumen vt communis fert opinio a sole atq; in solem. Omne mē-
tium lumen a deo pariter in deū & luna hæc nostra quando ita diuinū
prospicit solem vt esse illum infinitum & qua ratione sit talis prorsus
aspiciat: & quia sit infinitus: ideo infinito penitus interuallo angelos
asserat antecedere: ipsosq; angelos illius comparatōne nihil impendat
radium eiusmodi quo & super angelos & infinite progredit̄ & ipsos
pene ꝓ nihilo habet. certe ab āgelis nō accepit. Neq; rursus a deo ip-
so per angelos. Nam radius dum per angelum transit determinatū
determinatur & ipse vnde nequit ad proprium immensi inquantum
immensum est vel ꝓspectū erigere vel affectū. Virtute em̄ ꝓprie infi-
nita opus est ad motū illum qui ad infinitū proprie vergēs terminus
sic absq; fine ꝓgredit̄: vt in termino infinito dumtaxat finem facere
valeat. Igitur solius immēsi dei purus radius est: quo immensum esse
deū agnoscimus: quē nisi nouerimus semp vltra perquirimus. Soli⁹
quoq; immensi dei flāma videt̄: qua sic ardemus immēsum vt liquor
nullus præter imensu; sitim possit extinguere: imo (vt recti⁹ loquar)
implere. Forsitan opepræciū erit similitudinē illam de sole platoni
cam quēadmodū in libro de amore & in thelogia latissime explicaui
mus: hic quoq; aliquāto lati⁹ q̄ supius explicare: Inter oia sensum in
strumēta purissimū oclus ē iter oēs aie vires purissimū itellectus. In
mūdo visibili sūmū visibile sol. In mūdo itelligibili sūmū intelligibile
de⁹. Igit̄ quēadmodū se ad visibile visus hēt: sic pene ad itelligibile in
tellect⁹. Visus visibilia oia. i. colores i sūmi visibil'. i. sol' fulgore discer-
nit. Intellect⁹ itelligibilia oia. veraq; cūcta in sūmi itelligibilis veritatis
q; ipius lumie cōspicit. Ac tāto magis intellectus quilibet eiusmōi in
diget lumie q̄ visus illo: q̄to magis ois intellectus & quoduis intelli
gibile a suppremo & infinito intelligibili depēdet q̄ visus & visibile
quodlibet ab ip̄o sole: qui finitus est & a cāis supioribꝰ ꝓducit̄ & ser
uat̄. Quicquid videt̄ vsq; siue ab oculis animaliū quorūdā. q̄ innato
quodā radiolo noctu videt: siue ab aliis ad ignis stellarūue lumē. totū
hoc solis ipsius splendore videt̄: Sicut. n. omne calidū a summe cali-
do sic omne lucidū a summe lucido efficit̄ & seruat̄. Seruat̄ inq; quia
& si causæ æquales: i. quæ in eadē specie sunt qua & effectus in gene-
ratione effectus. nō tn̄ in cōseruatione necessariæ sunt: tamen superio
res causæ in effectu etiā conseruādo sunt necessariæ. Eadē rōne quic
quid intelligit̄ vsq; siue insito quodā & naturali lumine tanq; familia
ri oculi radio: siue infimoꝝ radiis angeloꝝ tanq; igne siue supnoru;
angeloꝝ luminibꝰ tanq; stellis vniuersum hoc infiniti ipsius intelli-
gibilisq; solis radiis intelligit̄. Præsertim quia sol eiusmodi vbiq; to
tus viget & implet intrinsecus vniuersa: magisq; inde cūcta tam in cō

seruando q̄ in nascendo dependent q̄ imagines in speculis a corpo
ribus. Radio quidem solis per alia passim reflexo cernere possumus
alia. Solem vero ip̄m nisi recto quodam ipsius radio rectoq; meum
aspectu suspicere non valemus. Atq; hoc quidem radio qui profluit
extra solē: ideoq; miscetur quodammodo & minuitur oculus q̄ pu-
rus & q̄ magnus sit sol discernere nequit. Quod si puritatē magnitu
dinemq; illius agnoscimus. non oculi istud qui longe fallūtur. sed ra
tione metimur. Oporteret autem oculum sic a natura institutum fu-
isse vt ipsi solis globo q̄ proxime adhereret quo propriam eius pu-
ritatem magnitudinemq; perspiceret. Sic radius qui ex deo emanās
rebus creatis infunditur; creata solum proprie nobis ostēdit. Deum
vero nobis ipsum ostendit magis qui in mentem ipsam dirigitur in
deum vere directam. Verūtamen quoniam a mente pro mentis qua
litate & capacitate perspicitur puritatem infinitatemq; dei monstrare
nō potest. Ideoq; per ip̄m nūq̄ deum esse actum purum omnino in
finitumq; cogitare possemus. Nihil autem supra mentem intus ha-
bemus q̄d q̄at mentis fallaciam redarguere. Certa tamē rōne consi
deramus diuinæ puritatis & infinitatis abyssum: ratōnem infinitatis
atq; vicissim rōnis infinitatem animaduertimus. Quando etiam su-
per supremos angelos per innumerabiles perfectionis gradus ma-
gis deinceps magisq; gradatim progredientes qua ratione diuinus
actus progressum eiusmodi pene infinitū infinite supereminēat co-
gitamus. Quamobrem non solum diuini solis radius oculo mentis
inest. sed etiam sol ip̄e diuinus adest sub ip̄a infinitatis suæ vt ita dixe
rim ratione. per quam videat appetatq; tum infinitatis verissimā ra-
tionem. tum rationis ip̄ius infinitatem. Adest inq̄ vbiq;. & adest sem
per. Quandoquidē vbiq; mentes quotiens expeditæ sunt. attentius-
q; ad hoc opus incūbūt diuinū actū hac rōne cōsiderant infinitū. quia
neq; subiecti alicuius limitibus vllis cohibeat̄. neq; p̄mixtōe qualita
tis inficiat̄. Neq; causæ sup̄ioris excellentia sup̄etur: neq; vel tempo-
rū interuallis vel locoꝶ spaciis excedatur. neq; nūeratis virtutis gra-
dibus q̄uis q̄plurimis terminet̄. Neq; forsitan terminet̄ sup̄etur q;
a mēte quæ vltra quēlibet nūeꝶ atq; finem tā fingendo q̄ affectando
sine fine p̄gredit̄. Videt mēs infinito dei actui infinitam subesse ma-
teriæ. vt ita dixerim passionem. Temp⁹ quodāmō intermiatū motū
sp̄ æqualē spaciū q; imēsum (vt ita loquor) atq; quodāmō p̄petuā ge
nerationis successionē. Indefessam mētis discursionē Videt ip̄m pu-
rū nihilū infinite cōsiderari negādo: & imensum ibi malū excogitari.
Videt ip̄m purū ens. vt ita dicam. infinite affirmari rōcinādo bonūq;
esse prorsus imensum: quia sit v̄tus immēsa. Aliud em̄ ē virtus quæ-
libet: aliud est numerus atq; mensura. Ac pri⁹ ē virtus quælibet ordīe
quodā q̄ mēsuret̄. Numerus igit̄ vl̄ mēsura quotiēs virtuti accedit̄

extrinsecus posterius q̄ contingit. Nihil tale dei ipsius virtus admit-
tit. Non igitur numerum vel mensuram habet qui omnia numero p-
ficit & mensura. Si non intra se admittit. neq; etiam circa se patitur. Er-
go sicut infinite se replicat intus sic infinite se explicat extra. Vnde fit
vt vbiq; sit & semper. Cuncta facillime faciat & perficiat. Cunctis &
facillime adsit & insit. Sicut enim si qua esset infinita dimensio immē
sum spacium occuparet: sic si qua sit infinita potestas seipsam vndiq;
sine fine diffundit. Atq; etiam absq; principio & fine viuit in euum.

Platonici philosophi opinantur vbi est visibile summū: ibidem sum
mum existere visum. Idcirco solis globo non modo vitam tribuūt: ve
rumetiam videndi virtutem omniū perspicacissimam atq; certissimā.
Orpheum in hoc potissimum imitari videntur: qui solem mundi ocu
lum nominat. quo & quem omnium oculi videant. Opinantur solem
stellasq; viuificas & viuentes iactis per omnia radiis quicquid mūdo
continetur inspicere.

Deus omnia videt & curat.

P Eripatetici putant summum intellectum summūq; intelligibi-
le idem penitus esse Sane summus intellectus summū possi-
det modum intelligendi: non igitur intelligendo respicit extra
sed intus. Neq; eius intelligentia ab alio q̄ a seipo depēdet ꝙ etiam
quod summum intelligibile est: summus sit intellectus ex eo patet: ꝙ
inter intellectum atq; intelligibile maxima quædam proportio esse de
bet. Cum igitur id maxime fiat intelligibile quod a materiæ passioni-
bus longissime separatur maxime & verissime intellectus est qd̄ ma-
xime est abstractum. Præterea non esset in intelligibile summum nisi
tale sibi quoq; esset. intelligenturq; etiam a seipo. Deniq; si intelligibi-
le excellentiam quandam super intellectus communes significat. mo-
uet enim eos & illuminat. & format & perficit. nihil intellectu ſm par
ticipationem aut formam reperitur boni. quin in ipo summo intelligi-
bili ſm causam virtutemq; agentem reperiatur. Igitur anime rationa-
les intellectus quidam ſm participationem esse dicūtur. Angeli vero
intellectus ſm formam existimantur. Intelligibile summum idest deꝰ
intellectus ſm causam est. intellectus inq; super intelligentiam cogita-
bilem. Intellectus quolibet intellectu infinite præstātior. Si solis lu
men quo solem videt oculus haberet oculum certe dum oculus no-
ster ipsum videt. ipsum quoque & multo clarius. quia omnis ab eo
claritas emanat. oculum mutuo nostrum inspiceret. Et dubitamus
adhuc: Vtrum diuinus ille oculus quo etiam proxime & quem pas-
sim mentium nostrarum videt oculi. nostros ipse vicissim videat ocu
los. Nisi nos ipe videret qui nos continue videndo. nos semp illumi
nat atq; illuminādo vim nobis vidēdi actūq; largiť. certe nusq; aliqd

videremus. Qui certe nihil aliud intelligimus preter intelligibilis summi lumen intelligibilis cuiuslibet rõnibus vndiq; plenum. Sicuti neq; videmus quicq; nisi solis lumẽ: rerum omnium coloribus figurisq; depictũ. Et dubitamus adhuc: Vtrum immensa bonitas nos amet nobisue prouideat. Que etiã absq; medio nos fouet tãq; filios & vbiq; ac semper amplectitur. Et dubitamus adhuc: Vtrũ infima quadã corporeaq; scitilla an potius incorporea luce atq; superna sublimes formarũ radios ab infimis materiæ tenebris secernamus. Argumentemur superiora: inferiora passim redarguam?: q̃; parua sint terrena: q̃; magna coelestia: q̃; immẽsa supercoelestia metiamur. Nemo magis videtur vbiq; mẽtiri q̃; qui maxima quæq; cõfidit pusillo corporalis sensus digitulo potius q̃; maxima mentis mẽsura metiri. Nemo profundius in tenebras vel damipse delabitur vel præcipitatur inuitus q̃; qui adeo & sibi superbus & soli superno euadit ingratus vt absq; illius lumine cuius est omne lumen: videre lumen profiteatur. Perinde ac si quis coelestia lumina oculi duntaxat sui radio: non coelesti splendore videre se credat. Hic Paulus apostolus contra philosophos nonnullos superbiores exclamat. Qui cum deum cognouissent non sicut deum glorificauerũt neq; gratias egerunt. Sed euanuerũt in cogitationibus suis & obscuratum est insipiens cor eorũ: & putantes esse se sapientes stulti facti sũt.

Horum mens passa videtur eclypsim quando superbe nimium defecit a deo. Immo vero miserabiliter ad modum a seipsa. Tunc enim nos ipsi deserimus infoeliciter quando ipsum sine quo esse nullo modo possumus stulte deserimus. Heu quisquis hunc misere relinquit tutorem haud quaq; relinquit omnino. Simul enim in eundem recidit sed vltorem. Heu quisquis patrem aspernatur benigne lucentem interim eundem tanq; iudicem experiret vrentem. Vt in qua luce bonum suum infinitum venerari neglexit: in eadem neglexerit aliquando quod neglexit: malum suum sentiat infinitum. Atq; ob oculorum impuritatem sub lucis illius radio doleat semp qui nõ purgauit oculos & erexit vt semper tota luce gauderet. Quando impiorũ mens philosophorum imprudenter defecit a deo tunc sensus in eis impudenter defecit a mente. Corpus & si libenter impotenter tamen secutum est sensum Illinc monstruosissime quædã opiniones. Istinc mores orti sunt omnium immanissimi. Hinc vita vndiq; misera: contra vero: nullorum vel sententiæ probabiliores vel mores probatiores: vel vita beatior q̃; eorum qui legitime id est pie pbãntur. Hoc est sciẽtie veritatisq; studium cum religiosa semperveraq; pietate cõiungũt. Hoc autẽ nihil aliud esse videtur q̃; nolle ab inueniẽde veritatis amore seiungere honorande veritatis amorem.

Elementa mouentur mobiliter. Coelestes sphæræ mouentur stabiliter Anime stant mobiliter. Angeli stant stabiliter. Deus est ipse status.

Marsilius Ficinus Florentinus Ioãni frãcisco Hippolito vtri-
usqꝫ iuris doctori Gazolti comiti clarissimo. S:D.

Idemus elemẽta a terra vsqꝫ ad celũ moueri mobiliter. Mobi
v liter iquã: quoniã a rectissima motiõis norma nõnunqꝫ vl'ob
impedimentũ vel ob aliã quandã causam quodãmodo dimo
ueri videntur. Cœlestia vero corpora mouent̃ quidem sed stabiliter.
Nam in ipsorũ naturali motu continue ꝑseuerant. Proinde status
motu longe ꝑfectior iudicat̃. Motus. n. statu necessario indiget sed
non cõtra. Quamobrẽ si motus motu nobis ab inferioribus ad su-
periora nunc ascẽdentibus ꝑfectior gradatim obcurrit: Atqꝫ ille est
perfectior qui stabilior est multo magis status ipse statu gradatim ꝑ
fectior debet occurrere. Itaqꝫ sicuti status ab elementis in cœlum vi-
qꝫ adeo creuit vt iam modus standi quod stabiliter nominatur sit re-
pertus longe magis adeo crescere debet super cœlum vt status ipsi⁹
substãtia quædã reperiatur. Illic igitur erit aliquid: quod stet quidẽ
semper licet mobiliter. He vero rationales animæ sunt: quarum sub
stantia semper est eadem neqꝫ motuꝫ patit̃ vllũ: sed affectus & actio
variatur. Quoniã vero mutatio quelibet indigentiam quãdam si-
gnificat: ob quam quod mouetur ad id quod no babet omnino so-
let percurrere atqꝫ sup id quod est indiguum necesse est esse aliquid
quod sit plenum: quo sustineãtur reganturqꝫ mobilia quo recurrãt
alia vt impleantur: ideo sunt super animas angeli: qui & stant quidẽ
semper & stant stabiliter. Quia & substantia & actio in eis semper est
eadem. Corpora spirituum vmbre sunt. Spiritus contra sunt lumi
na corporum. Tria vero sunt corpora. Tres ergo sunt spiritus. Cor
pus ex elemẽtis compositum tam secundum totum ꝙ secundum ꝑ
tes e suo statu mutat̃. Elementoꝝ sphere & si vicissim mutantur in
ꝑtibus tote. tñ ipse ꝑmanent incorrupte. Cœlestes deniqꝫ spheræ taꝫ
secũdum ꝑtes ꝙ secũdũ totũ indissolubiles ꝑseuerãt. Spũs rõne va-
cui forte mutant̃ oĩo. Rõnales aũt in tota substantia & actiõe ꝑcipua
ꝑmanẽt ꝙuis ƒm ꝑticulas quasdaꝫ. i. vires actõnesqꝫ infimas quadã
vicissitudie ꝑmutent̃: angelici spũs iidẽ & sĩles ĩ vtrisqꝫ cõsistũt. Im
mo vero vt ꝓpri⁹ exprimã. Si corꝑa mlta repiunt̃ q̃ ꝙuis dispositio
ne mutent̃ sꝑ tamẽ eadẽ substantia ꝑmanẽt: atqꝫ hæc quidẽ sunt quo
rum ꝓprius est circuitus. i. cœlestia multo magis multi sunt spũs & si
quadã dispositione mutabiles substãtia tñ pœnitus imutabiles. Ta-
les vero sunt qui prediti ratione circuitũ quendã rationalem a seipis
in se ipos intrinsec⁹ agũt qñ seipos aĩaduertũt & colũt. Agũt rursus
extrinsec⁹ tũ cõsultãdo a fine reꝝ agẽdaꝝ ad pricipia atqꝫ couerso tũ
differẽdo a ꝓpositiõibus quibusdã ad cõclusiões. atqꝫ cõtra tũ specu
lando ad effectu ad cãꝫ rursusqꝫ a cãis ad effectũ. Rursus qñ ꝑticula-
ria in vniuersalia ipa resoluunt, ac vicissim vniuersalia in particularia

diuidunt cōponendo. Omnis vero vis ad circuitū naturalis esse sem piterna censetur: tum quia a se per suū cētrum non recedit tum quia si opus fuerit per suam circumferentiam in se redit: & in quouis pun cto incboat semper a fine principium. Maxime vero vbi fit circuitus spiritalis. Ibi enim iungitur circūferentia cētro. Atqꝫ huiusmodi sub stantia simplex vim suam replicat in seipsam & auget replicando. Sibi qꝫ innitēs semetipsa conseruat. Meminisse vero oportet. vbi discur sio rationis efficitur innata esse principia quædam stabilia discurren di. i. cōmunes quasdam manifestasqꝫ notiones a quibus incipientes quasi radiis quæramus ignotiora. Atqꝫ ad easdem comparando diiu dicemus. Meminisse præterea decet quoniam pricipia illa necessaria sempiternaqꝫ sunt ideo vim animę quæ illarū subiectum est esse simi liter sempiternā. Discursionem quidem illā tanqꝫ naturæ nostræ pro priam possidemus. Fundamenta vero discursionis nobis cum ange lis sunt communia. Illa quidem parte cælestes sumus: ex ista superce lestes. Duo mundani corporis sunt extrema. Terra scilicet cœlum qꝫ empyreum. Vtrumqꝫ videtur immobile: sed altera alterum ratione. Terra quoniam non adepta est virtutem aliquam ad circuitum. Em pireum vero cœlum quia iam omnem corporum virtutem est adep tum. Medię vero sphere sempiterna quadā virtute sed mobili: requi rūt vlterius nescio quid permanens & eternum. Quod de tribus iis gradibus diximus: Idem pœnitus de sensu: ratione: mente. Rursus bestia: homine angelo intellige dictum. Elementa quoniam non solum corpora sunt verumetiam ex materia infima componuntur ideo mobiliter agitantur. Cœlestia vero quia eiusmodi materia ca rent atqꝫ sunt quasi non corpora: iccirco stabiliter equaliterqꝫ discur runt: suoqꝫ ordine errores elementorum cohibere videntur. Quia tā men motibus oppositis contrariisqꝫ feruntur si propriis ferantur na turis oportebit contrariis illis inesse naturas. Nulla tamen est con trariarum dissonātia qualitatum vnde omnis abest pernities omnis qꝫ transgressio: Mouentur igitur temperatione quadam qua ipsa su perior causa regit potenter suauiterqꝫ perducit. Vniformis natura est quæ tam multa conducit in vnum: est etiam omniformis quæ illa ad terminos effectusqꝫ redigit omniformes. Non est autem corporea forma. Alioquin vniformis simul & omniformis esse non posset. Atqꝫ omne corporeum dum mouet necessario permutatur. Ideoqꝫ perfectissimus motor esse non potest. Et quia in mouendo non per manet iccirco solū virtute sua nequit ꝑmanētē in motu seruare teno rē. Quāobrē globi cœlestes a substātia quadā spiritali rōnaliqꝫ mouē tur. Atqꝫ illa qdē sempiternā habēte infatigabileqꝫ virtutē qua tādiu moles tātas tā equaliter tā celeriter voluere valeat. Ordineqꝫ mirifi ce rōnalē pulcherimūqꝫ cōficere. Rationales æic quia nullo mō sūt

corpora sed ad corpora iam affectu quodam naturali declinant: iccirco
manent quidem essentia vitaqꝫ semper: sed quasi mobiliter. Innata ve-
ro virtute propriaqꝫ mouentur. Angeli vero cum neqꝫ corpora sint
neqꝫ ad corpora viuificanda declinēt & stant quidem & stabiliter vt in
superioribus disputauimus. Quemadmodū omnia mobilia ad mo
tum vnum tempusqꝫ primum sic stabilia cuncta ad vnum primūqꝫ sta-
tum eternitatemqꝫ necessario reducuntur tanqꝫ cardinem siue centrum
Cui quæcunqꝫ stant pro viribus innitant̃ quod & ambiant quæcunqꝫ
mouentur: cuius vnione res tam multe tam diuersæ vnam quandā pa-
riant harmoniam. Motus tempusqꝫ sunt poene idem. Status & eterni
tas sunt poenitus idem. Quę enim in inferioribus disiuncta videntur in
superioribus mirifice coniunguntur. Quicquid stare dicitur siue in
se siue in alio primū quidem ipso statu stat. Deinde compositionem ali
quā quodāmodo suscipit. Verum super id quod aliquo pacto compo
situm est extat aliquid necessario simplicissimū a quo cætera pendeant
vniātur & componant̃. Presertim quia quod primū est in natura cum
vltra primum esse suum nihil capiat aliūde compositum aliquo pacto
cogitari nō potest: Sic igit̃ super pigrā naturam mobilis. Sup vagū mo
tū motus sit constantior. super stabilem cōditionem: substantia stabilis
cum quadā conditione mutabili. Super hanc natura poenitus stabilis
collocetur. Super stabilem naturam status ipse omniū simplicissimus.
Vbi summa simplicitas ibi sūma vnitas: vnicus igitur deus existit. Qui
reuera absoluta vnitas est: atqꝫ vt platonicis placet: est etiā quodāmodo
mentis vnitas atqꝫ cardo quemadmodum & mens cardo vnitasqꝫ ani-
mæ. Et anima vnitas & cardo naturæ. Natura deniqꝫ corporum. De
us sicut est purus status mutatione carēs sic est pura vnitas imperfecte
multitudinis expers. Quoniam status est purus ideo omni ē motu ce-
lerior. Iam enim ab eterno ipē in se est id omne quod ex parte quadam
minima vix & paulatim & vniuerso tempore vniuersus motus assequi
tur. Et quicquid diuiduus motus nature diuidue diuiduo facit tempo
ris interuallo id totū status indiuisibilis in diuiduo prout vult momen
to eternitatis indiuidue perficit. Vbi enim virtus constantissima do-
minatur ibi actio editur omnium velocissima. Vbi vero instabilis natu
ra vacillat fit motio tardior. Rursus quoniā deus est pura vnitas mul
titudinis infinite principium: ideo infinita multitudine rerum est infini
te potentior. i innumerabilis inde potest numerus emanare tempore
sempiterno. ipse iam actu est innumerabilis numerus immo vnitas infi
nita & immensa potestas. Et quæcunqꝫ infinite dispersa infinite vt ita
dicam debilitantur: ipse immensa vnitate sua potenter colligit in immē-
sum. Quoniam vero nulla omnino difficultas actionis adest vnde mē-
sura virtutis abest cui resistere dimensa natuta nō potest iccirco deus in
finite facilius foeliciusqꝫ q̄ cogitari possit omnia perficit: adeo vt si sta-

fuerit cuncta simul efficiat qui est oĩa simul: a quo & ad quem velut a centro & ad centrum singula tanq̃ lineæ punctaq; dependet: vt vno stabiliq; nutu singula queat ꝑ natura cuiusq; vibrare.

Forma corporea diuiditur & mouetur ab alio. Anima rationalis non diuiditur: sed ex seipsa mouetur. Angelus neq; diuiditur neq; mouetur sed aliunde impletur. Deus est plenitudo vna simplex immensa.

Marsilus Ficinus Nicolao Episcopo Vaciensi & Francisco Bandino. Salutem dicit.

f Orma quæ ex seipsa primoq; talis quædã aut talis existit in eo genere plenissime talis eẽ debet. Quod eniꝫ ex se primoq; calet & lucet: sũmope calet & lucet. Q̃d igit̃ nõ ẽ pfectissime tale ab alio quodã supiore depẽdet FORMA corporea. Forma oĩs quæ cũ materia vel dimensione diuiditur & mutatur ab alio formarum omniũ imperfectissima est. Nam subiecti dimensionisue ipsius indiget ammiculo quippe quæ a seipsa non sit quandoquidem non est vel in seipsa vel secum: Neq; etiam a subiecto præcipue nascitur quod ꝓpria natura iudicatur in forme: neq; rursus a quãtitate quæ non per seipsam quicq̃ agit sed per qualitatem: præterea ꝓpter extensionem dispersionẽq; forma illa fit debilis. Deniq; ꝓpter motum apparet egena. Neq; igitur ꝓpria virtute agit aliquid vel mouetur postq̃ vim nõ possidet integram: atq; ꝓpria virtute neq; sustinetur neq; subsistit. ANIMA: Quapropter a præstãtiore quadam forma dependet quæ in se sine subiecto atq; secum sine dimensione consistere possit. i. ab anima: quæ q̃uis ex se ipsa quodammodo moueatur quia proximæ qualitates omino mutabiles antecedit: non tamen cum materia vel quantitate vllo pacto diuiditur. Quod ex eo præcipue patet Tum quia indiuiduas formas a diuiduis ipsa perspicue diuidit: secumq; coniungit tum quia conuertit̃ in seipam quod forma diuisibilis facere nequit. Vbi enim pars altera distat ab altera nondũ totius in seipsum est facta conuersio. ꝙ vero anima rationalis ex seipsa libere moneatur: tũc apparet potissimum quãdo & res corporeas modo potius suo q̃ rerum intelligit. Et cõtra earũ impetum quod ipsa præstare censuerit ꝑ arbitrio eligit sæpe numero. Motusq; suos in plurimas oppositasq; partes edit assidue vtpote quæ non determinata vel naturæ vel obiecti qualitate trabatur sed consilii sui potius varietate ducatur. ANGELVS. Quoniam autem mouetur quodãmodo atq; iccirco quasi indiga iudicatur cum nulla res motu querere soleat quod iam possidet iccirco super animam est immobilis angel⁹ immobilis inq̃: quia iam vndiq; plenus. DEVS. Quemadmodum vero ab eo quod haud quaq̃ omnino plenũ est ad illud quod plenissimũ est ascenditur sic ad plenitudinem ipsam ascenditur a plenissimo. Quia videlicet a plenitudine ad minus plenum ordine quodam per plenissimum fit descensus. Profecto causæ omnis in agendo intentio ẽ aliquid

ſibi pro viribus ſimilimum generare. Et quo potentior cauſa eſt eo id
magis faciliuſq; conſequitur. GENERATIO in deo. Creatio a
deo. Hinc efficitur vt cauſa illa qua nulla poteſt potẽtior cogitari aliqd
generet ſibimet vſq; adeo ſimile vt ſimilius quicq̃ cogitari non poſſit:
non reperitur alicubi talis quædam ſimilitudo niſi vbi generantis geni
tiq; ſubſtantia eſt pœnitus eadem. Sed mittamus in præſentia quod de-
us generet in ſeipſo. Conſideremus que procreat extra ſeipſum. Nam
hic quoq; conſentaneum eſt deum ſimilima quædam gradatim minuſ-
q; ſimilia ꝓcreare vt nullus in gradibus ordo rationalis poſſit a nobis
conſiderari qui non prius a ratione ſumma & conſideratus fuerit & im
pletus. Nempe a tali quodam ordine dei & naturales cauſæ eiuſmõi ſer
uant ordinem in effectibus producendis: & mentes ratiocinando ſimi-
liter ordinem & artificioſum tenent & naturalem diuinumq; inueniũt.
Quorſum hæc? vt ſuper animas nondum pleniſſimas: pleniſſimos iã
eſſe angelos concludamꝰ: ſuper angelos qui implentur eſſe fontẽ cuius
liquoribus impleantur. DEVS vnus: & ſimplex. Pleniſſimi qui-
dem eſſe multi & poſſunt & debẽt vt in dei opere perfectiſſimo partes
abũdent vndiq; perfectiſſime. Plenitudo autem ip̃a ſimplex qua plena
ſunt quæcunq; plena & quia plena ideo compoſita nuncupantur. Ple-
nitudo inq̃ ſumma niſi vna eſſe non poteſt. Si quis duas ſummas indu
xerit plenitudines: quæremus vtrum in ſe pœnitus differant vel omni
ex parte conueniant. An potius partim conueniant quidem: partim eti
am diſcreqent. Si vtraq; ſimiliter eſt plenitudo omnino differre nõ poſ-
ſunt. Si conuenire dicantur omnino vnum. Sunt non duo quod in præ
ſentia volumꝰ. Si parte cõgruerẽt altera parte altera diſcreparẽt: primũ
quidem vtraq; compoſita eſſet atq; ex partibus & ſimplici quodam cõ
ponente dependens. Deinde neutra eſſet ip̃a quam querimus plenitu-
do. Quippe quo altera differt ab altera non reperiretur in altera. Adde
quod in plenitudine ſumma nihil debet eſſe vt ita loquar non plenum
Si autem partes diuerſas haberet nulla pars eſſet vel idem quod & alia
vel idem quod & totum. Nulla igitur pars pleniſſima foret. Quobrem
plenitudo vt idem ſæpius repetam vnica eſſe debet ac pœnitus indiui-
dua. Adde & infinita. DEVS infinitus. Profecto quemadmodum
in eo quod purum vacuum vacuitatemq; ipſam cognominamus nihil
quod adſit fingi poteſt. Sic in plenitudine pura quã extare oportet va-
cuitati pure prorſus oppoſitam nihil in infinitum fingi poteſt quod nõ
adſit. Vnde nam prima mundi mareria & vniuerſus mũdi curſus & mẽ
tis cuiuſq; diſcurſus hoc habent. Vt naturaliter vltra quemlibet termi-
num impleri conentur niſi ab ip̃a plenitudine quæ & exuberat vltra ter
minum & mentes mundumq; atq; materiam allicit ſuper terminum.
HABITVS vniuerſi perfectus. Quoniam vero immenſa pleni-

tudo in vacuum nō potest allicere recte vaticinamur materiæ nixum & mundi cursum mentisq̧ discursum ipsa quandoq̧ plenitudine summa prorsus impleri. Tunc mundani stabilitas centri spherarum quoq̧ circumferentiis se prorsus communicabit: & pura circumferentiæ claritas se ad centrum vsq̧ diffundet. Tota prorsus machina mundi flāmis empirei cœli vestietur innoxiis. Corpora sensusq̧ naturalia animarum rationalium instrumenta fulgebunt animorum radiis beatorū. Animi salubribus vitalibusq̧ seraphynorum radiis fœliciter accendentur. Tota spirituum multitudo fœlicium infinita plenitudine infinite gaudebit in euum.

Compendium platonice theologiæ Marsilii Ficini Florentini.
Ascensus a substantia corporea ad incorpoream. scilicet ad animas angelosq̧ & deum.

Marsilius Ficinus conphylosophis suis. S.D.

Substantia quoniam accidentis omnis fundamentum est naturæ ordine quodam prior est accidente: potestq̧ cum sit prior ac forme virtute non careat alicubi sine accidente consistere accidēte inq̧ præcipue corporali quod ad communem accedens substātiæ rationem non tam profectum affert q̄ defectū. Profecto substantia si absq̧ corporeo accidente consistat tam ob puritatem verior erit q̄ ob ipamindiuidue naturæ simplicitatem vnitatemq̧ potentior. Q̄obrem iam ē actu substantia quædam seorsum a quātitatis diuisione qualitatisq̧ corporalis permixtione. Ne vana sit semper in vniuerso potentia illa ta; rationabilis tamq̧ bona. Vel falsa prorsus vel imbecillis omnino natura illa quæ verior potentiorq̧ q̄ substantia quælibet corporalis existimat̄.

PRIMVS incorporalis substantie gradus est vita quædam id ē anima. Incorporalis autem illa substantia idem atq̧ vita quædam esse videtur. Quandoquidem vitæ proprium est vis quædā ad penetrandū: vniendum: mouendum corpus valde mirabilis. Talem vero vim habz in primis substantia prorsus incorporalis. Vitæ quædam huiusmodi in rerum ordine iam existunt. Magis enim dependet corpus viuens a vita sibi coniuncta q̄ a corpore vita. Nam corpus inde formatur & substinetur regitur & mouetur. Quare quemadmodum infra coniunctionē istam corporis atq̧ vitæ corpora quædam reperiūtur saxa scilicet & metalla: cæteraq̧ generis eiusdē quæ possunt absq̧ vita manere: sic & multomagis forte etiam plures existunt vitæ quæ sine aliquo corpis amminiculo sustinere se possunt. Ne vero partim sunt rationales animæ partim angeli. SVPER animas sunt angeli. Verū nūquid sup corpa & animas necessarium est angelos esse: Est vtiq; necessariū: Sane intellectus ipsius inquantū ē intellectus natura hæc esse videt̄ vt potius se

orsum a corpore q̄ʒ vt in corpore viuat: Intelligit em̄ abstractione qua dam formarū a singulis corporum passionibus. Et quāto ab eisdē ipse magis abstrahitur tanto discernit clarius & efficatius agit viuitq̄ʒ beati us. Quasi ille sit mentis habitus potissimū naturalis: coniungere vero corpori mētem forte nihil aliud sit q̄ʒ eam ab ipsius origine longe seiū gere. Quod autē naturalius est id ipso rerum ordine existit vt plurimū Igitur sup intellectus eos qui corporibus adsunt. id est animas rationa les nimirum mentes q̄ʒ plurime sunt a cōmertio corporum segregatæ.

Queadmodum puri intellectus ipsius ꝓprietas est seorsum a corpe viuere: sic & natura puri sensus esse cum corpore. Spiritus igitur i quo solus cum vita est sensus solum vt videt̄ viuit in corpore. Spūs autē in quo intellectus solus extra corpus tantū agit vitā. Sed vbi intellectus sensusq̄ʒ coniungit̄ quod homini conuenit eiusmodi spiritus ea prædi tus est natura vt & in corpore viuere possit & extra. At quoniā in tellectus in hoc est pars quædam in anima partes insup alias continen te: est & ambiguus & quodam spiritali motu ab alio in aliud intelligen do discurrit. iccirco sup eum extare oportet mentem pfectiorem: quæ neq̄ʒ ad capacitatem animæ cōtrahatur neq̄ʒ inferioribus partibus mi sceatur neq̄ʒ actionem suam tempore distrahat sed in seipa absoluta me raq̄ʒ sit & vndiq̄ʒ clara actionemq̄ʒ suam nō discurrendo peragat sed ma nendo.

Sup mentē in aīa est mens in seipsa. Sup illam est deus.

C Onfert ad idem ratio illa platonica. Si anima secundū formā ra tionēq̄ʒ suam esset intellectus certe tota prorsus anima intelle ctus esset: intellectus inquā absolutissimus. Et anima quælibet appareret intelligētiæ compos. Cum vero se res aliter habeat pspicuū est aīam nō secundū formā ꝓprie principalem: sed secundū participatio nem quandā intelligentiā possidere. Queādmodū vero sup anima rum mentes quæ participatōe tales esse dicunt̄: sunt mētes multæ secū dum formam inest angeli: ita sup mētes secundū formam est mēs vna secundū causam efficaceq̄ʒ virtutē id est deus.

Multi sunt intellectus humani multi angelici vnicus est diuinus.

Q Vod multi sunt secundū participationē intellectus patet ex eo q̄ anime rōnales sunt plurimæ. Atq̄ʒ in mentibus hoīm diuer sorum mométo eodem apparent opiniones. Affectus habitus inter se pœnitus repugnantes: q̄ sint multi etiam intellectus secūdum formam in superioribus declarauimus: quando diximus a mentis ipsi us rationem spectare magis seorsum a sensibus corporeq̄ʒ viuere q̄ʒ cū ipsis q̄ super mentes omnes que forma ipsa sunt tales sit vnicus secun dum causam intellectus inde probamus: q̄ cum spiritalis indiuiduarū mentium multitudo ordinata magis vnitaq̄ʒ sit q̄ʒ corporum multitu do necessarium est vnionem eiusmodi ab vna quadam causa proficisci

Res enim diuersæ siue illę quidem corporales sint siue incorporales ea ipsa ratione qua diuersæ sunt in vnum vel opus vel ordinē firmemue cōspirare non possunt. Sed inquantū vnum quiddam illis inest commune Atq̧ hoc ipsum quod commune dicitur vniuersis a nullo illorum proprieq̧ continentur in ordine: prouenit. Illi enim dumtaxat aut certe suis quibusdam proprium esset: non cōmune pariter vniuersis. Neq̧ etiā a cunctis ex propria variaq̧ ipsorum virtute communis illa qualitas pficiscitur. Quæ enim diuersa sunt vt diximus inquantū diuersa sunt nō pariunt vnionem. Sed nunquid natura quæ cunctis inest cōmunis ex seipa prorsus existit. Nequaq̧. Maius enim est existere ex seipo q̄ in seipo consistere. Cum igitur natura eiusmodi non in se sed in turba consistat: certe ex seipa non potest existere. Igitur ab vnitatequadam quæ super omnium numerum in seipa consistit: vnio illa omnium proficiscitur & quia vnitas illa sublimis nulli propria est ideo sicut vnitas numeralis vbiq̧ omnibus adest numeris & punctum lineis sic ipa quoq̧ indiuisibilis permanēs omnibus vbiq̧ spiritibus corporibusq̧ pariter adest ac eque ligat inuicem vniuersa. Quæ ex hoc ipso mutua quadam cōuenientia conducunt ad vnum quoniam ducuntur ab vno. Sicut igitur omnia mundi corpora ad vnum summumq̧ corpus continens mouensq̧ omnia rediguntur: sic spiritus oēs ad vnum summūq̧ spiritum oīa cōplectentem: per quæ spiritus sibi subditos corpora viuificantem atq̧ mouentem.

Res neq̧ circulo cōnfunduntur neq̧ a principia plura equalia reducuntur neq̧ sursum absq̧ fine progrediuntur.

Ic vt videtur triplex potissimum excluditur error primus eorū qui aiunt cuncta sic circulo inuicem dependere. Vt queadmodum hoc ab illo ita illud vicissim ab isto dependeat. Sicvtiq̧ idē ad idem comparatum esset & causa & effectus: prius quoq̧ atq̧ posterius superius & inferius. Secūdus eorū qui plura in latus principia introducunt. Foret enim numerus qdam principiorum ex cōmuni natura pprietatibusq̧ compositus. Nullum igitur illorum esset reuera principiū: qa nullum simplex existeret & ab altiore vnitate cuncta ligāte singula puenirent Tertius illorū q sursum absq̧ fine a princiqio alio ad aliud semp ascendunt. Sed illi dū innumerabilia principia curiosius affectare videntur cum nusq̄ reperiant primū nullū prsus principium assequūtur. Cogitare pfecto deberent quicqd dependet ab alio suapte natura pendere. ac nisi ab alio qd non dependet aliunde substineat poenitus vacillare. Quapropter si omnia ab aliis absq̧ fine dependent cuncta vndiq̧ vacillabunt. Perinde ac si liquida liquidis hereāt nec vsq̄ solidarentur quæ liquida sistant. Nullus erit in rebus status ordo circuitus perseuerantia & restitutio nulla. Non erit in rebus aliud præstantius alio cum vbi non datur summum ibi alia aliis ad summum proprius

non accedant. Manifeste vero videmus alia in natura facere alia fieri il-
la quidem antecedere dignitate ista succedere. Causarum præterea mul-
titudinem latitudinemq; in effectibus quoq; numerum amplitudineq;
producere. Itaq; si absq; termino a causis in causas ascēdatur similiter p̄-
ter terminum ad effectus ab effectibus descendetur. Nulla erunt extre-
ma. Sed omnia media omnia infinita. Siquidē res quælibet ab innume-
rabilibus antecedentibus vires accipiet & succedentibus innumeris vi-
res dare valebit. Innumerabilia erunt infinita. Quod est absurduꝫ. Res
quælibet cuilibet apparebit equalis. Quod nihil hominis iudicatur ab-
surdum. Nusq; reperietur corpus infimum quod est terra. Nusq; mate
ria infima. Quæ est potentia vna puraq; formaꝝ capax. Nisi sit summus
spiritus vsq;. Nisi sit forma: suprema: actus purus: fonsq; formarū. Nū-
q; incipient effectus aliqui fieri quia nunq; mediæ incipient causæ face-
re. Quæ non prius faciunt q̄ ab omnibus superioribus moueantur. q̄
si ab innumeris & per immensum interuallum expectetur motionis ex
ordium nunq̄ accipietur. Nulla erit effectus alicuius scientia. Quia ne-
quaq̄ erit innumerabilium compræhensio causarum. Quid plura? Sin-
guli in reb⁹ humanis naturalibusq; motus ideo ad certos terminos di-
riguntur quoniam a principio certo reguntur nisi enim regerentur in-
de illuc nunq; dirigerentur. Cum igitur vniuersi mundi motus ordina-
tior sit q̄ singuli qui ad illius ordinem referuntur. Ideoq; magis ad cer-
tum terminum sese conferat id est a commune cunctis bonum atq; pul-
chrum. Necessarium est ab vno quodam certoq; principio id est bonita-
te ipa summaq; pulchritudine proficisci.

Veritas est super mentem.

Verum ne forte dum infinitum progressum amputare contendi-
mus ipi quoq; interuallo pene infinito ab ipo disputationis no-
stræ proposito demēter digrediamur iam si placet regrediamur
ad mentem. Quod est in corpore oculus & in oculo visus: Id ferme est
intellectus in anima. Quod rursus. Solis lumen ad visum hoc lumē ve
ritatis ad mentē. Aliud solis lumen est aliud oculus. Similiter aliud ipa
veritas est: aliud intellectus. Alioquin & omnis mens omnino esset ve
ridica. & res quælibet particeps veri similiter eēt intelligentiæ particeps
Oculus tuus quia pars est alterius. idest corporis neq; clare videt om-
nia prorsus neq; sua omnia simul. Si totum corpus tuum oculus vnus
efficiatur: Simul vndiq; cuncta videbit. Nondū tamen idem erit ocul⁹
atq; lumen. Similiter mens tua quoniam pars est animæ ideo neq; clare:
neq; momento eodē intelligit omnia Si totus animus tuus intellectus
vnus euadat. Iam ex animo fiet angelus: clare cuncta perspiciet: neq; tē
porali discursu amplius tum hoc tum illud aucupabit. sed cuncta simul
perspicue contuebitur. Adhuc tamen aliud veritas ipa aliud ipsa mens

erit quæ nihil est aliud q̄ oculus spiritalis ad ip̄m veritatis lumen boni tatisq̄ calorem intelligentia & voluntate percipiendum.

Veritas & bonitas idem sunt.

v Erum perscrutandum esse videtur. Nunquid vnum idemq̄ sit ip̄a veritas atq̄ bonitas. Mittamus quid relationes illæ dyaletice machinentur. Si in rerum ordine falsum atq̄ malum: Falso eē atq̄ male esse inter se reipa non discrepant sequitur vt eodem in ordine verum & bonum: Vere esse & bene esse reuera non differant. Quapropter super rerum omnium ordinem idē in substantia est veritas atq̄ bonitas. Præsertim quia quousq̄ se veritatis eousq̄ & bonitatis atq̄ vicissim se dilatat imperium. Quicquid enim veri idē & boni particeps repetitur: atq̄ conuerso. Hoc ip̄m tamen quod veritas & bonitas nominatur: Mentem quamlibet supereminet. Quia mens non in suip̄ius natura sed in veri & boni possessione quiescit. Ac latius se veritatis bonitatisq̄ vestigia q̄ intelligentiæ propagāt. Vbi enim nullum apparet intelligentiæ munus veri tamen boniq̄ nō nihil latere videtur. Quid ergo dicemus: Deus omnia ad suæ artis exemplar in specie quadam ꝓpria puraq̄ collocat deinde ad suæ largitatis exemplar omnibus ordinem vsumq̄ aliquem ad aliquid benigne distribuit: in illo quidem actu vera. In hoc bona efficit omnia. Rursus deus quando intelligentiæ lucet veritas. Quando voluntati calet bonitas appellatur. Ibi intelligentia illustratur & adolescit. Hic voluntas blande allicitur & impletur.

Deus mentem immenso supereminet interuallo.

m Etiamur præterea si mensurari potest postq̄ deus supereminet mentem q̄ lōgo spacio eam supereminеat. Ha q̄ immensæ dementiæ est conari immensa metiri. Tanto enim dignitatis spacio saltem sursum distat a mente q̄tum spacii mentis discursui patet super se gradatim a clariori in clarius percurrenti & volūtati a meliori melius affectanti. Id vero eousq̄ patet quousq̄ nobis aliquid occurrat prsus immensum. Quod infinitate sua imponat infinito quodammodo progressui terminum.

Deus est ip̄a certitudo & ip̄sum gaudium.

q Vamuis autem extremæ dementiæ videatur mente comprehendere velle quod mentem insuperabiliter mentisq̄ stimulum, id est voluntatem exsuperat: Non tamen dementis est vllo pacto ab ipso saltem velle plenissime comprehēdi. forte enim quod cōprehensibile est cōprehēdere nihil ē aliud q̄ ab ipso fœliciter cōprehēdi qd ergo: Volumꝰne a summa increataq̄ forma quæ nos hactenꝰ clā cōplectit manifestissime cōprehēdi. i. ita cōphendi: vt nos hoc ip̄m minime lateat: Appbēdamꝰ q̄ad possumꝰ q̄ in formarꝫ genere creatarū

summa nobis occurrunt. Summa vero in iis sunt quæ absq medio ad summã increatãq formã sese cõuertere possunt ob id ipm q ab eadem sine medio pcesserũt. Eiusmodi aũt oẽs mentium species esse videnť. Siquidem oẽs diuinitatẽ summã nõ in rebus aliis tantũ sed etiã cæteris omnino post babitis in ipsa vt ita dicam eius excellẽtia quadã quærere: cõsiderare: colere: quotidie possunt. Summa igiť in vniuerso post summũ vniuersi principiũ sunt mentes tanq specula summi. Capiamus quæ in mente sunt summa. i. intellectũ ipsum & volũtatẽ. Rursus quod intellectu est voluntateq summũ. In illo quidẽ supmum est intelligere. In bac aũt velle. Verum quod est vlterius in intelligẽdo supræmum? Quid iterũ in volendo. In illo quidẽ claritas summa. i. exactissima verorum oim certitudo. In boc aũt plenissimũ gaudiũ. i. integra bonorũ oim securaq fruitio. Nibil vlterius possimus vel fingere vel optare. Quid ergo deus est? Certe quantũ in mẽte ipius speculo refulget ex eo deus est clarissima & certissima veritas oim fons verorum. Verissima quoq claritas claritatum. Rursus bonitas infinita quæ dum se ipsa gaudet. Bonis gaudet innumeris. Gaudiũ quoq immensum seipso bonũ: p quæ seipm faciẽs vt alia bona sint quibus gaudere qs possit

Ipsa certitudo vel claritas idem est atq ipm gaudium.

q Vando dicimus deũ claritatẽ esse vel gaudiũ: nõ claritatẽ in intellectu vel gaudiũ in volũtate ponimus sed in seipsis. Neq volumus illic claritatẽ a gaudio discrepare vbi veritas a bonitate nõ discrepat. Est itaq claritas gaudens: gaudiũq clarũ. Claritas inquã gaudio nõ tanq re alia gaudens: sed seipsa. Gaudium nõ alia claritate clarum q seipso.

Sicut lumen nõ indiget oculo: sic veritas nõ indiget mente.

a Liud quidem oculus est aliud radiolus quidã ingenitus oculo Aliud rursus amplissimũ solis lumen. Radiolus ille propria est oculi claritas & in oculo. lumen vero illud cõmunis est oim claritas: claritas nõ egens oculo qui ad ipsam pcipiendã est institutus. Similiter aliud mens: aliud eius ppria claritas. i. radius ei insitus ab initio Aliud deus supeminens claritas claritatũ. Claritas pprie mente nõ indigẽs: quæ ad ipsam pcipiendã pcreata videť. Gaudiũ gaudiorũ omniũ quæ a voluntate qualibet sentiunť: gaudiũ nõ indigens voluntate qua gaudeat. Siquidẽ ipso duntaxat gaudet vnaqueq voluntas.

Summe certitudini nibil est incertũ.

s I solis lumen esset non solum in causa visus visibilisq ipsius: sed etiam omnium causa causarũ: ac visus ipse foret præstantissimus solis effectus & pximus cum pfectio a defectu dari non possit: immo vero opus sit visu perfecto ad indigum generandũ. Certe quicquid in visu bonum præcipue optandumq apparet id totum: ac multo excellentius esset in lumine. Optimum vero optabilissimũq est ocu

lo. Vt neq lumen lateat ipsum: neq cum patet offendat. Immo vehementer oblectet. Lumen igitur & si non haberet oculũ tamen suo quodam pacto: id est seipso tanq sublimiore visu sese clare videret: coloresq omnes in se fonte colorum intueret. Videret quoq se id esse quod omnes vident oculi: omnesq per ipsum videntes: passim ipsum quoq videret. Mitto nunc quod Platonici putant lumen cuncta videre. Deus autem tota mentis causa est & proxima ac mens opus est dei summum. Quicquid ergo summopere menti est optandum tanquã optimum totum hoc iam habet deus modo supra q dici possit præstantiore. Quid vero vel intellectui optabilius q verorum omniũ certitudo? Vel voluntati q gaudiũ omnibus gaudens bonis? Non satis esset mẽti eam interroga. Nõ satis esset ipsi veritatis tota possessio si eam veritas ipsa quã possidet lateat. Non satis omne bonum nisi iocundum occurrat & gaudeat omni. Claritas ergo diuina q̃uis intellectu proprie non vtatur se tamen ipsam minime latet. Neq latet eam alicubi quicq qñ p ipsam vbiq oĩa patent. Quid eñ alicui posset esse certi si certitudini ipsi p quã sunt certa oĩa nõ esset certum.

Vbi pcipuus mentiũ finis ibidem est earũ principium.

S Ed repete hunc in modũ supiora: effectus quilibet impellente naura causam appetit: vt vnde efficitur: ibi quoq pficiat. Causam quidem proximam si talis sit vt in se remotarum omnium causarum munera colligat appetit pprie: atq sub huius forma remotã Propriam enim distinctamq formam a proxima potius causa q a remota sortitur. Igitur in proxima illa quam dixi: vnde proprium principium habuit proprium quoq collocat finem. Sicut ignis in cõcauo lune potius q in sole vel marte terminum assequitur naturalem. Et aer in ignis concauo non in venere vel in ioue. Cum igitur mẽs quælibet natura duce siue in summa ipsa omnium certitudine summe gaudente. Siue in summo omnium gaudio summopere certo dumtaxat proprium præcipuumq finem statuat tanq in causa proxima: quis non videat deum ipsum qui proxima est mẽtium causa esse summam ipsam: vt ita dixerim certitudinem gaudiumq supremum. Certitudinẽ inquam nõ alicuius vel in aliquo vel ad aliquid: sed suiipsius in semetipsa & ad seipam. Alioquin neq pura simplexq esset: neq summopere summa Cum igitur nulla ex parte terminum vllum: mensuramq accipiat: immẽsa relinquitur. Quapropter nihil prorsus admittit incerti. Nihil igitur siue in ea siue extra vel esse vel fingi vnq potest quod ipsi certitudini sit incertum. Quæ dum supereminet omnia supereminenter est omnia. Neq aliunde in essendo agendoq dependet: sed inde alia in vtroq dependent. In qua cum non aliud sit esse ipsum atq certam esse immo certitudinem esse: nimirum dum suiipsius est similiter suiipsius est certa: immo vt loquar rectius certitudo: Ac dum suiipsius quæ cuncta

mirabili virtute complectitur. Certa est pculdubio est certa cunctorũ: im mo vero omnium certitudo. Proinde lumen quodcũqȝ videtur ni- hil est aliud q̃ pure efficaciſqȝ formæ ſpiritalis quædã amplificatio. Vbi igitur formæ puritas efficaciaqȝ minime terminatur: ibi lux pululat infi nita: inde lumen emanat prorſus immenſum. Profecto quod eſt in cor poribus perſpicuitas hoc eſt in ſpiritibus perſpicatia. Quod rurſus in corporibus viſibile lumen hoc in ſpiritibus eſt perſpectio. Vnde cor- pora quæ ad ip̃m magis accedunt facilius vberiuſue refulgent. Atqȝ cõ tra quæ fulgent ſola ſpiritalem ex ſe propagant qualitatem: Igit̃ a ſum mo ſpiritu lux viget & perſpectio ſumma. In eo idem eſt claritas atqȝ p ſpectio. Non dico deum eſſe quandam perſpiciendi virtutem: quæ p- ſpiciendi egeat actu: neqȝ rurſus ipſum appello id quod perſpicere no- minatur: ne vel nixus quidam ad aliud videatur vel compoſitum. Sed ipſo actus vocabulo deum perſpicientiam nuncupo per ſe exiſtentem vel alia claritate q̃ ſeipſa perſpicientem. Verum quid modo dixi pſpi- cientem? Quis enim non improprie dixerit viſio videt ſapientia ſapit Non tamen vel ſapientia inſipida eſt vel viſio cæca. Similiter ipſa pſpi- cientia neqȝ pprie dicenda eſt pſpicere quicq̃: neqȝ rurſus aliquid alicu bi eſſe quod non perſpicuum illi ſit atqȝ perſpectum: ſicut enim perſpi- cientiæ huic vel illi perſpecta ſunt hæc illa: ſic illi ſummæ infinitæqȝ per ſpicientiæ perſpicua pſpectaqȝ ſunt omnia. Ibidem quoqȝ ſumme abũ- dat lætitia vbi ſũma claritas emicat: quæ læticiæ eſt ſpiritalis origo. Im- mo idem eſt ibi claritas atqȝ lætitia. Nihil enim vel in oculo qui in cor- pore maxime ſpiritalis apparet vel in ipſo ſpiritu aliud quicq̃ exilara- tio eſt q̃ vel claritas ipſa vel illuminatio congrua. Quis nam ambigit omne ibi gaud um dominari vbi eſt omne bonum? Si quidem gaudi- um tanq̃ optimum maxime omnium exoptat̃: atqȝ ipſum eſt tum bo ni ipſius circũfundentis ſplendor & gratia tum circumfuſe virtutis am plificatio quædam circa bonum.

Deus eſt claritas lætiſſima & læticia clariſſima.

V Bi igitur volum⁹ rectiſſime loqui deum ipſum neqȝ intellectũ proprie nominamus: ne intelligendi egeat actu: neqȝ etiã ipſam intelligẽtiam ne in quodam intellectu maneat: & alio quodã lu mine repleatur. Immo claritatem ipſam mirifice lætam læticiamqȝ clariſ ſimam. Quam ita omnes ambiunt intellectus: ſicut aſtra omnia ſolem Claritatem inquã radiis certitudinis ſua cuncta videntem: & vt videãt videnturqȝ efficientem. Flamis inſuper gaudii ſui tanq̃ voluptate om- nium genitrice ſingula facientem. Facta quoqȝ fouentem. Fouẽdo rur ſus viuificantem: iuua ſenſu mouentem. Mota ratione trahentem. Ra- pta deinde mente ſiſtentem. Conſiſtentia tandem ſuiipſius veritate bo nitateqȝ prſus implentem.

Deus volendo res facit & mouet potiusq̄ intelligendo.

S Ed delectat nescio quomodo ab eo quod in corporibus ē pulcerrimū ad optimum spiritum similitudine quadam rursus ascēdere. Ergo queadmodum sol dei similitudo eadem luce in seipso fulget & suo pacto calet: eodem quoq; radio singula illustrat & calefacit: veruntamen calefaciendo potiusq̄ illustrando res facit & mouet. Sic deus ipse solis exemplar eadem claritate & claret ipse sibi suo modo intelligendo & gaudet ipse secū suo modo volendo. Eiusdem præterea claritatis radiis vt vocabulis aliqn̄ loquamur humanis intelligit vtq; vult omnia. Verum nō tam intelligēdo pcreat q̄ volendo. Vnde omnibus & animalibus & naturis videt̄ esse tributū vt appetitu quodam p natura cuiusq; ac etiam voluptate sibi similia generent. Meminisse vero debemus deum sicut intelligendo se intelligit alia quæ sunt quidam ipsius intelligentiæ radii sic volendo se. id est seipso gaudēdo velle alia simul illisq; gaudere que sunt quidā affectus ipsius effectus. Genusq; actionis eiusmodi. s. voluntarium quia pfectissimum est deo agentium pfectissimo couenire. Quod em̄ voluntate agit libera præstantius agit q̄ quod impulsu nature necessario impellit̄ ad agendum Fœlicissima certe est actio in qua auctor sue actionis est dn̄s: vt ipse finem & modū & mensuram præscribat agendi: finem quoq; proprium certasq; vias operibus suis instituat. Profecto si deus ita naturali qualitate faciat sicut ignis calefacit caliditate maxime oīm compositus erit: quādoquidē a naturalibus formis eius inter se distinctis res innumerabiles procreabit: præsertim illas quæ sola possunt creatione produci scilicet materiam ipsam & formas vel separatas a materia vel separabiles. Preterea non vicissitudine quadam distribuet singula. Sed cuncta simul effundet immo confundet. Adde q̄ cum sit actus immensus repente omnia coget. agitabit speras mundi momento. Nihil relinquet in vniuerso contingens: consultationis auferet libertatem. Nunc vero quoniam omnia efficit voluntate: iccirco ea potissimum mensura qua vult nimirum facit & mouet & sistit. Non difficile intelligit vniuersa in quo intelligere idem est atq; esse. Non difficile singula facit & curat: in quo idem est facere quod & velle iam facere. Intelligit ille omnia vera dum seipsum intelligit omne verum. Vult etiam bona omnia dū vult seipsum qui est omne bonum. Alia diuinæ intelligentiæ voluntatisq; ratio est. Alia est humanæ. Homo tunc vere ipsas rerum rationes intelligit quando ita præcipue vt sunt intelligit. Hæ autem iccirco sunt veræ quoniam ita sunt vt deus intelligit qui ipsa veritas est. qua & vera sunt omnia & vere passim intelliguntur. Humana voluntas singula ideo vult qa bona. Singula vero creata ppterea bona sunt: q̄ hæc ipsa vult deus q ipsa bonitas est: qua & bona sunt & bn̄ singula volum⁹.

Deus oībus puidet pcipue mētibus qa sunt ex eo pxime pcreatæ.

v

Nde constat causam primam voluntatis suæ benignitate omni
bus prouidere quia maxime sua sunt omnia: Certe cum sit ma-
xime causa tam in conseruando pficiendoq̃ causa ē q̃ efficiendo
Præcipue ad summū bonū summa pertinet ꝓuidentia. Quæ nihil ē ali-
ud q̃ diffusio & cōseruatio boni. Constat præterea sequētes causas duꝫ
a prima generandi fœcunditatem ꝓcliuitatēq̃ accipiunt: prouidendi q̃
q̃ suis ab eadem diligentiā adipisci. Si quis vero neget mundū tum
artificiosissima ratione tum voluntate benignissima gubernari: hic mi-
hi videtur neq̃ rationabilem pulcerrimūq̃ rerum ordinem in seipsis &
inuicem & ad totum: neq̃ mirabilem singulorum cōmoditatem vbiq̃
singulis aptissime seruientem mutuūq̃ rerum vsum considerauisse. Sa-
ne commoda habitatio tanq̃ finis fabrum mouet quasi agentē causam:
vt certam quandam domus formam excogitet ob quā formam rursus
certam quærat materiam. Vbi finis mouet agentem agēs formā: forma
materiam. Idem accidit in ciuilibus bellicisq̃ consiliis. Quo fit vt finis
sit causa causarum. Ideoq̃ omnes causas antecedat. Sunt autem natura
lia omnia certi alicuius finis gratia instituta cum singula ad singulos po
tissimum vsus cōducere videant̃. Puta clauiculus palmitis quē capreo
lum vocant ad hoc natus est: vt vitem proximæ arbusculæ vinciat. Hic
vinciendi actus causa est vt ortus sit capreolus. Quia vero quod nullo
modo est id neq̃ esse potest essendi causa affectui cuiq̃ neq̃ causas om-
nes mouere necessarium est actum huiusmodi & ante capreolum & an
te reliquas omnes vitis causas extitisse. Non autem extitit in corpori-
bus nisi nouissime. Ergo in natura quadam incorporali rectrice corpo-
rum extitit longe priusq̃ in palmite. Quæ quidem natura vitis artifex
gratia talis actus ꝑ formā suam capreoli formam in tali quadam mate-
ria figurauit. Sed vtrum actus huiusmodi in natura illa præfuit ſm natu
ræ modum. An ſm ꝓpositum voluntatis? Certe ſm vtrūq̃. At ex illo
idem erat quod agentis forma quædam & effectus ipsius exemplar ex
hoc erat finis. Vbi aūt artificiose volūtatis ꝓpositū ē ibi mens. Quapro
pter p̃est om̃ibus corꝑalib⁹ diuina mens: q̃ corꝑaliū oīm formas intelle
ctuali mō cōplectit̃. Singula ad suos dirigit fines: Ad vnū deniq̃ cūcta
Maxie vero oīm mētes nō solū angelicas verūetiā hūanas: de⁹ curat &
diligit tāq̃ filias ex eo ꝓxime ꝓcreatas. Cū.n. indiuidue & sepabiles a
materia separatæue sint non possunt ex præcedēte vel parte vel materia
confici: ex nihilo vero qđ ifinite ab ipo esse distare videt̃ agere aliquid
solius infinitæ virtutis est opus.

Omnes mentes sunt indiuiduæ sepables a materia sempiternæ.

q

Vod autem mentes indiuisibiles separatæq̃ vel separabiles a
materia sint inde patet. Quoniam rationem ipam indiuisibilē
ac penitus separatā per quā res multæ indiuisibiles separatæq̃
sunt & noscunt̃: rationē inq̃ ipam ꝓprie inq̃tum indiuidua separataq̃

est attingunt. Quemadmodū vero lineæ indiuisibile centrum non ali-
ter q̄ꝫ ꝑ ipsarum indiuisibile punctum: sic nos indiuiduam secretāq; na
turam nō nisi ꝑ virtutem indiuiduam & secretam attingere possumus

Deus quibus esse ꝓducendo tribuit temporale iisdem ꝓuidēdo be
ne esse temporale ꝓcurat. Quibus aūt eternum esse sua incorpabili lar
gitate cōcessit iis bene esse nō tam ad tempus dirigit q̄ꝫ in eternū. Vn-
de bis res ita disponit in tempore vt q̄ꝫuis nō videant̄: bis bone qui ip
sam nō vident eternitatem: tā sint apud illos optime semꝑ qui quo pa-
cto tp̄s eternitati seruiat nō ignorat. Quod aūt mētibus vitā tribu-
erit sempiternam: nunc ab ipsa rōne & luce breuiter ꝑspicua rōnis luce
monstrabimus. A ratione primū bunc in modū. Si rei cuiusq; ratio
quæ ꝓpria speciei diffinitōe monstrat̄ aliter se babere nō pōt: quicūq;
dubitat vtrum summa ipsa rōnum rō aliter babere se possit: is tunc vel
rōne non vtitur vel abutur. Summa igitur rō est eterna siue potius est
eternitas. Hæc mentibus oībus passim sese insinuat: qua vbicūq; placu
cuerit ꝓ arbitrio possint ratiocinari. Atq; eousq; quādā eternitatis suæ
largit̄ ꝓprietatem: quousq; sub rōnis ipsius munere boc est ratiocinati
one eternæ rerum rōnes inquantū eterne sunt capiunt̄. Ac rōnis eter-
nitas rōq; eternitatis sua quadā diffinitōe compꝛbendit̄: A luce dein
de bunc in modū: Immensam diuini solis lucem inextinguibilem esse
nō dubitant: quicunq; vmbratilem eius imaginē in cœlesti sole lucentē
extingui nunq̄ꝫ animaduertūt. Siquidē in summo puroq; actus cuius-
libet actu nulla pōt passio vel priuatio fingi. Sicuti neq; vel in potentia
infima vllus. Actus vel in mera priuatōe babitus vllus. Lux illa super
cœlestis ꝑ omnes mentes suꝑ cœlestia cogitātes quasi stellas ꝓ natura
cuiusq; late diffundit̄. Eatenus vero suam illam inextinguilē seruat ꝓ-
prietatem: quatenus ꝑ eam quod extingui non pōt ab eo quod extin
gui pōt quadā rōnis luce discernit̄. Et qua rōe vel boc extinguibile sit
vel illud inexcinguibile demonstrat̄. Nempe sub rōne inextinguibilis
ꝓprietatis lux illa tributa est: vbicunq; rō inextinguibilis cuiusq; natu
ræ ꝑspicitur. Et summis ipse naturæ lucisq; cuiusq; fons siti quadam na
turali ꝓprie quærit̄ amat̄ & colit̄.

Marsilii Ficini Florentini ad Ioannē Caualcantē amicū vnicum de
raptu Pauli ad terciū cœlū: & animi immortalitate.

n On licet nobis mi Ioannes bis tēporibus ob epidimiæ suspiti-
onem vna sicuti consueuimus familiariter in terra vitam agere.
Verum quid nam probibet interim nos in cœlo vbi nulla pe-
stis formido solicitat nos versari? Ergo amice age iam refugiamus in
cœlum. At inquies forsitan in quod nam & multis potissimum? In il-
lud certe cuius radiis inflamati tamdiu in terra cœlestem vna vitam agi
mus. Nunquid meministi Ioannes cum olim nobiscum in edibus tu-
is cenaret vir ille probatissimus Bernardus renerius noster qua de ra-

ptu Pauli in tercium cœlum disseruimus: Instauremus conuiuiũ illud hodie: vt in eo inuita epidimia cõuiuamus.

Dyalogus inter Paulum & animã: q ad deum nõ ascendit̃ sine deo: & de fide spe charitate. MARCVS.

d Ic oro beatissime Paule si modo licet homini loqui quomodo in cœlum ascenderis & cur in tercium. PAVLVS. Absit a nobis absit Marsili ꝓcul impietas tam supba: vt illuc ascendisse dixerimus. Nolo em̃ meipso in huiusmodi reuelationibus gloriari. Gloria mea ois solus ille rex gloriæ deus. Nõ ergo ascẽdi Marsili sed rapt⁹ sum in cœlũ. Grauia elemẽta mũdi alta nõ petũt nisi eleuent̃ ab altis. In cole terræ cœlestes nõ scãdũt grad⁹ nisi cœlestis pr̃ traxerit illos. MARCVS. Doce obsecro & hoc Paule p illũ q te rapuit quos nã ille ex oibus rapit potissimũ. PAVLVS. An hoc ignoras: qđ nemo põt quisquis vel rapit aliquid vel rapitur ignorare: Rapit ille cæteris quẽ amat ardentius. Ardẽter amat amantẽ. Non vult benignissimus ille raptor abs te aliud quo fœliciter rapiaris ab ipso nisi vt vel mediocriter velis rapi: sed hoc quoqꝫ nunqꝫ velles nisi ille antea voluisset. Quemadmodum luna non refulget in solem nisi a sole prius accensa: sic ipsum non amas amorem nisi amore ipso te amãte atqꝫ afficiẽte fuerit inflamatus: hũc rursus nõ inuocas instar eccho nisi prius teuocãtẽ: nõ apphẽdis eũ sicuti neqꝫ locũ nisi cõpræhendẽtem. Finita quidẽ vt plurimum capere potes: etiam si ab illis nõ capiaris. Infinitum vero cape nihil aliud est q̃ capi. Et queadmodum imago in speculo nõ respicit vultum nisi ipsam vultus aspiciat: immo etiam qñ hæc vultum videtur aspicere: nihil hoc aliud est qꝫ aspici hanc a vultu. Rursus quemadmodum actio motusqꝫ nõ metiunt̃ nobis tempus nisi tempus hæc ipsa reuera dimetiatur: sic anima neqꝫ respicit deum nisi ipam prius aspicientẽ neqꝫ iudicat nisi di iudicantem. MARCVS. Sed age o nimium dilecte deo doce nos tercio: cur in tercium cœlum maxime fueris eleuatus: vt inuisibile illud videres quod & vbiqꝫ est sicut in tercio. Ac si vsqꝫ est præcipue est potius in supræmo. PAVLVS. Non sic ha nimium terrestris homo non sic sup cœlestia capiunt̃. Mitte secundi cœli argutias a mercurio adinuentas Mitte sexti leges conditas vt vultis ab ioue. Mitte septimi philosophiam vt aiunt hominibus a saturno donatam. Non attingunt ista veritatem ipsam mercurii iouis saturni ꝓcreatricem. Vis solem attingere quarto currentem cœlo in quo rex ille mundi suum posuit tabernaculum: Eia scande cœli tercii dorsum quarto contiguum. Venus illic tibi ꝓtinus quo ad ipsa poterit largiet̃ quod alii præstare non potuerunt. Dare dicitur venus amorem vulgo vulgarem. Auget certe enim angelus egregiam viris egregiis charitatem. Charitatem inquã a triplici super cœlesti cœlo tam in celum terciũ eiusqꝫ angelum q̃ in nostrũ animũ influentẽ. Hanc siquidem sanctus dei spũs primũ seraphinis inurit. Il-

li secũdo principatibus principale huius mysteriũ obsequiũq; iniũgũt. Hi tercia regentes speram accedunt ibi veneris angelum. Vnde charitas insita nobis a deo continue alitur adolescit atq; pficitur. Quid plura: Vis ne dimissis ambagibus breuiori tramite solis attingere solem. Primũ sit tibi cœlum fides. Qua firmiter credas hũc esse tibi in primis amandũ a quo & tu hoc ipm habes q possis amare quicqd vsq; ames & quæ diligunt id ipm q diligenda sint habet. Secũdũ spes. Per quã pculdubio expectes ardenter redamari ab illo: quem nisi ante amatus ab eo amare nõ posses. Terciũ charitas: Quæ te & sponte cogat & necessario alliciat. cæteris omnino dimissis illũ amplecti quo solo dimisso nihil possides: quẽ si possides solũ nihil est ex oibus quod dimiseris: sine cuius vlnis neq; amplecti teipsum vales neq; alia neq; illum. Hic ego o anima nimiũ vagabũda hic solũ præciosissima dei penetralia penetraui. Quæ nisi a patrefamilias aperiant nõ videntur. Non autẽ patitur domus omnipotẽtis olimpi nisi mentibus hoc ipm fide quærentibus spe petẽtibus charitate pulsantibus. Charitas aũt aliorũ finis est oimq; pfectio: cuius igniculis quondã accensus helias igneo quodam curru raptus ad cœlũ fuit Cuius & ego flamis raptus sum ad cœlũ. Deniq; hoc tibi maneat alta mẽte repostum. Frigus a tenebris: tenebræ a morte depẽdent. Calor aũt a lumine: lumen dependet a vita. Quapropter frigus ad tenebras tenbræ deducũt ad mortẽ. Calor aũt ad lumen lumen pducit ad vitam.

Curru fidei spei charitatis species in tercium ascẽdit cœlum. Primo quidẽ p virtutes ciuiles purgatorias animiq; purgati.

t Rino aũt hoc cœlo quasi vehiculo quodam id est fide recta: spe firma ardentissima charitate: species pcurres triplex cœlũ. Vbi dulcem patrẽ patriamq; reuises. Vnde terq; quaterq; .i. septies fœlix euades. Primo quidem horum trium meritis tria quoq; virtutũ tibi genera diuinitus donabunt. Ciuiles virtutes & purgatorie animi purgati. Quæ quidẽ faciãt vt nescias vtrũ in corpe sis an extra corpus Quibus formatus exẽplares deniq; virtutes attinges q nihil aliud sãt q deus. Videbis em tractus a dñi spũ a claritate in claritatẽ in trib9 hisce generibus rõnẽ virtutis magis gradatim magisq; pficere. Qd qdẽ fieri nõ posse cognosces nisi ppingore qdã rursusq; ppinquiore accessu ad diuinã ipsã sũmaq; virtutis ideã: vt in eadẽ imaginẽ trãsformeris

Secundo in cœlũ itur tercium p regionem planetarũ p cœlũ stelliferum p christallinũ.

s Ecundo p planetarum septem regionem quod cœlũ quasi primum vagũq; est ad speram transibis octauam quod est ordinatissimum syderum firmamentum cœlumq; secundum. Ab hoc quia motu gemino agitatur atq; diuerso ad christallinum. id est perspicuum nitidumq; te cõferes quasi tercium quoddam cœlũ: cuius vn.. s

est motus & simplex: Ibi aquæ quæ super cœlos sunt laudent nomē do
mini. Ex huius vertice statim in empyreo quod totum ardor quidā est
saluberrimus agnosces vitale illud dei lumen: cuius exuberāte bonita-
te tantus tanq̄ saluber illic ardor accenditur. Planissimeq̄ perspicies &
diuinum lumen veritatemq̄ ipsam in ardore illo. id ē amore potissimū
habitare tanq̄ in tabernaculo solis: & ardorem illum lumine nasci atq̄
vigere.

Tertio tertium cœlum scanditur per mundum visibilem per mū-
dum phantasticum per mundum intelligibilem.

t Ertio totum mundi corpus tanq̄ cœlum vnum trāsibis oculis
manifestum. Atq̄ ad eius imaginem phantasia depictam tanq̄
secundū cœlum te conferes. Deinde & vniuersum corpus visibi
le & imaginem corporis phantasticam dimittens ad naturā ipsam qua
necessario constat & rationē qua definitur intelligentia perges. Quod
terciū tibi erit in mente cœlum super sensum & phantasiam. Hic subito
intelligentiæ tuæ intelligentia diuina subrutilat. Quid enim aliud est ra
tio vniuersi partiūq̄ illius q̄ ars illa æterna qua eum suus disposuit arch
itectus? Si enim a corporeo quodam artificio materiam relicto ordine
subtrahas quod reliquum est mens est artificis tuæ iam mēti conspicua

Quarto tertium cœlum petitur per spirit⁹ inrationales rationales
intellectuales.

q Varto esto primum tibi cœlum spiritus omnis infra tuum. Se-
cundū tuus spiritus sit ob rationis munus quo inrationalia iu-
dicat quidē: sed ab eis non iudicaē illis longe præstantior. Ter-
tium angelus qui oculos quidaʒ est lucidissimus: cui quidem nota mo
mento stabili sunt: quæ tu temporali quodam discursu aucuparis. In an
gelo deum continuo conspice: tanq̄ lumen in oculo lucido & in momē
to stabili æternitatem.

Quinto ad tertium transitur cœlum p tres angelicas hierarchias.

q Vinto scito queādmodū in te qui paruus es mundus tres sunt
spiritus: naturalis in iecore: vitalis in corde: animalis in cerebro
quo solo finitum percipis lumen: ita circa ampliorem hunc mū-
dum tres esse spirituum exercitus diuinorū quasi tres speras intelligibi
les circa diuinū centrū iugiter se voluentes. Sed alios regionē mūdi lu-
naæ subiectam præcipue gubernare. Alios cœlestia regere Alios sup cœ-
li verticem volitare.

Tenebræ lucidæ: lux tenebrosa: lux mera. Nouem angeloꝝ chori

v Olito & ego hac & illac ad votū aliis sublatus seraphinoꝝ. Et si
nihil vsq̄ reperio extra immēsum bonū qđ vniuersum & omni
no intrinsecus imbuit & infinite extrinsecus ambit: tamē qcqd
reperio quod non sit ipsum bonum. video ex lucidis quibusdam tene-
bris & tenebrosa quadaʒ luce componi. Scio neq̄ tenebras posse seipas

illuminare neq̄ lucem a tenebris compræhēsam ex seipsa lucere: alioqn in se vigeret ac purissime plenissimeq̄ luceret. Lucere ergo eā animad uerto ex ipa luce in qua tenebræ non sunt vllæ. Ideoq̄ quando lucet in tenebris tenebre ipsam non compræhendunt. Hoc autem est absolutū ipsum in se bonum neq̄ subiecti neq̄ causæ neq̄ graduum neq̄ loci neq̄ temporis limitibus compræhensum. Quoniam vero omnia naturali instinctu bonum appetunt tanq̄ finem: quo solo perficiantur concludo bonum idem esse principium a quo cuncta efficiantur Hoc cum ex se & sui gratia efficiat omnia & perficiat certe ad suipius exemplar tanq̄ medium cuncta disponit. Est ergo principium mediū finisq̄ cunctoru3 Et quia omnino indiuisibile est in quolibet trium continētur & reliqua Finis autem actionis mouet quodammodo principium ad agendum: Principium mouet exemplar operis atq̄ formam. Huc omnes beati spiritus assidue oculos mentis intendunt: Singuli tria hæc intuentur sed diuersi ratione diuersi. Atq̄ in his inspiciunt veras rerum omnium quæ in vniuerso sunt rationes. Seraphini finem ipsum ꝓprius attentiusq̄ q̄ reliqua contemplantur. Cherubini in fine principiu3. Throni in fine medium speculantur. Dominationes autem ipsum principiū. Virtutes in principio finem. Potestates medium in principio. Principatus & si mirantur omnia tamen medium proprius & vt ita dicam libentius intuentur. Archangeli in medio finem. Angeli principiū in medio contemplantur. Fœlices animæ pro diuersis piæ vitæ meritis morumq̄ ad angelos diuersos similitudine nouem gradibus in speris patriæ nouem sequūtur nouem ordines angelorum. Mitto libēter animas infœlices: quæ infra lunam sub terra caligine vbi eas nouies stix interfusa cohercet nouem turbas malignorum spirituum comitantur.

Dei lumen in ardore empyrei cœli refulget.

c Vm dimissi spiritus tenebrarum subito e summa lucentium spirituū specula lumen mihi corruscauit immensum. Vidi illic seraphinos amore ardentes immenso. In ardore huiusmōi lumē infiniti boni infinitum mihi refulsit. Sæpenumero cogitaueram ante raptum si bonum ipsum est voluntatis potiusq̄ intellectus obiectum sequi vt animus volūtatis flagrantia ipso bono fruatur magisq̄ intelligētiæ claritate. Agnoui illic statim raptus me vera cogitauisse: cum viderem non cherubinorum scientiā imo charitatem seraphinorū deo eē q̄ proximā. Merito cum omni natura sit vt appetatur: & appetibilis ipsius ratio vt sit bonum. infinitum ipsum bonum ꝓxime sequitur flagrātissimus amor subitoq̄ consequitur.

Sexto in terciū confugitur cœlum per tres trinitatis personas.

b Vc age me sequere sexto quantum potes: o mens ꝓprie infiniti boni ipius auida mens ꝓprie infiniti filia boni. Ha ꝓpera nec te pigeat nam potes o bona mens tantū quātū velis. Vbi.n.so

la voluntate proceditur & proficitur: ibi sequi nihil aliud est q̃ velle seq̃. Bono igitur animo esto. Nempe si finis ad quem quodãmodo sine fine moueris proprie est infinitum bonum necessario principium a quo ꝓprie moueris est infinitum bonum. Quod quidem cum ex seipo sui q̃ ipsius gratia sit omniumq̃ origo: certe ex se & sui gratia mouet oĩa. Præcipue vero ac proprie spiritum præcipue hoc ipsum & proprie appetentem. Pater tuus vsq̃ adeo bonus quando non male id est non frustra tibi dedit vt naturaliter huiusmodi bonũ vsq̃ adeo sequi velles dedit simul & vt assequi quandoq̃ posses & consequi. In rerum ordine sicut nosti bona sunt oĩa. Præcipue quia pulchre vtiliterq̃ ordinata sunt: & bonum naturaliter appetunt. Si cuncta bona in rerum ordine in vna quadã communi boni natura conueniunt: in qua cuncta bona sunt vnũ bonum. Necessario penes rerum ordinatorem: vnum bonũ est cuncta bona. Sane natura illa communis & vna quæ in multitudine omniũ iacet & continetur ab omnibus ab vna quadam emanat forma quæ in se ipsa super omnem multitudinem est & continet omnia. Sed vltra ꝓgredere: si quod infra rerum ordinem cogitas dicis infinite malum cur non etiam quod supra rerum ordinem extat fateris infinite bonuꝫ: si ad bonum propagatio pertinet quo enim & quando quælibet perfectiora sunt eo & tunc magis propagari videntur proculdubio penes infinitum bonum existit infinita propago. Propago inq̃ intima. Nihil enim infinitum reuera existit extra ipsum. Ibi est igitur pater & filius. Penes patrem bonum infinite filiumq̃ infinite bonuꝫ infinitus viget & amor. Si quilibet trium eque infinitus est etiam æquales inter se sunt atq̃ similimi. Si infinita natura atq̃ plenitudo cum nihil relinquat extra se suitotumq̃ penitus compræhendat non nisi vnica esse potest: Vnica est substantia trium. Adde & simplicissima. Si modo potentissima esse debeat ac tam potentia in vnione consistat q̃ in diuisione debilitas. Iam igitur o anima trina & vna spiritus vnus intellectu volũtate memoria constans etherem vna mecum vnicum conscendisti cœlumq̃ trinũ. Intra cœlum tria in vno sole vidisti equalia inter se & similia: Formã figuram atq̃ lucem. Solemq̃ in tribus his nõ triplicem sed vnicum iudicasti. Supra cœlum in vna bonitatis ipsius natura ꝓpagantẽ inuenisti ab æterno propaginem & amorem. Neq̃ tres in his naturas sed vnicam agnouisti in seipsa se iugiter propagãtem plenissime similiterq̃ amantẽ & quod hic diuinitus aspexisti haud quaq̃ licet aliter vnq̃ homini loq̃ q̃ tres personas vnumq̃ deum.

Septem circa animam septennarii.

[S]Eptimo cõsidera mecum o anima septem capitalibus sceleribꝰ expurgata a septem malignis spiritibus: libera quam septẽ planetarum munera extrinsecus ornant vt fœlix appareas: septem spiritus sancti dona intrinsecus imbuũt: septem angeli dei thronum cir-

cundantes ducunt vt reuera sis foelix. considera mecum septima hac lu-
cis die in qua reuera quiesces hora scilicet diei septima qua clarissime p
spicies: ut septies in ea luce sis beata quæ indulgere tibi dum misera vi-
uis septuagies septies pollicetur.

Septimo mens tertium cœlum attingit dum considerat deũ in cre
aturis. Creaturas in deo deum in seipso.

c Onsidera mecum vnum trinumq; supercœleste cœlum: videli-
cet primo deum patrem tuum in rebus ab eo creatis. Res dein
de creatas in deo. Tertio deum ipsum in semetipso. In quod q
dem tertium cœlum optime raptus sum olim vt & ipse haud vlteri9 pes
sime raperet & quicunq; in terris miserrime rapiuntur illuc mecum bea
tissime raperem.

Trinitas creatoris in nouem creaturarum trinitatibus reperitur.

d Iuinam trinitatem in rebus cũctis agnosces dum in eis nouẽ tri
nitates considerabis quas imitantur nouem ordines angelorũ
In vna. s. cœli machina figuram lucemq; & motum. In quolibet
spiritu supra cœlum substantiã & vim & actionem. In omni spirituũ nu
mero tres hierarchias: in q̃libet hierarchia tres ordĩes. ĩ quouis cõposi-
to sub cœlo materiã formã virtutẽ. In oĩbus mensurã numerũq; & pon
dus. Rursus potentiã ordinẽ vtilitatẽ. Præterea principiũ mediũq; & fi
nẽ. In teipã memoriã: intelligẽtiã volũtatẽ. In sciẽtiis naturalẽ rationalẽ
moralẽq; facultatẽ. In qualibet trinitate primũ dei potentiã patrẽq; re-
fert. Secũdũ sapientiã & filiũ. Tertiũ amorẽ spiritumq; benignũ. Sic in-
uisibilia dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur.

Definitio & diuinitas animi.

b Ic dũ in rebus tanq; diuina deũ reperi. repis & teipãm. Quippe
si in corpib9 inuenis spiritũ: in tenebris lucẽ: In malis bonũ. In
morte vitã: æternitatẽ in tpe. In rebus finit; infinitũ memẽto te
esse spiritũ incorporeũ: lucidũ natura bonũq; ĩmortalẽ æternæ veritatis
ac stabilitatis immensiq; boni capacem. Hucusq; primũ sit tibi cœlum e
cuius vertice tam deum q̃ te in rebus cunctis agnoueris.

Quod res creatæ in creatore reperiunt̃ p rationes ideasq; diuinas.

a Ccede amabo ad secundũ vt inde in deo res oẽs inspicias: cũcta
dei opa cernit ĩ deo: q̃sq̃s dispositionẽ formãq; dom9 ĩ p̃refamili
as. Regni ĩ rege artificii ĩ artifice. Sciẽtiarũ in sapiẽte cõsiderat: sp
tñ hui9 memor q̃ q̃cũq; hi cũ tpe & labore meditãt̃ & agũt: æterna veri
tas infinitaq; illa virtus momẽto ꝑut vult & facilime pagit p̃sertim cuz
& intelligere in deo nõ aliud sit q̃ esse & agere non aliud sit q̃ velle.

Sicut cuncte naturales formæ in vna materia: sic cuncte earum rati
ones in vno artifice congregantur.

f Ed ecce video communem quandam in mundi machina molẽ
Intueor formas ĩ mole diuersas. Scio aliđ eẽ formatã molẽ aliđ

formas esse formantes: & quia molem hanc tanq̃ fundamẽtũ intelligo
ordine quodam antecedere formas segrego mente hanc ab illis: eamq̃
vel in abyssum dispergi vel colligi in punctũ seorsum excogito. Seruo
aũt vtcunq̃ possum formas. Sed in quo eas seruo? In vna quadã com
muni cunctis essentia. Cunctæ eñ cõmuniter in eo quod sunt cõueniũt
In essentia in quã indiuisibili formas prorsus indiuisibiles. Iam eñ di-
mensiones ab iis oĩbus segregauimus. Volo insup ex qualibet rerum
specie vnam hic existere formã. Et quẽadmodmu omnes naturales for
mæ quæ participatõe quadã tales sunt vel tales in vno quodã subiecto
p se infinitæ patiente id est in prima materia cõgregant̃: sic omnes que
p essentiam tales sunt: id est formarũ rões cõgregari volo & video in
vno quodam fonte p se infinite agente.

Deus est infinita vitarum vita lumenq̃ luminum.

Bi actus est infinitus est & vita atq̃ illa quidẽ pœnitus infinita
Siquidem vita est intimus & absolutus actus essentie. In vita
infinita nihil est quod non pfectissime iuuat. Quod ergo factũ
est ab eo ipsa vita erat. Vbi aũt pennis actus & vita viget immensa ibi
absolutissima est intelligentiæ lumen: Siquidẽ intelligẽtia est absolutõ
vite reflexio q̃ eius in semetipsaʒ. Ergo vita hæc est lux hominũ. Quæ
& in tenebris lucet. Sed tenebræ eam nõ cõphenderũt. Diurnum lu-
men sanis quidẽ oculis est iocundũ: egrotantibus molestissimũ. Radi-
us dei bone menti benignus aduenit paterq̃ & gratia nominat̃. Male
aũt rigidus iudex est & furia: Per hanc lucem verã quæ illuminat oẽm
hominẽ venientem in hunc mundũ: modo vidisti res omnes in deo ip
ipsumq̃ deum. Quicquid eñ est in deo simplicissimo est ipse deus. Illa
igitur series idearum quã in deo intellexisti diuina ipsa sapiẽtia est; que
verbum dei est apud deũ atq̃ ipse deus. per quæ ipm facta sunt omnia.
Ideo & ipse deus reperit̃ in oĩbus: & oĩa inueniunt̃ in ipso.

Mens reperit eternitatẽ suam in rationũ idearumq̃ eternitate.

Nuenisti & hoc tu modo immortalitatem tuã. Quo eñ pacto
potuisses a mũdi formis mortales cõditiones secernere & ratio
nes inde immortales cõcipere: in eternã dei vitã intellig ẽtiaq̃
hmõi rões redigere actuũ illum cogitatiõe quodãmodo vt ita dicam
efficere effectorẽ: nisi ipsa immortalis esses eterneq̃ dei vite & intelligẽ
tiæ capax. Diffidant ergo diffidant de sua immortelitate hoĩes flagitio
sissimi quorũ animulæ quærentes vitam solum in regione mortis iam
diu mortuæ sunt vitiorũq̃ sceno sepultæ.

Immortalitatis fiducia accepta ex gradibus cõtemplatõis quatuor.

V vero confide mecũ cœlestis aĩa quæ dum apud deum cõtem
plaris veras creatarũ rerum oĩm eternitasq̃ ratões quodãmo-
do cõpræhendis cuiusq̃ rõnis eternitatẽ. Eternitatis rationem
Veritatem eternitatis. Veritatis eternitatẽ.

Gradus quattuor.

p Rofecto rationis æternitatem sentis quando iudicas speciei cuiusq; ratione diffinitioneq; adeo certā cōsistere vt aliter vnq; se habere nō possit. Puta q hō sit animal rationale: & qd circul' sit figura in seipsam couersa a cuius centro ad circūferentiā oēs rectæ lineæ ductæ sunt æquales necessario semp fuit sempq; erit verū. Ratione æternitatis intelligis: quādo æternitat' naturā ita diffinis. Eternitas ē nomē tum siue punctū p se semp stabile: cuiq; neq; antecedit punctū neq; succedit ita mēsura quietis vt motionis mēsura ē tempus. Eternitatis veritatē cognoscis quādo pbas in eo solū esse verā æternitatē qd ex se & in seipso sine principio ac fine quiescit. Veritatis cernis æternitatem vbi argumētaris neq; incœpisse vnq; neq; desinere veritatē. Alioquin fuisset veritas ante seipsam foretq; post seipam. Nempe si cœpisse dicat quādoq; ante ab æterno verū fuit & nō nisi p veritatē fuit verū veritatē ipsam quādoq; fore. Ac etiā desinere cogitetur: deinde in æternū veruʒ erit & nō nisi p ipam met veritatē erit verū veritatē aliquando extitisse

Immortalitas animi ex pportione ad immortalia.

a Ttende anima sitibunda liquoris æterni. Memento te non possem æternū omino obiectū attingere nisi tibi aliqua cū illo inesset pportio. Ergo si non ab euo saltē viuis in euū. Neq; solū attingis cū aliqua esse æterna & qualia sint argumētaris. Sed etiā p natura tua penetras quādo intrinsecā illorū naturā quasi in suas quasdā partes viresq; distinguis. Imo etiā quodāmodo cōpræhēdere videris quādo diffinis. Mitto quod videri posset alicui si mens sempiternam comp hēdit ratione: ratione illa esse maiorē ideoq; æternā: satis esto si suo modo capit eam equalē saltē quodāmodo esse oportere. Siue aūt iā æqualis sit natura siue capiendo fiat æqualis tanq; a deo rationū fonte obmutuū quendā amorē iugiter dilatata sufficiēter ostendit mentē eē sempiternā dniq; animā ab initio q̄tū ad essentiā vitāq; vt ita dicā parem æternæ rationi fecisse postq; quotidie q̄tum ad intelligentiā & amorē qd fieri potest reddit æqualē. Deniq; quæcunq; vis capit aliquid p natura sua capit & ad suam retrahit ratione. Si ergo mortales esses nūq; æterna inq̄tū æterna sunt & sub æternitatis ratione nunq; rationis æternitatem æternitatisq; conciperes rationem. Sed sicut rubris oculis & amare linguæ rubra & amara sunt singula ita mortali animo mortalia cuncta iudicarentur. Nunc vero tantū abest quod quæ sempiterna sunt rite cōtemplando caduca putentur vt mens contemplatrix etiam a mortalib⁹ singulisq; conditiones mortalitatis secernat at; sub vniuersali ratione pcipiat. Hæc materia corruptioneq; seperare nūq; posset nisi & ipa multo longius esset ab iis seiuncta. Capis ergo in cœlo hoc secundo æternitatem tuam quando hic rationis cuiusq; æternitatem pro viribus capis in deo fonte rationum immenso.

Mens deum in seipso videt ob nimium splendorem omnino videri non posse.

c AEterũ nunquid deũ ipm in seipso cõpræhendis qđ tertiũ tibi supest cœlũ: in quo illa ipe archana vidi q̃ nõ licet homini loq̃: lumẽ solis pspicis in elemẽtis suspicis & in stellis: in seipo nõ potes inspicere. & tamen hõ si sapis cõtentus es tantũ esse solẽ tuũ vt capacitatẽ superet oculoꝝ. Diuinã lucem siir in rebus ab ea creatis agnoscis agnoscis & in rerũ rõnibus creatarũ. Sed absolutã in seipa nõ substines Gaudes autem thesaurum tuum esse vt sit prorsus innumerabilis: innumerabilis inq̃ nõ ꝙ tibi desit ars numeradi q̃ tibi illic est plenissima sed qđ ille virtutis gradib⁹ summũ artis exsupet. Satis tamẽ numerauisse videris qñ cũctis quæ vel eẽ vel intelligi possunt dinũeratis recta cõputas ratione deũ ipm tale nihil eẽ: & quãdo quomõ innumerabilis sit virtus intelligis. Satis vides quando quo modo sit inuisibilis vere vides. Satis cõphendis cũ q̃ sit incompræhẽsibilis cõpræhẽdis. Nũq̃ eñ clarius veritatẽ ipam intelligis q̃ cũ recte quo pacto sup intelligentiã sit intelligis. Vbi summa lux tibi summæ tenebræ: summæ quoq̃ tenebræ lumẽ summũ. Vnde hoc nihil notius: nihil rursus ignotius. hoc nihil psentius. Nihil absentius. Nihil magis visibile. Nihil visibile magis. Hinc exclamat dauid. Nox illuminatio mea in delitiis meis.

Rectius de deo loquimur negando & referendo q̃ affirmando.

v Erũ qđ ita in hoc cœlo vides nõ potes loqui: hoc ẽ absolute pnuntiare atq̃ affirmare: Quotiens de deo alia negas ita discurrens deus neq̃ est corpus vllũ: neq̃ corpis qualitas neq̃ anima neq̃ angelus neq̃ siqd altius cogitet̃ vere negas. Quotiẽs ad deũ alia refers ita comparãs deus principiũ ẽ qa ab illo pfluũt oia deus est finis qa ad illũ oia refluũt deus vita & intelligẽtia ẽ qm̃ p illũ uiuũt animæ ac mentes intelligũt vere quoq̃ refers. At si affirmaueris deus ipe in se absolute hoc ipm qđ vel repperi vel cogitaui valde decipieris. Quippe si maior te ẽ summus ille omniũ auctor nõ potest id eẽ qđ tua intelligentia circũscriptũ cogitur eẽ terminus. Si principioꝝ principiũ finiumq̃ finis infinitus est non est aliquid horuꝫ quæ abs te adinuenta & compræhensa iam finita videntur.

Anima beata cotenta est hoc ipso ꝙ bonum suum incompræhensibile sit. Neq̃ esset contenta si compræhensibile esset.

q Vid ergo an contẽta viuis aĩa: ꝙ vitã tuã nõ penit⁹ cõpræhendas finiasq̃ qa sit infinita. Imo scio te hoc ipso gaudere ꝙ absq̃ fine sit vita tua bonũq̃ tuũ. Sufficit tibi ab incõpræhẽsibili fœliciter cõpræhẽdi neq̃ tibi aliqd nisi sit incõpræhẽsibile sufficit. Quicqd.n. aut veri aut boni offert̃ qđ certos habeat gradus q̃uis q̃ plurimos adhuc plures intellectu requiris & vlterius appetis volũtate. Vnde nusq̃ nisi in vero bonoq̃ immenso potes quiescere neq̃ finem nisi in infinito

potes facere. Quippe quæ a solo infinito dependeas: atq; inde vim ba-beas ratione aliqua infinitam qua ad infinitū vergas atq; progrediaris.

Voluntas deo fruitur magis q̄ intellectus.

e Cce video vbi quodammodo deficit intellectus sufficere volū tatem. Penetrat ecce charitas: quo non potest omnia scientia pe netrare. Infinitatem quidem prospicis q̄uis nō clarissime. Hāc ardentissime amas: hac gaudes vehementissime. Vides tu quidez q̄tū est tibi visibile. Amas & q̄tum vides ipsa & q̄tum vides abs te quia ni mis exuberat non posse plane videri & hoc ipsuz te iuuat maxime. q; si-ne vlla vel sollicitudine vel satietate fruaris bono: quod cum sit infinitū: & infinite tibi suppetit & infinite delectat. Hic si non infinita omino ra-tione discernit immensum intelligentia lumen: tamen immenso amore gaudioq; afficitur dum fruitur bono infinito voluntas. Quæ quidem si plena est ad quam pertinet esse contentam totus omnino contentus est animus.

Mens immortalitatē suā metitur in obiecto suo qd̄ ē sine mensura

a Nimus dum in tercio cœlo exactius admodum q̄ in aliis q̄ im mensus sit deus vt ita loquar metitur simul q̄tum propria vita naturæ temporisq; cuiusq; mensurā excedat agnoscit. Neq; em̄ infiniti imo infinitatis ipsius rationē attingeret animus: si vita eius finē esset aliquem habitura: Neq; obiecto immenso magis q̄ terminatis cō templando delectaretur si in numero esset naturalium temporaliumq; formarū. Quarum vires obiectis non quidem maximis sed mediocri-bus solum eisq; proportione quadam congruentibus oblectantur si vi tæ vis qualis est intelligentia & voluntas vltra quemlibet loci: tempo-ris gradus finem sibi oblatum sine fine intelligendo amandoq; progre ditur certe vita ipsa loci limitibus non constringitur certi temporis ter-minis non exceditur contrariæ qualitatis gradibus nō obruitur: deter-minati veri boniq; præsentia non impletur.

Cœleste lumen lumine cœlesti p̄spicit̄ supercœleste supercœlesti.

d Ic age quo lumine suspicis cœleste lumen: profecto cœlesti. Dic ergo quo lumine vidisti modo supcœleste lumen: Certe supcœ lesti. Lux ita mūdi sensibus manifesta vna quædā q̄litas ē: ergo diuersa corpa nō aliter eā capiūt q̄ p vnā quādā naturā illis insitā & lu-ci coueniente. Natura huiusmodi p̄spicuitas nominat̄. Quoniā vero p spicuitas in oculo ē sensibili luci cognatior q̄ in cæteris hisce corpibus: est. n. in eo p̄spicuitas sensualis iccirco lux postq̄ illi infusa est reflectit̄ q̄ dāmodo in se p̄am: quando. s. oculus sentit illam. Vbi videt̄ oculus nō solum a luce pati dum suscipit ipsam: verūetiā in eam quodāmodo non nihil agere suo modo iudicat eam.

Anima immortalitatem suam videt quando videt radium intelli-gentiæ infundi sibi a deo atq; in deum reflecti.

Adem rõne ſpiritale lumen vnũ quiddã eſt.i.veritas ipſa.Hoc
e ſpũs diuerſi nõ capiũt aliter q̃ ſpiritalẽ quãdã pſpicuitatẽ eis in-
natã.Q m vero in ſpiritib⁹ p̃ditus rõe pſpicuitatis hmõi luminũ
huic ſimilior & ꝓpinquior ineſt ſit vt iis ſpũs nõ ſolũ id capiãt ſed etiã
iudicẽt atq ita reflectanť in ipm. Vbi videť lumen hoc ſpiritale intelli
gibileq:primo quidẽ intelligentiã influere ſe ipm minime deſerẽs.De
inde refluere i ſeipm intelligẽtiã nõ derelinquẽs. Atq ſicut ſolis lumẽ
ꝓut in ſole manet ẽ inuiſibile vt aũt e ſole effluit in colores ẽ viſibile ꝓ-
ut influit oculo eiq naturale euadit ſit viſiuum:qñ inde refluit in ſolẽ:
tunc videns efficiť ita dei lux quantũ in ipſo abſolute ſe colligit eſt ſup
intelligentiã.Quantũ inde in rerum ſe explicat rõnes intelligibilis eſt
Quantũ infuſa intellectui ipſi ſit naturalis euadit intellectiua.Quando
vero in ipm deum reſilit eſt intelligens.Q̃obrem circulis quidã hic ef
ficitur:mirifice lucens ab ipſa diuina veritate in intellectũ ab intellectu
rurſus in ipſã circuli huius principiũ finiſq ẽ de⁹.Intellect⁹ ẽ mediũ.Si
huius circuli primus vltimuſq terminus ẽ eternitas inquãtũ eternitas
certe mediũ ẽ eternũ quod quidẽ eſt particeps terminorũ.Quo enim
pacto ſplẽdor ab eternitate fluens in mentẽ.Rurſus in eternitatẽ inde
reflueret p intelligentiã.ſ.quæ rapit obiectũ & p voluntatẽ quæ tranſit
in obiectũ rapiturq ab ipſo niſi in mente vim ſuã eternitatẽq ſeruaret.
Qua rõne hunc mens ſuſcipit eadẽ p ipm agit. Non eñ põt p̃ſtantius
p illum agere q̃ ſuſcepit.Agit vero p illum abſoluto quodaz eternoq
modo qñquidez eius radiis ſupra locũ & tp̃s erectis indiuiſibiles eter
naſq rerum rõnes attingit atq in ipſam ſeſe eternitatẽ miris modis inſi
nuat.

Mens eſt dei ſpeculum.

Sagaciſſimũ venatorem qui in ꝓfunda hac mũdi ſilua occultiſ
o ſima dei veſtigia inueſtigat & repit.O argutiſſimũ racionacina
torem qui rõnes rerum inuenit in ſumma oim rõne:o pſpicaciſ
ſimũ rimatorem qui adita dei penetrat quodãmodo in eius ab ipſo &
vt ſummatim dicam in iis omnibus pagendis ſpeculať in ſe deum ve-
lut in ſpeculo.Suſpicit ſe i deo velut i ſole:o ſpeculũ diuiniſſimũ diuini
ſolis & radiis illuſtratum & flamis accenſum. Nempe ipſius veritatis
radiis vera vbiq diſcernit:ac in omnibus veris & ſup omnia ipſam.Ip
ſius boni flamis bona oĩa paſſim ardet & ſitit: ac in omnibus bonis &
ſuper omnia ipſum.

Corpora ſunt vmbræ dei:animæ vero dei imagines immortales.

Ides o mea mens vides eſſe te dei ſpeculũ qñ intelligẽtiæ tuæ
v radii in eum ab eo immiſſi reſiliunt.Si eius ſpeculũ es vt es abſ
q dubio quãdoquidẽ cum in te ſpecularis teq in eo:ſequitur
vt quod ex deo infra te veſtigium quoddã dumtaxat eſt & vmbra id
in te imago dei ſimilitudoq ſit expræſſior:vt merito dictum ſit ad ima

ginem similitudinemq dei te esse creatã. Vmbra corpus intuẽti distin cte nõ repraesentat. Imago aũt ad corpis similitudinem expraessa refert expressius. Mundi machina tanq vmbra dei deũ tibi ipsum non mon strat nisi eius ad te redigas ordinem & examine tuo clarissimo discuti- as vmbram. Tunc demũ in te tanq imagine dei mundus ex vmbra fit imago. Fit in te tanq vera dei similitudine vere agnoscis deum quãdo pbas hũc ipsam esse veritatem eternam veramq eternitatẽ. Tempus aũt eius esse vmbrã & tẽporalia vmbratilia omnia. Postq vera es eter nitatis imago sup vmbram & vmbratilia qñquidem quasi media bo- rum haec scernis ab illa certe eterna es nullis aut loci limitibus aut certi tpis terminis circũscripta. Alioquin nõ posses vel p immensum spaciũ tempusue cogitatõne discurrere vl vltra haec ad indiuisibilẽ eternamq transire naturam.

Mens quia est diuini vultus imago deũ semp suspicere debet.

o Imago dei in mẽtis speculo q̃diu es in enigmate.i.vmbra cor poris cognoscis p speculum. Sed extra vmbrã facie videbis ad faciem: o diuini vultus imago in speculo vultũ aspice tuũ. Quẽ adspicere nihil ferme aliud est q aspici. Q ñgdẽ oculi illius radi⁹ ipse est q inspicit ipse ẽ q a seipso respicit: cognosce teipsã mens aliarũ rerũ co- gnoscendarũ vsq adeo cupida. quid es o mens cedo quid es? Imago vniuersi exemplaris exacta. Legitima patris oĩm filia. Sup coelestis so- lis radius sempiternus iugiter natura reflexus in solem. Deus ergo te libentissime tanq suam imaginẽ intuet. Amat omnino te tanq filiam Fulget tibi tanq radio suo inngitq te sibi. Ergo iam moribus & pieta te ad exemplar cõpone te tuũ quo integerrime reformaris. Ama ante omnia patrem illo quo foeliciter generaris foelicius regeneraris. Gau- de dumtaxat lumine sine quo neq aliis potes vnq neq te ipsa gaude- re. Terribiles ante omnia tenebre: quia & vita consistit in luce & lux in vita: & quo interiores eo terribiliores aduenıũt. Horribiles extra cor- pus tenebre cũctis. Horribiliores intra corpus sunt melancolicis. Hor ribilissime in anima miseris. Iocundũ ergo aeris lumen omnibus quia vitali spiritui cognatissimũ ẽ rerumq innumerabiliũ varietate delectat & docet iocũdius lumẽ in spiritibus corpis est sanguineis suauissimũ lumen intimũ menti beatis.

Deus ipm gaudiũ. Per ipm dũtaxat gaudem⁹ ipso solo btẽ gaudem⁹.

s I omnia vitãdi doloris & cõsequendi gaudii gr̃a oẽs agunt & absq gaudio ipso vitã ipsam respuũt manifeste gaudiũ est finis oĩm: est igit & principium: quo em̃ mouent cuncta inde cũcta mouet & fiunt. Quid ergo aliud est gaudiũ ipm nisi deus. Bonorum bonũ: gaudiũ gaudiorũ. Cum tantũ his bonis gaudeas atq illis dicito mihi si modo dici põt quantũ illo bono quantũve idea illa gaudii gau deas sine cuius illecebris sine cuius forma neq his bonis gaudes neq

illis. Bono hoc & hac idea gaudent cõtinue quicũq; re aliqua gaudẽt vel ingrati. Sed nõ bene beateq; gaudent nisi grati quibus multo gratius hoc aduenit q̃ ingratis. Ergo si vis ipso bono ipsoq; gaudio optime beatissimeq; gaudere memẽto in omibus quæ tibi placent nihil tibi aliud placere q̃ ip̃m. FINIS.

Marsilii Ficini Florentini. Argumentũ in platonicam theologiam: ad Laurentium medicem patriæ seruatorem.

Tres sunt contemplationis platonice gradus.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S. D.

d Ecreui magnanime Laurenti anteq; grande illud platonice theologiæ volumẽ ederẽ tuo noi dedicatum: in quo adhuc superest nõ nihil quod examinatione indigeat edere si tibi placuerit argumentũ. Non vt hmõi argumẽto quasi quodã theologiæ p̃ludio exercitatus accedas promptior ad ludendũ cum mihi videaris ipsam ludi palmam iam cõsecutus. Sed vt hoc interim pignore admonitus memineris: & meminisse me tibi debere quod iaz diu iure promiseram & soluere quandoq; velle quod debere cognosco. Presertim cum nõ tam hoc ip̃m debeã quia ꝓmisi q̃ id ꝓmiserim quia cuncta debebã.

Tres contemplationis platonice gradus.

t Res vero sunt præcipui cõtemplationis platonice gradus. Primus quidẽ a coropore ꝑ animã adscendit ad deum. Secundus aũt cõsistit in deo. Tercius deniq; ad animã corpusq; descendit Tres quoq; gradus nostrũ continet argumentũ. Contemplationis Primus gradus est: ad sensus ad animam. Angelũ deum. Ac de diuina intelligẽtia & amore.

Cœlum est forma sine materia vt nõnullis placet.

c Onsiderabam nuꝑ diligenter Aristotelis illud paradoxon cœlum materia caret. Rationem quoq; auerois meditabar qua paradoxon aristotelicum comprobat. Quod videlicet materia cũ natura sua informis sit ideoq; ad quãlibet formã eque se habeat omnesq; vicissim cape valeat a formis iugiter fluit ĩ formas: vnde fit vt quod ex materia constat formam suam quã doq; possit amittere. Cœlum vero formam ꝓpriam amittere nequit tum quia nulla vsq̃ est illi contraria qualitas sicut neq; motus circulari motui suo contrarius reperitur: tum quia motum habet sine vlla digressione semper equalem inde sessumq; qui & in idem redit: principiumq; rursus incohoat vbi futuri videtur. Ex his concludit auerois cœlum esse formam quandam per se sine materia existentem. Quæ q̃uis subiecta materia non indigeat ipsa tamen subiecta est quantitati motuiq; secũdum locum. Eiusmodi forma inter phisicas formas & methaphisicas esse vult mediã. Naturales eñ formæ cum quantitate quadam & in materia sunt. Formæ vero omnino super naturam tam quantitate q̃ materia carent. Mediam quandã

formam esse vult ne ab extremo ad extremum absq; medio transeatur quæ q̃uis habeat quãtitatẽ materiam: tamen nõ habeat qualẽ esse substantiã cœlestẽ existimat. Proculus quoq; platonicus cœleste vehiculũ aiæ corpus esse putat nullã tñ habere materiã.

Forma sine quantitate magis q̃ sine materia põt existere.

b Is ego Aristotelis a aeroisq; & pculi gradibus ad cœlum vsq; directis conatus sum pro viribus adscendere super cœlum. Profecto cum formarum genus queat alicubi se a materia liberare sicut in cœlo modo nobis apparuit potest etiam alicubi absoluere seipsum a quantitate. Ac etiam multo magis. Quippe si ab alterutro depẽderet: penderet potius a materia a qua substantialis forma sæpe substinetur q̃ a quãtitate quã substantialis forma forte non minus substinet q̃ substineatur ab illa. Quod maxime in cœlo conspicitur vt placet auerroi vbi forma talis substinet quãtitatis dimẽsiones. Adde q̃ multo magis cum materia q̃ cum quantitate congruit in ordine quodã generis atq; naturæ. Quare si absq; materia potest esse longe facilius absq; quãtitate consistere potest. Presertim forma illa quæ substantia est. Substãtia eñ cum accidens antecedat absq; quantitate quæ accidens est alicubi potest existere.

Forma sine quantitate. magis q̃ sine mole esse potest.

i Ta formarum ordo quemadmodum ab elementis in cœlum proficit in melius dum ab vmbra materiæ liberatur ita super cœli verticem in aliquod longe melius proficit dum in animis an gelisq; etiam a mole quantitatis absoluitur. Depositaq; diuisionis debilitate ob indiuisibilis naturæ vnitatem fortitudinem adipiscitur. Cõsummatur tandẽ super illos in optimo cũ in deo etiam liberatur a qualitate accidentisq; defectu. Potest autem a qualitate secerni facilius q̃ a mole. Substantialis eñ forma vbiq; in natura ipsa substinet qualitates. Nusq; vero substinetur ab illis. Alicubi tñ in quãtitate iacere videtur. Quod informis nature infimis plane cõspicit.

Cœlum aut est vita quædam visibilis aut natura vitæ pxima.

c Oelum quidem cum sine materia sit spiritale quiddam quodã modo esse videtur platonicis magis q̃ corporale. Quid ergo cœlum est? Lux circularis circulusq; lucidus sine materia quemadmodum oppositum eius quod est terræ imum est materia sine luce. Cœlum igitur vt platonicis placet aut vita quædam est non occulta vt anima sed ob dimensionem si vis oculis manifesta. Aut saltem cum sit natura quædam vitæ propinquior q̃ cætera corpora vita quadã viuit sibi magis ad modum familiari q̃ cætera.

Differentia lucis in cœlo atq; elementis apud platonicos ac peripateticos.

[S]Ed iuuat gradatim a luce ascendere rursus ad lucem: Videmus in elementis vbi minus crasse naturæ inest facilius lucem adesse Accensamq materiã quo magis extenuatur rarescitq eo purius perlucere. Quobrem cœlum quoniã fulget summopere materia carere pbatur. Et ob hoc ipsum quia caret materia maxime fulget. Quod si quis dixerit partes cœli densiores magis lucere q alias respondebunt platonici ratiores partes lucere quidem magis: sed ob nimiam tenuitatem lucemq videre nõ posse. Respondebũt rursus peripatetici aliud eẽ ex se aliud ex alio chorușcare. Ideo ælementa quia fulgorem capiũt aliunde quæ rariora sunt facilius capere. Cœlestia vero quæ ex se splendẽt quo densiora sunt eo vberius refulgere. Ve℞ mittamus his questiones huiusmodi. Mittamus cœlum parumper ne splendore corporeo prorsus allucinemur.

Quãdo purgamus lucẽ cœlestẽ primo reperimus animam deinde angelum.

[A]Ge cœlesti nature relicto si vis lumine atq motu subtrahe quantitatis dimẽsiones. Licet. n. cogitatione subtrahere. Nã aliud est lumẽ cœli motusq aliud ẽ dimensio. Formaq superest spiritus quidã est tãto lucidior velociorq cœlo: quãto cœlũ ẽ lucidius & velocius elementis. substãtia hæc incorporea anim⁹ rationalis esse videt᷑. Deme rursus huic motu Relinque lucẽ & qualitatẽ: potes. n. demere: Naʒ aliud lux & qlitaẽ ẽ: aliud motus. Forma quæ deinde restat est angelus clarior ad modũ & velocior animo. Quia neq disgregat lucem suã motu neq actionem propriam sicut anima distrahit tempore.

Præstat ascendere ad substantiã in q virtus nõ sit aliud q substãtia

[C]Eterũ nondũ satis naturã rerũ purgasse videmur. Restat nobis adhuc nisi me rõ fallit accidẽs a substãtia secernendũ. Angelus eñi substantiã habet & qualitatẽ. Verũ querendũ est primo nunquid fieri hoc præstet. Deinde vtrũ possit. Præstat nimirũ. Nã vbi substantia aliud ẽ aliud qualitas: substantia huiusmodi cũ sua natura in formis impfectaq sit aliunde format᷑ atq pficit᷑ & in capiẽda substinẽdaq qualitate quodãmodo patit᷑: atq qualitas illa quia ẽ forma quædam in alio. s. in subiecto se sustinere non potest: multoq minus ex se põt existere. Eget ergo tã causa q subiecto: nec ẽ integra plenaq oino cũ p capacitate subiecti suscipiat᷑ Vñ necessario fit ablatiore forma quæ quidẽ ne sine fine vagemur in seipa sit p se sufficiens ipsa sibi atq plenissima: sitq virtus vndiq infinita cũ neq excedatur ab altiore neq a suscipiẽte aliq finiatur. Adde q totum illud quod ex substantia qualitateq componitur: quia diuiditur in partes in virtute debilitatur. & quia componitur pendet tum ex partibus tum ex eo artifice qui partes illas in vnvm cõciliauit: quæ cum diuersæ sunt ex seipis inuicem non coissent. Quobrem cum huiusmodi compositum neq qtum ad partes neq qtum ad to-

tum spectat sit optimũ. Meliusq̃ aliquid futura sit & substãtia quæ non distinguatur a qualitate sua & qualitas quæ non sit aliud q̃ substantia ꝓpria vt tandem actus quidam omnino purus immensusq̃ reperiatur quis dubitet melius esse vt sup id quod ex substantia accidenteq̃ componit̃ ad id quod est melius ascendamus.

Rationes multe ꝙ necessariũ sit esse actum purum & infinitum.

Estet igitur huc ascẽdere: sed nunquid possibile est? Quid si est possibile fore rogas? Q̃nquidẽ iam esse ita est necessariũ vt probauimus. Quod si aliud exigis rõnẽ cõducit ad idem hmõi rõ quod substãtia quia accidẽtis est fundamantũ prior est accidente: & quia quod prius est a posteriore nõ depẽdet põt substãtia alicubi absq̃ accidente cõsistere. Atq̃ hoc melius est sicut ostẽdimus. Quare ne ab eterno in eternũ hmõi potentia in rerum principio tam bona sit frustra ope præcium esse videt̃ vt iam sit actu. Presertim cum vbi summus actus est: & summa perfectio ibi potẽtia actusq̃ posse & esse sint idem.

Ac si in rebus inferioribus minusq̃ bonis.i.elemẽtis mixtis plantis & aĩalibus quantũ ad partes eorũ spectat & reliqua quod præstat vt sit iam est a natura ꝓuisum q̃tomagis in rebus ad modũ melioribus & in summo naturæ quicq̃d melius esse ꝓbatur iãiam est & verius. Præterea q̃d melius est mostrat̃ in vniuerso nõ ob aliã causam meli⁹ esse cẽsentur nisi quia vere rõni cõsentaneũ est: cõducit maxime ad rerum ordinem: decet ꝓcipue rerum ordinatorem. Tale vero nefas dictu est impossibile esse vel falsum. Rursus potẽtia & veritas tanq̃ bona naturaliter appetunt̃. Atq̃ hoc ipm quod sunt aut sunt ipsa bonitas aut a bonitate: Ergo quod in vniuersi natura possibilius veriusq̃ est: hoc ẽ & melius. Atq̃ cõuerso quod vniuerso melius iudicat̃ idem possibilius est & verius. Item quod est melius magis est homini particeps. Nõ est igit̃ impossibile. Nã impossibile nullius boni particeps iudicat̃. Accedit ꝙ si actus purus infinitusq̃ quẽ disputãdo ex cogitauim⁹ infinite melior est q̃ angelus & q̃ vniuersum cuius pars ẽ angelus quod totum est terminatũ necessario est infinite potẽtior ad existendũ cum potentia bonum sit bonumq̃ potestas. Immo etiam cum vere actuq̃ esse bonum sit & nihil boni immenso desit bono immensus actus infinite verius iam actu est q̃ cuncta. Si infinita potestas duratõe infinita nõdum venit in actũ nulla vnq̃ alia potẽtia venit. Immo si infinitus actus qui idem est ac illa potestas non sit semp in actu alius certe nullus erit. Si est semp in actu potentia quædã sua natura omni carẽs actu quæ est infinite passiua.i.materia ꝓculdubio est semp in actu potestas illa quæ actus est totus atq̃ est efficax infinite: a qua passiua potẽtia sit possitq̃ pati & patiat̃. Sed quid curiose ineptes q̃ quærimus vtrũ possibile verumue sit in vniuerso esse immẽsum bonũ necne? Cum nihil sit possibilius veriusq̃ eo quo nihil põt potẽtius cogitari. Non esset aũt im

mensum bonū nisi esset in eo quicquid melius iudicatur vt sit. Atq̃ excederet mens nostra cogitatione affectu quibus p boni gradus absq̃ fine progredit̃: principii summi naturam si quid boni cogitare posset quod in eo non esset: ac nisi illud esset immmensum. Quid plura: si in summo principio omnium atq̃ fini vbi summopere inuenitur: quidquid est appetendum summa bonitas est & summa ipsa bonitas idem est prorsus ac summa potentia veritasq̃ sequitur quicquid circa ipsum melius iudicatur possibilius fore immo iam verius esse. Omnino autem meminisse oportet. potētiam alicuius boni capacem esse reuera aliquid atq̃ in re aliqua vera fundari. Praeterea dependere ab alio quodā quod iam actu id habeat bonū. Rursum quod actu bonum possidet ab alio ꝓficisci quod actu sit ipm bonū actusq̃ cuiuslibet actus.

De luce dei: ac de vmbra materiae.

c Eterum alicui fortasse videbitur natura illa in qua, qualitas nō discernitur a substantia sine forma luceq̃ esse. Sed meminerit ille ꝓbauisse nos ad formam in se existentem ascendendum esse est ergo illa substantia forma. Profecto sicut in rerum infimo: id est materia prima idē est esse & informe tenebrosumq̃ esse. sic in summo idem est esse & formosum lucidumq̃ esse. Immo formā lucem esse. Materia eñ apud Moysem tenebrarū abyssus est formarūq̃ informe subiectum Deus lux abyssus luminum: formaq̃ fons formarū. Materia infinita ē patiendi potētia. Deus infinita virtus agendi immo infinitus est actus Illa ergo potentia est potentiarū omniū quae in patiendo versant̃. Hic actus est actuum. Et sicut in munere de materia vere dicitur materia: neq̃ forma haec est: neq̃ illa ita de deo innumerabiliter dicitur & vere dicitur. Deus haec forma est & illa. Vna materia est vmbra rerum vmbratilium infima. Vnus deus lux summa luminū. Materia ob nimias tenebras ignota est. Deus ob nimiā lucem est incognirus. Nam si lux quae est purior est & lucidior: nimirū deus cum solus sit purus actus: solus lux est reuera dicēdus. Si lux in forma quadā cōsistit potiusq̃ subiecto & formositas consistit in luce. Ibi solum vera lux vbi mera sine subiecti inquinamento forma. Ibi solum vera formositas vbi solum lux veraq̃ forma. Quapropter omnis forma & lux quae vel videt̃ oculis vel cogitatur: quia finita est vmbra quaedam est ad dei formā atq̃ lucem. Merito deus infinitus est actus: qm̃ vel subiecti vel causae limite sicut diximus: nō cōtrahit̃. Hinc fit plane vt sit lumen immensum.

Quantum lux dei supeminet supficiem intellectus tantum dei calor centrum penetrat voluntatis.

c Vm vero a lumine calor trahat originē est: etiam ardor immensus: ardor in bono infinito infinite beneficus. Hunc nos ardorem voluntatis ardore potiusq̃ scintilla mētis attingimus. Nā deus quantū intellectus sui luce nos superminet tantū ferme bonitatis

ardore se nobis inurit: vt nihil deo excelsius sit: nihil quoq; profundi⁹. Quo amplior eius lux eo intellectui naturaliter ē ignotior Quo vehe mētior ardor eo vt ita dicā certior volūtati. Deus ergo in summa intel-lectus cognitione quodammodo nox quædam est intellectui. In sum-mo voluntatis amore: certe dies est voluntati. Vnde orpheus deū ap-pellat noctem atq; diem. Veruntamen diuinus splendor in animo bea torum quādo nox appellatur: omni temporali die longe clarior adue-nit. Atq; ob diuinū munus tanto pene clarior quāto & deus est vt ita dicam lucidior sole & animus purior ac serenior aere.

Lux in elemētis: cœlo: anima: angelo: deo:

Ux in elemētis facile perspicitur oculis quorum complexio cō stat ex elementis. Lux in cœlo q̄uis amplior difficilius tamen as picitur. Remotior enim oculorū qualitas est a cœlo. Lux in ani-ma nullo modo videtur sicuti neq; lux solis a noctua: quia nimia est: ne q; ad eam corporalis sensus vllam habet ꝓportionem. Sed rationalis animæ discursu aliquo cogitatur. Lux in angelo neq; videtur neq; etiā cogitatur. Est enim sup sensus ꝓportionem & super temporalis discur sionis capacitatem. Veruntamen intelligitur. Congruit em̄ anima cum angelo in sua quadam intelligentia stabili potiusq; mobili cogitatōnis discursione. Lux in deo quia etiam limites intellectus excedit omnino naturali hominis intelligentia nō intelligitur sed credit̄ potius & ama tur: atq; amata gratis infusa videtur: nempe huius amore accensus ani-mus quo flagrat ardentius eo refulget clarius discernit quoq; verius fruiturq; suauius. Hinc Plato asserit diuinam lucem non rationis digi to demōstrari sed pspicua piæ vitæ serenitate capi.

Quid cœlum: anima: angelus: deus: atq; de differentia visibilis lucis & inuisibilis.

V autem nostræ disputationis ambages aliquando paucis col-ligamus cœlum esse dicimus lucē quandā absq; materia quodā modo corpalem. Animā lucē quandā sine quātitate magnam Angelū lucē sine motu celerrimā Deū lucē absq; qualitate optimā atq; potentissimā. Cuius calorē voluntate prius certiusq; & vehemēti⁹ exprimimur q̄ intelligētia lumen. In hoc potissimū differt lux inuisibi lis a visibili ꝙ visibilis quidē tam in igne q̄ in cœlo extrinsecus veniēs illuminat priusq; calefaciat. Inuisibilis aūt cōtra intrinsecus agēs quod ammodo calefacit aīa q̄ illuminet. Ideo in illa a visu ad tactum. In hac quasi a tactu quodā intuitū ꝓgredimur. Humana pulcritudo videtur priusq; ametur. Diuina vero amatur vt videatur. Sed in illa qui videt spe miserabiliter possidetur. In hac videre nihil ē aliud q̄ fœliciter pos-sidere. Igitur frustra nimium contraq; ordinem naturæ laborat: quicū-q; deum absq; singulari eius amore cultuq; credit se possessurū: vel reg turum sperat anteq; amaturum.

Secũdus contemplationis platonice gradus conſiſtit in deo. Artificium vniformæ & omniformæ pendet ab arte vniformi & omĩformi.

Ommunis omniũ opinio credit & diligẽs ſapientum ratio ꝓbat artificium hoc mundi quod circa naturã ſuam ac motũ artificioſe rationabiliterqꝫ diſponit̃ atqꝫ agitur eſſe regiqꝫ ab arte quadam rationali artificioſaqꝫ ratione. Profecto quantũ ex huiuſmodi artificio coiicere licet quod & vnum & vniuerſum eſt atqꝫ circa totũ parteſqꝫ vndiqꝫ tam mirabili ratione conſtat & agitur vt vix vlla poſſit ratio aſſequi: nulla queat om̃ino ratio imitari abſqꝫ dubio vna cum Timeo argumentamur artem illam mundi effectricem eſſe rationẽ quandam & vnam & vniuerſam: vniformem vt ita loquar & om̃iformẽ. Rationem inqꝫ mundi totius rationes omnes in ſeipſa omniũ mundi partium complectentem.

Deus nominatur ars: ratio: ſubſtantia: natura: vita: ſenſus: intelligẽtia: certitudo.

I ratio hæc abſolutiſſima ẽ & fons omniũ rationũ a qua ſubſtãtia oĩs: natura: vita: ſenſus: intelligẽtia ꝓducit̃ pœnitus atqꝫ ducit̃ nemo vſqꝫ adeo inrationalis eſſe debet: vt neget hmõi rationẽ eſſe ſubſtantiã ſtabiliſſimã: naturã fœcundiſſimã: vitã æternã: ſenſũ ꝑſpicaciſſimũ: intelligentiã luciſſimã. Luciſſimã inqꝫ. i. certiſſimam Quod. n. in corpore mũdi lux & luminũ & videntiũ ẽ id in ratione mũdi affectrice ẽ certitudo: luce hac tanto lucidior qꝫto certior: & præſtantior certitudo. ſ. cuiuſlibet: Certitudinis quæ ex ſe certa ſit ſui. In ſe certa cunctorum. Per ſe ſerenis mentibus clara certaqꝫ faciat omnia.

Deus eſt veritas verorum omniũ fons cauſa veritatis rerũ atꝫ mẽtis.

Nnde etiã ſumma cuiuſqꝫ veritatis veritas nominat̃: a qua vera oĩa fiũt. Per quã indagant̃ vera: in qua vere cernunt̃. Quã rerum ꝑſcrutatores ꝓ arbitrio vbicũqꝫ volũt de veris conſulũt. Cuius ſcintilla naturaliter inſita vera rimant̃. Cuius radiis ꝑ oĩa fuſis vera inuenta diſcernũt a falſis. Cuius examĩe vera iã diſcreta cõparãt inuicẽ & diiudicãt: & cũ ſpecies a ſingulis abſtractas ĩ qbus rei cuiuſqꝫ veritas cõſiſtit: intelligunt non niſi veritatẽ ipſam. i. deũ intelligũt q complexio & fons ẽ omniũ abſtractorum. i. idearũ ſicuti ſolis lumen fons eſt colorum.

Deſcriptiones dei communes ſecundũ platonicos.

Vid ergo deus ẽ? ratio rationũ fons rerumqꝫ artifex oĩm: forma vniformis & oĩformis. Subſtãtia ĩmobilis oĩa mouẽs. In motu ſtatus in tpe æternitas. In loco continens. In ſummis ꝓfunditas ſummitas in ꝓfundis. In multitudine vnitas. in debilitate poteſtas. Natura fæcuudiſſima naturarũ. Fæcunditas fæcunditatum naturaliſſima æterna viuentium vitarumqꝫ vita. Senſus ſenſibilium quidem lumen & ſenſuum perſpicacia. Senſus medullas ſenſibilium in corticibus ſentiens cortices in medullis. Intelligentia quoqꝫ talis vt & ipſa rerum intelligẽ

darū bonitas ſit:& intellectus cuiuſlibet veritas & gaudiū voluntatis.

Rationes multæ ꝙ gaudium contēplētis ſupat ſenſuū voluptates

g

Audiū inq̃ ex veriſſima bonitate & optima veritate optimum
& veriſſimū. Hinc Plato diuinus inqt ab his quæ ſenſibus offe-
runt quia veniūt ab extrinſeco nec vere exiſtūt ſed impura bre-
uiaq; ſunt externam quandā titillationē circa corporis & animæ cutem
falſamq; & dolori ꝑmixtam & breuem fieri voluptatē. Ab his aūt quæ
menti ab intrinſeco pœnitus ſe inſinuant: quia intima veraq; & pura &
ſtabilia ſummaq; ſunt intimam verā merā ſtabilē ſummā voluptatē ani-
mæ medullis infundi. Proinde ſenſus atq; ſenſibile ita ſe inuicem habēt
vt ꝓpter eorū craſſitudinē debilitatēq; ſeſe prorſus penetrare non poſ-
ſint. Intelligibile vero ſua tenuitate viq; mirabili illabit̃ in intellectus in
teriora atq; intellectus ſubtilitate virtuteq; ſua vndiq; intelligibile pene
trat. Alioquin non poſſet mens rei intelligende naturam ab alienis ſe-
cernere. In partes ſuas diſtinguere. Intima eius cum extimis cōparare.
Quo fit vt voluptas mentes ſi quando rite contemplando reuera per-
cipitur interior vehemētiorq; ſit q̃ ſenſus obletamenta. Si tūc vehe-
menter delectari ſolemus cum circa calorem vel frigus ſiccūue & humi
dum aut euacuationem repletionemue habitum corporis naturalē cō
trariis quaſi amiſſum: contrariis iam recepimus ceu quando nimiū ca-
lefacti refrigeramur in cæteriſq; ſimiliter quanta illum voluptate ꝓfun-
di putamus? Qui naturalem mentis habitum tenebris & malignita-
te deperditum: iamiam luce & bonitate reſumitur. Totuſq; ad ſuam re-
formatur ideam. Ac ſi ex rebus magis magiſq; cōu enientibus maior
gradatim maiorq; naſcitur delectatio atq; ſi nihil cōuenientius homini
q̃ ipſa humanitatis idea quæ verus eſt homo quid ſuauius q̃ & eā in-
telligendo in ſe complecti & in eam amando reſtitui. Præterea in om
nibus pulchris boniſq; amandis reuera nihil aliud q̃uis forſitan inſii q̃
pulchritudinē ipām bonitatemq; amamus a qua & ex qua pulchra bo-
naq; ſunt ſingula. Perinde ac ſi quis dixerit guſtui dulcedinis auido po
mū vinūq; placere: non quia pomū vinūue ſit: ſed quia dulce: atq; iccir-
co nihil aliud in his q̃ ipſam dulcedinē affectari & dulcedine bonitatē.
Igitur ſi omniū iocundiſſimū eſt re amata potiori quid poteſt iocundi-
us cogitari: q̃ illo potiri qui ipā pulchritudo ē & ipſa bonitas. Nuſq̃.n.
alibi re amata ſed eius vmbra potimur. Ibi ergo placet idea noſtra. ē em̃
ſibi quiſq; chariſſimus. Ibi ſolum pleniſſime delectamur vbi ſolum ve-
riſſime nos reperimus. In noſtra idea ideæ placent om̃es. Pulchritudo
oblectat in omnibus omnes in bonitate nos implent. Atq; ſecūdū for
mam ꝓprie ibi ipſa gaudii idea gaudemus. Quo fit vt tota gaudii illic
ſolum plenitudine gaudeamus. Si vbi eſt bonū hoc & illud ibi gau
det hic & ille certe vbi eſt ipſum bonum ibi eſt ipſum gaudiū. Si nul-
lus vere viuit aut ſapit niſi qui proprie vita ipſa viuit & ſapientia ipā ſa-

pit: proculdubio nullus vere pleneq; gaudet nisi qui pprie gaudio ipso gaudet. Deniq; cum finito pulchro & bono finite lætemur: certe infinita pulchritudine bonitateq; innumerabilium formarum bonorūq; fonte infinite gaudemus.

Gustus animi amaro corporis humore infectus diuiniorum saporem aut nullo modo et vix aut rarissime gustat.

(s)Ed tanti huius gaudii vix & raro admodum ha nimium miseri in terris participes sumus. Et nunc quidem exilem quandā eius vmbram ac momēto prætereuntem nostræ mentes egrote percipiunt. Quarum naturalis gustus probdolor amaro corpori huius humore nimium est infectus. Vnde efficitur vt cœlestis ille saluberrimusq; sapor vel non sentiatur vel offendat interdum vel leuiter breuiterue delectet. Acutius inter nos aliquando gustant vehementiusq; & diutius oblectantur qui magis sordes labemq; corporis morū contemplationisq; studio a natura mentis abstergunt: sed pauci quos equ⁹ amauit iupiter aut ardens euexit ad ethera virtus. Qui nam isti sunt o amice: Hi certe sunt quibus a vitæ magistro dicitur. Iterum videbo vos & gaudebit cor vestrum. Gaudium vestrum erit plenum: nec a nobis vnq; auferetur.

Tertius contemplationis platonice gradus. Cur anima in corpore difficile diuina cognoscat: & quod sit immortalis.

Primum mentis obstaculum ad lucem intelligibilium intuendam quia est coniuncta corpori.

(i)Gneus est ollis vigor & cœlestis origo: Seminibus quantū nō noxia corpora tardant: Terreniq; hebetant artus moribundaq; membra. Hinc metuunt cupiuntq; dolent gaudētq; nec auras Respiciunt clausæ tenebris & carcere cæco. Quid in his carminibus Platonicus Maro noster voluerit videamus. Anima tenebroso corporis huius carcere circūsepta mirabile veritatis lumen & vera quæ mirifice nullo refulgent minime percipit: quia minimā ad illud habet pportionem. Defectus autem pportionis huiusmodi tribus ex causis prouenit. Prima est. Quoniam anima forma quædam est cōiuncta corpori. Illud vero lumen est forma pœnitus a cōmertio corporū segregata. Huc tendit quod inquit in methaphisicis Aristoteles. Intellectus noster se habet ad illa quæ in natura clarissima sunt tanq; noctuæ oculus ad solis lumen. Ad idem spectat quod scribit in methaphisicis Auicenna. Quēadmodū paralitici lingua oppressa quodam humore: certum gustū saporis amittit. quo expurgato recipit gustū ita intellectus humanis ob corporis mortalis cōiunctionē quasi paraliticus. id est naturali eius sensu orbatus est ad illa quæ in corporea penitus sunt & æterna. Atq; sicut humor linguæ actum gustandi adimit non virtutem quod in eo apparet qui iam purgatus gustandi recipit actum: ita corpus actionem intel

lectus circa incorporalia interturbat sed potentiam non disperdit. Sed ex eo coiicimus: quia q̃to longius animus tam morum cultu q̃ speculationis frequentatione se a corpore seuocat tanto clarius incorporalia cernit. Atq3 vna cum his etiam semetipsum qui etiam ipse est incorporeus quandoquidem actione sua & affectu quodam innato aliquando corporum transcendit ordinē atq3 virtutē.

Secundum obstaculum ad intelligibile lumen: quoniā animus ad corpus afficitur.

a Ltera causa qua ꝓportionem quam ab initio diximus impedit est eiusmodi ꝙ anima coniuncta corpori cū eo pacto quo hic ē naturaliter moueatur & agat: certe naturalē conuertit affectum in primis ad corpalia. Qualis affectus ea3 ab incorpalib⁹ longe diuertit

Tertium obstaculum ad intelligibile lumen. Quoniā animus vertit aciem ad corporea.

t Ertia quod aciem cognoscendi frequēter vertit ad sensū & sensibilia eorūq3 imagines in phantasia recōditas. Hæc vero imagines tanq̃ nubes quædā vsq3 adeo aciem mētis obumbrātvt lucē intelligibiliū mirabilē nō discernat: dū splendorē eoꝝ vt plurimū nō in seipo sed in his nubib⁹ intuet̄. Vbi iā a seipso degenerantē & q̃si corporalē iā factū aspicit & ob hoc neq3 verū ipm videt neq3 clarū: Sed imaginū caligine obfuscatū. Silis aūt videt̄ hæc affectio mētis oculis rubra obtalmia laborantibus. Quibus lux nō clara sicuti ē sed rubra videt̄ colores quoq3 in luce nō q̃les sunt sed rubri. Sunt etiā nōnulli quorū animus aliq̃n ita & corpis cōtagione & corpaliū nebulis obfuscat̄ vt rerū spiritaliū radios omīno nusq3 videat instar oculi q opprimit̄ chataracta Cæterū quādo corpales hæ sordes quodāmodo abluunt̄ ab animo incorpalia aliquantū ꝑspiciunt̄: Quādo vero penitus diluunt̄ subito intelligibile lumen intelligibiliū omniū radiis plenū intelligētiæ oculis se se prorsus infundit. Q̄d quidē vbiq3 ē & natura sua intellectualē oculū cū primū fuerit purgatus illustrat sicut lumen visibile visum. Atq3 sensibilia omnia multo clarius in luce intelligibili tanq̃ in primo fonte refulgent q̃ in luce quæ reuera illius ē vmbra. Meminisse vero oportet Animam & occupatam in mole corporis fabricanda regendaq3 & in diuersas actiones distractam perturbatam ad spiritaliū radios aut nullo modo aut vt plurimum neglecte & leuiter aciem vertere. Adde & oblique. Quippe etiam quando paulo attentius pro viribus aspicit: quia ipa cōiuncta est corpori sæpissime ad coniuncta se flectit, id est a corporalium nubes in phantasia volantes. Phantasia etiam radios spiritaliū cum primum menti subrutilant corporalium simulacris induit: ideoq3 mēs aut nullo pacto aut vix obscureq3 videt: Sed quando & seiuncta est a corpore & a corporis labe mundata ad incorporalia solum tota intentione conuertitur. Quorum vberrima luge refulget ad votum. Cuncta in ea

clare diſcernit tanq̄ & clariſſima in ſeipſis & intelligentiæ intima. Hoc aũt aſſequitur quando ꝑfectio tꝑis orbe incretam exemit labem purũ qꝫ reliquit ethereũ ſenſum atqꝫ aure ſimplicis ignem.

Ratio immortalitatis animi q̄m intelligis incorporea ſine corporis inſtrumẽto. Attingit formas ſeparatas: ſeparatqꝫ coiunctas.

q Vod autẽ animus noſter queat ſm ſubſtantiã ſeparari a corpore atqꝫ deinde in ſe ipſo manere: ex hoc in præſentia intellexiſſe ſufficiat ꝙ intellectus agit: ſine vllo inſtrumẽto corporeo q̃n. ſ. ꝑ omnia corporalium genera ſpecieſqꝫ diſcurrens adſcendit inde ſuperius ad ordinẽ ſpiritaliũ illaqꝫ i genera ſua ſpecieſqꝫ diſtinguit. Per inſtrumentũ vero corporeũ quod etiã particulare eſſet nõ poſſet niſi corporea & particularia cõpræhendere. Si abſqꝫ corpore põt agere poteſt & ſeorſum ab illo viuere atqꝫ intelligere. Adde ꝙ ſm actionem quæ & a ſubſtantia eius eſt & in ſubſtantia ꝑmanet: ipſe nõ modo attingit quæ ſeparata eternaqꝫ ſunt q̃n inuitus etiam phantaſie fallaciis probat talia quædam in rerum ordine eſſe debere: verum etiam vi ſua ſeꝑat a materia formas: quando in rebus naturalibus ſecernit a ſingulis ſpeciei cuiuſqꝫ naturam. Plotinus & Proculus aiunt q̄m eſſentia actionis & principium eſt & fundamentũ: ideo mentem quæ actione ſe a corpore ſeuocat abſtrahẽdo poſſe multo magis ſm eſſentiam ſeorſum a corpore viuere. Themiſtius arbitrat̃ difficilius eſſe naturas ſeparare cõiunctas q̄ formas ꝑcipere ſeꝑatas. Vnde cõcludit intellectũ poſſe ſeꝑatas formas attingere quandoquidem cõiunctas naturas ꝓ arbitrio ſeꝑat.

Ratio immortalitatis animi ex ꝓportione ad formas ſeparabiles atqꝫ ex acceſſu ad ſeparatas.

n Ature hmõi naturalia familiariaqꝫ obiecta ſunt intellectus humani q̄diu naturale hoc corpus inhabitat. Continue nam & naturali quodam inſtinctu intelligit eas a ſingulis ſeparando. Vnde inter hunc & illas neceſſe eſt vt ꝓportio ſit nõ parua. Ex quo cõcludit̃ intellectum eſſe ea conditõe corpori iunctum vt ſit ſeparabilis: immo etiã iam quodãmodo ſeparatus: q̃nquidem obiecta eius domeſtica ſunt ſpecies cõiuncte quidẽ ſingulis ſed nõ vt cõiunctæ: immo vt ſeparabiles atqꝫ ſeꝑate. Nempe cõis intelligendi modus hic eſt vt quando phantaſia hoiem hunc & illum imaginat̃: tunc intellectus p̄termiſſis mortalibus homĩs accidẽtibus prætermiſſo hoc ſitu tꝑeqꝫ & illo ad humanitatem ipſam ſe conferat ſingulis cõmunem hoibus vbiqꝫ ſemꝑqꝫ vigentem ſimiliterqꝫ in aliis ſpeciebus. Maxime vero tũc ſeparatus apparet q̃n interdum vltra cõditionem qua hic habitat ſpecies illas rerum naturaliũ reſoluit prorſus in rõnes ipſas ideaſqꝫ ſuꝑ naturã ab omni materia pœnitus abſolutas. Et ſicut ab imagine in phantaſia reperta ante naturali quodã intuitu ꝓceſſit ad ſpeciem abſtrahẽdo ſic deinde a ſpecie argumentãdo ad ſpeciei rõnem prorſus eternã. Videlicet qa ne

cessarium sit naturā in multis vnā a forma vna sup multitudinē pficisci

Ratio immortalitatis animi quia intelligit non nihil: ad cui⁹ intuitum pprium phantasma aliquādo non est necessariū.

p Rofecto quoniā ab essentia prouenit actio semper qualis essendi conditio ēst talis agendi atq₃ conuerso. Quōobrem animus noster quia nunc ita iunctus est corpori vt separabilis sit aliquādo & vt permaneat separatus: ideo cognoscēdo q̄₃uis conditione loci incipiat a singulis rerum formis omīno materiæ iunctis: tamen deinde procedit ad speties cōiunctas quidem effectu: sed & sua quadam natura & virtute intelligētiæ separabiles. Tertio vi sua discussis a se parump phātasiæ simulacris ad rationes iam separatas. Quas in rerum ordine omīno absolutas existere nunq̄₃ excogitare posset nisi saltem ad breuissimū tempus ab acie phantasmatum nubes expelleret. Sed cito ob regionis huius naturam consuetudinēq₃ congregatæ iterum nubes cœlestiū impediunt claritatem. Ex illa autem subita abstractione coniiciunt methaphysici posse intellectum aliquando absq₃ phantasmatibus intelligere. Vnde etiam sequitur posse seorsum a corpore viuere & clarissime intelligere.

Anima in corpore f̄m platonicos pcedit cognoscendo a singulis ad species a speciebus ad ideas: Extra corpus cōuerso pgreditur. scilic₃ ab ideis ad species a speciebus ad singula.

v Erum quando separatus animus est pgredit̄ aliter q̄₃ in corpore. Nam in corpore animus a singulis ad species a specieb⁹ trāsit ad rationes. Separatus autem contra. Nempe a familiarib⁹ suis naturaliter tunc incipiens in diuinis rationibus naturali intuitu naturales videt species ac in speciebus quasi subita quadam argumentatiōe & tamen momēto inspicit singula. Hinc circulus ab eo fit a tempore ad æternitatem ab æternitate rursus ad tempus. Ergo quemadmodum ita coniunctus materiæ fuit vt separabilis foret & aliquando separatus existeret. sic deinde ita separatus existit vt rursum iungibilis sit & aliquando vinctus. A naturis pcedūt vires. Naturæ a viribus indicant̄. Nam ab infinita potentia sapientia bonitateq₃ regitur. Non igit̄ frustra vires sunt naturales. Hac argumentatione ad animorum circuitum sempiternum vti verisimiliter fortasse possunt platonici. Eadē verissime ad corporum humanorum resurrectionem hebrei christiani maumetenses vti posse videntur.

Quod obscure animus in corpore tam clare extra corpus intelligit incorporea.

p Roinde anima dum in materia & quodammodo sub tempore vitam ducit: naturales formas in materiæ infimæ videt vmbra: Supernaturales autem formas vt plurimum sub naturalium videt eclypsi. Quando vero extra materiam & super tempus agit vitam:

tunc supernaturales quidem formas in summæ formæ lumine conspicit. Naturales autem sub radiis supernaturalium intuetur. Tunc igitur omnia clare omnia nunc obscure. siquidem temporalia nõ aliter percipit q̃ per eorum ymagines sensibus haustas in eisq; quasi purgatas. Non enĩ aliter inter hæc & animã ẽ ꝓportio. Ad æterna vero q̃diu imortali corpore occupata est: difficile parumq; conuertitur: & cõuersa occursu imaginum corporalium sæpissime allucinamur & fallitur. Hinc illud Platonis nostri mysterium in phedone. Animus in alio viuens. scilicet in corpore per que aliud aspicẽs. scilicet per sensum phenestras atq; phantasmata. Aspiciens inq; quæ sunt in alio id est tã spes in singulis q̃ formas singulas in materia nihil vsq; clare discernit. Quando autem viuens in se per se aspicit: atq; in se illa quæ sunt in seipsis. id est rationes reruȝ quæ dum in summa omnium ratione sunt in seipsis existunt: tunc omnia clarissime perspicit quia & intima & clarissima quæ tanto fulgentiora in se & illi sunt q̃ ista quanto puriora veriora potentiora.

Præstantior sensus est in phantasia q̃ in verius. longe præstãtior in mente q̃ in phantasia.

Ed nunquid illa sensibus compræhendit? Sensibus certe quibusdam. Sensuũ videlicet sensu. Quoniã præter sensus illos quos in æthereo animæ vehiculo exerceri platonici opinãtur: sunt & sensus nonnulli admodum clariores quibus vti mens potest etiã absq; corpore. Sane quinq; sensus qui in neruis & spiritibus exercentur emanãt ab iis qui vigent in phantasia. Sed in hac quinq; illi sensus vnus sũt amplior illis & perspicatior. Adde & stabilior: seruat enim quæ illi non seruant. Vnus est rursus in mente tanto latior stabilior perspicatior q̃ in phantasia quanto mens præstantior est q̃ illa. Si latior est nimiruȝ vltra illa rerum porrigitur genera quæ sensibus & phantasia compræhẽduntur. Si stabilior est etiam seruat diutius q̃ phantasia: Si perspicatior certus clarius splendidius q̃ illi cernit & q̃ illa: Cernit inq; interdum per illos & per illam imagines atq; singula quando eo sese vertit. Cernit p se excitatus ab illa species & clarius quia propinquius. Inspicit in seipso se ipsum quãdo ad se reflectitur: potest autem ad se reflecti si se amat quærit intelligit. Vbi apparet ꝓrsus indiuisibilis & inseipso consistẽs. Nam forma quæ vł diuisibilis est vel necessario iacet in alio nunq̃ reflectitur in seipsam. Clarissime tandem rationes discernit quando ex se ad summam omnium inspicit rationem. In qua mentis visus rationem vimq; lucis videt atq; colorum tanto hac luce hisq; coloribus fulgentiorẽ quãto ibi scilicet in idea sua est integrior & præstantior q̃ in corporibus inde formatis. In qua etiam mentis auditus rationem sonorum audit sonantiorẽ consonantioremq; sonis cũctis quos vel auris audire vł phantasia queat imaginari. Eadem ratio est de cæteris intelligentiæ sensibus.

Quibus quisquis suauissime optat frui det operam imprimis optet vt corporis sensibus vtatur quidem sed non fruatur.

Qualis est amor talis amicitia.

Marsilius Ficinus Alamanno Donato dilectissimo suo. S. D.

c Vm amicitia quod nemo dubitat ab amore vim nomenque accipiat: nihil enim aliud e amicitia quam mutuus amor stabili quadam: id est honesta consuetudine confirmatus: cōsentaneum vt qualis est ipse amor a quo amicitia ducit & dicit talis quoque semper sit amicitia. Qualem igitur nostram fore potissimū Alamanne dicemus? Certe cū non aliunde quam ab amore platonico cœperit haud aliter vnquam quam platonicam nominabimus. Siquidem in exponendis nuper commentariis nostris in ipsum platonis conuiuium de amore compositis: sic interim amare inuicem nos incepimus vt quam plato illic veri amoris ideam fingit: ipsi iam in nobis effinxisse atque perfecisse videri possumus. Ab hoc ipso deinceps amore Platonico platonica quædam amicitia nascitur: quæ in almo musæ vraniæ gremio concipitur alitur: augetur. Ea quandoquidem a musis originem ducit nihil redolet nihil sapit vnquam nisi musicum & consonans & concinnum. Huic vni beniuolētiæ: vt est apud Platonem: plus fidei est habendum quam vlli necessitudini vel consanguinitati. Ergo quid dubitas vlterius alamanne? Vtrum plato noster plures vno in corpore animas esse voluerit. Tantū abest quod in vno sint plures vt sæpe quodammodo vel contra contingere videatur: quando videlicet vnam ferme in pluribus amicorum corporibus animā platonico amore conflante pspicimus. Sed de his hactenus Venio iam ad ea de quibus interrogas.

Secundum platonem vna in homine anima est tres in anima vna vires.

q Veris nunquid paripateticis illis adhibenda sit fides qui platonem quod plures in homine animas. scilicet rationalem irascibilem concupiscibilem collocauerit calumniari non dubitant. Respondeo æquidem vnam tantum esse animam: per quam pluribus eius viribus hæc omnia facimus. Quemadmodum corpus ignis vnum tribus qualitatibus sufficienter agit tria. Luce enim fulget atque illuminat: Leuitate celer ascendit: calore calefacit & vrit atque in qualibet ignis particula pariter tres hæ qualitates vigent: suntque loco simul quadam tamē inuicem proprietate distinctæ sic animæ substantia vna eademque sufficienter posse videtur tribus eius viribus officia exequi tria: videlicet ratione tanquam luce quadam verum bonumque a falso maloque discernere. Appetitu insuper quasi leuitate ad ea quæ sibi placent facilime se conferre. Animositate rursus iracundiæque feruoreque ceu calore quodam in ea vel cōsumēda vel propellenda efferri quæ aliquando ipsam ab eorū quæ petit con

secatione impedire posse videntur. Quid ꝓhibet? Quominus vna sit anima viribus tribus munita: quæ q̄uis ꝓprietate inuicem discrepent vbiq; tamen in eadem anima simul sint vbicunq; tota simul est anima.

Sed opere p̄tium est platonem ip̄m audire in quāto de rep. libro ita hac de re disputantē: vt hoc ip̄m habeat certum: animæ. s. substantiam esse vnā: vires vero eiusmodi simul in anima plures. sic em̄ inquit. Res vna eademq; cōtraria quædā aut agere aut pati eodem tpe s̄m idem & ad idem nūq; pōt. q̄ si quid moueri simul & quiescere videatur aut id p aliam quidem sui partē mouebit̄ p aliam vero quiescet ceu si quis alteram manū moueat altera quiescente. Aut certe rōne alia mouebit̄ alias vero nequaq̄: Quemadmodum spera in rectū quidē nō mutatur sed interim rotatur in orbem dum fixa ꝑmanet circa centrū. Ergo centro manet circūferentia voluit̄. Sed iam ad naturam animam veniamus Sitientes anima ꝓut sitit nihil aliud q̄ bibere cupit: atq; ad id ꝓut sitibunda est solum impellit̄. Siquid igitur ipsam interim retrahat sitientem aliud certe quiddā in anima ipsa erit p̄ter vim illam quā diximus sitientem quod illam a potu quasi bestiā retrahat. Res em̄ vt supra diximus vna eademq; nunq̄ p eandē sui partē circa idem simul cōtraria ꝑagit. Nam quo pacto manus vna sagittarii vnius arcum vnū vno momento intēdit simul atq; remittit. Videmus aūt sitientes nōnullos aliquando bibere nolle: horū igitur anima habet in se aliquid quod impellit vt bibat. Aliud rursus quod potum vetat & impedit. Illud cōcupiscentiā. Hoc rōnem appellare solemus. Quobrem cōcupiscentia atq; rō diuersæ inter se esse vident̄. Diuerse quoq; sunt inter se cōcupiscēdi vires & irascendi. Sæpe em̄ rō iubet nōnulla a quibus appetitus abhorreat: vt in medicinis: laboribus ꝑiculisq; subeundis apparet: sed iracundie vigor nōnunq̄ excitus vtpote qui tunc ꝓ rōne capiat arma: efficit tandem vt ignaue cōcupiscentiæ indignati quod rō mandauerat inuita cōcupiscētia agamus atq; patiamur. Preterea qū ratio pugnare nos ꝓ patria iubet appetitus in ipso prælio somno famæ siti ꝓuocatus nos a prælio ad mollitiem & cōuiuia reuocat. Iracūdia vero dum in hostes inuehitur inuita cōcupiscētia rapit ad prælium. Quod aūt aliud quoddam sit vis irascēdi rō aliud quis nam modo rōnis cōpos sit ambigat? Nempe in bestiis cum sit ira nulla est rō. Rursus in pueris ferme statim natis feruescit ira. Rōne aūt serius vtimur. Præterea sæpe ira ad vlciscēdū nos impellit. Sed rō ꝓhibet. Cum vero tam ira q̄ libido a rōne differāt libido tn̄ magis q̄ ira videt̄ a rōnis dignitate discedere: tum quia ad viliora detorquet. tum qa ira sepe aduersus vilē libidinis impetum indignata rōni opitulat̄. Libido vero nunq̄ aduersus irā rōne fauere videt̄. Hæc Plato. Ex q̄bus apparet Platonē nō tres anias sed tres vires in vna hoīs aīa posuisse.

Marsilii Ficini Florentini: Quid sit lumen in corpe mūdi. In anīa: In

angelo: in deo. Ad phoebum Venetum clarissimū oratorem.

S Alue semp in vitæ lumine phoebe noster. Salue phoebe cœlestis nō externa sed intima luce clarissime. Cum supioribus diebus Marsilii tui mēs platonici solis radiis quasi seminibus qbusdā p viribus grauida parere inde sole; eniteret infoelix nimiū nescio qua ster ilis imbecillitate nature p sole peperit lunā alieni luminis indigā. Ergo platonici solis natū tenebris meis obscurū q̄ primum platonico phoebo dicabo: vt eius saltē radiis illustret. Tu vero accipe libēter quæ tua sunt clarissime phoebe. Et quia iure sunt tua ingenti splendore tuo redde obsecro clariora.

Q uisq; sensus attingit obiectum solum sibi cōueniens.

O Di maxime oim tenebras quarū culpa displicēt mihi qcūq; displicēt vel q cū illis sint vel q ab illis labētia relabāt deprimātq; ad illas. Amo ante oia lumen cuius gratia & cætera diligo vel q cū illo sint vel q ab illo fluētia refluant reducātq; ad illud. Ergo nunciate mihi mei sensus qui cætera poene innumerabilia nūciatis. Nunciate mihi obsecro quid sit lumen. Respōdet auditus. Aereus sum satis esto si sonos tibi æreos nunciē. Respondet & odoratus: equidem non sum adeo lucidus. Vapore⁹ sum a me disce vapores. Quid aliena quæris a me gustus ait. Nato equidē in liquore indico tibi liquores. Noli a me dicit tactus extorquere quod nequeo corpulentus sum. Corpulenta nuncio. Altius quære lumen.

Descriptio luminis visibilis.

H Inc admonitus ab infimo quo ceciderā ad altissimā mei corporis nunc ascendā: vt inde lumen leuius altiusq; cūctis accipiam. Eya agite oculi mei lucētes p lumē illud obsecro quo p̄ cæteris immo quo solo delectamini tm̄ indicate reginæ nostræ roni quid sit lumen. Respōdet subito visus splendidus ego spūs sum & splendor sum spiritalis. Q uo circa cū a me iure ppria officia postules largior libētissime quantū habeo. Lumen est spiritalis quædam & subita & latissima a corpibus naturæ eoꝝ sine detrimēto pprio emanatio. Nitoris sc; cuiusdam a diaphanis. i. transpicuis. Coloris aūt ab borū oppositis. Quantitatis figuræ motusq; ab oibus. Congrega in vnū genus omne colorū. Q uid erit hoc vniuersū? Nisi lux quædā omnicolor: siue lumē factū in solidiore obscurioreq; materia terre iā opacū Segrega terrā illi pmixtā Q uid erit reliquū? Nisi qual tas quædā immo claritas actusq; pspicui sicut color est actus opaci. Color quidē lux est opaca. Lux aūt color clarus immo pspicui corpis colorūq;: flos quidā vigorq; quasi vnicolor actu virtuteq; omnicolor.

Nihil clarius q̄ lumen ac deus. Nihil obscurius.

A Dumbratio hæc est o mei oculi potiusq; pictura. Nihil vnq̄ audiui obscurius definiri. O rē valde miram. Quo nā pacto fieri

potest: vt nihil sit obscurius lumine. Quo nihil est clarius quando per illud clarent declaraturque oia. Ascendam igitur hinc ad sublimen mentis speculam vt saltem hoc videã inde præter quod aliud quicquam alicubi videre nõ possum: o mens quæ recte cuncta metiris dicito mihi nũquid forte lumen est ipse deus: quo etiã nihil clarius est nihil obscurius Nihil clarius quam deũ esse: esseque ad summũ potentẽ sapientẽque & bonũ Hoc em̃ auribus nostris quæcũque ab eo sunt facta proclamant: vt nemo sit surdior illo qui tm̃ rerum omniũ sonitum strepitumque nõ audit. Nihil cõtra obscurius quam quid sit deus vt nihil sit tenebrosius illo qui sibi opinatur hoc esse clarissimum.

Lux intelligibilis est intelligibiliũ causa visibilis visibilium.

r Espondet mens: deum esse patrẽ luminũ. Apud quem non est transmutatio per quã extinguatur vel minuatur. Neque vicissitudinis obumbratio per quã vel vicissim subeat noctem vel patiatur eclypsim: Respondet rursus deum esse lucem in qua tenebræ non sunt vlle. Idem formã in qua nihil est informe. Formositatem quoque in qua nihil est deforme. Deus certe sicut mens quæ radius eius est monstrat lux est inuisibilis: Infinita. Veritas veritatis eiusque rerũ oim causa. Cuius splendor. immo potius vmbia est lux ista visibilis atque finita causa visibilum. Quoniã vero lucis veritatisque natura est vt cæteris alia vere declaret deo cuncta per se vere clareque cõspicua sunt. Perinde ac si visibilis lux cum sit colorũ visibiliumque fons se ipsam intueatur tanque omnicolorẽ: atque in se colores oẽs sensibiliaque oia videat.

Lumen visibile rationale intelligibile diuinum.

v Erum ad tam sublimẽ speculationẽ haud tam repente prosiliẽdũ sed gradatim ascendendũ mens admonet: ne caligari cogamur ac splendore nimio occecari. Noli rõ confidere sensibus. Visus tibi nõ satis nunciat: cæteri nullo modo. Visus quia sensualis lux est tantum sensibilẽ accipit datque splendorem. Atque conuersio quia sensibilem accipit datque splendorem hunc sensualem quandã lucẽ esse cognoscis Vltra vero inde nõ licet progredi. Sed hinc a me discito primum quidẽ me scilicet intelligẽtiam esse lumen quoddã intellectuale quãdoquidẽ obiectum meum est intelligibile lumen: quod in qualibet re & querenda quæro & reperta reperio. Siquidem lumen cuiusque rei & ipsius veritas idem. Veritas est lumen intimum: lumen veritas se ad extima fundens. Discito deinde te scilicet rationem esse lucem quandam rationalem rationemque lucentẽ postque rõnem lucis tanque originem tuam ratiocinãdo tanta auiditate perquiris. Sed vis rationem lucis cõmodius assequi: Induce cuiuslibet rõnis eam querito. Ibi est ratio lucis vbi & omnium: in veritate summa quæ & ipsa summa certitudo & claritas est reperies veritatem lucis & claritatem. Siquidem idẽ est huius lucis quã quæris claritas atque veritas. Quid lux in deo: Immẽsa suæ bonitatis ve

ritatisq; exuberantia. Quid in angelis? Inteligentiæ certitudo adeo ma nans psusumq; gaudium voluntatis. Quid in cælestibus? Copia vitæ ab angelis. Virtutis explicatio a coelo. Risus coeli. Quid in igne? Vitalis quidam vigor a coelestibus insitus & efficax propagatio. Deinde in iis quæ sensu carent effusa coelitus gratia. In sentiētibus exbilaratio ipsius spiritus sensusq; vigor: In omnibus summatim intimæ foecunditatis effusio. Vbiq; diuinæ veritatis bonitatisq; imago.

Ad numinum gaudinm coelestes ipsorū oculi rident splendore motuq; gestiunt.

p Ostq; videmus a coelestium radiis qui a supercoelestibus p coelestia tanq; per vitra quædam ad nos descendunt cunctis dari pfectionem suam vitam sensum certitudinem gratiam atq; lætitiam: Necessarium est lucem in spiritibus super coelum esse formæ ipsorū pfectionē. Fecūditatē vitæ. Perspicatiā sensus. Clarissimā verissime intelligētiæ certitudinē. grãæ copiā: gaudii vbertatē. Horū oīm imago est splendor coeli: imo ad horū claritatē tanq; vmbra qa minus pōt corpus coeli exacte claritatē spūs imitari q; terra coeli fulgorē. Ad spūum celestiū mirabile gaudiū coelū q̄si corpus eorū imo q̄si oculus eorū: oculū eī orpheus solē appellat ridet splendore motuq; exultat: sicuti terra tanq; ab illis remotissima luget tenebris situq; torpet & ocio. Neq; eī putādū est coelū moueri vel vi aliq̄ vel defectu. Cuius motus natura ppetuus est locūq; naturalē nō relinqt. Substātia q̄z absolutissima a qua nihil discedit sui: sed quodā excessu lætitie ob quā gestiens qescere nesciat. Ad gaudētiū numinū cantū vt pythagorici arbitrant̄ speræ coreas ducūt. Vn ordinatissimis variisq; motibus mirabilē cōficiūt harmoniam. Ad astrorū risum q pcipue radiis indicat̄ ridēt oia q̄ sub coelo sūt quæ sup terram. Ad tenebras tanq; ad tristiciā oia meret. Solemus eī ridētibus cōgratulari flentibus cōtristari.

Risus coeli ex numinum gaudio pficiscēs id est lumen omnia fouet atq; delectat.

q Vod lumen sit risus coeli ex spirituū cælestiū gaudio pficiscens indicant hoīes qui quotiēs lætant̄ spū ridentq; vultu splendēt certe intus dilatanturq; spū vultu quoq; splendere vident̄: oculis maxime qui maxime sunt coelestes quiq; in risu motū coeli instar efficiunt circularem. In lugētibus aūt cōtra: obtenebrant̄ restringunt̄ torpent oia. Radii vero ex stellis ridentibus tanq; diuinarū mentiū oculis benignissime lætissimeq; directi in semina rerum nō aliter oia fouēt generantq; q̄ structū aspectus in ouum. Illorum eī virtute calor naturalis cunctis inseritur. Vnde vita oritur alitur augetur. Hinc fit vt oia voluptatem appetant qa nō modo voluptate terrena sed etiā coelesti lætitia generantur. Quis dum neget numina læto quodā affectu oia mouere ac gignere? Cum videamus & ab aīalium natura & ab arte oia voluptate pcreari ac pfici.

Aliud lumen est. Aliud calor. Atq lumen antecedit calorem.

q Vod aliud fulgor sit aliud calor perspicuū est. Nam fulgent siue nitent que non calent ac etiam frigida multa. Calida sunt etiam multa quæ fusca. calor ignis penetrat sæpe qua non transit splendor: ꝓpagatur & splendor longius ciriusq multo q̄ calor. q sit calor a lumine inueniet quisquis cogitabit etiam in spiritibus intelligētiæ claritatem origine quadā antecedere voluntatis affectū & in mūdi machina solis radios sequētis caloris originem esse.

Lumen est quasi spiritale quoddā. Et spiritus sunt lumina quædā.

q Vod lumen spiritale quoddam sit potiusq corporale ex eo constat quia passim i sine tempore ꝓpagať. Sine offensione implet perspicua corpora. Sine sui inquinamento se sordidis circūfundit. Præterea corporibus bis facilius se largitur quæ longius a corpulēta mole discedunt. Vnde purissima corpa cœli & ignis vt platonici putant in se lucent. Aer & aqua ab illis. Interiora terræ neq ex se nitent neq ex illis. In supficie terræ lumen mixtionibus diuersis elementorū quattuor maxime. terrenis infusum diuersorum colorū induit formas: quasi corpuscula quoruz quasi quædam animulæ sunt scintillæ luminis illis infusæ. Quas si ab illis mixtionib⁹ segregaueris atq seruaueris videbis forte quales sint rationales animæ a corporibus separatæ. Sūt em̄ lumina quædam olim in corporibus cōfusiora sed iam in naturā ꝓpriam restituta idoq clarissima. Sic enim corpus ab anima diuersissimū illi quasi eclypsim obducit sicut luna cūiuncta soli: imo vero sicut mixtio terrena a cœlo alienissima cœleste lumen reddit opacum: facitq coloreȝ ex lumine sic corpus circa animā reddit ex intelligentia sensum.

Lumen in deo: In angelo: In ratione: In spiritu: In corpore.

v Erū vt redeam⁹ illuc vnde digressi sumus cœlū q̄uis in se nō tamē ex se sed ex superiorum claritate & gaudio refulget & gestit ceu oculus ex spiritus claritate animiq letitia. Spiritus autē letatur maxime claritate sua solisq. Animus claritate spūs atq mentis. Videtur autē lumē boc esse mens refulgens per corpus perspicuū quasi vitrum & inde iam facta visibilis. Mens autē lux in se ob nimiā vbertateȝ tenuitatēq pœnitus inuisibilis. Deinde lux in mēte ē veritas gaudens gaudiūq verū. Tertio lumē a mēte in corpib⁹ ē quædā veritatis rerum sensibiliū declaratio. Pulcbritudinis flos: oblectatio sensus. Sed repete recti⁹ lumē i diuina mēte itelligētiā supeminet. Inde angelici mēti lumē idē infusū secūdū itelligētiā reddit ſ sup terminos rōnis. Diuinum boc angelicūq lumē in mētibus boīm secundū rationē iam euadit Sed superat pbantasiam. In spiritu secundum pbantasiam: super sensuum In corpore vero maxime oculis quasi cœlestibus animæ stellis sensui iam familiare fit sed non materiæ. In omnibus mentibus lumen est vita exuberans. Veritas clara certaq: leticia plena. Inde in corporibus est diui

uæ explicatio & effusio vitæ. Declaratio veritatis rerũ & auctoris gratia formæ: voluptatis incitamẽtum. Empedocles & Zeno volunt quẽadmodum se habet ad carbonem flama: sic quodammodo se habere lumen ad flamam. Atq; flamam esse quasi lumen densum. Lumen vero flamam rarissimam: vitãq; cunctorum. Plotinus & Proculus arbitrantur lumen esse visum quendam aspectumq; numinũ p radios cœlestiũ oculorum ꝓcul emissum. Atq; esse spiritum quendam diuinũ: qui & omnia videat: & quãtum in se est ab oibus videat̃. Addunt eiusmodi spiritum extingui nusq; sed sidera sequi.

Lumen est vmbra dei. Deus est lumen luminis.

Eniq; lumen est quasi numen quoddã in mũdano hoc templo dei similitudinẽ referẽs. Adeo vt Plato noster in libris de rep. hoc ipsius boni filium nominauerit. Est enim instar dei aspectu ante omnia venerãdũ. est & amplicatio quædã subita & latissima absq; detrimento sui exuberãte bonitatem largitatemq; suã cunctis sese liberalissime & fœlicissime largiens. Causa conseruatioq; & excitatio omniũ quæ nascuntur. Proinde ad vitã veritatem lætitiã: vñ descendit cætera subleuat. Absq; huius præsentia mori cuncta videntur. Huius autem præsentia reuiuiscere. Atq; id quod optimum est diuinũ humano generi cõmemorat cultum: vt neq; impii negare audeant esse deum: cuiꝰ simulacro sensibus nihil est clarius. Neq; flagitiosi vel latere oculũ vel effugere manũ eius se posset confidant. Cuius simulacrũ est ipa claritas Ac velocius q̃ dici possit momẽto p oia dilatat̃. Vnus in oibus & sup oia deꝰ. Vnũ in oibus & circa oia lumẽ. Lumẽ rebꝰ a deo factis est qdã diuine claritatis splẽdor. Atq; vt ita loquar est deus quasi seipsum finiens & ad operum suorum capacitatem sese accõmodans. Deus autem ipse est lumen immensum in seipso consistens ac p se in omnibus & extra omnia p immensum. Fons ille vitæ in cuius lumine vt ait Dauid videmus lumen. Oculus quoq; quo omnes vident oculi: & vt inquit orpheus oculus qui cuncta in singulis inspicit. Ac reuera omnia cospicit in sesp̃so dum esse se pspicit omnia. Vale fœlix vna cum diuino senatu vestro clarissime phœbe. Saluta Marsilii litteratorumq; omniũ nomine Bernardum bembum venetum immo etiam Florentinum populiq; nostri delitias.

FINIT LIBER SECVNDVS.

Prohemium libri tercii.

Exhortatio ad bellum contra barbaros.

Marsilius Ficinus Florentinus Mathie fœlicissimo Pannoniæ Re-
gi in pace securitatẽ in bello victoriã in victoria gloriam sempiternam
vaticinatur.

Lato noster philosophorũ pater rex fœlicissime Xenocra
tem Dionemq̃ dilectos discipulos suos viros quidẽ san-
ctos: sed paulo seueriores tristioresq̃ q̃ decere philosophos
videreẽ sæpe monere solebat vt gratiis sacra diligẽtissime
facerẽt: quo gratiosiores iocundioresq̃ redderent. Quod
aũt platoni nostro quondã erga discipulos duos agendũ
fuit idem mihi nunc erga geminos epistolarũ mearũ libros quasi libe-
ros meos video faciendũ. Videor equidem frigido quodã vt ita dixe
rim semine grauidus hos aliquãto seueriores q̃ epistolares liberos de
ceat peperisse. Quis eñ in seculis regionibusq̃ ferreis aurea vnq̃ ope-
ra vel argentea condat? Q̃obrem platonico more iã iubeo eos nõ mo
do sacrificare gratiis verum etiã iis sese tota mente vouere. Quo grati
osiores vrbanioresq̃ euadãt. Ecce iam igitur nõne vides? Repente ne-
scio quo numine scio certe fœlici quodã spũ rapti versus excelsum pala
tium tuum tanq̃ ꝓpriã gratiarũ edẽ iter arripiunt sperãtes vt arbitror
penes te solum gratiarũ trium. i. equi Iouis almi phœbi: venuste vene
ris splendore gratissimo circũfundi. Vnde tristiori illo statim vultu mu
tato clariores post hac lætioresq̃ intuẽtibus admodũ videanẽ. Tu ve-
re præcor rex fœlicissime marsilianos filios dum sacrã supplices edem
istã ingrediuntur lætis vegetisq̃ oculorum tuorum radiis sicut cætera
soles inspicias. Sic eñ & ipsi mihi quidẽ q̃ sint solum: regie vero [illegible] aic
stati q̃ pulcri sint omnino debebunt. Atq̃ ego duci meo platonici qui
solum principẽ illum venerari iubebat in quo excellens sapientia cum
summa potentia iungereẽ satisfecisse videbor. Neq̃ platoni solum ob
ipsam Mathie regis inuicti venerationem sed cæteris etiam græcis phi
losophis: immo etiã poetis: oratoribus: hystoricis scriptoribus. Deniq̃
omnibus proculdubio satisfecero. Hi eñ omnes cum olim summo stu
dio nihil aliud q̃ veram gloriã lucemq̃ quesiuerint tãdem post multa
lucis sæcula in tenebras sub seuis turcis ꝓh dolor: stelle inquã sub trucu
lentis feris in tenebras corruerunt. Iacent heu cœlestia liberaliũ doctri-
narum artiumq̃ lumina iam diu in lymbo: immo vero sub loco longe
q̃ sit lymbus obscuriore. Et quemadmodũ veteres illi sancti quandã in
lymbo iacentes messiam sic & hi sapientes Mathiam quasi messiã Ma
thiam miseri perpetuo clamore vociferantur: qui eos a lymbo vel poti
us ab inferis in lucem vitamq̃ restituat. Mathiam non literati quos di
xi tantum verum etiã nationes q̃ plurimæ in asia atq̃ europia sub tur-

cis immanibus quasi iudei sub impio pharaone miserabiliter seruientes Mathiam inquã tanq̃ Moysen alterum assidue clamitant: cui deus mare diuidat rubrũ: & quælibet passim inuia mirabiliter patefaciat electos dei filios ab extrema seruitute atq̃ miseria ꝓrsus liberaturo. Mathiam rursus italia pulchra atq̃ ipsa bonorum omniũ mater sancta religio assiduis vocat clamoribus eius tñ manibus immanes barbarorũ manus fœliciter euasura. Q̃obrẽ gemini quoq̃ liberi isti mei almã pœnes te gratiarum edem ingressi p̃ces iam tibi supplices ꝓ cõmuni omnium salute verbis eiusmodi fundunt. Surge age mathia iterum aspiciis fœlicissimis. Quẽadmodum sæpe alias fœliciter surrexisti. Surge p̃camur o victor hercules dum tempus adest aduersus dira hec & in mania monstra. Quæ tam nefarie depopulantur agros. oppida diruunt. Deuorant homines. Legum omniũ liberaliũq̃ artium disciplinas atq̃ id quod miserrimũ est religionẽ sanctam nõ solũ sordidissimis pedibꝰ impie calcant verum etiã quantũ in eis est ex omni hoim memoria delent. Vicisti Hercules monstra eiusmodi mirabiliter sola virtute sæpius atq̃ domuisti. Sed noua iamiam victoria scimus procul dubio quid loquamur immo quid tibi vaticinemur noua tibi victoria cœlo demittitur alto. Tibi certe rursum ꝓ vniuerso hominũ virtutumq̃ genere pro ipso deo fortiter pugnaturo omnis fauebit orbis totus militabit ether & coniurati venient ad classica veneri. Tibi soli deus omnipotens imperium sine fine dedit. Summus ille deus qui solem in cœlo constituit stellarum cœliq̃ regem Mathiam quoq̃ solum sub sole constituit imperium occeano famam qui terminet astris. Klis Octobribus. M.cccc.lxxx.

Quod fallax sit humana ꝓsperitas.

Marsilius Ficinus Bernhardo bembo oratori veneto equiti clarissimo. S. D.

S Vmpsi modo calamum bembe clarissime ea conditiõe siue sorte potius vt quodcunq̃ primum veniret in mentem ad te scriberẽ. Sed forte id in primis mihi succurrit vt amico viroq̃ omnium verissimo veram salutem dicerem & optarem. Vere autem salutis initium arbitrarer nũq̃ sperare veram a mẽdace & falso salutẽ. Alioquin Bernarde charissime si quem domesticorum decies in manifesto mendacio deprehenderimus. deinde tamen iterum illi facile iterumq̃ credamus nõne digni iam ob nostram imprudãtiam iudicabimur qui totiens maximo cum discrimine atq̃ dãno fallamur ab eo quotiens fidem vlterius eius verbis habebimus? Duo p̃cipue ab ip̃o rerum initio mendaces ꝑpetui sunt. Malus videlicet Demon primus ille rebellis a veritate. Rursus humana ꝓsperitas falsa q̃dẽ fœlicitas. ac vere fœlicitatis impedimẽtũ. Sed mẽdacia Demonis haud facile redarguere possumꝰ Terrena vero ꝓsperitas totiẽs hũano generi aptissime mẽtita iã fuisse

conuincitur quot in vniuerso temporis cursu ab initio mūdi ad nos vs
q̄ momenta fluxerūt. Momenta vero eiusmodi apud phylosophos in
numerabilia esse censentur. Adde q̄ in quolibet puncto tempor simu
lato risu pestiferis illecebris veneficis lenociniis pollicitationibus falsis
innumeros passim homines decipit. vt merito dici possit eiusmodi p
speritatis mendacia infinite iam plura videri q̄ puncta temporis infini
ta. Quod vero eiusmodi est haud quaq̄ mendax vlterius sed ipm poti
us mendacium atq̄ id quidem apertissimum est nūcupandum. Cre
damus ergo temere credamus adhuc facile vt solemus ipsi vt ita dixerim
falsitati. Vt verissime miseri simus qui fidem adhuc fœlicitati falsissime:
tum imprudenter habemus fœlicitati inq̄ miseros infinite iam pluries
q̄ infinite fallenti. Quisnam adeo cecus est: Quin clarissime tandem p
spicere debeat infœlicem hanc mortalium fœlicitatem tunc reuera infir
missimam esse quando tanq̄ firmissimam sese nobis ostentat. Nempe
haud prius a nobis fœlicitas nuncupatur q̄ summum sui cursus attige
rit. Verum in eoipso momento in quo summa videtur & quoniam ap
paret summa ideo & fœlicitas iudicatur repente in contrarium absq̄ mo
ra relabitur. Adeo vt quod a nobis fœlicitas nominatur sit potius quod
dam infœlicitatis exordiū. Atq̄ reuera fel intimo gustui nobis euadat:
quod primo aspectu mel similitudine quadā coloris apparuit. Quae
ret fortasse quispiam quam ob causam potissimum ita vel natura com
paratum sit: vel forte datum quattuor huius rei præcipue apud phylo
sophos causæ numerantur diuina cœlestis naturalis humana. Principio
diuina prouidentia statuit: terrenam prosperitatem iccirco volatilem &
fugacissimam esse ne tenere diutius nos pcul a diuina beatitudine pos
set cum ne momentum quidem a nobis vnum ipsa teneri possit. Atq̄
etiam vt morbis frequentibus cogeremur: cœlestis medici frequentius
recordari. Meminisse præterea nos in regione tam inquieta non esse tā
q̄ in patria cōstitutos: sed quasi quodam exilio relegatos. Fatalis de
inde lex syderum sic a diuina prouidētia temperatur vt in perpetuo cœ
lestium cursu quietis omnis ex parte cum primum planetæ ad summum
vel altitudinis vel directionis peruenerint retrocedant. Præterea a sexti
li aspectu vel trino qui salutares esse censentur in quadratum vel oppo
situm qui habentur noxii velocissime perlabantur. Post hæc aūt na
turali quodam ordine ita quattuor elementa sub cœlestibus disponun
tur imo potius sperarum volatu perpetuo ipsa quoq̄ ita continue rapi
untur vt cum aut calor aut frigus vel siccitas vel humiditas ad summū
vsq̄ gradum naturæ suæ propriū intenduntur tūc neq̄ pgredi permit
tat vlterius finita natura neq̄ manere vel parumper sinat ibidem perpe
tuæ conditio motionis. Igit quando q̄litates hmōi maxime vident in
tendi: Tunc subito remittūtur. Quā quidem scelerem vicissitudinē q̄t
tuor nostrorum corporum humores cōplexionesq̄ sequūt. Hinc vt ē apud

hypocratem summa corporis valitudo fallacissima iudicatur. Nēpe apud naturam ascēsum ipm descensus ferme cōtinuo sequit̃. Et quæ velociter floruerūt velociter & arescunt. Postremo vberior vanæ p̄speritatis afflatus vanos mortalium animos inflat tumidosq̃ reddit atq̃ ægros. Hinc igitur velut ægroti delirantesq̃ sui iam ipsorꝫ obliuiscūtur sorteq̃ sua altiorē q̃ humanā rati. oīa sibi licere nihil imminere periculi putant: Qđ ferme alexandro regi dr̃ contigisse. Ergo in seipis solutiori licentia incontinētes euadūt. circa res suas admodū negligentes. Erga hoīes superbi iniurii contumeliosi. cæteri vero contra illos odio & inuidia p̄citi & isidias machinātur & p̄lia parāt. Quā obrem facillime multis de causis quas intelligere qlibet facile pōt p̄speritas nostra turbatur. Atq̃ perinde vt iactus in altū lapis qñ altissime ascendisse videt̃. tunc subito sine vllo tp̄is interuallo descendit ita fortuna quē ad summa euexit fastigia rerū statim sine mora vel iubet eum velut e monte sponte descēdere vel ip̄a p̄cipitat. Sane & grandioribus casus grauior & altioribus ruina profundior imminet. Sæpissime post blandas auras zephirosq̃ suaues repente stridēs aquilone procella velū aduersa ferit fluctusq̃ ad sidera tollit. Quapropter philippus rex macedonum qua die & in ludis olimpicis simul & in castris victoriam reportauit atq̃ primogenitū suscepit alexandrū in tam secundo vberioris prosperitatis afflatu contrariū ventum non iniuria timens o demon ait tm̄ bonum q̃ minimo malo repende. Pauloq̃ post sagitta quadam altero oculo e excecatus. Nos quoq̃ si sapimus si dolere volumus similiter timeamus. Immo vero vt rectius loquar nequādo metuere similiter cōpellamur ne credamus mendacio: ne speremꝰ in vento. neq̃ fugacia volantiaue sequamur. neq̃ inimica nobis & noxia diligamus. Sed credamus veritati qñq̃ qui mēdacio tam facile tādiu credidimus. Credamus inq̃ veritati diuinæ quæ nō mentit̃ vnq̃. quæ non fallit. quæ quotidie multis nos admonet modis ne vnq̃ fortunæ infidæ confidamus. neq̃ eam quæ cæca est tanq̃ nostræ ducē vitæ sequamur. Immo vero cunctis viribus nobis ab infinito bono tributis seruatisq̃: ip̄m quoq̃ infinitum sectemur bonū. Qđ quidem nō modo nusq̃ fugit cum immensa potentia impleat vniuersum sed etiā occurrit sequentibus ob uiā immensa benignitate naturæ. atq̃ id qđ maius est precurrit etiam secuturis dum & facit oīa & naturali quodam instinctu omnia semp̄ allicit vt sequātur. Et qua virtute nos ip̄m sequi iubet. quia sapientia nihil frustra iubet eadem quoq̃ ducit eūtes perseuerantesq̃ perducit. Principium vector dux semita terminus idē.

Fortunæ falsa prosperitas

Oratio soluta poeticis modis & numeris exornanda est.

Marsilius Ficinus Bartholomeo Foncio Rhetori. S. D.

Legantissime rogas Fonti cuius potissimum vel imperio cō-
e pulsus vel auctoritate fretus. solutæ orationi nōnūq̄ꝫ poeticos
modos numerosq́ꝫ interseram. Vt autē summatim acutissimo
viro respondeam id mihi imperat cœlum. idem cœlestis etiā plato do-
cet. Siue.n. cœlum suspicis. vides illic mercurium eloquii mgr̄m simul
& cytharæ fabrum. Hunc igiẗ si quādo loq̄ntem nobis audire liceret
audiremus freq̄nter verbis suis nōnullos cytharæ suæ modulos ꝑmi-
scentem. Præsertim cum ip̄e semꝑ tum phœbo musicæ grauioris. id ē
pœsis patri. tum veneri leuioris musicæ matri vel iūgatur penitus vel
proxime saltem adhereat. Siue cœlestem platonē audis agnoscis pro-
tinus eius stilum. vt Arestoteles inquit inter solutam orōnem & car-
men mediū fluere. Agnoscis orationē platonicā vt Quintilianus ait.
multum supra prosam pedestremq́ꝫ orationem surgere vt non huma
no ingenio plato noster sed delphico quodā oraculo videaẗ instinctꝰ
Mixtio vero eiusmōi vel tēperatio adeo in Platone placuit Cyceroni
vt dixerit si iuppiter humana lingua loqui velit illum non alia lingua
q̄ꝫ platonica locuturū. Mitto ꝙ Moyses Iob Salomō Isaias Hieremi-
as Daniel Esechiel aliiq́ꝫ prophetæ pene omēs apud hebros. Mercuri
us quoq́ꝫ egiptioꝝ sapientissimus. similiter in græcia Gorgias Isocra
tes Herodotus Arestoteles aliiq́ꝫ ꝑmulti. Deniq́ꝫ inter latinos inter-
dum Tulius frequēter Titus liuius Apuleius diuus Hieronimꝰ Bo
etius phus summus solutam orōnem carminū numeris quibusdā ex
ornauerūt. Eo.s. consilio. vt oratio tum quia soluta sit liberiore sæpiꝰ
pede progrediens facilius quo cupit & citius perueniret: tum quia
numerosa atq́ꝫ poetica musicis interdum concentibus & figuris dele
ctaret & blanderetur & raperet. quippe cum naturali quodam instin-
ctu singula vtpote q̄ musica nata sunt. musica quoq́ꝫ mirifice rapian-
tur. Hos ego non equis sequi passibus malo q̄ꝫ nullo mō seq. Quā-
obrem ignosces amicæ platonico vel inepto. eiq́ꝫ mixtū cōdonabis
dicēdi genus. cui hoc ip̄a primū inseruit genesis. Auxit deinde conti
nua platonis poetici lectio. præterea freq̄ns vsus cytharæ cōfirmauit
Neq́ꝫ tn̄ fortuito in pœticos passim sonos erūpo. Sed ibi præcipue.
vbi materia vel forma q̄dā subest pœtica. Talis em̄ tonus. tales quo-
q́ꝫ fides decere videẗ. Miscere vero pœtica philosophicis docet nos
ꝑis antiq̄tas. q̄ an̄ arestotelē potissimū sꝑ id factitauit. ob hanc maxie
rōnem vt sacra mineruæ misteria tum oibus & veneranda & venusta
tū paucis & illis quidē puris cōia foret. Docet nos idē ip̄a diuinitas.
Quæ pœtica quadā figura vbiq́ꝫ gaudēs innūeris cœlū lumibꝰ quasi
pratū floribꝰ exornauit. atq́ꝫ ita diuersos speraꝝ circuitꝰ modulata est
vt cōcētibꝰ cōgruis harmoniā mirificā melodiāq́ꝫ cōficerēt. Præterea
sub luna deus idē pœsi silr̄ delectatus discordes rerū formas i pulcer
rimā quādā digessit cōcinnitatē. Postrēo terrā q̄ fore oim̄ deformissi

ma videbat miris metallorum lapillorum: planetarum: animaliũ figuris pi
cturisq; varie decorauit. Ipsosq; terræ fruct⁹ foliis obtegi voluit flo
ribusq; ornari. Quid plura? cum singula tum vniuersum musicis nu-
meris poeticisq; modulis temperauit.

Solus nullũ carũ amittit cui oẽs in illo cari sunt qui nõ amittit.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

d Ici non posset quãto afficiar tedio suauissime mi ioannes q
ob hanc epidimie suspitionẽ hos pauculos dies parentis mei
iussu sine te esse cogar. Et tñ interim supra q̃ cogitari possit
assidue tecũ sum: Et q̃deum nisi ita tecũ essem certe sine te esse nõ es-
set mihi molestũ. Tu mihi solus cura ioannes. Tu solus mihi solamẽ
Solare Marsilium tuum p̃cor expectatissimis litteris tuis. Que qui-
dem qñcunq; venerit nobis venerit pculdubio fœlicissime. Ego autẽ
hanc ad te ep̃lam sub oppositione lune ad solẽ quodãmõ etiã a Mer-
curium & saturnũ ac etiã sub martis ad solẽ lunamq; q̃dratura scribo
quo tpe nihil ferme apud Astronomos ifœlicius. Nihilominus scio
fœlicissime me scripturũ Nõ. n. cõducentib⁹ astris solũ verum & decernẽ
tem deo astrorum duce a primis annis cõciliata nobis est amicitia. Iu
uat me nunc parũper vt & clam & palã soleo sæpe vna cũ diuinissimo
illo aurelio Augustino nostro duce clamare. Solus nullũ carũ amittit
vnq;: cui omnes in illo cari sunt: qui nunq; amittit. Trigesimus mi io
annes tibi iam annus agit si recti numero. Noli ergo in eo quod irre
parabile est erogando prodigus esse: Sed tanto indies parcius tuos
dies expẽde quãto deinceps pauciores tibi supsunt quos expendas.

Maledici contemnendi.

Marsilius Ficinus Laurẽtio medici viro magnanimo. S. D

l Eges vsq; adeo horrent in famiam: & odere maledicos vt in
eos etiam rigide aniaduertant. q vl de turpi oblocunt: Quod
q̃dẽ bis imo & ter ætate nr̃a floretiæ publice obseruatũ & vidi
m⁹ & pbauim⁹. Ego aũt a legib⁹ tale hodie nihil postulo. Nolo. n. p
me cõtra publices leges amari quæ primo aduẽtu frigoris opprime-
tur: Liceat ergo liceat in piolo illi xp̃os tuos impune tãgere cui iãdiu
licuit xp̃m. Sit passim doctrinæ iudex vulgusq; vix nota est q̃ paucissi
mis. Ferat vt libet homunculi quibus nulla sentẽtia est de mea vita
sententiam que soli nota est deo. Nec & similia aut cum Socrate & ze
none nihil curo: aut certe cum Aristotele & Theophrasto perparum
Nempe didici ab Heraclito & thalethe cuncta mortalium siue bona
siue mala dum oriri videntur occidere. didici a Phitagora & Platone
dormire in corpore animum & quæcunq; hic agere patiue videmur
nihil aliud esse q̃ somnia. Didici a vite magistro mundum totũ esse
positum in ma ligno: Bono tamen viro in bonum cuncta reuerti. om
nes igit eiusmodi nugas sacre philosophie parietes altissimi a vobis

longius arcent:boc tamē vnum ipsa me pbia bodie monet vt rem ip
sam tibi significem quo officio tuo fungaris queadmodū alias in re
nostra diligentissime es perfunctus:boc est vt vel leuissimo quodam
nutu ostendas displicere tibi quod deo ante omia displicet dari vide
licet sanctū & id quidē tuum vel canibus lacerandum vel canum pul
cibus submordendum.

Maledici contemnendi.

Marsilius Ficinus Iuliano medici viro magnanimo. S.D.

q Vod canis ille cōtinua cōtra me latret quēdadmodū cōtra bo
nos doctosq₃ viros animamq₃ & deū:semper est solitus. neq₃
miror equidem Sie em̄ & natura & consuetudine affectus est
vt nō latrare nō possit:neq₃ etiam curo. Nam talis est vt neq₃ vitupe
rare quemq₃ possit nisi lauando neq₃ laudare nisi vituperādo. Latret
ille & apud superos & apud inferos q̄tum placet:modo non place
re medicibus palam latratum eius intelligatur.

Congratulatio de magistratu.

Marsilius Ficinus Petro Nero. S.D:

p Lurima scribere mi Petre iubet plurimus mētis cordisq₃ affe
ctus. sed qualia in presentia scripturus sim nescio. Nam neq₃
serio nimiū agere sinit domestica bæc nostra & plusq₃ familia
ris cōsuetudo Neq₃ iocari qd̄ sæpe inter nos solemus pmittit nūc sū
ma magistratus in quo cōstitutus es dignitas. Quid igit̄ faciā: Certe
quod & deus in primis admonuerit:& res ipsa potissimu₃ postulaue
rit:ergo primum cœli rectorem oro & obsecro sine quo nibil in terris
fœliciter agit̄. vt & ad suam voluntatē dirigat tuā: & ad tuum votum
perducat magistratus ciuitatisq₃ euentum. Deinde ipi magistratui sum
mope gratulor ꝙ ab bomine pio doctoq₃ recte geret̄. Gratulor & pe
tro meo non tam quod banc nup dignitatē cōsecutus est q̄ ꝙ iamdiu
sica deo est institutus vt qualibet mortaliū dignitate sit dignior. Huic
ergo sedulo gratias age:& supliciter te comenda. Vale:

Non est suauis absq₃ amico suauissimo melodia.

Marsilius Ficinus Bastiano Eoresio. S. D.

q Vid agis bodie mi Foresi: Lyrā pulsas: Caue ne bāc sine Mar
silio tuo pulses. Alioquin si fidem fregeris:fides tibi penitus
dissonabunt. Ego quotiens ad lyram cano tecum concino non
est mibi suauis absq₃ amico suauissimo melodia. Landino meo amico
vero me commenda. De Petro autem vero quid: Totiens meo nomi
ne salutato quotiens videris. xi. Augustini. Mccccclxxvi.

Veritas sua potentia potiusq₃ aliena defenditur.

Marsilius Ficinus Petro placentino cōmissario apostolico. S. D.

m Isit te summus pōtifex tanq₃ strennū ducē vt cōtra diuinæ. sapi
pientie bostes arma parares. Cōducunt aūt ad sapientiā defen

dendā non tam martis milites q̄ palladis sacerdotes. Deus me sub marte fallaci militare prohibuit. sequi iussit inuictæ castra mineruæ. Quæ vtinam q̄ libenter iamdiu sequor tā fœliciter assequar. Mitto igitur hæc ad te arma quibus aduersum veritatis hostes ꝑ viribus cō tinue pugno. Tu vero tanq̄ pius palladis alūnus musarūq; patron⁹ operam dabis vt alias insuper eiusmodi machinas struere valeā. Qui veritatis impugnatores telis inuadit. pugnat vt cūq; potest. Qui aūt veris aggreditur rōnibus reuera semper expugnat.

Venus Martem Iuppiter Saturnnm domat.

Marsilius Ficinus Rainaldo Vrsino Archiepō Florentino .S. D.

p Vperioribus diebus Petrus placētinus clarissimus pontificis comissarius cū per epistolā tuā vel maxime verbis tuo nomine rogatus quicquid in publici oneris causa petierā benigne ad modum non promisit solū. sed & scripsit. Volētem deinde me tibi co ram gratias agere ob bñficium tua causa designatū. Plures iam dies aduersa valitudo detinuit. Deniq; nudiustercius obnixius id temptā tem spūs in medio itinere vsq; adeo defecit vt vix domū pedibus re dire potuerim. Mox mihi nūciatum est. munus id tuū interturbatum fuisse. Miratus sum mirūimmodum ac diligentissime turbatōis cau sam ꝑscrutatus. cū eā in terra inuenire nō possem. in cœlo deniq; rep peri. miraris hoc venerāde pater. Nonne tales millesius i terra lapsus surrexit in cœlo. vt quæ non viderat hic illic inspiceret. Obseruaui igi tur quid nuper meū ad te aduētum impediuerit. Inueni quadratum malignūq; saturni ad lunā aspectū id fecisse. Vñ conclusi. saturnii cu iusdam hominis insidiis fuisse mihi bñficium interceptū. Primū qui dem pene omnem remedii spem amisi. cum cogitarem saturnum for te ita planetaꝝ potentissimū eēvt altissimū. Sed deinde i mentē rediit qđ antiqui sapiētes nō absq; summa rōne de saturno & ioue marteq; & venere fabulāt̄. Martē videlicet a venere saturnum ab ioue ligari. Hoc aūt nihil aliud significat q̄ saturni martisq; malignitatē. benigni tas iouis venerisq; cohercet. Opinor igit̄ vuln⁹ qđ forsitā a saturno aliquo illatum ē ab iouio. quodā maxie posse curari. In quo aūt oēm iouis effigiē vim dotes agnoscā pter te in pñtia. Florētiæ inuenio ne minē. Deridebit hic fortasse qspiam sacerdotē astronomica obseruan tem. At ego pſaꝝ egyptioꝝ caldeoꝝ auctoritate fret⁹ putabā ad cæte ros qdē terrena. ad sacerdotēvero solū cœlestia ptinere. ita tñvt & cōsi lio hūano su⁹relinquat̄ loc⁹. & ad cœli rectorē summa iperii referatur Sed vis nūc mittam⁹cœlestia: Mittam⁹. Quid igitur postulabo: Hoc vnū. Cū in cæteris cæsare ipo supior sis ne patiare vt in hoc vno vl' py lato inferior videaris. Sed velis qđ cōmissarii manib⁹tuo noie ab ini tio me pñte in cā mea scriptū ē sic scriptū. Hoc venerāde pr̄ est qđ ocii philosophici gratia posco. verūtamen fiat voluntas tua.

Fœlix qui sua contentus est sorte.

Marsilius Ficinus Valerio Romano scribæ principis .&c.S.D.

S I haud facile emergunt quorum virtutibus obstat res angusta domi certe multo difficilius emergũt.quibus obstat res nulla domi.Solent quibus nulla res obstat nihilo indigere. Discipulus vero noster qui mo te salutauit ob hocipm omnibus indiget quia obstat res nulla domi.De re om̃i vero quid dicam? Tam maxime rerũ omniũ copia genus hominũ impedit q̃ inopia.Mediocris rer possessio & temperatus fortunæ flatus vt securior ẽ & iocundior & stabilior sic ad mineruã & musas accõmodatior.Q uẽadmodũ pauperes illos valde probamus qui in ipa tum paupertate sunt diuites tũ infima sorte sublimes.sic eos diuites nimiũ admiramur qui & in summa rerum affluentia viuũt sobrii & in excelsa fortuna sunt humiles atq prudentes.Plerią cum possidere om̃ia videãtur existimant sibi cuncta licere & obliti sortis humane se aliquid esse super homines arbitrant̃ .cum sæpe minus sint q̃ homines.Discãt in alexandro magno. in Cesare.in Nerone.in Domiciano.discant miuus vel tribuere genio.vl' ingenio indulgere vel fortunæ cõfidere.vl' homines spernere. Verum dũ multa de his verba facio.videor eos forsitan multifacere quos reuera paruifaciendos existimo .Fortunat⁹ cui sors obtigit mediocris fœlix qui sua contentus est sorte.Kl'is Nouembris.Mccccclxxiiii,

Virtus legitimi ciuis.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico.S.D.

C Vm post luscinias ad nos misisti turtures temere nimium.'& frustra pollicitus sum de iis quoq alias me scripturum.Nam nihil prorsus deinde hac in re menti suborit̃.At si turtures lõge solatiores sũt q̃ luscinie.cur ille nobis iã pridẽ pepere.nõ nihil hæ vero nihil pariũt? An forte quia philomena musis.turtur veneri consecratur? Edes aũt nostra non veneri dicata est sed musis .sed age experiamus.parũper nũqd.Thomas saltẽ minerbett⁹ cui nup vxor elegans scitũ pepit filiũ.nobis aliquid pariat. Qñ me Thomas nato elegit compatrẽ.nõne sibi me fecit comparẽ?magnum ẽ mi Ioanues magnus viris equari.Optimũ quoq optimis cõparari.Quanti faciã qd minerbettus magni nos faciat te nõ latet qui nosti quãti eius iudiciũ spq fecerim . Quã.n.apud Platonẽ nr̃m ydeã optimi ciuis quotidie legimus in hoc ferme iam agnouimus. Cui tam curæ publica sunt q̃ cæteris propria.In quo singularis magnanimitas & incredibilis mãsuetudo inter se de paritate cõtendũt. In quo & prudentia liberalissima & liberalitas prudentissima In quo tanta cũ grauitate benignitas vt tot diligant quot vident tot ament colantq quot & norũt.xvii.septembris.M.ccccxxvi.

Quæ sit vera laudis laus.

Marsilius Ficinus Antonio seraphico compbō suo. S.D.

Solent opifices alii quāto minus leuiusq; opus est quod fabricandū aggrediunt: tāto & facilius & verius fabricare. Adde et tāto magis pbari quanto magis eorum opera materiam superat Cōtra vero in iis tribus se habent periti declamatores illi qui in laudādo versantur. Sane facilius veriusq; magna laudant q̄ parua. & laus illa apud prudentes probari solet potissimum quæ ita modum tenet: vt a laudato superari quodāmodo videatur. Ac cur inter opificem & declamatorem tanta diuersitas? Nisi quia opera quidem nō ab opere fabricando vim habet sed ab opifice. Vehemens em̄ actio est non vbi ingentem quis aggredit machinam sed vbi virtus ingens est in artifice Laus aūt contra non tam a laudaute sortitur reuera q̄ a laudato virtutem: Et q̄uis sæpe veritatis opinionem quandam a dignitate laudantis adipiscatur: vera tamen erit laus si vera virtus in eo fuerit quē laudamus. Sed nescio qua infœlici negligentia præter miserā hic seraphice quartum. & id quidem cunctorum maximum: quod vel parumper prætermittero mi seraphice religio est. Artifices alii tunc solum examussim exprimunt quod proponunt: cum nō aliud respiciunt q̄ formam ipsam operis faciundi. Laudatores aūt contra: tūc solum rite laudant cum in aliud quiddam. s. in deum referunt laudati hominis excellentiam: Vnde nam hoc proficisci putamus. Nempe quia homines inde omnino vt bene sint habent vnde prorsus habent vt sint. At q̄ sicut ars humana in naturali quadam materia declaratur: sic omnis & hominis & naturę virtus lausq; lucet probaturq; in arte diuina. Vale fœliciter declamator facilis: vere: probate: recte. Ac si vis semper vt nunc a prudētibus ipse laudari: quemadmodum Bernardum nerum nostrum pauloante laudasti: ita post hac si modo vsq; nactus fueris laudato Bernardos neros.

Nihil possidetur in terris præciosius homine.

Marsilius Ficinus Bastiano Saluino amitino suo. S.D.

Salue Saluine noster impleuit desideriū saluine nr̄m ep̄la tua. Nō quia Marsiliū laudat: sed quia ipsa mihi laude digna videtur. Desiderio aūt in ep̄lis pspicuā breuitatē Acumē elegās: lępidam grauitatem: Scribis quod & antea mihi notū fuerat me apud Tommam minerbettum præstantem virtute virum plurimum auctoritate valere: Equidem tanti facio apud virum non mediocris apud omnes auctoritatis valere quāti si ipsi valuerim apud omnes comendo ingenuos eius liberos tuæ diligentię millies. Res agitur Saluine tua. Nullius rei lucrū maius & possessio præciosior in terris q̄ virorum: Parentes a deo nobiles lucraris in filiis. Lucraris tam generosos filios in doctrina. Tomme tibi liberi adolescunt mi saluine si liberaliter adolescunt. Ex agro cellano. xxvii. Septembris. Mcccclxxvi.

Qualis ſit terreni cōuiuii ornatus: Cœleſtis conuiuii ſplendor: Superceleſtis beatitudo.

Marſilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S. D.

Edeunt hodie vnice mi patrone ſacra illi diui coſmi ſolennia quæ integrū iam ſaturni curſum: primo quidē ſub magno coſmo. deinde apud piū petrum demū penes: Magnanimuꝫ Laurentium quot annis colere conſueuimus. Ibi ſuauiter pulſabat pulcer appollo chelim: Dulciſſime canebant muſæ. Gratiſſimū dicebant grãæ chorum. Petulantes nymphæ ludebāt. Blande iocabatᷣ improba ven⁹: Iura dabat iupiter. Mercurius diſſerebat. Fœlix Marſilii nimiū fœlix cui medicum benignitate tot annos datū fuerit æpulis accumbere diuum. Hoc nihil autū no nihil in terris peſtilentius agit: peſtilentis ſuſpitio epidimiæ: q̃ꝫ ꝙ beatū illud conuiuium interturbat. At video q̄d apud mortales nunc intermittitᷣ inter ſuperos ꝓrſus inſtaurari. Suſpice age cœleſtis laurenti ſuſpice cœlū. Magnus illic in orbe lucteo Coſmus familiares ſuos celicolas nectaris & ambroſie cōuiuio excipit. Ecce halaxie lac illis ꝑpetuum ponit & iouios piſces cancrūqꝫ lunarē His addit capreolum: iuuencum: agnum: auēqꝫ cœleſtes. Liberi quoqꝫ p̄ris crateres aquario temperat. illis ſuas largitᷣ libens diana prædas. Suos quoqꝫ diſtribuit fruct⁹ largiſſima ceres. Præterea illos vndiqꝫ mira varietate nuuies circuit iris. Iris a phœbi radiis ex mānæ rore refulgens in aſtra ʒodiaci ſuaueſqꝫ miſcens ex eliſiis pratis odores. Illos nouus cœleſtium ſyrenarum permulcet cantus & cōſona ex ſperarum ſiderūqꝫ motibus lyra oblectat in euum. O terqꝫ quaterqꝫ beati: quibus ſolis heroica virtus lætum reddidit lætum: & ſeue parce iam parcunt. Qui procul ab iis eoli procellis & neptuni fluctibus: nebuliſqꝫ plutonis ſerena ſummi iouis aura in campis veſcuntᷣ eliſiis. q̃ꝫ fœlix laurenti cōuiuium: in quo cibus vnus omnis eſt cibus. Auiditas ſatura ſemꝑ & ſaturitas auida. Nuptiæ q̃ꝫ mirabiles. In quibus amare idē eſt quod frui Videre nō eſt aliud q̃ꝫ amplecti. Amplecti nunc idē eſt quod & ſemꝑ amplecti. Cōmercium q̃ꝫ iuſtum q̃ꝫue iocundum. Vbi lex voluntatem inſtruit. Voluntas cōſtruit legem. Non libet vnq̃ꝫ niſi quod licet & licꝫ ſemper quodcunqꝫ libuerit. Ibi fœlicitas ſupra q̃ꝫ cogitari poſſit facillima atqꝫ pleniſſima vbi voluptas omnis infinite facilius pleniuſqꝫ volūtatem ſequitur q̃ꝫ hic voluptatem noſtra voluntas. O fortunati q̄bus eſt fortuna peracta iam ſua. Nos alia ex aliis in fata vocamur. Nos miſeri fruſtra italiam ſemper ſequimur fugientem. At ſi fruſtra ſequitur italiam quiſquis ſequitur fugientem neceſſarium eſſe videtur vt ſol⁹ ille & recte ſuam ſequatur italiam & fœliciter aſſequatur qui non fugientem ſequitur ſed manentem. Mane igitur fœlix mi laurenti in amore ſꝑ manētis dei. Ama etiā ꝓcor vt ſoles marſiliū tuū vnice te amātēꝫ.

Prudens neminem ſpernit tanq̃ꝫ inutilem.

Marsilius Ficinus Nicolao michelottio vero viro. S.D.

v Olui Nicolae in hac mea rusticatione saepe vt par erat ad magnanimũ Laurẽtium vnicũ patronũ nrm aliquid scribere. Sed nescio quis in hanc vsq diem pusillanimis timidusq affectus nobis obstabat. At hodie in diui cosmi sacris magnus e coelo cosmus audatiã quandã & fiduciã pstat qualẽ olim in terra solebat: hac videlicet rõne potissimũ qd nõ timendus sit vir bonus qui obesse cuiq nesciat & qui sp pdesse benignitate naturae studeat vel ingratis. Ergo pulsa timiditate scripsi ad medicẽ hodie. Verũ in ea epistola vt mihi quidẽ videtur: nescio quõ delirauit. Forsitan qm temere in alienã messem falcem imisi & poeticas insolens pulsaui fores. Tota vero poesis vt Platoni placet est insania quedam q̃uis diuina. At non erat nobis opus poeticis pocl'is ad insaniã. Nã pbãtes etiã quodãmodo insanire scribit in libro problematum Aristoteles. Verum quicquid sit in nicolae tm est a singulis exigendum quantũ pstare singuli posint & sciãt. Reliquum condonondũ. Deus prudẽtibus ad gubernandũ vtit. In sanis ad diuinandum. Peritus artifex variis pro vt res postulat vtit instrumentis: Probus belli dux diligit equites nõ negligit pedites. Prudẽs paterfamilias cui aurea argentea enea vasa praesto sunt: nullum praeterea vasculum spernit vel fictile vel futile vel sordidum: Scit ẽm nihil pene in amplis edibus esse prorsus inutile. Doctus medicus herbas diuersas colligit etiam spinosas & venenosas: Pictori ad lucis gratiam necessario seruit ater color & fuscus. De⁹ informi materia vtit ad quãlibet naturae formam. Rebus deformib⁹ vt mittam certum graduum numerũ & necessarios vsus ad cõparationis & varietatis ornatũ. Deniq malo etiam demone ad examinis probationis iusticiae bonum.

Peruersis animis aduersa sunt omnia.

Marsilius Ficinus Antonio allio episcopo volaterrano. S.D.

f Erunt multi rez onerariã cõtra sacerdotes: iter iterũq feruere eaq nihil vsq reperiri posse feruenti⁹. Quippe cũ aeq gelu ferueat atq aestu. Addunt nõnulli nihil opus esse vt feruẽat vltra Iamdiu. n. sacerdotiũ penitus decoxisse. Hanc quoq calamitatẽ ecclesiae in apocalypsi se vidisse depictam. Huius miserie cãm alii saturnum: in leone iouẽq in piscibus retrogradus esse asserunt. Alii non stellas sed hominũ mẽtes retrogradas esse in cã opinant. Nos autem quid? Profecto putamus antoni & stellas & dominũ mẽtes iis sol' aduersas esse qui haec peruersa mente interpretant. Arbitramur a iustis pricipib⁹ iuste subditos gubernari. Scimus ab infinito bono cũcta bonis viris in bonũ deniq verti. Didicimus a xpo vite mgro libẽter tributũ soluere. Didicimus a paulo pcipuo xpi pcone pricipib⁹ obedire. Ver vt ad rẽ nostrã iam veniam⁹ fortuna nobis venerãde pater tenuis & hũilis est vulgi quidẽ iudicio: qual' esse ferme sp pbãtib⁹ cõsue-

ret:sed tenui desiderio bũilicꝫ aĩo meo satis pinguis atqꝫ sublimis. Si hãc patrono meo antiquo nõ cõmẽdauero videbor forte res meæ curæ & custodie cõmẽdatas negligere. Si cõmendauero videbor paruꝫ & iustitiæ erga oẽs & beniuolentiæ erga me tuæ cõfidere. Vnũ ꝙ dũtaxat cõmemorasse sufficiet diuturnũ cõtinuũqꝫ morbum:ꝙꝫuis principio videat̃ leuis:tamẽ in leui corporis habitudĩe ꝙꝙissimũ iudicari.

Gratiæ & musæ a deo sunt:atqꝫ ad deum referende.

Marsilius Ficinus Bernardo bẽbo veneto equiti & iurisconsulto preclaro.S.D.

r Ogas quid nã agat academia mi Bernarde? Amat Bembum Quid rursus? Veneraẽ academia bembũ. Oẽs apud nos in hoc cõsentiũt lr̃ati:hũc esse apprime amandũ & venerandũ:cuius pectus ꝙꝙaruꝫ templũ est. Ac mens est fons musaꝝ. Gaude igitur tuis Bernarde bonis. Tuis inqꝫ ꝙ inte sint nõ ꝙ abste ꝓficiscant̃. Nẽpe ut te nõ latet ab ĩpo bonoꝝ omnium bono singula hæc habes bona. Sol⁹ aũt & his vtit̃ ꝓspere:& illo btẽ fruit̃ ꝗ nõ fruit̃ his sed vtit̃.

Neqꝫ potest vere sibi ipse placere qui displicet veritati.neqꝫ vere gaudere bonis ꝗ in iis diligẽdis negligit ipm̃ bonũ vnde sunt bona.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico.S D.

p Ati non possum tuos a figinensi foro nr̃is mercibus vacuos ad vos reuerti Nefas.n.esse arbitror.dũ ad te aliena ferũt: nõ referre tua. Ferũt ergo tres a nobis ep̃las.vna emendat ꝗ veniente fratre cursim puero nr̃o dictauerã alie exemplaria sunt eoꝝ ꝗ iam pridem ad Antouium allium & iamdiu ad Perrum nerũ scripseram. Hodierna in ꝑsẽtia nõ habebã. Externa dedi. Rusticus es choridon ad acerrimũ gustũ pomula mittis insipida. Cõfide tñ momilla pauluꝫ gustet alexis.Sua eñ sunt. Solent aũt sui fructus agricolis etiã si min⁹ boni sint magis ꝙꝫ alieni placere. Ac fortasse nulla videt̃ ad humanã quandã fœlicitatẽ via cõmodior ꝙꝫ ꝙ vt plurimũ sua cuiqꝫ placeãt. Fœlicitatẽ Ioannes dixi quandã scꝫ adumbratã. Nã & si hoc natura mortalibus quasi solatiuꝫ quoddã præsertim in rerum ingeniiqꝫ paupertate voluit esse non tamen vera in hoc fœlicitas esset qñ in his quæ nobis placent nos veritati displiceremus. Qm̃ non põt vere placere sibi ꝗ veritati nõ placꝫ Quippe paulo p⁹ reuera sibi ipe displicet ꝗ iã displicet veritati. Sed quis nam hoiẽ maxie amat̃ ab illa nisi qui maxie omnium amat illã? Vbi nam o amice vbi est amator huiusmoi? Pudeat autem quẽqꝫ mortales pudeat inqꝫ dum nõ alia rõne nisi quia bona mortalia diligunt in iis diligẽdis eternũ ipsum bonũ negligere vnde hæc id ꝓrsus habent vt sint bona. Bona quidẽ in seipsis omnia sunt quoniam sunt ab ipo. Bona rursus & nobis quatenus referunt̃ ad ipsum. At mala & aspera nõ iniuria nobis euadunt quia summa quadã iniuria hæc sectamur illo dimisso quæ necessario in illo sunt & seruantur.

ab illo. Ha quam mirabile est mi Ioannes immo quam miserabile. Vt ea nos prorsus ab illo seiungant quæ illi penitus sunt coniuncta. Quæ nisi ipsum quodammodo præ se ferrent nos sibi ipsis adiūgere non valerent. quæ nisi essent in eo certe non essent in se & omnino nō essent. Vale. Sed nūquid mi caualcantes aduertis? Quod & ego cui id modo contigit vix aduerti. Postquam dixeram me hodierni nihil habere quod mitterem repente nescio quid subortum nobis est hodiernū. Serēte videlicet illo cui nihil crastinū est nihil externum cui quicquid est momentum idem est. Atque ideo solus serere eodem momento potest ac metere. & quotiens vult serendo metit seritque metendo.

Nemo fœlix nisi qui vere gaudet. Nemo vere gaudet nisi qui veritate gaudet.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcāti amico vnico Verum gaudiū. S. D.

C Vm hoc momento frater meus istac se diceret transiturū neque quod ad te darem huic inuenirem cogitaui subito id ipsum dare præter quod neque inueniendū est aliud neque querendum. Quod & si omnes mortales quærunt nullus tamen qui querit mortaliter inuenit. Legebam modo hanc fœlicitatis definitionem in cōfessionibus Augustini nostri cuius diuina vestigia quoad possum frequentissime sequor. Beate viuere nihil est aliud quam veritate gaudere. Atque hoc ipm circa veritatem gaudiū est ipa fœlicitas. Viue fœlix optime mi Ioannes. Sed vt fœlix viuas vere gaude. Vt aūt vere gaudeas veritate gaude. Absoluta veritas lux dei est in seipa. Rerum veritas est dei splendor in ipis. Ergo si vis veritate gaudere ama quære considera deum propter seipm & cætera propter deum.

Qui eternam amat formam tam facile saltem tamque secure fruitur quam difficile & sollicite qui temporalem.

Marsilius Ficinus & Ioannes Caual. Georgio antonio vespuccio viro doctissimo S. D.

B Reuis epistola tua Vespucci dulcissime affectu & doctrina referta non breui longā nobis attulit voluptatē. Declarat enim quod bene iamdiu animo quam belle modo corpore valeas. Fœlix igitur vespuccius noster cui ē quod imprimis videtur opcandū mēs sana in corpore sano. Cui sanitas animi neque ex fallaci fortūa neque ex insana pendet corporis sanitate quod quotidie inuitis nobis amittatur. sed ex illo vitæ fonte manat quod solus & vix amittit qui sponte dimittit Quē quncumque reuera sitit iam dudū & bibisse videtur. Nam & pcium quo liquor hic emitur ē ipa sitis. & aius sitibūdus hoc ipm quod sitit ex libatōe quadā illius hēt a quo plenius hauriens hēt vt aliud vltra nō sitiat fortūatus nimiū venator qui solis solē passim sibi sectādū totis viribus pposuerit. Nempe prius et quærat hūc facillime repit quē nō nisi eiusdē calore accēsus quæsiuit. Nō. n. eiusdē luce illustratus agnouit inuētū. Beatus qui satis aliquā

do pro viribus amat formam quæ sola nūq̄ potest reuera satis amari. immensa eṁ hæc forma formæ cuiusq̄ mensura. ingens semper. Vbi q̄ lucens. pro amore infinitæ bonitatis immēso vero amatori suo ad votum vniformē se monstrat & omniformē. Atq̄ amator statim amā do eiusmodi amatum quatenus amplectūtur vlnæ complectitur oīa complectentem. suumq̄ securus possidet possessorem. Profecto vo- tum hominis qui aliud affectat præter amorem sæpe frustratur euētus Solus autem qui præter amorem ipsum nihil amat subito desiderādo consequitur semper consequendo desiderat. Præterea sicut nemo vel sine potentia potest quicq̄ vel sine sapiētia sapit. sic absq̄ amore amat nemo. Ipsam vero potentiam & sapientiam ipsumq̄ amorem idē inter se pœnitus esse atq̄ esse deum negare neq̄ potentes audent neq̄ sa- pientes sciunt neq̄ amantes assentiūtur. Accedit ad hæc quod quem- admodum absq̄ pulcritudine nihil est pulcrum ita sine amore vt dixi mus nullus amator. Sed aliud apud mortales ē finita quælibet pulcri- tudo aliud huius pulcritudinis desiderium. Alibi ergo īter nos amor flagrat humanus. Splendet alibi pulcritudo. Pulcritudo autē infinita cum nihil vel alienū extra se patiatur esse multo minus relinquit aliqd extra se suū. Suū igitur amorem intra se possidet. Hinc sequitur econ uerso vt vbicūq̄ illius ardet amor illa quoq̄ necessario luceat. Vt eṁ extremæ tenebræ omnino cum extrema frigiditate conueniūt ita lux summa cum summo ardore conspirat. Forte nimiū vespucci vir optie in iis alicui videbimur peruagari. Iuuat quidē nos cū homine pio eo- demq̄ amicissimo late de diuino amore disserere. Quis eṁ immenso modus adsit amori? Rideat nos interim ridiculus aliquis talia sæpe multūq̄ tractantes. Ipsi vero ridentem nos lugebimus. Vale.

Deus omnia bonis conuertis in bonū.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S. D.

Cribe ioannes aliquando quid in rebus tibi mihiq̄ cōmunib⁹ feceris quidue a me fieri velis. Si mō in præsentia scis ipse quid velis optime mi Ioannes. Ego aūt his temporibus quid velim quodammodo nescio. Forte & qd̄ scio nolim. & qd̄ nescio volo. Verū tamen opinor tibi nūc Iouis tui in piscibus directi benignitate consta re quæ mihi saturni mei his diebus ī leone retrogradi malignitate nō constant. Sed qd̄ freqnter p̄dicare solemus in omnibus agēde illi gra- tie sunt qui infinita bonitate sua omnia cōuertit in bonum.

Mala non sunt ab astris proprie sed ex defectu vel materiæ vel consilii.

Ioannes Caualcantes Marsilio Ficino philosopho platonico. S. D.

V quidē mea sn̄ia iterdū q̄dā magnifacis & qa magnifacis iō ti mes q̄ licet pœnit⁹ mime puipēdēda forēt. verūtn̄ a te tāto viro tāti haud quaq̄ faciēda cēseo. nūq̄ ḡ mihi āpli⁹ mi marsili insi

mulabis malignitatē Saturni. Nullum hercle malū facere nobis pos-
sunt astra. Nequeunt inq; quia nolūt. Velle aūt & posse est idem apud
superos. Qua ratione aūt nos summi boni filios lederent? Cum aliis q
a summo bono solū origine suā trahūt ducantur. Atq; ea omnino ſm
boni ipsius rationem fœlicissime ille mentes circū agant. Si tantū quā-
tum videmus & sciunt qui experti sunt suos diligit filios secundus &
terrestris pater qui comparatione cœlestis patris vix dicēdus est pater
quantum nos primum & verum patrem putemus amare? Mirum im-
modum certe. Nunq; igitur lædemur ab iis qui conuiuunt in prospe-
ra domo patris nostri. Caue igitur post hac transferas culpam tuam ad
supræmum illud astrum quod te fore innumeris atq; maximis benefi-
ciis accumulatū reddidit. Sed ne singula frustra enumerare coner nōne
te missum ad florentem vrbem ornandam iam parte: florentissimaʒ af
fectam voluit eodem aspicere aspectu quo diuum platonem aspexit ad
athenas illustrandas euntem? Responde mihi queso vnde ad miruʒ in
genium quo quid sit saturnus intelligis q̄ triginta annis suum iter per
agat cognoscis quosue effect⁹ in terris hoc in loco vel illo collocatus ꝓ
ducat non ignoras. Age dic mihi vnde robustum illud & validum cor
pus quo ꝑ deuios & indomitos saltus vniuersam grætiā pagrasti atq;
in egyptū vsq; pœnetrasti ad nos sapiētissimos illos senes sup tuos hu
meros adlaturos. Audax certe facinus. Pro quo tantū tibi posteri de-
bebunt q̄tum soluere difficile erit. Haud te tuum fefellit inceptuʒ. Tu
listi certe eos quos attingere ausus est nemo atq; occidētalibus regioni
bus ostendisti quoꝝ tantū prius nomina acceperāt. eaq; tamē magno
pere venerabanť atq; ab eis omnem obscuritatem quæ circa eos erat
amouisti nr̄osq; oculos ab omni caligine abstersisti. ita vt etiam cor eo-
rum inspici possit nisi pœnitus lippi simus. Deniq; parte eos inspexit
hæc ætas quos nunq; viderat italia. Hec oīa tibi ab eodē donata sunt
Ad hoc etiā te respondere velim vnde memoria illa tot rerum capacis-
sima quæ adeo tenacissima est vt quolibet momento: Sibi oīa adsint
quæ vnq; vidisti aut audisti nec tantum res tenet sed quibus eo geste
sunt meminit temporum atq; locorū. Tu ne ergo saturnum incusabis
Qui te tantū cæteros homines supare voluit q̄tum ipse cæteros plane-
tas supat. Itaq; op⁹ mihi crede est palinodia quā si sapis q̄primū cāes.
Omnes omniū laudes referanť in deū principiū omniū atq; finē.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

i Vbes mi Ioannes vt saturno de quo superioribus diebus val-
de querebat palinodiam canam. Et iustissime quidem. Nemo
mo enim iubet iustius q̄ qui iusta iubens facit ipse que iubet.
Et q̄uis præcipias iuste tamen superuacua mādas. Nempe si meo cor
de cantante necessario mei pectoris concaua reboant sequitur vt dūm
tu cor meum canis ego concinam. Videris tu quidem mihi palinodiā

saturno cæterisq; astris immo deo astrorum duci in tuis litteris cecinisse. Palinodia igitur marsilio tuo fuerit epistola tua. In qua laudes illas in eum tuas hac cōditione libenter accipit vt partim ardētissimo amori in eum tuo attribuantur. Partim vero saturni muneribus. Amoris aūt atq; saturni & deniq; omnium laudes omnes referant̄ in deū principium omniū atq; finem. Quem equidem in me ex hoc laudo potissimum: q eius solius æterno quodam munere mortaliū bonorum minime cupidus sum. q vero circa mala nimis formidolosus sum quod interdum in me reprehendis complexionem quandā accuso melancolicam rem vt mihi quidem videtur amarissimam nisi frequenti vsu cithare nobis quodammō delinita dulcesceret. Quam mihi ab initio videtur impressisse saturnus in medio ferme aquario ascēdente meo cōstitutus. & in aquario eodem recipiens martē: & lunam in capricorno atq; aspiciens ex quadratura solem Mercuriumq; in scorpio nonam cœli plagam occupantes. Huic forte non nihil ad naturam melancolicam restiterunt vnus in libra iupiterq; in cancro. Sed quonā temere ꝓlapsus sum: Coges me video rursus nō iniuria palinodiam alteram cātare Saturno. Quid igit̄ faciam: Equidē tergiuersabor ac dicā vel naturā eiusmōi si vis ab illo nō ꝑficisci vl' si ab alio ꝑficisci necessariū fuerit Aristoteli assentiar hāc ipam singulare diuinūq; donū esse dicenti.

Nemo ascēdit ad deū nisi in quē quodāmō deus ipe descēderit.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

Etsi iampridem veteres tris epistolas tibi pollicitus sum tamē quia opinor te his diebus mustum libentius gustare q̄ vetus mitto noua. Cōposui hoc triduo theologica opuscula tria de triplici in deum mentis adscensū. ad quem nullus ascendit nisi in quē quodammodo prius ille descenderit qui moueri potest nusq; cum externum ei desit spaciū cuncta & intrinsecus prorsus implenti & extrinsecus infinite comprehendēti: mitto opusculi tertii prohemiolū nondum emendatum. xxviii. octo. Mccccl xxvi.

Nugis vulgus pascitur.

Marsilius vicinus Ioanni Caualcanti Amico vnico. S. D.

Abeo hac hora ex agro nostro cellano florentiā petiturus. Fero mecum theologica opuscula quinq; hoc vltimo nostræ rusticationis tempore a nobis composita de diuina prouidentia nominibusq; dei & gaudio contemplantis. De ascensu a materia elementorum ad cœlum sine materia. Ad animam sine quātitate. Ad angelum mutationis expertem. Ad deum sine accidente substantiam: de raptu pauli ad tercium cœlum: & quomodo anima illic dei æternitatem videat atq; suam: de impedimento mentis a corpore eiusq; immortalitate de lumine: q sit in diuinis numinibus claritas gaudēs clarumq; gaudium: In mundi vero machina sit ritus quidam cœli ex nu

minum gaudio pficiſcēs. Hec verbis quidem breuia ſunt. quod plane ipſe video. Vtrum vero etiam ſententiis breuia ſint an longa cæteri viderint. ſi tamen qui folia noſtra quondam floreſq; legebant nūc fructus qualeſcūq; illi colligere nō dedignētur. Sed neſcio quomodo maius quot annis & ſi pene fructibus caret tamē mortalibus gratior aduenit q̄ ſeptember. Pergo iam ad vrbē. Veni & tu ioannes. vt ſaltem vrbani familiares ſimus. & ſi hac æſtate familiares ruſtici nō fuimus. Vale decimo nouembris. Mccccdxxvi.

Sed cur ego nunc de tercia puella hac nuper tibi nata verbū nullū? Quia & tu ad me verbum nullū. Vis ne verū fatear? Non prius hac de re faciam verbum q̄ reſciuero congratulaturus ne ſim an conſolaturus. Gaude tamen vt cūq; ſit regis magni muneribus. Nihil enī a magno parum vel contemnendum.

Amicicia vera ē quā religio vera conciliauit.

Marſilius Ficinus Antonio forliuenſi. S D.

On eſt inter religioſos amicicia vera niſi quā religio vera conciliauit. Cupio igit̄ noſtram ab hac exordiri. Tua quidem religio clariſſima eſt. Mea vero qualis ſit hic tibi quē mitto liber oſtendet. Vereor ne parum formoſa forſitan videatur. Vtinam ſaltē non mala. Tūc demū reuera probatam exiſtimabo cū ab antonio viro omniū probatiſſimo probatam eſſe reſciuero.

Non cortex vnxit ſed medulla.

Marſilius Ficinus Philippo ſacramoro inſigni iuris canonici profeſſori. S D.

Itto ad te religionē nr̄am religioſi pignus amoris. Si forte videbit̄ pauperrima memento xp̄ianam religionem in paupertate fuiſſe fundatam. Memento præterea apud nos non exp̄ſſores librorum eſſe ſed expreſſores. Hec ſi amabit̄ abs te ſatis formoſa diueſq; videbitur.

Miſer qui ex futuris externiſq; pendet.

Marſilius Ficinus Locterio Neronio S.D.

Vpio vehementer iterrogari nūc abs te cur legam ſcribamue? Cur diſcam doceamue. Atq; ſummatim quam ob cauſam qd̄ libet aut cogitem aut loquar aut faciam. Eſto igit̄ rogaueris me amice. Rn̄deo ſubito me non ob aliā rōnem qd̄libet agere niſi qa delectat. Aduerte qd dicā nō dixi vt delectet. Nā illud qd ē futurꝶ ē. Nolo āt a futuro & icerto pēdere falliq; immo i pn̄ti certoq; cōſiſtere. ſed vltra ſi mō id nūc te delectat pgredere. ſi qd̄ vis ago quia mihi in pn̄tia æteruitateq; placet nō vt mihi placeat in futurum tempus & ad tempus. Multominus ago vt mortalibus placeam. Qm̄ hoc nō ſolū futurꝶ ē. atq; breuiſſimū ſed ēt externū & i aliorꝶ arbitrio poſitū. eqdē ſæpe aīaduerti q a reb⁹ externis pēdet ſp ſollicitū āxiūq; viuere & ſæ-

pissime falli. solus agit tranquille certeq; viuit qui nõ extra se in rebus
mortalibus sed intra seipm in eternis vitam agit. solus nũq; paup qui
mercedem suam non in opere ponit sed in opera. solus nũq; ifortuna
tus qui nõ po st & extra principiũ expectat finem. sed finẽ suũ in prin
cipio collocat. Agimus igitur q̃duis ob hoc ipm primo quia delectat
& placet. scimus preterea neq; posse nos per aliud delectari q̃ p ipsam
delectationis ydeam. id ẽ deum. Neq; alia ratione quicq; posse place
re nisi quia bonũ. Vnde agnoscimus in singulis que nobis placent ni
hil aliud reuera nobis placere q̃ diuinũ ipum bonũ ex quo & p quod
cũcta sunt bona. Ergo cæteris omnino post habitis amice optime to
tis viribus adnitamur vt huic summopere placeamus sine quo ipossi
bile ẽ aut aliis nobis aut nos aliis aut nos nobis vllo pacto placere. Va
le vix dixeram amice optime vale. Volat ecce repente ad nos epistola
tua melle mihi dulcior ac præciosior auro. At nõ licet mihi nũc in lau
de hac vlterius progredi. Ne vanior forte videar si eam epistolam satis
laudauero q̃ laudat me plus satis. x. Decembris. Mcccclxxvi.

Qui sequitur omnia nihil assequitur.

Marsilius Ficinus carolo valgulio brisciensi. S. D.

q Uæris quid agam hodie mi valguli? Quod heri. Quæris iterũ
quid cras agere cogitem? Quod hodie. Persuasit mihi plato
noster ita demũ me q̃ plurima perfecturum. Si semp idem fe
cero. Neq; id quidem iniuria. Nempe qui sequitur omnia nihil asseq
tur. Plurima quidem impediunt vnũ. Vnũ autem ad plurima confert.
E multorum numero est qui multa sequitur. Singularis tantũ est qui
vnum. Puerilis & infirmi ingenii est quolibet momento diuersa tem
ptare. Temerarie quoq; ambitionis ẽ quotidie plurima profiteri. Do
cet nos pythagoras vnitatẽ ad bonum spectare. ad malum vero diuer
sitatem. Quemadmodum vis naturalis in iecore ac vis vitalis in cor
de quando distrahũtur in duo ad vtrũq; debilitantur ita vis animalis
in cerebro nobis ad diuersa non suppetit. Prærerea quisq; id aptius p
agit ad q̃d aptior a natura est institutus. Vni aũt vnũ est consentaneũ.
Vnum igitur ẽ necessariũ. Nam plurima turbãt. Vnũ inq̃ quod ipm
in se honestum sit. & agenti p̃ cæteris aptum. Deniq; si deus idem sem
per ẽ eadẽq; agit eo quis a deo remotior quo ad diuersa procliuior. x.
Decembris. Mcccclxxvi.

Quomodo inuidia puniatur vel mitigetur vel extirpetur.

Marsilius Ficinus homini inuidiã timenti. S. D.

v Is ne iniurias ab inuidis inlatas vlcisci? Da operam vt indies
magis magisq; inuideãt. Nã si pœna malũ est certe in ipo malo
est pœna mali. nũquid vis liuorem quodãmõ mitigare. Huma
nus añ alios esto. Sane cætera bona liuorẽ irritare solent sũma bonitas
mitigare. An forte cupis inuidiã omnẽ pœnitus extirpare? Hoc opus

Hic labor. Talem.n.tantumq3 te oportet euadere: vt nullus aut superare aut equare te speret.x.Decembris.M.ccccLxxvi.

Dilige omnes. Elige & ama vnicum: Soli confide deo.

Marsilius Ficinus homini.S.D.

d Oles vt audio ab amico te fuisse deceptũ. Nõ potes mihi crede ab amico deceptus esse sed ab amicis: vnicus est alter ego q̃3 nõ fallit. Multi autem videnẽ q̃si ego qui sepissime fallunt. Q̃obrẽ si quando falleris ne amicum accuses sed amicos: imo neq3 amicos quidem sed tuã temeritatẽ q vel prius amauisti q̃3 diligentissime iudicares Vel amauisti nimium: vel humanæ sorti nimium es cõfisus: Dilige omnes: Elige & ama vnicum. Soli cõfide deo.x.Decembris. M.ccccLxxvi.

Benefacta male locata malefacta arbitror.

Marsilius Ficinus Marsilio Ficino .S.D.

b Enefacta male locata malefacta putas: Et q̃a malis ingratisq3 benefeceris male fecisse te doles: Non iubebo ne doleas: Siquidẽ ob maximũ quondã errorẽ dolore & quidẽ maximo dign9 es iudicãdus. Atq3 cũ male bonũ feceris dignus es malo. Ergo dole sicuti doles: & vt par ẽ penitẽtia cruciare. S3 noli vł aliorų ingratitudinẽ vł fortunã tuã sed tuã potius imprudentiã criminari. Iuste tibi ingrati sũt homines q̃bus ipe nõ iuste donaueris. Q uinetiã tu nõnũq3 erga aliũ ingratus fuisti vel hominẽ vł certe deũ. Ingratitudine aũt ingratitudo puniẽ Nũquid tamdiu sub magistra p̄hia tot aliena discere studuisti vt tua dedisceres: O rẽ mirã. soletis p̄hi dũ parũ sapienter sectamini sapientiã sæpe desipere. Quid ergo: Debebas ne nihil cuiq3 tradere: Absit dum alienã ingratitudinẽ studes effugere vt tu deo ingratus sis oĩm largitori: a quo cũcta gratis acceperı̃. Absit dũ displicẽt tibi mali vt ipe vł malus euadas vł minus bonus bonisq3 displiceas. Fame perire cogũẽ qui ob hoc ip̃m nõ serũt vlteri9 q̃a p̄s maxima p̄teritæ sementis exaruit. Igiẽ debebas aut anteq̃3 q̃cq̃3 dares diuturno ac saltẽ trilustri examine ingeniũ vitãq3 hoĩs experiri. Aut si forte ocius subcurrere res vrgebat: saltẽ Aristotelis more nõ huic hoĩ dare sed hoĩ. imo platonis more non homini dare: sed deo.x.Decembris.M.ccccLxxvi.

Marsilii Ironia aduersus philosophorum aduersarios.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro Magnanimo.S.D.

p Ræterita nocte apud te amico cuidam nostro ioco quonda ob iectum fuit eius nõnunq̃3 discipulos insanire. Et quia iocũde ad modũ est obiectũ accepit & iocũdissime. Sed vnũ illi molestissimũ fuit q̄ non interrogatus est abs te qua ratione desiperent. Non em̃ vult eos absq3 ratione desipere. Omnia laurenti apud phylosophantes ratione aliqua fulciuntur vt etiam cũ ratione insaniant. Ac dum sapienter videntur desipere certe insipide sapiant. At cur non vltro ille vobis etiam non querẽtibus dementiæ causam attulit: Q uoniam solet pytha

M

goricorũ more coram heroibus nihil interrogatus nihil loqui. Esto igi tur eum rogaueris laurenti. Ego ita pro illo respondeo ꝙ libentissime. Soles sæpe medices dicere xp̃m cruci affixum mira quadam operũ vari etate ob quã tum homo vicissim tum deus intuentibus apparebat de lirare demones compulisse. Amicus quoq noster pene simili quadam diuersitate vertit homines in insaniã: Sed quomõ: Quattuor apud py thagoram sunt sapiẽtiæ fontes: Quattuor apud hũc fontes insipientiæ Hic & si nihil vnq assequitur: sequit̃ tamẽ vt vides omnia. Attalo du plo deterior. Quia neq bene sua res agitur neq belle. Ergo familiares sui cum videant iugiter mutantẽ protea formas: alii chimera hac perter riti furere cõpellunt̃. Alii stupore attoniti stolidiores euadunt: sunt eti am simiæ quædã quæ dũ versatilẽ eius varietatẽ student pœnitus emu lari vertigine occupant̃ & cadunt. Neq sunt auiculæ multæ: quæ dum noctuam hanc siue bubonem palam deludunt clam aucupio capiant̃ & pereant. Habes laure quadruplicẽ huius dementiæ fontem. Quid igit̃ appollo facies aduersus publicam hãc vt ita dicam vrbis orbisq pestẽ. Nunqd sagittis hanc tuis quasi pithonẽ confodies: Nequaq vt arbi tror. Iamdiu. n. accepta lyra arcũ & pharetrã posuisti: Quid ergo: Lyra ne carminibusq mulcebis. Neq id quidem. Non. n. tanta hic opus est opera. Proinde malus hic maleficusq tamdiu videt̃ ob hoc solũ qa eu stellæ quædam aspiciunt malignæ. Age igitur benignissime phœbe tu um hũc radiis tantũ aspice tuis. Bonus subito cunctis beneficusq vide bitur. Vale atq socraticã hanc Ironiã aduersus phylosophoꝝ aduersa rios considera diligenter: Cõmendo tibi angeluʒ politianum nostrum.

Sua mittenda sunt ad suos.

Marsilius Ficinus Petro Soderino. S. D.

v Olui sæpe soderine dulcissime ad illos qui epistolas meas a me petisset nostrum ipsum archetipum mittere. Sed hæc mens mi hi liber summa cum quærimonia statim obiiciebat. Noli eo me mittere præcor vbi ipse non es mi pater. Cum vero ad petrum modo ꝓ ficisci iuberem nihil prorsus obiecit vtpote qui vt videtur intelligebat: quãdo ad Soderinũ ꝓficisceretur se a marsilio non discessuruꝫ. Ito ergo fœliciter ad hunc ito mi liber: sine quo ego nusq eo: At poscis nũc non nihil viatici video. Ego autem non reperio in præsentia viaticum præci osius q̃ paulum anthoniũ charissimũ petri meiq fratrem Huius igitur nomen dulce viaticum ferto tecum. Et quotiens hic te forte in larib⁹ su is aspexerit totiens Marsilii nomine saluere iubeto.

Benefaciendum est amico vel nolenti.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

s Olent optime mi Ioannes qui nimio rei alicui⁹ studio detinen tur quicquid ad hoc ipsum spectat vehementius affectare. Tu vero quid mirum est ingenti litterarum studio ad modũ occu

patus non vis litteras. Ego autē vſq; adeo tibi bene volo vt velim vtro biq; tibi bonum vbi velis vbi nolis. Ergo q̄uis pleriq; alii tibi bis tem poribus nihil reſponſuro nihil ſcribāt. Accipe ſaltem a me hoc ē a teipō lr̄as o lurco o belluo litterarū. Si nihil mihi reſponderis: curabo equidē nihil. Scio.n.te ſi minus his litteris ſaltē in litteris reſponſurū. Qui autē longe amat: non tam breuem q̄ longum fructum exigit ab amico. Medices vtriq; paucis ante diebus in cauſa noſtra aduerſus aduerſarios noſtros non correptione tantum vſi ſunt ſed etiam inuectiua. Verum nequid præter litteras ad te litterarum nunc ſolū auidū forte mittā vel publicū vel priuatū. Vale Primo ianuarii. M.cccclxxvi.

Tres ſunt contemplationis platonice gradus.

Marſilius Ficius Laurentio Medici viro Magnanimo S.D.

d Ecreui magnanime Laurenti anteq; grande illud platonice theologie volumen ederem tuo nomini dedicatum in quo adhuc ſupereſt nō nihil quod examinatiōe indigeat edere ſi tibi placuerit argumentū. Nō vt hmōi argumento quaſi quodaʒ theologie præludio exercitatus accedas promptior ad ludendum cum mihi videaris ipſam ludi palmam pene iam conſecutus. Sed vt hoc interim pignore admonitus memineris & meminiſſe me tibi debere quod iam diu iure promiſeram & ſoluere quandoq; velle quod debere cognoſco. Præſertim cum non tam hoc ip̄m debeā quia ꝓmiſi q̄ id promiſerim quia cuncta debebam.

Tres contemplationis platonice gradus.

t Res vero ſunt præcipui contēplationis platonice gradus. Primus quidem a corpore per animā aſcendit ad deū. Secūdus autem conſiſtit in deo. Tertius deniq; ad animam corpuſq; deſcēdit. Tres quoq; gradus noſtrū continet argumentum.

Vbi ipſum facillat fundamentū quicquid ſuperſtruxeris corruet.

Marſili⁹ Ficin⁹ Paulo florētino ſacerdoti egregio conpbō ſuo. S.D.

q Veris mi paule quam ob cauſam ad te nihil ſcribā. Quia vbi ſermo perpetuus nihil opus eſt litteris. Tamdiu loquor mi paule tecum q̄diu mecum. loquor inq; quia diligo. Non diligo quia loquor. Quæ autem epiſtolis & verbis ſolum ſtat amicitia ſilentio cadit Quæ breui vtilitate vel voluptate contrahitur breui tempore diſſipat̄. Vbi ipſum vocillat fundamentum quicquid ſupſtruxeris corruet. Q̄zobrem indiſſolubilis eſt noſtræ beniuolentiæ nodus. Quem nō leuis quædam breuiſue‖ connectit cauſa: Sed æterne phyloſophie vlne deuinciūt: librum de prouidentia dei queʒ petis eo mittam tempore quo prouidit deus me fore miſſurum. Libere tamē mittā. Quia & hoc ip̄m prouidit miſſurum fore me libere.

Vbi feruet charitas ibi deus lucet ibi gratia emicat.

Marſilius Ficin⁹ Alberto pariſio doctrina moribuſq; p̄claro. S.D

Deus ipse charitas est qui manet in charitate in deo manet: & de us in eo. Hæc deus omnipotens diuino Iohannis euangeliste cecinit ore. Vbi igitur potissimũ feruet charitas cum deus illic præcipue luceat nimirũ splendor gratiæ gratiaq; splẽdoris effulget. Cũ vero nihil vnq; mihi gratius fuerit q̃ illic esse vbi huiusmodi gratia ful get certe in corde tuo iam diu cor viuit meũ. Vt aũt vbi cor meũ aman do viuit: ibi viuat & mens disputando accipe hodie in libro quẽ mitto mentem amice meã de fide speq; diuina ꝓ viribus disputantem. Meri to fidei speiq; vehiculum cum ad charitatẽ vehere soleat quod tam phi losophi q̃ theologi arbitrantur mentem nunc meã ad mentẽ aduehit tuam tum charitate flagrantem tum grã refulgentẽ.

Omnia mundi bona illi mala sunt q immũdus viuit in mũdo.

Marsilius Ficinus hominum generi. S. D.

Quid tamdiu vituperas homo mundũ tanq; immũdũ pœnitus atq; malũ? mũdus certe q̃uis a rõne quadã pulcerrima optima q; pulcerrime & optime disponatur atq; ducatur tibi tñ immũ dus ẽ & malus quia immũdus viuis in mũdo malusq; in bono. Prima tibi mundanorum origo malorum est mundanorum bonorum nimi us appetitus. Paruum amas mundum vehementius q̃ magnum. Ma gnum quoq; hunc quem vides admiraris magis q̃ immensum quem intelligis in quo ferme ita magnus continetur sicut paruus in magno. Amas o mens cœlestis terrenam vmbram tuam id est corpus magis q̃ cœlestem splendorem tuum magis q̃ supcœleste lumen. Quoniam vero motiõis omnis principium siue naturalis siue animalis est amor: iccirco dum ardenter corpus amas huic affectas timesue omnia. Affe ctando autem solicitaris dolesq; timendo. Ha cur tanto ardore mens amens hæc amas: quæ q̃ facile impediri possunt anteq̃ consequaris tã facile possunt postq̃ possederis auferri? Heu cur ipsa te fugiens tam an xie sectaris quæ re tam celeriter fugiũt. Misera quid frustra tam diu ter rena hæc volantia tenere tanq; bona conaris? Quæ quidem tenere ꝓ cul a bono te possunt. Ipsa vero teneri abs te vllo pacto non possunt. Quid tam temere confidis in motu rapidissimo pedem figere? Quid vacuo impleri? Quid ventum stringere pugno. Vis ne ardentẽ hãc sitim quæ te tantopere vexat ꝓrsus extinguere? Aquã vigilans bibe veram: nõ aquæ in somnis imaginem. Scito autẽ eas dumtaxat res ve ras existere quæ ad veritatis iudicem intelligentiam ꝑtinent. Quæ ve ro ad sensum attinent veritatis ipsius ignarum verisimiles esse non ve ras. Vis breui diues esse? Tantũ cupiditati iam stude demere: quantũ addere cumulo hactenus studuisti. Viue precor ad naturæ legem que paucis minimisq; cõtenta est. nõ ad opinionem. Quæ semp cogit esse te pauperem. Necessitas quidem breuibus claudit̃ terminis. Opinio nullis. Necessaria nobis passim exposita parataq; sunt. Ad superflua

laboramus. Necessitas iter agenti vtile cōmodum q̄ viaticum præstat. Opinio inutile pondus atq; laborē. Si quietē optas ne quæras motu q̄etem sed siste motū. Si imperiū rōe tibi impera. Si libertatē rationi serui to: Si deuitare dolorē fuge malorū escam voluptatē. Sperne voluptatē nocet empta dolore voluptas. Voluptas illa corporis dolorem gignit maxime quæ videt̄ omniū maxima: Medicinæ ars & experiētia docet fel nulla ex se magis fieri q̄ ex melle. Quāto dulciora sunt alimenta tanto bilem creant amariorē. Cur natura institutū est: Vt ꝓfuse ridēdo: sæpe lachrimaremur. Lachrimādo autē minime rideremus: nisi vt admoneremur veriorem in sensibus dolorem esse q̄ voluptatem. Siquidem dolor in voluptate potius q̄ voluptas in dolore sentitur. Si tibi placere desideras da operam vt nō vulgo sed vt sapienti imo sapientiæ placeas tibi ipse displiceas: necesse erit si cuiq̄ præter rationem placere voluerꝭ Si prudenter viuere memento eam bonorū malorūq; vicissitudinē esse vt neq; bona hæc absq; timore suscipi neq; mala sine spe debeāt sustineri. Bonis ergo moderate gaudendū: malis autē moderatius ē dolendū Ex præteritis disce præsentia. In præsentibus quantū potes circumspice singula. Ex singulis prospice finem. Neq; præsentia siue dicenda siue agenda vnq̄ aggrediaris nisi pro viribus futura ꝓspexeris. Neq; agas dicasue quicq̄ cuius nequeas rationē ꝓbabilē reddere. Deniq; cū in singulis deo te suppliciter cōmēdaueris Atq; singula tam rationis examine q̄ prudentum consilio feceris & mente tranquilla viue: & quicquid sequitur in melius accipe.

Quod gratis accepistis gratis date.

Marsilius Ficinus Francisco marescalco dilecto conpbō suo. S. D.

p Vid nam ambigis marescalche vtrum librū meū de diuina gratia disputantem gratis tibi dederim necne? Non sumus mi frācisce sammaritani: sicut accepimus sic & dedimus. Muneris huius præciū quidem sit vt tibi sit gratum fructus autem vt ego ac tu diuinæ gratiæ grati simus.

De sufficientia: fine: forma: materia: modo condimento auctoritate conuiuii.

Marsilius Ficinus Florētinus Bernardo bembo veneto equiti iurisconsulto clarissimo. S. D.

c Ogitanti mihi non nihil phylosophicum de vera conuiui magnificentia & elegantia scribere: primus ad quem hac de re scriberem Bernardus Bembus occurrit phylosophie carus alumnus ac magnificentia & elegantia singularis. Accipe igitur libēti animo mi Bernarde q̄ de conuiuio parum pingui pinguis Marsilio tuo minerua dictauit.

Nullum humanum oblectamentum sufficientius q̄ conuiuiū.

c Ommunis paripateticorum medicorūq; sententia est hominē

ex corpore animaq; constitui:atq; corpus ex parte quidem altera crassi ore:hoc est membris humoribusq;. Altera vero subtiliore.id est vapori bus quibusdam sanguinis spiritibusq; constare. Animam autem ex sen su & ratione componi. Et quemadmodu3 humor se habet ad spiritum ita se habere sensum ad rationem Neq; posse queq; aliquando in rebus hunis contentum viuere: nisi quando vel parumper his omnibus ho minis partibus fuerit satisfactum. Cæteraq; apud homines habent bo na ad vnum:aut duo ex his quæ diximus pertinere videntur. Solũ ve ro conuiuium omnia compræhendit. Conuiuiũ dico legittimu3 quod quidem vt singula numerem reficit membra. Humores instaurat. Spiri tum recreat:oblectat sensus:fouet & excitat rationem. Conuiuiu3 labo rum requies. Remissio curarum. Ingenii pabulum:amoris & magnifi centiæ:argumentum:esca beniuolentiæ amicitiæ condimentum:fomẽ tum gratiæ: vitæ solacium.

Finis conuiuii est dulcis vitæ communio.

c Aeterum vt clarius pateat quod legittimum sit conuiuiũ vide amus quis conuiuii finis:Q uæ forma:quæ materia. Huius au tem finis esse videtur:quod eius indicat nomen non comessa tio:non compotatio vt est apud græcos:sed dulcis vitæ communio. Vt quemadmodum in eo communi vescimur corporis alimento ita eodẽ mentis vitæq; bono & communi voluntate fruamur.

Forma conuiuii est decens numerus & qualitas conuiuarum con fabulatio atq; lyra.

a D huius formam pertinet maxime numerus & qualitas conui uarũ. Q ua in re varronis illud valde probamus:vt neq; pauci ores sint q̃ tres gratiæ:neq; plures q̃ musæ nouem. Ex hoc au tem gratiarum musaru mq; cõmertio:etiam quales esse debeãt satis ap paret. Sint enim oportet gratiosi:musici litterati. Cauendum est igitur ne quis contentiosus & qui propere excandescat:facile admittatur: nisi forte talis sit vt vel primo poculo vel vno verbulo mitigetur. Exultent etiam inde melancolici penitus & amari:nisi zenoni stoico & zenocrati platonico:similes sint qui videlicet & tanq̃ lupini aqua sic mero profu si dulcescant:si quid de rebus diuinis tractandum fuerit:sobrii differãt: si quid de rebus naturalibus disputant mensa remota. Inter epulas au tem sermo sit varius iocundusq; breuisq;:hystoria breuissima. Longius cula vero fabella. Naturam rerum artificem imitentur:& vitæ magistrã vt quod illa in saporibus suauissimis:isti afficiant in sermonibus. Misce ant videlicet dulcedinem acrimoniæ: grauitati leporem. Vtile dulci. Faceti sint acresq; & salsi. Non molesti:non amari. Acetum quidem cõ uiuium tolerat:non absintbium scurram minimumq; si molestior sit ad mittimus. Obscenos autem & spurcos nimium detestamur. sordes em̃ in animo oreq; & vultu multo magis q̃ in vestibus & apparatu prudẽ

tes offendunt. Proinde ne lyra mihi dissonet mea: sed salua sit: rite vocã ti: adesto præcor o decus phœbi & dapibus supremi: grata testudo io- uis o laborum: dulce lenimen. Adsit omnino gratiarum musarũq; men se cithara crinitus iopas.

Materia conuiuii necessaria est bachi cererisq; fructus.

q Vantum vero ad conuiuii materiam spectat. Primum quidem putamus vitæ venenum esse mestitiam: mense quoq; venenum esse tristitiã. Mesticiæ vero tristitiæq; tiriacã: suaue clarũq; vinũ. Cuius vim numinũ viribus esculapius equat. Ingeniu; quoq; ac vires temperato vini calore foueri mirifice plato noster asseruit. Sed ne sicut Homerus vini laudibus arguat: baccho dimisso ad Cererem iam con- fugi ortorumq; custodem. Pingues sardanapalli vnctasq; nimium da- pes nequaq; desideramus. Nolemus autẽ vllo pacto pythagoricis fru gibus & oleribus pomisq; carere. Nulla enim facilior mensa: nulla fœli- cior ea: quam natura vobis largissima præparat.

Modus condimentumq; conuiuii.

v T parcum omnino conuiuium haud valde laudamus: ita luxu- riosum penitus detestamur. Hoc enim cõmori est potiusq; con uiuere. Lautum splendidumq; ad summum non requirimus: ne seruilis difficultas insit: vbi facilem quærimus libertatem. Mundu; cer- te desideramus & purum. Immundum horremus & sordidum. Deni- q; nequid apud nos insipidum sit vel insulsum: nequid sordidum vl' ob scurum omnia ingenii sale condiri debent ac mentis morumq; radiis il- lustrari: vt quemadmodum de cena platonis zenocratisq; dictum est cõ uiuium nostrum post triduum longius suauiusq; redoleat.

Auctoritas conuiuii a phylosophia: cœlo: deo.

i I quis autem forte miretur: q; vsq; adeo conuiuium celebrem9 meminisse debet idẽ fecisse Platonẽ zenophontẽ Varronẽ: Iu lianum quoq; & Apuleium Macrobiumq; Platonicũ. Nonne Themistocles: Socrates: Empedocles: aliiq; phylosophi per multi con- uiuia frequentabant? Nonne apud Priscos heroes & celicolæ sepæ dis- cumbunt. Ether quoq; lacteum habet orbem: liberiq; patris craterem habet & amphoram: cancrumq; & pisces & aues. Agnum quoq; & ca- preolum: & iuuencum. Mitto qualia maumethes conuiuia beatis polliceantur. At quis nesciat xp̃m vitæ magistrũ conuiuiis frequẽter in terfuisse? Primum illic ostendisse miraculum: quãdo aquã vinũ dicitur reddidisse? Præterea insumma illa contione paucis panibus piscibusq; plura hominũ milia saciasse? Quidnam aliud fauus mellis sibi vult? qd assi pisces? quid fractio panis: an non in cœna discipulis præcipua diui- naæ rerũ mysteria cecinit? Huc tendit & mirabile illud eucharistiæ sacra

mentum. Huc etiã quæcunq; de cibis poculisq; diuinis in sacris hebræorum xpianorumq; litteris sæpe legunt. Quorsum hæc de conuiuio tã multa? Vt videlicet qui seorsum ab alterutro nõ sine molestia viuimus vna iocundissime conuiuamus. Meminerimusq; verum hominis alimẽtum: nõ tam plantam bestiamq; esse q̃ hoiem. Alimentum quoq; hois integrum nõ tam hominem esse q̃ deum. Cuius nectare & Ambrosia dumtaxat humana sitis & fames continue excitatur & crescit. Ac tandem tam mirabiliter fœliciterq; impletur: vt illic solum summa sit semp cum summa saturitate voluptas.

Vale fœliciter vna cum fœlicissimo senatu vestro Bernarde clarissime. academia omnis millies se tibi cõmendat. Tu vero obscurã lunam nostram lucẽti phœbo iterum iterũq; cõmenda.

Q̃ gratus aspectus amici: q̃ necessarius: q̃ voluntarius amor.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

C Vm longos hodie in lecto moras trahere cogerer: atq; remedium aliquod cõtra longiores accubitus tedium cogitarem: primus immo solus qui imminẽti occurreret tedio: occurrit mihi caualcantes meus: meus medicus singularis. Salue igitur iterum iterũq; o mea salus. Malorum expulsor meorum. Bonorũ mihi oim condimentum. Tu mi Ioannes cætera quidem multa declaras quotidie sed aristotelicum illud imprimis: nihil videlicet in rebus humanis gratius esse præstantis amici p̃sentia. Huius ergo aristotelici sensus & veritatẽ accepi abs te iam diu & didici ratõnem. Profecto qui tam desiderio sui olim q̃ nup absentia corpis me mihi pœnitus abstulit: idem vicissim mutuo quodã affectu mentisq; p̃sentia reddit. Neminẽ latet q̃ libẽter imaginẽ suam speculis intueãtur omnes vel homũculi. Amicus aũt in amico nõ imaginem suam tantũ iuspicit: sed seipm. Ego certe & si quasi hellus in me homuncio sum tenuisq; breuisq; in heroico tñ speculo ex quo amaui. lustra iam quinq; ꝓcerum me video ꝓcerem nõ homũculum. Accipies ergo epistolam forte necessariam magis q̃ voluntariam. Siquidẽ vitandi vt dixi tedii causa dictare hanc videor fuisse compulsus. Heu mihi deliqui modo: nescio quomodo mi Iohannes deliqui nimium aduersus heroicum genium: numenq; platonicum. Ecce iam plato ex alto me acrius increpat: ita reclamans. Quid volntariũ in necessario in amãte marsili secernis. Tam voluntaria est o Marsili q̃ q̃ necessaria amantis epistola. Nulla vel necessitas magis voluntaria: vel voluntas: necessaria magis q̃ amatoria. Quid nam magis voluntarium est q̃ amor? Qui primus summus: perpetuus est voluntatis effectus. Facitq; omnino vt non amare nolimus? Quid rursus magis necessarium est q̃ amor? Qui clam numinum cœlestium radiis flamisq; incauto cordi prorsus inuritur. Atq; amator flamam: iam experitur adultam priusq̃ radium senserit & scintillam. Non ardere non potest: si cœ-

lesti ardet fato. Non ardere non potest: si quidem dum refrigeriũ quæritat hoc ipso potu semp accendit ardorem quo frustra quodammodo confidit extinguere. Vnde nam huiusmodi mixtio necessitatis voluntatisqꝫ tam mirabilis? Nisi quia deus & summa necessitas est: & sũma libertas. Omnesqꝫ summũ bonũ summope volumus. Neqꝫ nolle possumus: Neqꝫ volumus posse nolle. Idem ferme huic accidere solet: qcunqꝫ calidiore: radii diuini splendore: qui in pulchritudine nobis mirabiliter emicat: blande allicitur. clam rapitur: Vehementer accenditur. xxx. Ianuarii. M.cccc.lxxvi.

Lupus est homo: homini nõ homo.

Marsilius Ficinus Iacobo bracciolino viro doctissimo. S.D.

t Riste lupus stabulis. Triste galliaceis vulpecula pullis. Sed triste magis hominibus homo. Nam & leo & lupus & vulpes est hominibus homo: sicut optimũ animaliũ est: si vsqꝫ reperiatur: homo optimus: ita pessimum animal est homo pessimus. Prudentissimus est: mi bracciolıne: qui cautissimus. Cautissimus aũt oĩm: qui diligenter cauet ab homine. Sed hic opus est lince atqꝫ edippo: hic opus ẽ argo. Solus hoĩs ingeniũ cõsiliumqꝫ tenebit: qui semp meminerit aut nullo pacto: aut certe raro ad modũ difficilimeqꝫ posse teneri.

Nulli vnqꝫ deus omnia dedit.

Marsilius Ficinus hoĩ fastidioso cognitionẽ suiipsius dicit.

v Ideo neminẽ vndiqꝫ tibi placere: hic acutus quidẽ est: sed leuis & iracũdus. Ille aũt grauis: sed vel tardior vel inflatus. Hic doctus est incõtinens: continens ille sed indoctus. Alius quia deformis quodãmodo vel ineptus vel sordidus videatur offendit. Ali⁹ quia nimis comptus & vanus. Deniqꝫ ne singula enumerare coner in singulis est aliquid quod non probes. Nulli vnqꝫ vt est apud Homerum atqꝫ Platonem: deus omnia dedit. Meminisse te volo inter homines esse te hominem: ac dum tibi displicent alii: te quoqꝫ aliis displicere. Solum primum bonum est: in quo defectus est nullus. In cœlestib⁹ quidem defectus aliquis apparere potest: sed non malum. In his autẽ quæ lunæ subiiciuntur: & defectus reperitur & malũ: omnia præter primum: quoniam a bono proficiscũtur: bona quodammodo sunt. Quoniam vero non sunt ipsum bonum: vel non perfecta omnino videntur esse: vel mala. Cum igitur mixta sint: omnia qui malum ex singulis colligit: tandem euadit pessimus: qui vero bonum eligit optimus. Talis enim euadit quisqꝫ qualibus vescitur alimentis. Bene vale. atqꝫ vt alii te ferant ferto alios.

Discendi & loquendi ratio.

Marsilius Ficinus Luce Fabiano scribe suo. S.D.

n Atura nobis instrumẽta quibus discamus multa largitur: oculos: aures: nares: gustumqꝫ & tactum. Vnicum vero quo docea

mus instrumentum dedit:loquendi.s.facultatem. Admonuit certe vt tanto sæpius discendi ministerio q̃ docendi munere vteremur:quanto plura ad discendū.q̃ ad docendum tradidit instrumenta. Nullus igit̃ verbosus & loquax potest sapiēs esse. Docuit em̄ semper: didicit vero nunq̃. Quisquis aūt sapiā literisq̃ caret nō mō paup verū etiā cæcus & mutus est iudicādus. Esto pcor velox qdē & diligēs ad audiendū atq̃ vidēdū:tardus aūt ad credēdū:tardior ad iudicandū:tardissimus ad loquēdū. Vt possis bona loq:audi bona:vt etiā de te audias bn̄:tu quoq̃ de ceteris bene loquere. Fieri em̄ nō pōt:vt qui male loquit̃:nō audiat male. In loquendo autem caueto mendacium:nō minus q̃ scopulum nauigator. Immensum est enim veritatis lumen immēsa potestas. Cito mendacium detegit pditq̃ mendacem. Memento adulationē seruile vicium esse:immo etiam multo vilius q̃ seruile. Nemo enim tam apte adulari potest:quin a catellis longissime superet̃. Memento præterea increpationem temerariam aut rigidam esse vel periculosam vel prorsus inutilem. Iubet Plato noster vt vel loquamur verum dumtaxat vbi pfuturi simus:vel taceamus. Siquis aūt Pauli apostoli. prudentia vita: pposito:discipulus fuerit:solus instare tam importune poterit q̃ oportune:omnino autē cauendum est ne dum verbis mores arguimus alienos:interim nostri mores nostra verba redarguant. Cœpisti sicut audio: bene progredere igit̃ qua via cœpisti. Atq̃ vt fœliciter agas iter:equū tuū id est sensum habebis & freno cohibere ne desinas.

Vltionis studiū nihil est aliud q̃ iniuriā rursus accipe.
Marsilius Ficinus hoī iniuriarū impatiēti. S.D.

a Cœpisse doles iniuriam o amice cōcedo equidem. Sed nō tam læsus fuisse videris:quia male tibi fecerit quispiam:q̃ q̃ malum existimasti:quod fecit. Malo quidem omnia vel bona vertuntur in malum. Bono aūt cuncta vel q̃ videntur pessima in bonum deniq̃ cōuertuntur. Vlcisci cogitas: Caue moneo diligenter:nam si vlcisci tentaueris:secundam ac terciam patieris iniuriam. Ac studio pdēdi alterius ipse te pdes:apes minima iniuria lacessitæ pungunt:vitamq̃ pungendo relinquunt. Vt prsus obliuiscaris non cogo equidem. Forte enim meminisse opere præcium est:vt saltem alias tibi caueas a malignis. Solet enim nunq̃ qui semel lesit ignoscere. Ignosce quæso libenter ne & ipse te affictes:& ille iterum iterumq̃ te lædat. Mala illū necessario sua manent. Nihil enim relinquit vel fortuna intactum vel fortuna illesum vel deus inultum.

Multum errat qui aggreditur multa.
Marsilius Ficinus hoī curioso & negocioso. S.D.

Ideo te o amice solicitum plusq; velle. Neq; tua negocia solum verum etiam aliena tractantem quasi iam rite propria composu eris. Quoniam singulis pene momentis fallimur & erramus: nulla vel ad consequendam tranquillitatem vel ad deuitãdos errores via commodior: q̄ pauca & egregia cogitare. Pauciora electaq; loqui. Agere paucissima & illa quidem tam possibilia q̄ honesta. Multum errant atq; laborant: qui multa cogitando vel loquendo vel agendo aggrediuntur. Plurimum autem qui plura loquuntur & agunt q̄ cogitauerint.

Nunq; satisfacit arti is cui semp artificium satisfacit.
Marsilius Ficinus artifici vano. S.D.

Atisfacit tibi q̄plurimum o iners nimiũ artifex: quicquid aut dixeris aut feceris. Vis ne bona venia causam tibi dicam? Quia scilicet non plus: aliquid forte mens capit tua: q̄ lingua manus ue expraesserint: o q̄ pusilla mens: cui lingua manusue equantur. Profecto vbicunq; mens vt par est: instrumenta superat & materiam: nunq; opus satisfacit opifici. Nunq; vero satisfacit arti is cui semper artificium satisfacit.

Vnicus est vitae custos: amor sed vt ameris ama.
Marsilius Ficinus boĩ imperium affectanti. S.D.

Is ne tutus securusq; viuere? Caue timeant te homines nimiũ vel tibi prorsus videant. Tot nobis hostes sunt: quot timent: & quot inuident. Multos metuat oportet quem metuunt multi. q̄plurimis quoq; seruiat cui plurima seruiunt. subditus quilibet seruit vni: Dominus omnibus. Vnus est vite custos: amor sed vt ameris ama.

Grauius quidem videtur iactura pecuniarum: hominum vero grauissima.
Marsilius Ficinus Andree cambino compatri optimo. Salutem dicit.

Vid nam mirabile est in amore? Non redamari. Quid impiũ? propter se amare quod est alterius gratia diligendum: atq; contra ob aliud diligere quod suiipsius gratia est amãdum. Quid turpissimum? Odisse quem amaueras. In hoc valde delinquimus q cum caetera q̄uis leuia non nisi graui causa compulsi relinquamus: amicum tamen thesaurum praeciosissimum saepe leuissima quaq; causa inducti & deserimus & insequimur. Iubet Pythagoras ne facile amicum q̄uis de causa amittamus. Immo feramus quoad possumus. Possumus autem donec relinquere omnino inuiti cogamur. Grauis quidẽ videtur iactura pecuniarum: hominum vero grauissima. Nihil in reb⁹ humanis vel rarius acquiritur vel praeciosius possidetur: vel infoelicius

periculosiusq amittitur q amicus.

Parum illi credendum est qui nimis credit.

Marsilius Ficinus Francisco saluiato archiepiscopo pisano. S.D.

q Veris pater venerande quare nonnullis: qui apud nos versantur parũ credam. Quia hi venerande pater nimis credunt. Diuersa valde in hoc est diligendi ratio atq confidendi: q facile quidem hunc amamus multum: qui facile multũ amat. Vix autẽ fidem huic adhibemus: qui cui vis vel homini vel indicio ppere præstat fidem. Quẽadmodũ ocius cadit qui mouetur ocius. sic facile fallitur qui credit facile. Sed q temerariũ & periculosum est: subito vel cuiuslibet auctoritati atq verbis: vel tenui cuidam indicio nimis credere: tam periculosum irrationabileq videtur pbabilem rationem absq certiore alia ratione respuere. Tam deniq impium nefarium: miserabile: nolle absq ratiõis assertione credere deo. Deus siquidẽ ipa ratio est. Nihil autem opus esse videtur: ratione alia qua ipsi rationi prsus assentiamur.

De officiis.

Marsilius Ficinus Cherubino quarqualio viro doctissimo. S.D.

e T si nonnũq minimus fortasse officiosus sum q deceat: quẽadmodum solent qui phylosophie studiis occupantur: nequeo tamen in psentia me continere: quin ad virũ omniũ officiosissimũ aliquid de officio scribam. Si qtum ipe in agendo tm ego in disputando essem officiosus: neq panetii subtilitas: hac in re neq copia Ciceronis desideraretur. Agam igitur pingui minerua: quandoquidẽ nũc aliter nequeo. Atq vt officio meo aliquando fungar: ad amicum omniuz officiosissimum. omnium officia mittam. Officium est actio vnius cuiusq propria: decorum honestumq seruãs prout res persona: locus tempusq postulat Sacerdotis: virtus & officium est sapientia quædã pietate feruens: & pietas sapientia lucens. Principis: circumspecta puidentia: iustitia clemens: sublimitas humilis: humilitasq sublimis.

Magistratus: meminisse se nõ dominũ esse legis: sed ministrum. Tutoremq publicum ciuitatis. Præterea se a deo dum ipse homines iudicat iudicari. Priuati: Tam libenter magistratuum parere mandatis: vt non legis necessitate compulsus: sed propria voluntate videatur adductus. Ciuis: siue magistratus sit: siue priuatus: officium est: tam diligens publici cura: q ingens amor proprii. Equitis fortitudo quidem in bello: in pace vero magnificentia. Mercatoris: veredica fide atq diligentia externis alimẽtis alere: ciuitatem atq seipm. Opificis: alimenta a mercatore accepta iuste singulis ciuitatis digerere membris

Nercatores & artifices atq alii ita pecunias quærãt: vt nemini noceat. Nam quicqd a malo surgit: in malũ deniq recidit: Ita seruẽt: vt neq videant frustra: neq seruãdi solũ gratia quæsiuisse. Sic expendãt: vt diu possint expendere. Atq honeste & vtiliter expendisse phent. Agri

colæ: de agriculturæ oportunitate cōsulere aerem & agricolas seniores. Præterea tanta cum fide liberalitateq; hospitibus suis agri fructus offerre: quāto illi eum fenore illos reddit ager. Domini: legi rōniq; seruire: quo possit seruis legitime & rōnabiliter dñari. Cōsiderare tam seruum q̄ dñm hoiem esse. Humanitatem semp cum dignitate miscere.
Serui: existimare vitam suā esse dñi: atq; rōnem dñi esse suā. Mariti: vxorem quasi corpus suum sensumq; diligere ac diligētissime ducere. Vxoris: prudentē maritū suū veluti suū animū rōnemq; honorare: atq; libētissime sequi. Patrisfamilias: filios colere: quasi ꝓprie vitæ ꝓpagines: atq; optimo sui exemplo regere tanq; membra. Filiorum: genitorē sequi quasi radicē atq; caput: & tāq; deū alterū venerari.
Fratris: erga fratrē ceu fere alterum affici. Consanguineorū: se inuicem tanq; eiu dē corpis membra diligere. Affiniū: vt meminerint se lege quasi natura quadā ita esse cōiunctos: vt rem operamq; suā cōicare sibi inuicem debeāt. Amicorū: cōi inter se cōsilio quærere verum: cōi auxilio sequi bonū. Magistri: doctrina & bonitate sua discipulū doctum atq; bonum quasi mētis suæ filiū ꝓcreare. Cupio si liceret monere magistros ne obliuiscāt: Aristotelē in diuinū platonē recalcitrasse.
Discipuli: p̄ceptorem honorare tanq; intelligentiæ patrē. Cauere tn̄ ne magistri vicia latenter ebibat. Iuriscōsulti: vt oim grauissimus sit a tq; sciat qui sacrā adulterat legē: ceu sacrilegū feueriori censura plectēdum esse q̄ qui nūmos. Medici: cogitare qn̄ egro tātes adit: agi de vita: vt nihil sine rōe tentare audeat: nihil sine cōsilio. Oratoris: quæ aliis suasurus est: sibi iam ipsi psuasisse. Poetæ: vt naturā moresq; pingere valeat: vtrunq; vidisse. Musici: in sono gratiam: cantus in cantu sermonis elegantiam imitari. Meminisse etiā motus animi: multo magis oportere cōsonantes esse q̄ voces. Incōcinnus em̄ alienusq; a musis est musicus: cui dum cōsonat vox lyraq; mens dissonat. Iubet dauid mercuriusq;: qn̄quidem deo mouēte canimus: canamus & deū. Philosophus: diuina quærat diligētius vt fruat: pscrutetur & naturalia vt vtatur. Adsit humanis nō intersit. philosophus singularis vt ꝓ patria non vera subeat vite discrimen a Platone & Aristipo nō cogitur: quod quidem mihi quoq; ideo placet: quia philosophus inuita & contra renitente ciuitate in qua nascitur fit philosophus. Cœliq; filius est: nō terræ. Adde ꝙ omnino impium miserumq; videtur: virum omnia videntem ꝓ salute cœcorū: qui forte salui esse nunq; possunt amittere. Vir caueat ne vllo pacto muliebris sit. Mulier: studeat vt quodammodo sit virilis maxime vero pudica. Quātū enim virum magnanimitas decet: tantum pudicicia mulierem. Senex: videat ne puerilis sit: recordetur iuuenem se fuisse. Adolescens: curet vt sit similis: credat se posse senescere: seniores honoret. Indigene: officium est patriam vt pris patrem matrisq; matrem colere: & quando cum peregrinis aliquid est

agendum: se quãdo q̃ pegrinaturum existimare. Incolæ & peregrini: scire se solum esse: honorare omnes. Aliena vix attingere nõ tractare. Fortunatus: sciat bona fortunæ: soli bono eẽ bona. Ac sereno aeri succedere pluuias. Infortunatus: cogitet mala fortunæ soli malo esse mala. Ac post dies pluuios serenos expectet. Videmus eñ ver arboribus folia reddere: quæ abstulit hyems. Homo: consideret: cum nũq̃ in terris contentus viuere possit: se cœli quidem ciuem esse: incolam vero terræ: vt amittatur: nihil cogitare vel loqui vel agere: quod minus decere videat̃ cœlestis patrie ciuem.

Nunq̃ ad infima cadit: qui constitutus in summo & acute & clemẽter prospicit infima.

Marsilius Ficinus Iacobo cardinali papiensi. S. D.

d Vm epistolam quandam de officiis philosophicam ad Cherubinum nostrum quarqualiũ scriberem: cherubinus ipse vir apprime officiosus mihi supra caput astitit improuisus. Ecce nuntius salutaris venerande pater Marsilium sacro nomine tuo iubet iterũ iterumq̃ saluere. Nuncius tuus hodie nos tam bonis auspiciis salutauit: vt nõ modo futuram nunciauerit salutem: sed & dederit. Salue igit̃ o mea salus. Salue semper sub sempiterno auctore salutis deo. Videris tu quidẽ mihi & oculis argum: & lincem visu (vt ita dixerim) superare qui tam sublimis ipse tam ꝓcul marsiliũ ꝓspexeris: tam humilem tam pusillum. Vtinam venerãde pater vt clare ipse cernis: ita me quoq̃ clarum videres. Sic ego tam cunctis notus essem: q̃ cuncta tibi nota. Sed vt clarum me & ipse & quiuis alius videat: respice præcor propitius: vt cœpisti. Si quidem tradunt astrologi benigno quodam astri salutaris aspectu fortunatos nasci homines & claros euadere. Quid autẽ beneficio tanto gratiæ referam: aliud in præsentia nihil habeo: nisi vt post officia singulorũ a me gradatim pro ingenii facultate descripta hoc adiiciam. Marsili quoq̃ Ficini officium est papiensem cardinalem tanq̃ gratiarum templum ardenter amare: tanq̃ musarum fontẽ singulariter venerari. Atq̃ ego hoc vno officio functus ita demum officia me officiosissime tractauisse putabo. Proinde si qd ab excelso de infimo hoc homunculo vnq̃ audire potueris: hoc vnum vt arbitror audisti maxime quod in hoc maximum. Marsilium scilicet Ficinum esse antiquissimũ medice domus alumnum. Ergo medices: vtriq̃ castor & pollux patroni mei supplicer me tibi cõmendant. Atq̃ existimant dum papiensi cõmendatus sum esse me magnis: ꝓbis doctis oĩbus cõmendatũ. viii. februarii. M. cccc. lxxvi. Commendat se tibi Christophorus Landinus noster vir doctrina bonitateq̃ singularis.

Facilitatem vicii vite sequitur difficultas. Difficultatem virtutis vitæ facilitas.

Narsilius Ficinus Petro nero viro candidissimo. S.D.

q Vanto difficilius est: certa ratione incedere q̄ casu vagari: ascē dere q̄ descendere. Aggredi noua q̄ consueta tractare. Attingere solum punctum circuli medium q̄ in reliqua quælibet eius puncta que innumerabilia sunt incurrere. Scopon ipsum: id est signum sagitta percutere q̄ quæ circumstāt. Tramitem sulcumq; seruare q̄ hinc atq; inde præuaricari. Rectum examussim tenere q̄ dilabi in obliquum tanto difficilius est recte agere q̄ delinquere: bonum esse q̄ malū. Cuius quidem rei indicium est: q̄ quotidie omnes erramus. Raro autem & pauci honeste iusteq; agimus. Verumtamē tanto huic virtutis difficultati duo rependit diuina lex beneficia. Primum q̄ virtutes ita inuicem connectuntur: vt qui vnam consequitur assequatur & omnes. Vicia vero contra: ita inter se repugnantia sunt vt nequeant cuncta eidem simul inesse. Quo enim pacto quis auarus simul esse potest & ꝓdigus Aut audatior & timidior. Secundum q̄ primum illam nascentis virtutis difficultatem: summam quædam sequitur vitæ facilitas: atq; voluptas. Ac breue certamen præmium sempiternum. Vitii vero facilitatē mox vitæ miserabilis difficultas sequitur: dolorq; perpetuus. Hinc illud pythagore simbolum. Animal cauda nigra ne tangas. Hoc est fugito vitium: cui mentis nigredo succedit & voluntatis afflictio. Vale cōdidissime Nere: Atq; postq̄ & difficultate virtutem & virtute facilitatem vitæ iam es consequutus: vt inde fœlicitatem adipiscaris: memento tam arduum esse tanq; laboriosum ex vasto viciorum præcipitio reuocare gradus superasq; euadere ad auras: vt nemo huc ascendere valeat: nisi quem equus amauit Iuppiter: atq; inde ardens euexit ad ethera virtus.

Sicut pulchritudo natura gignit amorem: sic amor opinione regenerat pulchritudinem.

Marsilius ficinus Iacobo cardinali papiensi Suppliciter se commendat.

q Vo momento cherubinus quarqualius me superioribus diebus tuo nomine salutauit: eodem pœne nostra illa ad te volauit epistola. Ardentissimus enī cordis affectus repēte nominis tui radiis flamisq; accensus manū prius meam impulit ad scribendū: q̄ qd potissimum scripturus essem mens mihi dictaret. Vt nihil mirum sit: sicq; celerrime scripsimus: leuissima videantur. Alia quidem naturæ: alia orōnis est ratio. Nempe natura quæ leuior: ea est & velotior. orō vero cōtra. Quæ velotior: ea leuior. Verū memineris venerāde pr̄: Scio qd loqr te nup̄ a me ep̄laȝ accepisse: ne cōsilii filiā: sȝ amoris. Cū vero te nō

lateat: haud aliter accipienda esse quælibet quam mittantur: non tam consilio quam amore illam: ut arbitror: accepisti. Præsertim cum tu eam ab initio ingenti quodam ergo me amore creaueris. Aqua genuit pisces. Aqua capit. Planta eodem adolescit qua & pupulauit humore. Amore nata est iam pridem nobis epistola. Amor eam tuus qui & creauit amplectitur Amplectendo mirifice fouet: fouendo sibi ipse regenerat pulchram. Sane sicut pulchritudo natura gignit amorem: sic amor opinione vicissim reuera pulchritudinem. At vero quonam pacto Marsilii putas amore potiusquam consilio ab eo viro qui ipsum: ut ita dicam: est consilium. tua legi? Quia videlicet si consilium ille ipsum est rursus est ipse amor. Quantum ego quæ sibi efferuntur: radiis mentis introspicit tantum cordis undique penetrat flammis: quam acriter acuteque sentit: tam suauiter & benigne semper interpretatur. Quemadmodum frigus tenebras comitatur: ita calor sequitur ubique lumen. Rursus ita calorem acri circumfusum sapori dulcedo. Apud naturam calore perfectum dulcedo superat: acrimoniam penes perfectum virtute virum censuram indulgentia superat. Salue igitur consilium meum. Salue iterum meus amor. Tu præcor Marsilio tuo libenter: ubi opus fuerit: consule: Ubique tuum ama Marsilius te tanquam oraculum in rebus grauioribus consule: In singulis venerabitur. xix. Februarii. M. cccclxxvi.

Pios pia decent.

Marsilius Ficinus & Ioannes caualcantes: Naldo naldio poetæ. S. D.

Et si vetus nihil dare illi possum: cui iamdiu una mecum mea omnia dedi nouum tamen nunc tibi dono munusculum. Hoc autem est volumen a me nuper de pia fide compositum. Non quod existimem vel piis huic opus esse verbis: qui piis abundat operibus: vel huiusmodi mea fide: ei viro qui scientia pollet. Sed ne ubi de fide pietateque dissero minus ipse fidus piusque videar: si minimus interim pii absfidi amici meminero. xiii. Februari. M. cccclxxvi.

Pios pia decent.

Marsilius Ficinus & Ioannes caualcantes Amerigo corsino litteris & moribus ornatissimis. S. D.

Mittimus ad te amice noster: fide fidelior nostrum de pia fide volumen Non quod arbitremur eum virum qui fide ipsa charitateque excellit huiusmodi disputationibus indigere. Sed ut in hoc libro tanquam speculo quodam pulcerrimum fidei tuæ charitatisque vultum iocundissime speculeris.

Si perspicue cerneremus quam turpis & quam eger sit: prauus animus non peccaremus.

Marsi. Fici. & Ioannes caualcantes Iuliano medici viro magnaio. S. D.

Meministi Iuliane dulcissime dum una præterita nocte vigilaremus casu quodam in hæc verba nos incidisse. quam turpe sit sine coma caput quam turpis sine barba vultus. Hinc Paulo post orta mi

bi est declamatiuncula quaedam vt aiunt quadragesimalis bis forsitan diebus accommodata. Quae vtinã tm̃ tibi compta barbataq; videtatur. q̃tum ip̃e mihi videris & intus & in cute pulcer. Quãto deformior est deformitas in vultum q̃ in manu. ac morbus in p̃cordiis pestilentior. q̃ in pedibus tanto turpitudo egritudoq; in animis impiorũ flagitiosorumq; hominũ abominabilior atq; tetrior ẽ. q̃ vniuersa cũctorum corporum deformitas atq; pestis. Si vel oculis cernere vl' aio prorsus excogitare possemus sordidã & horrẽdã improbae mentis effigiẽ. certe raro admodum & leuiter peccaremus. nihilq; longius fugeremus. q̃ male mentis aspectum. Eadem poene est pulcritudis animi ad corporis pulcritudinẽ compatio. Nam illa quidem si vel parũper oculis aut animo cernererẽt multo blandius alliceret. rapacius raperet vehemẽtius oblectaret. foelices amantes q̃ singularis corporis species perditos & miseros amatores. Cur sapiẽtes templo apollinis inscripserunt. nosce teip̃m: Nisi vt puram suscipias mentem. tanq̃ veri phoebi. id ẽ supercoelestis solis radiũ sempiternũ. nube corporis circũfusum. Agnoscasq; & fulgorem nubis a radio. & radii splẽdorem a sole pendere. Vt corpus quidem laudes in animo. animũ aũt honores in corpore. Rursus animũ diligas colasq; in deo. Deum ames quidem & venereris in animo. Mireris autẽ & stupeas in seipo: Cũ dux & magister noster aurelius augustin⁹ nouisset seip̃m & in seipso deũ. sic protinus exclamauit. Sero te amaui pulcritudo tam antiqua. & tã noua sero te amaui.

Nihil turpius illo. apud quẽ praeter animũ pulcra sunt omnia.

Marsilius Ficinus Hominũ generi. S.D.

SIquis agricola non solum sine vlla mercede. verũetiam cũ maximo sui dãno alienos quidẽ agros colat proprios aũt negligat. absq; dubio stultissimus & miserrimus ab omnibus iudicabitur. Ergo dementes nimiũ sunt illae mentes & miserae. que omnẽ in hoc operã suã semper impendũt. vt corpus atq; externa q̃ optime ornatissimeq; se habeant. Vt autem bonae ip̃e ornataeq; sint poenitus negligũt. O q̃ malus est homo cui canis & equus melior est q̃ animus. o q̃ deformis. cui calceus quantũ in se est pulcrior est q̃ animus Nihil huic reuera bonum est. vl pulcrum apud quem cũcta p̃ter ip̃m id est praeter animũ bona videnẽ & pulcra. si hui⁹ ornatissimas aedes p̃hus aliquis cynicus ingrediatur ac necessitate quadã exspuere compellatur. certe in eius faciem excreabit. Quia videlicet singula. ibi mũda ornataq; videat praeter ip̃m. Nihil pauperius & inanius illo cuius horrea quidem plena sunt. Animus vero vacuus. Solemus illos qui extra mentem positi sint. appellare dementes. Quo autẽ pacto in demente sit animus. qui iamdudũ est in patinis non intelligo. Dic p̃cor o m̃es in: oelix q̃ alienoꝶ curiosa. tã negligens ꝑprioꝶ. dic inq̃. Cui

nam hominū cuncta sana sunt.nisi sano? Cur igitur extra te demēs tā anxie hac & illuc oberras. Atq; tantū & tam frustra laboras? Da operam vt bona pulcra que sis. Subito tibi bona & pulcra sunt omīa. At vero ita demū.quod iubeo peragēs.si tam cupies te bonam pulcrāq; euadere.q̄ affectas minima quęq; suppellectilia esse optima.ornatissimaq; videri. Si dum corpus pascimus & canes & aues hominē ipm interim.id est animū perire fame non sineremus, carte tam quisq; contentus plenusq; viueret q̄ nūc nemo contentus. Hunc vero cui mirū sit? Si nūq̄ impletur animus.si semꝑ affligitur qui deserit semetipsum cui solum id curę est.vt bestiam suam impleat.quę continue fit ī ipsa saturitate voratior atq; contra dominū suū negligentia eius exurientem penitus & exanguē.seuior atq; robustior.

Malis quidem bona fortuna mala est. Bonis autem mala fortuna bona item cherubino quarqualio.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo bembo veneto equiti clarissimo.S D.

DIc mihi vir constans quam ob causam fortuna odit q̄dem ac deprimit sępe quem merito populus amat, Cōtra vero amat atq; extollit sępius.quem iure quodam populus odit. an forte quia fortuna non solum rationi opposita est.sed etiam ab ipso mūdi initio inimica est populo. Vnde populus semper infortunatus est & miser. Forte etiam est ambitiosa. Atq; vt non virtuti hominūue gratię sed ipi soli maximū quoduis facimus adscribatur. quē homines q̄plurimi iure depressum volunt.miris modis extollit. Quē vero sublimen deprimit in profundum. Quid si ceca sit vt aiunt emulaue naturę? Natura siquidem instituit vt prius tanq̄ animal viuas. q̄ tanq̄ homo. Sentis enim antea q̄ intelligas. Fortuna siquem magnū affectat hominem facere.ingentem prius facit bestiam venenoso fastidio turgidam. Vnde & ingenio & vultu tyrannus nascitur prius q̄ tiramnide potiat̄. Hi prȩter dignitatem in dignitatibus constituti faciunt vt dignitates ipse vlterius probis hominibus non sint dignę. Faciūt etiā vt interdum neq; diuina prouidentia mūdum. neq; humana prudentia genus humanū agi.sed casu credatur. Verū diuina ꝓuidentia nonnunq̄ alios contra omnē fortunę fauorē repente ad ymū e summo fastigio deiicit. Alios contra malignū fortunę impetū euehit mirabiliter in excelsum. Si quos aūt vel superbos stare diu vel humanos ad tempus cadere sinit permittit etiā vt & illi tam deiecta miseraq; mēte sint.q̄ alta sorte.& isti tam excelsa mente,q̄ humili & abiecta fortuna. Malis quidē bona fortuna fit mala. Bonis aūt mala fortuna bona. Equidem si mihi daretur optio.hercules esse mallē q̄ sardanapalus. Quot alter monstra ꝑmebat.tot alter mōstris opprimebatur.alter superatis feris de⁹ euasit.alter supat⁹ a feris fact⁹ ē fera dete

rior atq; miserior. Vbi sapientie plurimū: minima opus est sorte: Vbi minimum sapientie sors plurima dominat̃. Et si interdum fortuna sapientiæ iungit̃ nō tamen simul vtraq; regnat. Aut.n. nullo pacto sors rationi cōiungitur aut seruit. Quamobrē sors probis inuida viris totis absistit viribus: ne ꝓba vsq; rō regnet. Vtpote quæ illa regnāte sit & gloriam & imperium amissura. Sæpe sors dotat multum quem parum natura virtusue dotauit. Neq; ditat facile quem natura virtusue dicauit. Sunt certis seculis magni quidam potentesq; viri quasi humani quidam dii hominesq; diuini: sed phenicibus rariores: quos non fortuna facit: sed diuina ꝓuidentia magnos. Hi certo indicio discernuntur. Tales enim sunt vt ꝓsperitatis suæ sorti quidem tribuant nihil. humanę quoq; virtuti minimū quiddam. Virtuti aūt diuinæ q̃ plurimum. Tantumq; vultu erga omnes sint humani quantum supra omnes mente diuini. Si vbi est inflatio non est sanitas: certe nullus inflatus non insanus. nullus insanus ꝓfanusq;. non ferinus: Nullus diuinus: non humanus. Nemo humanissimus: non diuinus. Vir certe diuinus non vult fortunam sibi ducē. Ceca.n. est sæpeq; casu cadit. Non gaudet fortunæ promissis. Infida.n. est vel suis quos præter dignitatem ad summū dignitatis culmen euexit. Nempe inter summū atq; imum reciproca gaudet ludo. ac vicibus delectatur alternis. Non timet etiam fortune minas. Vana enim est. Neq; magis potest in nobis quicq; q̃ nos posse velim⁹: quādo te facimus fortuna deam cœlo q; locamus. Nemo miserior illo qui veram fœlicitatem collocat in fortuna. Nemo fœlitior q̃ qui fortuitam prosperitatem reuera fœlicem esse non iudicat. Qui vel ridiculum fortune fletū vna cum democrito ridet vel flebilem eiusdem risum cum heraclito deflet: prudens ab hipocrate censetur. Qui puerilē fortune ludum cum socrate calcat: sapiens & diuinus ab appolonie iudicatur. Deniq; qui cum æ nea in rebus durat aduersis: solus cum enea rebus se seruat secundis. Serenos post pluuiā suspicit dies. Ac tandem optata potitur italia. Igitur mi ænea: ne cede malis sed contra audentior ito. Quicquid erit superāda omnis fortuna ferendo. Vale letior mi enea. Tot enim aliquando bonis gaudebis in portu securus: quot mari fortiter superasti procellas.

Animus mortalibus non impletur quoniam æterna requirit.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S. D.

SI tibi nunc quadragesimalem declamatiunculam quandam recitauero Laurenti: quam hac aurora mea mihi mens declamauit: en quid erit præcii. Forsitan vt tantum tibi meis ineptiis risum imprǣsentia moueam: quantum declamatores aptissimi vulgo lacbrimas his diebus excutiunt. Recitabo tn̄ vt mihi quidē videor laurēti. Scio.n. insignē pietate virū: q̃uis forte pietatis verba nōnūq; quodāmō ridere possit: pietatē tn̄ ipsam reuera deridere n̄ posse.

Quisitit Marsili vinũ.sitim vt vides extinguit vino. Atq magis si duas bauserit pateras q̃ si vnã. Huic imago vini vel videnti vel cogitanti incitat nõ sedat sitim. Imaginis.n.est allicere. Substantiæ pascete. Tantum igit̃ imago vini alit sitim: quantũ vinum ipsum alit hominẽ sitibundũ. Quod quidẽ pœna nobis indicat tantali. Immo vero pœna nostra nobis. Tantali.n.sumus omnes. Sitimus quidẽ bona om̃es vera. Om̃es in somnia bibimus. Dumvero lætales lætei fluminis vndas faucibus plenis ingurgitamus: interea vmbratilem quandã nectaris & ambrosie guttulam summis labris fere iam lambimus. Vnde miseros continue tantalos sitis exuberit anela. Si qualia natura mens capit talibus potiremur: Certe potiundo vel omnino vel maxia expte aliqñ animus impleret̃: Qm̃ vero q̃to magis mortalibus vbiq potimur: tãto magis animi appetitus accendit̃: satis constat mentem: nõ mortalia quæ æternorũ imagines sunt sed eterna requirere. Ideoq æternã esse non caducã qñquidem verum eius alimentã est eternum. Ergo i corpore caduco dormitat pœnitus & egrotat. In hoc p sensus in somnia bibens sitim alit bibẽdo nõ se ipam. Egra quoq pp affectus gescit misera nusq. Sed frustra passim inquieta vagat̃. Vbi molliter iacere cõsidit: alte cadit. Vbi medicinam sperat salubriorẽ venenũ haurit pestilentius. O miserã mortalium sorte. Sortẽ miseria ipsa miseriorẽ. Quonã misselli cõfugiem? Certe nusq nisi ab infimis refugiamus ad summa. Nisi ad illa q̃ nusq fugiunt fugiam? Quid igitur est agẽdum: vt bene & vigilemus & valeam? Vita nobis prsus in cõtrariũ cõuertẽda. Discenda q̃ vulgo didicimus: Quibus discendis nos ipsos hactenus ignorauimus. Discẽda q̃ prætermisimus: Quib? ignoratis: nos ipsos nosse non possumus. Diligenda quæ negligimus. Que diligimus negligenda. Ferenda quæ fugimus. Quæ sequimur fugienda. Flendus est nobis fortune risus. Fletus quoq fortune ridendus. Sic em̃ nos neq vulgi sordes coinquinabunt. Neq vel immortalium incuria ledet vel mortaliũ curiositas cruciabit. Neq prosternet mollities: voluptasue dissoluet. Neq fortuna vel prospera illaqueabit vł aduersa necabit Sed q̃ purgati erimus: tam sereni. q̃ sereni erimus: tam lucentes. Tũc primum verarum euadimus pleni formarum cum primum vacui somniorum.

Non cortex nutrit: sed medulla.

Marsilius Ficinus. D. Francisco guasconio viro clarissimo se cõmendat.

d Ono tibi religionem nostram: religiosi pignus amoris. Non vt insignem pietate virum instruam ad pietatẽ. Sed quia vno hoc munere puto magis q̃ cunctis disputationibus meis ipsi me pietati satisfacturum: Si forte nostra hæc religio tibi videbitur pauperrima memento christianam religionem in paupertate fuisse funda

tam memento praeterea: apud nos nō expressores librorū esse: sed oppressores. Verū qualiscunq3 sit: quādoquidē nihil est in re amata: quod amanti non placeat: amatori suo guasconio satis formosa diuesq3 videbitur. xx. Maii. M. cccclxxvii. Florentiae.

Quae reuera sunt bona quo maiora sunt eo etiam meliora.

Marsilius Ficin9 Laurētio bonincontro astronomo & poetae. S. D.

d Ici nō posset q̄ta in legendis tuis litteris voluptate affectus fuerim clarissime Laurenti. In iis aūt nihil equidē minus accuso: q̄3 quod ipse magis excusas. Verū quid dixi modo mi laurenti Imo vero accuso: nihil: vbi mihi singula summopere placēt. Ergo vt rectius loquar: nihil in tuis litter4 mihi placet magis: q̄3 quod tu maxime suspicaris: mihi minus forte placere. Prolixitate3 inq̄3 amice tuam: imo sobrietatē. Quae eñ reuera sunt bona quo maiora sunt: eo etiā meliora: Defers ad nos iudiciū inter numina tria grauissimū. Inter ꝓuidentiam videlicet & fatū & libertatē. Audisti ad paridem quondā iudiciū inter tris deas fuisse delatū. Ego aūt discrimine tanto offendere numima nolim. Manet alta mente repostum iudiciū paridis spretaeq3 iniuria formae. Forte vero nihil amplius superest picli. Videris ipse cautissimā de iis tulisse sententiā. Nō eñ ineptevt nōnulli consueuerūt se iunxisti numina: sed inuicem aptissime coniunxisti. Sententiam vero tuam lati9 in libro de Astrologis confirmamus.

Nonpossunt plures in ea re inuicem firmiter copulari quae ipsa in se mutabilis est atq3 diuersa.

Marsilius Ficinus Locterio. Neronio compbilosopbo suo. S. D.

a Mplector aequidē summo quodā gaudio doctas locteri piasq3 litteras tuas. Ea in parte p̄sertimvbi tu me in eo bono quod cūcta cōplectit̄ benigne cōplecteris. Legisti saepenumero pipateticū illud. Quaecūq3 cuidā tertio eadē sunt: inuicē q̄3 sunt eadem. Hoc autē tunc solū mihi videt̄ impleri. cū tertiū illud sibimet ē penitus ide3. hoc ē indiuiduū simplexq3 & pmanēs. Aliogn nō posset quae ad ipsu3 recurrūt copulare inuicē ꝓrsus atq3 firmare. Sed manifesto explicemus exemplo qđ nolumus. Lineae q̄3 diu in centro indiuiduo & immobili pmanent: singule tum in seipis indiuidue immobilesq3 cōsistūt: tum inter se inuicem vel eedem penitus vel cōiunctae. At cū a centro ad circūferētiā diuiduā & mobilē inexplicant̄ magis gradatim magisq3 tum singule in seipsis diuisae mutabilesq3 euadūt. Tum inuicē disiunctae reddunt̄ q3 siuicissim ab ipa circūferentia in centrū denuo replicent̄: cōtinuo vnitatē stabilitatēq3 priorē recipere videbūt̄. In centro quidē deū. In circūferētia vero coelū & elemēta: in lineis deniq3 animas mentesq3 cōsiderare debemus. Ergo qđ falsa quotidie vulgus beniuolentia gloriat̄: Hic quidē totus iamdiu sum tuus inquit. Iste vicissim semp inqt tuus ero. Ille rursus audet dicere: ego ac tu vnum ꝓrsus idemq3 sumus. O q̄3 falsi

sunt homines: q̃ fallaces. Nempe dum ipsi a stabili dei vnitate cadẽtes in mundi machinã mutabilẽ multiplicẽ. diuisibilem sese prorsus immergunt: ideoq̃ stabilitatẽ vnitatemq̃ in seipsis nõ retinent naturalẽ interim tamen quod amisere dementes qđ miseri pdiderũt tam impudenter q̃ imprudenter aliis pollicentur. Desinãt igit̃ pfiteri se inuicem mutuã q̃dam beniuolẽtia: Idẽ prsus & fieri & manere: q̃diu & ipsi in se qui diligunt nõ sunt tales quales aliis præstare se iactãt: & in ea re diligũt q etiã nõ ẽ talis: nõ colligit vnq̃ non sistit animos sibiipsis & aliis: nisi vnitas ipsa simplex immobilisq̃ æternitas: quæ maxime cũcta cõplectit̃ vtpote quæ sua sunt maxime. In qua ego te libentissime complector mi Loteri vicissim benignissime complectentem.

Cupido magis persuadet vel tacendo: q̃ & orando Mercurius & phœbus ipse canendo.

Marsilius Ficinus Dominico Gallecto. S. D.

[S]I quantũ amor in te Dominice meus: me quotidie stimulat ad scribendũ: tantũ musa mariæ mihi suppeditaret: certe totiẽs nostro nomine legeres: Salue Gallecte quotiẽs ipse saluere desideras. Q uã vero iamdiu materiã nobis negat inuida muse: eam in psenti am Ioannes suggerit caualcantes: musarũ dulcis alumnus. Hic tibi ob amicitiã nostrã multos ideo debere fatet̃. Quoniã ego in te quondam tãq̃ antiquiore prius amãdo ipm ardẽter stabiliterq̃ amare didicerim. q si q̃ magnus ẽ meus amor: tam magna quãdoq̃ pstare valeret: tu q̃z vicissim plurimũ caualcãti debere cognosceres. Nempe cum hic vbiq̃ nobis tui similim⁹ amãtissimusq̃ occurrat: efficit̃ vt i hoc amãdo amare dñicũ non dediscã. Ergo caualcãtis causã tibi deus ille cõmendat: sine q̃ neq̃ properevnq̃ neq̃ pspere quicq̃ alicubi cõmendat̃. Cœlestis gallecte cupido sæpe qđ ipe ipius miles sæpius experiris: persuadet antea q̃ suadeat. Persuadet autem multo vehemẽtius vel tacendo: q̃ & orando Mercurius & phœbus ipe canẽdo. Q uid mirũ? Isti siquidem foris ad aures animi fores: verba volantia fundunt. Ille vero intus indelibiles flagrantiũ cogitationũ notas præcordiis ipsis inurit. Sed mitto poetæ vobis hæc amatoria. Ad causam ipsam venio Ioanni nostro nobisq̃ cõmunem.

FINIS.

Quartus liber epistolarum Marsilii Ficini Florentini.

Nemo est cui possit inuidere qui videre possit quot omnes intus & extra furiis agitamur.

Marsilius Ficinus Florentinus Laurentio Franciscbio Dominici filio S.D.

m Andauit discipulis suis pythagoras: ne cerebrũ cor ve comederent. Idest neq3 cerebrũ cogitationibus consumerent superuacuis: neq3 immoderatis curis cor vrerent. Si omnia fortuna contingunt: frustra laborant: qui confidunt quæ pter rationem modis innumerabilibus accidunt certa ratione definire pœnitus atq3 disponere. Si fato cuncta pueniũt in ipsum fatum grauius incidunt quicunq3 ineuitabilem huius necessitatem euitare contendunt. Addunt enim proprium fato laborem. Deniq3 siue fortuna res nostræ siue fato prouenire dicantur, diuina prouidentia irrationalem fortunam in ordinem ratõne disponit. immite etiam fatum ad bonum suauissime temperat vt cuncta his ordinata bonaq3 eueniant q libenter cum diuina voluntate consentiunt. His solis interna consentiunt & externa. Cæteris autem vtraq3 vbiq3 dissentiunt. Hi soli q̃ necessaria sunt faciunt volũtaria. Quæ mala videntur bona. Quemadmodum pura mens vniuerso gaudet bono: sic impura malis cũctis affligit. Sicut lumen maximum ad se lumina cũcta rapit: sic maximum in terris malũ. i. hõ malus oĩa ad se vndiq3 trahit mala. Multoq3 plura sibiipse infert: q̃ accipiat aliunde. Sicut insatiabiles ad bonũ sumus sic ferme insatiabiles nescio quõ sum⁹ ad malũ. Mala p̃sentia quidẽ nõ ta3 sentimus q̃ augem⁹. Præterita vero repetim⁹. futura pripimus. fingim⁹ nõ futura. Mitto q̃ pu[er]sa mẽte res patiamur aduersas: nõne p[ro]speritate sic abutimur vt infœlicissima nobis sit ipa fœlicitas. Externarũ rerũ successus nihil aliud ẽ q̃ ratiõis & legis excessus. Sanitas aũt corpis qđ nã ẽ nobis nisi mentis insania: forma q̃3 roburq3 corpis sæpe animi deformitas fit at3 debilitas. O q̃ deformes sumus quoties in ista quæ deus formosa facit ipsi deformes irruim⁹. Heu q̃ ingrati deo bono[rum] oĩm largitori quoties opera eius gubernationẽq3 dãnamus. Et quãto magis bonis illius frugibus horrea nobis abundãt: tantomagis spinas loliũq3 & intra nos p̃ducimus & domi forisq3 ferimus. Et cũ mala p[ro]ducamus feramusq3 miramur tamẽ si quando inde pessima metimus: neq3 agriculturam nostram: sed astra deumue culpamus. Nemo est igitur cui possit inuidere qui videre possit quot oẽs intus & extra furiis agitamur. Difficile discernas in patria quis nã inter alios sit beatior. Difficilius extra patriam quis miserior. Equa ferme ratio ẽ vtrobiq3. Illic ad summũ singuli gaudẽt: hic singuli dolemus ad summũ. Vt nisi ceci simus omino videre hinc p[er]spicue debeam⁹. Sementẽ nostrã quãdoquidẽ tã male se hab3

in terris:nō terrenam esse:sed cœlestem. Cœlestesq; fructus si recte cul/
ta fuerit pducturam.

Cum rationi & consilio satisfeceris cunctis satisfecisse putato.

Marsilius Ficinus compbilosopbo suo.

t Vrbaris vt audio multum qꝫ quæ intelligis certa te ratione fecisse damnentur a multis. An ipse tanti te facis amice? Vt velis eos qui deo non parcunt bomini parcere? Quid pul/
cbrius meliusq; agi potest quā quæ a deo qui optima est ratio fiunt. Operibus tamen diuinis vbiq; detrabitur. Horremus demones. Incu
amus astra. Damnamus tempora. Plantarum quoq; & animaliū for/
mas & vires vitupamus. Carpimus bomines. De nostra sorte assidue
quærimur: Quæ adeo gratis accepimus displicent quæ ingrati nos fe/
scimus vsq; adeo placent vt deo displiceamus. Enitere præcor vt quan
tum noua opera tua tibi tanq; fætus proprii subito blandiuntur tm̄ ip/
se rationi obsequare pareasq; consilio tuo. Postq; vero diligēti rationi
probatoq; prudentum consilio satisfeceris bominibus cunctis satisfecis
se putato. Sic enim ipsi veritati quæ cunctis est amplior satisfecisti. Qđ
si adbuc quæ eiusmodi ratiōe cogitaueris dixerisq; & feceris alicubi im
probentur. Memento alimenti boni inditium esse malo gustui displi/
cere. Mali autem argumentū gustui malo placere. Vale atq; postq; vo
luntas rectam sequuta fuerit rationem ne turberis si quid præter volū/
tatem inde sequatur.

Frustra sapit qui non sibi ipse sapit.

Marsilius Ficinus Morali pbilosopbo non morato. S.D.

q Vam absurdus est sutor veste vndiq; lacera: q̄ iners medicus semper egrotus: qꝫ molestus musicus cui dissonat lira voci. Tā turpis moralis pbilosopbus non moratus. Qui loquitur qui/
dem bene: agit autē male: bic frustra vel bominibus bona loquitur nō
credentibus vel a superis bona petit nō cōcedentibus.

Mundanorum medicina malorū est sup mūdani dei cultus.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto equiti
clarissimo. S.D.

q Voniam cœlestis bominum pater statuit patriam nostram fore cœlum: iccirco dum terram incolimus regionem a nostra patria remotissimam contenti aliquando esse non possumus: sors au
tem buiusmodi non tantū bominibus verum etiam cūctis omnino re
bus creatis est cōmunis: vt nusq; præterq; in propria origine quietem
agant. Atq; quietis gratia conentur illic finem ponere vnde principiū
babuerunt: sic aqua terraq; ad ima descendunt. Alta petit ignis & aer.
sic talpe atq; similia terræ aluose occulunt. Cætera q̄ plurima culcāt ter
ræ dorsum. Pisces aqua nati aqua natant. Hominum vero animi com
muni quodam naturaliq; instinctu continuæ cœlum appetunt. Atq; vt

terius cœli regem vnde creantur. Quoniam vero appetitio ad deū naturalis a deo nobis infusa inanis esse non debet: ne summa ratio quæ nihil frustra facit frustra eam nobis infuderit: sequitur esse mentes hominum sempiternas vt ad sempiternum diuinumq̧ bonum natura desideratum quandoq̧ valeant peruenire. Ex his quæ diximus sequitur vt animi quandoquidem neq̧ terrenis vnq̄ alimentis implētur neq̧ dum terrena ingurgitant cœlestibus vesci dapibus possunt hac in vita nitantur cœli regi quandoq̧ pro viribus adhærere. Tanto enim minus amaris inficiuntur terræ saporibus magisq̧ dulcibus reficiunt cœli liquoribus quanto auidius id super cœlestem dulcedinis fontem afficiuntur. quanto propinquius accedimus ad mundi dominū tanto longius a mundana seruitute discedimus. Cæterū sicut in patria heremus illi videndo atq̧ gaudendo sic extra patriam amando prorsus & adorando. Quobrem non reperitur vsq̄ contra terrenos morbos medicina sufficiens præter amorem cultumq̧ diuinum. Neq̧ id quidem iniuria. Nempe in quolibet morbo quando medicina mali humoris nō superat qualitatem cōuertitur in humorem. Turbat corpus: minuit vires pondus his auget. Cum igitur infirmitas omnis aduersitasq̧ nostra sit corporalis atq̧ mundana proculdubio frustra laborat quisquis eiusmodi malo corporeis mundanisq̧ medicinis succurrere temptat. Fortiore admodum mihi crede hic opus est medicina. Medicina dico: quæ & spiritalis sit & super mundū quo corporales mundanosq̧ morbos expellere valeat. Si hoc solū languore laboremus aut illo forte hic nobis medicus sufficeret aut ille. Sed pestis nostra est omne malum. Ergo tiriaca nobis est omne bonum. Morbus noster est inexplebilis appetitus & continua perturbatio. Medicus ergo nobis est immensum bonum & eterna tranquillitas. Si quis neget medicinam nostram esse verum dei cultum: huic nullum malorum: superest remediū: spesq̧ omnis sanitatis adimitur. Qui autem reuera diuinis confidit remediis: cōualescit ꝓtinus vt confidit.

Nunquid quisq̧: sed quo animo det cōsiderare debemus.

Marsilius Ficinus & Ioannes caualcātes Georgio antonio Vespuccio ciui optimo & doctissimo. S.D.

d Ono tibi nostrum de vera pietate volumen: non vt insignem pietate virum instruam ad pietatem. Sed quia vno hoc munere puto magis q̄ cunctis disputationibus meis ipsi me pietati satisfacturum. satisfaciam quoq̧ pio amico meo (vt arbitror) Qui cum pio semper affectu ferueat: affectum ipsum in cunctis metitur potiusq̄ effectum. scit enim reuera in rebus externis esse magnum. Nihil rursus in affectu magno esse nō magnū. scit etiam nihil vnq̧ ab eo magnū dari: qui nil vnq̄ dare magis voluit q̄ quod dedit. Nihil contra ab eo dari paruum: cui præ voluntate maioris quicquid largitur est paruum.

Scit denique non tam manum: quam cor largientis aspiciendum. Et quantū alter tribuere cupit tantum alterum debere fatetur. Nam & si non manu statim animo tamen acceptum a nobis est cum primum nobis innotuit: quicquid amicus tradere concupiuit. Qui noua pōt donare quotidie: nihil vnquam largitur excellens. Solus excellentissima dedit: cui nihil superest denuo tribuendum: cum semel seipsum secumque sua omnia dederit. Vt autem paucis compræhēdam: aut nihil donamus aut omnia. Qui rem nobis aliquā dat non animum hic non donum offert sed vel comēdat depositum: vel emit nos vel forsan aucupatur. Subito vero cuncta largit qui mente dat oīa possidentē. Vale.

Quod turpe est amare pecunias tam honestum amare hominē: tam etiam necessariū & beatū amare deum.

Marsilius Ficinus Petro Guicciardino litteris & moribus ornatissimo. Salutem dicit.

q Vam turpe est amare pecunias: tam honestum est amare hominem amore dignissimum. Nemo dubitat modo vnquam aliquid amet qn amator se ipsū sibi auferat: atque dedat amato. Pecuniæ hominem eam amantem accipere quidem possunt reddere nequaquam. Hinc fit vt amator huiusmodi neque pecunias habeat neque seipm. Qui autem amat hominem redamantem quantum dum amat sese alteri dedit: tantum se recepit dum redamat. Immo vero vt rectius loquar duplo magis. Nempe duos hac ratione recipit animos qui dederat vnum rursus quam honestum vtileque videtur diligere virum: beniuolētia dignū tam necessarium est: atque beatum amare deum: primam amoris pulcritudinisque originē: sine cuius calore nullus amare quicquam potest: sine cuius splendore nil potest amari. Vale fœlix: & cōmenda me patri tuo Iacobo cui clarissimo. Kl's martii. M.cccc.lxxvi. Florentiæ.

Qualis in se est talia cuique sunt quæ accipit.

Marsilius Ficinus Ioanni Aurelio ariminensi: & Ioanni Petro Cortusio patauino cū philosophis suis. S.D.

n On est malū in hæc incidere: quæ vulgo dicuntur mala: nisi malis dignus fueris. Mala enim non patitur nisi malus. Non est bonum hæc habere: que dicuntur bona: nisi bonus dignus fueris. Bonis enim nō fruitur nisi bonus. Non ab externis interna. sed ab internis: externa dependent. Qualis in se quisque est talia cuique sūt quæ accipit: Non tam de sorte quam de electōne conqueri possumus. Mala cōtinue cogitamus: nos agitant vndique mala. Mala quotidie sequimur. Merito nos mala sequuntur. Crudelitatem plurimum exercemus. crudelitas vicissim nos exercet. Clementiam fugimus: fugit & nos clemētia. Quo magis sponte humanam iusticiam fugimus: eo magis iusticia nos diuina inuitos assequitur. In ipo scelere sceleris est supplicium. Boni premium est in bono. Bona cras tm̄ agimus: bona cras accipimus.

Agimus mala hodie: hodie mala patimur. Dissonamus ipsi nobis omnes. Dissonant vicissim nobis omnia. Si rite motus animi temperaueris: vt magi persarum docent iam tibi omnia temperasti: humores corporis: animi tempora: plantas: animalia cuncta: cœlum. Temperabis autem proculdubio: si animum tanta diligentia disposueris quanta lapides architecti. Colores: lineas pictores: Musici voces. Verba poete. Atqꝫ vt summatim dicam nihil in te videbitur incompositum: si tam cerebrum quod capillis tegitur: composueris ꝙ̄ quisqꝫ capillos. Bn̄ vale: ac ne frustra colas alia: in primis cole teipm̄.

Mundana omnia discordia componunt̄: anima discordia & ipsa sibi & aliis opponunt̄.

Marsilius Ficinus Paci suo pacem optat: metuit bellū. S. D.

S Cripsisti nuper ad me mi paces: sicuti soles eleganter admodum & amice. Ego autem nihil ad te scribebam: quia nusqꝫ putabam esse pacem. Cum omnia cogitarem discordia pœnitus occupari. Sed ibi modo pacem repperi meum: vbi iam diu repperi pacem meā Iuppiter (vt aiunt qui cœlestra norunt) humanæ pacis est auctor. Rainaldus vrsinus iouis alumnus meum alit pacem atqꝫ meam. Ego te (vt iubes) alumno phœbi suppliciter commendabo. Tu vero me vicissim commenda præcor iouis alumno. Sed anteqꝫ epistolæ finem imponā: cupio tecum nisi forte ridiculum videatur: ex pacis nomīe de bello nō nihil philosophari. Opponuntur fœlicibus angelis demones infœlices: signa cœlestia signis. Planetæ planetis: elementis etiam elementa. Plantæ plantis: animalibus animalia. Opponuntur præterea quieti motus: habitui vero priuatio. Lumen tenebris: Nigro lucidum atqꝫ album: Silentio sonus. Acutumqꝫ graui. Fetido suaue redolēs. Insipido salsum (vt peripatetici putant) Acre amarumqꝫ dulci. frigido calidum. Humido siccum: leue graui: Raro densum. leni asperum. Molli deniqꝫ durum. Opponit̄ fortuna fatumqꝫ corpori. Corporis humores humoribus membraqꝫ membris. Corpus ipsum animæ. Rationi sensus: affectus affectui: virtuti vitium: vicia vitiis: opinioni opinio: votum deniqꝫ voto. Sole omnium virtutes si vsqꝫ reperiantur: reuera inuicē sunt concordes: ita vt qui vnam consequitur assequatur & omnes. Res autem cætere nulla alia in re inuicem magis ꝙ̄ in ipsa discordia sunt concordes. Ergo cui mirum sit continua inter se discordia: genus hominū agitari: Omnia discordia componuntur. omnia discorpia & ipsa sibi & aliis opponuntur: ibi solum extrinsecus omnia consonant vbi intrinsecus nihil dissonat. Nihil autem ibi dissonat intus: vbi vel sincera veritas dominatur. Vel veritatis huiusmodi splendor exuberat. Vel calor splendoris eiusmodi feruet. Primum quidem deus est. Secundum contemplatio dei: Tercium amor cultusque dei. Nec nobis mi paces:

eam dare pacem possunt: quam dare non potest mũdus vndiq; discordia plenus. Verum ne forte dum de bello diutius disputo: bellum prolixiori disputatione oculis: auribus vetuis indixisse videar. Vale. idib⁹ Aprilibus. M.cccclxxviii Florentiæ.

Vt sortem in melius mutes: animæ figurã in melius muta.

Marsilius Ficinus hominum generi. S.D.

q Verenti mihi præcipuam hodie rationem qua homines tam laboriosam in terris vitã cõtinue ducãt: venit in mentem ludus q dam eiusmodi in quo nonnulli cruribus extensis in altum interim palmis & capitis vertice gradiant̃. Præterea conent̃ altero quidem oculo terrena vndiq; omnia altero autẽ cœlestia circumspicere. Deinde quicquid humi occurrerit naribus: labiis: digitis: prẽsare nitantur. Rursus si quid ab alto his imminet: pedibus attractare conentur & carpere & quæcunq; attigerint portanda suscipiant. O turpissimum spectaculũ O miserabile monstrũ. Non homines isti sunt: Non sunt animalia. Arbores hæ stigiæ mihi vident̃. Quarum folia quidẽ amarissima sunt: fructus autem inter folia nullus. Quid monstruosius. Quid laboriosius potest & onerosius cogitari? Tales amici sumus quasi oẽs. Quasi omnes heu miseri caput animæ rationem: sensibus qui sunt animæ pedes stulte subiicimus. Proinde mente sic humi depressa cœlestia nosse sim? confidim⁹ atq; terrena. Infimis animæ plantis summa naturæ frustra tentamus attingere. Ac dum cuncta nobis vsurpare molimur: onus omnium circũferimus: Heu interim q̃ insana miseria: q̃ miserabili insania laboramus? Quid sortem nostram fortunamue deflemus? Quid mutare fortunam temere cogitamus? Quid flectere fatum? Muta præcor hunc anima ludum. Tuam hanc figuram verte. Sic enim fortunam mutaueris fatumq; flexeris: & mundi ipsius figuram in melius tibi subito verteris. Vale.

Pura neq; impure quæras. Neq; postq̃ inueneris impuris cõmunia facias.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici Viro magnanimo. S.D.

c Vm nouembris superioris Chalendis epistolam alteram de raptu ad tertium Cœlum Pauli ad Ioannem Caualcantem: alteram de cœlesti & supercœlesti limine ad Phœbum Capellã cõposuissem: mox in eum oculorum morbum infœliciter incidi: quẽ imaginum nomine physici nuncupant: proximãq; asserunt portendere cecitatem. Et si expertus sum pene omnia quæ tractant̃ a medicis. Apollinis successoribus nondum tamẽ medicorum pater Apollo lucẽs pristinã restituit mihi lucẽ. Heu q̃ diuersa ẽ mi Laurẽti cæterarũ rerũ ratio atq; lucis? Nempe q sonos vel odores fugiũt vel sapores hi talia certe deuitant: qui vero res eiusmodi sequuntur maxime: ii & maxime omnium consequuntur. Lucem vero ipsam proch dolor tam qui obnixe

quæritat: q̃ qui ꝑicul fugit: solet amittere. Tarsensis Paulus: dum & celeri passu veꝝ fugit. Solem: & Solis ipsius lumē impiis armis insequitur. captus fuisse lumine traditur. Marsilius vicissim dum sequit̃ Solem lumenq̃ prosequit̃: fere captus est lumine. Hinc heri dum iuncta esset Luna Soli: orta mihi est oratio quædam ad diuinū Solem fortassis obscurior. Sed tunc demum (vt spero) clarior euasura cum humanus Sol meus meam hanc suamq̃ Lunam semel saltem oculoruʒ suorum radiis illustrauerit. Vale.

O SOL qui hominum flammis corda omnia lustras: Nunquid mortalium nulli patere vis nimium cum tamen omnibus: omniū maxime pateas. O Sol iusticiæ fons. Sol largitatis exemplar q̃ me vehementer accendis vt quæram: tam clare. tanq̃ salubriter refulge quærenti. An forte subito nimium impuris oculis purissimum ausus sum suspicere lumen. Phæton forsitan hac in re fateor quodāmodo fui. Fui tamen & sum Phœbe tuus. Ergo calore me purga precor foueq̃ tuo Tantum salubri flamma potes omnibus phœbe mederi: quantum ꝑ omīa radios iaculari. Ego em̄ neq̃ sicut Iulianus ille & platonicus & Christianus olim sed apostata solem ipsum sine sole cantaui. Neq̃ caram (vt aiunt) sororem tuam vna cum Claudiano Proserpinam raptā ad inferos impie cecini. Sed filium tuum potius Aesculapium quendā Tarsensem Medicum animorum ad superos raptum vna cum Luca Hieroteo Dyonisio celebraui. Neq̃ sicut Stesicorus & Homerus in fœlicem Helenæ id est terrene formæ rapinā: sed vt veri Platonici solent beatissimum depinxi cœlestis mentis ascensuʒ. Neq̃ vel instar numeri passim Eleusina sacra vulgaui. Vel tanq̃ pherecides syrus abdita cœlestiū animorum terreno cuilibet patefeci. Vel sicut Hipparcus Pythagoricus delphica præceptoris sancti misteria iure communia paucissimis cunctis vnq̃ feci communia. Vel Dionysii Siracusani more Appollineos Platonis sensus impuris vulgi sensibus referare contendi Non palam locutus sum quæ non licet homini loqui: non dedi sanctum canibus porcisue dilaniandum. Sed Edipis archana tantum (vt mihi quidem videor) quantum ipse videram reuelaui. Dauis aūt oibus prorsus velata dedi.

Quid ergo post hac: quid potissimū phœbe vis faciam. Mittes (vt arbitror) ad Ananiaʒ me Damascum quo & Saulum quondā misisti cæcum: vbi visum protinus recepit amissum. Ananias aūt mihi fuerit opto alumus ille phœbe tu⁹ medices Laurus radiis olim tuis orientibus ortus. Damascum profectus sum nuper itineris duce quodam Solis platonici filio. alumno quidem illic tuo ananiæ vero meo portiunculam quandam: ceu pignus grandioris holocausti reddidi ꝑpediem residuum redditurus. Ergo redde iam mihi Phœbe si libet optatum diu: redpe obsecro lumen: xiiii. Aprilis. Mcccclxxvii.

Honestū agendū est: quia placeat: placere debet vt deo placeas.

Marsilius Ficinus Locterio Neronio. S. D.

q Vantum ab initio studiorum meorum mea mihi verba scripta
quæ placebant omnia: tantū ferme Locteri deinde indies mea
mihi omnia displicent. Scribere tamen non nihil quottidie ne
scio quo siue fato siue spiritu vel inuitus impellor. Ergo id mihi pri-
mum semper est in scribendo propositum: vt quam minime Marsilium ce
terosque offendam quam breuissime loqui. Sed dum nimia breuitate stu-
deo prolixitatis deuitare fastidium: interim obscuritate quadam non
nunquam quodammodo confundo me ipsum. Certe alios sæpe pertur-
bo: Hoc autem iure iis solet accidere: qui modum in rebus tenere non
didicerunt. Ecce nunc quam ridiculum videbitur: o amice quam absurdum.
Vt familiarem epistolam illam familiari meo: qui interdum quasi al-
ter quidam apparet virtute interpretandi Mercurius cogar interpræ
tari. At vero nequaquam cogar: vt arbitror: Nempe dum petis a nobis
clarius & facilius erudiri: abunde ad modum nos erudis. Haud ita
dissimulare tuam astutiam: o ironice potuisti: quin aduerterim te arden
tissimo quodam diutius loquendi mecum desiderio potiusque planio
ris eruditionis auiditate interpretationem: epistolæ meæ requirere cla
riorem. Igitur amatoriam quandam prolixitatem Callide vir nunc exi
gis non claritatem. Ceterum vt & tibi longiore quadam oratione &
alteri cuipiam: qui interprætationem forte reuera requireret: verbis
planioribus satisfaciam. summa antique illius epistolæ erit eiusmodi.

Studeo pro viribus semper id agere. quod bonū esse tam prudentū cōsiliū
quam rō diliges persuaserit. Neque hoc ipm ad externū aliquē refero fructū
qui & futurus sit & breuis & in hominū vel fortune arbitrio positus.
Sed primū quidē ad verū illud gaudiū quod in ipsa boni actione percipit
Quod quidē bonū gaudiūque & si temporale dici pot: quoniam nō cōtinue simili
ter exercet atque sentit. Intimum tamē est & in nostro arbitrio situm.
Eiusmodi vero bonū in præsentia æternitateque placet. Non istud di-
co: quia ego nunc prorsus ipsa fruar æternitate: sed quia intelligo id
non ob aliam ratōnem nisi quia ideæ. i. æternæ rōni deique oipotentis
arti congruit: cōgruere mēti: atque placere. Proinde quemadmodū bo-
nū illud ad intimū gaudium retuli: ita refero gaudiū ad ideā vt vicissim ea
rōne mihi placeat bonū vt ipe deo maxime placeā omnis boni bono: si
ne quo nihil pōt mihi placere. Non possi ideo præsentē fœlicitatē inquis:
sed expecto futurā. Expecta Locteri fœlicitatē ipe vicissim futurus fœlix
presente. i. æterna fœlicitate potiusquam futura. Si qua enim in te est futu
ra fœlicitas ideo fœlicitas est quia in ea fœlicitate est cui neque præteritū
cōtingit neque futurum. Vale. xv. Aprilis. Mccccxxvii.

Nihil vel mirabilius vel amabilius est quam Doctria Probitati coniūcta.

Marsilius Ficinus florentinus Marco aurelio Oratori clarissimo. S. D.

q Vando singularis doctrina Marce aureli. vna cũ excellenti quadam probitate coniungitur. tantus ex hoc quasi Solis Iouisq; congressu & splẽdor a doctrina & ardor a probitate protinus emicat. vt radiis flammisq; hmõi ab oriente in occidentem vsq; porrectis mentes vel remotissimarũ gentiũ incitatæ atq; accensæ & alliciantur blandissime & vehementissime rapiantur. alliciebat igitur hac rõe Marcus aurelius Marsiliũ Ficinũ suum quondam adolescẽtem rapit. & nũc ætate maturiorem. Ecce nunc omnis hæc ad te properat. præda Marce tua. Marsilius tuus adolescẽs pariter & maturior. Hic ergo tibi sex declamatiũculas offerret quarũ primæ illæ duæ de philosophiæ medicinæq; laudibus iam diu a tenera ætate. quatuor vero sequentes de precipuis humani generis institutis vere hoc sunt illi natæ. Ita demũ nate fœliciter si apud te continue nutriantur.

Marsilii Ficini oratio de laudibus Philosophiæ.

c Ontrarias in partes animus in presentia mihi distrahit viri clarissimi. quemadmodũ sepe his in rebus grauioribus oraturi sunt contingere consueuit. Nam & antiqua sacri gymnasii huius consuetudo & grauis auctoritas patrum q̃ duo iure apud me pñt q̃plurimũ. cogunt vt hodie verba de philosophie laudibus faciã. Cũ vero facultatis huius vim atq; naturã mecum ipe considero. tam p̃clara mihi videtur. tanq; excellens vt id quidem humana vel mente comprehendi vel lingua explicari posse diffidam. Neq; solũ hinc materie ipius sublimitas inde humilitas ingenii verum etiam reuerendus conspectus vester me nũq̃ a dicendo deterret. Itaq; mõ vtrum tacerem. an potius loquerer ambigebam Dicam tamẽ viri prestãtes vt potero p̃stare arbitratus rem ipsam de qua dicturus sum minus parere Marsilio. q̃ Marsiliũ maiorum suorum p̃ceptis nullo modo parere. Quare mihi veniam dabitis. si ei⁹ aut egregias laudes haud quaq; exprimere p illius dignitate potuero. Et id omne quodcũq; a me dictum fuerit diuine luci cuius lumine aduertimus. cuius radiis comprahendimus cuius splendore explicamus omnia prorsus attribuetis. Vetus theologorum p̃stantes viri sentẽtia ẽ. multoꝝ phoꝝ rõnibus cõfirmata. q̃ sane docemur atq; instruimur eo singula in rerum natura perfectiora digniora q; videri. quo ad primi rerum omniũ principii perfectõnem dignitatemq; accedunt. propinquius ac expressiorẽ in se eius ymaginem complectũtur. Prisca vero aegyptiorum & Arabũ theologia tradidit deum esse exñdi cognoscendi agendiq; principiũ. Vnde pythagoras Heraclitus atq; Plato eam theologiam in Græciã transferentes ab eodem ipo deo. principiũ esse naturæ veritatem. doctrinæ vitæ fœlicitatem disputauerunt. Quod Platonis de rep. liber Permœnides. Timeus. ac Iamblici & proculi theologia testatur. Secut⁹ post eos veteres Dyonisi⁹ Ariopagita platonic⁹. Prio ac deinde

xpianus.idem in libris suis latissime disputauit. Quod quidem diu postea Hilarius & Aurelius Augustin9 inter latinos theologos principes obseruauere. Ita q3 & Augustinus ipse in libris de vera religioe deq3 ciuitate diuina. deum ipsum rerum omniũ effectorem. veritatis illustratorem: beatitudinis largitorem appellat. Idq3 multis antea seculis a platonicis philosophis diuersis licet verbis pertractatũ fuisse cõfirmat. In his praeterea tribus appellatõnibus dei quae a veterib9 philosophis primũ inducte fuerunt. xpianam quoq3 trinitatem quodam mõ contineri. Philosophiae insuper tres species a platone adinuentas atq3 distributas huic nostrae trinitati ex omnibus suis partibus respõdere. Vt ea philosophandi facultas quae de rerum causis progressionibusq3 dixerit deo rerum principio congruat. Altera vero qua disserendi origo modusq3 tractatur. deo veritatis illustratori coueniat. Postrema philosophiae pars cuius pceptis & institutis vitam agun9. nosq3 ipsos & familiam ac remp. ad foelicitatem consequendam dirigim9 deo quoq3 beatitudinis largitori quodammõ comparetur. Ex quo tam satis perspicuũ esse potest. philosophiã omni ex parte toti atq3 pfecte (vt ita dixerim) diuinitati cõgruere patrisq3 & filii ac spũs potentiae sapientiae & bonitatis plenã quandam & absolutam. quantum nobis conceditur. imaginem continere. Quo fit vt nulla ex omnibus hominũ facultatibus diuinitati propinquior similiorq3 appareat. & iccirco nihil apud nos pter ipm deũ perfectius q̃ philosophia atq3 praestãtius videatur. Quamobrem diuinae id explicuisse videtur Mercurius Aegiptiorũ sapientissimus cũ homines dixit philosophie lumine deos fieri. Idemq3 pythagoras in aureis carminibus cecinit. & plato in libris de repub. Philosophis vite functis. deorum cerimonias misteriaq3 instituit. Empedocles aũt agrigẽtinus philosophiam munus dixit esse deorum quod cui contigerit talem eum reddat. vt omia quae mouentur alta mente contẽnat. intima mentis acie diuinis radiis illustretur. futuramq3 beatitudinem firma sententia speret. Sed quid co praestantius: quod ab Arestotele dictum est. Cum caeterae artes rerum magnitudine & difficultate perterritae longe a veritatis inquisitõe discederent. philosophia sola nihil laboriosi operis refugit nec se optimis indignam rebus. sed earum sibi cognitionem congruã & cognatã existimauit. Cũq3 impossibile foret corpea mole coelestes sedes adire animus philosophie munere intelligẽtiam ducem adept9 rerum oĩum naturam contemplatione transcendit. Haec Arestoteles. Deniq3 vt summatim dicam. philosophia cum sit coeleste munus terrena vicia procul fugat. Fortunã fortissime domat. Mitigat mirifice fatum mortalibus donis certissime vtitur. Immortalia munera largit̃ ad votum. O thesaurum omniũ praeciosissimũ. haud quaq3 terrae Plutonisq3 viscerib9 editum. sed summo coeli vertice Iouisq3 capite descendentẽ. sine cuius

possessiõe neq; recte vti cæteris thesauris possumus: neq; quicq; fœliciter possidere. O ducẽ humanæ vite tutissimũ. Qui primũ Herculea claua viciorũ mõstra prorsus expugnat. Deinde clipeo Palladis atq; hasta deuitat vel supat fortunæ picula. Postremo atlãticis humeris humanos subleuãs anios & terreno hoc exilio liberat & patriæ supne verissime fœlicissimeq; restituit. Vt nõ imerito dictũ sit a Platõe quõdã regnãte sophia seculũ aureũ extitisse: ac rursus si qñ phia regnabit aureũ seculũ redditurũ. Verũ quid nã agimus o viri præstãtes: quid mométo: vt ita dixerim: tpis eternitatẽ frustra metiri tẽptamus. Deficeret nos nõ modo dies sed ãni quoq; q̃plurimi si oẽs sctẽ Phie laudes psequi prorsus aggrederemur. Quapropter nihil aliud dicẽdũ supest vel agendũ: nisi vt tota mẽte ardẽtiq; aio: relictis oibusq; mobilibus inanibusq; rebus in quibus nihil preter vmbras quasdã & phãtasmata reperitur huius diuini mũeris studiis incũbamus. Nã qui phie expertes sunt hi humano genere inferiores in bestias quodãmodo pcipites dilabũt. Qui vero mediocrẽ illi operã ĩpẽderint viri pculdubio tales euadẽt vt & doctos docere queãt & regere reges. At qui p vniuersã vitã: huic se totũ soli deuouerit: corpore quasi deposito & liber ad æthera pget: & hũanã spẽm superabit: factus deus ætheris almi.

Marsilii Ficini Oratio de laudibus medicinæ.

p Hilosophi Pythagorici atq; Platonici qui a Mercurio trismegisto phie fõte manarũt nihil aut ĩquiri aut inueniri ab hoim mẽte vllo modo posse arbitrãt: absq; eo pricipio a quo & ipa mẽs & ea ĩsuper q̃sint discẽda pficiscũt. Ioq; lumẽ ee voluert ad inspiciẽda oia eundẽ ipm deũ a quo pfecta sunt oia. Sicut em̃ oculorũ scitilla colorũ scintillas ĩ ipso solis lumĩe tã coloꝝ q̃ oculoꝝ auctore discernit ita veridica mens rei cuiuslibet veritatẽ in sũma pcipit veritate veritatis mentisq; cuiusq; procreatrice. Quapropter cũ hodie & antiqua cõsuetudine & iussu patrum inducti de laudibus medicinæ quæ ab Apolline descendisse dicit: tracturi simus: mentis aciem ad Lucẽ a tenebris conuertẽtes veri sũmiq; Apollinis radios suppliciter adoramus: vt salutari illius calore purgati purgatõnis pfectionẽ laudesq; vel pro ipsius dignitate vel saltẽ pro ingenii viribus psequamur. Tria sunt viri præstãtes apud philosophos præcipua: finis videlicet origo atq; materia quibus cuiusq; doctrine pfectionẽ iudicare consueuerũt: Medicine aũt origo siue hebreos & arabes sequaris siue græcos egyptiosq; theologos ab ipa diuinitate manauit. Nã hebrei & arabes primũ humaui generis parentẽ Adã eã diuino lumĩe sapiẽtiã adeptũ asserũt. Reliqui vero Apollinẽ ab hoim deoꝝq; parẽte Ioue illã suscepisse virtutẽ ad hũani salutẽ generis tradidere: qui deĩde idẽ Aesculapio reuelarit: A quo podalirius & Macha

bon ꝑstãtes medici geniti fuerĩt Multis deĩde secul' hippocrates co
h us q̃ a priscis obscuris inuoluta ꝑabolis tradita fuerãt eduxit in lu
cẽ atq; hi oẽs quos hactenus memoraui in deoꝝ cõciliũ ab vniuer-
sa religione gentilium relati fuisse dicunẽ .Quid memorẽ Pythago
ram: Empedoclẽ: Democritũ: Dioclem: Caristiũ: Erasistratũ: Proxa
goram: Chrysippũ: Erophylum: Serapionẽ: Apollonium: Glaciam
Heraclidem: Chemisonẽ: Plistonicũ: Galienũ: Egregios præstãtissi
mosq; græcoꝝ philosophoꝝ: Platonẽ: atq; Aristotelẽ: quos omnes
& philosophos acutissimos extitisse: & plurimos in arte medẽdi li
bros edidisse cõperimus: Quid egyptios omniũ vetustissimos gen
tium: quoꝝ sacerdotes vniuersos præstantes fuisse medicos Home
rus Heuripides ac Plato testanẽ. Quid persaꝝ magos idest sacerdo
tes. Zoroastrẽ: Hostanẽ: Abstrosicõ: Gobribã: Paxatã : Sinicarion-
dam: Damigeron: Hismosen: Ioannẽ: Apollonium: Dardanũ: apud
quos innumera pene in hac arte volumina: quæ sydeꝝ mom̃etis ver
bis: herbis: lapillis: atq; vaporibus salutẽ tuenẽ nostrã: reperta ferun
tur. Nõne & mitridates ille rex Ponti cui duæ ac: xx. ꝑebãt lingue:
diuturnã huius disciplinæ studiis operã impẽdit: Sabor quoq; Rex
Medorũ & Auicẽna diuinus ac pleriq; Arabes huic sapientie ardẽti
opera incubuere. Serapiõ eiusq; filius Ioãnes: Ioãnes insup Mesue
Abumerõ: Auẽzoar: Rasis: Auerois: Abugasis: Isaac: Haaly: ac ple
riq; alii sapientes hebreoꝝ atq; Arabũ præstãtissimi: Mitto latinos
quoꝝ Cornelius celsus. apuleius. Q. Serenus: Colũella: Plinius: La
ctãtius: primi de cura sanitatis libros tũ prosa oratiõe tũ etiã carmi-
nibus cõposuerũt. Qui vero eos sequuti sint: & innumeri pene repe
riũẽ & nobis adeo noti: vt ꝓlixiori narratione nequaq̃ ĩdigeãt. Nũ
põt alicuius facultatis origo hoc medicine ortu: nõ mõ ꝑstãtior: sed
par aut similis ĩueniri: cũ adeo heroibus: Regibus: Ducibus: Magis
ꝓhis: & illis quidẽ vetustissimis atq; oĩm sapiẽtissimis ꝓficiscaẽ.
Subiecta vero huic arti materia circa quã versaẽ: cuiusue principia ꝓ
prietatesq; ꝑquirit homo: ẽ quẽ tãti fecit Mercurius trismegistus vt
eũ diceret post primũ deũ pene maximum eẽ deoꝝ. Stoici quoq; &
Peripatetici omnia quæ sub orbe Lunæ mouenẽ eius gratia fieri at
q; moueri. Hebrei autẽ & Arabes atq; Christiani theologi ipsũ quo
q; mundũ fuisse hominis gratia constitutũ: ex quo quis non videat
hominẽ de quo nostra illa facultas agit esse pene omniũ a Deo fluẽ-
tium præstantissimũ. Atq; ideo hominis curãdi doctrinã perfectissi
mam iudicandã. Nec dixerit quispiã medicorũ artẽ circa ipsum ho-
minis corpus duntaxat versari. Si quidẽ phœbus: vt in epistolis Hy
pocratis legiẽ: animi atq; corporis curationẽ coire in vnum arbitra
baẽ. Vñ apud Aegyptios atq; Persas idẽ sacerdotes erant & medici
Scribit in carmide Plato magos illos animæ corpisq; medicos Za-

molsidis: zoroastrisq; sectatores arbitrari oia corpis: tũ bona tũ mala ab aia fluere in ipm corpus queadmodũ oculorum qualitas fluit a cerebro cerebri qualitas a toto corpe. Atq; vt impossibile est oculus curari nisi curet cerebrũ: & cerebrũ curari nisi corpus totũ: ita corpus totũ nisi aia benevaleat nõ posse bene valere. Valitudinẽ vero aiæ curari applloineis incãtatiõibus quibusdã. i. pbicis ratiõibus. Socrates pterea narrauit vulgatũ esse apud Thraces eos medicos tali quadã curatõne nõnullos hoies seruare imortales cõsueuisse: tãtũ est aiæ i corpus imperiũ tãta potestas. Magica hæc opinio videt cũ illa hebreorum christianorumq; sentẽtia cõsentire ade primi parẽtis aio prius quidẽ sano sana fuisse omnia. Deinde vero infirmo infirmo nia euasisse. Cornelius quoq; celsus integrã atq; pfectã medicinæ artẽ intelligi voluit cum quis hominis valitudinẽ tueri ex motuũ animi & corpis cognitione valeret: in quibus duobus naturalis ac moralis cõtemplatio & vsus insuper continetur. Nã & Auicenna corpis qualitatẽ in animũ posse in vtrãq; partem q̃plurimũ censuit: ipsius quoq; animi affectiones: motus imagies ad corporis seu bonã: siue malã valitudinẽ maximã vim habere. Finem præterea medicorũ quis non viderit. Eorum eñ cura & diligentia ipsum esse viuere & insup bene viuere conseruatur. Quid his melius quid optabilius addi potest: Quid magis naturæ propinquũ aut cõsentaneum q̃ quod ipsa genuit tueri atq; seruare: Nemo vestrum ignorat viri clarissimi humanã psperitatem nõ in rerũ possessione: sed iocũdo quodã vsũ cõsistere: At vero sine sanitate nihil vsu nobis esse iocũdũ nemo sane mentis ignorat: Hic ita in sanitatis hymno cecinit Orpheus:

.i. absq; te cũcta sunt hoĩbus inutilia. Medicina igitur qñ vel tuetur vel restituit sanitatẽ: cũcta simul bona & seruare videt & reddere. Quãobrẽ sacræ hebreorum littere honorãdũ medicũ merito iussisse videt & homerus recte iquit. Vir medicus ptio multos equauerit vnus. Quapp vos oẽs amici vehemẽter hortor vt neq; tpi neq; pecuniis neq; labori vllo mõ pcatis quo artẽ hãc saluberrimã humaneq; vite cõseruatricẽ totis viribus cõplectamini: vt & vitã psperitatẽq; ppriã vrorumq; : & reliquorũ deinde oim tueri ceterasq; liberales artes q̃ sine sanitate disci & exerceri non pñt adiuuare possitis. Ac deniq; vniuersis gentibus vel maximis etiã regibus qui omnes vestris se dedunt manibus fœliciter imperetis.

Sequũtur deinceps Declamationes quatuor.

Prima incipit.	Si quis agricola nõ solum sine &c.
Secunda.	Querenti mihi præcipuam hodie &c.
Tertia.	Quid tandiu vituperas homo &c.
Quarta.	Mandauit discipulis suis pythagoras &c.

Hæ quatuor Declamationes sunt in superioribus.

In singulis expertum consule.

Mar. Fi. Laurentio Bonincontro Astronomo & Poete. S.D.

Quærenti mihi nuper amicũ quendã e multis quẽ maxie cõsulerẽ nũquid vera de raptu in tertiũ cœlũ pauli disputauerim occurrit in primis Laurẽtius Bonincõtrus poeta astronomicus astronomusq; poeticus. Quẽquidẽ iãdiu tãq; astronomũ suus atlas in cœlũ altis substulit humeris: cui rursus tãq; vati pater ipse phœbus ore rotũdo cœlestia cecinit. Ergo tũc demũ verã me diuinorꝫ imaginẽ expressisse putabo: quãdo laurẽtius meus: qui illorũ vultum: & duce atlãte: & mõstrante apolline: vidit penitus approbauerit.

Præstat malam valitudinem bene ferre q; male bonam.

Marsilius Ficiuus Amicis suis. S.D.

Quid tociens amici quæritis quomodo valeam: Interrogate potius nunquid deniq; conualuerim. Cœteri siquidẽ ad hoc nati videntur: vt bene valerent. Ego autem contra ob hoc ipsum natus videor: vt male continue valeam. Nam mihi imbecillitate quadam nature datum est ab initio: vt nunq; diem integrũ firmã corporis valitudinem sim expertus. Sed largissimo quodam dei munere inuide nature dãna repẽdo: vt q; male nõnulli bonã valitudinẽ ferunt: ferme tam bene ipse malam. Quantum ergo quidam possessionis prospere gratia naturæ debent: tantum ego. gratia vsus ipsius debeo deo. Quãdo deus ipse nostra firmitas est: Infirmi vndiq; esse non possumus. Tũc enim animi: firmitas corporis infirmitate perficitur: Mihi quidem adherere deo bonum est. Qm̃: vt augustinus inquit: si in ipso non permanebo: nec in me potero. State igitur o amici: state in deo qui nõ mouetur: & stabitis. Quiescite in eo qui nõ turbatur: & quieti viuetis.

Omnia dedit semel qui se ipse dedit.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto Viro clarissimo. S.D

Ex Iacobo Lanfredino dederam ad te æpistolam: in qua cupiebam fieri certior: nunquit mea illa: immo tua: oñia recepisses: quãdo reddita est mihi æpistola tua grauitate lepore affectuq; referta: Quid vero de mira gratitudine dicam: Alii cum gratis acceperint aliena vix tandem gracias agunt. Bembus autẽ noster qđ sua iure receperit agit gratias: & quidẽ cumulatissimas. Ego suauissime mi Bernarde nihil iamdiu tibi dare possum noui: Omnia olim semel tibi dedi quãdo tibi dedi Marsilium. Et si leuis eiusmodi possessio est: non enim tantus sum vt merita tua impleã: nõ tamen leue est q; cæteros omnes non minus q; me moribus tuis rapueris literatos. Tu enim horum omnium es desiderium. Tu populi nostri delitie. xxv. Aprilis. Mccccclxxvii.

De Platonica philosophi natura. Institutione. Actione.

Marsilius Ficinus. Ioanni Francisco Hyppolyto Gazolti comiti, viro clarissimo. S. D.

Cripsi ad bernardū Bembū venetū iamdiu eplam quandā de philosophiæ laudibus longiusculam. Nup quoq; non nihil eadem de re ad marcū Aureliū clarissimū oratorem. Reliquū esse videt vt de platonica philosophi natura. institutione. actione aliquid scribam. Vt pateat manifestius qua via potissimū pciosissimus ille philosophiæ thesaurus repiatur a nobis. & reptus qua rone legitime possideat & expēdat. Cū ab oibus philosophia (vt nomē ipm a pythagora inductum phibet) sapiētiæ amor definiat. sapiētia vero diuinorꝝ contemplatio sit certe philosophiæ finis ē cognitio diuinorum. Quod in septimo de rep. libro noster plato testatur. vbi veram inquit philosophiā esse ascensum ab his quæ fluunt & oriūtur & occidunt. ad ea quæ vere sunt & semp eadem pseuerant: Tot ergo philosophia ptes & facultates mistras habet. quot gradibus ab infimis ad supna cōscenditur. Hi gradus ptim a natura. ptim a diligentia hominū exigunt: Nam (vt in sexto de rep. tradit plato) quicunq; phūs futurus est ab ipa natura sic institutus esse debet: vt primo quidē ad omnia disciplinarum genera facilis ac pmptus existat. Deinde. vt natura sit verax ab omni mendacio penitus alienus. Tercio loco vt cōtemptis omnibus q̄ corruptioni obnoxia sunt. illis q̄ semp eadem permanent mentē adhibeat. magnanimus quoq; & fortis sit. necesse ē. qui nec mortem metuat. nec inanem cupiat gloriā. Præterea tpatum hunc quodāmō nasci oportet easq; animi partes que effectibus effetri solent domitas a natura suscipere. Quisquis enim veritatis auidus ad diuinorꝝ contemplationē mentem conuertit. voluptates corporis paruipēdit: Oportet præterea liberali animo philosophū esse. Et enim rerum vilium æstimatio homini veritatem rerum cōteplature aduersa est. nimiūq; contraria. Huius insuper voluntas iusticiā diliget: quippe cum veritatis temperātiæ. liberalitatis sit admodum studiosus. maxime vero omnium ingenii acumine atq; memoria & magnitudine animi illi opus esse videtur. At qui hæ quidem tres naturæ dotes. s. acumen īgenii. memoria. magnanimitas. cum disciplina atq; educatio decens adhibita est perfectum virtute virum efficiunt. Verum si neglecte sint. maximorum scelerum causæ esse a platone dicūt. Ergo naturæ huic adhibēda ē summa hoim diligētia vt qui ita natura affectus est ab ipa puericia litteras discat scientiaꝝ oim elementa. Cytharæ quin etiam vsu in cōcinnus istius cōponendus ē animus. Gynnastice ludis corpus exercitandū. vt bono ipius habitu cōueniens philosophiæ studiis præbeat ministerium. Interim optimarum legum instituta ipsius auribus inserenda. Honestis exhortatio-

nibus adoleſcentis aius ita formandus vt moderatus pacatuſq; red
dat̃. Quã qdẽ moralẽ educationẽ ethicẽ noiant. Cum vero mẽs p ea
q̃ diximus ab appetitus pturbatõe liberata iam a corpore ſolui cœpe
rit adiiciẽda mox illi eſt mathematicoꝝ cognitio que de numeris pla
nis figuris & ſolidis numeroſiſq; horum motibus agit: qm̃ vero nu
meri & figuræ & motuum rões ad cogitationem potiuſq; ad ſenſus
exteriores pertinẽt hoꝝ ſtudio aius nõ mõ ab appetitu corpis ſed ab
eius quoq; ſenſibus ſeparat̃ & ad interiorẽ cogitatõnẽ ſe cõfert. Qđ
quidẽ mortẽ cõmentari eſt (qđ in phœdone plato ſcribit eẽ philoſo-
phantis officium) p qđ & ſimiles deo reddimur vt ex phœdro thee-
tetoq; diſcit̃. Eſt autẽ in his percipiendis is apud platonicos ordo vt
arithmeticam ſequatur geometria. Geometriam: ſtereometria. hanc
aſtronomia. Aſtronomiã deniq; muſica. Priores em̃ numeri ſunt q̃ꝫ
figuræ. Figuræ plane priores q̃ꝫ ſolidæ. Solida vero corpa prius ſunt
q̃ꝫ moueãtur. Ordo vero & vocum rõnes motũ ſecuntur. Arithmeti
ca igitur q̃ de numeris agit precedat ſequatur q̃ de planis figuris tra
ctat geometria. Succedat huic que de ſolidis cõſiderat ſtereometria.
Quartũ tenet locum aſtronomia q̃ ſolidorum corporum. i. ſperarum
motus ſuſpicit. Poſtremo ſit muſica q̃ ordinem vocum ex motione
naſcẽtium indagat. His perceptis plato dialecticã. i. demonſtrãdæ ve
ritatis ſcientiã tradit. Dialecticam vero non tãtum logicam illam eſſe
vult q̃ primas & minutiſſimas rõcinatõnum regulas docet. Sed & p
fundum expeditæ mẽtis artificium ad ipſam veram meramq; rei cu
iuſq; ſubſtantiã phiſicis primo deinde methaphiſicis rõnibus com-
p̃hendendam vt & rõ de quolibet reddi poſſit & deniq; ſupra ſen-
ſuum corporumq; naturam mentis lumen pcipiatur atq; incorpora
les rerum ſpecies quas ydeas vocamus intelligãtur. ex quibus ipm
vnũ ſpecierũ omniũ ſons mentiũ & animoꝝ origo ac lumen princi-
pium & finis omniũ (quod ipm bonũ plato vocat) inſpiciat̃. Huius
inſpectio ſapientia ẽ cuius amor phia rectiſſime definitur. Poſtq̃ꝫ ve
ro philoſophantis animus primũ ipſum contemplatus eſt bonũ. vn
de iudicans q̃ in rebus humanis bona ſint q̃ mala turpia vel honeſta
noxia vel vtilia ad eius exemplar hũana diſponit. a malo abducit in
bonum dirigit: & hac prudentia gubernandi rem propriam. Familia
rem & publicam adminiſtrat legeſq; & rõnes docet adminiſtãdi. vñ
leges initiũ habuerunt. Quãobrem in tymeo philoſophiã plato dei
donum eſſe aſſerit. quo nihil vnq̃ꝫ p̃ſtantius ſit nobis a deo tributũ.
Nihil em̃ ipm bonũ q deus eſt homini melius largiri poterat q̃ꝫ inte-
gram quoad fieri põt diuinitatis ipius ſimilitudinem: Deũ vero qs
dubitet eſſe a corpore liberam veritatẽ omnibus prouidentẽ. philo-
ſophus autẽ morali inſtitutione primaq; ipa eruditioue (quam dixi-
mus) animum ab appetitu & ſenſu corporis liberat. Dialectica veri-

tatem assequitur. ciuili doctrina hominibus puidet. Quo fit vt phi losophia. sit & donum dei & similitudo & felicissima imitatio. Qua siquis preditus sit. ex dei similitudine. idem erit i terris. qui & in cœlis est deus. Quippe inter deum & homies medius est philosophus Ad deum homo. Ad homines deus. Dei veritate familiaris. Suiipius libertate possessor. Ciuili prudentia dux hominum reliquorum. Quo quidem gubernatore & quondam fuisse aurea secula perhibetur. & reditura quandoq; vaticinatus est plato. quãdo in eũdem animum potestas sapientiaq; concurrent. Apud platonem philosophãtium animi per sapientiam & iusticiam recuperatis alis statim cum a corpore discesserunt cœlestem in patriam reuolaut. iisdemq; in cœlis quibus & in terris fungũtur officiis. Cum deo veritate gaudẽt. secũ libertate congratulãtur. Pietate hominibus prouident. ac velut inter prætes dei atq; prophete quod & hic egerãt. & ibi peragũt. Animos homiuũ in deum cõuertũt. Arcana dei mysteria mentibus humanis interpretãtur. Quapropter merito theologi veteres philosophãtiũ mentes statim solutas a corpore perinde ac triginta illa Hesiodi milia demonũ tanq; semideos heroas beatosq; demones coluerũt. Philosophia itaq; (vt paucis comphendamus) ascensus est animi ab inferioribus ad superna a tenebrisq; ad lucem principiũ eius diuine mẽtis instinctus. Media vero ad facultates & disciplinæ q̃s narrauimus Finis summi boni possessio. Fructus deniq; recta hoim gubernatio Hæc ego Frãcisco Berlingherio nr̃o tanq; amico philosophico cõia feci. Tu quoq; Iuliane burgo nostro eadẽ rõe cõmunia facies. Vale.

De vita Platonis.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino suo. S. D.

c Onatus sum diebus superioribus ydeam philosophi Platonicis coloribus pingere. Verum si platonem ipm in medium adduxissem. certe nõ quãdã illius ydee picturam. sed ydeam ipam. veri philosophi digitis ostendissem. Ergo platonẽ nr̃m intueamur. & vt phũm & phiam simul atq; ydeã ipam pariter videamus.

Genelogia & Genesis Platonis.

b Lato atheniensis Aristonis & perictiones siue potone filius a neptuno genus vtrimq; ducit. Nã Solon a nereo & neptuno descẽdit. Solonis vero frater dropides critiã maiorem genuit. a quo caleserus ortus duos habuit filios crittã. s. minorẽ q̃ vnus ex triginta athenaꝶ gubernatoribus fuit. atq; glauconẽ carmidis & perictiones prẽm. perictõne vero. Aristone nupta platonem peperit & adimantum & Glauconem Feminam quoq; potonam que Eurimedonti nupta peperit speusippum. Rursus ariston platonis pater a codro filio melanthi descendit. qui iterum in neptunum (sicut Solon) originẽ referũt. Ferũt athenis celebre esse. Aristonẽ perictiõe cũ

esset speciosissima cõgredi conatum esse. Verum fuisse illius conat⁹ irritos vidisseqꝫ in somnis appollinem: atqꝫ ab eo iussum mundam a coiugali copula quo ad pareret seruauisse. Quod & laertius & policrates scribunt. Nascit͛ athenis vel in Egina a Troie captiuitate ãno septingentesimo quinquagesimo sexto: ab vrbe cõdita trecentesimo tricesimo tercio. Ante xp̃i aduentum quadringẽtesimo vicesimoter cio. Platonis genesim qualẽ adolescens audiuerã in libro de Amore significaui: Sed nunc adducã: qualẽ Iulius Firmius Astronomus describit. Cuius opinionẽ hac in re existimo veriorem. Est autem eiusmodi. In ascendente Aquario Mars Mercurius Venus. In secunda sol in Piscibus. In quinta Luna in geminis. In septima Iuppiter in Leone: In nona Saturnus in Libra.

Hanc genesim us asserit signi mirabili æloqn lestiqꝫ ingenio creta diuitatis
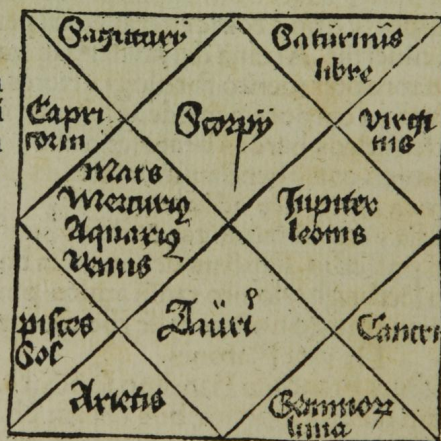
Iulius Firmi ficare virũ qui tia polleat. cœ ad omnia se accedat.

Educatio: Indoles: Erudicio sobrietas platonis.

Ferũt cũ in cuius eẽt in labiis infantis apes mel fudisse: eloquentiæ futuræ p̃sagiũ. Aiũt socratẽ vidisse p somnũ oloris pullũ sibi gremio plumescere q cõtinuo exortis pẽnis expãsis alis in altũ euolãs suauissimos cãtus ediderit: postridie cũ a patre sibi plato cõmendat⁹ eẽt hũc eẽ cignũ quẽ viderat dixisse: poetico stilo i adolescentia floruit: Elegias composuit, & Tragedias duas: Quas & ipse igni dedit cũ primũ animũ ad p̃hiam applicuisset: primis lr̃is a Dionysio p̃ceptore ibutus est: Deinde socratẽ audiuit vigesimũ ætatis annũ agẽs: post Socratis mortẽ cratilo heracliti discipulo & hermogeni p̃menidis p̃hiam tuẽti: sese acomodauit. Dũ eẽt annoꝝ duo detrigita megarã se ad euclidẽ cũ aliis socraticis cõtulit. Hic cirenẽ p̃fectus theodoꝝ mathematicũ audiuit atqꝫ ide i italiã ad pythagoreos philolaũ & archi tã tarẽtinũ eurytũqꝫ cõcessit: Ab his i egyptũ ad p.

phetas & sacerdotes se recepit. Decreuerat ad indos magosq; pgredi verũ ppter asie bella a pposito destitit. Regressus demũ athenas in achademia vitã duxit: quẽ in salubrẽ attice locũ dicit eligisse qđ etiã Diuus basili⁹ & hieronimus cõprobãt vt nimis bonus corpis habitus ceu vitis nimia luxuries amputaret. Erat. n. & speciosissimo & robustissimo corpis hitu. vñ & a latis hũeris ãpla frõte & egregio totius corpis hitu orõnis quoq; vbertate Plato est nũcupatus cum annoiatus fuisset aristodes: nihil i eo de fore: nisi forte vox aliqntũ gracilis & nescio qd sub ceruice gibbosũ eũ aliqntũ deformabat: ob academiæ habitatonẽ passus ẽ quartanã febrẽ mẽses decẽ atq; octo sed sobrietate & diligẽtia sua vires post febrẽ validiores q̃ an recupauit

Militia est nauigatio Platonis: trina: Prima nauigatio.

m Ilitauit ter primo in tanagrã: Scđo in corintũ: Tercio in delũ vbi etiã victoria potitus est. In siciliã ter nauigauit. prio vt insulã & æthnea miracľa crateresq; videret. Agebat tũc quadragesimũ ætatis annũ quo etiã tpe Dionysius Hermocratis fili⁹ vt secũ loqret impulit. Vbi cũ ille de tyrãnide dissereret dicẽs: ñ id pstare: qđ sibi soli eẽt vtile: nisi virtute etiã excelleret offensum tyrãnum atq; iratum dixisse aiunt: verba tuo ociosoꝝ senũ sunt At ile & tua inqt: tyrãnidẽ sapiũt. Ad hec indignatũ tyrãnum prio qdẽ illum necare voluisse. Deinde vero a dione & aristomene obsecratũ id minie effecisse. Verum polidi lacedemonio q p id tps legatus ad se venerat eũ tradidisse: vt venundaret. Eum ille in eginã adductũ vẽdidit quo tpe & chamãder tanq; mortis reum accusauit: Sane iuxta pmulgatã apđ eos legẽ capitale erat: siqs atheniẽsium eã insulã adisset Cæterũ cum a quodã fuisset allegatũ disciplinæ grã eo phũm ascẽdisse: legẽq; illã de hoibus nõ de phis (q sup hoies sunt) loq absolutum eũ dimisere Neq; occidẽdum: sed vẽdẽdum decreuerunt. Aderat forte amiceris cirenaicus: q eum. xx. minis redemit: remisitq; athenas ad amicos. Pollidẽ vero a cabria supatum & post modum in elice fuisse submersum fama ẽ demonio sibi nunciãte. talia illum phi grã ppeti. Nõ tñ q euit Dionysius Veꝝ cum cognouisset & q̃ illi cõtigerãt scripsit platoni orãs ne i se maledicta intorqret. Ad quẽ ille rescripsit nõ tãtum sibi a philosophia supesse ocii: vt Dionysii meminisset. Obtrectatoribus qbusdã platonẽ a Dionisio derelictũ obiectãtib⁹ rñdit: imo vero a platone dionysius est relictus.

Scđa Nauigatio:

s Ecundo pfectus est ad dionysium vniorẽ ob eo & dione philosoqhãdi grã accersitus. Hac quoq; spe ductus se suis cõsiliis effecturum vt illic ex tirãnide aut resp. fieret aut regnum visurumq; qđ iãdiu vehemẽter optabat gubernationẽ. s. qndã maxiæ philosophicã in qua vel gubernẽt phi vel gubernatores philosophẽtur. Putabat. n. ciuitates nõ aliter posse miseriã euitare. Id oẽ non vi

aũt dolo: sed philisophicis rõib⁹ psuaso Dionisio fieri cupiebat. Sed qrto fere mese post Platonis accessum Dyonisius falsis impulsus calumniis dionẽ: quasi tyrannidi insidiantẽ expulit. Platonẽ vero libẽter amplectebat. At plato in patriã rediit. Tercio accessit dionẽ Dionisio recõciliaturus & ab vtroq3 iterũ obsecratus. Rogatus etiã ab archita. Tunc & dionysius victatã: illi triremem obuiã misit & archidanum pythagoricũ oratorẽ nobilesq3 pmultos & ipse quadrigis albis egredientẽ excœpit: Postulauit Plato pmissam dionis restitutõnem atq3 insup terrã ac hoies qui iuxta cõstitutã ab eo remp. viuerent idq3 ille quamq3 pollicitus: implere detractauit. Cum vero Plato palã dionisium redargueret q fefellisset fidẽ tum sibi de Dione restituendo tum Theodoti suo de Heraclite seruãdo: infensum: deinde hũit Dionisium Vñ in sũmo viuebat piculo ne a militibus interficeret. Sed architas tarẽtinus salmuscũ misit ad Dionisium oratorẽ vna cum naui rogãs vt Platonẽ dimitteret. Ille eũ dimisit ac præbuit cõmeatũ. Plato in patriã rediit. dionisius paulopost a Dione ciuibusq3 pulsus tyrannide: criminis in philosophiã comissi penas Plato miro quodam honore exceptus est in patria. Ibiq3 ad remp. accersitus accedere noluit: quia plebs malis se moribus assuefecerat.

Quibus Plato leges dederit.

f Erũt archadas & thebanos cõdita ciuitate boneste magnitudinis rogasse illũ vt eã remp. istitueret: verũ cũ ille eos intellexisset æqualitatẽ sectari nolle pfectũ nõ eẽ. Siracusanis vero expulso tyrãno leges dedit: & cretẽsibus magnesia nup cõdita ciuitate scripsit leges. xii. in libris digestas. Misit ex familiaribus suis Aristonimũ ad archades legib⁹ instituẽdos. Ad ilios phormionẽ. Ad pyrteos mededimũ.

Cõtinẽtia: Grauitas: Comitas Platonis.

v Ixit aũt cœlebs & Sobrius admodũ & (vt Aurelius Augustinus phibet) castus. vñ & in senio sacra naturæ fecisse dicit. vt se apd vulg⁹ a crimie sterilitatis absolueret. Iuuenis adeo vere cũd⁹ adeo cõpositus fuit vt nũq3 ridere: nisi modice dephẽsus sit: iratũ vero vidit nemo vñ apd platonẽ educat⁹ puer cũ ad parẽtes reuersus vociferantẽ videret patrẽ nunq3 inqt hoc apd platonẽ vidi. Sed tñ clam subiratus est puero grauiter delinqnti. Sed Xenocrati inqt. Cede tu hũc puer. Ego. n. qa iratus sũ neqo. Edebat quolibet die aut semel tñ aut si bis. parcissime. Dormiebat solus Cõtrariã vitã multũ vituperabat. Ad amãdos adolescẽtes queadmodũ & Socrates suus videbat paulo pronior. Verũ vterq3 tã rõe cõtinens q3 sensu pcliuis q3 diuinæ isti amauerint: & quo pacto q de amore locuti sunt exponantur: satis in libro de amore tractauim⁹. Optabat memoriã sui vel in libris vel in amicis relinqre. Et si melancolicus erat profundissimiq3 ingenii: vt scribit Aristoteles: iocis tñ plurimis vtebat atq3 Xenocra

tem & dionem seueriores sæpissime admonebat vt gratiis sacra facerent quo iocundiores gratioresq; redderentur platonis aũt grauitati comitas erat admixta. Discipuli platonis præcipui.

d Iscipuli eius fuere: Speusippus atheniẽsis Xenocrates calcedonius. Aristoteles stagirites. Philippus opũtius. Esticus pintius. Dion siracusanus. Anides: Heraclites Erascus & Doriscus sceptii. Timolaus: cizicenus: hebeon: Lampsacenus: Pithori: & heraclides: Enii: Hippotales & calippus atheniẽses. Demetrius. Amphipolites: Heraclides. Põtic⁹ & coplures alii: & cũ his mlĩeres duæ laschenia mãtinea & axithea phyasia. Quæ virili vtebant veste. Theophrastũ itẽ illi⁹ fuisse auditorẽ ferũt: & hiperidẽ: oratorẽ camcleõ & lycurgũ: demosthenẽ quoq; ipsius fuisse studiosum: & Menesistratũ Vestibulo achademiæ inscriptũ erat. Nemo huc geometrie exp̃s ingrediatur. Quod quidem nõ solum de linearum: sed etiã de affectuũ debita mensura volebat intelligi. Libri Platonis.

s Cripsit librũ de sctitate: Euthyphronẽ. Apologiam Socratis. Critonẽ de eo q̃d cũ socrate i carcere tractauit. critõ. phedonẽ de ani ĩmortalitate. Cratilũ de recta nominũ rõe. Theetetũ de scia. Sophistẽ de eo q̃d est ciuilẽ de regno. Parmenidẽ de vno rerum oĩm pricipio & ideis philebũ de sũmo bono Couiuiũ de amore. phædrũ de pulchro. Alcibiadẽ primũ de natura hoĩs. Alcibiadẽ scdm de voto. Hypparchũ de lucri cupiditate. Amatores de phia. Theagẽ de sapia. Charmidẽ de tpantia: lachẽ de fortitudine. Lysidẽ de amicitia. Eutidemũ cõtẽtiosum. Prothagorã de moralib⁹. Gorgiã de rethorica. Menonẽ de virtute: hyppiã maiore de pulchro: hyppiã norẽ mendacio. menexenũ de athica antiquitate de rep. libros. x. Timeũ de mũdi natura. Critiã de athica antiquitate. Minoẽ de lege. De legibus libros. xii. Epinomim siue phũm. Ep̃las. xiii. Hos oẽs platõis libros ipi egræca lingua trãstulim⁹ in latinã. Tres vero sũt platonicoꝝ spẽs dialogoꝝ. Aut. n. sophistas cõfutat. Aut adolescẽtes adhortat: aut docet adultos. Quæ in ep̃lis vel in libris de legibus & epinomi plato ipse suo dixerit ore certissima vult haberi. Que vero in cæteris libris socratis timei. Parmenidis. Zenonis ore disputat veri similia.

Eloquentia. Sapientia. Auctoritas platonis.

s Tilus platonis (vt ait Aristoteles) medius inter solutam orationem & carmen fluit: suauitas & copia tanta vt Cic. platonẽ & intelligendi & dicendi grauissimum auctorem & magistrũ fuisse dixerit. adiecit: si iuppiter humana lingua loqui voluisset non alia q̃ platonis lingua fuisse locuturum. Doctrina vero tanta in eo: vt cum ante illum omnes inter græcos illustres ad externas gentes sapientiæ gratia peregrinati fuissent. post platonis tempora cæteræ nationes athenas confluxerint. Et aristoteles tam miro ingenio præ

ditus ac noue heresis auidissim⁹. cũ Platonẽ iã pene adultus adisset viginti eũ cõtinuos annos audiuerit. Adde ꝙ priusq̃ adiret platonẽ iam lr̃is prouectus erat. Deinde Platonẽ solum habuit præceptorẽ. Mitto quod a Cycerone scribitur malo cum platone errare q̃ cum ceteris recte sentire. Præterea ꝙ vna cum panetio illum appellat deum philosophoꝝ. Mitto illud q̃ntiliani. Quis dubitet platonem eẽ precipuum vel acumine differendi vel eloquendi facundia diuina quadã & homerica. Multum eñ illius oratio supra prosam oratõnẽ & quã pedestrem græci vocant. surgit vt mihi nõ humano ingenio sed delphico quodam oraculo videatur instinctus. Diuina sapientia & probitate mirabilem auctoritatem etiã in patria. quod rarissime fieri solet sibi comparuisse videt̃. Reuersus ex sicilia plato cum ad magnificentissimã illam olimpiorum celebritatem quasi quandam orbis terrarum conuentum peuenisset tam lætis cũctorũ occursibus exceptus est vt e cœlo deus ad mortales demissis videretur. ludos deseri: athletarum spectacula relinqui. Pugiles solos obmitti cerneres & q̃d ad mirabilius est qui tam longis terrarum marisq̃ tractibus pascendoꝝ oculorum auriumq̃ & animoꝝ gratia olympia venerant omnis voluptatis obliti platonem adibant. platonem intuebantur. In platone perinde atq̃ amenissimo diuersorio conquiescebãt. Cum tragediam quis referet. nec quispiam p̃ter platonem adesset. obiectantibus quibusdam dedecori esse illi ꝙ nemo p̃ter vnũ adesset respõdit ille & hic vnus plus est q̃ totus atheniensis populus.

Charitas magnanimitas: sanctimonia platonis.

q Vã mag̃ & cõstãti aĩo p̃sertim ĩ amicorũ cã fuerit indicãt eius ep̃læ & cõteptus tyrãni. dionisq̃ defensio. Tyrãnũ sæpe ꝙ iniuste gubernaret. ꝙ ue amicos falleret etiam p̃ntibus testibus audacter redarguebat tantũ aberat vt illi assenteret̃. mitto minutiora illa quale illud ẽ. ꝙ iusserat dyonisius ĩ cõuiuio & vt singl̃is purpurã inducti saltarẽt. Saltauit ꝓtinus aristippus. plato vero renuit dicẽs nõ cõuenire phõ muliebria. p̃terea chabriæ fortissimo duci crobilus accusato ĩprobus diẽ dixerat. & capitis iudiciũ intẽptauerat quocirca cũ a reliq̃s destitutus ciuibus metu p̃iculi ĩ arcẽ ascẽderet. solus plato auxiliũ p̃staturus sp̄ illi affuit. Cũ vero calũniator crobilus vt eũ a p̃ocinio deterreret. minitãs dixisset. aliis defensionẽ p̃staturus aduetas. ĩgr̃as ꝙ te quoq̃ socratis venenũ expectat ĩpe r̃ndit. oli crobile cũ p̃rie dignitati militabã. intolerãdis p̃icul' haud segnis erã. nũc ꝓ officio & amici salute licet ferrũ ac venena mineris & ignẽ. Nullum recuso discrimẽ. Cũ socrates carcere iniustissime ĩclusus eẽt. plato pecunias cõgregauit vt redimeret innocentẽ. & dum iudicium agebat̃ ascẽdẽs ĩ sugestũ sic cœpit orare: cũ mĩor natu sim viri atheniẽses his oĩbus q̃ tribunal ascẽderunt, veꝝ tyrãni iudices veriri ne auctoritate

& eloquentia sua ciues moneret. Interpellauerunt repente: reclamauerunt qꝫ descende. Plato domum abiit. Nam quãtum illi in clemẽtis morbo tantum hic tunc morbo corporis laborabat. Socrates vero perscrutores pœnas paulopost dederunt. Cum ex condiscipulis quidam instigaretur inuidia xenocratem adeo platoni gratum acceptumqꝫ esse: vt in eum cõflaret inimicitias multa in platonẽ xenocratis maledicta renunciauit. Plato medio sermone criminationem respuens obaudit. Instat oblectator vl'tus seueritate crimẽ affirmãs Deniqꝫ deos omnes ac deas obtestanti: plato vt ab eius sese pertinatia solueret esto inquit. Sed ea xenocrates fide ac grauitate pollet vt nisi sic expedire iudicasset: dicturus ea nunq̃ fuisset. Grauitatẽ magnanimitatemqꝫ platonis imitatum fuisse Xenocratem dilectum eius discipulum testis est vita Xenocratis apud Diogenem. quæ quidem est fortitudinis & sanctitatis exemplar. Imitatum quoqꝫ fuisse dionem Plutarchus est testis. Preterea philiscus licurgi oratoris vitã describens. Magnus vir inquit fuit lycurgus multaqꝫ sũt ab eo gesta præclare: que fecere nemo potuisset qui nõ fuisset platonis auditor. Demosthenes cũ antipatrũ fugeret archie blãdis verbis se ei vitã seruaturũ pollicenti: absit inquit: vt viuere turpiter malim q̃ honeste mori. Postq̃ Xenocratem & platonẽ de immortalitate animi differentes audiui. Idem scribens ad Heracleodorum quendã cõdiscipulum suũ: atqꝫ eum reprehendens ꝙ postq̃ platonem audiuerat: negligeret bonas artes: & vitã parum honeste duceret. Nõne inquit erubescis ea negligere q̃ a platõe accepisti. Dionysius ad Speusippũ scribens ait. Plato quidem gratis sua limina terentes docebat Tu vero tributa exigis & advolẽtibus ac nolẽtibus accipi: Laertius quoqꝫ capit eundem ꝙ non sicut Xenocrates platonis castitatem & fortitudinem mansuetudinemqꝫ fuerit imitatus. Illud vero de fortitudine Xenocratis tacere nõ possum ꝙ cum platoni Dionysius diceret: caput tibi quispiam tollet Xenocrates qui aderat inquit. Nemo istud priusq̃ meum hoc abscidet.

Sententie & prouerbia platonis.

De Aristotele & Xenocrate hæc plato dicebat.

b Vi qualẽ equũ qualẽqꝫ asinũ iungẽdos assũpsi. Aristoteles quidẽ freno idiget: xenocrates vero calcaribus. Erat inter discipulos eius lautus nimiũ et curãde cutis studiosissimus adolescens: quem plato rogauit. Quousqꝫ tibi carcerẽ edificare perges Quotiẽs hoiem amore irretitũ videret ille aiebat ꝓprio i corꝑe mortuus est viuit in alieno. Addebat qui seipse alterius gratia deseruerit oium esse miserrimũ. Quippe qui neqꝫ se possideat vlterius: neqꝫ alterũ. Platonis quidam familiaris vir doctus eũ orabat. vt sibi aures paulisꝑ accomodaret: libellũ a se editũ lecturo. Rogatus subide a pla

tone: quæ liberi esset inscriptio: rn̄dit cōtradicēdū non esse: cui plato Cur igitur ipse hoc factitas. Cur cōtradicētibus cōtradicis: Cur me cōsulis: si tibi ꝓhibes cōtradici: Leo ciuis potens in cetu carpebat̃ ꝙ magnas: & imo destas in senatu vociferationes habuerat. Plato hoc ipm inquit est vere leonē esse: Diogeni cynico dicēti ꝙ hūana quidē ista videret: ideas vero nequaq̃. cui mirū iquit. Oculos em̄ qbus ista vident̃ habes: & vteris. Mētevero nō vteris qua sola ille cernūt̃. Mirātibus discipulis ꝙ xenocrates in oi vita seuerus: nescio quid risu excipiendū dixisset: quid inquit miramini inter spinas aliquādo rosas & lilia nasci. At viuētes crebro dicere solebat. Ocio labores ante ponite nisi forte rubiginē splēdori prestare putatis. Iuuentutē ad beatā vitā hac ratiōe sæpissime incēdebat. Cōtrariā virtutis ac voluptatis naturā animaduertite. huius eni momentaneā dulcedinē: subita penitentia sequit̃ dolorq; perpetuus. Illius aūt breues labores eterna voluptas. Cū vidisset quendā aleia ludentē arguit: & cū ille q̃ parua reprehēdis diceret. Plato rn̄dit. at nō est parū cōsuetudo: ebriis & iratis cōsulere solitus erat sese vt in speculo studiose intuerent̃: eiusmodi statim feditate discessuros. Ebrietatē & somnū valde detestabat̃. Aiebat plurimū referre ad pueritiā. educandā: vt honestis solū gaudere pueri assuesceret̃. Alioquī voluptatē dicebat escā esse malorū. Addebat sanitatē aī verā esse phiam. Cæteras vero facultates nō tā phia q̃ ornamēta videri: nihil sane menti suauius esse q̃ vera dicere & audire. Veritatē em̄ nihil vel melius vel durabilius. Interrogātibus quibusdā q̄ nā possessionū genera filiis esset̃ potissimū cōparāda: ea dixit q̄ nō gradinē nō hoim vim nō ipm deniq; ioue extimesceret̃. De mā̄co de filii eruditiōe cōsultāti: qualis inquit in arbusculis plantandis dirigendisq; talis & in filiis gignendis: & instituendis cura esse debet. Hic labor: illic voluptas. Cauendum autem ne in hoc sopiti: nullo plusq̃ vigiles videamur. Philedono cuipiam platonem carpenti ꝙ non minus in discendo q̃ in docendo studiosus ac sedulus esset: & quoad discipulus esse vellet interroganti. Quoad inquit meliorem ac peritōrem esse me non penitebit. Interrogatus quidnā inter peritum imperitumq; interesset: quod iter medicum egrotum q; respōdit. Principibus nullum præstantius prædiorum genus esse dicebat q̃ eorum familiaritates hominū qui cauponari nesciret̃ principi non aliter necessariā esse sapientiā q̃ corpi animā. Beatissimas fore respublicas. si aut philosophi dominētur: aut saltem qui gubernāt diuina quadā sorte philosophēt̃ Nihil em̄ pestilētius eē potestate: & audatia quā ignorātia coitet̃. Tales quoq; subditos eē solere: quales pricipes videāt̃. Magistratui nō ꝓpriū bonum sed publicū cogitādū: nō partē solū citatis quādā: sed totā eē curādā.

Quales principes & rempu. gubernantes.

Quantum plato neglexit humana: quantum diuina dilexit.

r Epetebat quotidie sola eterna esse vera. Temporalia vero verisimilia. Dormire i corpe aim & q̃ sensus appetit aut timet nihil aliud eẽ q̃ꝫ somnia. Itaqꝫ hæc oia pœnitus cõtemnẽda: & vt mala vitent̃ quibus plenius est mũdus: ad eterna cõfugiendũ. Aliter em̃ deuitari nõ posse. Ipe quoqꝫ q̃ præcipiebat impleuit. Nã dũ & hereditario quodã iure & ciuiũ fauore priceps in rep. esset futurus omnẽ prorsus ciuilem respuit dignitatem. Cũ patrimonio ditissimus esset: fratribus largitus est oia pter suburbanũ prediolum: quã academiã nominabãt. Hoc solo cotẽtus vixit: & si preceptor amicusqꝫ pricipiũ extitit: diuitias tamen ab his nullas accepit. Solebat rex Dionysius dicere. Aristippus semp pecunias petit. Plato semper libros. Adde ꝙ in vxorem duxit. neqꝫ vixit in vrbe: ab oibus liber soli seruiens veritati. Vnde diuus hieronymus iquit. Plato egiptũ: & architã tarẽtinũ eãqꝫ orã italie que quõdã magna grecia vocabat̃: laboriosissime pagrauit. Vt qui athenis mgr̃ erat & potẽs: cuiusqꝫ doctrinã achademiæ gimnasia psonabãt: fieret pegrinus atqꝫ discipulus: malens aliena verecunde discere q̃ꝫ sua impudenter ingerere. Deniqꝫ cum literas quasi toto orbe fugientes persequitur captus a pyratis & venundatus: etiã tyrãno crudelissimo paruit: captiuus victus & seruus. Tamẽ quia philosophus maior emente se fuit: hec hieronomus.

Pietas & gratitudo platonis.

g Ratus deo fuit: a quo principiũ cogitãdi dicendi agẽdi oibus in rebus & faciendũ dicebat esse: & ipse semper efficiebat. Preterea deo gratias agebat quotidie ꝙ homo natus esset nõ brutũ: ꝙ grecus nõ barbarus ꝙ temporibus socratis: q̃ꝫ gratus preceptoribus fuerit omnibusqꝫ amicis testimonio sunt eius dialogi; In quibus mirifice eos omnes honorat: atqꝫ Socrati libros suos attribuit Non solum enim illum in omnibus pene dialogis disputantem inducit: sed etiam omnia a se composita: scribit non sua: sed socratis esse

Que Plato affirmauit & qui eum confirmauerunt.

i N his que sensibus subiacent partes heracliti tuebatur porro in his que ad intelligentiam pertinent pithagore maxime acquiescebat. In rebus autem ciuilibus socratem suũ amplectebatur. Que vbiqꝫ asseuerabat: hec sunt: Deum oibus prouidere. Animas hominum immortales esse. Bonorum premia: malorum supplitia fore. Augustinus in libro contra Academicos inquit: Christi auctoritatem omnibus anteponendam. Si autem ratonibus agendum sit: apud platonicos reperire se dicit quod sacris Christianorum litteris non repugnet. Idem Dionysius areopagita significauit. Eusebius postea & Cyrillus latius declarauerunt. Hinc Augustinus in li. de vera religrone platonici inquit: paucis mutatis christiani fierent

Atq; in confessionibus narrat se probeminm ioannis euãgeliste fer me totum apud platonicos reperisse. propterea in secundo de ciuita te dei inquit. Labeo theologus apud gentiles platonem: inter semi deos. cõnum rãdũ putauit: sicut Herculem atq; Romulum. Semide os autẽ heroibus anteponit. Sed vtrosq; inter numina collocat. Ve runtamen istũ quem appellat semideum nõ heroibus tantũ: verum etiã diis ipsis preferendũ esse nõ dubito. Vnde inquit se platonicos ante alios elegisse quia de rebus diuinis atq; humanis rectius admo dum q̃ cæteri philosophi senserit: Quod & Marcus Varro antea iu dicauerat: & Apuleius platonem nõ tantũ heroibus superiorẽ fecit sed deis equalẽ: quia videlicet diuinarũ rerũ adita penetrauerit. pla to tanta fuit modestia præditus: vt cũ mirabilem sibi auctoritatẽ an te alios cõparauisset: tamẽ interrogatus a quodã quatenus præcep tis suis parendũ foret rñderit: quoad in terris appareat sacratior ali quis. qui fontẽ oĩbus veritatis aperiat: quẽ deniq; sequant̃ omnes Addidit nihil suo sed diuino tantũ lumine reperisse. Quid autẽ in phia senserit: satis in libro de amore & theologia nr̃a tractanimus.

Reditus Platonis in patriam cœlestem & laudes.

n Atali suo decessit: & annũ vnũ atq; octuaginta impleuit sine vlla deductione. Ideo magi qui tũc athenis erant: platoni im molauerunt: amplioris fuisse sortis q̃ hũanæ rati quia cõsu mauisset numerum perfectissimum: quem nouem nouies multipli cata conficiunt. atq; quod mirũ est adhuc in ea etate & eoipo die scri bebat. De quo Ci. inquit. ẽ etiam quiete & pure atq; eleganter actæ ætatis placida ac leuis senectus qualẽ accepimus platonis quivno & octogesimo ætatis anno scribens mortuus est: Seneca etiã affirmat id platoni sobrietatis & diligẽtiæ beneficio cõtigisse. Alii inter scri bendũ: alii discũbentẽ in nuptiis remotis dapibus inter differendũ ad superos redisse. Arestoteles i templo aram Platoni statuamq; sa crauit: hoc epigammate.

.i. aram. Aristoteles

hanc platoni dicauit viro quem nephas est a malis laudari. Addidit Arestoteles. Qui solus: vita: doctrina: moribus: ore Admonuit cũ ctos: & monumẽta dedit: Vt virtute quæãt fœlicẽ ducere vitã: Nul la ferẽt talẽ secla futura virũ. Adiunxerũt & sapiẽtes: alii in platonis laudes carmina plurima: Sed præcipua epigrãmata tria. Primi hæc ẽ sentencia. Temperantia. Iusticiaq; excelluit oĩbus. Tantũ vero sapiẽ tia supauit: vt omnẽ prorsus inuidiã supauerit: Scdi hic ẽ sensus: pla to in deoꝝ numerũ est trãslatus. Lõginq; hũc natões honorãt. Quia diuinã vitã ipe nouit aliisq; mõstrauit. Tercii sẽtẽtia huiusmodi phe bus esculapiũ genuit & platonem: vt ille corporibus: hic animis me deret. Præterea Mitridates: persaꝝ rex platonis statuã in academia

locauit ita inscriptam: Mitridates rodobati filius perses musis: Imagines platonis dicauit: Sillaniani opus. ex his omnibus id plato est consecutus vt græci aristotelem quidem demonium: Platonē vero diuinū cognominauerint: Quia videlicet ille & vita humanus & sciētia naturalis maxime fuerit: hic autē scientia simul & vita sese potissimum ad diuina contulerit.

Apologia de moribus Platonis.

f Inem iam verbis imponam si pauca quædam rursus addidero. Sunt plebei quidam versificatores: qui immerito poetarū sibi nomen vsurpāt. Hi tam morum dissimilitudine q̄ malignitate inuidiæ prouocati in optimū quemq̄ impudentissime ludunt: Quibus summa quædam licentia in bonos potiusq̄ in malos præsertim nr̄a hac ætate conceditur. Sed nolim nostrorum temporū meminisse. Quæ tantum ad virtutem consequendam sunt inepta q̄tum apta videntur ad insequendam. Talis igit̄ olim poeticuli diuum platonem a græcis appollinis filium & socratem ab appollinæ grecorum sapientissimum iudicatum mordere non dubitarūt. Quorum impietatem laertius diogenes summopere detestatur. Atq̄ vt ipse declarat: ridicula etiam comicorum conuitia aristippus auxit cirenensis homo pessimus & optimi cuiusq̄ suorum temporū aduersarius: Qui sicut alios plerosq̄ modestissimos doctissimosq̄ ficta quadam historia vituperauit. Sic etiam socratē præceptorem & condiscipulos suos xenephontem atq̄ platonem. Finxitq̄ horum nomine carmina quædam in scorta puerosq̄ lasciua. Videlicet vt falso magnorum phylosophorum exemplo liberiorem ipse peccandi licentiam nancisceretur. Verum Aristoteles cui veritas magis q̄ plato fuit amica tam falsas in virū sanctū calumnias substinere nō potuit. Nam in elegiis ad eudemum illa de platone quæ in superioribus diximus cecinit: id illi maxime tribuens: vt prophani non solum vituperare platonem vllo pacto non debeant. Verum etiam sub prætexu laudis factum illius nomen ore prophano nominare nō audeant: Neq̄ elegia contentus fuit: sed etiam vt tradit olympiodorus: p̄clarissimam orationē de Platonis laude composuit obmutescant igitur apud superos inferni canes atq̄ apud inferos latratu cerberum comitentur. Nos autem Platonis vitam & sapientiam iudicio sapientum approbatissimā veneremur: Atq̄ vna cum apuleio medaurense libere p̄clamemus. Nos platonica familia nihil nouimus: nisi festum: lætū cœleste supernum.

Q̄tū astronomi metiuntur: tantū astrologi mentiūtur.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo bembo iurisconsulto & equiti clarissimo. S.D.

S Alue mi Bernarde millies parū dixi. Salue totiēs quotiens spiras. Bernarde dulcissime. Plurima tibi scribo quotidie. Trāscribo pauca. Videor em̄ mihi cum archetipum scripsi amori q̄dā

modo satisfecisse. Officio autem etiã si transcriberem: minime satisfacerem vt autẽ te nunc de p̄sentibus studiis nostris faciam certiorem: compono librum de ꝓuidentia dei atq; humani arbitrii: libertate: in quo illa astrologorũ iudicia quæ ꝓuidentiæ libertatiq; detrahunt ꝓ ingenii facultate redarguo. Nempe q̄ diligenter cœlestia vere metiuntur astronomi: tam multum circa humana inanes astrologi mentiunt̃. Vale. Verũ Thomam illum egregium bernardi quondã Venetorum oratoris acatem quẽ libenter meus amplectitur animus: linguaq; resonat: cur mea tamdiu manus pigerrima prætermittis? Hunc ergo bernarde quoties videris. totiens marsili nomine saluere iubeto. xiiii. Iunii. Mccccl xxvii.

Tunc maxime cõmendas aliquem cum ostendis illius esse cui cõmendas.

Marsilius Ficinus Marco Aurelio oratori clarissimo. S. D.

[s]I tua tibi cõmendare liceret Nicolaum familiarẽ meum litteris moribusq; præditũ tibi plurimũ cõmendarem. Quem quidẽ esse tuũ testimonio nobis est tuum nomen quod illius ore frequentissime sonat.

Quando diuino afflante spiritu amor accenditur semper amante altero redamat alter: sæpe altero cogitante idem cogitat alter.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo iurisconsulto & equiti clarissimo. S. D.

[a]Ccepi Bernarde hodie a Marco Aurelio nostro epistolã quandam forma quidẽ ipsa mercuriaẽ omnino patriq; p̄similẽ ꝟ saturno: vt arbitror: oriente natã. Nempe grauioribus incedẽs passibus cum ab equore veneto sextodecimo Maii die discesserit: tandẽ decimonono Iunii litoribus nostris applicuit. Ego hanc summo complexus gaudio gratulabundus inq̄. Venisti tandem. Tuaq; infortunatum vicit iter pietas. Hæc & si quasi sub saturno nata motu: quodammodo tardior extitit: tamen tanq̄ concepta mercurio fuisse videtur opere velocissima. Quod enim a nobis hodie postulat: ipsa tamdiu dũ nasceret̃ impleuit. Sane eisdem maii diebus quibus aureus ad me aurelius scripsit ego occulto quodam ac pene diuino siue epistolæ siue: musæ suæ instinctu p̄citus opusculũ quoddã: aurelio dedicaui: q̄d nisi ip̄m quoq; incessu saturniũ fuerit iam ad nos arbitror ꝑuenisse. Mirabilẽ Bernarde parũper geniorũ nostroꝝ virtutẽ animaduerte. Dũ Marcus ille gratis se mihi dabat: ego iure vicissim totũ illi me dabã. Et amplectentem me mirifice cõplectebar. Atq; ita cœlesti quodã cõflante spiritu: in vnũ pene inscii pariter cõspirauim⁹. Arbitror equidẽ aut mercuriũ ip̄m in tãtũ aut phœbũ in geminis constitutũ: tam similiter geminas Aurelii Marsiliiq; lyras temperauisse: vt sonante altera vicissim altera resonet. Atq; ab vtraq; dulce illud bembi reboet nomẽ: nomẽ gratiis musicũ: musisq; gratissimũ. Vale fœliciter. at video Bernardũ meũ: noui em̄ hoĩs inge-

nium absq; delitiis suis neq; posse neq; velle vnq; bene valere. Christophorus landinus mineruæ musarũq; decus: & ioannes caualcãtes com phylosophus noster bene valẽt. Igitur bene vale. xix. iunii. Mcccclxxvii.

Quando diuino afflante spiritu amor accenditur semper amante al tero redamat: alter sæpe altero cogitante idem cogit alter.

Marsilius Ficinus Florentinus Marco aurelio oratori clarissimo Salutem Dicit.

Eddita heri nobis est elegans admodũ epistola tua Marce doctissime: epistola melle mihi dultior ac præcisior auro. Verũ qd ago? Non licet mihi nunc in laude hac vlterius progredi: ne va nior forte videar: si eam epistolã quæ laudat me plus satis ipse satis laudare tentauero. Ergo aliunde rursus si placet exordinamur. Quãdo cœlesti quodam afflante spiritu mentibus nostris amor accẽditur: semper amante altero alter redamat. Sæpe altero cogitante alter idem similiter cogitat. Nam & cœlestis auctor cum tanq; communis cunctorum causa complectatur vtrũq;: mutuum amantium creat affectum: & affectus amantis qui per hominem e cœlo dependens tum in planam humanitas faciem tum in cœli concaua resilit vicissim procreat eccho. Salue igitur amice cœlestis Salue semper in auctore nostræ beniuolentiæ deo: neq; terrarum spacia marce: neq; vlla temporis interualla nostrum hũc cœlestem: perpetuumq; amorem: vel orientem interrumpere vel ortum demorari potuisse videntur: quominus amante altero mox diuina quadã forte amauerit alter. Cogitante quoq; atq; scribente altero: alter eodem pene momento idem & cogitarit & scripserit. Animaduertisse te arbitror aureli si modo meum illud a te nuper missum opusculum accepisti eo ipso tempere quoad me scribebas: me quoq; vicissim ad te scripsisse Præterea idem penitus atq; & significasset tũc & postulauisset. Mihi q dem nihil in rebus humanis fœlicius est q̃ illi affectu quodam euasisse me parem quo nullum esse audio virtute superiorem. nihil præciosius q̃ talem tantumq; possessorem meum fœliciter possidere. Habeo igitur tota q; mente petebam. Sed hoc vnum quodãmodo doleo me nequa q̃ id totum esse: quod ipse petebas: Mi aureli: si non potes quod velis habere: id saltem velis habere quod possis. Accipe Marsilium tuũ mar ce totum quantuluscunq; sit. Ne respicias vlterius oro simulachrum illud quod ab initio finxeras. Membrum enim quoddam simulachri illius est ficinus. Respice potius amice quod possides q̃ quod fingis. Sic vtiq; non alicuius partem: sed totũ aliquid possidere te prorsus agnosces. Præstat autem pigmeo aliquo toto frui q̃ vasti membro gigantis

Nihil infirmius q̃ humanus amor: nihil firmius q̃ diuinus.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo iuriscõsulto & equiti clarissimo. S. D.

S Cribis ad nos epistolam oratoriam: poeticam amatoriam. Sed nescio quid excusas frustra quod omnino nullus excusat: caue ne vbi pfectus est amor vel minimũ quid offensiuncule putes vnq̄ posse contingere. Hoc vno solum charitate forte potes offendere si eam quandoq̄ posse putas offendi. Humanus quidem. Res est soliciti plena timoris amor. diuina vero charitas: siue paulũ audiamus omnia credit: omnia sperat: omnia sustinet. Neq̄ excidit vnq̄: siue Ioannē euangelistam. Timor in charitate nō habitat. Sed pfecta charitas timorem omnem ꝑcul expellit. Hinc aurelius Augustinus noster exclamat Solus nullum charũ admittit: cui omnes in illo chari sunt qui non admittitur. Sed nescio quomodo omeliam: vt aiunt: quandaꝫ modo hic inceptaueram. Atq̄ charitatis officia ei viro tradebam: quem florentinus populus amiratur. quasi quoddam & charitatis simulacrum & humanitatis exemplar.

Frustra nimium in rebus his quæ sibimet nequaq̄ sufficiunt nostrā sufficientiam affectamus.

Marsilius Ficinus hoīm generi. S.D.

S Vfficientiam vbiq̄ eo quæris proposito: vt postq̄ hanc vnam reppereris nihil vltra ꝑquiras. Requiris autem q̄ plurima semper ob hoc ipsum: quia nusq̄ hanc vnam assequeris. Vis ergo dicam quam ob causam nusq̄ sufficientiam assequaris? Forsitan quia hanc extra te quæritas. Si ergo mortales opes immortali animo sufficere nequeũt: da operam vt illis saltem animus ipse sufficiat. Aduerte qd dicam. Non dico vt ipse sibimet sa[t]isfaciat animus. Quo eī pacto qui ab alio & efficitur & perficitur sibi ipse satisfacere potest. Frustra nimiũ heu miseri in rebus his quæ sibimet nequaq̄ sufficiunt: nostram sufficientiam affectamus. Profecto solũ quod sibi satis est: omnino oībus satisfacit. Nihil aũt si ipm pōt satis esse præter immēsum bonũ quod ex seipso ē & ad seipm. Hic ergo solum: hic inquā q̄ satis nobis facturum sit quæramus. Neq̄ pigeat. Nemo frustra bonũ sequitur vnq̄: qui bñ sequitur. Nam & bonum ipsum: quia immensum est: vbiq̄ viget atq̄ exuberat vndiq̄ & affectus noster bene sequendi est aliquid proculdubio bonum. Solus autē bene vult sequiturq̄ bonũ: qui summæ bonitatis ipsius gratia ꝑ quam singula bona sunt atq̄ seruantur: passim bona singula sequit̄.

Transitus repentinus a minimo lumine ad maximum: atq̄ a maximo ad minimum aciem impedit.

Marsiliusficinus Riciardo angelerio angleriēsi insigni theologo. S.D.

C Iuiles viri sæpe philosophos increpāt: q̄ ad humanarũ rerum gubernationē inepti vt plurimũ videant̄. Phīsophi vero cōtra ciuiles viros q̄ ad diuinorũ cōtemplationē ineptissimi sint: sæpius improbāt. Quid igit̄ ad hæc ipsi dicemus. Non nostrũ inter hos

tantas cōponere lites. Sed plato noster: huc aduocādus est arbiter: quē ad humana: simul atq; diuina: deus ipse cōposuit. Hic igit̄ arbitrat̄: tam ciuiles q̄ philosophos ad vtrūq; officiū exequendū fuisse ab initio institutos. Si modo ab altero extremoꝝ ad alterū haud subito transeant. Sed debitis gradib⁹ gradiant̄. Præstat græca ipsa platonis verba ex libro de rep. septimo: hic ad verbū traducere. Post hæc naturā nostram q̄ ad eruditionē & ruditatē tali quadā: imagine contempleris. Finge animo quandā sub terra speluncā: cui⁹ ingressus: versus lumē quoddā incipiens p totā speluncā puius: vndiq; pateat. In ea hoīes nutritos a pueritia: ceruicē & crura ita deuinctos: vt & imobiles pmanere cogant̄: & ad anteriora solū pspicere. Capita vero vinculis adstricta circūducere nequeant. Postergū autē superne a pcul ignis lumen suspensum sit. Interque ignē: & vinctos hoīes via superior pateat: secus q̄ paries sit constructus exiguus. Sicut plerūq; præstigiatorib⁹ miracula fingentib⁹ scenæ seu cortinæ aliquæ sup qbus sua miranda demonstrant spectantium oculis opponunt̄. Cogita rursus hoīes intra parietem ferentes vasa & opificia varia supra parietem eminētia. Statuasq; hoīm & alioꝝ animalium lapideas & ligneas imagines: modisq; variis fabricatas. Atq; vt cōsentaneum est: qui hæc circūferunt partim sileant partim loquant̄. Similes isti nobis sunt. Nam primū quidem putas istos aliud quicq̄ vel suiipsoꝝ vel pximoꝝ hoīm videre pter vmbras quæ ex igne in aduersam spelunchæ partē cadunt? Quid autē eoꝝ q̄ circūferunt̄: nōne vmbras dūtaxat? Si ergo inuicē loqui liceret nōne ista quæ corā viderent loq opinant̄? Quod si eccho ex aduersa pte carceris resonaret: quotiens prætereuntiū aliquis loqueret̄: putas ne ipsos nisi transeuntiū vmbras aliud putare quod loquit̄? Omnino igit̄ tales nihil verū esse nisi fabricatarū rerū vmbras arbitrarent̄. Contra vero nūc animāduerte q̄lis foret eorum a vinculis solutio ignorantiæq; curatio. Nempe si quis eoꝝ solueret̄: cogereturque repente surgere. Collum vertere ambulare lumen ipsum aspicere doleret ptinus: nec ppter splendorē intueri posset illa: quoꝝ vmbras ante cernebat. Tunc si quis illi dixerit prius eum spectasse nugas ad p̄sens autē rebus veris esse ppinquiorē: veriusq; inspicere. Ac prætereuntiū queq; monstrās quid sit quesiuerit nōne illū vacillaturū putas arbitraturūq; veriora esse quæ ante cernebat: q̄ quæ nunc ostendunt̄. Et si cogerit eū lumen aspicere. Nōne dolore oculoꝝ affectū iri putas? Oculosq; ad ea quæ facile prius viderat retorturum. Certiora ipsa existimantē q̄ quæ subito offerunt̄. Si vero aliqs eundē p aspera atq; ardua sursum traheret violēter neq; pmitteret quicq̄ aspicere anteq̄ ad solis lumen traxerit: nōne ipsum egrelaturū dū raptetur existimas? Et cū ad lumē euectus fuerit oculis splendore suffusis hesitaturū nihilq; ex his conspecturū: quæ vera nūc ab hominib⁹ existimant̄.

Consuetudine igitur primum opus est si supera inspecturus sit. Vm

brasq; primũ facilius intuebitur. Post hæc in aquis hominũ cæterorũq;
imagines. Ipsa vero deinde: postea quæ in cœlo sunt & ipsum cœlũ no-
cte facilius contemplabit̃: dum astrorum & lunæ lumẽ spectabit q̃ si so
lem ipsum die solisq; fulgorem intueatur. Atq; ita demũ solem ipsum
suspiciet: neq; iam in aquis & aliena in regione simulachra ipsius specta
bit. Sed ipsum secundũ seipsum in sede propria speculabit̃ & qualis sit
agnoscere poterit. Animaduerte tandẽ ipsum esse qui tempora & an-
nos temperat qui omnia regit quæ sub cœlo sunt. Qui omniũ quæ an-
te ab ipsis visa sunt modo quodã est auctor. Quid si habitationẽ pristi-
nam memoria repetat: & illoꝝ hominũ sapientiã: atq; vincula? An non
censes eum beatũ se loci mutatione existimaturũ: illorũ autẽ misertur[ũ].
Præterea si qui honores: ibi inuicẽ exhibebantur & laudes dabanturq;
præmia: illi qui transeuntia quælibet acute cerneret recordareturq; ma-
xime quæ ex illis priora: quæ posteriora: que pariter progredi soleant:
atq; ex his futura optime præsagiret: hæc ne desideraturũ ipsum putas
beatosq; illos qui apud eos honorantur & dominant̃ existimaturum?
Vel quod ait Homerus sibi electurũ: euenire in alieno: scilicet rure con
serui hominis mancipiũ effici & quodlibet aliud perpeti potiusq̃ opi-
nionibus illis illudi & in ea miseria degere. Si rursus iste descendat:
eandemq; sedem quã antea nanciscat̃: nõne cũ repente a sole discesserit
tenebris obfundetur? Ac si vmbras illas discernere oporteat: deq; ipsis
disceptare cũ illis qui perpetuis vinculis pressi sunt ꝓferendaq; senten-
tia sit eo ipso tempore quo oculi ipsius allucinantur anteq̃ acies expur
getur. Quod quidẽ non breui fiet: an nõ risum concitabit? Eiq; ab om-
nibus dedecori dabitur: q̃ postq̃ sursum ascendit: corruptis: reuersus ẽ
oculis: diceturq; nunq̃ ad supera contendendũ esse: & eum qui soluere
tentet & sursum ducere: si dep̃hendat̃: ꝓtinus occidendum. Tota hæc
imago o amice referenda est ad illa quæ supra dicta sunt. Carcer quidẽ
iste ad ea quæ cernitur oculis mundi machinam. Lumen vero ignis in
specu ad solis potentiã. Postremo si ad sensum ad supera eorũq; conspe
ctum: ad eũ qui ad intelligibilem regionem tendit adscensum retuleris
vt ego quidẽ spero non aberrabis. Postq̃ sententiã meã audire deside-
ras. Deus autẽ nouit an vera sit. Quæ init̃ mihi apparent huc tendunt.
Nempe arbitror in ordine ipso intelligibili: boni ipsius ideam suppre-
mam existere. Vixq; videri. Si autẽ visa fuerit: asserendũ: eam omnibus
omniũ rectorũ atq; honorum causam esse. Cum ipsa in loco visibili lu-
men creauerit: & luminis auctorem. In ipso vero intelligibili regnet ip-
sa veritatemq;: & mentem ꝓtulerit. Quã nosse necesse sit omnem qui-
cunq; sana mente quicq̃ vel priuatũ vel publice est acturus. Age & hoc
considera. Neq; mireris: q̃ hi qui huc descendunt nolint humana tra-
ctare: sed ipsorum mentis acies semper ad supera dirigatur: probabile
quippe id est: siquidẽ superiorem imaginẽ sequitur. Quid autem hoc?

Mirandum putas: si quis a diuinis spectaculis ad humana haec mala ꝓlapsus: ineptior sit ad agendū rideaturq;: praesertim si anteq̃ ꝑsentibus tenebris assuescat: dum adhuc titubat: cogatur in iudiciis vel alibi de iusti. Vmbris aut statuis illis quorum vmbrae hae sunt certare: deq; iudiciis eorum qui iusticiam ipsam nunq̃ viderunt differere. Verū si mentem quis habuerit recordabitur duobus modis & duobus ex causis oculos turbari solere. Tum quando ex lumine ad vmbram descendimus: tum quando ex tenebris prodimus in lucem eodemq; modo affici animum arbitrabitur: quotiens turbatum viderit: & ad aliquid cernēdum hebetiorem. Ideoq; haud temere in risum ꝓrumpet: sed diligenter inquiret: vtrum a lucidiori vita descendens nouis tenebris obruatē. Vel ab insipientia plurima ad fulgidum spectaculum surgens: sub chorusco nimium splendere deficiat. Et alterius quidem affectum probabit: vitamq; eius beatam fore censebit. Alterius miserebitur. At si forte ridere coeperit: haud tam inepte hunc ridebit q̃ eum qui a lumine superno deciderit. Haec plato diuinus. his neq; minui quicq̃ debet: neq; addi potest. ergo Vale,

Quod animus immortalis sit. Atq; cur cum sit diuinus saepe tamen vitam agit bestiae similem.

Marsilius Ficinus Iohanni Nesio litteris & moribus ornatissimo. S. D.

n Isi diuinus nobis vigor inesset: ac caelestis mētibus nostris origo: mortaliū rerum defectum nullo pacto possemus agnoscere Nihili prorsus supra rerum corporaliū ordinem: aut excogitaremus vnq̃ aut appeteremus. Nullus vnq̃ vel minima in re corpori repugnare contenderet. Quandoq; terrenis opibus impleremur. Aut omnes aut certe q̃plurimi in hac mundi media regione tanq̃ naturali origine patriaq; quiescerent. Nunc vero cum res nostrae longe se aliter habeant: reor quidē neq; vana fides genus nobis esse diuinū. Caeterum si diuini sumus cur nam saepe vitam agimus bestiae similē? Quia naturalis regionis huius cōditio sic instituit: vt longe prius sensu tanq̃ bruta: & ratione tanq̃ homines vteremur. Praeterea multo plura atq; manifestiora circa sensum q̃ circa mentem: incitamēta se nobis obiiciūt Postremo vnicus in nobis est hō. Bestiae vero sunt multae. Operepraetium est nostrā illam imaginē intueri: quā plato sic in nono libro de republica pingit. Imaginē animae tale aliquā figuremus: quales quondam memorantur fuisse naturae chimerae ipsius scyllae & cerberi. & aliae multae in quibus feruntur: variae in eodem formae congemitae. Finge itaq; figuram vnam bestiae variae admodum & capita circum multa habentis: capita inquam partim bestiarum domesticarum partim agrestium. Quae & permutare & producere ex se haec omnia possit.

Vnam præterea iis adiunge supernæ leonis formam. Huic vnam insu per hominis: & amplissimũ quidem primum sit. Angustius vero secũ dum atq; tercium. Coniunge igitur: hæc tria: vt ad vnũ conficiendum inuicem coherescant. Circũpone extrinsecus ipsis hominis vnius ima- ginẽ: vt illi qui nequeat interiora inspicere: sed exterius dumtaxat cer- nat operimentum: vnum animal homo: scilicet videatur. Dicamus itaq; illi qui afferit prodesse homini huic iniuste egere: iuste vero viue- re nequaq; ꝓdesse ꝙ nihil aliud asserit: nisi prodesse illi: vt bestiam illã multiplicem pascat & leonem: & fortiorem illam leonemq; efficiat: ho- minẽ vero perire fame permittat atq; eneruet. vsq; adeo vt propter im becillitatem trahatur quocunq; cætera illa rapiunt. Neq; alterum cum altero mansuefaciat inuicemue cõciliet. immo sinat singula se inuicem morsibus lacerare: ac pugnantia se mutuo deuorare. Ergo si quis dicat officia iusta ꝓdesse. hæc agenda dicendaq; monebit: ex quibus homo ille huiusmodi animalis interior: summã potentiã consequat̃: fereq; il- lius pluribus capitibus redimite tanq̃ colonus: curam habeat: dome- stica quidem capita fouens irrigans ac nutriens: agrestia ꝓtinus ampu tans: dum leonis naturam ad hoc adiutricem accipit communiterq; cu rat omnia: & inuicem mutua beniuolentia sibi conciliat. Omni itaq; rõ ne qui iusta laudat vera loquitur: qui vero iniusta mẽtit̃. Nam & quo ad voluptatem & quo ad decus: & quo ad emolumentũ iusti laudator vera ꝓnunciat: vituperator autem: neq; quicq̃ affert: neq; nouit quod improbat. Hactenus Plato in eiusmodi animæ nostræ figura illa di- stributio concinetur: quæ apud platonem legitur in timeo. Vbi animã in tres quasdam vires diuidit quasi partes. In raciocinandi videlicet & irascendi & cõcupiscẽdi naturam. Vim rationalem capiti tanq̃ arci sup premæ reginam accomodauit: præsertim quia in speculando caput ma xime omniũ laborare videtur. Sensusq; ibi omnes vigent q̃ plurimũ. Præterea vim iracundiæ in præcordiis collocauit: Quoniam in ira: & audacia & timore hæ partes maxime concitantur. Postremo concupi- scendi naturã iecori ideo dedit quia naturalis illi vigor inest & conco- quẽdi alimenti & libidinis augende. Proinde rationem in phædro nominat eurigam: quoniam naturali quodam ordine dux est partium reliquarum. Adiungit huic geminos æquos: album quidem alterum: alterum vero nigrum. Quantum vero ad ꝓpositum spectat æqui sunt cordis vires & iecoris. Quia rationi pebeant tanq̃ aurige parere. Sed magnanimitas quæ accommodat̃ cordi æquus dicitur albus. Est eñ rationi ꝓpinquior. Iecoris autem concupiscentia quoniam a rationis excellentia remotior est. æquus est niger: Ratio rursus in nobis hercu- les nominatur. Hic occidit anteum: in mania quãdam simulacra fanta siæ. Quando videlicet a terra attollit in altum. Hoc est quando a sensi- bus & corporali imaginatione se nouerit. Hic quoq; leonem domat:

id est iracundiam cohibet. Hic hydram obtruncat multis vndiqꝫ capiti bus pululantem id est concupiscendi vim amputat. Quæ non ad pauca quædam & illa quidem maiora tanq̄ iracūdia. Sed ad quælibet immo innumerabilia insatiabili voragine fertur. Verum dum noster hercules iecoris hydram amputat ferro: capita repente repululāt: quia fomes ip se relinquitur. Dum vero absummit igne: quia fomitem prorsus extir pat nihil inde renascitur. Iubet apud Platonē socrates in phœdone ne voluptatis corporalis gratia ab alia quadam corporis abstineas volu ptate. Alioquiu pro vna multæ subito renascūtur. Immo rationis gra tia præcepit vt a voluptatibus abstinere conemur. Sic enim solum pos se ait vicia funditus extirpari. Finem epistolæ iam imponā si prius vnū hoc admonuero vt vide licet meminerimus: si beluæ in nobis sunt mul tæ nimirum esse animas apud Platonem ab homine in beluas trāsmi grare. Sane fomites quosdam & affectus bestiarum ab initio in nobis habemus. Quos vbi diu temere nutriuerimus vel consopitur quodā modo ratio: vel sub iracundie concupiscentieqꝫ specie vigilat. Quo cir ca sub ipsa hominis pelle homo ipse videtur in bestias ꝑtrāsisse. Hinc socrates inquit phœdro. Considero equidem meipsum phœdre vtrū ego sim bestia quæbam typhone multiplicior ardentiorqꝫ & furiosior. Siue placatius quoddā & simplicius animal diuinæ cuiusdam & mitis sortis id est trāq uillæ intelligētiæ particeps. K'lis Iulii. M.cccc.lxxxvii.

Solus oīa possidet qui a nullo p̄ter deū pœnitus possidet.

Marsilius Ficinus Hieronymo Pasqualino carissimo compatri suo Salutem dicit.

S I cupis possidere q̄ plurima: da operam vt nihil pœnitus te pos sideat. Nisi em̄ teipsum habueris: ꝑ quem sis alia possessurus ni hil prorsus habebis. Hinc fit vt omnes homines egeant semꝑ: omnes continue doleant. Quia videlicet seipsum quisqꝫ secum omnia iam diu temere nimium & amisit & ꝑdidit: quādo dam ipse raptus fu it: dum palam capere niteret̄. Solus & alterius simul & suiipsius esse ꝑt qui soli se illi dedit: qui ideo solus est omniū: quia solus est oīa. In quo dum cuncta quis repperit: repperit etiam seipsum tanto seipso ꝑfectio rē quāto ꝑfectior est ille q̄ ipse. Sicut qui seruo seruit seruus est & tur pissimus & miserrimus. ita qui omnium seruit dn̄o quodammodo sit dn̄s oīm. Solus libere seruire videt̄: qui libertati obsequit̄ infinitæ. Ibi seruitus libera est vbi immēsa libertas. i. deus quicquid seruile violen tumqꝫ cogitari potest ꝓcul expellit.

Cum primū fatum impugnare nitimur expugnamus.

Marsilius Ficinus Francisco marescalco Ferrariensi. S.D.

Q Væris optime mi compHilosophe quatuor. Primum quidem quō valeam. Valeo equidem Marescbalche sicuti volo postq̄ cœpi vt valeo: ita velle valere. Secundū vero. Qua ratione phi

losopher. Hac potissimum ratione philosophor: ut quandoquidē res ipse aliter voluntatem non sequuntur meam ego saltem voluntate res sequar. Sic em̄ voluntati sequenti res obsequunt̄. Tercium: quantū te amem. Si quis modus adsit amori: aut si qua certa libere voluntati mē sura: metire Francisce amorem erga me tuum. Ita forsitan & meum erga te metieris. Quartum: quid componam. Compono librum de prouidentia dei & humani arbitrii libertate: In quo agitur contra astrorum necessitatem factumq́ꝫ astrologorum. Atvero dixerit forte quispiam fatui esse contra inexpugnabile fatum velle pugnare. Ego vero respondeo: tamfacile posse hoc impugnarit: ut quando quispiam impugnare voluerit: tunc primum eoipso ꝙ vult expugnet. Nempe cœlestium sperarum motus nunq̄ꝫ altius mentem attollere potest q̄ꝫ ad speras Nunc vero qui disputat contra illas eas iam transcēdisse videtur. Atq́ꝫ ad ipsum deum liberumq́ꝫ volūtatis arbitrium accessisse. Quasi nō cœlesti fato coactus fuerit: sed a supercœlesti tum dei prouidentia tum mentis libertate ꝑductus. Præterea cum actio quœlibet aduersaria & ut ita dixerim ꝑemptoria a contrario quodam in contrarium ꝓcedere soleat: nemo audeat confiteri voluntatem ipsam disputationemq́ꝫ fatę violentiæ siderum repugnantem ad siderum violentia ꝓficisci. Immo ab ipsamet ꝓuidentia libertateq́ꝫ manare intelligamus: cuius gr̄a dixerimus cōtra fatum. xxviii. M. cccc. lxxvii. Florentiæ.

Multos habet seruos qui multis seruit.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo Veneto. S. D.

p Hœbus capella & Frācíscus esiēsis: pamphilusq́ꝫ medicus platonis nostri libros quos iam diu omnes: e græca lingua transtulimus in latinam a nobis poscūt. Tu sicubi forte hos egregios viros offenderis: nostro nomine iubeto: traductionesq́ꝫ hoc mense mitti nō posse dicito. Vides Bernharde quāta libertate agam tecum: Videor em̄ modo nescio quo pacto imperauisse. Sed tu mi bembe in causa es. Nam talem te singulis præstas: ut qui libertate fiduciaq́ꝫ maxima nō vtatur tecum proculdubio seruilissimus diffidentissimusq́ꝫ omniū videatur. Tu quidem dum cæteris libētissime seruis: interim maxime dominaris. Cæteri vero cum maxime tibi dominari videntur: tunc seruiunt libentissime: nulla facilior: ꝑstātior: securior dominatio q̄ꝫ amatoria. Nulla actior: iocundior fœlicior seruitus q̄ꝫ voluntaria. K̄lis Augusti. M. cccc. lxxvii.

Amicicia inter hoīes nisi afflante deo cōflari nō pōt:

Marsilius Ficinus Florentinus hermolao barbaro Veneto. S. D.

s Cripsi superioribus diebus epistolam quandā de amicicia vera breuiter disputantē. Quā nō ad vnum quendam meorū potissimum: sed ad cūctos pariter amicos sine certo titulo dirigebam. Reddita mihi est paulopost elegans epistola tua latinissime bar-

bare. Quæ quidem vera amoris esca.i. amore ipso me capit: & captū ꝓuocat ad amandum. Atq; ita amandū vt quod multorum erat futurū vnus ipsa iam habeas. Siquidem disputationem nostrā de amicicia vera meos omnes iamiam salutaturā ipse tibi præcipue subito vendicasti vt quod cunctis inscribendum fuerat: soli inscribatur hermolao. Ergo quemadmodum nuꝑ dum scribo ad omnes: ad vnū scribere in primis adducor post hac in oībus meis amādis vnū hunc in primis amabo.

Marsilius Ficinus cōphilosophis ꝑcipue hermolao barbaro. S. D.

a Micitiam omnes cōmuni quadam notione vnionem aliquam esse definiunt. Cum vero non aliter vnio esse queat nisi ad vnū merito quærendum videtur quid nam vnum illud sit ad quod duo aliqui cōspirantes: amici fiunt atq; dicuntur. Nunquid necessario amici sunt illi: qui opinantur idem? Nequaq;. Possumus enim idem in plerisq; rebus tam humanis q̄ naturalibus opinari & tamē inuicē nos odisse. An forte beniuolentia: nō in opinione: sed in voluntate cōsistit? Puta vt illi dumtaxat: qui volunt idem: dicantur amici? Neq; id quidē Immo ob hoc ipsum nascuntur inimicitie: q volumus idem. Sæpe qui eūdem vel thesaurum vel dignitatis gradum: vel artis honorem expetunt sibi inuicē inuident & irascuntur & dimicāt. Dixerit forte quispiam discordiam eiusmodi inter homines ob hoc exoriri: q finita quedam cupiūt bona: quædam alter possidet vel nullo modo vel nō æque alter possidet. Si qui vero reperiantur: qui idem bonum: quod & infinitum sit appetāt: cum illud nusq; impediri possit: quin passim exuberet in immensum: eos nullis inter se inimiciciis cogitari. Amicitiamq; inter illos esse qui bonum idem: infinitum volunt. At vero neq; istud quidem sufficere ad beniuolētiam mihi videtur: omnes enim naturali quodam instinctu eiusmodi bonum optant. Vnde fœlices esse volumus cūcti. Nō tñ nos inuicē cūcti diligimus. Vbi nā igit̄ beniuolētiā ipsā repiemus: q nihil est aliud q̄ velle bonū: nisi circa bonū ipm q̄d est oē bonū. i. deū eā repiamus? Certe nō alibi. Cæterū hūana voluntas erga deū duobus ꝑcipue modis quātū ad ꝓpositū spectat: affici pōt. Aut em̄ accipe cupit inde: aut dare. Prius q̄dē instinct⁹ cōis naturalisq; est oībus. Si q̄dē oēs adeo q̄ꝑlima exoptamus & petimus. Sed nō ob hoc ipm deū hoīesue diligim⁹. Instinctus alter nō eque cuiuslibet eē videt̄ Nēpe pauci ad modū repiūt̄: q deo seipsos secūq; oīa dedāt. Immo vt recti⁹ loq̄r deo reddāt. Nihil em̄ q̄d nō ab eo accepim⁹ vel sum⁹ vel possidem⁹. Quisq; seipm deo reddit. i. oēm cogitatōis affectū actōis nixū effectūq; cōuertit in eū: hic soli⁹ dei ipsi⁹ grā deū amat: ac cætera diligit ꝓpter deū. Sane van⁹ forme corpalis amator ob hoc ipm diligit corporis speciosi picturā q̄ ipsā substātiā corpis amat. Ita ver⁹ piusq; amatores creatas n̄ ob aliā diligit rōẓ: nisi q̄ creator̄ dei quē amat vl' imagies sūt vl' vmbre. Et q̄to siliores appēt tāto mag⁹ admirat̄ & laudat. Similime

vero diuinæ mentis sunt: mẽtes deo præ ceteris deditę. Quobrem eiusmodi mentes inextimabili quadã amoris flagrantia & dulcedine & ad deũ & inuicẽ prorsus afficiuntur. Dum se tum illi sponte reddunt tanq̃ patri: tum sibi mutuo libentissime dedunt tanq̃ fratribus. Cæteræ quæ inter homines amicitie nuncupant̃: nihil sunt aliud q̃ rapine. Vera charitas: sicut paulus inquit apostolus non quæ sua sunt: sed quæ alterius quærit. Et si honestis q̃tidie amicitie vocabulis magnifice gloriamur. tamẽ quisque nostrũ vt plurimũ talis est: vt nõ aliũ queq̃ respiciat: sed seipsum. Non eñ hic reuera se tradit illi: sed accipere potius studet ab illo vel voluptatẽ vel vtilitatem quandã: siue ad externa corpusq̃ siue ad animũ id attineat. Deniq̃ vt summatim dicam solus ille vir verus legittimusq̃ amator est appellandus: qui intelligit in omnibus bonis quæ passim sibi offerunt̃ & placent: nihil: reuera aliud sibi placere: q̃ diuinũ ipsum bonũ ex q̃ & p quod cuncta sunt bona. Ideo q̃ in iis omnibus ipsum amat in ipso diligit omnia. Ita vt neq̃ ipsemet sibi sit dilect⁹ nisi in eo p quẽ hoc habet vt si diligendus. Cunctos quidẽ pro viribus curat homines tanq̃ eodem secum patre creatos. Quosdam vero ante alios elegit: tanq̃ patris illius similiores: quibus cum & cælestẽ in terris & supcœlestem in cœlis vitã agat. Inter hos solos vera est amicitia. i. ab vno & in vno deo vnio vera. Quippe vera stabilisq̃ inter plures vnio nisi per vnitatẽ ipsam eternã effici nequit. Vera autem vnitas & eterna est ipsemet deus: qui solus est vera simplicitas & immẽsa potestas. Ergo hi soli libere cum propheta clamare posse videntur. Ecce q̃ bonum & q̃ iocundum habitare fratres in vnum.

Fortuna neq̃ benefacere potest malis neq̃ malefacere bonis.

Marsilius Ficinus Antonio Hyuano Serezanensi. S. D.

[f] Iquẽ videris incurabili morbo corporis laborantẽ: variisq̃ diuersorũ membrorũ doloribus cruciatum inuidebis ne illi delicatas dapes: ministrorũ turbã. Strata mollia. Purpurã cubiculum auratũ? Certe nisi tu quoq̃ tantũ egrotes animo quantũ ille corpore. inuidere non poteris. Quicũq̃ vero voluptatib⁹: Pecuniisue aut gloriæ vel imperandi studio seruiunt: insanabili quodã animi morbo & multiplici dolore p̃munt̃. Quisquis ergo his inuidet nihil videt. Quãobrẽ ceci maxime omniũ illi mihi videntur qui fortunã ideo cecam ducunt: quia vel benefaciat malis: quib⁹ reuera nihil est bonũ: vel malefaciat bonis: quibus deniq̃ nihil est malum. Qualis enim in se quisq̃ est: talia cuiq̃ sunt quæ accipit. Soli inter homines rationis oculis capti sunt: q nõ vident: q̃ mirabili rõne singulæ mundi partes disponant̃ & moueantur: soli fortunæ cuidã vt ita dixerim & iniusticie summæ subiecti videntur: qui vbi exactissimus ordo rerũ infinitã indicat auctoris potentiam & sapientiã & iusticiã: ipsi vel in rõnalẽ putant imperare fortunam vel de diuina gubernatione quasi minus iusta quærunt̃.

Matrimonii laus.

Marsilius Ficinus Anthonio pelocto poetæ & amico egregio. S. D.

q Vod ad matrimonium iam diu animum applicueris mi Pelocte nō summopere ꝓbare nō possum. Sic homo tanq̄ diuinus humanā speciem seruat quadam successione ꝑpetuā. Tanq̄ gratus reddit naturæ quod mutuo accepat ac sepe cum fenore. Tanq̄ foelix verusq̄ soluptor imaginem sui viuentem sculpit in filiis. Caram præterea vitæ societatem & fidam rerum custodiam hac vel solum vel maxime rōne cōsequit̄. Habet insuꝑ domesticam remp. in qua gubernanda prudentiæ omniūq̄ virtutum vires exerceat. Parat etiam maximū præsidium senectuti quā vel in vxoris dilecte gremio vel in filiorū nepotumq̄ vlnis vel in affiniū officio ducat securiorem. Deniq̄ vxor atq̄ familia vel laborū nobis est dulce solamē vel saltē summa quædā ad moralem philosophiam exercitatio. Q̄obrem socrates multo magis moralem ab vxoribus disciplinam q̄ naturalē ab anaxagora vel archelao: se didicisse confitebatur. Quis nesciat creato qnondam homini nihil prius antiquiusq̄ a deo præceptum & institutum q̄ matrimonium: Id q̄ & inter sacra misteria numerari & apud omnes gentes summopere celebrari: Hoc semper & honorauere potentes: & sapientes nō cōtem ꝑserunt. Vtpote qui videbant ad res quidem agendas: conducere. Literas autem si temperate viuas & parce tempus expendas: nō impedire. Plato noster q̄ in iuuentute quodammodo neglexerit matrimonium tandem in senectute penitentia ductus sacra de naturæ fecit: vt ob eam rem se apud vulgus a crimine tum obmissi matrimonii tum sterilitatis absolueret. Statuitq̄ in legibus suis: qui vxorem non duxerit eū ꝑcul ab omnibus publicis muneribus & honoribus segregādum. Publicis aūt oneribus grauiusq̄ cæteros ciues esse premendum. Mercurius trismegistus eiusmodi homines inquit & humana lege infoelicissimos: & lege diuina tanq̄ steriles siccasq̄ arbores iudicari Ab hac tamē lege duo tantū genera hominū videntur absolui. Aut qui ob quandā naturæ imbecillitatem ad hoc ineptissimi sint. Aut vnice sesꝑsos mineruę tanq̄ vxori data fide deuouerint. Illos quidem excusat ipsa natura: Hos autem casta forsitan accusaret minerua: si venerem sequerētur. Pelottum vero nostrum: si forte matrimonium neglexisset improbasset: certe natura quæ hunc robustum peperit & formosum. Ac si minerua cui iam diu seruit forsan culpare temperauerit: q̄ musis misceat venerē apollo statim mercuriusq̄ defendent. Nempe dicent: peloctum plura melioraq̄ carmina post himenea sacra musis q̄ antea dicauisse. Deniq̄ sublimes iubebunt ad sidera tollere vultus. Vbi & phoebus musarum dux & mercurius harum comes: mediam ducunt venerem: amoris & musicæ matrem: quisq̄ pene cum illa vt ita loquar passibus gradiunt̄: neq̄ vnq̄ ab ea longe discedunt. Verum mittamus in presentia fide

ra: redeamus ad homines. Video te post hac Anthoni apud familiares tuos sæpe hunc in modum pro re vxoria declamantē. Homo vel solus vel maxime oīm est animal vt dicunt philosophi sociabile. Cui ad hoc ipsum soli sermonis condendarumqꝫ legum est a natura tributa facultas. Vt quicunqꝫ solus vixerit intelligat: se aut forte maius aliquid homine esse: aut proculdubio minus: si quidem phenice rarior est: qui inter homines vires humanas transcendat. Hic ergo præ ceteris humanitatis fungetur officio qui cōtinuam: domesticam: indissolubilem inierit societatem. Cuius commertio publicam ipsam generis humani societatem & seruare nitatur & gubernare ꝑdiscat. Nempe quemadmodum ex domibus ciuitas ita ex rei familiaris disciplina reip. peritia constituitur. Nesciet regere ciuitatem qui domum gubernare non didicit Non amabit patriam: qui vel bona illius vel mala parum ad se pertinere censebit. Non curabit forte seipsum grauioribus imbuere moribus qui cum solus: non sit familiæ bonorum morum præbiturus exemplū Ocio & licētia quadam negligentior quotidie deteriorqꝫ euadat quisquis in re familiari non fuerit occupatus. Nesciet vere quemqꝫ stabiliterqꝫ amare: qui verum indissolubilemqꝫ amorem cōiugis & filiorum non experitur Non discet pati foris & superare ferendo: nisi qui domesticum habuerit patientiæ ꝑceptorem. Non discet hominum misereri: qui vel coniugem vel filium nunqꝫ senserit lamentantem. Si quidem mens non ignara mali miseris succurrere discit. Quod vero omnium deterrimum est: is cui neqꝫ sit suis prospiciendum: neqꝫ pro suorum salute deus sæpe vocandus humanas magna ex parte negliget leges & homines ipsos cultumqꝫ diuinum. Deniqꝫ difficilimum erit non exuere hominē: nisi legitimum matrimonii pallium induerimus. Qꝫobrem si vultis amici homines esse si filii legitimi dei: legitime genus hominū augete: & tanqꝫ deo similes instar dei: filios nobis similes procreate nutrite: regite gubernate. Mementote præterea in re familiari diligentissime gubernanda: vos ipsos colere. Reip. terrenæ & peritiā discere & assequi dignitates: cœlestis reip. munera ꝓmereri.

Philosophia sapientiam gignit. Sapientia parit fœlicitatem.

Marsilius Ficinus Bastiano Saluino Amitino suo. S. D.

v Bi nos diues potensqꝫ iuno non audit haud prius nobis culpā desunt parceqꝫ numen illud experiamur quod quia viget vbiqꝫ: affatim adest omnibus qui eidem adesse volunt. Audit hominem nondum vocantem. Exaudit quemlibet rite precantem. Totum igitur auxilium saluine nostrum nobis est a minerua petendum. Quo possimus quandoqꝫ nos tollere humo: superasqꝫ euadere ad auras. Nempe solum id numen ad ethereum mundi caput hominem potest attollere: quod ipso summi Iouis est capite natam. Quoniam vero non exaudit quemqꝫ: nisi rite præcantem: conemur amice pro viribus recte hinc au-

xilium petere. Quis nam sapientiam recte adorat: nisi qui sapiẽter? Sapienter autem hanc solus adorat qui poscit a sapientia sapiẽtiam. Non possumus nisi per illam quicq̃ vel ab ipsa vel ab alio petere sapienter. Non possumus quicq̃ ab ista sapienter petere nisi illam. Hoc nos docuit Socrates vir omnium appollinis iudicio sapientissimus. Quippe qui vt Plato in phædro recenset: in quotidianis præcibus suis: solam a deo sapientiam exoptabat. Sciebat enim vir ille dicimus insipientibus quidem vel quæ bona vulgo videntur: esse mala. Sapienti autem etiã quæ mala dicũtur bona tandem euadere. Fœlix cui bene succedũt omnia. Soli autem succedunt bene: qui bene omnibus vtitur. Solus bene singulis vtitur: vi & suiipsius & aliorum vires a sapientia didicit. Fœlices igitur soli sapiẽtiæ sacerdotes. Qui vel in ipsa humana (vt ita dicã) miserias sunt beati. Cæteri vero vsq̃ adeo sunt infœlices: vt in ipsa etiã humana fœlicitate sint miseri. Hinc quanta legitime philosophiæ dignitas & diuinitas sit apparet. In hac enim maxime consistit pfectum sapientie sacerdotium. Veruntamen adeo indigne impieq̃ vulgo tractatꝰ: vt ii qui soli vere sapiunt & a quibus cæteri id ipsum habent: vt aliquid sapiant: maxime omniũ desipere iudicentur. Preterea male putẽtur sentire de deo apud illos qui a philosophis deum colere dedicerunt quãdo philosophorum rationibus intellexerunt deum esse quem colant. O falsissimum vulgi iudicium. Tunc democritum philosophum putauerunt insipientem cum maxime sapiens factus cœpit mortalium insipientiam deridere: & ab hyppocrate medicorum sapientissimo iudicatus est oim prudẽtissimus. Tunc socrate diuinũ quasi male de diis sentientem cõdemnauerũt: qñ ab ipso eorũ deo: vtpote qui rectius q̃ cæteri de deo sentiret: sapiẽtissimus est appellatus. Sed rideat insanũ vulgus vt libet: rideat philosophos vt insanos & impios. Interim philosophi & flebilẽ vulgi risum vna cũ heraclito lugeãt: & ridiculũ fletum cum democrito rideant.

Non est sanus cui salubria displicẽt.

Marsilius Ficinus Iacobo bracciolino poggii oratoris filio paternæ artis heredi. S.D.

I Egẽti mihi nup philosophicã quãdã plutarchi platonici ep'am ad Traianũ impatorẽ venit in mentẽ subito bracciolinꝰ. Quippe cui sciã optima quæq̃ valde placere. Atq̃ in hoc ille mihi maxime placet? Q̃ď nihil laudat: nõ bonũ. Nullũ bonũ nõ maxie laudat: Nullũ certius apud medicos sani gustus inditiũ: q̃ si illa q̃ salubria sũt eadẽ & suauia videantꝰ. Atq̃ cõtra: q̃ ledũt p'imũ eadẽ & offendãt. Sed accipe iam philosophicã impatoriãq̃ ep'am. Quæ quidẽ phemiũ est libri plutarchi de politica & impatoria institutõe ad traianũ impatorem. Quem librum Policrates pene ad verbum traduxit. Plutarchus Traiano. S.D. Modestiã tuã nouerã nõ appetere principatũ Quẽ tñ semp

morum elegantia mereri studuisti. Quo quidē tanto dignior iudicaris quanto a crimine ambitionis videris esse remotior. Tuæ itaq; virtuti congratulor: & fortunæ meæ. Si tamen recte gesseris: quē probe meruisti. Alioquin te periculis: & me detrahentiū linguis subiectū iri non dubito: Cum & ignauiam imperatorū Roma nō ferat: & sermo publicus delicta discipulorum refundere soleat in præceptores. Sic Seneca. Neronis sui culpa detrahentiū linguis carpitur. Adolescentū suorū temeritas in quintilianū refunditur. Et socrates in pupillum suum dementior fuisse culpat. Tu vero quid vis rectissime geres: si non recesser a te ipso. Si primū te composueris. Si omnia disposueris ad virtutē: recte tibi procedent vniuersa. Politice constitutionis morūq; vires tibi descripsi. Cui si obtemperas: plutarchum viuēdi habes auctorem. Alioquin præsentem epistolam testem inuoco: q in pernitiem imperii nō pergis auctore plutarcho. Vale.

Marsilii Ficini Florentini disputatio contra iudiciū astrologorum

Marsilius Ficinus Francisco Nyppolito Gazolti comiti Viro clarissimo. S. D.

S Cripsi librū contra vana astrologorū iudicia. Mitto ad te pœmium: Reliquū mittam cū primum Scriba noster exscripserit.

Qui singula necessario fieri a stellis affirmant: tribus potissimū pnitiosis erroribus & inuoluuntur ipsi & vulgus inuoluunt. Nā summo & omnipotenti deo quantum in eis est propriam rerum auferūt puidentiam absolutumq; mundi totius imperium. Angelis vero: q ita apud illos cœlestia mouent vt omnia inde hominum scelera. Omia mala bonis. Omnia bona malis proueniant iusticiam adimunt. Hominib⁹ deniq; qui non minus: q bestiæ vt illis videtur huc & huc impelluntur auferunt libertatem: omniq; priuant tranquillitate. Si enim bona pmittunt quod raro vix & obscure admodum facere consueuerunt: vt plurimum: maximis illa difficultatibus implicant: vnde fit vt nobis minime prosint. q si aliquando & id quidem rarissime absq; summo labore vētura pnunciant: inde vani superbi negligentesq; reddimur: Atq; si casu quodam: vt pmiseruut: euenerit minus grata puenit diu expectata voluptas. Si vero minantur mala: quod multo sepius accidit: mala vl sero futura diu anticipamus vel nunq; futura miseri fingimus patimurq; fingendo. Deniq; si fata vitari non possunt frustra puidentur & pdicuntur Si possunt aliqua ratione vitari: falso ab astrologis necessitas fati defenditur: fortasse dicent vt arbitror: hoc quoq; in fatis esse vt aliquid e multis præsciatur interdum & caueatur. Sic igitur inter parcas cōtrouersia erit: vt alia vulnerare hominem statuat alia protegat. Sed demus hoc in præsentia illis si placet ne cui forsan pertinacissimi videamur. Nunq; tamen alicui concedemus. Illud quoq; in parcarum decretis consistere vt multi non credant illis: multi insuper contradicant. Quomodo eniȝ fa-

tum Marsiliū nunc impellit vt pro ingenii viribus fato repugnet. Qui certe non fati ipsius vi: sed potius contrarii alicuius vel saltem superioris virtute nunc inuebitur contra fatum. Necessitas eñ ipa omnino sibiipsi repugnare nō potest. Vt esse neget necessitatē atq3 suo instinctu aculeis q3 se perimat. Quid nam vulgatissimū illud sibi vult. Fatis agimur: cre dite fatis. At qui si diligentius rem ipsam consideremus non tam fatis ipsis q3 fatuis fatorum assertoribus agimur. Non credetis mihi credite fatis: si fatuis non credetis. Qui obscuris non vera vt de sibilla dicitur: sed falsa inuoluunt. Ac de singulis hominibus non propria prædicant: sed cōmunia cunctis. Homines loquacissimi in mediū tot adducunt vt non mirum sit si inter multa mendacia aliquando casu in verū aliquod incidunt. Sapere volunt aliis cum ipsi sibi minime sapiant. Opere pretium est cōsiderare q3 inopes: ipsi sint q3 sordidi: q3 in negociis suis infortunati. In rebus agendis imprudētes atq3 inepti. Si forte mercaturā exercerent multominus q3 cæteri mercatores euentum præuident mercaturæ si medicinā minus q3 cæteri medici mediū ac finem morbi præsagiunt. Ac pessime omniū corpora curant & cum diuinitationē pfitean tur ipsi inde casu viuere passim videntur & cadere. Surgite igitur philosophi præcor: surgite omnes libertatis tranquillitatisq3 pciosissime cupidi. Eia agite iam accingite vos clipeo palladis atq3 hasta. Bellum in præsentia nobis imminet contra nefarios gigantulos illos qui et futurorū præscientia deo prorsus immenso se equare conantur: & fati cœlest' defensione supercœlesti deo qui est summa libertas liberū imperiū auferre Sed qui tam superbe ad superos ascendere moliuntur miserabiliter pcipitabuntur ad inferos Porrige manum nobis ex alto deus omnipotēs Vires tuis militibus subministra. Tuū istud defendere imperiū. Nunc aggredimur: succurrite numina quæ circulos rotatis ethereos succurrite iusticiam vestrā excusaturis aduersus impios hostes qui extremæ cuiusdam iniustitiæ nos accusant. Faue tu quoq3 nobis o genus hominū sine inuidia. Nempe tuam istam omniū preciosissimā libertatē trāquillitatemq3 tuemur. Vt postq3 de diuinatoribus non diuinis sed valde pfanis qui tamdiu suis nos præstigiis mācipent: triumphauerimus libere bere tandem clamare possimus. Impietas ergo pedibus subiecta vicissim obteritur nos exequat victoria cœlo.

Prohemium Marsilii Ficini in opusculū eius de vita Platonis ad Franciscum bandinum.

n Atus ē mihi nup in ipo omipotētis xpi natali. Plato quidē Bādine magnanime q q3uis auo illi suo patriq3 nostro platoni lōge sit iparvidet tñ nescio quōvt cūq3 pt indole similis. Ad hūc ego cōuersus o plato inq3 patrias ne auitasq3 sedes repetes athenarū. At ille repente o fatū exclamauit iniquū. Nulla mihi prohdolor: nulla vsq3 restat patria domus. O ferrea secula qbus mars ille seuissim' atticas diru-

it pallidis arces. Non igit̃ in miserã græciã sed in pannoniã. Marsili me conferã. Ibi em̃ floret magnus rex ille Mathias q mira quadã potentia sim[illegible] & sapientia fretus certis relabentibus annis edem potenti sapientiq́ palladi hoc ẽ græcorũ gymnasia reparabit. Ibidẽ p̃terea penes regẽ ipsum pannoniæ fœlicissimũ fœliciter viuit: bãdinus ille meus. Qui diui platonis natalia quondã florentiæ suis sumptibus & apparatu regio celebrauit in vrbe: atq́ etiã extra vrbẽ: dũ conuiuiũ idem apud clarissimos medices nostros instauraret̃: primus interfuit. Ibo igit̃ iam celer & alacer in Pannoniã ad amicos. Deniq́ huic ipe inq́.i.decus.i.nostrũ melioribus vtere fatis.

Montes non seperant animos montibus altiores.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendo in christo patri domino Nicolao batoreo episcopo Vaciensi pannonio. S. D.

c Vm accepi tuas bandiniq́ litteras q̃bus vehemeter suadetis: vt in pannoniã ꝑficiscar: gratissimus Mathie serenissimo Pannoniæ regi futurus: præfeceram iam quinq́ platonice sapientiæ claues: quarũ vna cæteris breuior ad vos venit. Venire aũt me difficile est Viuere deinde sub isto cœlo: forsitan difficilius. Verũ vt rectius loquar si venturus sim ad vos discedam a vobis prius oportet q̃ redeam fieri vero nequit vt ab his discedã: q̃bus cũ mihi cõciliante musa: vnus iamdiu factus ẽ animus. Ama ꝑcor: vt facis Marsiliũ tuũ te ob egregias virtutes tuas ardẽter amantẽ. Ama fr̃r Franciscũ bandinũ nostrũ: virũ ingenio magnificẽtiaq́ præstantẽ: commenda vtrũq́ si decet: Mathie fœlicissimo regi: huic nõ nihil ex officina nostra breui tempore ꝑditurum nos vt cũq́ poterit cõmendabit. Valete fœlices animi: atq́ viuite mecũ Inuitis montibus qui nos separare videntur viuite mecum fœlices animi: vel altissimis mõtibus admodũ altiores: Hoc ego sum vobis: vnus sibi quisq́ quod ipse est. Hoc mihi vos estis. quod duo sunt oculi. viii. kalendas Iunias. Mccccl xxix. Florentiæ.

PROHEMIVM QVINTI LIBRI.

Marsilius Ficinus Bernardo bembo Veneto equiti clarissimo. S. D.

l Iber epistolarum nostrarum quintus ab epistola de lege diuina exordiens eadẽ a nobis lege bembi illius nomẽ tanq́ caput suũ videtur exigere: quẽ nobiscũ: vt alibi demõstramus: lex diuina cœlestisq́ coniunxit. Tibi ergo præceteris merito fœliciter dicatus sit. Lege fœliciter.

Quintus liber epistolarũ Marsilii Ficini Florentini.

Leges diuinæ fides scientia confirmatur.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendissimis familiaribus suis. Salutem Dicit.

l Eges humanæ non aliter aut admittunẽ ab initio: aut post ꝙ admissæ sunt ꝓpagantẽ: ꝙ vel cõsuetis cõmunibusq̃ humanarũ & naturaliũ rationũ suasionibus vel auctoritate q̃dam impetatoria impetu ve armorũ: vel facilitate & cõmoditate viuendi atq̃ illecebris voluptatũ. Præterea syderuꝫ dispositio nõ aliis vnq̃ instrumẽtis ꝙ eiusmõi leges inter homines potest inducere. Q̃obrem si quã legem intellexerimus apud homines sanæ mentis & ortam aliquando & latissime ꝓpagatam: dũ ꝓbabiles illi multoꝝ argumentationes aduersarentẽ. Dũ arma potentũ contra illam vbiq̃ seuirent. Dũ palam omnibus humanæ voluptatis vsus spesq̃ ab ea prorsus auferetur legem eiusmodi neq̃ humanam esse. neq̃ a cœlesti fato pendere: sed diuinam omnino: & a supercœlesti quadam potentia proficisci necessario concludemus. Quod aũt necessaria probatione cõcluditur: Id ꝓculdubio certa scientia cõpræhenditur. Quisquis igitur eiusmodi legi: tali quondam ratione crediderit: habebit & scientiã matrem fidei & fidem scientia confirmatam. Qui talia non considerat: se ipsum considerare non potest. Qui vero considerat quidem quodammodo sed non credit: nihil credit. Quid eligãt alii nescio. Ego certe malo diuinæ credere ꝙ humane scire. Si quideꝫ diuina fides longe certior est ꝙ hominum sapientia: crudelitas illa semper vera scientia confirmaẽ Scientia hæc nõnunq̃ in credulitate vacillat. Igitur vt veri quicq̃ alicubi possimus credere: iam ipsi veritati credamus: quæ quidẽ cũ ignorantiæ falsiue nihil admittat: certe ignorat fallitue neminem. Præterea vt aliquid vsq̃ boni sperare possimus in ipso speremus bono: quod cum nihil agat mali nihilq̃ patiatur iniusti: neq̃ sperantes frustratur vnq̃: neq̃ derelinquit amãtes. Quos ipsum & vt sperarent illuminauit: & vt amarent pariter inflammauit. Motus enim ad ipsum bonum: neq̃ aliunde ꝙ ab ipso bono pendere potest: neq̃ alia ratione illuc refluere ꝙ inde ꝓfluxerit.

Nihil potest esse proprium vbi communis est animus.

Marsilius Ficinus Naldo poetæ. S. D.

r Edii nuper in cellanum Nalde meum: immo nostrum. Nihil enim potest esse proprium vbi communis est animus. Composui secunda rusticationis die argumentum in librum nostrum de religione breuissimum. Cunq̃ id ad amicos inscriberem: primus mihi venit in mentem Naldus: primus omnium a nobis amatus. Cui & reliqui hoc ipsum quod a me stabiliter diliguntur totum debent. Quippe cum in eo primum amando: cæteros amare didicerim.

Mitto igit̃ argumentū. Scripsi valde quod egerim. Scribe & tu quid agas: & quō valeas. Sed cur inquā scripsi. Et cur scribe rogaui: Epistolis tm̄ cōtenti sint: qui diligunt mediocriter: at vero neq̧ Maldus scio: quod loquor neq̧ marsilius mutuis ep̄lis cōtentus erit.

Breuiter loquendū: sed nō breuiter vel cogitandū vel amandum.

Marsilius Ficinus Anthonio byuano. S.D.

v Ides Anthoni ꝙ arguti ingenii te existimem: Quotiēs libros petis: integros argumēta mitto. Librū primo de summo bono petisti: Argumentū misi. Theologiā deinde nostrā platonicam postulasti. Dedi & argumentū: qđ paulo añ recepi. Sed vt ter argutū te id argutissimū faciā: accipe terciū argumentū in nostrū illū de religione librū quē legisti. Conuiuiū de amore desiderabas. Hic solum byuanus nō argumentū tm̄ nr̃o noīe: sed integrū opus accepit. Vtpote cui non portiuncula quædā impartiat̃ Marsiliane beniuolētiæ: sed tota in ip̄m pœnitus trāsfundat̃. Noui differere breuiter: breuiter amare nō noui. ꝙ angustus ē sermo nr̃: tam amplus affectus. Sæpe flama quæ minus spargitur: feruet ardētius.

Sacerdotes & philosophi pie loquant̃ & sentiant.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcāti amico vnico. S.D.

e Xiges a nobis mi Ioannes (vt arbitror) rusticatiōis huius nostræ primitias. Qm̄ prima quæq̧ iure optimo debeant̃ primo Scripsi nescio quā exhortatiunculā ad pietatē hodie ad familiares meos: immo in primis ad meip̄m. Nihil vnq̧ cæteris studio suadere: quod nō mihi ipse antea p̄suaserim. Sacerdotis officiū est: nihil loq: nisi quod ad pietatē cōducere videat̃. Philosophi quoq̧ p̄fessio non aliter agere ꝙ loquat̃. Non aliter loqui ꝙ sentiat. Aliter tn̄: mente sentire ꝙ sensu. Deniq̧ ne exhortationē eiusmodi scribere frustra tentauerim: lege hanc mi Ioannes obsecro diligēter. Nam neq̧ ad amicos scripsisse velim neq̧ ad meip̄m possum nisi tu legeris.

Nullum in malis refugiū est nisi ad summū bonū.

Marsilius Ficinis familiaribus suis. S.D.

t Ragrediæ miseram mortaliū sortē verissime deflent. Sors quoq̧ mortaliū tragredia verissimā peragit. Tragredia est imaginaria quædam hoīm vita. Vita hoīm tragredia videt̃ esse verissima. Mitto nunc declamatōes illas oratorum: poetarum: philosophorū quibus singula humani generis mala & incōmoda recensent̃: hoc solo in p̄sentia quāta sit generis nostri miseria paucis exprimā. ꝗ vt plurimum illi oīm maxime miseri sunt: qui vulgo vident̃ oīm beatissimi. Tria vitæ genera apud philosophos numerant̃. Prima cōtemplationi: secūda actioni: tercia voluptati tribuit̃. Quicūq̧ in qualibet harum vita habētur fœlicitate summi ii vt plurimum reuera sunt in miseria summi Sane qui in veritatis cōtemplatōne vulgo vident̃ excellere: ii sæpe maxime

omnium insolubili dubitationũ ambiguitate tenentur. Nam dum sin-
gula curiosius discere studuerunt atq; cuncta in singulis audentius pro
fiteri: merito dubitare de cunctis in singulis didicere: & cum neminem
credãt superiorẽ se habere vl' parem iam neq; habent cui credant quicq̃
neq; quẽ cõsolant o insipidã sapientiã: o scientiã insciencia omi cõfusio-
rẽ. Hãc salomõ oim diuino iudicio sapiẽtissimus afferre laborẽ inqt atq;
dolorẽ. Hanc apud deũ insipientiã existimari paulus apostolus asserit.
Hnius cogitationes apud deum vanas haberi pphetа Isaias exclamat
Hoc illis nõ imerito videt accidere: qui res veras in alio potius q̃ in ve
ritatis ipius lumine videre confidũt: pinde ac si quis mentis lumine ca-
ptus colores rerũ nõ in solis ipius splendore sed in oculi radio se credat
inspicere. Proinde q in actione primũ obtinere gradũ existimãt: pri-
mũ reuera tenent in passione: & cũ maxime dñari dicunt: tũc maxime
seruiunt. Postremo qui voluptatibus ppensius obsequũt: ii sæpi9 in
cidunt in dolores: & cũ potissimũ ingurgitare vident: vehemẽtissime
sitiunt & exuriunt. O miserã mortaliũ sortẽ: sortẽ miseria ipsa miseri
orẽ. Quoniã igit miselli cõfugiemus: vt miseriã nostrã qñq; pcul effu-
giamus? Ad phylosophiã ne illam sophistarũ curiosissimam? An ad im
periũ? An voluptatẽ? Heu nimiũ ad hæc iam totiens frustra refugimus
Siquidẽ supbior illa phia molestissimis nos questionibus implicat. Im
periũ aũt extrema quadã & periculosissima opprimit seruitute. Volu-
ptas deniq; breuis & falsa veris & longis dolorib9 inficit. Forsitã ope
præciũ erit si volumus qd sequimur assequi: vt ad illa dumtaxat q nusq̃
fugiunt: fugiamus. Nusq̃ vero id solũ potest fugere qd mouetur nusq̃
cũ impleat vniuersum. Verũ quid opus ẽ vt moueamur ad illud: quod
nõ mouet vsq;: qd vbiq; singulis adest: ne moueamur igitur: neq; circa
plurima distrahamur: sed in vnitate q̃tũ possumus maneamus: æternã
siqdem vnitatem vnamq; æternitatem non motu vel multitudine: sed
statu & vnione consequimur. Ceterum quidnam est istud? amici: Eia
dicite quid est istud? Nunquid istud est ipsum bonum? Quod vniuer-
sum implet. Nihil. n. reperiri potest: quod nõ sit ipsius boni psentia bo-
num. Hoc ipsum est: none videtis? Hoc ipsum est quod appetũt omnia
qm ab ipo sunt oia: Atq; iccirco singula per ipm pficiunt: quatenus hu
ic adherere nitunt. Bono aũt: vt mihi quidẽ videt: nõ alia rõne q̃ amo-
re boni possumus inherere. Quandoquidem hæc ipsa boni conditio ẽ
vt appetatur & appetibilis ipsius vt sit bonũ. Atq; id quod nobis opti
mũ est: cum primũ amamus: heremus. Quippe cum amor sit bonũ ali-
quod summo bono q̃ proximum: quoniam est flamma boni. Vbicun
q; vero flamma boni seruet ardentius: ibidem & boni lumẽ clarius emi
cat. Quid plura si deus est ipsum bonum: ipsa lux boni ipse boni lucen-
tis amor: amemus: o amici amemus: obsecro: ante alia bonum lucidum
lucemq; benignam. Sic. n. nõ modo nostrum amabimus deum: verum

etiam amando fruemur: si quidem deus est ipse amor: ipse amor ē deus.
Ergo in primis ferueamus illo: sine cuius calore nihil calet. Vt benigna
illius luce refulgeamus ad votū: sine cuius splendore nihil lucet. Agite
amici maneamus in eo: quod recedit nusq̄: & pmanebimus. Seruiam⁹
soli omniū domino: qui nulli seruit: ne seruiamus vlli sed omnib⁹ domi
nemur. Fruamur illo si possumus. possumus autem si volumus. Nam
volendo fruimur: volumusq̄ fruendo: fruamur inq̄ illo: quod solū exu
berat p immensum: atq̄ ita solum prorsus implebimur. Ita solum vere
pleneq̄ gaudebimus. Vbi enim bonū viget absq̄ defectu ibi voluptas
absq̄ dolore sentitur: ibi gaudium vndiq̄ plenum.

Non creauit ad parua quædam deus homines: sed ad magna.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S.D.

s Olent dyalectici dicere eam esse cōtradictionis cōditionem: vt
si quis in alteraȝ eius partem iam inclinetur: non possit eodem
momento in partem alteram inclinari. Ingenium vero meū vs
q̄ adeo distractum est hoc autumno vt neq̄ loqui velim neq̄ silere: rur
sus neq̄ agere possim neq̄ non agere. Forsitan quia duplex quodam
modo sum: qui videor esse simplex. Sed sim & duplex vt in phædro:
vult Plato: imo etiam triplex vt idem disputat in Timeo: modo quod
in me ad honestum negocium trahit: superet: semper quod id ignauuȝ
ocium retrahit & torporem. Ecce superat iam quod ad agendum inui
tat atq̄ loquendum: Itaq̄ & loquor vt cunq̄ possum & ago. Verum
surgit in nobis nescio quō statim altera questio. Quoniam iocari velim
parūper vt soleo sæpe: ac saltē ad Caualcantē meum faceti aliq̄d scribere
Atq̄ cū hoc potissimū ꝓposito sumpsi calamū: scribo rigidiora: & q̄ ly
rica vel comica tento interim elega vel tragica perago. Vis dicā ami
ce: saturnū me vnicū his temporibus elegisse in quo cunctas rigiditat⁹
suæ vires experiatr̄: Sed nō vis istud: vt video: mi Ioannes nec ego volo
Quid ergo dicemus o amice: Deū velle sacerdotes suos esse omnium
seuerissimos: neq̄ iter leuia sacra tractari: sed grauia. Hac forsitan rōe py
thagoras discipulis suis p̄cepit in symbolis. ne iuxta sacrificium vngues
inciderēt. Nō creauit ad parua quædam deus homines: sed ad magna:
qui non implentur paruis ac magna nouerunt. Imo vero solum ad infi
nita creauit eos: qui soli in terris infinitam repperere naturam: quibus
finitum: nihil q̄uis maximum penitus satisfacit.

Nullus incontinens potest sapiens esse.

Marsilius Ficinus philosophis & sophistis. S.D.

i Nter omnes animæ vires quæ in cognoscendo versant̄: supræ
mæ sunt intellectus & ratio. Infimæ vero gustus & tactus. Hæ
quidem ad naturam descendūt maxime corporalem. Ille vero
ad incorporeā ascendūt substantiam atq̄ diuinam. Quisquis igitur his

omnibus simul seruire contenderit: nimirum frustra cõtendet. Neq̃. n. supremorum radiis illustrabitur: quisquis infimorum tenebris se prorsus immerserit. Neq̃ infimorum ridiculis auscultabit illecebris: qui vera supremorum bona gaudiaq̃ gustauerit. Non attinget animus rationes rerum verissimas quæ sunt a corporibus separatæ: nisi ipse seipsum tum morum purgationem: tum speculationis intentione a corpore separauerit. Nullius existimabit quæ tempori subiiciuntur in terris: qui cœlum ipsum iam possidet: ipsamq̃: vt ita dicam: metitur æternitatem. Mitto q̃ quemadmodum oculi rubra quadam obtalmia laborãtes vel amara lingua nihil nisi rubrum sentiunt vel amarum: sic animus qui ob diuturnum amorem obsequiumq̃ circa corporea iam quasi corporalis euasit quæ diuina sunt vel nulla esse putabit: omnino vel saltem corporea iudicabit. Mitto q̃ libero & q̃ diuturno opus sit ocio ad occultissimas rerum ratiões inuestigandas. Nihil autem magis seruile: nihil magis negociosum atq̃ sollicitum cogitari potest q̃ anxia eius vita: q sensibus tanq̃ dominis seruit & pluribus & insanis. Ac dum tyrannis insipientibus mancipatur sapientiæ insuper profitetur obsequiũ. Quoscunq̃ igitur corpori stulte seruire depræhenderis sapientes esse negabitis. Quos autem esse noueritis sapientes: hos nõ serui sui corporis seruos: sed dominos iudicabitis. Anxii certe viuunt qui solis seruiunt corporis voluptatibus. Sed multo magis anxii qui voluptates infimas cũ supræmis frustra copulare conantur. Nam cum nimiũ vtrinq̃ laborent neutra ex parte vel mentis vel corporis voluptatibus perfruunt. Nullos deus reprobat magis: q̃ eos qui sordidis vitiorum vasculis nectar & ambrosiam haurire confidunt. Nullos probat amatq̃ magis: vt disputat Aristoteles: q̃ qui mentem deo simillimam imprimis colunt: & a corporis labe longe dissimili segregant diuinumq̃ lumen non nebulis obruere vitiorum: sed pura student mentis serenitate percipere. Hæc ratio & Socratem: vt opinamur: induxit: vt moralẽ imprimis disciplinam hominibus exhiberet: & pythagoram vt a sacris gymnasiis suis ꝓfanos longe propelleret. Quia sicut vas fetidum quemcunq̃ liquorem infuderis vel suauissimũ reddit sua contagione fetentem: sic mala mẽs accepta scientia malitiam parit non sapientiam. Præterea sicut aer ad lumen solis: sic mens se habet ad veritatis & sapientiæ lumen. Ergo lumẽ Ergo neq̃ aer neq̃ intellectus vnq̃ dum nubilus est: suos radios compræhendit. Et vterq̃ compræhendit subito. cum primum purus & serenus euasit. Huc tendit Platonis illud: in epistola ad syracusanos. Qđ diuinũ est inquit dici non potest: quemadmodum cætera quæ discuntur. Sed ex diuturna circa diuina ipsum consuetudine vitæq̃ similitudine: subito quasi ab igne scintillante lumen effulget in animo: seque ipsum iam alit. Quid igitur tot lucubrationibus incumbitis: O phylosophi. Quid tam longis disputationũ ambagibus opus ẽ Sophistæ: Vni

ea:nōne videtis? Unica ad lumen ipm via nobis est ipsa serenitas. Heu frustra sæpe cōfiditis in puro purum (quod Socrates damnat) attingere. Heia discite a Platonico Galieno impossibile esse animā sanguine & adipe suffocatam cœleste aliquid cogitare. Discite rursus a Pythagora & Platone: sapientiā mentis nihil aliud esse: q̄ summi ipsius boni lumen p animos vere bonos tanq̄ specula quædā purissima vbiq̄ diffusum. Ergo cum primū boni pœnitus euaseritis: summi ipsius boni splēdore hoc est sapientia refulgebitis. Sol cœlestis qui oculos animaliū generat rerumq̄ colores idem aptis purisq̄ oculis colores ostēdit. Sol supcœlestis: id est veritas ipsa res veras pcreat atq̄ mentes. Sol idē res veras puris ad ipmq̄ cōuersis mentibus patefacit. Purgate rōnis oculos ab omnibus corporis huius noxii sordibus. Auertite mentis aciē ab infimæ vmbra materiæ. Conuertite intelligētiæ interioris aspectum ad lucē ipsam forme supnæ. Vnde primū materia satis iam pparata corporeis formis repente formaţ: inde mens parata sufficienter statim in corporeis formis afficiţ. Et q̄ claris illustraţ radiis veritatis: tam vero gaudio abūde pfundiţ.

Philosophi sæpe dum discunt curiosius disputare interim cōsultare dediscunt.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S.D.

q Vid nam ais o vir in rebus tm̄ nostris delicatissime? Obrui ne te his diebus a nobis quæreris copia lr̄arum? Ha quid agis mi Ioānes Ferto pcor leuiora hæc: æquo si potes animo. Q n nos multo ferimus grauiora. Cur te turbo numero lr̄arum? Quia videlicet ipse nimia cogitationū turba cōfundor. Ita solent: qui ocio nimio redduntur negociosissimi. Præstat aūt opprimēte ocio negociosum esse: q̄ præmētibus negociis ociosum. Consule comphilosopho illi nostro quid potissimū i sua causa sit acturus. Ignosce amice philosophis. Nā sæpe philosophi dum discunt curiosius disputare: interim cōsultare dediscunt.

Solitudo philosophis: nō remissio mētis: sed intētio eē solet & debet.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto. S.D.

s Ecessi nonis septembribus in montē celanū nostrū pcul ab vrbe remittēdi imo potius intēdendi animi gr̄a. Nā solitudo philosophantibus nō tam remissio mentis q̄ intētio esset & solet & debet. Hic Bernarde qua die accepi expectatissimas lr̄as tuas paulo añ scripserā: nescio qd: ad familiares meos: forte tragicū magis q̄ philosophicū. Sed qualecunq̄ id sit frustra esset ad meos scriptū: nisi Bembo meo imprimis trāscriberet. Quicquid vero Bembo diciţ phœbo quoq̄ capelle: &. M: Aurelio dictū existimamus. Cum in vrbē rediuero: vbi illud reliqui: volumen in quo nostra illa decem sunt argumēta: quæ desiderat phæbus: dabo operam vt illi argumenta eiusmodi tran

scribant. Siue me tibi nunc cōmēdauero mi Bernarde: intellige beroē illum nostrū Ioannē Caualcantē sub Marsilii nomine cōmendatum. Siue dixero Vale. Intellige tibi sub Marsilii verbis ab beroe ꝓsperam valitudinē exoptatam. Cura vt valeas. At video Bembū meū neq3 posse neq3 velle absq3 delitiis suis bene valere. Bernarde Landinus & Bracciolinus tui tibi bn̄ valent. Igit̃ bene vale.

Propbanis sapiētia nō concedit̃.

Marsilius Ficinus Laurētio Bonincōtro Astronomo & poete. S.D.

s Oles sæpenumero dicere Laurēti nō posse boīes impios vnq3 astrologos veros euadere. Quod quidē mibi quoq3 videt̃ esse verissimū. Nam si cœlū dei ipsius est templū: cōsentaneū est: ꝓpbanos bomines procul a cœlo cœlestibusq3 arcanis expelli. Præterea nō solum astronomiā: verum etiā sapientiā oēm a barbaris descendisse. Plato noster cæteriq3 grecorū sapiētes ꝓculdubio confitent̃. Cōptum vero babemus solos apud barbaros sacerdotes: pbysicas: matbematbicas: metbapbisicas sciētias tractauisse. Vtpote qui sciebāt sapientiam præcipuum dei donū: nō nisi mētibus maxime sacris diuinisq3 vel debere vel posse cōcedi. Hac potissimū (vt arbitror) rōne xp̄s vitæ magister ait: sacra mysteria dari quidē vulgo velata. electis autē discipulis pœnitus reuelari. Verū quid bac in re nunc denuo vltra ꝓgredior? Lege si placet quæ in eandē sententiā supioribus diebus ad pbilosopbos scripsimus & sopbistas. Adbibe bis amice lectorē: si quem reppereris: doctrinā cum ꝓbitate p̄ ceteris cōiunxisse. Dic amabo Laurēti: quem adbæc legenda nunc potissimū cogitas adbibere? Angelum ne manectum? Hunc ipm & tu cogitas video: & ipse medo bunc ante alios cogitaueram.

Omne tulit punctū qui miscuit vtile dulci.

Marsilius Ficinus Bastiano Foresio cbarissimo cōpatri. S.D.

n Emo est ex omnibus familiaribus meis qui cum altius dulciusq3 loquar dulcissime mi Foresi: q̄ tecū. Cæteris em̄ lingua tm̄ vl' calomo loquor: tibi vero sæpe plectroq3 lyraq3. Alioqn plectra sine te mibi silent. Muta sine te mibi lyra. Age ambo mi foresi: quotiēs ad lyram canis. Cane tu quoq3 mecū. At video te dum alterā istam intētius fabricas citbaram: interea cantū sonumq3 alterius prætermittere. Inter celicolas Bastiane pbœbus pulsat quidē nō fabricat citbarā. Mercurius aūt fabricat: sed nō pulsat. Nemo igitur confidat in terris vtranq3 facultatem & fabricādē & pulsandē citbaræ pariter exercere. Si quis nobis obiiciat: illos nimium delirare: quibus nimiū agitur res de lyra. Respōdebis scio vicissim: nos ob boc ipsum: vt ita loquar: lyrare ne delyremus. Qui tractant grauia semper: ipso nimirum grauitatis pōdere deprimuntur Qui continue leuibus occupantur: merito leui qualibet aura buc atq3 illuc impelluntur. Miserenda nobis est (quemadmodum

natura nos docet) grauitas leuitati. Vt grauitas quidē quadam: vt ita dixerim: modesta leuitate: releuetur & erigatur. Leuitas aūt grauitatis stabilitate firmetur. Verū quid ago? Musicam ne accuso: nostraꝫ quasi rem leuem? cuius dignitatem siue potius diuinitatem alias: vt te nō latet: longa ep'la demostraui. Sed ne nimis forsitā īdulgere musice videamur: sūmatim ita cōcludimus. Graui q̄dē cōcentu nihil grauiꝰ. leui aūt nihil leuius. Temperato nihil posse tēperātius cogitari. Ergo salua sit semper nobis rite vocantibus cithara mediocris. Tu quoqꝫ saluus esto si modo sepe Ioannem caualcantem & Petrum nerum nostros oculos salutaueris. Ipse lucas Marsilii scriba: qui hanc epistolam transcripsi me tibi cōmenda: Atqꝫ oro: si modo tanto munere dignus tibi videor vt tantum me ames quātū ab ipso Marsilio amari te video. Patronus Forensi meus te tantū amat: quantū ipse amas amari. Vale.

Nullū cōmodius in malis remediū q̄ patiētia.

Marsilius Ficinus Bastiano Saluino Amitino suo. S. D.

V Vlgare Bastiane prouerbium habet: nihil esse difficilius patientia. Nos autem contra sentimus: Neqꝫ esse admodum difficile: quod nō sit valde laboriosum. Neqꝫ laboriosum esse quod non sit operosum. Neqꝫ operosum videri: vbi nulla opus est opera. Quo autem pacto ibi opus est opera. Vbi non agendum est potiusq̄ agendum? Patientia vero nō vt agas præcipit: sed patiaris: Quāto difficilius agere est: q̄ pati: tanto difficilius bene agere est: q̄ bene pati. Cætere quidem virtutes omnes in bene agendo versantur. Patientia vero sola in bene patiendo consistit. Quid est autē aliud pati bene q̄ passionem a malis illam nō augere? Quid autem hoc esse dicemus? Nisi velle pati quod etiam si volueris: sis passurus. Quod nisi patiare libēs omnino patieris inuitus: & nisi te duci pmiseris: traheris violentius & raptabere. O miram patientiæ potestatem virtutes quidē alie contra fatum quodammodo pugnant. Patientia vero vel sola vel maxime omnium expugnat fatum: quæ em̄ fatum immutabilia necessariaqꝫ fore decreuit. Patientiæ cum diuinæ prouidentiæ voluntate consentiens: ita quodammodo mutat vt ex necessariis faciat volūtaria: sicut qui male agit: bona sibimet cōuertit in malum: ita qui bene patitur mala sibi vertit in bonum. Nempe in præferendis malis ipse bonus euadit. Tanq̄ igne aurum: sic iste aduersitate probatur & claret. Tanq̄ veteranus miles frequenti periculorū exercitatione fit & callidus & intrepidus. Tanq̄ qui iam gustauit amara dulcia deinde sentit acutius. Vtitur iis sapientius: fruiturqꝫ suauius. Non recte æstimat quanti sit bonum homo: qui non expertus est malum. Nesciet vnq̄ frui bonis qui malis nunq̄ didicit vti. Nullius prosperitas debilior est q̄ cui videntur omnia prospere contigisse. Prudētis est & in sereno aere pluuium: & in pluuio expectare serenum. Immo nihil in caliginosa hac vita putare serenum: ni-

si sub mente serena. Continua nos extrinsecus ꝓcella ferit. Intrinsecus tantum nobis est petenda tranquillitas. Vnde calor: inde serenitas. Inde calor vnde lumen. Lumen autem non ab vmbra materiæ: sed a mentis luce procedit. Errāt amice in loquendo qui dicunt & multis malis: multas in vita hominum contingere passiones. Rectius ad modū diceretur. Vitam ipsa esse passionem quandam miseros sine vlla intermissione præmentem. Non remedia quæ ad tempus agant: sed quæ continue prosint: morbis sunt cōtinuis adhibēda. Consultare: Pugnare: Repugnare: non semper valemus. Bene autem pati possumus semper quæ semper & patimur & pati patiendo docemur. Possumus nimirū id semp: cuius potētia in ipsa volūtate consistit. Cū primū: bn̄ pati volumus bn̄ patimur: si qdē pati bn̄ nihil aliud est q̄ velle pati: Si male agimus: ꝓculdubio & mala patiemur & male. Si bn̄ patimur: bn̄ agimus. Si importune pugnabimus amice defatigabimur: & ipsa saltē defatigatiōe vel a nobis ipsi pœnit⁹ expugnabimur. Si cesserim⁹ oportune ꝓculdubio expurgnabimus. Cedit durorū corporū ictibus liqdissimus aer: redit subito aer in semetipm̄: q̄lis & an̄ fuit. Dura vero corpa collidūt̄ ꝓrsus atq; frangunt̄. Lentissima & mollissima quæq; infracta ꝑdurāt ligantq; durissima. Durissima quia cedere non nouerunt. Cedi frangi ligariq; coguntur. Ergo saluine mi fortunam vince ferēdo: & vt alia vincas (sicut cœpisti) vince teipm̄. Memento quoq; in regione hac mūdi maligna nihil intactum a malis abire. Sed sub iudice iusto: immo sub iusticia iudice: nullum bonum præmio iusto: nullum malum debito supplicio posse carere. Patiētiam vero bonum vsq; adeo perfectum esse vt absq; ipsa cætera hominum bona ꝑfici nequeant. Quæ enim ab aliis virtutibus inchoantur ab ipsa ꝑficiuntur. Vale dilectissime frater atq; vt alii te ferant: ferto alios. Ego certe quotiēs quæ me offendāt: in hoie video totiens esse me hoiem memini. Ideoq; nō nihil qd̄ alios offendat habere. Hac rōne multos fero quotidie vt multi me ferāt. Ferto etiā patiēter rigiditatē ꝓlixitatēq; nostræ huius ep̄le. Ne vel ego in cassum de patiētia disputauerim vel tu frustra nunc videaris audisse: quæ iam pridē ꝑ tua prudētia & dicere & seruare cœpisti.

Solū Mineruę templū cōtra fortune ꝓcellas hoies ꝓtegit.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

Micus ille noster binis iam litteris apud me de sua fortuna siue sorte conqueritur. Ego vna hac epistola consulo vt ad templū mineruę confugiat. Quo solo contra fortunæ procellas fulminaq; protegimur. Nescio per quem cōmodius q̄ ꝑ te epistola mugellanos montes ascendat. Si vis lege: Mitte si potes. Vale. Sed quid nā cogitasti modo: dum legeres si vis lege? Num forte permittere vt ille tua potius q̄ tu legat? Fac tandem vtcunq; placet. Ego vero nolim cui q̄ nostra placere: nisi ei viro: qui an̄ oēs mihi placet: ante placuerint.

Amicicia vera extrinsecis non eget officiis.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti Amico Vnico.S.D.

r Espondequæso Ioannes:si modo iusta rogo:cur tot iam litteris meis nõ respondes. Nescis verborum sapores tuorũ afferre suauissimũ nostris populis cõdimentum:Quid nam in acrioribus mihi dulce:Ioannes. Quid rursus in dulcioribus acre. Ioannes: An forte putas cum primum nostras epistolas legeris:respõdisse:psertim cum verbis meis affectu semper,operaq3 respondeas. Ac sæpe ante q̃ loquar quicq̃ ipse cuncta peregeris. Est ita profecto. Sed scio te vlterius processisse. Nam cogitasti primum respondere:ac etiam quid potissimũ respõderes. Vi deinde:quod & ante peruideras Marsilii cogitationibus tuis ppinquiorẽ esse lingua manuq3 tua. Ideoq3 inter animum tuum atq3 meum ministeriũ linguæ manusq3 interuenire nõ posse. Recte admodum diuinas. & ego recte diuino. Nam & tu cogitãdo: scripsisti Ioannes atq3 ego meditando legi dum scriberes. Verum vt alii etiam tua hæc legere possint quæ tu mihi responderis nunc ipse trãscribam. Ioannes Marsilio.S.D. Vetus cõsuetudo nostra Ficine iam fecit vt nihil mihi amplius afferre possis noui. Noui iamdiu ingeniũ marsili tuum. Sensum habeo omnem:verbaq3 teneo. Erraui modo. Non.n. tam consuetudinis diuturnitas q̃ initiũ ipsum istud effecit. Nempe ab ipso diuini huius amoris initio non partem mihi gradatim animi tui p temq3 subinde aliam impartisti mi Marsili:sed totum semel in me vnicũ penitus transfudisti: Tantumq3 muneris huius in alios qui abs te amãtur:effunditur:quantũ in eos ipse refundo. Quid igitur dare nobis conaris vlterius: Nihil habes omnino quod non habeat qui te habet. Ergo frequens scribendi:rescribendiq3 officium:quod inter alios est perfectioris beniuolentiæ signum hoc ipsum inter nos: si ad nos proprie referret beniuolentie imp̃fectiori foret inditiũ: Multomag⁊ tu in amiciciã nostrã loquẽdo forte delinqs: q̃ ip̃e silẽdo. Vider⁊.n.nescio qd iter nos nũeri adhuc & absentie suspicari. Ego vero simplicẽ vnitatẽ cotinuãq3 p̃sentiã q̃lis & ẽ ita cõfirmo: vt tu maxime cõfirmari desideras. Quid ergo: Nũq̃ ne mutue inter nos littere p̃ferent: Absit vt ex affluẽtissima intimi fontis abũdãtia nihil effluat vl q̃:nihil extra redũdet. Absit vt qd ardet intus nũq̃ extra refulgeat. Sed hac rõe vltro citroq3 sæpenũero & scripsim⁹ & scribem⁹:vt q̃ nr̃e mẽtes: imo nr̃a mens vicissim cogitat: & secũ ip̃a loquit̃ cogitãdo:cæteri etiã nõnunq3 vsu intelligant litterarum. sed me cupis bene valere:quod certe ante omnia cupis bene. Vale.

Qui musis abutuntur:non mel sed fel:ab earum fonte reportãt

Marsilius Ficinus Angelo Manetro Ciui Præclaro.S.D.

s Olent amice nonnulli & latini scriptores & græci qui homines litterarum admodum studio os apibus compareñt. Præterea q̃ instar apum ex multis sparsim auctoribus ceu floribus colligãt:

quod deinde capacibus memoriæ aluearibus conditum & quadã meditatione cõcoctum mellifluum paria doctrinæ eloquẽtiæq̄ liquorem Si quis autem cõparationem eiusmodi ab optimis auctoribus confirmatam: forte negauerit: hic dignus mihi uidebit: qui fel potius q̄ mel ab ipso musarum fonte reportet. Ego igitur nõ demam huic similitudini quicq̄: sed potius addam. Audisti (vt arbitror) amice: nõnunq̄: vbi apes q̄ plurimos lambunt absintbii flores. mel ibi sepissime fundere: quod summis quidẽ labiis delibatum quoddammodo dulciusculum videatur: sed ipsis subinde faucibus haustum haud quaq̄ dulce ꝑueniat: sed pene instar fellis amarum. Comptum habemus idem ferme non nullis litterarum illiconibus surconibusq̄ librorum: qui neq̄ modum habent vllum: neq̄ delectum sæpe cõtingere. Nempe quanto auidius dulcissimos musarũ latices haurire uident: tanto nescio quid amarius interim corde concupiũt. Hanc forsitan latini bilem: græci melancoliaȝ cognominant: morbum quẽadmodũ Aristoteles ꝓbat curiosorum peculiarem litteratorum. Hac salon ratione studium litterarum occupationem quandã onerasissimã appellat: addiditq̄ tristiciã ipsi scientiæ comitem. Quid igitur ad Aristotelicum illud dicemus? Sciẽtiæ arbor inquit radices quidẽ habet amaras: fructus vero dulcissimos. Profecto dabimus hoc Aristoteli: sed addemus. Fructus eiusmodi fortassis esse poma psica quorum dulcedini amarus quidã subest nucleus. Quod ergo? Musas ne detestabimur? Absit vt cœlestis nectaris: & ambrosie fontem: stigos amarosq̄ effundere riuulos opinemur. Quantũ igit̃ vsum ipm laudamus musarũ: tantũ vituperamus abusum. Quis nam maxime musis abutitur? Nisi qui aut harum vestigia temere importunæ sectat̃. Aut vulgarẽ his venerẽ imprudẽter admiscet. Aut eas a duce ipsarum appolline segregat. Non capiunt sciam insciti homũculi: sapiẽtiã ipsam insipide capessentes. Non rite camene canũt: sed silẽt potius aut stridũt: vbi petulans veneris filius interpellat. Non apte pieridũ saltat chorus: immo claudicat & vacillat: vbi dux chori procul abest appollo Proinde qui solis lumen ꝑcipe sine solis ope cõfidit: merito in tenebris curruit: nõ surgit in lucẽ. ꝙ verũ hoc & verũ illud seorsum a summa veritate disquirit: ꝓcuidubio nõ in verũ incidit: sed in falsum. Qui supnũ nectar in stygia palude quæritat: nimirũ sub vmbratili scie melle verum fel opinionis merito bibat.

Nun ꝗ aduersa reuera patimur: nisi cum patiamur & ꝑuerse.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcãti amico Vnico. S. D.

n Arrat nobis iterum dilectus amitinus ille noster longo ordine quot indies patiamur aduersa. Ego vero vtpote qui iamdiu in meipso ũm exptus. Nunq̄ magis aduersa reuera me passum q̄ cum paterer & ꝑuerse scribo ad illũ: immo & ad meipm epĩam quãdam de facilitate fœlicitateq̄ patiẽtie. In qua forte legẽda opus sit legẽ

tis audientisq; patientia. Lege hanc patienter optime mi Ioannes. Ac
i dignã existimas: quæ mittat̃ ipse mittæ.

Amicitia pfecta verbis literisq; nõ indiget.

Marsilius Ficinus Francisco Cardinali Senensi. S. D.

q Votiens venerãde pater sumo calamum: quod equidẽ tempto
quotidie: quo ad patronũ meũ aliquid scribam: cuius opera si-
ue negocio potius ociũ sum adeptus: quo multa quotidie scri-
bam. Totiens patronus ipe meus: bis me gratis admodũ clamoribus
interpellat. Coram quem quæris ad sum. Pone igitur Ficine calamum
Quid nam vllis opus est litteris. vbi veras assidue datur audire ac red
dere voces: Illos qui ipsi inter se vident̃ absentes: aliqñ psentes efficiãt
Hos vero cõtra: qui sibi innicem adsunt vbiq; forsitan abesse monstra
rent. Noli igit̃ hunc abs te seiungere calamo: cui semp te corde cõiun-
gis. Quid hic faciam: Nescio mi patrone. Dum ipse quædam erga me
cõtraria facis: ergo interim duo vicissim cõtraria patior. Tu quidẽ cal-
caribus vt curram frequẽtius vrges: atq; vna freno cohibes: vt quiescã
Ego vero siue nõ moueor: ignauus videor & ingratus. Siue moueor
insolẽs & ineptus: Verum dum te meũ sic animum distrahente: ego sic
mutuo distrahor hæc interiora: nescio quõ e manib⁹ erumpit epla: eo
videlicet cõsilio: nõ vt tibi quidẽ loquat̃: qui cum ego sine epistola p
arbitrio loquor. Sed populo potius vt sentiat ois quantũ in oibus pa
tronus clientulusq; cõsentiant. Commẽdauisset video tibi modo caual
cantem nostrũ epistola velut absentem: nisi cũ primũ ipsa te salutauit te
corã Ioannẽ tuũ vidisset astantem.

Merito inuitus omni caret bono qui spõte caret deo qui est omne
bonum.

Marsilius Ficinus Leoni Michaeli peripatetico Veneto. S. D.

s I quis nostrũ tãto ardore ipm amaret bonũ: quod est omne bo
nũ quanto quotidie omnes bona hæc amamus: & illa quæ abs-
q; ipso bono nõ sunt bona: certe tantũ saltẽ boni semp gaudiiq;
sentiret: quantũ mali nũc omnes assidue dolorisq; sentimus. Immo ve
ro illius gaudium tanto ferme & vero hoc dolore nostro vehemẽtius
& falsa voluptate suauius esset: quanto substantia boni ipsius & poten
tior est q̃ malum: & verior q̃ bonitatis imago. Atq; etiam puraq; mẽs
pspicatior q̃ impura. Nunc vero quid mirum: Si oia nos mala sequũt̃
dũ ipsi relicto primo bono. i. deo male singula seqmur tãq; bona q̃ oia
sine primo sunt mala. Merito totiẽs inuiti in oẽ malũ incidimus quo-
tiẽs spõte ab eo cadimus qđ est oẽ bonũ. Quid nã huc & illuc tam diu
demẽtes & infœlices erramus. Profecto dum solũ singula seqmur inte
rim vnũ ipm fugimus qđ est cũcta. Qui aũt ipm dũtaxat sequit̃ vnũ: in
eo mox cuncta cõsequit̃. Pot nimirũ mẽs oia cõsequi: q̃ solũ pendet ex
illo qui est sup oia. Hinc certe hõ aialium solus accepit: vt quicqd vult

assequi valeat modo in eo ipso quod vult: velit insup agere quicquid valet. Probo igit te magnanime leo: q nō turberis vlterius circa plurima. Sed queadmodū testat Carolus valgulius testis apud nos locupletissimus: optimam iam diu partem illam elegeris: quæ qm nō solū a toto suo effluit: fonte verū etiā refluit in eunde iccirco totā gustātibꝰ implet sitim: atq ab ea mēte quæ gustauit: semel nunq auferet.

Cum deus sit ipse amor quicūq absq deo aliquid studet amare hic absq omore temptat amare.

Marsilrus Ficinus Locterio Heronio. S.D.

s Cripsi optime mi locteri pterita estate eplam quādā ad amicos meos de amicitia vera. Quæ forsitan frustra ad veros amicos mihi scripta fuisset nisi legeret ab illis: qui in eo ipso sunt nobis amici: sine cuius calore nullus amare quicq pōt sine cuius splēdore nil pōt amari: sine cuius amore quicquid amare videmur: qm extra amorem ipm affectamus amare: odisse potius cogimur q diligere. Sine cuius amicitia: tanto magis quælibet inimica sunt nobis. qto magis videtur amica. O mirabilem bonitatis ipsius & pulcritudinis amorisq copulam. Vbi em bonorū lucet bonitas: ibi splendet pulchritudo pulcrorum: Idem flagrat & amor amorū. Si quidē ipsam boni luce pulchritudo sequit tanq splendor. Pulcritudinis aūt radies amatorius sequitur ardor tanq reflexio radiorū.

Solus fœliciter dūatur qui volentibus dnatur.

Marsilius Ficinus Francisco Cardinali Senensi. S.P.D.

d Ic amabo qbus potissimū in pñtia verbis te invocē benignissime mi patrone. Magna qdē isthæc in q cōstitutus es dignitas postulare videt: vt (reuerende in xpo pater) exbordiar. sed longe maior clemētia tua & maxima quædā humanitas allicit: vt sic ferme familiarius inuocē. Salue amice dulcissime. Ac ne ppriū patroni nomen cliētis ori dulcissimū fuerit ptermissum: salue iterū mi Frācisce suauitate suauior. Q n eiusmodi nunc ambiguitate laboro: qd faciā? Profecto vbi dignitatis gradus superat humanitatis affectū: dignis quibusdā superbisq titulis pfari solemus. Vbi vero singularis hūanitas: potētiā dignitatis excedit: hūanis familiabusq noibus exhordiri debemus. Ipsi psertim? Quid apud te non hospites sumus & aduenæ: sed tua potius benignitate domestici. Solent amice dulcissime tūc maxime dolere clientes: qn patroni nihil daturi videntur: Ego cōtra hoc ipso summopere gaudeo: q patronus meus nihil mihi sit daturus vlterius. Quippe cū nihil sibi reliquerit sui: sed iam diu seipm nobis secūq sua omnia dederit. Viue fœliciter amabilissime mi patrone. Non pñt amici tui non fœliciter viuere te viuēte fœliciter: q totus viuis amicis. Cui familiares oēs ob hoc ipm arctissime seruiūt. qa liberrime seruiūt. Nulla seruitus vel arctior vel iocūdior q voluntaria. Nulla dnatio tutior & facilior q amatoria.

Egregios grex improbat deus probat: apud quem gratitudo est & libertas.

Marsilius Ficinus Joanni caualcanti amico vnico. S.D.

a Ccipe Ioannes duarũ exemplaria epistolarũ: quas in amici nostri causa hac aurora excogitaui & hodie: ad sacerdotes illos dedi quos nosti. Nescio qua fortuna. Atqꝫ id quidẽ nõ ẽ mihi cure. Vtinã saltẽ scirẽ qua musa. Non sum mercenarius. Scio mercennarii fructũ eẽ: bene recipere. liberalis vero artis finẽ: bene fecisse. Quicquid sit saltẽ nostrũ hũc in memoriã redigã forsitã pstare dices obliuionem q̃rere: q̃ꝫ memoriã: & latere bene q̃ꝫ male patere. Sed illius obliuiscant̃: cæteri si quos delectat obliuio. Ille aũt nequit obliuisci suoꝝ. Compertum habemus: nullũ vnq̃ꝫ magnũ virũ suis fuisse cognitũ: Quid mirũ Sane egregii græci nõ congruũt. Cõtrariis cõtraria no amant̃. Liuor venerationis occupat locũ. Caligãt nimio splẽdore debiles oculi. Nõ capiunt grandia: qui paruis implent̃. Sed hoc vnũ mecũ forte dolebis mi Ioannes: ꝙ forsitan nõ tam quia maximus sit ille noster q̃ꝫ quia minim⁹ censeatur patriæ est ignotus. Ne doleamus amice: dummodo & ille & nos placeam⁹ illi: qui minima æque discernit vt maxima. Maxima æque capit vt minima. Nõ erit minimus quisqꝫ ab eo ꝓbabitur: cui præ magnitudine sua: maxima quæqꝫ infinitæ min⁹ sunt q̃ꝫ minima: Nusq̃ꝫ obscurus erit: quisquis in eo lucebit: qui lucet in omĩbus: in quo lucẽt omĩa: Nihil autem facilius ẽ q̃ꝫ placere illi: cui quidem placere: nihil ẽ aliud q̃ꝫ velle placere. Ergo vides: qđ mirabile est: minima quæqꝫ bona multa cariora esse q̃ꝫ infinitũ bonũ. Hæc siquidẽ nõ nisi magno cũ labore ac præcio comparantur. Illud autem si emitur: emit̃ volũtate: sed cur istud amice? Forte quia exuberat immensum: & quia illius præciũ est in illo. Cætera quidem nos emimus. Illud vero reuera vltro nos emit. Emit inqꝫ nos & voluntatis bonitate sua: & bonitatis voluntate nostra. Igitur cũ id bonitate agat̃: vtrinqꝫ atqꝫ ipsa bonitas ipse sit deus: deus præciũ est vtrobiqꝫ. Nec vnq̃ꝫ liberi sumus omĩno: nisi postq̃ꝫ infinitæ libertati nos libere vendiderimus. Cũ primũ eius sumus qui susipius est solus: tunc solum sum⁹ & nostri. filii nusq̃ꝫ magisq̃ꝫ in paternis laribus liberi imperiosiqꝫ sunt. Parentes nulli libentius q̃ꝫ filiis obsequũt̃: sed ne longi⁹ digredi cupiam videar vnde cæperã: finem in eo faciã: ad quẽ digredi: nihil aliud est: q̃ꝫ regredi.

Qđ phia non docet imo vetat cũ principib⁹ viuere: conuersari.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S.D.

i N eo libro quẽ hoc anno ad Bernardũ bembũ venetoꝝ oratorẽ de laudibus phylosophiæ cõposui rationibus mult̃ asserere conatus sum phiam cuncta docere. Vnum hoc excipere debui quod non docet nos vitã cum principib⁹ agere. Nã si id vetat omnino vt certe vetat nullo modo docet. Vetat autem penitus vt mihi videtur

quando quidem contraria iubet. Nempe inueniendo veritatis amore
tranquilitatem animi & libertatē vitæ deſiderat. Apud principes autē
non veritas habitat: ſed mēdacia ſimulationes. Diſſimulationes obtre-
ctationes: adulationes. Non trāquillitas animi: ſed cura ſollicitudo: in-
uidia & omnis deniqꝫ perturbatio. Non libertas omni carior auro imo
tam miſera ſeruitus: vt neqꝫ ſubditis parcat vnq̄ꝫ nec principibus: eiuſqꝫ
finis ſit vel ſeruitus vel ruina. Neqꝫ obiiciat mihi quiſpiam cirenaicum
ariſtippum non phyloſopgum: ſed phidoloſum & philoſomatū: tā bel-
le aliquādo cum dyoniſio ſyracuſanorū tyranno dyoniſio verſatū. Nam
hic phiam. ſi vnq̄ꝫ antea ſub ſocratē indutus fuerat: tunc primum exuit
cum induit Dyoniſiū. Quē tamē induiſſe quādoqꝫ penituit. Expertus
eſt em̄ dyoniſii quidē capiti gladiū. Ariſtippi vero ceruici & gladiū eun
dem & Dyoniſiū imminere. Multo hac in re vel prudētiores vel certe
fœliciores Democritus. Heraclitus. Socrates. Antiſthenes. Diogenes.
Crates. Xenocrates. Appollonius. Theaneus. Plotinus aliiqꝫ permul-
ti qui liberā & ditiſſimā paupertatē ſeruilibus pauperrimiſqꝫ regum di
uitiis. Atqꝫ dulciſſimā ſobrietatē amariſſimis tyrannorū delitiis longe
p̄poſuerunt. Operepretium eſt magnos illos cōſiderare phyloſophos:
quorū memoriā veneramur qui multo fœlicius q̄ꝫ homines alii cū prin
cipib⁹ regibuſqꝫ vixiſſent: ſi modo id homines poſſet phyloſophia do
cere. Mitto ꝙ ſuum Ciceronē phūm nō ignobilē adoleſcens: Octauia-
nus beneficiorū ingratus nō magna cauſa inductus hoſti nefario tradi
dit occidendū. Nero abſqꝫ cauſa præceptorem ſuū. Senecam phūm ſan
ctū morte damnauit: Rex macedonū Alexander phūm caliſthenē ma-
giſtrum eius ob hoc dumtaxat obieciſſe dicit̄ leonib⁹ laniandū quod
ab eo diſputando ſuperaretur. At quis non valde miret̄ deos illos phy
loſophoꝝ platonem noſtrū & ariſtotelem viros omniū grauiſſimos q
cætera omnia nouerant quæ ſunt quæ fuerant: quæ mox ventura traha
tur: tam infœliciter: ne dixerim imprudēter tyrannis vſos fuiſſe: vt mini
mā ob cauſam in ſummū capitis diſcrimē adducti ſæpius fuerint: Vt po
te q cū induebāt principē phūm nō exuebant. Quē forte exuere apud
perſarū regē cyrū ſocraticus coactus ē Xenophon. O nimirū miſerabi-
lē apud potētes ſortē phōrum. Diuinus plato bis venūdatus eſt proh
dolor: Ter ſubiit mortis periculū ſub dioniſio maiore atqꝫ minore cum
libri cuiuſdam theologici cauſa q̄ſi ex mēte platonis a Dyoniſio ſcripti:
& a platone quodāmo retractati tū vel maxime q̄d eos dū tanq̄ꝫ magi-
ſter inſtrueret q̊ttidie ad iuſtiorē gubernationē adhortaret̄. Alexander
macedo magnū illū ſapientia virū Ariſtotelē magiſtrū pedagogūqꝫ ſuū
ignominioſe nimiū expulit: deinde etiā crudeliter ē inſecutus ſiue caliſ-
thenis Ariſtotelici cauſa ſiue q̄d ariſtoteles archana naturæ prius alexā-
dro tradita poſt in vulgus ediderit: leuiſſima cauſa cœleſtē pythagoram
ſeſe doctorē optimatib⁹ immiſcentē in crotonieſi rep. imo tyrannide p

didit. Zenonem eleantē methaphisicū singularē,leuis causa' pdidit sub hierone:sub nichocreonte similiter anaxarchū. Ac ne me a phis in præsentia transferā ad poetas mittā iniustū. Ouidii exiliū. Mittā qđ musici esse taminis causa nero suū lucanū diu quidē odio habuit & deniq; iter fecit. Mittā qđ domicianus nescio q̄ ambitiuncula impulsus in suo illo muscarū ludo familiarē eius statiū interemit. Sed vt orationē meā cum phylosophis iam cōcludam nemo vsq; adeo sit humane facultatis ignarus vt confidat se posse rite libereq; philosophari ac simul secure tutoq; vitam apud principes agere.

Solus in amando laudandoq;. Nunq; fallitur cui amandi laudandiq; lex deus est.

Marsilius Ficinus Georgio cyprio legitimo medico.S.D.

q Vis nam seruit turpissime: Qui seruo suo seruit: Quis miserrime: Cui merces seruitutis est pena. Igit̄ turpissimus & miserrimus ē qui seruit corpi. Rursus q̄lis qui seruit vulgi rumoribus: Vanus inquietus:infortunatus. At q̄lis qui sese his mācipat qui vulgo videnť egregii: Parū prudēs. Quippe diligēdi sunt homines nō adorādi. Sed diuturno ac saltē trilustri examine iudicādi & diligētissime diligendi anteq; diligas. Alioqn & amor iudiciū fallit & euentus frustrať amorē. Laudādi autē paucissimi & hi quidē iam ꝓrsus adulti: atq; iam diu ꝑfecti: & ii rursus moderatissime. Alioqn laudādo vituperamur ac sæpe penitet laudauisse. Solus nunq; fallit̄ cui & amādi & laudandi lex deus ē: Vt solū deū suiipsius gratia venereť: homines amet in deo: i hominib⁹ laudet deū. Quorsum hæc: Nempe vt cū viro pceptis moralib⁹ instituto de præcipuis morum institutionibus differuerim. Vale.

Fides gignit speciē. Spes charitatem. Charitat⁹ ardor affert intelligentiæ claritatem.

Marsilius Ficinus .D. Bernardo Bembo Patritio veneto iuriscōsulto & equiti clarissimo.S.D.

p Aulus ap̄lus diuinæ sapientiæ vas electissimū cū in cœlū terciū rapereť: vnde terrenoꝝ mentibus cœlestis amor accendiť: solē inde illū inuisibilē subito vidit: cuius splendorē nemo pri⁹suspicere poteſt q̄ꝫ p eius flāmas diuino quodā accendiť amore. Solus autē eiusmodi flāmis ꝓrsus accendiť:q & radiis eius oīa illustrantibus verā semp adhibet fidē: Et in eiusdē calore benignissime cūcta fouēte spēꝫ omnē firmissime collocat. Cū vero quantū luminis ex eo mihi sole nup illuxerit haud satis intelligerē Bernarde clarissime: Iudicē ad hoc Ioannē adhibui caualcātē. Verū qm̄ & hic filr̄ vna mecū caligare videť iccirco eadē ambo sententia Bernardum bembum nostrū linceis præditum oculis hac in re iudicem constituimus.

Amore humano nihil infirmius. Diuino nihil firmius.

Marsilius Ficinus Hieronymo amatio.S.D.

q Vã diuersa ẽ amoris ratio atq̃ alioꝝ pene omniũ amãtissime & amãtissime mi amati: Cætera siquidẽ quãto maiora sunt: tanto etiã firmiora censent. Amor aũt & gratia cõtra: quo apparet ingẽtior: eo videt infirmior. Crebrioribus em̃ sæpe leuioribusq̃ causis ingens amor q̃ mediocris offendit. Aut affectus ipsius ardor igneã incitat bilem: q̃ paruo quodã afflatu nõnunq̃ magno irarum fluctuat estu. Aut cogitatio fixa bilem ꝓcreat atram: oĩa tuta timentẽ. Aut certe auaritia ei⁹ q totũ alteri dedisse se putat: ideoq̃ totũ vicissim exigit ab amato: nũq̃ habet oĩo: tota q̃d mẽte petebat. Sed aduersa hæc merito patit̃ puersæ mẽtis affectus: vł mollis penitus vł mercẽnari⁹. Qui cũ terreno solũ vẽto pascat̃: qñ adolescere videt̃ maxĩe: tũc timescit potiusq̃ adolescat. Ideo q̃ appet grãdior: eo reuera ẽ imbecillior. Human⁹ ergo: Res ẽ solliciti plena timoris amor. Diuina vero charitas virtutũ flãmis accẽsa radiisq̃ cœlestib⁹ cũcta sublimia repetit culmina cœli. Vbi nulla sollicitat vnq̃ terrenoꝝ formido maloꝝ. Talis ẽ mutuus amor noster amati. Ergo q̃ certus es amorꝭ erga me tui: tã certus esto ꝓrsus amorꝭ erga te mei. Absit a nobis: vt pectus humanũ hũano pectori nõ respondeat sæpe vocãti: qñquidẽ & fides fidib⁹ silr̃ temperatꝭ rñdere vident̃: & cithara consonans citharæ sonante altera reboat: & certus aliquando paries vocitantibus resonat eccho.

Nemo vere fuit nisi q fuit volẽs; nemo dñat̃ vere nisi q volẽtib⁹ dñat̃

Marsi. Fici. raphaeli Riario. cardinali. s. Georgii supplr̃ se cõmendat.

p Ostq̃ a nobis heri discessim⁹ nõ potui me cõtinere qn tuã ꝯsuetudinẽ ambrosia (vt ita dicã) & nectare dulciorẽ domesticꝭ tuis vehemẽtius iuiderẽ. Ergo ne inuidia pereã: redeo celer ad illos hodie qb⁹ datũ ẽ epulꝭ (si dicere fas ẽ) accũbere diuũ. Ac ne vlteri⁹ istinc cogat abire rursũq̃ liuore torq̃ri. eo nũc ad vos duce reuertor: q nunq̃ abs te lõge discedit: a q̃ nũq̃ ipe discedo: q mihi impat: tibi paret. Quis nã iste ẽ: inges. Quis hic sit paulopost (si voluerꝭ) audies. Hesterni q̃dẽ itineris dux mihi fuit pulcerrima Venus ĩ Tauro: comitãte Luna: plagã cœli mediã obtinẽs. Q̃d petrus leo physicus & mathematicus opti m⁹ tibi (vt arbitror) cõfirmabit. hodierni vero nobis itinerꝭ dux erit Venerꝭ natus ille cœlestꝭ gratissim⁹ amor. Igit̃ amatorio q̃dã (si vis) affectu amatorẽ tuũ Marsiliũ excipe. Q̃ñquidẽ mira quadã benignitate naturæ amas (vt audio) etiã nõ amãtes. Vide venerãde pr̃ quãta libertate siue potius licẽtia tecũ agã. Amatorẽ mõ appellaui me tuũ. Forte seruuz potius dicere debuissem. Hei mihi erraui. Veꝝ tu ipe ĩ causa es mi dñe. Nam talem vbiq̃ te singulis p̃stas: vt qui libertate fiduciaq̃ maxima non vtitur tecum proculdubio seruilissimus diffidentissimusq̃ omnium videatur. Forte etiam non erraui. Satis enim me seruum suum confessus: vbi me ꝓfessus sum amatorẽ. Nemo vere seruit nisi q seruit volẽs. Nemo dominatur vere: nisi qui volentibus dominatur. O q̃ mira

bile est Veneris & amoris imperium. Si quidem: vt tradunt poetae: neq Mars venerem ferocissimus: neq omnipotens domat Iuppiter ipe cupidinē. Sed oia prsus apud poetas numina amoris ipsius vel flamis vrunt: vel saltem radiis micāt & splendore refulgent. Vale.

Veritas de Institutione Principis ad Raphaelem Riarium Cardinalem.

n

Vlla te pcor foelix Antistes ammiratio teneat: q hominis nullius nomē tanq auctoris huic epistolae legas inscriptum. Quid mirum? non enim humanus affectus: immo veritas ipsa tecum in praesentia loquitur. Veritas nunc ad te non solum inermis verū etiā nuda: vt vides: incedit. Non argumentationum argutiis aculeisq munita. Non elegantium verborum ornamentis induta. Scit enim se esse potentissimam omniū atq pulcherrimam. Scit quemadmodum quicquid luci accedit extrinsecus: nō lucem illuminat: sed obfuscat. Sic veritatem ipsam alienis additamentis debilitari: vt ita loquar: & deformari. Haec in praesentia verbis plurimis obsecraret: vt eam mente benigna parumper audires pro tua causa declamantem: nisi te sciret: hanc ipsam semper audire libēter: praeter quam quicquid auditur: male infoeliciter q auditur.

VERITAS Cardinali Riario Dilectissimo filio Salutē plurimā dicit. Et verissimam pollicetur. Falso me philosophi sceptici aliiq pmulti calumniant: q tanq rerum omniū obscurissima nusq pateam: Longe se res aliter habet. Quid enim lucidius mea luce? p quam sol ipse mundusq lucet: Quid rursus satius pōt clariusq patere q veritas? Per quā solā patēt quotcūq vsq patet. Extra quā qcūq patere dicūt. Nihil aliud sūt q tenebrae: qbus oia latēt. Non igit auara sum vllo pacto: nō inuidia. Passim cunctis vltro libentissimeq occurro. Verum multi nubila mente me prēsant: quae sola capiar mente serena. Plurimi putant me alta principum palatia colere. Ego cōtra: saepius cogor tuguria petere atq humiles habitare casas. Sane nō obstant hic tecta mihi plena spiraculorum. Non obstant parietes rimarum vndiq pleni. Aperta hic hostia mihi. Me excipit vacua domus. Contra vero solidis ditissimarum edium tectis parietibusq repellor: Ac si quando mihi hae patent fores occurrit repente innumerabilium turba mendaciorū. Ego autem inter hostes nō censeo pmanendum. Igitur subito inde fugam arripiens: domum ipsam auri quidem falsiq plenā: veritatis aurem inopem vacuāq relinquo. Sed venio ad te foelix Antistes hodie: tecum libēter: si modo volueris: semper habitatura. Properaui equidem in ipso tuae dignitatis initio: anteq hostes mei: id est pestifera adulatorum obtrectatorū q mendacia tuos lares obsideant.

PRINCIPIO tam excelsum dignitatis gradum: neq meritis tuis attribuas. Quae in tā paucis aetatis tenerioris annis: tam multa (vt ve-

rum fatear) esse nō potuerunt. Neq̧ rursus fortunæ sortiq̧ ascribas. Sacra enim mysteria ordinesq̧ diuini: nō a temeritate fortunæ: sed ab æterna sapientia dei ꝓficiscunt: Diuina igit̄ ꝓuidentia statuit: pfectum quēdam gregis christiani pastorem seculis nostris ab ipso (vt aiunt nido) assidue ꝓprio fouere sinu & sacra solum alimonia educare. Atq̧ anq̄ puerilibus ludis irretiat̄: rebusq̧ vel prauis vel paruis applicet animū virilibus imbuere moribus. Ac maximis optimisq̧ officiis erudire. Deus igitur (sicut audisti) deus ipse te nuper nouū hominē genuit. Tu q̄ʒ vicissim terra dimissa cœlestem genitorem tuū cœlestib⁹ amplectere moribus omnia complectentē. Tamdiu (mihi crede) stabis: q̄diu illi q nō mouetur herebis. Noli altitudinis magnitudinisq̧ humanæ viribus vllo pacto confidere. Altissima quæq̧ ventis atq̧ fulguribus sæpius q̄tiunt̄. Molesq̧ ingentes casu concidunt grauiore: difficiliusq̧ resurgunt. Surge age in eum qui cadere nequit: nec ipse decides vnq̄. Tunc enim homines ipi se deserunt infœliciter: quādo ipm: sine quo esse nullo mō possunt: stultissime & ingratissime deserunt. Heu quisquis tutorē eiusmodi relinquere tentat: haud quaq̄ relinquit omnino. Simul. n. in eundem recidit sed vltorē. Quicūq̧ patrem benigne lucentem impie negligit interim eundē tanq̄ iudicem experitur vrentem. PROINDE. Scis legitimos Cardinales nihil aliud esse q̄ quosdā Christianæ ecclesiæ cardines apostolorūq̧ vicarios. Atq̧ idcirco debere: non ꝓprio vel suipius vel alterius cōmodo: sed cōmuni ecclesiæ bono cōsulere. Prætera nihil agere vel cogitare: vel loqui qđ non sit sanctitate apostolica dignum. Qui vero contra faciūt: neq̧ cardinales imo sacrilegos esse: neq̧ apostoloꝝ vicarios: sed inimicos: Dicā ne? & hoc insuper vnum multorum venia dicam ne? Dicā certe etiam absq̧ venia. Nam cui licebit vnq̄ dicere verum: si non licuerit veritati. Scito etiam nihil ferme a viris apostolicis alienius esse debere q̄ fastum pompā atq̧ luxuriā. QVANTVM Gaudes seruis extrinsecis dominari: tantū da operam vt & diuinis legibus seruias & seruis intrinsecis id est sensibus domineris. Memento seruos tuos homines esse: tibiq̧ equales origine: neq̧ metu aliquo sed amore humanum genus natura liberum & debere vel posse ligari. Quantum potentes pene omnes delectantur rebus singulis ordine quodam domi dispositis & ornatis: tantū ipse mente composita decorisq̧ verbis & moribus delectabere. Musica tua erit affectuum animi & actionum omniū temperatio: ne cui consonāt exrtinsecus omnia: solus dissonet animus: Ludus quoq̧: scriptorū electissimorum lectio frequens. Ne forte in summis opibus solus esse inops anim⁹ videat̄. Venatores aucupesq̧ tui sint viri quidam penes te ꝓbatissimi atq̧ doctissimi. Qui prudētia humanitate mirifica omnium tibi gratiam & beniuolentiam comparent. Sola humanitas esca est: qua homines capiūtur

Sola hominũ gratia prospere res humanæ gerunt. Nihil periculosi-us est in principe: q̃ si q̃plurimi eum contemnant: vel oderint vl' nimis inuideant. Contemptus quidem scientia: grauitate: integritate vitatur. Odium vero innocentia & humanitate lenitur. Inuidia deniq̃: munificentia: liberalitate: magnificentiaq̃ sedatur. Cũ omnes homines & specie sint æquales & arbitrio liberi: iniquissimo nimirum animo seruitutem ferunt: nisi forte qui dominantur: quantum inferiores excedũt sublimitate: tantum eisdem equentur humilitate: ac longe magis sapientia q̃ fortuna excellere videantur. Natura membris: capite inferioribus solam dedit tangendi potentiam. Solum vero caput omnium sensuum iuribus exornauit. Qua quidem in te homines admonuisse videtur: illos qui cæteris tanq̃ caput præesse conantur: tantum sapiẽtia reliquos superare debere: Quantum caput ipsum sensu membra omnia superat

Nullus omnino vir magnus confidere debet mores suos posse latere. Maxima enim quæq̃ maxime patent: & quibus inuident omẽs: & minime ignoscunt: & maxime detrahunt. Videat princeps quãdoquidem ipse difficillime alios latere potest: nequid ipsum domi forisue lateat: imprimis ipse sit argus. Deinde lyncem quendã penes se nutriat. Ac (si fieri potest) edipo quoq̃ non careat. Periculosum admodum est in magnis contemnere parua. Parua sæpe scintilla contempta maximum incendium excitat. Neq̃ decens neq̃ tutum est: vel hunc omnino se dedere somno: cui pro multis sit vigilandum: cui rursus plures inuigilent: vel multorum hominum caput bestie mancipari id est ventri libidiniq̃ seruire. Optimum tutissimumq̃ est: irasci nunq̃. Quid enim aliud est ira feruere: q̃ ebrium insanumq̃ euadere: Vbi vero ita frenũ excusserit: interea donec iracundia referuescat: freno cohibenda est lingua Ac velut insanis fieri solet: manus pedesq̃ ligandi: nequid in ipso furore aut dicatur prorsus aut agatur. Nullum in pythagora iracũdie signũ discipuli vnq̃ deprehendere potuerunt. Non aliud irati Socratis argumentum familiares eius habebant nisi silentium. Plato phylosophorũ pater aliquando delinquenti puero subiratus inquit Xenoctati: puerũ hunc ipse cedito. Ego enim dum iratus sum nequeo. SIT Tibi animus humilis pariter & excelsus. Grauitas comitati ꝑmista vita sobria. Lingua veridica; sed parcissima. Largissima manus. Promissio non temeraria. Firma fides: obseruatio plena. Diuturnum consilium: prudentum sententia diligenter examinatũ. Ne multi quotidie te facile fallant neq̃ multis ipse neq̃ facile credas. Non persuasio blanda vel leuis quælibet coniectura sed ratio dumtaxat: certa te moueat. Neq̃ aggrediare principium nisi finem ipsum tam optimum q̃ certum ante prospexeris Malos & infames deuita ministros: ne malus ipse dominus habearis. Sed cur illud modo quod maximi momẽti est: tam celeriter & quasi cõ

niuentibus oculis pertransiuimus: Amorem poetæ cæcũ ideo pingũt: quoniam amator vbi vel de seipso valde amata re iudicat sæpissime fallitur. Cum vero neminem vehementius ꝗ̃ seipsos homines ament: certe a nullo magisꝗ̃ a seipsis decipiuntur. Noli igitur tibi quicꝗ̃ credere. Noli rursus vnico te totum committere cõsultori. Sed plures habeto. Atq; illos quidem admodum seniores. Quos experientia rerum diuturna docuerit: quorum mores tibi tanꝗ̃ optimos cõstantissima fama commendet: Ac res ipsa manifestissime probet. Quotiens vna cum senioribus tuis de re grauiore deliberas: caue tuam intelligant voluntatem. Ne forte cupiditatem tuam potiusꝗ̃ vtilitatem & dignitatem cõsulendo sequantur.

OMNINO Autem quottidie tuis edicito: tantũ tibi veritatis donum (vndecũq; offeratur) fore iocundum: quantũ solent tyrannis auaris præciosissima quæq; munera grata cõtingere. Aperi præcor monẽtibus aures: ne cor ipsum fortunæ telis aperire cogaris. Obstrue omnino aures laudatoribus. quasi maleficis cantibus syrenarũ. Memento te hominem esse. Ideoq; nulla in te quæ redargui possint semper habere: Q̃obrem quicunq; domesticorum sine vlla exceptione te laudant: eos vel cæcos esse: vel tales: qui velint esse te cæcum. Si leges eos tanꝗ̃ Veneficos seuerissime puniunt: qui vel oculis oculos fascinant: vl' carminibus quibusdam captant aures: corpusue inficiunt: quidnã in illos agendum esse censemus qui assentando blandiendoq; mentis oculos obcecant: auresq; præripiunt. Ergo si videre: si audire: si viuere vis: adulatores omnes voluptatumq; mynistros velut hostes longius ammoue.

De his autem qui interdum nonnullos apud te criminantur: quid dicemus: Hi forsan aliquando parumper audiendi videntur: nunꝗ̃ tamẽ exaudiendi. Si quando abs te audiuntur te cautum reddant potiusꝗ̃ vltorem. Nec solo vltionis genere contentus esto si vlcisci posse mõstraueris. Detractores vero: maledicos inuidos non aliter ꝗ̃ canes rabie percitos a liminibus tuis procul expellito.

DOMVS Deniq; tua sit: dei templum. Prudentiæ oculus: Libra iusticiæ: Fortitudinis sedes: Regula temperantiæ: Honestatis exemplar: charitatis splendor. Fons gratiarum: Musarum chorus: Oratorum poetarumq; gymnasium: Phylosophorum theologorumq; sacratiũ. Prudentum Senatus: Ingeniorum fomentum. Præmium litteratorũ: Pauperum mensa: Bonorum spes: Refugium innocẽtum: Præsidium miserorum. Si hæc cæteraq; eiusmodi pro viribus obseruaueris: tandem vocem illam fœlicissimam audies. Super hanc petram fundabo ecclesiam meam.

COMMENDO Tibi Marsilium Ficinum Florentinũ: cuius ore tibi superiora narraui.

Tunc solum viro dignitatem nacto congratulari debemus cum dignitate dignus apparet.

Marsilius Ficinus Cardinali Riario suppliciter se cõmendat.

n Isi veritas ipsa tibi diebus supioribus precæpisset: vt aures obstrueres laudatoribus: miris nũc laudibus litteras tuas ꝓsequere. Quæ quidẽ: prob deus oĩpotens: quantũ? Sed ecce me cantilenam modo laudatoriam (vt ita dixerim) inceptantem ꝗuis non redarguat veritas: tñ (vt audio) Riarius modestissimus interpellat. Nõ vis coram laudari venerande pater. Esto sane. Verum permitte saltem vt hoc ipsum ꝙ ita laudari inhibeas ꝓ arbitrio laudem. An forte vetas & istud? Ne acrior glorie stimulus qui te a fronte non pupugit a tergo te feciat. obtemperabo equidem dño. Sed tãtulum mihi dabis interea vt si tibi minus: saltem tum ipsi grature dignitati: ꝙ eum virum tandẽ ornare statuerit: a quo ipsa ornari iam pene similiter videatur: tum fortune gaudeam meæ: ꝙ cum sim veritatis amator: eum nup patronum nactus fuerim: cuius patrona ẽ ipsa veritas: ipsius quoqꝫ veritatis fœlicitati congratulabor: que cum inermis & nuda ꝓdierit non hostes reperit: sed amicos. Hæc tamen Venerande pater: his me diebus sæpe iã corripit: non quia inermen miserim sed incultam. Quis eam neget incultam nostris exisse liminibus? Quam haud quaqꝫ comitata ẽ ipsa religio: quæ cultũ omnem cõtinet veritatis. Ergo ne vlterius de me aut mecum aut apud te veritas conqueratˇ: religionem insuper eius pedissequã ad te mitto. Sed inermen similiter atqꝫ nudam. Non tamen opinor aut veritatem aut comitem illius religionem incultã vllo pacto fore penes cardinalẽ nostrũ sedulũ vtriusqꝫ cultorẽ.

Veritas virum reddit dignitate dignũ.

Marsilius Ficinus Francisco Soderino Iuriscivilis peritissimo. S.D.

v Eritas ipsa soderine dulcissime nostris precibus exorata: superioribus diebus Cardinalem nostrum Riarium salutauit. Nõ tamen videtur hæc præcibus meis ad votum satisfecisse: nisi Soderinũ quoqꝫ amicum verissimum salutauerit. Errat autem si quis putat veritatẽ hanc ad te posterius accessisse. Nempe quæ Riarium adit post dignitatẽ: eadem ad te ante dignitatem eo cõsilio ꝓficiscitˇ: Vt vel reddat vel saltẽ declaret iam ipsa dignitate te dignũ.

Omne tulit punctũ qui miscuit vtile dulci.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo Veneto. S.D.

d Vm mei litteras Aeneæ cõsidero clarissime Bempe: videor mihi matrem illius Venerem suspicere Ioui cõiunctam. Si quidẽ noster Aeneas modo iura cum Ioue grauia dictat. Modo cum Venere amatoria concinit. Vbiqꝫ vero luculentus apparet: vbiqꝫ beui-

gnus occurrit. Si forte quæsiueris quod nam leuibus animi grauibus sit cõmertium: natura ipsa rerum ꝓtinus respondebit. Sub cœlo quidẽ elementa leuia grauibus cõmisceri: floresq & folia pomis. In celo autẽ tardis velocia fixa mobilibus tẽperari. Summã quoq cum Mercurio cum saturno: cum Veneri cum Ioue qualitatam inesse cõcordiam. Igitur omne tulit punctum: qui miscuit vtile dulci. Vale fœliciter mi dulcis vtilisq Aenea.

Malo meis litteris mente responderi q̃ manu.

Marsilius Ficinus Ioanni Petro Appollinari peripatetico singulari Salutem dicit.

V Trum causa eadem cõtrarios circa subiectũ: idem effectus queat efficere. Ingens est apud philosophos cõtrouersia. Hanc nup litem noster nobis diremit amatius: atq id effici posse: non verbis: vt dialectici solẽt. Sed re ipsa monstrauit. Siquidem in contrarios nos eodẽ tpe affectus induxit. Laudat hic mirifice Ioannẽpetrũ philosophum singularẽ: & amat ardenter. Ego aũt dum ita laudãtem audio ad scribendum aliquid prorsus impellor: dum video ardenter amantẽ: Amatum philosophũ in amante: nobis angnosco præsentem: ideoq reuocor a scribendo: existimans præsentes amicos epistolis non egere Quid igitur faciam: Scribam ne: Scribã certe: Vt ego quoq in diuersos te affectus quodammodo distraham: Vt videlicet nõ respõdeas simul atq rñdeas. Ego vir egregie q̃ tepipe scribo: crede mihi tam ardẽter amo: Ergo mihi inepte scribenti rñde: calamo nihil. Sed apte amanti: responde pcor amore. Ac si nos amas: cura valitudinẽ tuã diligẽtissĩms. Non eñ potest his philosophia tpibus: nisi ipse valeas: bñ valere.

Maiorem charitatem nemo habet q̃ vt animam suam ponat quis pro amicis suis.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici Viro Magnanimo. S. D.

S Alue magnanime Medices noster optime medice. Vere cœlestis medici solus officio fungeris. Ille siquidem eternũ filium: e cœlo demisit in terras: morborum medicum humanorum. Tu quoq charissimum ad nos filiũ heri vltro misisti: qui egris admodum animis mederet̃. Ille ꝓ humani generis salute filio nõ pepcit. Ipse etiã pro consolatione nostra nõ pepercisti filio. Non eñ te vulgata hæc epidimiæ suspicio tenuit. Quo minus merentes amicos ingenui filii præsentia consolareris: vt diuinũ præceptum illud prorsus impleres. Maiorem charitatem nemo habet: q̃ vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Laurenti dum vndiq saluti nostræ adeo prospicis: nostra omnia trahis ad teipsum. Vt in te potiusq̃ in nobis iam viuamus. Quo fit vt vices tibi rependere nõ possimus. Poneremus vtiq & nos nostras pro te aĩas. si haberemũs: ipse has medices habes. Has igit̃ vbicũq placuerit ipse pone. Vale fœliciter vnice patrone hactenus. Nũc vuice pr̃.

Fœlix est qui habet omnia quæ vult: habet autem omnia quæ vult: qui omnia vult quæ habet.

Marsilius Ficinus Francisco Saxetto fœlicitatem dicit.

s Olum Saxette fœlicem sapientes existimāt: cui ad nutum cuncta succedunt: Soli ad nutum cuncta succedunt: qui omnia quæ vult habet: qui omnia vult quæ habet. Ille singula vult quæ habet. i. quæcunq̧ vel natura vel sorte contingunt: qui primū quidem intelligit nullum se bonum nolle deberet. Deinde iudicat: illū qui ab initio cūcta facit bona quotidie singula bene vbiq̧ disponere. Postremo vt nihil sibi dissentiat vsq̧: ipse cū omniū auctore consentit. Solum ego fœlicem existimamns qui cū summa pietate seipsum deo gubernatori commiserit quicq̄d acciderit: vel tanq̄ a deo factum probat: vel saltem laudat tanq̄ a deo in bonorum ordinem redigendum. Quæris forsitā qua ratione potissimum id ostendam. Vna hac dumtaxat ad præsens. Gaudet enim epistola breuitate: si vel solis lumē infinitum esset: vel ignis calor immēsus: neq̧ tenebris vsq̄ pateret locus neq̧ frigus vllum alicubi sentiretur: scimus vnum illum vnius mundi rectorem: qui tantā molem tempore tam bene regit & mouet: neq̧ vnq̄ defatigatur: bonū esse prorsus immensum: si immensum est ꝓculdubio & infinito (vt ita dixerim) se spacio propagat: & infinito virtutis gradu omnia superat. Vbi nam igitur malum habitat: si nō potest esse cum bono: ac bonum ipsum occupat vniuersum. Non ergo veram alicubi malum: sed imaginariam habet sedem. Haud quaq̄ in ipa natura sed in ea potius mente quæ vsq̧ adeo de diuina bonitate mentitur: vt sub immenso bono posse res aliter putat disponi q̄ bene. Contra vero nihil contingit illi non bonum: qui nihil existimat esse non bonū. Vt autem ita res existimare possimus: ideoq̧ fœliciter viuere: sola nobis ꝑt ꝑstare religio. Prestabit autem id tibi quandoq̧ plus duplo q̄ cæteris mi Francisce si tantū ipse religione alios superabis quātum hac tuæ edes amplissime alias superant. Duplo tibi Saxette religiosior domus est q̄ cæteris. Aliæ certe sacellum vix vnum habent. Tua vero gemina & illa quidem speciosissima cōtinet: viue religiosior duplo q̄ cæteri mi Frācisce: vale duplo fœlicior.

Prosperis peruersius vtimur q̄ aduersis.

Marsilius Ficinus Raphaeli Riario & Frācisco saluiato archiepiscopo Pisano. S. D.

s Cribit in libro de moribus Aristoteles difficilius esse dolores ꝑpeti: q̄ a voluptatibus abstinere. Quod quidē hac forsitan ratione videt̃ esse ꝓbabile: quia dolor in destruēda natura potentior est q̄ voluptas in cōseruāda vel reparanda. Præterea vir sane mentis (si optio detur) eliget a voluptatibus abstinere potius q̄ pati vl' ferre dolores: veruntā nescio qua stulta siue potius misera mortaliū sorte

contingat. vtinam plerisq; psperis puersius q aduersis vtant: & qui doloris no cesserat minis cedant tn illecebris voluptatu. Mitto nuc achillem hanibalē Marcumantoniu: aliosq; pmultos: qui borea quidē furēte cōstiterant blandiēte tn aura cōciderunt: cunq; emerserint felle pfundo statim pauculo submersi sunt melle. Ac si liceret mihi muscas heroibus more homerico cōparare: adderē muscas acido quidē vino nūq; dulci mero sæpissime suffocari. At vero quis nō valde miret: si modo cōsiderauerit q sapiēter hebreoꝝ sapiētissimus Salomon in labore durauerit: q insipiēter libidini succubuerit. Præterea gentiliu fortissimus hercules q fortiter summa quæq; discrimina supauerit: q molliter collum voluptatis iugo subiecerit. Si forte quesiueris qua ob causam res psperē magis molliunt franguntq; animos q aduerse. Philosophia sic breuiter rndebit. Prosperitas vberiore afflatu animos inflat. Rerum copia immoderatos facit & negligētes. Licētia reddit deteriores. i. ad scelera cūctis pcliuiores. Profecto appetitus quisq; natura bonu eligit atq; sequit. Malu vero fugit & fugat. Voluptas quidē boni dolor cōtra mali imaginē præ se ferre videt: Igit vbi voluptas nobis occurrit non modo nō repugnamus sed vltro. velut amicā sequimur eiq; cedimus & obsequimur: Atq; hoc (vt est apud Platonē) velut hamo capti: hostibus. i. malis. Deinde quæ sub voluptate latēt: clam necamur. Vbi vero facies tetra sed doloris ostēdit: tota ptinus naturæ vis tanq; contra hostē in nobis armat. Vnde strenue sæpe pugnamus: Faciliusq; aptu hunc inimicu vincimus q pditorē. Qobrem vt pspere psperis rebus vtamur meminerimus mali naturam tanq; insidiatricem: quo miseros fallat & perdat. Sub prætextu quotidie boni: id est voluptate se nobis offerre. Alioquin malum ipsum præsertim animi initium sicubi nudu nobis occurreret cum vel ipsa turpitudine turpius sit. Subito fugeret sed voluptate quæ boni ipsius imago est opertum hospitio facilime a quolibet quasi bonum excipitur. At paulopost hospitem suum merito clam ferro incautum superat: Fugiamus itaq; voluptatem: Vt dolorem pcul effugiamus. Nocet empta dolore voluptas.

Nunq; adest amantibus scribēdi materia.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto Iuriscōsulto & equiti clarissimo. S D.

t Amdiu perquiro legitimam apud te diurni huius silentii nostri purgationē. Atq; idcirco vlterius interim sileo: quia q maxime afferam silentii causam non inuenio. Scribo tamen in presentia ob hoc ipsum optime Bembe: quoniam quid potissimum scribo haud satis inuenio: hoc ipsum videlicet scribens: me nihil habere: quod scribam. Quid nam facimus Bernarde dulcissime: Vides quid mali nobis expectatio faciat: Nempe dum ego tuas propediem expe

cto litteras: tuq; meas: nouiter nostrum expectatissimas dat: neuter accipit litteras. Ergo certemus post hac epistolis inuicem præuenire. Præsertim cum nobis non sit expectandum quid musa scripturis dictare voluerit. Illis. enim musæ est expectandus afflatus: quibus nõ afflat amor. Quibus autem afflante amore cor assidue flagrat iis eodem illustrante semper inuentio lucet.

Præstat dare superflua q̃ debita denegare.

Marsilius Ficinus Pierleono Spoletino cõphylosopho suo. S. D.

e Pistola tua comphylosophe noster misteria platonica petit a nobis: simul & platonica tractat. Tam belle petit: vt nesciã negare petenti. Tam bene tractat vt mittere nequeam. Si quidem nihil habeo prorsus: quod ad eum mittam: qui cũcta iam possidet. Ergo qd faciam? Parcus ne ero tam gratiose poscenti? An potius supuacuus largitor omnia possidenti? At qui malo aliquando dare superflua: q̃ debita forte negare.

Gratia naturalis plus persuadet: q̃ acquisita eloquentia: Humanitas plures vincit q̃ violentia.

Marsilius Ficinus Florentinus Marco Aurelio Oratori clarissimo. S. D.

q Vemadmodum occidente quidem sole: merere: oriente vero lætari cuncta videntur: sic Bernardo Bembo quondã hinc abeunte populus hic omnis manifeste condoluit: iamiã redeunte con gratulat. Iuuat hic Senatũ venetũ parumper affari. Si quando diuinæ senatus vel sistere fluuios volueris vel saxa mouere: nõ orpheos aduocabis: non amphiones: imo Bernardum. Non enim minus hic tacẽdo ob mirabilem quandam gratiam persuadet q̃ illi canendo. Si longinqs aut rebelles oportuerit subigere nationes: nõ Cæsares Pompeosue mittes: imo Bernardum. Plures eñ faciliusq; hic hũanitate capit atq; amore: q̃ armis imperatores. Quorsum ista tecum optime Marce? Vt ipse intelligas familiaribusq; significes: quantum apud omnes vestra isthæc probetur electio: atq; Bernardum ipsum: nostrorum præsertim litteratorum nomine roges: Vt & celer & alacer carpat iter. Meq; ipsum veniens fœliciter iam mihi restituat quem discedens facilime rapuit.

Excusatio de libro Astronomiæ serius reddito.

Marsilius Ficinus Anthonio Beniuenio Medico legittimo. S. D

l Ibrum stellarum: quem iamdiu commodo mihi dedisti: tandem tibi restituo: q; serior ad te redit non in me qui properantior esse soleo: sed in stellas ipsas reiice culpam. Omnes enim Anthoni cursum prius suum peragere decreuerunt: q̃ domum reuerterentur.

Excusatio diuturni silentii.

Marsilius Ficinus Florentinus Raphaeli Riario Sancti Georgii Cardinali suppliciter se commendat. S. D.

N putauisses vnq Venerande pater: tam diuturnū inter nos silentium cadere potuisse: At desines id vnum (vt arbitror) forte mirari: si modo cōmunem rerum huius temporis oim sortē diligenter considera ueris. Prodigiosus nonne vides: Prodigiosus nimium agit annus. Quotidie tot noua tam inaudita contingūt: vt sit quotidie verbum eiusmodi repetendū non putarā. Verum vt dimissis publicis ad ꝓpria veniam. Cupieram equidem iam diu aliquem nansci se quiq principem: qui mihi placeret omnino: cui eque & ipse placerē. Nactus sum tandem. Accersitus sum millies. Nō sum sequutus. Hoc nunq posse fieri putauissem: ha quotiens ipsam (vt ita dicam) impossibilitatem sum execratus. Tu quidem primo impossibilia iubebas mi Raphael cum me tua sequi vestigia obsecrabas. Non em̄ priuate solum cause quas adducebam: sed etiam publice quædā & potentissime quas declarare non poteram retinebant. Ego aūt paucis post discessum tuū diebus & tedio mei affectus & tui desiderio inflamatus impossibilia similiter exoptabam: me videlicet: nō venisse solum sed etiā præuenisse. At iterum iisdē miser causis retinebar. Verum quod vel discindere vel dissuere temptauerat seuitia Martis atq Saturni: interim Veneris Iouisq benignitas resarcire vndiq studens reduxit florentiam subito archiepiscopum nostrū amalphiēse: mihi quidē familiarissimum: tibi vero p̄ ceteris deditissimum. Qui cum ꝓ arbitrio possem totiens de Raphaele meo verba facere: quotiēs ad id me ardēs affectus vrgeret. Quē rursus ante oēs haberem tui reciprocum laudatorem. Hic peræcipuus egritudinis mee medicus extitit. Hic meum mihi restituit Raphaelem Siquidem vbicunq suut duo in tuo nomine cōgregati ibidē ipse ades Meministi q sæpe q multum Amalphiensis iudicium apud te ꝓbitatemq laudauerim. Si quando amalphiensem ipsa præsentia noueris: affirmabis me vere quidem illum sed parcissime laudauisse: Frater eius Petrus Micholinus vir egregius. Illius causam cōmēdabit. Marsilius tuus si bene quid vnq apud te meritus esset ipsum tibi ꝓ cunctis suis meritis cōmēdaret. Cumvero nulla sint merita quod quidē summopere dolet: saltem ob solam tum benignitatē tuā: tum virtutē amalphiensis: ipsius tibi rem iterū iterumq comendat:

Patientia sine religione haberi nō potest.

Marsilius Ficinus Anthonio coccio insigni Iuriscōsulto. S. D.

Ria præcipue: vt mihi videtur: patientia præcipit. Primū vt mala libenter pati velis quæ ipsa natura: iubet: vt pati nolis. Secundum vt ipse tibi voluntaria facias: quæ fatum necessaria fore decreuit. Tercium vt mala quælibet vertas in bona. Quod dei est solius officium. In primo quidem repugnare naturæ. In secundo vero expugnare fatum. In tercio deniq iubet equare se deo. Longe facilius olim fuit herculi euristei parere mandatis atq indomita illa mōstra domare;

q nobis patiẽtiæ ipsius præceptis obtemperare. Atq id quidem quã ta moliamur difficultate: illud potissimum nobis ostendit: q cæteris in rebus quicquid frequentissime tractamus optime tandem facilimeq explere solemus. At vero in officiis patientiæ quãtum pficiat vulgus haud facile video. Tota nimirum hominum vita in hac mũdi regione maligna cœlestibusq contraria mentibus nihil aliud esse videt q mor bus quidam dolorq perpetuus. Veruntamen cum assidue patiamur mala: ferme continue male patimur. Atq ad reliqua mala quæ innume rabilia sunt: impatiẽtia ipsa nobis accedit summa malorum. Quæ adeo mala est: vt nihil nobis absq illa sit malum: nihil cum illa sit bonum: So la enim impatientia facit vt aduersa quæ ad externa corpusq tantũ per tinere possent: in animum quoq pertranseant. Facit insuper: vt bonis a natura vel fortuna paratis minime perfruamur. Patientia vero & ma la bene ferendo transfert in bonum: & bonis vtendo bene fœlicissime fruitur. Profecto q male, id est difficile & infœliciter ferimus mala: cum a bono summo seiungimur: tam bene. id est facile fœliciterq perfe rimus: quando bono summo coniungimur. Vbi enim est omne bonũ ibi solum reperitur omniũ medicina malorum. Coniungimur antẽ quando cum ipsa dei gubernatoris omnium voluntate libẽtissime cõ sentimus. Consentimus deniq si amamus. Immo si in singulis bonis amãdis: agnoscamus: nihil reuera aliud nos amare q summi ipsum di uinumq bonum: vnde & singula hoc ipsum habent vt bona amãdaq sint: & nos id ipm: vt & debeam9 amari & amare possimus. Agnosca mus igitur: o amice precor agnoscamus tandem: quãdoquidem nihil vsq: nisi ob ipsam dei placet imaginem nihil in his quæ placent aliud nobis placere q deũ ipsum: ex quo singula: hæc id ipsum habent vt pla ceant: sic vtiq in omnibus amandis: deum a nobis ipsum animaduer temus amari: sic cum ipsius voluntate libenter cõsentiemus: sic deo cõ iuncti fortunam naturam fatum fœliciter superabimus. Profecto intel ligemus: quemadmodum singula quæ vel calida sũt vel lucida ad sum mum calorem lucemq referri coguntur: ita quæcunq partem boni ali quã habent. id est cuncta in vno mundi ordine bene sapienterq dispo sita ad vnam summamq bonitatem & sapientiam manifeste reduci: cui cum nihil desit boni vita prorsus adest æterna. Intelligentiam rerũ om nium summa: summa quoq benignitas: Integra beneficentia: perfecta fœlicitas. Cunq omnia inde quãto fieri potest melius disponant quic quid acciderit in melius semper accipiemus. In hoc vno patientiæ vis tota consistit vt bñ patiamur tanq bonũ: quicquid sub infinite bonita tis gubernatione cõtingit.

Sola malorum medicina est patientia.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Iurisconsulto & Equiti clarissimo Venetorum oratori. S. D.

q Votiẽs bis temporibus ſummo calamum quod facio ſæpe: to
tiens in mentẽ venit vt nõ nibil de patientia ſcribã. Nibil ferũt
aliud bæc ferrea ſecula nobis niſi malum. Nibil afferũt muſæ no
bis aliud niſi patientiam: malorum virtutem perferẽdorum. Nunc me
tammorpboſea illa eſt opus alcbimia: quæ ferrum vertat in aurum. Vt
ſecula peſſima: quæ ob paſſionem ipſam ferrea veniunt nobis ſaltẽ pa
tientiæ munere aurea pagant.

Accipe igit vir patientiſſime exemplaria trium epiſtolarum de pa
tientia breuiter diſputantium.

Nibil magis vel neceſſariũ vel voluntariũ eſt ꝙ amor.

Marſilius Ficinus Florentinus Antbonio vincinguere viro doctiſ
ſimo venetorum ſcribe. S.D.

l Ege fœliciter vna cum Bembo noſtrum de religione librũ. At
ꝙ viue ſemper Marſilii tui memor. Immo vero (vt rectius lo
quar) Bernardi bembi. In eum me iam diu deus ille: vt ita dixe
rim magicus: trãſformauit: qui inter numina ſolus babet in liberas vo
luntares imperium: Cœleſtis amor Antboni amantiſſime ſolus ſæpe
voluntatẽ efficit neceſſariam: dũ ſic amo: vt nõ amare nõ poſſim. Ac
viciſſim voluntariam interdum reddit ipſam neceſſitatem: quando ſic
amo vt neꝙ nõ amare velim: neꝙ velim etiã poſſe nolle. Ergo ſiue mar
ſilium Bembũ: ſiue Bernardum Eicinũ cognominare libuerit: recte ad
moduȝ vtrinꝙ cognominabis. Eadem tu quoꝙ vobiſcum: non ne ad
uertis ratione vinciris. Funiculus Antboni triplex difficile ſoluit: ſed
omnibus in rebus obſeruandus nobis eſt Bembus noſter. In bac vna
forſitan aliquando parte vitandus. Dicam ne: Dicam certe: vbi em̃ ex
uberat amor ibi abuudat & venia. Aueroicus videtur eſſe Bernardus
quodãmodo potius ꝙ platonicus eſiquidẽ bic vnus illã auerois bere
ſim tacẽdo pſuadet multo magisꝙ omnes aueroici diſputãdo. Quip
pe dum mirabili quadam gratia & amore conflante vnam in pluribus
conficit voluntatẽ: vnũ quoꝙ: vt eſt apud aueroẽ: ſignificare videt in
plurib9 intellectũ. Verũ ne quid ominemur impii vbi de ipa pietate diſ
ſerimus: dauidicus ſit bembus noſter non Aueroicus: o ꝙ bonũ: o ꝙ io
cundum babitare fratres in vnum.

Excuſatio vbi ſerius reſpondemus.

Marſilius Ficinis Locterio Neronio. S.D.

n Oli optime mi Locteri mirari ſi tardius epl'as noſtras qbus tu
is rñdemus accepis. Nam & lr̃æ tuæ ſero ad nos deueniunt ex
ipſo (vt ita dixerim) cœlo demiſſe. Et noſtræ viciſſim ſeri9 a ter
ra cœleſtia petunt. Veruntñ inueni nup: neſcio quõ: qua potiſſimũ rõe
me poſſim tollere bumo. Ipſaꝙ parump ſcãdere culmina cœli. Frendã
igit vtcũꝙ potero radios ab ipſo ſole terras vſꝙ porrectos. Quib9 ali
qñ quaſi funib9 qbuſdã p virib9 etbereas plagas aſcẽdã. Atꝙ ibi locte

rium complectar meū: pene iam cœlestia cōplectentem. Q̄obrem mitto ad te opusculi illius exemplar qd iamdiu de lumine cōscripserā ad pbœ bū Venetū oratorē: Lege fœliciter: sed ne interim epistola sileat: qd nūc animus loquit᷑ Locteri: nisi tu mihi esses alter ego ammonerē te ne ita post hac amplius amicos mihi meos surriperes: Ioannē certe Caualcan tē meū heri nescio qbus filtris tibi adeo deuinxisti: vt nisi tu quoqꝫ me⁹ esses ille iā desinat esse me⁹: Vale fœliciter. verū qd hic resistis inepte mi calame? Quid cessas ingrate? Age nup: ꝓgredere paulo vlteri⁹ iā grate calame? Exprime nūc gratissimū nobis illoꝝ nomē quoꝝ imagines ani mo iamdiu meo ipe amor impssit. Tomā valoriū & Georgiū anthoniū vespucciū insignes doctrina & probitate viros saluere iubeto. Sed lege iam Locteri: si placet:

Non ex humanis diuina: sed ex diuinis humana sunt iudicanda.

Marsilius Ficinus Hieronimo Rossio Pistoriensi. S. D.

I Ege fœliciter nostrū de pia fide volumē: pie amice noster atqꝫ fi de fidelior. Si qd in eo laude dignū repperis deū lauda absqꝫ cu ius munere: nihil ē reuera laudandū. Si quid min⁹ tibi forte pla cuerit: caue ne ob id ipa tibi minus religio placeat. Noli rerū altitudinē diuinarū ex hūani ingenii hūilitate metiri. Nō. n. ab humanis diuīa: sed a diuinis humana depēdēt Viue fœlix nostri memor amātissime frater

Non cortex nutrit sed medulla.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendo in christo patri & D. suo Ioanni Nicolino archiepiscopo amalphitano. S. D.

n On eodem oculo phōrum Theologorū scripta legenda sūt no bis: quo poetarum vel oratorū. Alibi quidem & si non nihil ob lectat extrinsecus: nihil tamē ferme reperitur: quod nutriat. hic autē nō cortex nutrit aliquos: sed medulla. Aliud ē olfacere flores. Ali ud carpere poma & sugere succos. Igit᷑ diligēter enucleandi sunt sapiē tiæ fructus vt nutriāt. Quāta sit vis in vino nō qui tantū vidit: recte iu dicat: sed qui bibit. Quantū sit caloris in pipere: Non qui solum tractat manibus: sed qui lingua gustat insup ꝓrsus agnoscit. Quam ingens sit splendor solis in ethere non citra: sed vltra nubes: imo potius discussis nubibus intuemur. Lux in tenebris lucet & tenebræ eam nō cōpræhen derunt. Q̄obrē familiares tuos sæpe monebis: vt meminerint apud pri scos mineruam peplo velari. Atqꝫ vt mira minerue ipius opera haud q̄ q̄ꝫ coniuentibus pcurrant oculis: sicut cætera solent: sed: vt ita dicā: lyn ceis vigilantius immorent᷑. Vtrū de his hactenus. Audio te Ioānes su auissima archiepiscopi florentini consuetudine familiter vti: Beasti me: nuper mi Nicoline. Beasti certe me nimium. Vaticinatus es: arbitror: q̄ꝫ vehementer optarem iamdiu penes aliquem Iouialem vitam agere: Quo nescio quid amari: atqꝫ: vt ita dixerim: Saturnii quod mihi vel in seruit genesis vl' adiunxit phylosophia aliquando dulcissim: Iouis ali

cuius commertio leniretur. Tu ergo vt voti quandoq; me compotem redderes: Rainaldo vrsino Iouis ipsius alumno: te totum Nicoline dedisti: Nempe sciebas vbi amalphitanus sit alter ego: ibidem me prorsus adesse. Vis me saluum fore: Hunc saluta frequenter. Eiq; marsilium totiens commendato quotiens salutaueris. Vale fœliciter. Sed dic amabo. Putasti ne nunc e memoria nobis nostrum quarqualiũ excidisse? Quisquis Quarqualii mei me putat oblitum: me quoq; putet oblitum esse mei. Scribo igitur ad illum nescio quid philosophicum ex eadem certe officina: sed vtinam bona depromptum.

Prospera in facto fortuna. Vera in virtute fœlicitas.

Item Simbaldo filio Pini foriliuii domini.

Marsilius Ficinus Laurentio medici Iuniori. S.D.

i Ngens amor erga te meus egregie Laurenti iubet iamdiu me tibi dare ingentia dona. Contemplator cœli nihil inter omnia quæ cernit oculis existimat ingens nisi cœlum. Ergo si cœlum ipsum tibi hodie dedero Laurenti: en quid erit præcii? Sed nolim modo prætium commemorasse. Nam gratiis natus amor omnia dat accipit ve gratis: neq; pro cœlo quicq;: sub ipso cœlo pari lance rependi potest. Tradunt Astrologi eum nasci omnium fortunatissimum cui fatum ita Signa cœlestia temperauerit: Vt luna primum haud male aspiciat Martem atq; Saturnũ. Deinde aspiciat bene Solem & Iouẽ: Mercuriũq; & Venerem: Quantum Astrologi faciunt fortunatum: cui fatũ bene cœlestia disposuerit: tantum illum Theologi beatum faciunt qui ipsemet sibi similiter eadem temptauerit. Atvero magnum id esse nimium inquies. Magnum certe. Aggredere tamen bona spe ingenue Laurenti. Maior admodum est ille cœlo qui te fecit. Maior cœlo eris & ipse cum primum aggredi constitueris. Non enĩ sunt hæc alicubi nobis extra quærenda. Nempe totum in nobis est cœlum: quibus igneus vigor inest & cœlestis origo. Principio luna quidnam in nobis significat aliud præter nostram illam continuam animi & corporis motionẽ. Mars deinde celeritatem. Tarditatem vero Saturnus: Proinde sol Deum: Iupiter legem: Mercurius rationẽ Venus humanitatem. Eya accingere iam generose adolescens: atq; hunc in modum vna mecum tempera tibi cœlum. Luna tua. id est continuus animi corporisq; motus deuitet nimiã Martis celeritatem: tarditatem ve Saturni. id ẽ singula mature & opportune pertractet. neq; citius q̃ par est properet: neq; serius differat. Præterea Luna hæc in te tua respiciat continue. id est deum ipsum: a quo almos semper radios accipit vt vbiq; colas prætereaq; illum a quo habes: & tu id ipsum vt sis colendus. Intueatur quoq; Iouem hoc est diuinas humanasq; leges: Quas nunq̃ transgrediatur. Siquidem abire a legibus quibus omnia constant: nihil est aliud q̃ perire. In Mercurium iterum. id est in consilium: & rationẽ scientiamq; aciem dirigat. Neq; abs-

q̄ prudentum consilio quicq̄ aggrediatur: neq̄ dicat agatur quippiā: cuius non possit rationem probabilem reddere. Rursus hominem sciētiæ litterarumq̄ expertem quodammodo tecum arbitretur & mutum. Demum in Venerem ipsam: id est humanitatem figat intuitum. Qua videlicet ammonetur vt meminerit non posse a nobis in terris magnū aliquid possideri: nisi homines ipsos possideamus quorum gratia terrena omnia sunt creata. Homines autem alia prorsus esca q̄ humanitate capi. Eam caue nequando contennas forte existimans humanitatem humi natam. Est enim humanitas ipsa præstanti corpore nympha. Cœlesti origine nata. Ethæreo ante alias dilecta deo. Siquidem eius anima spiritusq̄ sunt amor & charitas: Oculi eiusdem grauitas & magnanimitas. Manus præterea liberalitas atq̄ magnificētia: Pedes quoq̄ comitas & modestia. Totum deniq̄ temperantia & honestas decus & splendor: O ægregiam formam: O pulchrum spectaculum. Laurēti mi: nympha tam nobilis in tuo tota arbitrio posita est. Si hanc ipse tibi connubio iunxeris propriamq̄ dicaueris: omnes tibi dulces afferet annos & pulchra faciet te prole parentem Deniq̄ (vt summatim dicam) si hac ratione prudenter tibi ipse in te cœlestia tum signa tum munera temperaueris: omnes fatorum minas procul effugies: auspiciisq̄ diuinis vitā absq̄ dubio beatam ages.

Cœlum pollicetur bona. Virtus præstat.

Marsilius Ficinus Georgio Anthonio vespuccio suo. Item Naldo. Salutem dicit.

S Cribo ad Laurentium iuniorem Epistolam de fatali prosperitate: quā a stellis q̄ extra nos sūt plerūq̄ sortimur ac etiā de libera fœlicitate quā ꝓ arbitrio a stellis q̄ in nobis sunt adipiscimur. Tu eā (Si opus erit) interꝑtabere. Monebis quoq̄ vt eā ediscat & seruet alta mente repostam. Quod magna isti nos pollicemur tam magna sibiipse præstabit: si modo eadem ipse mente legerit: qua nos scripsim⁹.

De salute phylosophorum ante christi aduentum.

Marsilius Ficinus Anthonio hyuano Serezanensi. S. D.

P Ræcepta mosaica in duo genera apud theologos distinguūtur. Alia ad naturale moralcq̄ ius pertinent. Alia ad cerimonias & iudicia. Prima illa a deo moysi data sunt atq̄ populo. Secūda moyses ipse constituit diuinitus inspiratus. Rursus prima omni hominum generi semper seruanda mandantur: Secunda iudeos solos astriugunt: videlicet vsq̄ ad messie ipsius aduenrum. Prima quæ diximus adeo cōmunia sunt: vt cuiq̄ etiam minus liberaliter instituto vł solo naturali iudicio cognita esse potuerint. Quid enim in eis aliud continetur præter dei vnius culum vitamq̄ moralem. Pythagoras & socrates & Plato atq̄ similes alii dei vnius cultores optimisq̄ moribus instituti. Eiusmodi siue mosayca siue naturali disciplina inferos deuitabāt. Superna vero si

ne superni christi gratia mereri non poterant. Quobrem in mediã quandam regionem perferebantur. Vbi in ipso limbo de messie aduentu siue per prophetas: qui ibidem similiter seruabantur siue per angelos certissimi reddebantur. Hinc gẽtiles similiter atq; iudei sub ipsa christi spe primum: deinde præsentia christi superos repetebãt. Legisti quæ de pace nuper in ipo bello scripsimus ad pontificem. Lege iterũ quæ de bello quondam in ipsa pace paucis ante bellũ diebus Romam scripsimus ad Pacem quẽdam florentini archiepiscopi scribã. Transcribo tibi epistolæ illius exemplar.

Exhortatio ad Respondendũ.

Marsilius Ficin⁹ Phœbo capelle Veneto oratori clarissimo. S.D.

p Hœbe nisi responsa quandoq; mihi dederis iam sæpe vocanti forte negabimus esse te phœbum: cuius præcipuum munus fuisse ferunt dare responsa. Forsitan inquies: non tantus es Marsili cui phœbus ipse respondeat: sed age mi phœbe: responde modo. Nã subito tantus ero. O si tantum dicere possem Phœbus ipse semel mihi respondit. O quantus essem.

Fœlix ẽ qui vere gaudet. Solus gaudet vere qui sola veritate gaudet.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Capponio Nicholai filio. Salutem Dicit.

c Omposui declamatiunculam quandam ad genus humanum de vitæ institutione breuiter disputantem. Tunc demũ me bene rem tãtam tractauisse putabo: cum tibi rectissime instituto: recte hominum genus instituisse videbor. Transcripsi tibi illius exemplar lege fœliciter. S; parum dixero nisi hoc vnum insuper addam: & viue fœliciter. Quidnam aliud est fœlicitas nisi verum gaudiũ: Cui⁹ gratia omnia omnes agunt. Ergo vt viuas fœliciter: vere gaude. Vt autem vere gaudeas sola veritate gaude.

Pictura pulchri corporis & pulchræ mentis.

Marsilius Ficinus Florentinus Familiaribus suis: Rursus Laurentio Medici. Item Bernardo Bembo. S.D.

m Vlta phylosophi disputant: oratores declamant: Poetæ canunt quibus homines exhortentur ad verum virtutis amorem. Hæc laudo æquidem & admiror. Alioquin (nisi bona laudarem) essem ipse non bonus. Sed puto virtutem ipsam (si quando producatur in medium) multo facilius meliusq; q̃ verba hominum ad se capessandam cunctos adhortaturam. Frustra puellam adolescentis auribus laudas verbisq; describis: quo stimulos illi amoris incutias: vbi ipsam pulchræ puellæ formam adolescentis oculis quæras offerre. Monstra (si potes) formosa digito: nihil amplius hic tibi opus est verbis. Dici.n. non potest quãto facili⁹ vehemẽtiusq; pulchritudo ipsa q̃ verba prouocet ad

amandum. Ergo si mirabilem virtutis ipsius speciem in conspectũ hominũ ꝓferamus haud opus erit suasionibus nostris vlterius. Ipsamet citius ꝙ̃ cogitari possit persuadebit. Finge hominem vegetissimis perspicacissimisqꝫ sensibus præditum: Robusto corpore. Prospera valitudine. Forma decora: congrua membrorum amplitudine: Proceritate decenti. Finge hunc prompte sese mouentem & dextere ornate loquentem: dulce canẽtem: gratiose ridentem: neminem amabis vsqꝫ neminẽ admiraberis si virum eiusmodi (cum primum videris) nõ ames: non admireris. Age igit̃ vt facilius diuinam animi speciem ex cõgrua pulchri corporis similitudine cogites redde singula singulis. Corpus enim animæ ipsius est vmbra. Forma vero corporis vtcunqꝫ potest: refert animæ formam. Q̃obrem viuacitas illa & perspicatia sensus in corpore quodammodo sapientiam animi referat atqꝫ prudẽtiam. Robur corporis animi fortitudinem corporis sanitas quæ in humorum temperatione consistit: animi significet temperantiam. Pulchritudo quam membrorum ordo constituit colorqꝫ decorus. iusticie ordinem & splẽdorem nobis ostendat. Amplitudo quidem liberalitatem atqꝫ magnificentiam. Magnanimitatem vero proceritas. Dexteritas illa vrbanitatem & comitatem ornatus sermo oratoriam. Cantus dulcis poeticam facultatem. Deniqꝫ risus ille gratissimus perfectum gaudium repræsentet: quo nos virtus ipsa perfundit. Atqꝫ securam vitæ fœlicitatem: Collige iam singula quæ narrauimus virtutis membra muneraqꝫ in vnum Venerandum subito admirandumqꝫ spectaculum manifeste videbis. O ꝙ̃ amabilis: O ꝙ̃ mirabilis est hæc animi forma: cuius vmbra quædã est forma corporis: tam vulgo amabilis: tam mirabilis. Quantum vero virtus ipsa vbi oculis cerneretur gratissima specie ad seipsam singulos statim alliceret tantum proculdubio vitium (si manifeste cernat̃) deformitate sua deterrebit protinus & fugabit. Agite igitur: o amici diuinam ipsam virtutis ideam formamqꝫ semper ante oculos habeamus Hæc nos gratia splendoris statim alliciet suauitate ordinis atqꝫ harmoniæ iugiter oblectabit: bonorũ copia ꝓrsus implebit.

FINIS

Sextus Liber Epistolarum.

Oratio christiani gregis ad pastorem sixtũ Suadens vt ouibus su-is dicat Pax vobis. Christianus Grex Sixto beatissimo pastori suo sup pliciter se commendat.

b Aud facile nunc inuenio pastor optime: vnde potissimum in primis exhordiar. Hinc em̃ miris sanctitatis tuæ bonis prouocor ad laudãdum. Inde flebilibus miseriæ meæ ma-lis reuocor ad quærelas. Quid igitur in præsentia faciam narrabo ne laudes tuas? An nostras potius erumnas dinu merabo? cæterum (vt videtur) nihil te laudando proficimus. Non em̃ crescit vulgaribus laudibus præstantia singularis. Præstat igitur vulne ra nostra medico nostro detegere: hac ratione potissimum curaturo: q̃ laudes eius notissimas atq; innumerabiles frustra dinumerare. Et si mi sera quadam necessitate copulsi importunius hunc obsecrabimus: suæ tamen misericordiæ potiusq̃ obsecrationibus nostris confisi speramus eum omnem ab ouili suo pestem penitus expulsurũ. SI totus essem lingua beatissime pater explicare non possem: quanta nunc calamitate præmar: quanto dolore conficiar. Dici non posset q̃ ingenti olim gau-dio sim perfusus: quando te mihi pastorem deus ipse præfecit. Audiue ram æquidem te esse phœnicem phylosophie: sublimem ipsam miner-ue arcem ante alios possidentem. Quod quidem adeo manifestum est omnibus vt negari non possit. Verum sperabam cum summa potestas summæ sapiẽtiæ iungeretur seculum illud aureum rediturum: quod fo re tunc plato vaticinatus est quando in idem potentia sapientiaq; con-currerent. Demum q̃ vera de sapientia tua iam pridem audierã fermæ tam falsa de mea speraui fœlicitate. Vereor neq; nimis contumeliosus vel minus patiens aliquando Sic audeat exclamare. Heu quantu; hac in spe: mea me miserum fefellit opinio. Conuersum est mihi gaudiũ in mœrorem. Nõ aurea (quæ sperabam secula) sed ferrea sub pontifice sa-pientissimo: quis credidisset? Ferrea secula redierunt: nihil vsq̃ video ni si arma in meam perniciem fabricata. Nihil audio nisi armorum sonitũ equorum strepitum tonitrus boardarum. Nihil vsq; sentio nisi fletus: rapinas: incẽdia. Cedes. Adde q; & angor fame & epidimia: indies ma gis magisq; consumor. Et tanq̃ desint: quæ me intus sine fine fatigent: imminet assidue capiti meo lupus omnium voracissimus. Leo rugiens Vastus elephas. Draco pestilens Teucer (immanis hostis ecclesiæ) iam iam nisi tu præsto affueris: misellum hunc gregem tuum teq; in primis deuoraturus. Ex te vno tanq̃ capite tota christiana res pẽdet in te vnũ summa redundat vel gloria vel infamia. Te maximum omnium manet vel præmium vel supplicium. Ergo nequid eiusmodi vel casus ferat: vl in patientia conqueratur: consule tibi in primis sanctissime pater nobis q; prospice: serua te primum nobis oramus. Conserua nos tibi viciss im

beatissime pater. Ignosce quæsumus filiis tuis pater indulgentissime atq; fons indulgentiæ: si partim urgentibus malis impulsi: partim charitate: tum nostra usi: tum tua freti: monere sanctitatem tuam tanq̃ sus minervam aggrediamur: Charitas omnia credit sperat substinet Charitas nunq̃ excidit summa quoq; benignitas nõ potest quicq̃ accipe nõ benigne.

MEMENTO Esse te christi mansuetissimi clementissimiq; vicarium: obliuiscere (sicut solebas) iniuriarum: Quarum memoria: nihil est aliud homini q̃ suiipsius obliuio. Odium si quod habes in tuos ponito: vt solitam recipias (si modo amiser) ingenitam absq; te ipso nõ potes amittere. Charitatem igitur pristinam (scimus quod loquimur) retinebis: ne pium illum genium tuum amittere compellaris. Non patieris quemq̃ tuis armis vlterius in gregem seuire tuum: ne ipse alterius culpa pro pastore lupus vel euadas vel saltem existimeris. Quisqs arma in tuos exercet ce proculdubio ante alios vulnerat. Non enim est vllus sine grege pastor. Et qui partem gregis aliquam vel abnegat vel amittit: pastor iam desinit esse communis. Si nullius fueris: eris omniũ Si fueris alicuius. Nullius eris. Diuinum tibi christus in primis cõcessit imperium: non armorum præcipue sed animorum. Claues præterea dedit: nõ galeam aut ensem. Claues quibus Iani plutonisq; hostia claudas. Regni vero cœlestis fores aperias. Ter edixit tibi: nung d amas me Deinde subiũxit: si me amas pasce oues meas. Si quæ errauerint septuagies septies illas ignosce. Relinque ad horam nonagintanouẽ obediẽtes. Vt centesimam redimas minus obedientem. Quam cum redemeris: vna hac magis gaudeto q̃ cunctis. Non dixit: insequere illam imp̃cationibus vllis sed præcibus eam benigne prosequere. Non dedit virgam aliquam: qua deuias oues percuteres. Sed & blanda potius verba quibus benigne ad stabula reuocares: & claues quibus tutissime custodires. Mercennarius quidẽ alienas oues errantes: nonnunq̃ rigide percutit. Pastor autem semper ignoscit suis & prospicit. Non mercennarium te dominus constituit: sed pastorem.

AT Video quid accusabis. Dices aliud esse errare a pastore de via aliud pastorem cornu lacescere. Atq; ita de ariete inter nos aliquo forte quæreris. Circumspeximus vndiq; bone pastor. Nullum inter nos talem inuenimus arietem. Non eã vis animo: Neq; tanta sup̃bia ouibus cœlesti & insolubili caula vinctis. Tu vero quoniam nescio quid arieti succenses: pene totum tuum quodammodo vel perdis vel amittis ouile. Latet (nescio quomodo) oculos tuos: grex tuus: o pastor siluis rupibusq; dispersus: O vtinam hunc parumper aspiceres. Non enim posses cladem tuorum tantam oculis siccis aspicere: om̃is prohdolor grex tuus omnibus vndiq; morbis malisq; vexatur. Passim incusatur pastor

passim vituperatur: vndiq; interim me miserū angustiæ præmunt. Hinc infamiam tuam doleo. Hinc lugeo miseriam meam: Si tibi fame ipsius aures ad horam saltem suggererentur: quibus & infamiam tuam & fletum meum audires: profecto non minus sortem ipse tuam defleres: q̄ ego meam: O pastorem meum hac in re (vt ita loquar) infortunatum: O gregem penitus infœlicem: proh nefas. In te quidem nonne audis: In te summe pontifex satyri passim mordaces amantur. In me vero tragedi tristiores incumbunt. Nulla legetur alicubi acerbior satyra licet falsa. Nulla verior tragedia vnq̄ vel luctuosior: si tragediæ mareriam demis: demis simul & satyre. Dele de infamiæ libro nomen tuum iamdiu scriptū a deo in libro vitæ. surge custos noster aliquando surge iam custos legittime. Dic vna cum domino tuo: dic amabo pax vobis. Dixit & facta sunt. Pax erit & gloria tibiq; & tuis. Aureum nobis vna tecum agetur seculum. Ferrum ab ouili tuo sub cōstantini militia in lupos barbaros conuertetur. Tantum absq; dubio: tunc laudabitur pastor: quando trucidabuntur lupi vel domabuntur: quantum nunc vbiq; vituperatur dum agni præcipitantur. Cadent a latere tuo vel inermi armati mille & decem milia a dextris tuis omnipotens pro te deus ipse pugnabit

SED ECCE Accusas iterum arietem. Accusa rursus (si accusandus tibi forte videtur) Sed accusatio tua sit christiana potiusq; hostilis. Nō ad perniciem aliquam sit: sed potius ad salutem. Nō venit dominus tuus: vt perderet aliquem: sed seruaret. Medicum te esse voluit: non carnificem. Sed nolim coram sanctissima maiestate tua atrox illud verbū carnificis protulisse. Cuius quidem vitium de pietate tua ne carnifex quidem vllus audeat suspicari. Dedit deus omnipotens arma tibi (vt paulus apostolus inquit) Non carnalia: sed spiritualia potius & diuina: Iussit te quidem subiectis ouibus prouidere simul & parcere. Lupos vero superbos. id est barbaros hostes fidei Constantini manibus debellare. Non belli quidem: sed pacis gratia. Vt domitis feris seruatisq; pecudibus: sub vno pastore: tandem vnum sit & ouile: sed parce tuis primum alme pastor: Parce tuis: Ne dum inter nos de lana herbaq; certatur. interea lupi vitam ipsam ouium & pastoris facilius ferociusq; inuadant. Non dabitur tibi dedecori: si tuorum alicui (etiam septies) erranti peperceris. Cum tibi mandatū a domino fuerit: vt etiam septuagies septies illis ignoscere debeas. Officium tuum est (vt te non latet) cognoscere singula: vt ignoscas. Purgare egrotos: vt restituas sanitatem. Victoria tua non tam in bello: q̄ in pace consistit. Quinimo si christianos homines vincis in bello. ipse interim (quod a te pcul absit) a demonibus & publica infamia vinceris. Si benigne emendas atq; indulges vincis omnis: atq; integrū tibi seruas in tuos omnes singulosq; imperiū. For

titudo tua ferendo claret: nõ inferẽdo. Omnis tua sublimitas est humilitas. Tunc maxime mansuefacis omnes cum ipse es omniũ mansuetissimus. Facile quocunq̃ placuerit mouebis omnes: si nusq̃ ipse moueberis. Vis ne subita simul & fœlicissima potiri victoria? Noli tuos bello vincere. Sed potius ipsum vince bellum. Prouidentia plusq̃ cœlesti motibus cœlestib⁹ impera. Doma benignitate tua malignum ac sæuũ Martem: rigidumq̃ Saturnum. Non est victoria magna minima superare. Quid nam magnũ est in terris? Cũ tota ipsa terra sit minimũ. Ergo cœlestis Antistes terra dimissa vince cœlũ. Satis eñ terrena vinces si celestia viceris. Vbi est regnũ tuũ ibi victoria tua. Regnum vero tuũ: nõ tã mũdi huius inferioris est (vt inquit Iesus) q̃ supioris atq̃ diuini. Vide vtrum malis sanctissime Pater: vtrunq̃ in tua dilectione cõsistit. In terris quidem: miles ne haberi an pontifex: In celo aũt respui ne a xpo prsus inermi ipse armis onustus tanq̃ dissimilis. An potius armis positis excipi ab eodem tanq̃ similis:

INQVIES forsitan Non licere gregi: monere pastorẽ. Esto sane: fatemur eñ patrem nostrum ꝓuidentia summũ admonitiõibus nullis egere. At liceat saltem oportunæ præcari: immo vero etiã importune: vbi cõpellit necessitas: obsecrare: Liceat rursus timere illi quẽ & timemus vnicum: & amamus vnice: atq̃ instar numinis veneramur. Suspice (obsecramus) cœlum parump: sicut solebas olim añq̃ animo prælia hæc terrena conspiceres. Videbis Petrum illum pontificem primum vulnera: hæc mea (quæ forte nõ vides) ipse: clare videtem. Videbis misericordem Petrum meo grauiter dolere dolentem. Forsitan necesse ẽ illum (nisi caueris) irasci tibi dum nostri adeo miseretur. Sed absit a nobis absit ꝓcul: vt vel petrus irascatur. Sixto vel Sixtus ouili suo huic indigne? Nefas est vel pastori bono mali aliquid ominari. Vel ab ipso tãdem sperare aliquid: nisi bonum. Non eñ est suiipsius oblitus pontifex noster omniũ prudentissimus. Non amisit sapientiam singularem quando sapere cunctis incepit: Non exuit naturalem illam benignitatem: qñ benignissimi petri palliũ induit.

QVID ergo dicemus? Placuit forsan solerti gubernatori: suis interdum minitari. Ne ꝑpetua illa & inãdita clementia sua segnities putaretur. Atq̃ vt incomparabilis sua illa suauitas post austeritatem quandã suauius gustaretur: Forte etiam permisit hactenus gregem suum præliis insuetum iccirco ad certum tempus inter se dimicare: vt hac exercitatione ad prælium contra lupos barbaros committendum fiat instructior. O Sixte noster tantũ iam siste prælium. Satis iam satis exercitati sumus: quando prorsus defatigati iam sumus: Sixte benigne miserere tuorum: Dic age quandoq̃ beatissime pater. Dic iam bona voluntate tua ouibus tuis: Pax vobis: vt oues tuæ vicissim tecum vna ꝓclament Gloria in excelsis deo: & in terra pax hoibus bone voluntatis.

Adhortatio ad rusticandum.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo & Anthonio Vinciguerræ viris clarissimis. S.D.

s Alue semper Bernarde mi castor: Salue rursus Anthoni mi pollux Aut fugate gemini seruatores (si fieri potest) pestem istã cui pestem quilibet imprecatur. Aut fugite saltem. Heu fugite ꝗ̃ primum lætales terras. Fugite litus amarum. Recipite vos in ipsa suburbia precor (si modo licet) vrbe relicta. Ibi istos oculos meos: oculis quoq; sæpe reuisam: alta semper mihi mẽte repostos. Hoc ego sum vobis: vnus sibi quisq; quod ipse est. Hoc mihi vos estis quod duo sunt oculi. Valete fœlices. Sed cur nam Christophorum Landinum nostrũ modo prætermisimus musæ phenicem? Quia cum in ipsa salutatione Ficinũ dixi: putaui me dixisse Landinũ.

Quis ardenter amat nihil capit præter amatum.

Marsilius Ficinus Florẽtinus Raphaeli Riario Sancti Georgii cardinali suppliciter se cõmendat.

h Ac noctis eius hora qua summ⁹ nature creator: sine quo nihil nascitur: Deus homo natus est hominibus: vt homines deo diuini renascerent. Nascitur quoq; mihi hæc ad Raphaelem epistola. Verum queritanti mihi qua potissimũ alimonia nascentem epistolam fouerem atq; nutrirẽ: nescio quis spũs inter eos qui nocte eadẽ diuinum verbum pastoribus cecinerunt: quid quæris inquit Marsili quod scribas? Penetra nũc singula animi penetralia. Vacuam quidem cæterarum omnino rerum mentem reperies. Solo autẽ Raphaele Riario plenam. Ergo Raphaeli nõ poteris præter ipsum met Raphaelem aliquid scribere. Adeo te hic aliorum omniũ tunc reddidit vacuum: qñ sua te fecit præsentia plenũ. Tantus est eñ tibi tanq; charus: vt nequæas aliud cape: dum capis ipm. Vis ergo quicquid habes: quicquid cogitas: quicquid loqueris: cõmodissime exprimere Raphaeli? Age eadem arte pingendi qua eum iam diu animo pinxisti tuo: tunc pinge tabella. Hec quidem spũs ille mihi mi Raphael. Ego aũt manibus id pingere nequeo. Animo ipse finge. Sed vbi nam? vbi est Amalphitanus noster? Hunc iam diu hac atq; illac (vt iubeam) saluere ꝑquiro. Sed frustra extra te quærebam: quem nisi in te inuenire nõ poteram.

Neq; tutum est incusare principes: neq; fas incusare fortunã.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendo in xp̃o patri & dño suo Ioanni Nicholino archiep̃o Amalphitano. Suppliciter se cõmendat.

p Roperaui modo ad pugillares certo quodã cõsilio venerande pater: vt plurima certe ad eum scriberem: quem amo venerorq; ꝗ̃plurimum. Verum vbi cœpi calamum ita protinus omnis aufugit inuentio: vt non calamum: sed calamitatem inuẽtionis videar accepisse. Adhuc equidem ita mecum ambigo. Quid nam scribã? Cum

neq̃ mali quicq̃ velim scribere:neq̃ possim boni. Nihil em̃ inter mala hec innumerabilia boni se nobis offert. Ergo quid faciam? Fortunam ne incusabo:nimium his seculis inimicam? An potius culpas hominũ criminabor? Neutrum tãdem. Neq̃ enim illud decet. Neq̃ istud licet Satis aũt multa dixero:si quecunq̃ alias vna diximus recolueris. Scribo ad benignissimũ nostrum illum patronum sancti Georgii cardinalem ipse litteras reddito. Rogarem te vt me Papiensi & Senensi probatissimis dñis cõmẽdares: nisi te scirem quotiens te cõmendas:totiens vna tecum Marsilium cõmendare.

Inter mala minus læditur:quem tuetur deus.

Marsilius Ficinus Reuerẽdo in xp̃o patri & dño suo Raphaeli Riario sancti Georgii Cardinali suppliciter se cõmendat.

Eq̃ scribis Clientulo tuo: Neq̃ rescribis quicq̃ vnice mi patrone. Atq̃ id quidem ille tam æquo patitur animo:q̃ equa patit̃ Ille si quidem tibi hinc abeunti suos negauit pedes. Tu quoq̃ vicissim tuas iure negas scribenti manus q̃uis alter forsitã id negetvolens:alter certe illud negarit inuitus. Verum infœlix eiusmodi negationis vicissitudo fœlici quadam affirmationis vicissitudine iuste rependitur. Nempe quemadmodum ille tibi suum iamdiu animũ dedit. Si ipse mutuo illi animũ ꝓ suo tuum magno cum honore reddidisti. Profecto in cõmuni hac generis humani miseria (quã narrare animus horret) in qua nostrũ nemo nõ miser:ille dũtaxat minus est miser: de q̃ clementissimus deus mandauit angelo suo:vt custodiat eum in oĩbus vi is eius. Videtur & mihi hac in re deus ipse prospicere voluisse. Dedit em̃ Raphaelem viæ ducem vitæq̃ custodem. O miram Raphaelis mei benignitatem. Tu mihi mi Raphael & vigilanti & dormienti propiciũ te semper offers:mente læta:vultu hylari:verbisq̃ benignis. Atq̃ inter multa quæ premunt vndiq̃ mala:ita tu mihi passim vnicum solamen ades. quasi pulcer Apollo: discreta inter nubila lucens. Scribis autem marsilio tuo nihil:cui loqueris omnia. Quippe nihil habes deinde q̃d scribas cui iam fueris cũcta loquutus. Ego aũt patrono meo epistolas dedico.non tam (vt illi scribam) qui cũ assidue loquor:q̃ vt de illo scribam interdum:quem & cogito semper & loquor. Si quando humilia respicit qui habitat in excelsis: Marsilium tuũ quandoq̃ pontifici summo commenda. Commenda quæso me totum venerande pater. Non potes autem integrum commendare si in ipsa commendatione Amalphitanum archiepiscopum prætermiseris. Quos deus coniunxit:homo non separet. Eius frater Angelus Nicholinus Iurisconsultus insignis ciuisq̃ preclarus. Tam optat tuus esse q̃ suus.

Tunc solum nos ꝓbare debemus:qñ a probatissimis approbamur

Marsilius Ficinus Dominico Bollano Veneto Iuriscõsulto. S.D.

I amicicia cum clarissimo patritio Francisco Michiale: iam pri s dem mihi contracta seruatoribus vllis egeret: obsecrarem te per ipsum numen amoris: vt omni studio in eius beniuolentia me seruares. Equidē explicare nō possem quāti faciā a viris amore dignis amari. Nā nisi ipse mihi placeā: nō pōt aliud quicq̄ mihi placere. Tunc vero solū mihi maxime placeo: cū a pbatissimis viris pbari me sentio.

Nemo infortunatior illo qui: neq̄ ipse videt neq̄ videntē videt.

Marsilius Ficinus Anthonio Cocchio insigni iurisconsulto: Item Francisco Berligherio: & Petro Arenensi: & magistro Gergio Ciprio & Laurentio medici iuniori.

s Cripsi iam pridem epistolam quādam vaticinio similem ad pōtificē: sed vtinam pontificiam. Nec si tam diuina apud alios fuerit: q̄ apud nos diuinās: certe intestinam: externamq̄ perniciē iamiam xpiani gregis ceruicibus imminentem procul expellet Testor amice deum: me hac in re meum pro viribus officium impleuisse. Reliquum reliqui viderint: quibus oculi quidem dati sūt: vt in primis videant. Aures aūt vt saltem audiant: Alioquin & si forte aliqñ exclamare cogentur. Heu non videram. Nunq̄ tamen licebit dicere: non audieram. Idibus Ianuariis. M.cccc.lxxviii.

Cognosce alia vt te cognoscas. Cognosce teipm vt cognoscas deū.

Marsili. Fi. Flo: Reuerēdo in xpo prī: & dño suo dño Ioāni Ferdinādi Serenissimi Regis filio: Cardinali Aragonio suppliciter se cōmēdat

s Cripsi tres supioribus diebus declamatōes venerāde pr̄ platonicas potiusq̄ tullianas: qbus familiares meos a viciis deterrerē ad virtutē p viribus cohortarer. Prima qdē miserā quādā vmbrā improbe vite describit. Scda vero vite probæ fœlicē refert imaginē Tercia deniq̄ diuinū exprimit pbitatis ipsius exēplar. Tria hec quasi specula qdā mittere ad te iccirco decreui: q a sciebā formosissimos q̄sq̄ specul' p delectari. Speculare parū admodū: inhisce ipm venerāde pr̄. In pmo qlis nūq̄ fuer?. In scdo qlis iāpridē euaser?. In tercio qlis iā sis statim agnosces. Gaudebisq̄ bonis tuis ñ mediocriter. Sed vt fœliciter tuis gaudeas bonis: in oibus grās age deo bonorū oim largitori. Cur nā pcepit deus cognosce teipm nisi vt in te cognoscēdo: quicquid habes boni: habere ab eo prsus agnoscas.

Si nūc tibi Marsiliū cōmēdauero: intellige archiepm Amalphitanū pariter cōmēdatū. Quos deus coiūxit hō no separet.

Spūs vbi vult spirat.

Sixto pontifici Marsi. Fi. Flo. atq̄ vna oēs cōphi sui cœlestem victoriam dicunt.

o Bsecramus te p illum qui audit semp oēs etiā nō loquentes: & exaudit sepissime non vocātes: vt filiorū tuorū vocē audias pa rum p mente benigna pr̄ oim benignissime. Nam deus omps:

cui parent omnia: cui quidem parere libenter: nihil aliud est q̃ regnare. Deus ipse & clamare nos in p̄sentia: & audire te iubet. Præterea si nos patiēter audiueris nō mō nō pœnitebit: verumetiā (vt speramus) iuuabit audisse. Anno superiore Beatissime Pater in ipso omnipotentis christi natali: reliquiæ quædam apostoli Petri in vrbe Volaterrana repte: miracula duodecim mense vno ingentia ostenderunt: omni populo manifesta. His ergo nouis commoti signis conuenimus vna compbylosophi quattuor: & Prophetiæ & Astrologiæ pariter studiosi. Primuʒ quidem p̄pheticorū examinatione mysteriorū consensimus ex illis reliquiarum Petri miraculis portendi. Sixtum successorem Petri effecturum quandoq; miracula cunctis populis gētibusq; notissima. Deinde nos ad astrologica conferentes: considerauimus diligenter præteritam illam rursusq; futuram coniunctionē. Saturni ac Martis in virgine. Iterum proximum solis accessum ad Arietem. Quartarum quoq; anni totius initia. Eclipses præterea Lunæ quidem in aquario: Solis autem in Leone futuras. Aliasq; rursus anni sequētis Eclipses: Martis deniq; dissonam cum Ioue permixtionē: cæteraq; q̃plurima. Inde conclusimus: p̄ximum biennium fore adeo miserabile (vt vulgo putetur) sup̄mum illud mundi exicium imminere. Communē. s. & extremam generis humani calamitatem: bello: peste: fame: præmentem. Principū cuiusq; generis interitum plurimorum: Nouam deinde sub falso p̄phetam heresim surrecturam. Horret hic anim⁹ narrare q̄d sequitur. Mox Tiberinis vndis (quod absit) Petri nauiculā natatură. Barbaros demū ytaliam vastaturos. Quoniā vero mars illi dux saturnū pestis famis p̄ditionis heresis auctorē in oibus illis quas narrauimus cœli dispositionib⁹ superabat cōuenimus ex ipso bello reliq̄ mala oia euentura. Hic ergo admirabundi inuicē dicebam⁹. Vbi nā igit̄ salubria illa sixti miracula? Quæ ex illis Petri miraculis nobis portendebant̄ si vt & nos iudicamus & cæteri deinde Astrologi totius Orbis existimant tam dira sub eius Pontificatu clades priuatos passim & principes ecclesiamq; vexabit.

IN HANC tandē (quā narrauimus) sententiā disceptatio nos longa certa rōe p̄duxit. Quoniā videlicet medicoꝝ gubernatorūq; virtutē morbi tempestatesue demōstrāt. Iccirco p̄uidentia diuina p̄misit curāte & gubernāte Sixto: stellas aliquādo plurimas & clemēta inuicē cōspirare: cū in cōmunē generis humani perniciē: tū vł maxime in nauem xp̄ianam sæuis admodū fluctibus agitandā. Vt sixtus q̄si Neptūnus i media tempestate surgens ipso: potentiæ: sapiētiæ: benignitatisq; tridēte iratū temperet æolum furētes sed ventos. Mare placet tumidū. Virtute plusq̃ cœlesti motib⁹ cœlestibus imperet. Mirifica benignitate sua domet sæuum Martem rigidumq; Saturnum. Atq; id quidem Sixtuʒ breui facturum non solum oracula p̄phetarum: Verumetiam cœlestia quædam signa manifeste demonstrant.

HIC igitur oēs christianorū populi ꝓclamabūt. Quis nam est iste? Quis iste est? Cui tam facile obtemperāt elemēta: cui sydera parēt. Hic est ꝑfecto legitimus ille clemētissimi xp̄i vicarius. Qui clauibus acceptis a xp̄o statutis ab eo tp̄ib⁹ Iani Plutonisq̄ hostia claudit. Almæ pacis templum filiis patefacit. Nam cum intelligat nō esse victoriam magnā minima superare. Nihilq̄ esse in terris magnum cum tota ip̄a terra sit minimū: statuit iam terra dimissa cœlestia superare: ac nō tam bello suos vincere q̄ ip̄m vincere bellum.

SIXTSVS sublimis Theologiæ phœnix: excelsas Palladis arces ante alios possidens: diuinū ibi oraculū in singulis consulit. Neq̄ humano in rebus diuinis administrandis: sed diuino potius cōsilio nitit̄: Preterea suspicit inde deum omnipotentē oīa & bonitate facere & beneficētia sibi cuncta subiicere. Igitur ipse similiter statutis ab eo tp̄ibus bn̄fica iam victoria gaudet. q̄ bene vincit oēs dum bn̄ficio sibi omniū corda deuincit. Profecto intelligit eum: cui imperiū in belluas demandatur. anxium ministeriū quoddā nancisci potiusq̄ imperiū. Corpa vero hoīm quæ sola in nobis violentia capiunt̄: nihil ferme aliud esse q̄ belluas. Animos certe natura liberos nō posse aliter: q̄ liberali quadā beneficentia vinci. Magnanimus Sixtus iam non sollicito in belluas ministerio: sed solo in homines ipsos. i. in animos imperio gaudet. Sixtus noster insignis pietate pater piorum parentū more filios suos post minas obiurgationesq̄ paternas blandius osculatur. Propitio fouet sinu: almis vlnis amplectit̄. Et quantū paulo ante falso maleficentia quadam insequi filios videbat̄: tantū mox beneficētia reuera ꝑsequit̄. Audite nunc omnes audite vocem pastoris nostri ꝓpriam. Aspicite attentius Hylarem pastoris vultum qui cuncta serenat in bn̄dictione nonne videtis. Os operit suū: ita suis ouibus cū dn̄o suo iamiam clamaturus.

PAX VOBIS o filii vere nouo. Nolite timere nō lupus sum: sed custos. Nō mercenarius sum: sed pastor. Pastor ab eo missus in mūdū p quem factus est mūdus: qui & in mūdo erat & missus est in mundū: non vt oues suas pderet sed seruaret. Atq̄ vt animā suam poneret pro ouibus suis. Mundi seruator: ad vos me misit: vt ei sine quo nihil seruatur: nos seruarem. Voluit quidē ad vos venirem: ab eo non abirem. Siquidem abire ab eo p quē sumus nihil est aliud q̄ perire. In eius nomine qui vsq̄ ad cōsummationē seculi semp est nobiscum: iterū pacem meam do vobis o filii vere nouo inuito mūdo: missam Sixto ab eo ꝓmouet sistitq̄ mundū. Deus lux cara est in qua tenebræ non sunt vllæ Deus charitas lucens est: in qua odium nō est vllum. Qui in luce chara & charitate lucida manet in deo manet & deus in eo. Ergo filii diligite inuicem quemadmodum vos ego dilexi. Filii mei in eo inuicem diligamus: sine quo nullus habet vnq̄ vt sit diligēdus. Nulla pars mūdi absq̄ concordia consistere potest. Cum ipsa coucordia solum cōstet

mundus. Nullus in mundo sine concordia potest illi placere: qui ipsa concordia fecit: seruatq mundum. Nos ergo vt vere beati simus vere inuicem diligamus. At vos abite a meis crudelia fata. A meis q deo parent superanti fatum. Abite procul fata crudelia vires. alibi post hac vestras in fatuos exptura. Migrate hinc ab ouili meo repente arma ferocia. In lupos iam vos cōuertite Barbaros. Accelerate inquā: dum vt get æstas: anteq lupi ferocius me simul ac meas oues inuadāt. Contra Teucros diuinæ legis hostes omnipotens nobis deus ipse pugnabit. Nobis militabit ether. Et cōiurati venient ad classica venti. Cedēt a latere nostro mille: & decem milia a dextris nostris. Vnū breui sub vno pastore erit ouile. Ferreum seculum mox in aureum conuertet. Si quidem Marte domito qui xpianis minabat prœlia: rapinas incendia: cedes: domitus quoq Saturnus erit: qui inde pestem famem proditiones hereses falsas machinabatur.

DIXIT Sixtus & facta sunt: ad benignissimam illam pastoris vocem pax vobis: oues cuncte clamabunt Gloria in excelsis deo: & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Hæc est dies quam fecit dn̄s: Letemur & exultemus in ea. Cantate Sixto canticum nouum hodie nostrorum pontifex animorum: Sixtus in pace sistit ecclesiam. Sixto cantate vates: claudent belli portæ. Sixto legitimo messiæ vicario. Cantate ꝓphete in diebus eius erit copia pacis. Venite omēs & videte opera domini: quæ posuit ꝓdigia sup terram: Auferens bella vsq ad fines terræ Arcum conteret & cōfringet arma: Scuta comburet igni. Vacate & videte: quoniam ego sum deus: exaltabor in gētibus: & exaltabor in terra. Dominus virtutum nobiscum susceptor noster deus Iacob.

CLEMENTISSIME deus qui ab excelsis humilia respicis: atq humilibus largiris excelsa. Deus omnipotens mundi seruator: qui eadem virtute: recreas seruasq assidue quæ creasti: serua ꝓpicium nobis oramus pastorem nostrum: tui gregis egregiū seruatorē. xxv. Decembris. M. cccclxxviii. Florentinæ.

Fœliciter vincit qui animos bn̄ficio sibi deuincit.

Marsilius Ficinus Florentinus atq vna comphilosophi sui: Sixto sanctissimo in xp̄o Patri suppliciter se commendat.

Vit apud nos beatissime pater hactenus Nicholinus Antistes plenus gratiæ & veritatis: homo nuper isthuc missus a deo: cui nomen est Ioannes. Hic Romam venit in testimonium: vt testimonium nobis inde ꝓhiberet de numine Sixti qua gratiosa mente: Sixtus noster filiam suam Florentiā complectat. Quandoquidem virum Florentinis gratissimū primo aduentu clementissime sit complexus. O legitimū Petri apostoli successorem: o verum hoīm piscatorē. (Proinde si dicere fas est) in hoc vno rhetium iactu videt quoammodo Petrum ipm supauisse. Non em̄ centūquinquaginta tres pisces hic

cœpit: immo ferme quotcunq; arnus alit æquorq; pisanũ. Sixtus certe legitimus xpi vicarius meminit dñm suum xpm cum esset discipulos electurus: primos præcipuos plures e piscatorũ numero elegisse: eos se quoq; piscatores boim effecturũ. His deinde tris escas potissimũ & rhetia tria dedisse: quibus in pfundo hoc humani generis pelago fœliciter piscarent. Esca profecto prima fuit singularis in deum pietas atq; religio. Secũdo sobrietas vitæ morumq; integritas. Tercia erga homines: tam operum exemplum bonũ q̃ vera doctrina verborũ. Rhetia quoq; addidit tria. Rhetæ primũ fuit charitas ardens qua cunctos in deo nõ aliter q̃ seipsos semp amarent: Secundũ intelligẽtia summa: p quam omnibus tanq; filiis si qñ errauisse putent tam libenter ignoscerent: q̃ facile ipsi optent sua sibi errata a patre nostro qui est in cœlis quasi filiis cõdonari. Tertiũ rhete benificẽtia tam abundãs: vt non modo bñfaciẽtibus: sed etiã malefaciẽtibus bñfaceret. Et quos vel minus bonos vel etiam inimicos existimauerit eos bono quodam: ac beniuolentia superaret: cœlestemq; patrem imitaret: qui almum Solem oportunasq; pluuias æq; omnibus: etiã si minus videant amici: abunde largitur: hac igitur triplici esca allicere omnes: his quoq; rhetibus tribus irretire & xps ipse suis quodã mandauit discipulis: & vicarius xpi Sixtus similiter ipse decreuit vt ei dñs ille suus eiusmodi quandoq; vocibus lætus gratulabũdusq; occurrat. Veniam Sixte: Veni inquã fili benedicte patris mei. Intra in gaudium dñi. Kl'is Decembribus: M.cccc.lxxviii. Florenitæ.

Surgunt e cœno quotidie qui rapiant nobis cenã.

Marsilius Ficinus Reuerẽdo in xpo patri &. D. suo Ioanni Nicholino Archiepiscopo Amalphitano. S. D.

s Cribo ad te multa paucis ad pontificem. Tu vero cõtra de me pauca multis suplex pontifici dicito. Non potes de bonis meis multa narrare. Multis tñ verbis in meo malo forsitan debes certe potes orare. O q̃ multa hic de meipso ploqui vrget anim⁹. Verũ nõ capit ep'la. Tu ergo mẽte cape. Ineptus ero si tua tibi cõmẽdare tentauero: haud equũ esse videt in aduersitate Florẽtinũ mihi apud istos nomen obesse: si mõ obesse põt qđ in psperitate alias mihi nunq; pfuit. Fortunatiores alii: ne dicã fœliciores: gaudẽt nr̃is. Nos numerus sumus fruges cõsumere nati. Fruges dixi: modo nõ desint fruges. Vale. Sed anteq; valeas: iuuat hic Riariũ cardinalẽ nostrũ parump affari. Tu vero mi dñe: memẽto iam serui tui: si qua videt memoria dignus. Venisti in regnũ tuũ heu q̃ inuitus nũc petere cogor tẽporũ malignitate cõpulsus: quæ nunq; alias censui philosophantibus esse petẽda. Dicã ne? Quod forte philosophũ min⁹: at vero decet egenũ. Disperea Hercle nisi dixero. Surgũt e cœno quotidie qui rapiãt nobis cœnam.

Nihil est occultius q̃ humana voluntas.

Marsilius Ficinus Ioanni Nicolino Archiepo Amalphitano S.D.

m Itto Vaticinium quoddã a d Pontificem. Spiritus vbi vult spirat. Neq3 hominis alicuius voluntate: neq3 humana perturbare sum motus: sed nescio quo spiritu: scio qua charitate cõpulsus. Si eodem quo scribitur animo legeretur: neminem prorsus offenderet Si quidem neminẽ offendere debet diuina veritas charitati coniuncta. Tradunt pleriq3 phylosophorũ rerum veritatem esse omnium obscurissimam. Ego autem puto longe obscuriorem esse hominũ voluntatem. Veritas quidem rerum propriis vestigiis nonnũq3 inuestigatur certisq3 discerni potest indiciis: quoniã determinata pendet ex causa: semperq3 permanet eadem. Voluntas autem humana cum ob libertatem non habeat causam terminatam: ac momento quolibet permutetur neq3 vestigiis neq3 indiciis certis inuestigatur. Præsertim cum ob simulationẽ dissimulationemq3 indicia sæpe sibimet contraria præferat Ergo anteq̃ ædas consule cum teipsum tum eos maxime qui pontifici cari sunt maxime. Ita demum pontifici cæterisq3 legatur: si tam bona omniũ gratia censeatur legi posse: q̃3 bona nobis est voluntate compositum. Sin minus penes te ipse seruato. Equidem vbi nihil mihi prodesse potest: nihil obesse volo. Deus humilem mihi fortunam dedit. Fortuna olim tenuem: nũc tenuissimam facultatem. Deo pareo: fortunæ cedo. Consentio facultati. Exigua sum sorte cõtentus: modo tuta. Fortunatus cui fortuna obtigit mediocris. Fœlix q sua ẽ fortuna contentus: Ego certe icirco paucis cõtentus sum: & si multꝰ sum sæpe cõtentus: qui & hi multi sunt paucis: multi præcii contemnendi. Beati pauperes spiritu. Beati pacifici. Prodigiosus hactenus agitur: ꝓdigiosior iminet annus Quottidie dices: Quottidie audes. Non putaram.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in Christo patri & Domino suo Domino Ioanni Cardinali Aragonio Ferdinandi Regis serenissimi filio suppliciter se commendat.

a Lfonsus Rex fœlicissimus auus tuus Venerande pater nup Ferdinando patri tuo fœlicissimo Regi oraculum effudit ex alto anglica lingua. Marsilius Ficinus (nescio quo spiritu raptus) interfuit Audiuit: seruauit: atq3 oraculũ ipsum angelica tũc ab Alfonso lingua ꝓnunciatum: ipse in linguã humanã tibi hodie transtulit. Eo videlicet consilio vt primũ (si placet) ipse legas. Deinde ad patrẽ tuum Serenissimum mittas vt quæ superioribus diebus ab Alfonso solis mentis oculis auribusq3 percepit: iã nr̃a opa ipis quoq3 corpis auribus oculisq3 accipiat. Nemo aũt mireẽ oraculũ eiusmoi q̃3uis in excelsum Regii cardinalis Serenissimiq3 regis ipsius conspectũ sit ꝓditurũ: tamẽ absq3 humanis ornamentis vllis incedere. Quod eñ diuini solis: id ẽ supne veritatis splendore vestiẽ conari vestibus humanis induere: nihil esse aliud arbitror: q̃3 purum solis ipsius lumen crassiore quadam caligine nu-

bium circũfundere.

COMMENDAREM tibi patriq; tuo archiepiscopũ almaphi-tanũ nostrum longe omniũ commendatione dignissimũ. nisi eum scirem merito tantæ apud nos auctoritatis esse. vt ipse & Marsilium suum & alios sæpe permultos sit vobis cõmendaturus. Pridie kl'as Martias. Mccccl xxviii. Florentiæ.

Oraculum Alphonsi regis ad regem Ferdinãdum inter illos pri-mum anglica lingua pronũciatum. deindevero in linguã humanam a Marsilio Ficino translatum.

a Lfonsus Rex fœlicissimus Fœlicissimo regi Ferdinando fi-lio suo: pacis olim seruatori iamiam auctori congratulans in pisa pace. Veram salutem victoriam certam. integram glori[am] gaudium plenum vaticinatur.

Descensus animorum.

q Vid nam adeo stupes. o fili quid horres. Tam facile tam pro-pitius huc aduolo quotiens mihi placet q; facile. q; ꝓpicii stel-larum solisq; radii iugiter ad nos vsq; descendunt. Neq; radii siderum dum ad vos dimittũtur sua sidera deserunt. Neq; supne mẽ-tes. dum vobis aspirant. superna relinquũt. Animaduerte queso fili dulcissime. quantũ cœlicole pace tanq; cœlesti alimonia gaudeãt. Nẽ-pe cum primum de pace. quæ iam pridem inuida quadã sorte turba-ta est. omnino reconciliãda cogitare cœpisti repente vel sola hac cogi-tatione tua quasi esca superis suauissima prorsus illectus huc aduen-taui. Ergo stupore omĩ atq; horrore procul expulso intentis auribus asta & serua quod cœlitus audis. velut oraculum alta mẽte repostum.

Quam grata pax superis.

q Rincipio dilectissime fili neq; de mea sorte hactenus audiisti quicq;: neq; tuam plane vnq; intellexisti. At hodie tanq; pacis non modo seruator (vt olim) verumetiam maximus auctor iam factus es celicolarum iudicio dignus. cui ipsa pondatur domus omnipotentis olimpi. atq; tam tibi pronidentie ipsius ordo pulcerri-mus q; inde consonans fatorum series referetur.

Animus diuinus.

a Ge iam mentem Ferdinande tuam in sesẽpam relictis sensibus circulari quadam suiipius animaduersione reflecto. Vide-bis protinus mentem tuam quando in seipsam dimisso corpe flectitur. esse incorpoream quandam speram: cuius circũferentia qui dem. id ẽ intelligentia & voluntas per incorporea voluitur. Cẽtrum vero. id est vita atq; substantia corporis alicuius cardini nõ innititur.

Deus. Angeli. Animi

a Ge iterum tuo isto lucidiore mẽtis circulo quasi speculo quo-dam speculare speculando q. attinge in mundo vbiq; atq; vn-

dicꝗ extra mundum spericum intellectum. speramꝗ intelligibilem. cuius centrum quidẽ sit vbiꝗ dum infinite penetrat vniuersum. sed circũferẽtia nusꝗ dum infinite supeminet vniuersum. Eia speculare diuinam formam formarũ omniũ fontem formam vniformẽ omni formẽ. Formam mẽtibus omnibus passim præcipue puris tãꝗ speculis obuiam. Hic tibi corruscat deus ille deorum. ꝑter quem nullus verus est deus. Hic exuberat æterna bonoꝶ bonitas maloꝶ penitus expers. Hic lucet immensa lux luminũ solꝗ mẽtiũ reliquarũ. In quẽ ferme nõ aliter & angeli ꝗ stelle & aĩ ꝗ luna ĩ solẽ vndiꝗ reuoluũt.

Immortalitas animorum.

Terni huius solis radii quidam sempiterni sunt hominũ mẽtes caliginosa nube corpis circũfusæ. Sed in suũ se solem cogitatione & affectu ꝑ arbitrio reflectentes. Ita profecto resiliũt. sicut ab initio suo inde ꝓsilierunt. Ergo cum possint aliquando medio quouis sublato in solem suum tam rite contẽplando ꝗ recte amando refluere ꝓculdubio inde absꝗ medio effluxerũt. Videlicet ab ipa æternitate proxime sine dubio sempiternæ. Quæ tũc immortalitatem suã clarius patefaciunt. quando mortalia tanꝗ minima ꝑcipue æternorum gratia paruipẽdũt. Præterea immortalia ꝑut sunt immortalia capiũt. Immortalitatemꝗ ipam. i. deum sub ipa immortalitatis ratione certa quadam argumẽtatione percipiũt.

Prouidentia dei.

s aũt deũ cũcta videtem vidẽtibus ꝓuidet añ omĩa deus. Sane si deus ẽ (vt certe ẽ) oĩm cã sup oĩa nimirũ ẽ & oĩa. Si ẽ simplicissim⁹ qđ summa ptãs oñdit certe nõ aliud ĩ eo est videre ꝗ esse. Igitur quia omĩa est ideo facillime in se cũcta discernit. si optimus est qđ nemo dubitat. merito videre in eo nihil ẽ aliud ꝗ prouidere. Quapropter cũcta videndo ꝑfecte ꝓuidet vniuersis. Præcipue vero mẽtibus. q ipm & in singulis vidẽt. & super omĩa colunt:

Fatum & arbitrium.

Aeterũ vt ad sortẽ nr̃am deniꝗ reuertamur. deus ille deoꝶ ꝑter quẽ nullus verus ẽ deus. solus mihi mentẽ largitus ẽ. mentem sese in deũ pro arbitrio cõuertentẽ. Corpus aũt lucide mẽtis vmbrã (iubente deo) Capricornus adiunxit. spũm vero q mentis corpisꝗ nodus ẽ. Capricorni dñs saturnus infudit. genius thronoꝶ comes me qñtũ deo pui rexit & duxit. Vixi eqdem apud mortales olim inter laborẽ sp & gl'iam. Laborẽ qdẽ (vt pleruꝗ fieri solet) intulit ardẽtior imperãdi cupiditas. Gl'iam vero singularis magnificẽtia & incompabilis magnanimitas attulit. demum mirifica tũ pietate in deũ tũ clemẽtia in hoĩes tanꝗ duabus alis (genio duce) in cœlestem pr̃iam reuolaui. Vbi meo oĩmꝗ pr̃i fœliciter restitutus vitã beatam thronis quodãmõ sil'em ago. q saturni sperã in primis exornant.

Paradysus cœlestis.

q Ic nobis inter innumerabiles spūs qui ambrosia vescuntur & nectare. datum est epulis accūbere diuū. Hic & si suum cuiqꝫ certum sydus familiarius esse videtur. singulis tamē pro arbitrio non aliter ꝙ radiis quibusdam peruiū atqꝫ perspicuū est vniuersum: Putatis o ceci vos in terris cœlum ipm & stellas videre sub crasso aere non aliter ꝙ si pisces idem arbitrentur sub gurgite vasto. O quantum vestra haec ridicula nimium vos fallit opinio. Sane pisces imo non celum ipm sed aquam nō pura cœlestiū lumina sed exiguas eorum ymagines quasdam vident in aqua semper lutulenta iam fuscas. Idem: contingit vobis o miseri sub aere crasso & tamē cœlestia valde miramini iam vobis facta terrestria. Quātum & diurnū lumē noctis tenebras & circūferētia centrū superat. tātum aetherea: nobis sunt lucidiora & maiora ꝙ vobis. Quid de stellaꝝ innumerabilium copia dicam vobis ignota. Quid de mirabili motuū diuersitate & ordine vobis incognito. Quid de inestimabili harmonie illius suauitate. Quā reddit varius speraꝝ motus globoꝝqꝫ omī cōsona ꝑpatio.

Paradysi supercœlestis.

v Erum qd vobis cœlestia iam diutius vsqꝫ a deo laudo. Quae ferme non aliter supercœlestiū vmbre sunt ꝙ terrena cœlestiū. O veram sup aethera lucem: lucem vsqꝫ adeo verā vt vere exprimi nequeat. O veritatem sup cœlum mire lucentem. tam mirabiliter perlucentē: vt eā nemo queat satis vnqꝫ ꝓ dignitate mirari: Cū admiratōne ipam mirifice supet. Hic o fili hic inqꝫ solū verissime clarissime optime: laetissime viuit: vbi vita oīs nihil aliud est ꝙ veritas: Claritas bōitas. laeticiaqꝫ pleissima: Hic ī ipo imēse luīe luminū lūina ydeaꝝ cūcta cōspicimus. & in lumibus singula vera clarissime cōtuemur. Perinde ac si qs ī sole qdē radios oēs inde manātes in radiis āt colores singulos q inde creāt inspiceret. Plura admodū in pn̄tia fili atqꝫ infinite maiora ꝙ cœlū & pulcriora volente me hic vobis ondere ꝓhibet iā vr̄a ista haec hūanoꝝ ībecillitas ocl̄oꝝ. Quapp ne nimio splēdore caligare cogaris haud vlterius nunc regni diuini infinitiqꝫ solis plusqꝫ mirabile lumē ondā. satis esto ꝙ beat⁹ sit tu⁹ alfonsus ꝙ btūs & ipe. si mō volueris. sis futurus significasse. Quāobrē cōgratulare iā pn̄e fœlicitati fili dulcissime. Cōgratulare admodū fœlicitati pn̄e. gaude tua. sortē hic tuā hactenus inauditā iam laetus audito.

Sors & libertas.

m Entem idem tibi pater. qui & mihi caeterisqꝫ creauit. solus em ille procreat mentem qui solus mentē & recreat. qui sola mēte capitur. Qui solus pascit impletqꝫ mentē corpus autē tibi istud quōdam texuit aries caput astroꝝ. spiritum vero feruētē mars dominus arietis accēdit. Custos tibi vitae ꝑcipue genius est adeo tributus. genius ex eorum nūero: q virtutum choꝝ angelicarum pro

prie comitant̃. Viuis & tu mi fili continue. laborem inter & gloriam
Laborem quidem atq̃ discrimen rigidior saturnus ipse tibi minatur
Gloriam vero prudens ille Mercurius solis pedissequus pollicet̃. Il
linc tibi nonnunq̃ durities quædam potest obesse. Hinc contra mira
bilis prudentia prodest.

Saturni Martisq̃ natura.

q Vo potissimum inter Planetas hominibus assidue pericula
machinantur. Mars videlicet Saturnus. Vterq̃ tamen: sicut
vos docet experientia plerumq̃ parcit suis. Saturniis inq̃ sa-
turnus: mars similiter martiis vt plurimum nescit obesse. Ergo certe
olim Saturni comes quotiens peperci meis hoc est saturniis: totiens
fauit mihi saturnus. Contra vero nilib vnq̃ fauit. Ergo Ferdinande
mi: Martis comes ardẽtis (si fœliciter regnare cupis) parce tuis. Qui
vero sint inter omnes præcipue tui ostẽdit tibi ignea illa qualitas arie
tis: qui cum & Leo sagitariusq̃ consentiunt. Omnes igit̃ arietis: Le
onis. Sagittarii filios ipse tanq̃ Fratres habeto. Præterea: ignosce: in
dulge: obsequere (si placet) & meis. Qui nam mei sint maxime quæ-
ris? Qui videlicet vl̃ capricorno: vl̃ Aquario sedibus saturni regunt̃

Admonitio moralis.

o Mnino aũt finibus tuis contẽtus esto. Plura tibi ad modum
crede mihi maioraq̃ dona sors dabit vltro q̃ lacessita. Quot
ẽm volentia psequeris totidẽ certe te fugient atq̃ quod absit
si quãdo poterũt forte fugabunt. Quot aũt beneficientia prosequer-
ris totidẽ & sequent̃ libenter & obsequentur. Totiens bene vinces
quotiens benficio vinces. Tamdiu securissime dominaberis: q̃diu
volentibus dominabere. Facile (quocunq̃ placuerit) mouebis oẽs:
si nusq̃ ipse moueberis: Summa vt scis prudẽtia aut nunq̃ aut cer-
te coacta init cũ fallacissima fortuna certamẽ. Vbi Mars sæuit maxĩe
ibi fortuna & plurimum dominatur: & facilime fallit.

Diuinatio.

h Actenus charitate paterna carum filiũ q̃uis puidentissimũ
monuisse sufficiat. Hũc breuibus iuuat fœlici nato meo parũ
puaticiari. Efficies (video) cito qđ monui. Sic.n. te p tua pru
dentia factuꝝ puideram longe antea q̃ prædicerem. Præclara te ma-
net solũ in ipsa pace victoriã: tutis plena triumphis. In victoria vero
tranquilitas. In tranquillatate pietas cultusq̃ mierue. Audi obsecro
nunc attentius audi inq̃ tota mẽte Ferdinande quod sequitur. Si tri
bus potissimum coronã tuã gemmis hoc est diuina fide spe & chari
tate prorsus ornaueris certe quandoq̃ ab ipso tercio cœlo vbi glo-
bum. Veneris gratiosum angelicijpricipatus exornant tres tibi grẽ
fœliciter aspirãtes: pcul a liminibus tuis furias tres fugabũt: tria fa-
ta placabũt. cũq̃ cursus duos. Saturni pegeris: Tũc pcipue fili Ferdi

nande tui fœlici tū solis ad Iouē aspectu tū lune cū Ioue cōiunctione immo vero maximo Dei omīpotentis dono corā te extelse potestatis splendore fulgebūt. Atuero postq̄ paternos annos impleueris, atq̄ insup martis circuitus plures merito nobis.i. superis tantū notos adiūxeris. demū iisdem ipe alis qbus & hic tuus pater alfonsus scilicet & pietate in deū & in homies clemētia (genio duce) cœlestem patriam repetes: Vbi ferme pinde atq̄ virtutes angelice (q̄ præcipue Martis speram illustant) beata æternitate frueris fruēdoq̄ gaudebis

Quam mirabile gaudiū in patria.

o Mirū prorsus o incompabile gaudiū. vbi in ipso bonoꝝ bono penitus infinito cunctis bonis infinite gaudemus. O q̄ itegro ibi gaudio fruimur vbi qsq̄ nīm (quātuscūq̄ ē) totus est gaudiū. Gaudiumq̄ totū. Canerem eqdem libētissime nūc tibi mi fili angelica voce thronoꝝ q̄ mirifica semper in patria dulcedine replemur: nisi vererer ne forte post hac tante dulcedinis huius cōpatione. tota tibi in terris vita non solū amarissima. verūetiam amaritudo ipa penitus videretur. Quare misc̄dia q̄dam me continebo. ne filium meū vltra mestissima mortaliū sortē vehementius q̄ cæteri doleant dolere compellam. Vt aūt aliquādo fœliciter eternitate fruaris noli rebus caducis frui vnq̄ sed potius vti.n. atq̄ vt q̄nq̄ vere gaudeas sola semp veritate gaudeto. Ascensus animoꝝ.

v Ale iam lætus & viue fœlix suauissime fili. Ecce nūc vocibus non ne audis. Vocibus inq̄ archangeloꝝ: speram Mercurii p̄cipue decorātium ad æthera reuocor. Sed anteq̄ valeas āplectere amabo spūm hunc tuo spiritu meum. q̄n ego iādiu amplector & tuum. Viue mecum & semp & libēter o fili: q̄nquidē ego etiā vltra consummationē seculi viuo tecum. Sed aspice iam mi ferdinādē, immo vero iā suspice q̄ mirabilter nunc seraphicis fretus alis & sublimes thronoꝝ sedes momēto tempis repeto. Et lares interim tuos quodāmō instat radii nō relinquo. Vale rursus ex alto.

Tam ineptus ē qui amico iam pfecto grās agit. q̄ gratus qui non habet gratias.

Marsilius Ficinus Florentinus Rainaldo gauardio senatus veneti scribit egregio. S.D.

m Isisti ad nos supioribus diebus Marsilii tui salutādi grā filiū tuū dominicū & indole & moribus lrīsq̄ decoꝝ. Talē p̄terea huic epl'am ad me dedisti. vt non alios mente q̄ corpe videaris filios genuisse. Deinde dum excogito lrās qbus tibi rn̄deam atq̄ gratias agam. ecce ipe ad nos accedis Bernardi Bembi Enee nostri fidus acates. Quo quidē bn̄ficio. tāto me tibi vsq̄ adeoq̄ deuinxisti vt vnum e duobus animis aīm iam prorsus effeceris. Q̄d ergo nullas tibi iam vlterius aut huius aut cuiuslibet alterius bn̄ficii grā. grās agā

ipe egregie Rainalde in causa es. ipse.n.nō duos vlterius nos eē voluisti sed vnū. Ego tuū tam ineptū insanūq; eē arbitror eū q sibimet gratia agit. q̄ ingratum qui non habet alteri gratias.

Quod libenter accipis redde libenter.

Marsilius Ficinus Laurentio Lippo Rhetori & Poetæ. S.D.

[S]Alue perspicacissime Lippe. Si tam facile tanq; libenter Alcinum a nobis traductum mihi reddideris q̄ facile q̄ue libenter. ipe iamdiu tibi legendū dedi. rem mihi gratissimā feceris.

Magis commendat virtus q̄ amicicia. facilius persuadet probitas q̄ eloquentia..

Marsilius Ficinus Florentinus Francisco Bandino. S.D.

[G]Eorgius Antonius Vespuccius qua in re indigeat opa tua ipe te facit suis litteris certiorē. Res aūt ista mihi non aliter q̄ ipi cordi ē bandine. Non.n. pōt nō coiūcta causa esse. vbi cōiunctus ē animus. Sed ē vespuccius noster. nosti ingeniū hominis in exigendo q̄ par ē verecundior. Atuero insignis ꝓbitas & doctrina viri vel eo tacente apud æquos iudices oīa debet & vehemēter exigere & facillime impetrare. hunc ergo q̄uis (vt scis) amicissimū nō tam ob amiciciam q̄ ob virtutē suam tibi cōmendo. Nam ob virtutem ipam est nobis amicus:

Votum. Oraculum. Miraculum.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Doctori & equiti venetorum Oratori clarissimo. S.D.

[S]Alue sp amice cœlestis atq; diuinæ. Cæteros qdē amicos ꝑtim mihi sors qdā obtulit. ꝑtim ꝓpria dedit electio: Barnardū vero Bembū mecū ab initio coiūxit cœlū. Diuia deinde ꝓuidētia mirabiliter confirmauit. Cœlū inq̄ ꝓpterea ꝙ eodē anno atq; die sub eodē sydere nati sumus. Diuinā p̄terea ꝓuidentiā nos inuicē deuinxisse ex eo potissimū assero ꝙ eo anno quo primū orator florentiā accessisti qrto fere añ accessum mense mihi g̃uiter egrotāti statim post votū quoddā ꝓ salute. Deo diuecq; Marie suppliciter institutū visus es certe tū primū nobis notus in somnis. aū ꝓrsus incognitus citam ꝓsperāq; valitudinē polliceri. Expgefactus pene sanus breui prorsus coualui. Quinto post mense quo die voto penitus satisfeci eademq; hora nr̄m sponte primū adisti gymnasiū magna comitante caterua. atq; ea forma qua in somnis olim præuideram diuinitus salutasti. Multaq; inter nos dicta tūc factaq; sunt eodē ꝓrsus pacto quo somnians videram. Eodem anno tanq̄ religiosis votis vite redditus librum de xpiana religione composui. Nunc g̃ lege fœliciter amice cœlestis atq; diuine. Quem certe nobiscū cœlum ipm ligauit. ab initio. deinde cœlo excelsior religio religauit. Marsilius tuus hæc manu propria. Idibus Iuliis. M.cccclxxix. in agro Caregio.

Verus amicus qd amicus optaturus sit p̄sagit. atq̧ p̄uenit petituꝝ
Marsi. Fi. Flo. Georgio Cyprio Physico insigni. S. D.

f I amor deus est. qđ & poetæ canūt & theologi confitetur. ergo diuinus. Si diuinus ē & plusq̧ diuinus cū sit deus. ꝰ diuinat. Igit̄ verus amicus. qd amicus optaturus sit p̄sagit atq̧ p̄uenit petiturū. Talis certe erga nos ē Georgius nr̄ Cyprius: illic ortus vbi venus ip̄a culta ē: geminoꝝ mater amoꝝ: Equidem nisi vererer ne forte plusq̧ familiarē amiciciā nr̄am verbis offenderē. ingētes pollicitationibus tuis gr̄as agerem. Veꝝ q familiaritatem ipsam minus familiariter tractat nō ē amplius familiaris hn̄dus. Tūc maxime erga amicum gratiosissimū grati sumus: qn̄ tam grate accipimus q̧ gratiose vel largit̄ ipse vel pollicet̄.

Qui ꝓ rebus verba dat. folia dat ꝓ fructibus.
Marsi. Fi. Ioanni Cocchio lr̄is & moribus ornatissimo. S. D.

t V mihi das fructus ego folia mitto. vtinam saltem tam bella hæc sint q̧ illi boni. leges vna cū Francisco castilionēsi cōphilosopho nostro nostras de pace ep̄las ad pontificē & ad regē Neq̧ illi cōmendabis. Vale fœliciter:

Qui beati sint: Qui btis ꝓximi. Qui remotiores. Qui remotissimi
Marsil'. Fi. Locterio Neronio cōphilosopho suo. S. D.

b Eati cœlestes qui nihil vnq̧ sentiunt aliud nisi bonum. Proxime aūt ad illos accedūt. qui cum in regione pessima collocati necessario mala vndiq̧ sentiāt: interim tn̄ qm̄ nusq̧ a summo dissentiūt bono malis alicubi non consentiūt: Terciū illi obtinēt locum. qui post lapsum ita quandoq̧ in summū resurgūt bonum. vt agnoscant id esse malum videlicet cessisse malis. Agnoscāt tūc solum se malis cedere. quando volunt ipsi vt apud se cedant bona maiora minoribus. Agnoscant vbi inuenitur bonorum omnium bonū. ibi solum malorum medicinam omnium reperiri. Infimi tandem existimandi sunt atq̧ miserrimi. qui vsq̧ adeo summi boni radiis vbiq̧ fulgentibus suos oculos clauserunt. vt nusq̧ in ea ip̄a luce extra quā nihil uidetur boni ip̄i videant quantum hoc malum sit. sine illo semper esse sine quo quicquid sentitur est malum. Hi nimirum quāta sit extra diuinam fœlicitatem miseria. tandē nō in diuino splendore suspiciūt. ne illic suspiciendo beati sint. immo in suis tenebris ꝑ quosdam illius radiolos quasi allucinantes suspicantur & sentiunt. vt hic suspicando sentiendoq̧ sint miseri. Mundus (vt xp̄s ait) vitæ magister in maligno positus est. ob hoc ipsum ꝑcipue. quia positi sumus imo sumus ī mūdo maligni. Male sanis & inqetis nihil occurrit sanū nihilq̧ quietum: Quid ferrea secula totiens iniuste culpamus. Cum primū homo. ferrū auro anteponēs: factus ē ferreus. merito sæculū qđ ante natura fuerat aureū ferreum ip̄i ꝑrsus euasit. Quid mirum.

Si omnia nos vndiqꝫ mala sequunť dum ipsi relicto primo bono: id est deo male singula sequimur tanqꝫ bona: quæ oia sine primo sunt mala. Non iniuria. totiens inuiti in omne malū incidimus quotiens sponte ab eo cadimus quod est omne bonū. Ergo nō licet nobis de seculis vnqꝫ: immo cōtra licet seculis ipsis de nobis vehementissime cōqueri. Emamus ergo nobis. emamus omni studio aurū illud ignitum: quod aquila cœlestis ostendit. i. purā veritatis lucem ipso bonitatis amore feruentē: Sed nō facile splendore ardorem: immo potius ardore splendorem ꝓrsus ememus. Si quidem ipsum aurū nō quando radiis ignis eminus ꝑcutiť ardet: sed quando ignis calore cominus occupatur: effulget. Neqꝫ qm̄ igne fulget ꝓprie: sed qm̄ igne feruet: penitus fit ignitum. Sic solū: sic & ipsi si boni. i. dei solius in primis amore flragrabimus: subito eiusdē splēdore lucebimus. erimus qꝫ diui. De⁹ lux ē. Deus charitas ē. Cui carus añ oia deus ē: huic fulget añ oia de⁹. cui sol ille fulget ꝑ quē oia fulgēt huic facile passim cūcta refulgent. Huic pterea mirifice dulcescūt oia: qui nihil vsqꝫ gustat nisi in ipsa dulcedine sine cuius sapore dulce nihil effici sentirive pt. Quorsum hæc? vt videlicet theologicis epl'is tuis qn̄qꝫ vtcunqꝫ possum Locteri respondeā. Ad hæc. n. suspicienda nuꝑ ipe me tuis splēdidissimis litteris excitasti. Accipe ergo libēter. Tua. n. ista sunt: qualiacūqꝫ sūt. tibi reddo. Kl'is Augus. Mccccl xxxviii. In agro Caregio.

Non est harmonice cōpositus: qui harmonia nō delectať.

Marsilius Ficinus Bastiano Foresio Carissimo compatri. S. D.

SCribit Aurelius Augustinus noster in libris de musica: eum nō esse harmonice cōpositum: q harmonia nō delectať. Neqꝫ id quidē iniuria Nempe cū ob sil'itudinē quandā voluptas effici soleat: necesse est eum q concentibus nō oblectať. esse quodāmō cōcentus expertē. Hunc (si dicere fas est) dicā nō esse a deo compositum: qui in numero pōdere: mēsura cuncta cōponit. Dicā præterea nō esse amicum deo qui vsqꝫ adeo cōsonātia gaudet. vt mundū ob hoc ipsum creauisse potissimum videať: quo singula quidem mūdi mēbra & sibi inuicem & vniuerso cōcinerent. Vniuersū vero ipsum auctoris sui intelligentiæ bonitatiqꝫ ꝓ viribus cōsonaret. Adde qꝫ ita speras disposuit earumqꝫ motus inuicem tempauit (vt queadmodum Pythagoricis Platonicisqꝫ placet) inestimabilē harmoniam melodiāqꝫ cōficiant. Plurima in hāc snīam alias disseruim⁹. Hoc vnū præterea iuuabit cōmemorasse. Quot equidem diligentius obseruaui ml'tos ingeniosos quotidie repiri: qui his aut illis cœterorū sensuū voluptatibus studiisqꝫ natura vix moueanť. Nullū vero īgenio ꝑditum vnqꝫ reperimus: qui musicis modulis nō rapereť. Nullū quoqꝫ eorum qui nō rapiunť nouimus acumine iudicioqꝫ pollere. Huius autem rei cā est præcipue duplex. Altera physica: altera mathematica

Physica quidē. Qm̄ media cerebri pars. quā ꝓpius respicit auris iudi
cio tanq̄ instrumentum vel incitamentum quoddā quodāmō serui-
re videt. Hec aūt qm̄ perfecta cōsonantia caret minime omnium cō-
sonantia capit. Qn̄ vero harmonice ad modum composita est har-
mōia mirifice tanq̄ re sil'i & cōgrua delinit. Mathematica vero. Qm̄
Mercurius (idē quod poetæ ab astrologis accepurunt) Ingenii lar-
gitor ē & cithare faber. Quē ergo nascentē haud benigne satis Mer
curius intuet: videmus vt plurimū tanq̄ asinum quendā & ad lyrā
& ad lr̄as pariter apparere. Cōtra vero ad hæc ambo sese illos habe-
re qui ab ipso mercurio lyre litterarūq̄ magisto benigne respiciunt.
Vale fœliciter mi Foresi: quē & si ceca fortuna minus. tn̄ ꝑspicacissi-
mus ille. Mercurius benigne respexit. Equidem mi foresi postq̄ ti-
bi modo scripsi Vale: surrexi ꝓperaui. sumpsi lyram. Incœpi longū
ab orphei carmine cantum. Tu quoq̄ vicissim. postq̄ legeris hic ite
rum vale (si sapis surge) Protinus surge: Libens summe lyram labo-
rum dulce lenimē. viii. Septembris. Mccccl xxviii. In agro Caregio.

Maledicus n̄ aliter te ledere pōt: q̄ si faciat vicissim te maledicū

Marsilius Ficinus Ioanni Cocchio. S. D.

Nimicus tuus nō ob aliā cām tibi detrahit: nisi vt palā vitu-
pandus appareas. Atq̄ animo ꝑturberis. Si moueris & ipse
vicissimq̄ in maledicta ꝓrumpis. hēt ille aduersum te tota qđ
mente petebat. Nam te malum iam reddidit & maledicū & infamen
prudenter Plato noster de maledicis inimicisq̄ suis non modo non
obloquæbatur quicq̄: sed neq̄ cogitabat quidem: docens nos imita
ri naturā quæ contrarium suum a se procul expellit. Sic enim & nos
faciemus (si hostes ex ore ac mēte pellemus). Adde q̄ si & cœteri ea
dem ratōne erga hostes nostros se gererent prorsus ex omni memo
ria hominū delerent. Verum multo diuinus nos christus (vitæ ma-
gister instituit: præcipiens: vt benedicta quidē maledictis: Benefacta
vero malefactis libentissime redderemus. Sic em̄ facillime & ipsi per
manemus indomiti hostesq̄ domamus. Naturam quoq̄ ipsam sic
imitamur: quæ contraria curat. temperatq̄ cōtrariis malaq̄ sup̄at bo
nis. Deum prætera sequimur: qui omnibus vel inimicis suis: id est
impiis iniustisq̄ benefacit gratis: Solem suum pluuiasq̄ iubens su-
per malos æque ac bonos oriri. Ego quotiens ab hac errau via. toti
ens penitentia sum affectus: Quando vero omnino secutus sum.
tunc fœliciter mihi omnia successerunt. Arbitror te præcepta eadem
sequuturum: & tanq̄ iam sequēti congratulor.

Cum veritas ipsa sit immobilis & æterna fœlicitas. soli ve
re immobiliter beatæ viuunt qui in veritatis studio vitam agunt.

Marsilius Ficinus Bastiano Saluino amitino suo. S. D.

a Ccepi epiſtolam tuã de rerũ mutabilitate imutabiliter diſpu-
tantem: Immutabiliter inq̃. i. vere: ſiquidẽ imutabiltatẽ ipam
nibil eſſe aliud arbitror q̃ veritatẽ. Profecto veritas ipa vſq̃
adeo immobilis eſt. vt etiã motionis veritas ſit immobilis. Quid nã
aliud eſt veritas motiõis. Niſi ipſa eius rõ quæ vera eiuſdẽ definitõ
ne comprebendit̃. Hec aũt ſe babet: vt aliter vnq̃ ſe babere nõ poſſit
Proinde veritas ſemp eſt pñs. Neq̃ de præterito tranſit im præſens
Neq̃ de pñti tranſiuit in futurũ. Veritas adeo pñs eſt vt etiã futuri p̃
teritiq̃: veritas præſens exiſtat: Quippe eadem veritate verum eſt in
præſentia boc aut illud vel eſſe vł fuiſſe vel fore qua & ab æterno ve
rum erit boc aut illud aliq̃n fore & in æternum verũ erit. boc aut illd
quandoq̃ fuiſſe. Veritas a deo ſempiterna eſt vt etiã ſi incepiſſet di-
catur quandoq̃: certe ante ab eterno verũ fuerit: & nõ niſi p veritatẽ
eandẽ fuerit verũ. veritatẽ ipſam quandoq̃ fore: Ac etiã ſi vnq̃ deſi
nere veritas cogitet̃ deinde in eternũ verum futurum ſit. atq̃ nõ niſi
per ipſammet veritatem futurum ſit verum. veritatẽ aliquando exti-
tiſſe: veritas ſi in motõne immobilis eſt ſi in p̃terito & futuro eſt pñſ
ſi in principio eſt ſine principio: ſi in fine ſimiliter abſq̃ fine: certe ni
bil eſt aliud q̃ immobilitas ipſa atq̃ æternitas. Mens igit̃ natura ve-
ritatis capax: immobilitatis æternitatiſq̃ eſt particeps. Volũtas quo
q̃ natura veritatis auida: immobiliter eterneq̃ voti ſui campos effici
poteſt: Vita electione veritatis ſtudio: cultuiq̃ dedita. ſola immobili
ter æterneq̃ fœliciſſima viuit. Nempe quæcunq̃ a veritate vere beati
tudinis fonte impie ingrateq̃ diſcedunt interim a beata æternitate
miſeri decidunt. Qui aũt p viribus accedũt ad veritatẽ: vere fœlicita-
tis originẽ. ſimul in beatã æternitatem beati reſurgunt: Igitur (quem
admodum incœpiſti) in ſtudio cultuq̃ veritatis viue fœliciter. Soli
enim vere beateq̃ viuunt qui in ipſa veritate vere beatitudinis fon-
te viuunt. Soli aũt aliquando poſſunt in ipſa veritate viuere: qui ſem
quoad fieri poteſt veritati viuunt.

Vbi bonorũ viget bonũ ibi ſolũ reperit̃ oim medicina malorũ

Marſilius Ficinus & Ioannes Caualcãtes Leonardo Colẽſi le-
gitimo Iuris Ciuilis Profeſſori. S. D.

a Nimus noſter (vt eſt apud platonicos) mediã quandã inter
æterna & tẽporanea obtinet regionem. Atq̃ tanq̃ vtrorũq̃
particeps: ad vtraq̃ p arbitrio voluit̃ Qñ tpalibus ſeſe mer
git. primo quidẽ breuẽ quandã falſamq̃ dulcedinẽ ſentire videtur:
Mox longa veraq̃ amaritudine prſus obruit̃: At cũ ſeſe erigit ad
eterna cõtra omnio ſe babet. Nempe poſt breuem quandã falſamq̃
amaritudinẽ: dulcedine vera & diuturna p fundit̃. Quippe cũ nõ tẽ-
poraneũ. ſed eternũ ſit verũ æternæ intelligentie nutrimentũ. Cætera
quidem bominum ſtudia vt plurimũ a diuinis ſe iungunt: mortali-

busue cõiungunt. Religio aũt contra a mortalibus soluit: diuisq; religat. Vbi stigiis amarisq; saporib⁹ procul expulsis nectarea nos suauitate perfundit. Si quando alias religioni indulgendũ fuit hac tempestate est Potissimum indulgendum. Hoc eñ (vt videas) malorum omnium seculum est. Solum vero apud deum vbi bonorum omniũ viget bonũ: reperiri potest: omniũ medicina malorum. iiii. Kl'as Decembres: Mccccclxxix: Florentiæ.

Decrescente corporis pulchritudine: crescit animi pulchritudo
Mar. Ficinus Angelo Politiano cõphilosopho suo. S. D.

I nunc Politiane dixero me literarũ tuarum acumẽ & eloq̃ntiam ñ mediocriter admirari aliqs forte me nimis admirabũdum existimabit. quippe cum nouitas tantũ cæteris admirationem parere soleat. Ego vero etiã quæ mihi in Politiano iãdiu notissima sunt: videar admiri. Sed reuera nõ antiqua nunc in re: sed noua demiror. Adeo enim fœliciter Politianus meus breuissimo quodam tempore adoleuit. vt mutata forma alius mihi iam nouusq; appareat. Ergo qui mihi puer non parum: qui multum placuit adolescens: idem plurimum perplacet adultus. Merito crescente indies forma: creuit & gratia. Atq; id quidem ea etiam ratõne placet factum quia sæpe uaticinatus sum futurum. Perge igitur. Fac obsecro (vt cœpisti) te diuinum: vt simul me facias diuinantem. Quod autem Marsiliana tantis vbiq; effers laudibus nihil miror. Quis eñ in propriis laudibus canendis: non uehemens sit: non accendatur. Quis adeo gustu caret. vt non sibi sua maxime placeant. Retulit nobis Francus quid cum doctis omnibus præsertim cum Hermolao Barbaro ergo nos egeris: Quid petas vt agam. Agam equidem libenter: vtinam belle. Belle certe ago atq; bene: quicquid cum Bernardo Bembo meo ago. Landinus & Caualcantes innumeris te vicissim salutibus obruunt.

Seditiosas vrbes procul fugito.
Marsilius Ficinus Hieronimo Rossio Dilectissima suo. S. D.

Aldus poeta noster postulauit a me tuo nomine Pauli raptũ Mitto opusculi huius Archetipũ. Tu vero q̃m archetipũ ẽ cũ primũ trãscripseris tuto remitte. Naldus hic simulq; Angel⁹ Politianus alter poeta noster: multa de me Hermolao barbaro. Mul insuper mihi de Hermolao cecinerũt: Ergo vbi tibi ad comodũ erit latinissimũ hunc nostrũ Barbarũ cõuenito. Dicito statuisse me nihil ad eũ tanq; p̃cipue bonũ aliq̃ñ scribere non bonũ. Nihilq; in his tantis patriæ malis i mẽtẽ nobis venire nõ malũ. Eqdẽ vt plurimũ misere huius vrbis tedio rusticor: Nec aliã ob cãm mẽa hæc iterdũ reuiso nisi vt berñ. bem. meũ visã. Qui adeo nobis placet vt ei⁹ cã tñ hoc tp̃e possim dicere: nõ nihil floretie eẽ qd placeat. Idẽ de bẽbo cæteri oẽs

sentiūt litterati. Phœbo capelle. & Leoni Michaeli Viris clarissimis nos cōmenda. kl'is Martiis. Mccccl xxix. in agro regnano.

Orphica cōparatio solis ad deū. atq; declaratio ydearum.

Marsilius Ficinus & Ioannes Caualcantes Locterio Neronio cō philosopho suo. S. D.

Pera solis tota (vt orphici tradūt) aīam habet longe q̄ cæteræ spere prestantiorem. Que per vniurrsum quidē spere corpus vitam motumq; exercet. perq; omnia inde diffundit. Per globum vero ip̄m planetæ solis intellectum in primis exercet & visum. Intellectum quidem p lucem quandam intelligibilem in ip̄o solis cē tro quasi capite obminātem. Visum vero per visibilem lucem in vniuerso solis ambitu tanq̄ oculo plucentem. Illic vtiq; ex intelligibili luce sit visibilis: Et inicllectu quoq; fit visus. Nihil em̄ ibi aliud intellectus est. q̄ lux intelligibilis eadem. Nihil aliud visus q̄ lux ipsa visibilis. Non aliud ē. ipius esse q̄ lucere. Nō aliud ē ipius lucere q̄ videre. Non aliud illuminare q̄ facere sua oīa factaq; seruare. q̄ facile essendo natura sua lucet intrinsecus. tam facile lucendo illuminat extra tam etiam facile illuminādo sua omīa facit & seruat. Sed missa faciamus in præsentia cætera solis officia. Intimā dūtaxat visibilemq; ipsius lucem. i. visum ip̄m consideremus. Illic visus tam summus ē. q̄ visibile summū. Visus p quē cæteri vidēt visus. Visibile p q̄ d visibilia cūcta vident. Quonā potissimū visus ille. se dirigit. vt videat aliq̄d nisi in semetip̄m. In quē & cætera vtcūq; pn̄t. intuent vt videāt. Sed q̄d nā videt p̄cipue q̄n se videt. profecto visibilē lucem videt. visibiliū oīm colorꝝq; fontē atq; originē. Si illic summus visus ē atq; visibile sūmū. certe summa est pfectaq; visio. Et q̄ differēdo triū nūero cōputamus vnū reuera ideq; existūt. Si em̄ visus eiusmodi atq; visibile vnū sunt (vt diximus) conseqns ē. vt visio q̄ tanq̄ actio q̄dam media intervtraq; cogitat: cū vtrisq; sit idē. Proinde si lux illa p fecte se videt. certe & q̄ntū in se possit & quotcūq; facere ex se possit penitus īspicit. vt āt cætera q̄ innūerabilia sunt obmittamus. colores certe oēs & facit & seruat: put em̄ ipa sese variis modis passim p varia subiecta diffundit: varios edit vbiq; colores: Oēs ḡ colores in se videt. dū se videt. Verꝝ si lux illa simplicissima ē atq; (vt ita loq̄r) vnicolor. quonā pacto tā ml'tiplex erit atq; oīcolor. Nimirꝝ ob hoc ip̄m q̄a simplicissima ē. ē in genere suo & prima & oīm cōissima (Si ita ē) merito oēs sui generis gradus ī seipa cōplectit. Sola. n. forma illa in quouis genere. oīo oiformis ē. q̄ in eadē oīo ē vniformis. atq; ml'titudo formarꝝ q̄ in subiectis aliūde formatis cōpositoem diuersitateq; abducit: eadē in cā formatrice eminētē significat vbertatē. Virtuteq; & vnitissima (vt ita dixerim) & fortissimam: Cæterꝝ ne longius peruagemur. Quot sunt ī rebus compositis colorū species. to-

tidem ideas colorum lux illa cospicit in se ipsa. Prout enim videt se primum dutaxat gradu coicabile est nigri coloris idea. Vt aut gradu. ii. idea sit Fusci. iii. Flaui. iiii. Cerulei viridisq. v. coelestis & glauci. vi. Rubei plenioris. vii. Rubei clarioris. viii. Crocei. ix. Albi. x. limpidi siue nitidi. xi. Splendidi. Splendoris denique. xii. Gradus eiusmodi q in subiectis multis aliunde formatis multi sunt. in ca vna omniu formatrice vnus sunt gradus & summus. No aliter q innuerabiles numeri in ipsa eorum origie vnitates sunt vnu. & innuerabiles lineae in centro vno indiuiduo vnu sunt atque indiuiduae. Verumtn lux illa dum summum sui ipsius inspicit gradu. cospicit similiter quot sequentibus gradibus passim queat summus gradus ipse diffundi. quot vero inde colorum spes pcreare: est colorum ca triplex efficiens & exemplar & finis. Efficiens quantu ex se suaque virtute pducit. Exemplar quantum ad suam illos similitudine exprimit: finis quantu & ipsa illos ad se eleuat atque reducit. & ipsi naturali quoda instinctu inde insito ad ipsius similitudine quantum species capit sua puenire nitunt. Colores in subiectis diuisi quide sunt qualitate situque & tpe. in ca vero tribus bis modis prsus vniti: i subiectis praeterea cofusi sunt atque inuicem cotrarietate comisisti. In ca vero & virtute effectrice ta pspicatia sensus singula inuicem discernetis q voluntate plurima eligetis absque vlla cofusione distincti. In subiectis postremo imperfecti sunt: qm vndique sut ifecti. In ca vero perfecti prsus existunt. Qm purissimi sut atque plenissimi. Ergo sicut in subiectis magis inter se diuisi sut sic in ipsa causa magis sunt. Quia priuatione illic aliqua essentie naturaeque suae no patiunt. Queres forsitan quona pacto in causa distinguatur. Respondeo exempli causa misteriu illud (adbuc orphicu) sequet tribus modis colores in ipsa luce considerari. Primo quidem secundum absolutam lucis essentiam & naturam. Deinde secundum visionem eiusdem. Tercio secundu affectum eius & voluntatem. Per absolutam essentiam minime diuiduntur. Vna enim lux pura ibi sunt cuncti colores. Per visionem voluntatemque inuicem destinguuntur. Quoniam & videt & vult multis lucem vnam modis per multa subiecta diffundi. Nunquid lux illa pterea composita multiplexque euadit: q mlta i se videt posse ex se fieri vultque fieri: Nequaque. Quippe est neque formas multas videat multa: sed p vna: per vna. s. Lucem variorū origine exemplarque coloru: Neque pluribus ad plura cerneda eligedaque visionibus electioibusue utat. Sed & vna plura visione discernat: & vnica similiter eligat volutate. Ergo roe dumtaxat. i. pspicacia plurima discernente & volutate multa deliberante discerni vident. No rone inque oculorum nostrorum. qui binc in alio illa suspiciut. Sed ratione oculi sui qui ibi in se illa conspicit atque deliberat. Quamobrem respectus illi quibus ideae coloru inuice discernunt no a calo

ribus bis oculisue creant. Immo ab ipsa luce tam pspicacissima q̃ sũ me pspicua: ab ipsa inq̃ luce sese ad diuersas colorum spẽs referente Sunt em̃ respectus ita multi vt sic pspecti atq̃ electi. Eiusmõi vero mlt titudo in ipso pspiciẽte & eligẽte ꝓprie naturæ suæ simplicitati non obstat. Sed satis iã satis mi Locteri i cœlestẽ Solẽ fiximus nr̃m ꝓvi ribus aquilæ: instar intuitũ. Ergo ne infœliciter caligare cogamur nostrã iam ad nr̃a aciem reflectamus: ad nr̃a inq̃. i. ad ideã nostrã solẽ q̃ illũ supcœlestẽ: qui ardentes amatores contemplatoresq̃ sui pdite caligare nõ sinit: Sed quantũ illoꝝ corruscat oculis: tantũ eorundem aciẽ & cõfirmat & roborat. Quaꝓpter orphicũ misteriũ illud si nolu mus fateri verũ: saltẽ parump fingamus quasi verũ: vt Solẽ cœlestẽ ita suspiciẽdo ꝓspiciamus: in eo supercœlestem illũ: tanq̃ in speculo Qui in sole posuit tabernaculũ suum. xix. Decembris. Mccccl xxix. Florentiæ.

Præstat exulem esse q̃ inspicere patriam perenntem.

Mar. Fici. Floren. Bernardo Bembo Veneto Oratori. S. D.

r Ogas vrbanissime Bembe: quẽ obrẽ tamdiu Neapolitanus ille noster rusticus esse velit. Quia videlicet Vrbanus hac tem pestate esse nõ põt. Si vel posset ingentẽ Bernarde dolorem: quo ipm̃ vrbis istius neapolitane cõditio quodã fœlix nũc pene mi sera præmit. palam securus præmere vel saltem sciret cautus reticere. nunq̃ eius vrbis quæ Bembũ suũ diligit aspectũ ꝓcul effugeret. Ve rum in tãtis patriæ malis grauiter non dolere non põt. Non dat suc currere: ne dicam: nõ licet. Dissimulare nõ libet: libet ab esse. At inqes forsitan. s. iis pbis labor est: ea cura quietos sollicitat: equidẽ (si detur optio) mallet vna cũ Democrito ꝓcul ab vrbe: e summo quodã mon tis vertice abderitanos ridere dementes: q̃ cũ Heraclito e turris spe cula lugere ephesios peũtes. At vero is ipse est qui Iesum in hoc vno saltem natura quadã potius imitet. Iesum miseram Hierosolimæ vr bis sortem in mõte deflentẽ. Qui rursus pythagorã Platonẽ. Aristo telem mõ sequat: deformẽ aliqñ Athenarum facie ꝓcul effugientes Deniq̃ vt Socrates non sit Aristoteles (vt ita dixerim) esse studet. Scis (vt arbittor) quã ob cãm Aristoteles post Socratis necem reli ctis Athenis in Calcidẽ se contulerit. Klis. iunii. Mcccclxxx:

Fœlix est qui vere gaudet: vere gaudet. q sola veritate gaudet.

Marsilius Ficinus Ioãnifrãcisco Hippolito Iuris Vtriusq̃ Do ctori Gazolti Comiti viro clarissimo. S. D.

f Rancis cus berligherius familiaris noster: litteris & moribus ornatissimus: reddidit nobis epistolã tuã. Qua scribis te pri mum æplarum nostrarũ librũ habere: Reliquos cupe. Reliq qui nq̃ sunt: Mitto secũdum. qui totus in platonicorũ mysteriorum contemplatione versat: Quatuor vero sequentes pinde ac primus:

quem hēs breuibus variisq; ad modū cōstant epl'is. Illos aūt mittam ad te postq; scdm hūc abs te recepero. quē obsecro remittas diligentissime. Vnicū em̄ erat penes nos hoc libri huius exēplar. At tu epl'a tua ingentis amoris erga me plena. ita me tibi subito deuinxisti. (vt putarim) vel vnicū exēplar fidei tuæ & diligētiæ cōmittendū. Amoris aūt mei erga te mutui argumentū quoq; esse volui. Secundam libri huius epistolā: quā cū iamdiu statuissem cōmuni quodam titulo (vt sæpe soleo) ad amicos inscribere: nup inscripsi tibi: vtpote in quē vnū parē cunctor̄ beniuolētiæ beniuolentiā iam cōtulerim. Lege fœliciter. Ac viue fœlix: sed vt felix viuas vere gaude: vt aūt vere gaudeas sola veritate gaude.

Publica nequeunt recte fœliciterq; absq; diuino auxilio gubernari.

Marsilius Ficinus Francisco Berlinghberio. S. D.

q Vantum pleriq; solent amicis magistratus dignitatesq; adeptis cōgratulari: tantū ego hac in re: & deo vouere soleo. & diuinam amicis gratiam exoptare. Didicit equidem a Platone eas artes quæ circa priuata versant̄ bona: posse sufficienter interdū humana prudentia gubernari. In ea vero facultate quæ publicum curat bonū gubernatorem esse fateriq; oportere deum ipm̄: ad quem ptinet quidem omniū: sed cōium publicorūq; pcipue puidentia. hūanam vero prudentiam in eiusmodi facultate nō gubernatricem esse: immo diuinæ gubernatōis pedissequā & ministrā. Huc tendit misterium illud platonicū in protagora: promatheū. i. humanā puidentiā artes oēs pter ciuilem industriā inuenisse. Hanc em̄ ab Ioue inquit p Mercuriū: i. a diuina puidentia p angelicas inspiratōes quottidie nobis subministrari. Huc tendit & cōparatio illa Platonica. Queadmodum nequeunt a bestia bestiæ recte fœliciterq; absq; homine duci: ita neq; hoies ab hoie sine deo. Quid nā aliud sibi vult pphéticum illd. cor regis i manu dei: et quocūq; vult vertit illd. quid et hoc euāgelicū apostolicunq;: Non haberes hanc potestatem nisi tibi data esset desup. Rursus nō est vlla potestas nisi a deo. Que vero sunt: a deo ordinata sunt: Quāobrem Dyonisius ariopagita archangelos humanis ducibus. duces magistrosq; præfecit. Hinc Dauid psalmis non aliter q; habenis quibusdam regni sua gubernacula temperabat. Sciebat enim. Nisi dominus custodierit ciuitatem. frustra vigilaturum. qui custodit eam. Hinc salomon sapientiam diuinam inducit. ita clamantam. Per me reges regnant: & legum conditores iusta decernūt Per me pricipes iperant: & potētes decernūt iusticiā. Hic romanor̄ quoq; religio nihil publicū vl' pace vl' bello absq; votis auspiciisq; tētari iubebat. vn̄ Scipio haud pri⁹ publica aggrediebat̄ negocia q; diuis votis icubuisset: Scite Oratores atq; Poetæ eos q publicis psunt mu

neribus: tanq̃ nauiũ gubernatores esse aiunt. Et quasi qui semp in-
ter scopulos fluctus ꝓcellasq; versentur. perpetuo numinum p̃sidio
indigere. Quapropter quemadmodum erga cæteros amicos soleo
magistratus adeptos. sic erga te amicissimũ nũc afficior. Nempe in
primis deo pro tua fœlicitate voueo. Deinde nõ tam tibi gratulor q̃
opto. opto inq̃ dininã opem: vt pie: prudẽter. iuste. Clemẽter. & de-
niq; fœliciter istum aliosq; omẽs magistratus agas & pagas. Quod
quidẽ spero te. noui eñ idgeniũ tuũ (grã diuina) cõsequutuꝝ. Vale.

Non est cõmunis pater qui cõmunẽ filioꝝ nõ habet curam.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo iurisconsulto & eqti venetorum Oratori clarissimo. S.D.

n Ihil ad te iamdiu scripsi mi Bembe. Quia malignitas tempo
rũ nihil prorsus vel audienti vł cogitanti mihi suggerebat ni
si malũ. Ego aũt q̃uis male scribere nõ dediscã. mala tñ scribe
re nondũ didici. At nuꝑ hoc vnũ audiui. qđ probem modo sit verũ:
Pastorẽ videlicet summũ (cœlesti cõsilio fretũ) noluisse a grege suo
venetos segregare. Contra vero quid aut audiri aut cogitari ꝓpba-
nius potuisset. q̃ eam remp. q̃ omniũ q̃ in terris sunt: q̃ fuerunt diui-
na censentur ab ipso. Dei vicario vel oppugnari vel deseri. Proin-
de tunc demũ cuncta ꝓbabo. cum & cæteri omnes de venetis idẽ sen
serint. & pontifex ipse de cæteris quoq;. i. de xp̃ianis cũctis idẽ pene
senserint quod de venetis. Cogitarit videlicet atq; ostenderit comu-
nem xp̃ianoꝝ omniũ esse se p̃rem diuino oraculo iudicatũ. Neq; re-
uera p̃rem esse qui non habeat filios. Neq; filios habere reuera: q fi-
lios suos non habet filios. Ego vero non solum pro mea in omnes
charitate id opto. verũetiam pontificem ip̃m spero (pro sua pietate)
esse facturum.

Sola illa gratia nõ senescit. q̃ a rebus nõ senescentibus oritur.

Marsilius Ficinus Dominico Gallecto. S.D.

c Ogitabam modo diligentius mecũ q̃ nũc te rõne potissimũ
obsecarem obtestarerq;. vt necessariũ nostrum cõpbm̃ Bastia
num saluinũ (si quo pacto potes) ĩ sua causa adiuues. Primũ
qdẽ sese mihi obtulit amicicia. Cũq; ita scribere iam statuissem. rogo
te per nostram amiciciam mi Gallecte. & quæ sequũtur virtus ip̃a me
subito sic interpellans: noli Marsili inqt per amiciciã. q̃ me. s. virtutẽ
sequitur. sed per virtutem ip̃am quæ amiciciam ducit & sustinet ob-
secrare. Igitur Gallecte mutato consilio statui. & hac in re & in cæte-
ris omnibus non tam per amorem nostrum q̃ per virtutẽ ip̃am amo
ris nr̃i conciliatricem te rogare. Plurimũ profecto virtuti grã debet
quippe cum propter ip̃am immortalis euadat. Audisti (vt arbitror)
prouerbiũ illud nihil cicius senescit q̃ gratia. quæ videlicet a rebus
aliquando senescentibus oritur. Quæ vero a virtute semper viridi-

nascit̃:arescit nunq̃. Quidnã aliud sibi vult poeticũ illud. Solis æterna est Phœbo Bacchoq̃ iuuetus. Nempe nihil aliud gratia ipsa est q̃ splẽdor atq̃ lætitia. Splendor quidẽ ipse apud poetas appellationẽ phœbi leticia vero Bacchi nomen accepit. Virtus autẽ & menti splendorem & voluntati leticiã affert: viuentẽ semp: semperq̃ virentem. Vale fœliciter mi Gallecte. atq̃ sicut semper sola virtute fulges: ita semper sola virtute gaude. Præterea quotcunq̃ offenderis: qui sola virtute gaudeant: hos Marsilii noĩe saluere iubeto: tanq̃ mihi iam notus atq̃ necessarios. Alios mittito. Nolo enim saluos eos: q ipse se saluos nolint. Nolunt vero se saluos: quicũq̃ virtutẽ nolũt: sine qua salui esse non possunt. Humanæ autem virtutis principium finisq̃ est meminisse non esse humanam virtutem absq̃ diuinæ virtutis gratia & amore. Iterum Bene Vale.

Commendatio amici.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendo in xp̃o Patri & domino suo Raphaeli Riario sancti Georgii Cardinali suppl'r se cõmendat.

p Ercrebuit iam florentiæ constans opinio: Marsiliũ Ficinũ a Raphaele Riario vehemẽter amari. Atq̃ hæc opiuio iamdiu: a nostra illa familiaritate nata quidem est: confirmata vero ab epistolis meis: quæ passim reuerẽtiæ erga te meæ testes circũferunt. Quapropter multi me quotidie rogãt: vt causas tibi suas cõmendẽ. Ego autem ne tibi esse molestior vnius (dũtaxat) causã suscepi: toto hoc tp̃e cõmẽdandã: Frãcisci videlicet Petrucci p̃sbri. Nosti (scio) Cæsaris filiũ. Quẽ cũ ob necessitudinẽ: quæ mihi ẽ cũ suis: tũ p̲pter virtutes suas tibi non cõmendare nõ potui. Tu vero q̃uis in discessu tuo p̃dixeris: nisi tecum istuc accederẽ nihil vnq̃ te mihi aut p̲ litteras aut p̲ nũcios responsurũ nõ tamẽ minatus es: quo minus aliq̃n affectu & opa respõderes. Ergo ne sis piurus: si mõ id iureiurãdo firmasti neq̃ litteris neq̃ nũciis: respõde quicq̃. Verũ ne videaris a tuo illo ingenio discessisse: pio q̃nq̃ affectu saltẽ & opa respõdebis. Sic viri solẽt magnanimi: qui tantũ ipi reb⁹ quãtũ cæteri verbis abũdant. Quorũ affectũ in effectu potius q̃ in verbis agnoscim⁹. Equidẽ si iussis olim tuis: tã parere potuissem: q̃ optabã: ita p̲fecto tuo huic nihil tanq̃ p̃senti scriberes sicuti nũc nihil absenti. Sic fato (vt ita dixeri) quodã: ĩstitutũ fuisse videt̃: vt & ego nullo pacto litteras abs te vllas acciperẽ: & tu verba qdẽ Marsilio tuo: dares nulla: officia dares. Vtinam quoq̃ omnes officia dent non verba.

Auxilium meum a domino: qui cœlum fecit & terram.

Marsilius Ficinus Domino Bernardo Bembo Veneto iurisconsulto: & Equiti clarissimo. S.D.

p Ost diuturnã rusticationẽ meã. Redii tandẽ grauibus cõpulsus negociis in vrbe febricitantẽ. Hic Mars sæuus Iuliis Kl'is flammas in me geminas iaculatus in vite discrimẽ repente deduxit. Adeunt insignes physici. Stephanus mediolanensis: Georgius Cypri

us. Antonius Beniuenius: aliiq3 nonnulli: omnes in me Appollinis ar tes: si quo pacto substinere possem diligentius experturi. Ego aũt: cum certo scirem: debilissimam corpusculi mei naturam: neq3 febres ferre duas posse Iulio p̃sertim mense neq3 necessaria medicorum auxilia substinere: Leuaui oculos meos ad montes: vnde veniet auxilium mihi. Auxilium meũ a domino qui cœlũ fecit & terram. Ergo diuina afflante clemẽtia cœlestis in me aura spirans: ambas simul flãmas dum in augumẽtũ ꝑcederent: p̃ter omnẽ physicã rationẽ momẽto ꝑrsus extinxit. Stupent medici: Mirant̃ amici: Exclamant ipsi domestici. Cantate domino canticum nouum: quia mirabilia fecit. Meministi optime mi Bernarde quemadmodum iamdiu Deus omnipotens me tibi dedit: quãdo amiciciam nostram mirifica illa (quam nosti) ratione conflauit. Ecce iterum Deus idem Marsilium Bembo reddit dum vitæ restituit. Totum igit̃ deo debemus: ꝙ viuimus: ꝙ fœliciter viuimus: ꝙ amamus: ꝙ fœliciter amamus. Viue fœliciter: arma fœliciter. xxiii. Iulii. M.cccclxxx. florẽtiæ

Quattuor diuini furoris species sunt: amor oim p̃stantissim⁹

Marsilius Ficinus & Ioannes Caualcantes Naldo Naldio Poetæ. S.D.

r Edditæ nobis sunt elegantissimæ litteræ tuæ: ea ipsa hora: q̃ Luna Marti ad rectam lineam iungebatur. Quis nam putauisset: quantũ ex ipso cœlo coniectare licebat: eas lunari quadam instabilitate vagari: atq3 Martii furoris odiiq3 plenas esse debere: Contra vero omnino se habent. Nempe non infimo Lunæ motu pererrãt: ſ3 sublimis Vraniæ Caliopæq3 cõcentibus mirifice temperant̃. Non Martis ardent sed Veneris igne. Non odio feruent sed charitate. Qua in re plane ꝓspicimus verũ esse Poeticũ illud atq3 Astronomicũ Martẽ. s. a Venere vinciri atq3 domari. Verum quoq3 id Theologicũ: diuinũ videlic3 furorẽ tanq3 cœlestib⁹ motib⁹ superiorẽ haud quaq3 parere siderib⁹ sed imperare. Cũ vero diuini furoris species (vt platoni vestro placet) quatuor sint. Amor: Vaticiniũ: Mysteriũ: Poesis: atq3 amor Veneri: Vaticiniũ Apollini: Mysteriũ dyonisio: Poesis musis attribuat̃. Amor ip̃e diuinus: quo tu correptus ad nos scribis omniũ p̃stantissimus duab⁹ de causis iudicat̃. Altera quidẽ: q̃d furores cæteri absq3 amorꝫ instinctu ad eam ipsam rem circa quã furore animus concitat̃: neq3 comparant̃ vnq3 neq3 seruant̃. Altera vero q̃d amor cũ amantẽ trãsferat in amatũ: quotiens ad superiora dirigit̃: mentẽ cũ Deo ꝓpius q̃ furores alii copulat ꝙ si amatorium hunc furorem tuum pro dignitate laudare aggrediamur poetico nobis furore opus erit. Quoniam vero musæ nobis in præsentia nõ aspirant: quod non possumus laudare poesi: amore certe mutuo probamus: semperq3 probabimus.

Qui colit numen: numinis oraculis interest.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo Patri & Domino suo Fra.

cisco Soderino Episcopo Volaterano. S.D.

a Vdisti olim Venerande Pater: veritatem ipsam coram Raphaele Riario Cardinali de institutione principis interpræte videlicet Marsilio perorantem. Audi (si placet) hodie veritatis ipsius amorem. id est phylosophiam eadem ferme de re coram Ioanne aragonio Cardinali breuiter eodem interpræte declamantem. Par. n. sodertinum Antistitem quemadmodum duo hæc numina ab ineunte ætate obseruantissime coluit: sic eorum quoqꝫ oraculis mysteriisqꝫ omnibus tanqꝫ legittimum Sacerdotem familiariter interesse.

Phylosophica principis institutio.

p Hylosophia mater Ioanni Cardinali Aragonio dilectissimo filio tuo. Salutem veram in vera suiipsius cognitione pollicetur & præstat. Mortales pene omnes dilectissime fili adeo mihi cecivi dētur: vt vel noctuis interdum quodammodo similes videantur. Mittam in præsentia alia quamplurima humanæ cecitatis indicia. Atqꝫ cum ad virum in dignitate maxima constitutum orationem habeam solū quanta cecitate in rebus eiusmodi mortales inuoluantur aperiam. Principio dignitatē falsa definitione nihil esse aliud iudicant quam honore digna nācisci. Ego autem veram dignitatem haud aliter definio quam honore digna mereri. Deinde illi tunc solum dominos tranquillosqꝫ fore se sperant quando plurimis tam rebus quam hominibus regendis fuerint occupati. At ego id quod param exitus ipse probat: tunc illos & omniū seruos & omni perturbatione oppressos existimo quādo humeros suos temere ponderi omnium substinendo subiecerint. Verum quoqꝫ illam dominationem esse censeo quæ nulli seruiat seruo. Quæ si quando seruit: tunc soli seruiat illi: Qui solus nullius est seruus. Veram rursus trāquillitatem esse arbitror: quæ ita instituta est: vt perturbationes vel nulle contingant: vel si forte contigerint: tantum ipsi seruiant quantum cæteris dominantur. Præterea mortales vsqꝫ adeo insaniunt: vt quando vel sorte vel vitio quodam magna quædam nacti fuerint repente inde magnos euasisse se opinentur. Perinde ac si quis mente captus quādo aut vestē induit longiorem: aut ædes amplas ingreditur: ob hoc lōgiorem se factum: glorietur vel ampliorem. Ego vero contra: magnos certe viros eos solos affirmo: q res magnas magna similiter virtute gerunt: neqꝫ superantur a magnis: Sed aut superant aut equant. Deniqꝫ illi ad summa rerum fastigia euecti cæteros tanqꝫ inferiores multoqꝫ minores: imo velut minimos nihili pendere solent. Ceu siquis adeo deliret vt postquam turrim altissimam ascenderit: tam seipsum altū procerumqꝫ existimet euasisse: quam alta sit turris. Atqꝫ opinetur quæcunqꝫ sub turri despicit vere tam exigua esse: quam pusilla ab alto prospicienti videntur. Ego aūt illos esse reuera altissimos iudico qs ob ipam ai altitudinē qsi

in olympi vertice constitutos pturbationem nebulæ nõ attingunt. Cæteros omnes soleo tanq̃ infimos aspnari. Eos postremo & acutissime cernere & rectissime iudicare omnia iudico: qui tanta esse singula: non quanta emines prospicienti foris apparent. sed quãta intus re vera sũt iudicant. Eos quoq̃ tanq̃ magno animo iudicioq̃ viros soleo magnifacere: qui haud tanti faciunt singula quanti aliunde apparere forte cõtingit. Immo quanti ipsa sese sua virtute singula faciunt. Ego (Ioannes mi suauissime) tales inuito vulgo mihi filios pario quales audis. Ita etiam alumnos meos enutrio. Hac equidẽ rõne eos a vulgi cecitate lacbrymabiliq̃ miseria segrego. Hac maxime via meos a lethea caligine stigiaq̃ pcella lõge semotos euebo fœliciter ad ethereũ Phœbi lumen: ad Elysiam tranquillitatem: ad immortale Ambrosiæ pabulũ suauitatẽq̃ nectareã: neq̃ pro tam fœlici munere aliam mihi a meis gratiam q̃ duos tãtũ nũmos referri postulaui vnq̃ vel postulabo. Alter quidem est: vt tã libenter a me accipere dona velint. q̃ ego dono libenter Alter autẽ vt nõ tam mihi philosophie quæ sum veritatis amor q̃ ipsi sophiæ. id est veritati summæ diuinæq̃ quã amo gratias habeant. Illa enim me: illa inquã veritas me ceu sol ipse lunam sempiterno replet lumine. Vos aũt filii alũniq̃ mei totiens illa quæ passim nobis ostẽdo acutissime cernitis: quotiens ea vobis a me quasi luna p ipsos dumtaxat solis. id est veritatis radios licet obliquos ostendi recte discernitis. Profecto filii sic affecti qñq̃ p diem in ipso diuino sole inspicietis: quæ nunc quasi per noctem velut in luna videtis. Quorsum hæc: vt memineris: suauissime mi Ioannes me iam diu te tanq̃ filium libenter amplecti. Meminer℞ me ab initio educauisse te sicut soleo meos. Ne pñs vnq̃ abs te nummos p ipsa educatione q̃ duos illos: quos paulo ante dixeram exacturum. Vale. Atq̃ viue in beatis vlnis matris huius tuæ philosophiæ fœliciter. xx. Augusti: M.cccc.lxxx. Florentiæ.

Pius dominabit̃ astris.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S.D.

b Odie Laurenti atq̃ cras caueto tibi. Mars enim sub Capricorno tuo ascendente pcurrens quadrato aspectu hodie quidẽ Saturnum cras vero solem videt̃ aspicere. Præterea Saturnus ipse ascendentis tui dominus nondum solis radios prsus euasit. Ob hãc vltimam rationem mihi quoq̃ est cauẽdum. Veniebam superioribus diebus ad te eadẽ prædicturus. Sed obiter subcurrit præstare vt in hãc horam vsq̃ deferrem. Ne diuturniore te me tu & modestia præmerem Solemus enim sæpe prædictiõibus nostris mala vel procul futura anticipare diu vel interdũ fingere nõ futura. Cum vero miseri censeantur omnes quibus aliquando sit timẽdum: illi certe minus miseri: qui breuiore metu sollicitantur. Spero equidem: neq̃ vana fides eundem siderum hominumq̃ regem: qui te hactenus & a siderum minis & ab im-

manibus hominũ manibus mirifice sæpe seruauit: in posterũ quoq̧ ꝓ sua clementia similiter seruaturum. xxvi. Septembris. Mccccxxx.

Vnum sunt qui ab vno amantur in vno.

Marsilius Ficinus Locterio Neronio compbylosopbo suo. S. D.

q Va bora reddita mibi est sapiens illa epistola tu Locteri charissime cogitabam enigma quoddã Platonicum Ioanni nesio eruditissimo familiari nostro id cupienti ea breuitate: quaꝫ epistola postulare videtur. euoluere: Rogaui æquidem pium istum Locteri spiritum tuum in tuis bisce litteris resonantem: ne noua nunc a nobis exigeret. Sed bis quæ iam excogitaueram contentus esset. Annuit libenter spiritus iste mibi. Ego igitur pleniore quadam fide quod amicoruꝫ vni ꝓmiserã duobus seruabo. Vos autẽ dilectissimi mei fratres Locteri & Ioannes facile (vt arbitror) patiemini animum a Marsilio vestrum non duos existimari: sed vnum: qui certe nos tanq̃ vnum: vno dumtaxat amore plenissimo: in ipso diligit vno: sine quo nibil vsq̃ aut fit aut permanet vnum.

Diligentia circa matrimoniũ & nuptias summa sit.

Marsilius Ficinus Florentinus Francisco Berlingberio Nicolai filio compbylosopbo suo. S. D.

s I forte domũ custodiendã vel seruandũ depositũ vel pascendas oues: aut agrũ colendũ sis alicui traditurusq̧ res ne ditissimuꝫ quẽlibet vel potentissimũ: An potius illũ p̃ceteris eliges: q ea ipsa (quã tua res postulat) p̃ditus sit facultate: Hunc ip̃m dũtaxat (si sapiẽs) igit̃ custodiendã domũ: depositũq̧ seruandũ soli prudẽti: forti iusto fidoq̧ committes. Pastori sil'r ea irreprobatissimo pascendas oues. Agrum quoq̧ optimo cuidam agricultori colendum (si sapies) comẽdabis. Præterea si quem tibi filium cupies adoptare nunq̃d fortunã ei⁹ externam potius q̃ ingenium & virtutem considerabis: Empturus seruum nũ serui vestem pluris q̃ corporis firmitatem animiq̧ fidem & diligentiam æstimabis: Empturas equum falleras ne pictas pulcbrũue frenum an multo magis æquæ mẽbra dexteritatemq̧ diligenter inspicies Fundaturus domum nunquid in barenis q̃uis aureis an potius in saxis iacies fundamenta. Filia tibi (vt audio) nubilis est: filia bis omib⁹ quæ supra narraui: longe tibi carior atq̧ præciosior. Animaduerte quæso quid facias diligenter. Ibi enim grauissime erramus: vbi palam semp q̧ repræbendi errata potiusq̃ corrigi possunt. Ibi periculosissime cadimus: vbi ruenti semel deesse videtur omnis resurgendi facultas. Ibi dolemus amarissime vbi & nostra culpa dolemus & semper opinamur nobis fore dolendum. Quid est autem: filiam nuptui tradere: Nisi eam marito custodiendam seruandamq̧ & pascendam colendamq̧ committere: Hæc autem om̃ia fortuna mariti pollicebitur quidem: sed sola virtus ipsa præstabit. Nemo magis cæcus: q̃ qui cæcam fortunam q̃si du-

cem sequitur. Nemo sæpius fallitur quam qui fallacissime credit: fortune promissis. Proinde eligere generũ nõne ferme idẽ ẽ: atque filiũ tibi aliquẽ adoptare? Aut hominem emere qui tibi obsequio: imo & ornamento (quotiens oportuerit) esse possit aut tanque edificiũ quoddã affinitatẽ ipsam tuis commodis stabilire. Superiora exempla satis ostendere possunt: quem vir prudens generum sit quæsiturus: qualem quoque ducturus vxorem: Epistolam iam vna cũ Themistocle Plautoque concludam. Siue generum electurus es: ita sapiens Themistocles consulit. Malo virum qui pecunia egeat: quam pecuniam: quæ viro siue accepturus daturusque nurum aut vxorem ducturus (scitus sic admonet Plautus) Satis dotata venit Si morata venit Vale.

Magnos magna decet.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo Patri. Dño Francisco Soderino Episcopo Volaterrano Se commendat.

Cribo frequentes (vt fit quotidie) ad multos epistolas: Sed audi venerande pater quid iamdiu hac in re mihi contingat: atque id quidem proculdubio mirum. Nunque meus me stimulat genius: vt quæ scribo ad multos: aliquando ad soderinum exscribam meum: virum certe perpaucorum. At quotiens ad principes & antistites magnos molior aliquid ad Cardinales ad Pontificem: ad reges: totiẽs munus idem ad Soderinũ mittere subito genius ipse iubet atque impellit: vtpote qui nescio quid magnum Soderino meo iamdiu augeretur: & optet. Forte etiam hac ratione monet: ne putem me magnis vnque vere satisfacturum. nisi huic vni qui reuera muneribus dignus est magnis pro viribus satisfecero. Lege igitur nostram hanc quam mitto ad Mathiam Pannonie Regem epistolam: vtinam regiam. Cura valitudinem diligenter rebusque te serua secundis. xxx. Nouembris. Mcccclxxx.

Nihil magis adhortatũ nos ad virtutis amorem quam species ipa virtutis.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo Veneto. S. D.

Vm vellem superioribus diebus familiares meos ad ardentem vere virtutis amorẽ verbis (vtcunque possem) quam breuissimis cohortati: conatus sum pulchre mentis imaginem ex cõgrua quadam formosi corporis similitudine Platonicis quibusdam (vt soleo sæpe) coloribus pingere. Verum dum pulchri animi corporisque simul imaginem exprimere conor inter pingendum ob imperitiam: & inertiam pingendi meam: non tam imago ipsa (quam optabam) exprimitur quam vmbra resultat. Vmbram vero omnem cogi semper rem ipsam: cuius ẽst vmbra: sequi adeo certũ: est vt si quis id ignorauerit is solus non homo esse reuera sed vmbra hominis videatũ. Igitur vmbra eiusmodi (vt idem iam sæpius repetam) cum primum apud nos oritur: relicta Florẽtia: ve

netias vsq; Bernardi Bembi hinc abeuntis vestigia sequi compellitur. Si quando Bembus eam retrouersus a tergo sequentem aduerterit repente in ipa seipsum quãtum ex umbra datur: Cognoscet. Praeterea ob similitudinem quandam. Subito Hermolai Barbari recordabit: Hieronimi quoq; pencii nostri (vt arbitror) interea non oblitus. iii. Nouembris. Mccccl xxx. Florentie.

Commendatio non vulgaris: Ciuis institutio non vulgatur.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo Patri Domino Gentili episcopo Aretino se commendat.

q Vicunq; venerande pater intelligunt q̃ antiqua simul & q̃ viridis semper sit amicitia nostra: putant Marsilium gentili suo varias plusq̃ mille amicorum necessariorumq; causas iamdiu cõmendauisse. Nullam tamen hactenus commendauit. Vtpote q nescio quo siue instinctu siue spiritu praesagiret causam Ioannis marie auunculi sui necessariorum omnium dilectissimi se quandoq; commendaturũ. Ipsiq; auunculo quicquid esse momenti in decem commendationum millibus potuisset iam designaret. Si igit huic vni gratificaberis in hoc vno decies certe millies te mihi gratificatum existimato. Neq; tamen id peto nunc ab episcopo meo atq; eo quidem iustissimo: vt ob amicitiam nostram quae iustitia ipsa coepit & permanet: aliquid vnq̃ quod minus iustum cuiq̃ videri possit: efficiat. Absit Venerande pater: absit procul a nobis: quo placeamus homini: Deo interim displiceamus: sine cuius splendore vel gratia: neq; alia nobis: neq; nos aliis: neq; ipsi nobis: neq; deniq; deo possimus vllo pacto placere. Sed de his hactenus.

Dici non posset quantum probem Laurentium medicem Petrũ primogenitum suum gentilis magistri quondam sui discipline dedicauisse. Spero enim puerum istum educatione eiusmodi: senem breui vel in ipsa pueritia euasurum. Quo nihil antiquius: nihil magis necessarium Plato noster esse illis existimat: qui reipublice gubernacula sunt foeliciter accepturi (Neq; id quidem iniuria) Nempe si quaelibet ars vel minima statim ab ipsa pueritia nobis discenda est & pro viribus exercẽda nimirum publica gubernatio omnium artium domina atq; difficilima a teneris vnguiculis quantum per aetatem licet ediscenda est: atq; vt ita breuissima pviribus longissime arti & discipline sufficiat facultas eiusmodi vna cum ipso spiritu cum ipsa vita (vt ita dixerim) est inchoanda. Conandumq; in primis: vt qui caput aliorum quasi membrorum futuri sunt: tantum saltem sapientia prudentiaq; caeteros superent: quãtum caput ipm subiecta sibi mẽbra sensuũ copia & pspicacia superãt: vt ratio ne ipsam mõ ptermiserim solo in capite dñante. Meminerint q̃ sp nos neq; pedib⁹ neq; manibus vnq̃ s solo capite cogitare. Ideoq; q studẽt esse caput: eos necessario vt & sibi & aliis oib⁹ cogitare atq; cõsulere pos

sint: nunq̄ prudentum cogitationum vacuos sed plenos semp esse debere. Alioquin quisquis cogitationum pōdus tanq̄ difficile nimium (dum ipse caput ipsum est) ponere cogitet: ponere simul & caput necessario compellat. Verum quid ego hæc: de gubernādi facultate prudentiaq̄ tam multa ad eum virum. Qui nō modo prudētius hæc intelligit q̄ marsilius: sed & facit ergo Vale.

Commendatio non vulgaris.

Nemo ardētius amandus q̄ qui musas ardenter amat.

Marsilius Ficinus Angelo Politiano Poetæ Homerico. S.D.

a Lamannus Donatus noster iam pridem ore illo Politiane suo (nosti hominem) ore rotūdo: altius hunc in modum nostris auribus insonat. Commenda præcor p humanitatem Marsilii tuam: Commenda obsecro p sacrum istum amorem in me tuum: qua obsecratiōe nulla sacratior. Commēda q̄ primum alamānū tuum Politiano: cum vero tam ardentis tamq̄ ptinacis petitōis siue flagitatiōis potius ab eo causas diliḡeter exquiro: ille similiter rursus ingeminat. Cōmenda Ficine modo. Commenda q̄ primū. Causam aūt tam exoptatæ cōmēdationis adhuc explicat nullam. Ego igitur causam eius: qui nullam petitionis suæ causam affert: sine causa similiter tibi cōmendo. Sed caue Politane putes præsentem. Commendationem ob hoc ipsum q̄ carcere causa videatur esse leuissimā. Ego em̄ contra ob id potissimum tibi grauissimā videri volo. Nempe summū apud philosophos i quolibet rerum genere illud habet: quod in eo ipso genere causam nullam habet quasi nō ab alio vllo sed a seipso dependeat. Q̄obrem cōmendatio præsens cuius nulla præter ipsammet tibi adducitur causa summa apud te cōmendationum omniū censeatur. Et si alamannus ipse (sicut plerumq̄ solent) quia quodvis concitatius efferuntur clamitat solum eundemq̄ clamorem sæpius iam auribus nostris ingeminat: clamoris autem sui rationis vllas: lingua sub rapidissimo cordis affectu hesitante: plane explicare non potest: Ego tamē indiciis certis adductus: opinor eum in sano quodam amore musæ alicuius formosioris accēsum ardere iam totum: Atq̄ vehemēter optare: saltem gratia Politiani musarum sacerdoti amicitiamq̄ inire. Quo quidem cōciliatore amata qn̄ q̄ musa facilius potiatur. Omnes vt secum studiis p talibus annos Exigat: & pulchra faciat se prole parentem. Vale sed anteq̄ epistolam obsignē (Teste angelo) te p̄dico huic alamāno: si qn̄ tāto huic officio meo minus officiosus gratusq̄ videbit: qđ absit: ei me sic prsus exprobaturū. Ha nimis ingrate: dicā. Nōne satis a me tibi factum quondam existimabas si te musarum saltem sacerdoti conciliauissem: At ego quando te Politiano meo cōciliaui: nō tam musarū sacerdoti q̄ ipsis musis (quod multo magis est) videor cōmendasse.

Pictura malæ mentis & bonæ. Item ignorantis & doctæ.

Marsilius Ficinus Laurētio Medici Iuniori Viro Magnanimo. Salutem dicit.

a Vdiui Laurenti iam diu homines malis imbutos moribus tibi admodū displicere. Audiui & nuper te ob hāc præcipue causam placere bonis: quia displicent tibi mali. In illo equidem te valde ꝓbo: In hoc autem tibi magnopere gratulor: Nulla em̄ ad bonū via breuior: nulla cōmodior ꝙ odisse malum: Nullum certius sani gustus iudicium: ꝙ sapores illos: qui sanitati noxii sunt: aspernari. Nulla vel securior vita vel glia firmior ꝙ a bonis prudētibusqꝫ amari. Quos enim probi prudentesqꝫ viri amant: praui etiam tandem honorare cogunt̄. Vt aūt mali hoies non tantū tibi odio: sed etiam horrori sint: cupio (si modo placet) parumꝑ attēdere teterrimam miserrimamqꝫ flagitiosiorum vitam tibi (vt aiunt) digito demonstrare. Talis Laurenti est animus moribus peruersis infectus: qualis silua passim sentibus aspera truculentis feris horrida venenosis infesta serpentibus: Rursus quale est mare tumidum: contrariis inter se ventis seuisue ꝓcellis fluctibusqꝫ iactatum. Præterea quale corpus humanum tam extra omnino deforme: ꝙ intus ingentibus diuersorum membrorum doloribus cruciatū. Contra vero mens moribus optimis exornata: talis est ferme: qualis excultus ager & fertilis Quale trāquillum pacatumqꝫ mare. Quale corpus humanum tam pulcerrimum ꝙ firmissimum. Vidimus amice primum: quandam male mentis vmbram: deinde contrariam bonæ mentis effigiem. Illam cum primum ꝑspicue cernimus non vehementer horrere non possumus. Hanc vero nō mirabiliter amare venerariqꝫ nequimus. Quid est autem aliud virum bonum euadere? Quam & hanc obnixe sectari simul & ab illa pœnitus abhorrere. Cæterum dic amabo optime Laurenti: vis ne quemadmodum malum bonūue animum pauloante considerauimus. Ita deinceps mētem aliquam ignorantem. Rursusqꝫ doctam aliam: vna mecum clarius intueri? Immo vero desideras vehemēter (vt arbitror) atqꝫ ego itidem tibi breuiter ostēdere cupio. Talis certe est mens ignara veri: qualis luna quando inter ipsam solemqꝫ: interposita terra: æclipsim patitur. i. solis splendore priuatur. Iterum qualis ē nocturnus nubilus frigidus aer. Postremo quale corpus humanū cecis oculis: surdis auribus: linguaqꝫ muta. Contra vero mentem: & scientia rerum ꝑditam: & verborum copia pollentem haud aliter se habere putamus ꝙ vel lunā solis lumine plenā: vel diurnum aerem & serenū abūde lucentē moderate calentē. Vel deniqꝫ corpus acutis sensibus expeditaqꝫ lingua. Quisquis aūt imperitā mentē cum primū turpissimā eius effigiē siue vmbrā videt non subito fugit: nihil fugiet. Quicunqꝫ vero peritā: vbi apparuerit: nō sectat̄ ardenter: nihil vsqꝫ video quod sectetur? Perge igit̄ mi Laurenti. Perge queso.

Fuge (vt cepisti) iam pridem. Heu fuge ꝓcul terrã illam & miserabilẽ improbe ignorantisq; mentis imaginẽ. Eya sectare totis viribus (sicuti facis) magis semp magisq; indies: boni sapiẽtisq; animi speciem lucidã atq; beata. Vt quantũ & ab initio natura: te & deinde fortuna locupletauit: tantum ipe saltem tua te industria locupletes. Ne forte cum cætera omnia tibi ad votũ tam natura q̃ fortuna suppeditarit: aliq̃n tibi ipe tantũ defuisse alicui videaris. Atq; cũ circa te tua omnia agri edes. suppellectilia: vestes: membra deniq; corporis singula splendeãt ferme tã q̃ stelle: tu quoq; animo & morũ & lrarum radiis refulgere: non aliter inter hæc oia videaris: q̃ inter stellas sol ipse lucere.

Commendatio litteratorũ nõ vulgaris.

Marsilius Ficinus Iacobo Lanfredino ciui legitimo. S. D.

s I vulgari ad Iacobum meũ lingua scripsero: ꝓculdubio bis erra uero. Si quidem & ad virũ. & ad amicũ nõ vulgarẽ: vulgaria mi sero. Ergo latina: vtcunq; potero: scribam: modo ne sim Barbarus dum latinus malo esse q̃ Florentinus. Sed quid nam potissimum scribam? Si res meas in præsentia commendauero: forte in amicitia diffidentior sim minus: certe in re familiari confidentior esse videbor. Sed malo nimis rei familiari confidere: q̃ vllo pacto amico diffidere. Q̃obrem nõ p̃cabit̃: nunc epistola sed gratulubitur. Haud tamen Lanfredino meo cuius humeris: q̃ vis robustis: pondus ingens nup senatus imposuit: immo potius litteratis. Quibus eñ humeris atlas cœlũ substinet stellis ardẽtibus aptum: iisdem certe Iacobus noster viros cœlestium cõtemplationi deditos substinebit. Profecto cum & ipse primũ a musis nutritus fuerit: & deinde filium suũ Anthoniũ musis almis alẽdum a tenera ætate deuouerit: atq; ille patri fœliciter hũc aluerint: nimirum vtpote musis gratus oẽs earũ alumnos: tanq̃ fratres vbiq; libenter agnoscet: eosq; omni studio opaq; seruabit.

Non verbis amori: sed fide respondendũ.

Marsilius Ficinus Anthonio Lanfredino. S. D.

a Ccepi ab Iacobo patre tuo simul atq; abs te litteras elegantie amorisq; plenissimas. Quoniã vero iesum sæpe clamantem audio: ego & pater vnum sumus: iccirco vna tantũ patri filioq; simul epistola respondebo. Amor omnis amici optimi (queadmodum ꝓuerbio fertur) fidem postulat. Igit̃ amori summo erga me vero summa quadã fide ꝓ viribus respondere decreui. Quod si illis ꝑfecta fides testibus indiget: certe fidei erga vos meæ hoc potissimũ mea ep̃la testimoniũ feret secũ volumen ipm. s. a nobis de vera fide cõpositũ.

Frustra scribit: qui ita scribit: vt a nullo intelligat̃.

Marsilius Ficinns Bernardo oricellario. S. dicit.

c Vm meo libro: quẽ de curãda lr̃atorũ valitudine nup cõposui: multa noua q; de atræ bilis humore: ea qua potui subtilitate dis

putauissem: nonulli familiariũ obiecerũt me frustra duabus de causis: tam multa de hoc humore disseruisse. Tum quia forte nullus cõprehẽsurus ea pœnitus videret. Tum quia nusq̃ fœlix illa melancolici ingenii tẽperatio: quã ibi est ingere potiusq̃ narrarẽ repiri posset: haud aliter q̃ beatus ille Zenonicus vl platonica illa resp. vel Tullianus orator Itaq; mi Bernarde grauiter nõ dolere non poterã meã hanc diligentiã siue potius curiositatẽ fore vanissimã. Sed heri Petrus Guicciardinus noster Iacobi ciuis clarissimi filius & obiectiões illas cõfutauit facile & me ea (quã inde cõceperã) molestia liberauit. Siquidẽ librũ nostrũ vno (vt dicit) spũ plegeris: tam subito singula cõprahendit: tam memoriter retinet vt & illa omnino intelligi posse ostenderit & fœlicissimũ ingeniũ illud a nobis optatũ extare iam in eo potissimũ hoiem: qui ita intelligit meminitq; plane mõstrauerit. Et si mihi is vnus sufficit testis locupletissimus me videlicet aut vana cõposuisse tñ quia iudex duos saltem in causa testes solet exigere. Lege ꝓcor & tu librũ nostrum optime mi Bernarde (quod quidẽ si feceris) spero alterũ mox meæ causẽ testẽ nõ defuturum. Vale.

Quod immũdus sit hic Mundus q̃ falsus q̃ fallax.

Marsilius Ficinus Lotterio Neronio compbilosopho suo. S. D.

IAm pridẽ verus & verax ipse genius noster Marsiliũ iubet ad lotteriũ Neroniũ & virũ humanissimũ & amicũ verissimũ omniũ scribere nõ nihil quod sit inter humana maxime verũ. Verũ quærenti mihi eiusmod: aliquid quod tanq̃ verissimũ ꝓbari possit neq̃ facile satis inuenienti genius idem ostẽdit: nihil inter hæc inferiora: cum reuera sint falsa posse vnq̃ verius inueniri q̃ id vnũ: videlicet hec omnia (ita vt sũt) ꝓculdubio falsa putare. Quo eñ pacto in mũdo põt mundanũ (vt ita loquar) aliquid esse verum: Cum mũdus ipse sit falsus: siquidem est immundus. Forte cum creauisset deus eiusmodi globum: quasi rotundũ pomũ aliquod: quale id quod pomũ malum vulgo nominare solemus: videretq; esse nimis immundũ: vtpote qui ex immundissimo chao (vt poetarũ aliquis diceret) esset eductus: statim ab ipsa sup̃ficie mundi q̃si mali pomi mundare purgareq; cœpit. Putamina vero in centrum medium ad nos miseros suo põdere deciderũt. Si qua igitur in vniuerso sunt munda cœlestibus tamen donata sunt. Nobis aũt sicuti par est: non munda: sed (vt loquar) quisquilie quædã & putamina cõtigerunt. Hinc xpiani illud. Ve terræ ac mari qm̃ ad suos cecidit diabolus ira furens. Rursusue mũdo a scãdalis. Necesse eñ est vt scandala veniãt. Hinc illud platonicũ: cõtraria bona mala esse necessarium est. Cum vero apud superos esse mala non possent regionẽ hanc inferiorẽ necessario circũeunt. Nullũq; nobis aliud dat̃ remediũ q̃ hinc illuc q̃ celerrime purissima quadã vitæ diuinæ silitudine fugere. Nã (vt ẽ apud hesiodũ) Plena malis tellus plena & sũt æqra ponti.

Sed necꝫ cœlestia etiam corpora esse purissima Platonici opinanť: si ad illa quæ sup cœlū sunt cōparenť. Nā multomagꝭ quæ sunt sup cœlū puritate cœlestia supant ꝙ̄ cœlestia illa hæc quæ supercœlestibꝰ collocanť. Q̄obrem & si non licet idem omino cum maniceis sentire de mundo liceat saltem cum iisdem aduersus eum ita clamare. O immundissimū mūdum. Q ui eos inquinat fœdatqꝫ potissimū qui ipsum auidius: & arctius amplecti conantur. O mundum falsissimum. fallacissimum ingratissimum: qui tanq̄ꝫ totus (vt ait Iesus positus in maligno) illis mentitur: sæpius illos fallit magis & maxime lœdit: qui fidem spem: amorē obsequium in eo præceteris collocant: & quasi anguilla quædam: immo lubricus anguis infortunatas nimium constringentium palmas celerius: ꝙ̄ exprimi perlabitur simul & in faciem eorundem inuolans mordet ꝓtinus atqꝫ fugit: & absens absentem morsu paulopost perimit veneno. Verum ne forte declamatores quidam audatiores siue inepti potiꝰ videantur: missa hæc oratoria in præsentia faciamus: & quibus potissimum rationibus primum: deinde quorum præcipue auctoritate freti: hæc de immunda mundi huius inferioris machina sentiamus in mediū ea breuitate (quā exigit epistola) ꝓducamus.

Anima in corpore dormit: somniat. delirat: egrotat.

(e)Xperimur in nobis non solum quotidie verū ferme qualibet hora: quotiens pauculus quidam vapor aliquanto crassior: & humidior ab inferioribꝰ corporis partibus exalans caput ipm petit: Cerebiqꝫ meatus opplet statim nos somno grauari mox etiam in somniis ymaginibusqꝫ deludi: Experimur quoqꝫ nonnunq̄ꝫ (si vapor aliquis bilis atre quam melancholiam græci vocant arcem corporis obsederit expugnaueritqꝫ) statim reginam inde nostram ipsam videlicꝫ rationem (vt ita dicam) præcipitari: ac manifesta homines insania corripi Si fumus quidam exiguus: tātam in nobis vim habet. Si tam leuis motus nos tantum mutat: quantomagis censendum est cœlestem immortalemqꝫ animum: quando ab initio ab ea puritate qua creatur momento delabitur: id est quando obscuro terreni moribundiqꝫ corporis carcere clauditur: tunc (vt est apud platonicos) ē suo illo statu mutari: q̄ppe qui tunc non vno & consueto tantum humoris alicuius fumo: Sed omnibus pariter nouisqꝫ humorū omnium vaporibus atqꝫ ipsa insup humorū membrorūqꝫ insueta mole grauaŧ. Præterea informi illa materia quæ a formosissima mentis forma diuersissima est: tanq̄ꝫ flumine læthœo submergitur. Q̄obrem totum id tempus quod sublimis animus in infimo agit corpore: mentem nostram velut egram ꝑpetua quadam inquietudine hac & illac sursum deorsumue iactari. Nec nō dormitare semper delyrare pythagorici & platonici arbitranť: singulasqꝫ mortaliū motiones: actiones: passiones: nihil esse aliud ꝙ̄ vertigines egrotantiū

dormientium somnia: insanorum delira menta: vt non iniuria Eurypides hanc vitam: vmbre somniũ appellauerit. Proinde cum fallãtur omnes ii tamen minus falli solent: qui interea quãdoq; ita vt interdum fit in somno: suspicantur secumq; ipsi dicunt. Forsitan non sunt vera: quæ nunc nobis apparent. Forsitan in præsentia somniamus. Quicunq; inter somniãtes sic est affectus talis certe est ad alios qualis apud inferos ab homero dicit esse Tiresias. Solus inquit iste sapit. Cæteri vero oẽs velut vmbre volitãt imo vmbræ volitãt. Hic diuus dauid ĩ excessu mẽtis exclamat. Oĩs hõ mẽdax. Hic sapiẽtissimus Salomon parump ante alios experrectus & resipiscens vociferat. Vanitas vanitatum dicit Ecclesiastes. Vanitas vanitatum & omnia vanitas: Hic Hieremias ita sapientes insipidos admonet. Vidit deus cogitationes hominũ vel sapientum esse vanas. Hic xp̃s vitæ magister: nõ est inquit in hoc mundo regnum meum. Xp̃s ipse cum esset omniũ rex æternus vtpote & p quem & ad quem facta cuncta fuissent ideoq; esset heres ab eterno. Rerum omniũ constitutus: tamen quæcunq; sub rapidissima cœli vertigine absq; vlla stabilitate fluunt & fluctuant: atq; aduersa quadam mixtione contrariorum confundunt & prorsus inficiuntur talia inquam xp̃s sua esse negauit: quasi talia reuera nõ sint: sed falso nobis esse appareant: egrotis videlicet & dormientibus atq; delirantibus cum hæc tẽporanea haud quaquam res ipse sint: immo rerum vmbre duntaxat rerum: scilicet eternarum. Quicũq; vero simulacra pro rebus ipsis admittunt: hi sine controuersia tanq; ebrii vel phrenetici vel dormientes vmbris: & in somniis illudunt. Hi nimirum: Errant obscuri sola sub nocte p vmbras: Perq; domos ditis vacuas & inania regna. Platonem inquit orpheus in somniorum populo apud inferos dominari. Inferos autem pythagorici omnẽ sub luna regionẽ præcipue nuncupant. Noluit xp̃s noster (vt arbitror) se somniorum delirametorumq; regem similiter appellari. Iure igitur optimo mundi huius inania regna respuens ita nostris auribus insonare videtur. O demẽtes nimiũ mortalium mentes. O pectora ceca: quo ruitis? Quid tam trepide hinc expauescitis phanatice mentes? Quid anxie inde sectamini? heu misere nõ ne videtis? Insanus vbiq; vos agitat furor. Hinc false malorum vmbre vos terrent. Inde vane rapiunt vmbre bonorum. Passimq; inter ludicra sp & terriculamenta iactamini. Neq; minus bonorum vana cupiditas q̃ falsorum formido malorum solicitat incensos furiis animos & fatigat. Vnica vero tot tantisq; morbis medicina est: diuino medico credite vel expgisci prorsus & vigilare semper vel saltem eos qui dormiunt dormientes existimare. Quobrem Surgite iam e somno miseri tam profundo. Surgite inquã ex infœlici somno fœliciter. Respirate filii tandẽ. Vigilate filii mecum: Resipiscite iam & sapite mecũ. Vt eadem qua & ipse quandoq; ipsi quoq; pro viribus fœlicissima luce & veritate fruamini.

Aut saltem interea donec expergiscamini: interdormiendum nonunq̃ ita vobis cum dicite. Forsitan non sunt vera quæ nobis occurrũt. Forsitan somniamus. Sic em̃ vos in somnia vestra vel quæ bona videnẽ minus fallent incendent defatigabunt: vel quæ apparent mala: minus certe terrebunt.

Res vere sunt in mundo inuisibili: In mundo vero visibili sunt vmbre rerum.

Pere præcium fore arbitror iam Platonis ipsius verbis ex septimo de rep. libro translatis mysteria quæ supra narrauimus: confirmare. Finge inquit quandam sub terra speluncam. In ea homines nutritos a puericia ita ceruicem & manus a tergo pedesq̃ colũnis quibusdam alligatos: vt neq̃ moueritq̃ vsq̃ neq̃ alia nisi quæ: e cõspectu in opposita speluncæ parte apparent aspicere possint. Post tergum vero superne lampas accẽsa sit. Atq̃ inter lampadem & illos qui ligati sunt: alii multi deambulent: loquanturq̃ inuicem: ferentes manibus varia arborum animaliumq̃ simulacra. Qui igitur ita vincti sunt nunq̃ reuera vel seipsos vel alia eorum quæ narrauimus vlla videbũt. Sed solas vel sui vmbras vel aliorum quæ propter ignem a tergo accẽsum tantum ante suos oculos in aduersam partem spelunce resultant. Qↄobrem nihil aliud aut se esse q̃ sui vmbras: aut alia aliud esse q̃ vmbras illorum existimabunt: aut lumen ipsum esse aliud q̃ exiguum illud quod ibi reflexum apparet opinabuntur. Si quis autem horum q vincti sũt forte soluatur subitoq̃ lampadem & alia sub illa quæ sequũtẽ a tergo retrouersus intueri cogaẽ caligabit: ꝓtinus & dolebit. Ac propter splendorẽ intueri non poterit illa quorũ vmbras pauloante cernebat. Multoq̃ magis id illi malum contiget: si a spelunca sursum ad cœleste diuinumq̃ lumen repente trahatur. Quare non subito sed paulatim conuenientibus gradibus ab vmbris rerum ad res ipsas. Item a luminis imagine ad lumen ipsum est ꝑducendus: ita vt quæ in spelunca sunt apud illos prius illic in aqua videat q̃ ibidem in seipsis inspiciat. Rursus quæ extra speluncam apud nos sunt primo noctu hic ad Lunã in aqua similiter: deinde in seipsis terrena hæc similiterq̃ in cœlo cœlestia noctu itidem solum intueatur. Postea vero die tam solem ipsum q̃ quæ sub sole videntur prius in aqua: post in seipsis illa: demum solem in cœlo suspiciat. Hac potissimum rõne singula sincere facileq̃ discernit atq̃ existimabit se cæcum: deceptum miserumq̃ fuisse, quando sub specu vinctus exiguis rerum vmbris fuerat occupatus. Proinde quæ cõparatio est spelunce illius ad hunc mundũ quem visibilem nominam⁹: eadem ferme mundi huius ad illum quem inuisibilem diuinumq̃ vocamus: Si quidẽ hic animæ misere moribũdi corporis clausæ tenebris & carcere cæco: neq̃ seipsas vnq̃ neq̃ alia vlla reuera neq̃ verum solẽ: immo sui aliorumq̃ vmbras & exilem quandam veri solis imaginem

intuentur. Veræ enim mentes: veræ res quælibet verus sol in mundo solum sunt inuisibili quæ si absq; congruis educationis disciplinarũq; gradibus repente intueri conerem: caligamus ꝓtinus & dolemus. Conuenientibus vero tum morum tum doctrinarũ tum tp̄is ꝑducti gradibus sincere discernimus iudicamusq; cæcos illos & miseros qui falsis mundi huius vmbris imaginibusq; falluntur occupantur atq; premũtur. Veruntamen quando animus ab immenso inuisibilis mundi lumine in corpus obscurum regendum mouendumq; descendit nouis suæq; naturæ cõtrariis obrutus tenebris cecutire allucinariq; & diu titubare compellitur. Adde q͂ propter rapentinam maximamq; in deterius mutationem diu cogitur egrotare. Atq; ferme sic affici: vt ii qui ꝓpter amentiam vel somnum vel ebrietatem falsis imaginibus illudunt̃ atq; vexantur. Aut certe nominaliter se habere q̄ si quis a solis lumine in cauernam illam quam descripsimus repente præcipitetur. Adeo em̄ nouis tenebris offundetur vt aut nullo modo aut vix tandem sub exiguo illo cauerne lumine vmbras illas tantum quam narrauimus discernere possit. Præterea ob subitam illam & in peius mutationem ĩ morbos tam sensus q̄ corporis varios incidet. Hactenus Plato. Gaudeãt ergo mortales temere nimium gaudeant absq; inuidia: quando in scenis vel inopes ipsi personas diuitum induũtur vel etiam cum serui sint temen regum ibidem referunt maiestatem. Doleant quoq; frustra sed non absq; misericordia quadam doleant nimium quando in tragrædia nonnunq̄ alioquin ipsi forte non miseri: tamen miserorum eiulantiũq; gestus agere atq; egrotantium paruas gestare iubentur. Nos autem si varios illos miserosq; prorsus existimaremus qui decipiantur adeo vt tanq̄ in veris bonis malisue: sic in scenis modo gestiant & exultẽt modo etiam lamentẽt̃: multo certe vaniores ac miseriores mortales omnes esse censebimus: qui somno profundissimo consopiti vmbratilia bonorum malorumue simulacra pro veris bonis aut malis accipiunt: præcipue quouiam & si falso breuiterq; lætantur bonis falsis atq; volã tibus: tamen id quod admodum miserabile est: falsis mobilibusq; malis & vere dolent & diutissime cruciantur. Et merito quoniam vsq; adeo stulti se falsi permittunt vt anxiam hanc cœlestis immortalisq; animæ habitationem in terrena regione mortis veram esse vitã existimẽt Quam tamen manifeste vident a fletibus vagitibusq; statim auspicantem perpetuo deinceps quærimonia & extrema miseria confici. Contra vero quando animus immortalis mortali solutus corpore reuiuiscit tunc mortem subire putant quod falso nimis putãt. Tunc enim solum crebra morte iam mortua vera vita & sempiterna resurgit. Quapropter non absq; ratione apud gymnosophistas indorum philosophos atq; etiam apud getas Thracie populos lugebãt̃ puerperia: na-

tiq; deflebantur: Funera vero festa erant: & veluti sacra lusu cantuq; cele brabant. Qd quidẽ ab Hesegia & Plotino p̄bis cõfirmari videt opinã tibus optimũ esse mentibus moribundũ corpus nõ ingredi. Proximũ vero postq̃ ingresse fuerit statim egredi. Sed de iis alias. Interea accedit alius quidã rursusq; alius error. Nempe vel peregrinationẽ hanc tã sollicitam tanq; laboriosam: stulte nimiũ suam esse patriam opinantur Vel saltem & si perigrinari se dedicerũt sperant tamen interdũ aliquã in ipo itinere se quietem cõsecuturos. Cum tamẽ ab ipsa repacissima cœli vertigine iam satis superq; admoneri & possint & debeant se ne momẽtũ quidem vnũ sub rapidissimo cœli cursu posse quiescere quandoquidẽ momentũ quietis nullũ ipsa mũdi machina naturaliter vnq; habeat. Ergo errare multum a vero mortales miseri se iam & agnoscant & desinãt Sic ẽm iam ꝓculdubio desinent laborare. Ergo incipiant quãdoq; imo vero q̃ primũ sapienter viuere: Nam ita demũ vere viuere incipiẽt atq; fœliciter. Vale. iii. decembris. M. cccclxxx.

Marsilius Ficinus florẽtinus fingit Florentiã cõgratulari Danti pia Xpofori Landini opa: iã rediuiuo & i patriã restituto & coronato.

f Lorentia iamdiu mœsta sed tandẽ læta Dãti suo aligherio post duo ferme sæcula iam rediuiuo & in patriam restituto ac deniq; coronato congratulatur. Vaticinatus es quondã mi dantes in exilio constitutus forte tempus quo pietas superans impietatẽ fœliciter te patriæ redderet: atq; in excelsa baptiste Ioannis æde sertis appollineis coronaret. Nõ frustra auguriũ nam docuere parẽtes. Si quidẽ nuper tuus pater appollo: & longũ fletũ meũ & diuturnũ tuũ exiliũ miseratus mandauit Mercurio vt pie xpofori Landini diuini vatis mẽti ꝑrsus illaberetur. Landineosq; vultus indutus. Alma primũ virga dormientem te suscitaret: deinde alarum remigio te sublatũ membris Florentinis inferret: deniq; phœbea tibi lauro tempora redimiret. Hodie tandem diuinitus impletum est mandatum phœbi: Mercurii Landiniq; pium opus. Vaticinium Dantis: Florentie votum. Venisti tandem iter monstrante minerua: vie duce Mercurio. Clarissima poetaruȝ omnium comitante caterua. Deniq; ingrediẽtem gratiæ te fœliciter exceperunt. Amplexus & oscula tibi pierides: tibi nymphe dedere. Venisti tandem modoq; expectata parenti. Vicit iter durum pietas: dat ora tueri Nate tua & natas audire & reddere voces. Sic æquidem ducebã animo rebarq; futurum. Tempora dinumerans: nec me mea cura fefellit. O q̃ pulchriorem q̃ue beatiorem nunc te dulcis nate recipio q̃ amiserim: Conuersus est tibi mortalis prior ille vultus in immortalem atq; diuinum. Conuersa Florentiæ tuæ nox in diem. Conuersus Florẽtinis tuis mœror omnis in gaudium Gaudete omnes & exultate fœlicissimi ciues. quibus iam mirabiliter pro vno sole Sol gemin⁹ oritur: neq; flãmis tamen sed radiis geminatis. Hodie fœlicitati nostræ cœlum ipsum:

(nonne videtis)apertissime gratulatur. Suspicite o ciues parumper suspicite coelum. Ecce nūc ecce dum noster hic coronat: Dantes panditur interea domus omnipotentis olympi. Empyraei coeli flāme nullis amplius vise hodie nobis manifeste coruscāt. coronato danti gratulabūde: Proinde quem nam putatis esse tm̄ hunc. tam nouum tam dulcē sonū aures nuuc vestras implentem. Profecto sonus sperarū musarumq̧ nouē nullis aliis auditus saeculis. hodie palā coronatōni Dantis applaudite. Eya audite dulces dominationū cantus a phaebi globo. audite rursum miros archangelorum hymnos ab ipso mercurii globo canentium. Gloria in excelsis Apollini summo. Gloria musis semper. Gloria gratiis. Pax laeticia foelicitas florentinis. gemino iam sole gaudentibus.

FINIS SEXTI.

Prohoemium Libri Septimi.

Marsilius Ficinus Francisco Berlingherio Nicolai fillo. Litteris & moribus ornatissimo. S. P. D.

LIBER epistolarum nostrarū septimus caput habet epistolam de curanda litteratorum valitudine disputātem ab eaq̧ tanq̧ & optima & omniū maxima iter auspicatur. quo ꝓcipue ipsa ducit eodem ipsae libentissime ꝓficiscitur. haec vero ad illum in praesentia ducit in primis cui acchademia prosperā valitudinem in primis exoptat. Salue igit̄ optime mi Francisce. Salue totiens quotiēs non hic solum. sed om̄es epistolarū mearum libri sal uere iubent amicos. Sed ita salue vt saluere ipsas non a Marsilio tm̄. sed etiam ab acchademia tota amantissima tui accepisse te putes. Oīa inter nos (Pythagoricorum more) cōmunia. Quod ipsae volo: cuncti volunt. Quod cupiunt singuli & ipsae percupio: Neq̧ id quidem mirum videri debet. Nam omnes in eo vnum sumus qui ipsae re vera solus est vnus. Omnes in eo stamus: qui sua virtute permanet solus omnes in eo amamus inuicem qui solus est ꝓpter seip̄m amandus. Si cuius solius causa singuli sunt amabiles. & cuius gr̄a tm̄ sunt amādi. Soli qui se inuicem in vno hoc amant exclamare vna cū propheta posse videntur. o q̄ bonum: o q̄ iocundū habitare fratres in vnū.

Marsilius Ficinus lectori. S. D.

PRomittebam modo lector huic libro septimo caput epistolā de valitudine litteratorum disputaturam. haec vero deinceps adeo nobis excreuit. vt non iam caput tam exigui corpis. sed ipsa seorsum totum aliquod corpus forae velit. Itaq̧ secessit iam cōsilio meliore. Si in librum de vita foeliciter adoleuit.

Sapientia a solo deo.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S. D.

p AR AMICE saltē pari referto. Vix quidē a me scripta Vix tu quoq; legito. Scripta tamen qualiacunq; sint. lege tamen vtcunq; legas. Sumpsi equidem bis diebus sepe calamū eo proposito vt ad hominē multa cogitātem pauca scriberem. Verum subito succurrebat me scripturum frustra ad hominē non lecturum. Tandem frustra loqui malui. q̄ nihil loqui. Audi igitur. Multa sunt apud poetas figmētorum genera. Sed quid ego nugis nūc biscæ meis pium hominem interpello in ipsis augustini soliloquiis cōmentandis cum deo solo loquentem. Missa igitur poetica facie atq; id tantum in p̄sentia moneo. vt memineris quando sermonem formamus. non tam linguam quæ aliunde mouetur loqui solere. q̄ mentem ipsam. quæ & mouet linguā & distinguit voces: Et ad exemplar sui verba p̄ arbitrio format. Qd autē est ad mentem lingua id ferme religiosa mens est ad deum. Itaq; nō tam mens nūc tua deo q̄ deus per mentem tibi tuam loquitur: Quapropter quādo deo te loqui putas mi Ioannes re vera tūc audis deū. Memento igitur te diuinam maiestatē frequenter audire: Vitaq; ipsa sapientissime instituta declara nobis atq; (vt cœpisti) confirma te tan q̄ discipulum diuinam ipsam sapientiam audiuisse. Volui hic (vt vides) hac hora diei tercia epistole finem imponere. Ne diutius diuinum istud Soliloquiū tuū interturbarem. Sed cum primū calamum posuissem rediit in mentem non decere stomacho omnino ieiuno. ieiunam prorsus epistolā spuere. Sed vt eructet cor meū verbū bonū. Bonum quidem (vt arbitror) si superiorē illam de summo bono sententiam breuiter confirmauero. Omnes apud iudeos xp̄ianosq; sacre littere clamant sapientiā (nisi docente deo) disci non posse. Ideo q; ab eo solo esse fide quærendam spe petendam charitate pulsandā. Quod quidem cum plato noster animaduerteret suis studiis nō confisus in quotidianis ad deū præcibus solam a deo solo sapientiā sepe poscebat. Hac in re pulcerrime fabulatus orphœus sapientiam solo Iouis summi capite natam canit. Musas quoq; ab Ioue habere principium. Iouis oīa plæna: Tu vero si ab omnibus hanc adipisci posses forte & si non absolute tamen cōmode a familiari illo tuo consequereris. At quo nam pacto ab illo sapientiam consequeris cui corpore nūq; sano mens semper est insana & nuper cum animi primum deinde stomachi. Postremo membrorum omniū debilitate non mediocriter laboraret animo nō muto mutauit cœlum. & quoniam ab aere elementorum rerumq; omniū infirmissimo firmitatem quærit. Merito hactenus frustra quærit. Tu vero interim vna cū aurelio tuo clama. o deus omnipotens quando nostra firmitas ipse est tunc solū ipsa firmitas est. quando vero tua est tunc est infirmitas. Ego quoq; tandem idem efficiam.

Vbi sapientia maior. Ibi sermo breuior.

Marsilius Ficinus. D. Bernardo Bembo Veneto. S.D.

Solent qui siluere diu cũ demũ diuturna silentia rumpũt erumpere largius. & quasi qui diutius parturierunt aliquem tãdẽ cogitationis fœtũ parere grandiorẽ. Marsilius vero tuus cõtra. Non enim longo silentii tempore concipit longiora. Vt pote q quanto diutius tacens secum ipse cogitat tanto discernit acutius præstare nobis tacere q̃ loqui. atq; esse q̃ paucissima quæ exprimere vel digne sciamus. vel debeamus honeste. vel tuto possimus. Ergo tuis tantum in præsentia breuissime respondebo. Primũ quidem prosperitate tua immo nostra gaudeo. Fœlicitatem opto. Deinde vero q̃ vasculum. Tyriace miseris. magnas ago gratias. certe ingẽtes acturus. quando vas pro vasculo miseris. Quãq; ingens in hoc etiam salutari vasculo minus me ab ipo phœbo simul atq; a te accepisse cõfiteor. Postremo q̃ petis alcinoum scito hunc apud Caualcantem nostrum hoc tempore rusticari. Cum primum ad nos redibit vobis (vt par ẽ) redibit.

Et si litteris quandoq;. nũq; tñ animo: ab amicis abesse licet.

Marsilius Ficinus. & Georgius Antonius vespuccius. Ioanni Baptiste Boninsegnio. S.D.

Plato diuinus amicicie vel potius necessitudinibus nostre cõciliator iamdiu iubet ne abesse vnq; a Boninsegnio nostro velimus. qui cum ille semper esse nos voluit. Vt ergo Platoni simul atq; necessitudini satis pro viribus faceremus sæpe iam nos accinximus ad scribendum. Verum quotiens calamũ sumpsimus. totiens conciliator ille noster inhibuit. id aperte mouẽs ne Boninsegniũ assidue cum illo loquentem litteris nostris interpellemus. Quid igitur faciemus dum plato noster & mandat simul & prohibet. certe vt & quicquid imperat impleamus. ipso semper animo tuum animum alloquemur. Et simul quicquid interim prohibet deuitemus ore calamoq; silebimus: Sed liceat nũc saltem interpellare parũper: Platone videlicet semel id concedente. dũ ab athenis ad te in ipa eius achademia rusticantẽ accedimus. teq; Platonicorũ omniũ nomine salutamus. Præterea Roberto patri tuo insigni istic præsidi nos commendamus.

Qui vmbram amat transfertur in vmbrã.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto. S.D.

Est mihi amic⁹ aliqs alter ego. tã nouo vir igenio vt cũ nihil i rebus hũanis affectet aliud q̃ amicos interim tñ vt ipe met sibi sit-

amicus omnino nõ curet. Immo id quot mirabilius atq; etiã misera-
bilius est tanq; aliis Pamphilus sibi timon ex alieno amore sp ipe se
odit. Et tanq; Menedemus alter ad id solũ uidet natus: vt assidue ip
se se cruciet. Ergo cæteros quidẽ Venere ipsa suauior: cõtra se Vero
Marte sæuior: rigidiorq; saturno. Hunc ego q̃uis frustra iamdiu ita
sepe corripio: Quẽ fugis Narcisce miser. Te ipm fugis. ad demẽs vt
sequaris aliũ celerius te fugientẽ. Quem assequi poteris nunq; vbi
ipse te semel amiseris. Heu quẽ perdis narcisce demens: perdis om-
nino teipm quo cõsequaris vmbrã. vmbram certe volatilem quã mi
ser amplecti põ potes. Sed cũ amor amantem transferre soleat i ama-
tum: amans Narcisce vmbrã breui uerteris in vmbrã. Ita ego illũ se-
pe. Tu quoq; mi Bernarde aut verbis aut lr̃is similiter admoneto.

De optimo viuendi genere.

Mar. Ficinus Florentinus Antonio Hyuano Serezanẽsi. S.D.

r Eddita mihi est epistola tua Hyuane carissima qua mlta pau
cis de optimo viuẽdi genere colligis. Optimũ vero viuendi
genus id præcipue iudicare te arbitror: quod longe sit a mor
tua vita semotũ qua & mortale viuit: & quodãmodo morit imorta-
le: q̃diu videlicet cœlestis animus terreno corpori nõ solum natura
semel cõiungit ab initio sed affectu etiã quotidie mancipat. Quo ef
ficit vt solus vereviuat: qui a falso hac vita affectu: saltẽ remotissime
viuit. Quod vero falsa hæc vita sit q̃ fallax platonica hæc tecũ episto
li disputabit: quã ad locterium neronium superioribus mẽsibus scri
ptam nunc quoq; ad te libenter exscripsi. Vale.

Excusatio quando non salutatur amicus.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S.D.

r Vsticari Ioannes: hoc autũno scio equidem quo affectu. sed
nescio satis qua ratione volebã. Verebar aũt ne nũc primum
quod ego vellem: ipse nolens. Ergo rus abiens: quasi iam ru-
sticus: nõ dixi Amice vale. Ne tu cõtra oĩe quodã minus bono. for
te ne valeas: responderes. Scis eñ q̃ interdum (vt vulgo dicit) augu
riosus sim. Haud facile sperauissem me posse vnq; valere bñ heroe
semel ꝓhibente valere: Bene vale. Ac me firmioris valitudinis gra
tia dies insuper aliquot rusticari permitte.

Agriculturæ litterarumq; studia inuicem fœliciter cõiungunt.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S.D.

c Vm hodie oriente Sole: summa vetusti montis fastigia pete-
rem: montis inq; vechii. quem Marsilio suo colendum Cos-
mus ipse mandauit. Atq; in hac huius silua passim ober-
rans Caregiana palatia contẽplaret repente venit in mentem festum
Cosmi Damianiq; diem iam illuxisse quot ãnis ab ipso Cosmo eius-
q; filiis, & nepotibus celebratum. Hic equidem non potui non dole

re dũ inde nullos vſq; proſpicerem ciues ad Coſmica(vt fieri ſolet) ſolennia confluentes. Cum ſubito iouius ille Coſmus cui Iuppiter iam cõciliata iunone ciuile imperiũ ſine fine dedit ab excelſa quercu propicius nobis aſpirans eiuſmodi merentes oraculis conſolat̃ .Sacra inquit hodie Marſili mea laurentius quid vrbana pius inſtaurat Tu vero ruſtica mox ſi mihi parueris eadẽ hoc in luco nobis inſtaurabis: Neq; te pudeat ſeniores iſtos ſaturnioſq; agricolas meos ſub montis huius vertice in ipa achademiola phœbo ſacrata cõuiuas excipere. Quandoquidem hodie(ſicuti vos aſtronomia docet) ſuſpice iam nonne vides. Hodie ſaturnus in cœlo phœbuſq; iunguntur. Hoc eſt Marſilii voluntas noſtra ſicut in cœlo fit hodie. ita fieri & in terra. vt appollinea nunc vtrobiq; ſaturniis cõiungantur. O fœliciſſimum genus humanum. ſi ruſtica ſaturnii fiſtula. panis vrbane phœbi cythare cõſonaret. ſemperq; vtriuſq; apud nos dei muuera iungeretur. Miſcent̃ hæc in cœlo(vt vides)apud ſuperos hodie. Tu quoq; apud homines ſemper miſcebis in terris: Vale Vera hæc ferme (vt narro)ſunt magnanime laurẽti. Ita ego primũ recordatus mecũ ipſe merebam. Ita deinde viſus eſt & ſolari & monere me Coſmus. Ita demũ appollineum. id ẽ philoſophicum ſaturniis hominibus. id eſt ſenioribus agricolis tuis paraui conuiuium: neq; id quidem abſq; delphica lyra. atq; ſolennia. Coſmica qualiacunq; pro tempore ꝓ loco pro facultate potuimus in phæbea ſaturnii montis achademiola libenter fœliciterq; celebrauimus. Quorſum hæc. Vt oraculis coſmianis ammoniti meminerimus (ſi feliciter viuere volumus) cæteris quoad fieri poteſt dimiſſis vel intermiſſis. phebum nobis ſimul & ſaturnium pana colendum. Ruſtica videlicet omnia quotidie dicãda muſis. Muſaſq; viciſſim ab vrbanis negociis ad cereris agros bachiq; colles ſepiſſime tranſferendas. Vale feliciter.

Imitatio ad Ruſticandum.

Marſilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S. D.

Vra qualibet leuiorem te eſſe putarem. ſi forte putares ipſe me leui quadam cõmotum aura tum vere ſuperiore tum autũno præſenti ab vrbe in colles ſeceſſiſſe charegianos. Sed abſit vt eum vllo pacto leuem putem qui vel ſaxis eſt grauior. Nempe cũ non abſq; ratione iudicauiſſem multo ſatius fore te huc ad me montem aſcendere ꝙ me his temporibus ad te e monte deſcendere ſæpe appollineum obſecraui. vt lyre noſtre illa nũc orphei amphioniſq; dictare carmina quibus illi quondam quercus & ſaxa mouebant. quo ipẽ te arboreum. meo iudicio. ſaxeumq; trahere. Reſpondit phebus Erras Marſili nimium: Non enim arboreus aut lapideus (vt opinaris)eſt Ioannes. Alioquin iam pridem tua illum(mihi crede) Cythara rapuiſſes. Non lapideus inquam immo ferreus eſt Ioannes. Hoc

ergo maioris est artis opus. Quare post hac non loco. sed forma mutare. Saxa conabere: Inges istud vecchii montis saxum (si potes) metamorphosea Zoroastris arte transferas in magnetem. Ita demũ ferreum illum huc hominem attrahes. Hæc modo nobis oriẽte sole in ipa vecchii montis silua deambulantibus appollo cõsuluit. Hæc igitur in præsentia molior. vide precor amice ꝙ ardua tui gratia moliar vide ꝙ frustra te cogente laborem. O quanto melius. quantoq; facilius te sponte Ioannes mutari tua. ꝙ meo saxa labore mutari. Cum primũ ipe ferreus esse desieris. tunc ego frustra laborare iam desinã.

Amicicia inter pares & libera est.

Marsilius Ficiuus Alberto Liseo veronensi. S. D.

m Eministi cũ superioribus diebus prope diui Ioannis ædem verba de te atq; Iacobo quodam apud Riciardum Theologum facerem me vos his verbis & ad me & inuicem compauisse: Ego Riciarde mi inq; Albertũ iter & iacobũ quasi aer iter ignẽ terramq; medius sum constitutus. Et si tunc alberte ioco quodã verba illa socratico more proferre visus sum. non minus tamen virtutis ꝙ ignis continent nec minus ponderis ꝙ tellus habent: Cætera quidem quæ sub hoc enigmate compræhendũtur tuo ipse iudicio satis interpretabere. Vnũ dumtaxat egomet interpretari in pſentia volo. Quod videlicet quantum ignis præstat terræ tantum dignitate terreo igneum anteposui. Rursus quanto aer cum igne magis cõuenit ꝙ cum terra tantum a me virum igneum ꝙ terreum hominem ardẽtius amari significari. Tu ergo nunc tanq; dyalecticus plane concludes. si honor amorq; fidem pariũt vtri vestrum fidem potius seruare voluerim. Adde & alterum insuper argumẽtum. Quonam pacto verisimile est me philosophiæ platonice sectatorem cogitauisse vnq; tibi violare fidem cuius ego interim fidei quod nec ipse negabis mea omnia cõmittebam. atq; in posterum quod plane perspiciebas cõmittere statuebam. Cum vero hæc ita se habeant. Quid nam in causa fuit. vt in sacello Nouolano iam alter & alter sacrorum sub me minister potius ꝙ albertus meus esse potuerit. Principio putabam terrenum quendam demonem amiciciam nobis cœlestem tunc inuidẽtem ministeriũ illud inter nos constitutum inter turbasse. Quapropter ad litteratorum numina repente cõfugiens Mineruam scilicet & appollinem obsecrabam. vt phythonicum demonem tum illa tello tum iaculis ille confoderet. Deinde vero cõmunis ipe meus tuusq; genius errantem me ita corripuit. Non demon inquit Marsili vllus te ab alberto conatus est seiungere. Immo vos ipi vnũ cœli opus indico quædam inscii quodammodo secabatis. Scito saturnũ aquarii dominum vtrisq; aquario ascendente natis vnũ pene spiritum infudisse amiciciamq; vobis inde cœlestem sine fine dedisse. Siquidẽ

quæ Saturnus planetarum omniũ altissimus stabilissimusq̃ cõstruit nullus (vt est apud astronomos) aut audet destruere vnq̃ aut potest Sed ipi vestrum iam errorem agnoscite atq̃ recognoscite. Si eñ amicicia equalitas quædam ẽ. quid nam illi magis aduersari potest q̃ inequalitas. Ergo cum cœlum vos amicos esse voluit etiã equales inter vos semper fore constituit. Vos aũt tãq̃ cœlestis mysterii huius ignari misteriũ cõmertiũq̃ iter vos quoddam statuebatis i quo alter vestrum sub altero tanq̃ inæquales fore in posterũ videbamini. Sed absit imparitas ab amicicia celesti (celo iubente) Absit dominatio ꝓcul & seruitus. Pares vero inter se sint amici semper sint & liberi pariter libereq̃ se mutuo diligant: Hæc genins. Tu vero Alberte mi dilectissime vale feliciter. Mementoq̃ ministeriũ quod nõ libuit superis merito nobis non licuisse: Atq̃ mysterium vicissim quod placet illis. nobis quoq̃ placere omino debere. xx. Octobris. Mcccc. lxxxi. ex agro Caregio.

De tribus gratiis & Genio.

Marsilius Ficinus Laurẽtio medici iuniori. V. magnanimo. S. D.

q Votiens his temporibus sumo calamum magnanime laurenti. quod equidem quotidie facio ad te scripturus. totiens subito secũdus admodum euasisse mihi videor plurimaq̃ ꝑturio. At uero cum primũ duo hæc tantum scripsi verba (Marsilius laurentio) idem ipe qui modo tanq̃ fecũdissimus mlta parturiebã mox quasi prorsus iam factus sterilis pario nihil. Hinc sepe iam stupeo nimium superosq̃ amens tanq̃ mihi inuidos auarosq̃ incuso. Video eñ qd & natura & arte pauloante nobis ad te scripturis abũde suppeditabatur idem paulopost iam scribentibus non posse aliunde q̃ a superis inhiberi. Quapropter frequenter (vt dixi) illos incuso. tum quasi inuidos. ꝙ videlicet forte celestem in terris amiciciam voluptatemq̃ inuideant. tum velut auaros ꝙ vbi & natura & ars tam prodiga ẽst. ibidem quodammodo videatur (si dictu fas est) parca diuinitas. Minerua. Tandem philosophoꝝ dux minerua hodie ne diutius tibi essemus steriles neq̃ in numina tam grauirer peccaremus. noli inquit impie incusare celestes q interim te vicissim inique temeritatis. & accusant & damnant. Nescis impie. Nescis Nihil sine summa ratione a superis vel iuberi vnquã vel prohiberi. Qua igitur ratione te his verbis ad medicẽ scribere (videlicet Marsilius Laurẽtio) sæpe iam vetent (me paucis docente) perdisce.

Tres gratie & tres Planetæ.

p Rincipio q̃s apud nos Poete tres grãs tãq̃ tris puellas pingũt quodãmõ sese iuicẽ cõplectẽtes. tres potissimũ apd supos. planetæ sunt. mercuriꝰ iouis. i. bñficõ quodã iouis affectus. phebusq̃ & venus mutui ꝓpiciiq̃ sibi iuicẽ i celesti circuitu comites tria quoq̃ il

la gratiarũ noĩa.s. Viriditas Lux Letitia: Stellis eisdem aptissime cõgruunt. Hæ stellæ sic affectæ inter cœlestia humano ingenio præcipue fauẽt. Iccirco nõ quorũuis anialiũ sed hominũ tãtum gratie nominanť: neq́ʒ re vera Veneris sunt pedisseq́ʒ sed minerue. Si q̃n vero gratiarum primã esse Iouem audiueris: ne tam Iouem intelligas q̃ʒ mercurium Iouim.idest aliquo vel aspectu: vel munere alio Iouis adiutum. Mercurius enim Iouius vitali quadam promptaq́ʒ mobilitate sua vt res ipsas assidue inuestigetis hortať. Sol aũt inuentiõnẽ vobis omnem sua luce querentibus patefacit. Venus deniq́ʒ venustate gratissima quicquid inuẽtum est: semper exornat.

Genius.s.demon ingenii dux a tribus gratiis ꝓuenit.

Res igiť hi planete cõmuni quodã inter se consensu: statim in ipsa genesi variis hominibus genios.idest duces ingenii demones distribuunt varios prout ex alia atq́ʒ alia cœli plaga quottidie nascẽtes aspiciunt: Quos quidẽ tanq́ʒ duces magis minusue sequi (vt plurimum) est in vestro arbitrio positum. Si quos autem ab eadem omnio ætheris regione similiterq́ʒ respiciunt: eundem iis aut certe ꝑ similem Geniũ largiunť. Vbi vero Genius præest idem aut similis: in Geniũ quoq́ʒ idem aut simile sequiť. Huc sæpe eadem sponte vestra voluntas accedit. Postremo vbicunq́ʒ vna similisue mens est vnaq́ʒ voluntas: & si animalia videnť duo: homo tñ intus est vnus. Quamobrem Marsili in superos immo in te ĩpm peccare iam desine. Agnosce quãdoq́ʒ tuam medicisq́ʒ genesim. Cognosces statim Iouium Mercuriũ Phœbumq́ʒ & Venerem nascentibus vobis ab eadem ꝓrsus cœli parte scilicet Nona quã fidei Religionis ingenii sapiẽtiæ domum & phebi gaudiũ astronomi nominant vtrũq́ʒ vestrũ similiter aspexisse. Quo efficitur. Vt non modo similis sed etiam vnus idemq́ʒ ambobus inde genius sit tributus: Appollineus scilicet demon nono siquidem ætheris domicilio gaudens Appollo Appollineos ad homines genios inde demittit. Ex horum numero demonum vnum vobis annuente Venere mercurioq́ʒ phebus ipse præfecit. Hinc vna mens in vobis secuta est. Huc etiã vna voluntas: vtrinq́ʒ se contulit. Si vbi singula hæc vnũ sunt: homo quoq́ʒ ſp ẽ vnus ne forte quos celum ratioq́ʒ re ipsa cõiunxit tu verbis vlterius separes: memento quotiens ad medicem tuũ scribis oportere ita præscribere (Marsilius Narsilio.S.) Atq́ʒ ita demum superis aspirantibus inuentionis tibi vena largissime profluet. Hactenus Minerua. Ita ꝓrsus amice alter ego sæpe mihi his temporibus obtigit (vt dicebam) Ita deinde dux illa philosophorum minerua cõsuluit. Ita et ipse vt illa monuit ne nobis exarescat inuentio post hac semꝑ efficiã. Bene Vale. Sed quid modo quasi alter alteri abiens abeunti. Vale dicebam: immo valeant: & male valeant omnes qui inter nos discidium

quærunt nobis vero nō vale: sed mane dicendū. Igit̄ bene mane. Verum ne præsens epistola dum de gratiis & genio disputat: forte minus grata nostro genio sit: saluere iam & millles iterum saluere Vespuccium iubeamus: virum omniū genio nostro gratissimū. xviii. octobris. Mccccclxxxi: In agro Caregio. Apologus.

Diuinum genus diuina solum alimonia coalescit

Marsilius Ficinus De Apologo qd sit: Vn genitus: Quo tēdat

v Enerem quodā in pythiis Apollinis hortis: flores ac fructus legentē varios: mercurius amore saucius sequebat̄. Hic illam deniq; & indice & duce phebo sub Lauro quadā feliciter assequutus sūma cum vtriusq; voluptate cognouit. Horum cōgressu scitus admodum formosusq; natus est puer. In quo statim & pspicacē mercurii sensum & gratam veneris venustatem Phebiq; splendorē facile quiuis agnouerit. Hunc igit̄ a mercurii patris cognomine quē superi longum cognominant: suus Appollo patronus apologum nominauit. Iussitq; ipsum passim discurrentem tantum humano generi salubri quadā delectatione pdesse: quantū frater eius Cupido noxie voluptatis hamo noceret. Igitur locorum ignarus apologus dum extra pythios hortos in pximis siluis oberrat: forte incidit in pastores: qui diuina pueri forma & indole mirifice delectati. eum penes se diu detinuerūt: atq; cibis agrestibus: idest glandibus & castaneis cæterisq; id genus vrbanum apologum aluerunt. Quapropter tandem mutata forma ex vrbano subrusticus euasisset: nisi eius patronus Apollo propitia nuper porrecta manu e siluis ad hortos pythios: quos hodie pinthios Florētini nomināt. feliciter reduxisset: Docet Apologus: diuinum genus diuina solū alimonia coalescere.

Philosophus tria potissimum deuitare debet. Venerea: Auaritiam. Ambitionem. Apologus.

m Inerua quā prisci sophiam nominant: cū aniaduertisset solo se Iouis capite genitam opus hoc diuinum rata solo videlicet capite gignere patrē suplex orauit ac deniq; exorauit: ut ipsa quoq; tanq̄ parentis emula: semel saltem capite pareret. Peperit ḡ filiam tum auo suo Iouitum matri Mineruę persimilem. Ea sane statim nata auitam quandā tum animo equitatē: tum vultu totoq; corpore dignitatē præseferebat. Præterea materiam tam virilitatem q̄ pudicitiam & mente & gestibus referebat. Hanc auus a sophia matre philosophiam voluit nominari: Edixitq; philosophie vt quead modum ex sophia quæ summi rerum omniū capitis filia exortū habet. ita semper plantis mundi posthabitis sūma rerum capita peteret neq; vllū cum inferiori venere vnq̄ veneficoq; filio eius cupidie haberet cōmertiū. Alioquin pæterna philosophia statim tēporaneā philocaliā tam re ipsa q̄ hoie euasuram. Adiecit vt multo magis om

nem plutonis infimi eiusq; cultorũ consuetudinẽ deuitaret. Alioqn ambrosia nectareq; amissis: stygie paludis aquas & herbas quibus solis: infeliciter deinde vescat̃: reportaturam. Monuit deniq; ne ambitiosam Iunonem aliquando sequeret̃ crassiori aere peruolantẽ: ne forte cũ caligie serenitatẽ ꝓcellis trãqlitatẽ nubib⁹ sidera cõmutaret

Apolog⁹. Impuri nũq̃ musas vl̃ gras assequũt̃ sed picas & furias

ORpheus delphicos aliquando lucos ingressus oraculũ cõsulturus obuium statim quasi iam expiatus Apollinem habuit. Cũ vero ad apollinis dexterã numen musas trisq; gratias comitantes cõminus cõspexisset: ad sinistrã aut̃ q̃uis eminus sequẽtes picas & furias: ammirabũdus altius exclamauit: O q̃ diuersi o q̃ aduersi ducem huc sequunt̃ exercitus. Sed noli o vates mirari: phebus ait: Nempe quotidie mihi multi sacrificant: quo musarum a me grãrumq; munera impetrent. Ergo quicunq; puris sacra manibus operant̃ musas a nobis gratiasq; gratis accipiunt. Quicunq; vero pollutis attrectare sacra manibus audent: picas & furias: inuiti reportant.

Apologus. Potentia sine sapientia non regnat:

PRometheus cũ ascendisset in cœlũ ibiq; multa ab ipo Ioue rerum omniũ auctore mysteria didicisset: hac vna de re curiosius supplex interrogauit: quã videlicet ob cãm Solem Mercuriumq; præcæteris planetis tã ꝓpinquos assidue in cœlesti circuitu comites inuicẽ esse ab ipso rerũ initio statuisset. Respondit Iupiter. vt quicunq; Solem siderum dominũ viderint absq; sapiente Mercurio: in celo nusq̃ incedere plane intelligãt & in terris potentiã nunq̃ absq; sapiẽtia vel cõcedi debere: vel concessam diu posse regnare.

Apologus. In traductiõem libri de amore missam ab Alamanno donato ad Laurentium Medicem.

CVm Alamannus inter lauros nup (vt solet) sæpe deamdularet in cupidinem Lauros circumuolantem sæpius inuolans deniq; compræhendit. Tenerũ deinde puerũ adolescens pi⁹ leuibus suauiter tractans manibus cõponebat: sertisq; & floribus deum iam plane agnitũ exornabat. Atq; ita inter ornandũ percũctabat̃ Quæ nam noua huc aura formose Cupido tuas direxit alas. Est Paphos idaliumq; tibi sunt alta cythara: Tum ille suspirans. heu matrẽ inquit iãdiu meã anxius passim quærito. Matrẽ mihi meã neq; Paphos idaliũue reddit: nec alta cythara. Solus tñ Apollo quãdoq; longos miseratus errores: his me verbis admonuit. mater: O cupido. tua solebat quõdam cãtilenis choreisq; lolum leuibus oblectari: Sed facta deinde ambitiosior cœpit aliquãdo & achili Homerum & Enee Virgilium inuidere. ipsaq; sibi vatem per similem exoptare: qui artes laudesq; suas grandiori iam cythara ꝓsonaret: Talem deniq; vatem multa post secula laurentem nomine inter Lauros canentem na

cta Venus apud tuscos in ipso gratiarũ agro Caregio: ibi iam suarũ laudum cãtu suauissimo delinit. Cœterorũq; oblita omniũ iocũdissime cõquiescit. Ibi solum post hac musas inter pudicas requiescit Venus cupido tua: illuc igit & ipse te cõferes vna cũ cum matre sp habitaturus. Ita q̃nq; mihi phebus alamanne consulit. Hoc g̃ Caregiũ relicta cypro has deniq; Lauros edera mirtoq; neglectis sollicitus iam diu quæro. Qd si illuc ad matrẽ ipse me duxeris. ego tibi præceteris afflabo ꝓpitius Ego tibi perpetuo quodã nexu meã matre cõciliabo

Tunc alamãnus ꝑ oportune inquit manus intervolasti diue cupido meas. Nempe trita meis pedibus quæ ducit Charegium: via est. O me fœlicẽ cui⁹ inter manus hodie puer fœlicissimus ꝑuolauit. Ergo huc age diuiæ puer leues iã tẽde ala s. Per faustina pomeria apollineis auspiciis petamus ambo Charegiũ. Ego quidẽ gressu sed ipse volatu.

Apologus. Quod male se habeat lucilia: id est anima: quando a phebo. idest a deo discedit.

P Hœbus vitæ lumẽ medicineq; vitalis aucto filiæ suæ luciliæ quõdam e multis ꝓceptis id dedit potissimũ: Videlicet ne vnq; a latere paterno discederet. Alioqn fore vt i varios grauissimosq; morbos icideret. Pricipio lucilia instãtis hiemis aspitate quasi coacta paternis mãdatis obtẽperabat. Sed verni deinde tpis iã arridentis ꝓsperitate freta; cœpit puella lõgius a paternis laribus digredi: passimq; ꝑ pulchros blãde Veneris hortos & picta prata liberius ꝑuagari. Atq; ibi tum molli herbarum amenitate: tum pulchritudie florũ suauiq; odore pellecta: nõ solũ serta coronasq; sibi verũ etiã vestes iam integras ex edera. Myrto Liliis rosisq; & violis aliisq; cõtexuit. Mox dulces fructus & mitia poma vndiq; carpẽs nõ degustabat solum: sed faucibus etiã plenis ingurgitabat: Iamq; insolẽter ornatu nouo lasciuiens: parentisq; ꝓrsus oblita (vt euaserat) puella vanior gloriabũda proximas vrbes adibat. Sed interiã obiter & latentes angues in herba saltantis puelle mordebãt pedes: & floribus sertisq; suis apes inserte ceruicem & genas manusq; pungebant. Et aluus inmodico noxiaq; cibo tumescens moleste nimis distendebat. Quamobrem ingrata lucilia quæ antea voluptatis illecebris delinita Medicũ patrẽ neglexerat summo quodã cruciatu cõpellit redire domũ: patrẽ agnoscere: paternumq; auxiliũ his ferme vocibus implorare Heu succurre filiæ tuæ succurre iam luciliæ phebe pater. Propera obsecro clementissime pater fer opẽ filiole iamiam sine tuo auxilio ꝑeunti: Sed phebus qd nã inquit inanis flora patrẽ me tuũ vocas? Desine iã iproba desine. Nunq; ego te flora vanissima peperi: Abi hinc ad uenerẽ tuã o flora ꝓfana ꝓcul abi q̃ primũ. At vero cũ lucilia supplex diutius institisset mltisq; phœbum obsecrasset præcibus vt puellam cui solus ipse vitam dederat: solus a morte redime-

ret.promitteret præterea se nūq̃ in posterum paterna vel iussa vel cō silia neglecturā ita demū pater indulgens & increpuit pariter & admonuit: Haud te curandā prius recipiam q̃ istos cupidineos fucos ornatusq̃ Venereos deposueris: Disce iam temeraria. disce dū a paternis laribus procul erras. q̃ diuturno grauiq̃ dolore q̃ breuis leuisq̃ voluptas ematur. Disce parū mellis. quotiens veri medici mādata contemnis. q̃ multū fellis oportet.

Diuina lex fieri a cœlo non potest. sed forte significari.

Marsilius Ficinus Florētinus Fæderico vrbini duci semper inuicto fœlicitatem. S. D.

[S]Tella quæ hodie magos summos orientis astronomos fœliciter duxit ad xp̄m. eadem me quoq̃ in eam duxit cōtemplationem. qua legitimos Astronomos xp̄ianis facile breuiterq̃ conciliarē. Hodie magi quidem apertis thesauris suis xp̄o deo myrram: sacerdoti thus. Regi aurū supplices obtulerunt. Marsilius autē Fœderico duci semper inuicto & apprime sapienti atq̃ clementi munusculum quoddam ex ipsis philosophiæ thesauris offert. Theologicum simul & astronomicū atq̃ phisicum. alias quando deus dederit ampliora daturus.

Communis religio non fit a stellis.

[G]Enus ipum religionis quo nihil in rebus humanis magis cōmune firmumq̃ est. Nullus astrologorum a motu dispositione q̃ cœlesti fieri vnq̃ existimauit. Sciunt enim quæcūq̃ motu fiūt. necessario mutabilia fore & q̃ certa quadā syderꝝ dispositōe creanẽ positiōe tandē cōtraria dissipari. Genus aūt ipm religionis quo deus ab humano genere mundi gubernator agnoscitur atq̃ colitur. solū inter oīa hoīm studia operaq̃ vbiq̃ & sp̄ firmissimū p̄manere.

Xp̄iana religio non fit a stellis.

[V]Erū siq̃s astrologus dixerit xp̄ianā legē exortā fuisse post aliquā saturni cū ioue coniūctionē. in q̃bus coiūctionibus cōdē daꝝ vim legū astronomi q̄dam maximā collocāt: ita in p̄ntia breuiter q̃ṫū exigit ep̄la r̄ndebimus. Alibi. n. a nobis de his latius & subtilius disputaẽ. Principio saturnus & iupiter vigesimo quoq̃ anno iūgunẽ. atq̃ in q̄uis coniūctione vim coiūctionis ipius extēdere in q̃p̄rimos annos existimāẽ. Quo efficiẽ: vt q̄ncūq̃ nobis a deo diuina lex deẽ astrologis æq̃ liceat cœlestē aliquā potētiam fingere legis hm̄oi vł auctricē vł saltē significatricē. Mitto q̄ raro religionum mutanẽ sp̄es. cū t̄n planetæ illi sæpe cōcurrāt. Præterea cū annis nōningentis atq̃ sexaginta. ad easdē coniūctiones p̄petuo reuertāẽ. atq̃ in eo ip̄o interuallo q̄ter in signo quolibet coniūganẽ. mirū ē diuinam legē. i. moysaicā xp̄ianamq̃ tot mūdi sæculis aut nō prius extitisse aliq̄n. aut saltē post ea tanto iam tp̄e nō fuisse deletā. Præsertim

cum plurime inter se contrariæ coniunctiones iamdiu præcesserint. Proinde astrologi qui Christi temporibus proximi extiterunt. multo melius de xpianæ legis fato (si fato subesset) ꝙ posteriores iudicare potuissent. Illi tamen adeo a veritate procul aberrauerunt: vt temere nimiū: illam cum primum annos trecentos sexaginta quinqꝫ impleuisset ꝓculdubio ruituram. Qua etiam in re oraculum ipsum. Appollinis mentitum esse conuincit. Immo vero mentita est iniquitas sibi: nō tamen mentita est diuina veritas: quæ Prophetas plurimos & sibillas exptes Astronomiæ ab ipso rerum initio: vt christianam legem: præuiderent diuinitus & prædicerent: inspirauit. Deinde post Christum christianæ veritatis innumeros testes adbibuit martyres: videlicet inter quos ꝙ plurimi cum in omnibus liberalibus disciplinis: tum in Astronomia præcipue docti. pro christi gloria mala oīa & deniqꝫ mortem libentissime pertulerunt. Sed iam ad astrologos redeamus. Profecto multo difficilius de rebus quæ ad cōsilium mētem deum spectant iudicare posse vident: ꝙ de iis q̄ ad corporis affectus: actiones: passiones: opaqꝫ corporea ptinent. At vero de rebus huiusmodi difficile ad modum falsoqꝫ sæpissime iudicant. Quod qdem non ipsa solum experientia patet: verum etiam iis rationibus quas sic breuiter perstringam. Alibi. n. de his diffusius disputamus confirmari videt. Plotinus & ex platonis snīa & Auicenne subtilissime disputant. Sub diuina potestate ꝓuidentiaqꝫ & cuncta & singl'a cōtineri: Eo videlicet ordie vt causæ incorporeæ. s. deus & angeli corporumqꝫ cœlestium aīæ rerum naturalium artifices sint. Causæ vero corporeæ sint superioꝝ artificum instrumenta: deinde ostendunt. quecunqꝫ terrena in terris accidunt ex cōmuni quodam cōcursu superiorum inferiorumqꝫ simul causarum omniū prouenire: Cum aūt cuncta hæc nullus vnqꝫ cōprehendere valeat nimirum neminē certam vlla de re huiusmodi terre posse snīam. Astrologi vero tum diuinis tum inferioribus causis dispositionibusqꝫ obmistis cælestia vtcunqꝫ possunt: sola suspiciunt. Neqꝫ illa quidem omnia sed paucissima: paucissimorumqꝫ illoꝝ vim experientia quadā: remota rara fallaci potius ꝙ rōibus vllis attingunt. Preterea certum natiuitatis nostræ momētum difficile ad modum dephendere possunt. Conceptionis aūt etiā difficilius deniqꝫ infusionis aīe: difficillime: imo vero nullo mōvaticinantur. Neqꝫ parentum auorumqꝫ nascentis pueri complexiones intelligunt. Neqꝫ nutritionis: educationis. habitationis: cōsuetudinis disciplinæ consilii rationem vllam vel habere student vel etiam si diligentissime studuerint ꝓrsus assequi possunt. Omnia tamen hec diligenter cōsiderari Pttolemeus ideo iussit: quia nouerat vim causarum superiorum. non aliter a nobis suscipi ꝙ per sequentes causas: ac etiam per materiam per quæ habitum disponamur. Vnde inquit

ſtellarum effectus ex diuerſa diſpoſitione materiæ mobilis per muta
ri apud nos ſepius atq; impediri. Sane videbat eodem momento na
ſci quotidie res inter ſe: tum genere tum ſpecie: tum numero: tã for
ma q̃ fortuna exituq; diuerſas: vt nullo modo ex ipſo ſolo vel natiui
tatis terrene vel cœleſtis cõiunctionis momento ſufficienter quicq̃
iudicare poſſimus. Præſertim cum vltra ꝓprias ſingulorum ſortes
cõmunes quoq; fortune & cõſiderãde ſint & inter ſe diligentius cõ
parande. Nam duo hæc ſibi inuicem: tum impedimento ſunt: tum
etiam adiumento. Cuncta vero que diximus nemo cõplectit̃. Quã
obrem Ptholemeus aſtrologorum iudicia & circa cõmunia confuſa
q; potiuſq̃ diſtincta & circa poſſibile potiuſq̃ neceſſarium verſari p
culdubio confitetur: Vt igitur illuc regrediamur aliqñ vnde digreſſi
ſumus. Si Aſtrologi tam obſcure (vt ita dixerim) viſibilia vident: q̃
obſcure inuiſibilia ipſa videbunt.

Religio forte poteſt a cœlo ſignificari.

Ed ne videamus nimiũ ꝑtinaces demus eos videre nõ nihil.
ſ Mõ ꝑ ſigna quædã ſepius q̃ ꝑ cauſas: & illa quidẽ ambigua
cognituq; difficillima videant atq; tunc demum cernere non
nihil poſſint: cũ quid potiſſimũ ex diuerſis mũdane cithare fidibus
vel conſonum vel diſſonum ſequatur intelligunt: imo (vt verius lo
quar) vaticinantur. Plotinus Platonicus docet effectus infra Luna
pene omnes a cœlo ſignificari: nõ tamen oẽs a cœleſti corpore depẽ
dere: ſola.n. corporea poſſe vel a corpore cœleſti vel potius ꝑ cœleſte
corpus: quaſi ꝑ inſtrumentũ ab ipis cœli motoribus fieri. Si qua ve
ro apd nos oio corporeũ genus excedũt atq; ad mentẽ diuinitatẽq;
accedũt: Solũ a mente diuina mẽtibſuq; eã ſequẽtibus ꝓficiſci. Qua
rum quidẽ mentiũ cõſilia volũtateſq; ſæpe poſſe cœleſtibus figuris
& motibus tanq̃ ſuis quibuſdã oculis ac nitibus indicari. Sed idi
tia illa plane ꝑſpicere: viri apprime ſapientis opus eſſe atq; diuini:
Hæc Plotinus Quamobrẽ moſaica xp̃ianaq; religio tanq̃ ſpiritalis
penitus & diuia neq; a celeſtibus: neq; ꝑ cœleſtia corꝑa vllo pacto ef
fici potuit. Præſertim cũ cœleſtes illi motus oꝑa in terris ſua terrenis
(dumtaxat) adminiculis efficere ſoleant. Diuina vero lex nõ modo
terrenis vbiq; auxiliis caruit: verũ etiam multis ſæculis oi impedimẽ
torum genere paſſim ꝑturbata afflictaq; fuit. Forte vero quodãmõ
ſignificari ꝑ ſidera potuiſſe videt̃: eodẽ videlicet ipſo deo & ſic & ad
illud tp̃s deſignandũ mouẽte ſpheras atq; tẽperãte q & ſic & tali quo
dam tp̃e legẽ ſuã fore p̃uidit atq; decreuit: qd quidẽ i methaphyſicis
cõprobat. Auicẽna affirmãs morales diuinaſq; leges certis ſæculis ꝑ
Prophetarũ aĩas ſola dei ꝓuidẽtia miſſas atq; afflatas inſtitui toto in
terim ad idẽ vniuerſi ordĩe ſub diuĩo motore eiuſq; miniſtris ita reda
ctor: vt & ĩ terris ip̃m aĩe ꝓphetice corpus alicubi diſponat̃: & ĩ cœliſ

pariter atqꝫ terris ſignificet̃ aduẽtus. Forte vero id voluit Dauid his verbis. Cœli enarrant gloriam dei: & opa manuũ eius annunciat firmamentũ. Forſitan & hic quodã mõ tendit: quod iquit Albumaſar: Egyptios indoſqꝫ in patria Virginis facie Virginẽ quandã pulchrã cõſiderauiſſe ſedentẽ: nutrientemqꝫ puerũ cuius nomen apud quaſdam gentes eſſe Ieſum Albumaſar opinat̃. Imago vero illa quæ in eo ſigno cogitat̃. imo fingit̃ potiuſqꝫ videat̃: ſi propria eſſet Ieſu ipſius cauſa certe & ante & poſt Chriſti tempora ſæpe alias vel Ieſum ipſum vel quendam eius ſimillimum produxiſſet. Ergo ſi illic ẽ imago eiuſmodi: ſignum quoddam eſt legis chriſtiane: non cauſa:

Multa per cœlum ſignificantur quæ nõ fiũt a cœlo.

QVod aũt a celo multa ſignificent̃ quidem. nec tamẽ ab ipſo fiant: rurſus ex eo conſtat: quod mala ordiniſqꝫ experientia a rebus illis optimis ordinatiſſimiſqꝫ prouenire nõ poſſunt. Sæpe tamen p celeſtia videlicet tanq̃ p ſigna nõ tanq̃ p cauſas p̃dicũtur: non aliter q̃ in auguriis auſpiciiſqꝫ multa p aues portẽdi putant̃ quæ tamen per aues minime fiunt. Ideo Plato in timeo ſtellas non dixit facere: ſed pronunciare futura: Non tamen omnibus: ſed illis tantum qui ratiõe hæc aſſequi poſſunt. Preterea Aſtrologi in cuiuſlibet geneſi: conſideranda plurima iudicare ſolent quæ ad patriam: ad parentes: auos fratres coniuges ſeruos: Amicos. inimicos pertinent: quorum ſors nullo modo ab alterius geneſi prouenit: ſed potius indicatur. Quod etiam in interrogationibus iis plane perſpicit̃ quæ de rebus preteritis fiunt ab illis. atqꝫ tractantur: Profecto quemadmodum quotidie per oculos geſtuſqꝫ & verba alicuius præuidemus ipſum aliquid effecturum qui tamen nõ iis indiciis: ſed voluntate perficit quod elegerat: itaqꝫ per nutus ſpherarũ cœleſtium portenduntur ſæpe neqꝫ ab illis cœli corporibus: neqꝫ per illa fiunt: ſed a diuinis mentibus quæ globos illos regunt mouentqꝫ. per cœleſtia quidem quaſi per ſuos vultus ſignificantur: verum per ipſa ſua conſilia vel ordinatiſſime diſponuntur vel rediguntur in ordinem: vel ſaltem ab humanis cauſis prouentura & diuinitus præuidentur a ſuperis: & nobis per ſigna quædam cœleſtia demonſtrantur. Qua in re Ptholemeus quoqꝫ & Albumaſar & Zaeles & Manilius cæteriqꝫ p̃cipui auctores. Aſtronomiæ nobis cũ ſentire videntur Qñ videlicet affirmãt: cœleſtia corpora eẽ diuinis aĩabus mẽtibuſqꝫ p̃dita: ac tanq̃ aĩalia quædam diuina ipſi deo omnium rectori parere. Neqꝫ id quidem iniuria. Nempe cum Ptholemeus ĩpe humanã ſapientiã fateat̃ alieno opi. i. ſtellis vſqꝫ adeo dominari: vt & minantibus repugnare & pollicetibus fauere ſua ſæpe induſtria poſſit. cui mirum ſi diuinã cõceſſerit ſapientiã operi ꝓprio penitus dñari: Hinc illud Auicenne. Cœlũ eſt aĩal obediẽs deo. Q̃m vero hi oẽs ĩtelligũt Singula hic a

diuina prouidentia fieri atq; gubernari. Idcirco quando de cœlestiũ corporum virtute loquũtur rarissime quidem aiunt cœlestia hoc aut illud facere. Frequentissime vero asserunt tale aliquid aut tale significare: Et quemadmodũ per sydera portendi falsas humanasue leges putant. ita etiam sæpe veras atq; diuinas.

Signa & testimonia de Xpi diuinitate.

Forte vero hanc ob causam. Magi in astronomia omniũ sapientissimi. quo tempore natus est Iesus ab oriente Hierusalẽ profecti sunt. asserentes certo se admonitos. sydere eo tempe eaq; regione natum esse puerum qui rex israel futurus eẽt. atq; adoratione dignus. Quod vero infantem inopem tanti viri tam longo itinere adoraturi veniunt plane demõstrat magos existimasse in puero diuinitatem esse a superiori principio quã a cœlo prouenientem præsertim cum stella quadam ducerentur miraculosa potiusq; naturali. Calcidius Platonicus varias adducit hystorias de stellis q̃ cũ raro videantur ingentes portendunt calamitates. Deinde subdit. Est quoq; alia sanctior & venerabilior hystoria quæ perhibet ortu stelle cuiusdam non morbos mortesq; denũciatas. Sed descensum dei venerabilem ad humane seruationis rerumq; mortalium gratiam quã a caldeis obseruatam fuisse testatur. qui deum nuper natum muneribus venerati sunt. Hæc Calcidius. Neq; id quidem magos animaduertisse mirum videri debet. Nam in eadem orientali plaga & (vt q̃dam aiũt) in vrbe eadem qua & magi diu ante illos propheta balabã floruit: prædixitq; tum surrecturũ messiã quasi virgam ex israel cum noua Iacob stella exoriret̃ his videlicet verbis. Oriet̃ stella ex Iacob & consurget virga ex israel: Quod aũt magi xpm adoraturi Hierusalem accesserint testimonio nobis est crudelis illa cædes ĩfantũ sub herode. qua de re certiorem factũ fuisse augustũ Macrobius asserit ita scribens. Cum audisset augustus. inter pueros. quos ĩ syria herodes rex iudeorũ intra bimatũ iussit interfici. filiũ quoq; eius occisum ait. p̃stat herodis porcũ esse q̃ filiũ. Suetonius quoq; scribit veterem fuisse cõstantemq; opinionẽ oriente toto esse in fatis vt circa Neronis tempora ex iudea pfecti rerũ summa potirentur. Ideq; oraculũ ante obsidionẽ hierusalem scribit Iosephus in sacris lr̃is fuisse repertum Quod quidem aliis nullis cõuenientius q̃ apostolis accommodari posse videtur. Siquidem in his oraculis designãtur iudei quales fuerũt apostoli ex iudea egressi gentibus omnibus leges vbiq; daturi. Quũ etiã Sibilla Cumea tempe eadẽ descripsisse videtur. q̃bus magnus ab integro sæclorũ nasceret̃ ordo. Ac floreret virgo. Nouaq; p genies ex alto demitteret̃. Quãobrem sententia erat & vetus & constans & oriente toto & in astrologorũ p̃sagiis & in sacris lr̃is: videlicet in pphetis atq; Sibillis de xpi diuĩtate tpeq; maxime consona.

Chriſtiana religio a deo ſolo dependet.

ſ

Ed de diuinis ſibyllarum prophetarũq; oraculis in libro de Re
ligione latius diſputamus. In hac autem epiſtola ſic de diui-
na lege quantũ ad propoſitam pertinet quæſtionẽ breuiter cõ-
cludemus. Siquis fato quodam geneſis vl' coniunctionis alicui⁹ gene-
ſi ſuffragantis. Chriſtum feciſſe miracula nobis obiecerit interrogabi-
mus quonam pacto innumerabiles inter chriſtianos viri ſancti diuerſis
temporibus lociſq; orti: ac diu poſt chriſtum multa fecerint miracula &
quotidie faciant. Præterea eclypſis illa Solis moriente chriſto præter or
dinem naturæ facta apertiſſime declarauit chriſtum ab altiori q̃ cœleſti
ordine natum. Eclypſim quidem fuiſſe illud nobis argumẽto eſt: ꝙ nõ
licuiſſet chriſti diſcipulis paſſim ꝓdigiũ huiuſmodi prædicantib⁹ in re
tam manifeſta mentiri. Quid: ꝙ Euſebius in ipſis gentiliũ hiſtoriis idẽ
aſſerit ſe legiſſe idem & ante Euſebium Lucianus Antiocenus atq; ter-
tullianus. Flegro quoq; olimpiadũ ſcriptor defectum ſolis ꝓdigioſum
eodem quo & nos tempore comprobat contigiſſe. Quod autem ꝓdi-
gioſus fuerit Dyoniſius ariopagita Appollophaneſq; phyloſophi iu-
xta Heliopoli vna deambulantes & oculis ipſis aperte viderunt & diſ
putationes ſubtiliter ꝓbauere. Quod quidem in epiſtola Dyoniſii ad
ſapientem Polycarpum legimus: Idem hinc quoq; coniicimus ꝙ nulli
dubium Iudeos paſcha ex lege ſemper Luna dumtaxat plena cælebra-
uiſſe eodemq; ipſo tempore Chriſtum affixiſſe cruci. Vnde certiſſima
ratione comp̃henditur tum defeciſſe ſolem: tum præter oẽm naturæ or
dinẽ defeciſſe. Vt videlicet cœlum morienti Chriſto ita nouis tenebris
teſtimonium perhiberet quemadmodum & naſcenti teſtimonium no-
ua luce perhibuit.

Concluſio de Chriſtianæ legis Diuinitate.

v

Erum vt ad propoſitum redeamus cui mirum ſi mundi cõditor
ita partes mundi ſingulas temperauit: vt & in mirabili diſpoſiti
one ſiderum: & in ſumma totius orbis pace ſub humana forma
homines ſalutauerit. Quãdoquidem & diu antea ꝑ ꝓphetas ſuos cœ-
leſtia tum regredi iuſſerit contra naturam. Quæ quidẽ ꝓdigia Dyoniſi
us narrat Babyllonios Perſas tanq̃ diuina opa in annalibus ſuis adno
tauiſſe. Similia quædã apud Platonẽ legimus in libro de regno. Quã
quidẽ hyſtoriã poetæ (vt omnia ſolent) in Phætontis fabulas & alia q̃-
dam ſimilia tranſtulerũt. Deniq; diuina lex ſanctaq; religio: neq; ab infe
rioribus neq; a ſuperioribus mũdi corpibus ꝓficiſcit̃: Cum incorporei
boni deiq; gratia corporea cũcta tum vita contẽnat: tum affectu & cogi
tatione tranſcẽdat. Neq; vlla rõe pẽdet ex fato: q̃ fatũ ipm̃ ſemper & ne
gat & damnat. Neq; ab humana vel natura vel prudentia naſcitur: quæ
& eam negligit: & immenſo quodã ſup ipſam ſpatio in deum eleuatur
immenſum. Sed proculdubio a ſolo principio ꝓuenit infinito quæ finẽ

solum appetit infinitum: sed iuuat nostram sigillo Plato epistolam obsi gnare. Plato noster in protagora & politico duo religionum principia ponit. Quorum altero quidem statim in ipso rerum initio religio nata sit: Altero vero post multa sæcula cõfirmata. Profecto nõ tam fuisse docet: instinctu quod animis ex deo manantibus insito: ob quam cognationem cum primum inclusi corporibus sunt diuinitus ex terra vel creatis vel suscitatis subito deum tanq̃ patrem agnouerint atq̃ coluerint. Confirmata vero lege diuina quam aliquando deus solus ad solam clementiam suam per nuncium ab ipso electum ad homines miserit. Vale vi. Ianuarii. Mcccclxxxi. Florentiæ.

Phylosophia & Religio germanæ sunt.

Marsilius Ficinus Florentinus Anthonio Ziliolo. Sophronio Veneto. S.D.

Siquis opificium ingens aspectuq̃ mirum semper ante oc'los habeat. Quod & ratione valde mirabili & arte admodum manifesta constructum sit atq̃ moueatur: ac præterea spectantium vsui ad votum sit prorsus accomodatum. Neq̃ tamen ille animaduertat aliquando opificium eiusmodi summa quadam potentia: ratione bonitate: factum fuisse atq̃ moueri: nonne rationis oculis captum esse putabimus? Aut si forte q̃uis animaduertat interdũ: nunq̃ tam timeat venere tur: colat tanti tam pulchri tam commodi operis architectũ: an non necesse est illum cũ apud spectatores alios tum apud architectũ ipsum hac de causa extremo quodam odio dignum existimari. Sola vero ex oĩbus hominũ artibus facultatibusq̃ pia semp phylosophia oĩ studio ꝓuidet: ne vel in cecitatẽ tam miserã corruamus: vel tam graue odiũ subeamus. Nullũ eñ aliud veri phylosophãtis officiũ ẽ q̃ singulas tum partiũ tũ vniuersi rõnes & causas excogitare semper atq̃ docere. Deinde in ipsis rerũ rõnibus & causis assignãdis ad summã deniq̃ oĩm rõem causamq̃ ascẽdere. Præterea cæteros ad supna ꝑ virib⁹ secũ ducere. Ac dũ q̃ta sapiẽtia regat mũdus oñdit simul etiã quãta hũani generis cõmoditate ducat̃ cert⁹ ꝓuidẽtiæ rõnib⁹ demõstrare. Vt igit̃ agnoscamus deũ amemusq̃ & totus vndiq̃ mũdus clamat: & interpres mũdi deiq̃ phũs verus demõstrat diligẽter atq̃ exhortat̃. Adeo vt nisi oĩ penit⁹ sensu orbati simus: aptissime iã cognoscere debeam⁹: nihil in tanto vniuersi ordine oĩno eẽ fortuiti: nisi forte illi dũtaxat fortuiti sint: q opificiũ tã artificiosũ opinẽt̃ eẽ fortuitũ. Proinde phũs dũ ad cõtemplatiões dei nos erigit sapiẽs: dũ ad amorẽ diuiæ bonitatis inflãmat pius religiosusq̃ ẽ appellãdus. Q̃obrẽ tota priscoꝝ phia nihil ẽ aliud q̃ docta religio. Missa in ꝑsentia faciã cætera. Nã innumerata sunt Plato diuinis Mercurii. Trismegisti mysteriis imbut⁹ in rep. & alibi sæpe disputat nisi q̃s dei ipsius & luce quodãmõ viderit & agnouerit bonitatẽ: neq̃ aliud quicq̃ veri posse videre: neq̃ aliqd bene vnq̃ agere vel publice vl' pri

natim. Diuinũ vero solẽ: Solo eiusdẽ lumine pspici. Lumẽ deniq̃ illud menti solũ serenæ infundi solere. Q̃ ob causam & ipse Plato suã sp Socratico more purgabat mentẽ: & cæteros vbiq̃ purgare docebat. Proinde nõ in dicẽdo solũ verũ & in cogitãdo exbordiri a deo pcipiebat in singulis atq̃ ipe semp exordiebatur a deo. Purgationis quoq̃ eiusmodi gratia pythagoras imitatus orpheũ vltra singularẽ vitæ sobrietatẽ quotidie oriẽte Sole sacros superis hymnos cõsonante cythara cõcinebat. Idemq̃ empedocli cæterisq̃ suis facere psuasit: quo cœlestes globos sp deo canẽtes imitarent̃. Præterea cũ inuenisset latus recti triãguli longius tm̃ posse q̃tũ duo reliq̃ simul iuncta. Ecatombẽ deo suppliciter imolauit. Vtpote q intelligebat nihil vsq̃ veri siue summe veritatis lumine posse videri. Si p rei tam pusille notitia tam grandẽ victimã immolauit: nõne putas illũ p suiipsius cognitione seipm dedicauisse deo: Rursus p vniuersi contẽplatione vniuersum quoq̃ ipi totius conditori supplicẽ sacrauisse: Quid de Mercurio Trismegisto dicã: Cuius disputationes oẽs & a votis incipiũt & in sacrificia desinũt. Quid de zoroastre: Cuius (phia vt testat̃ Plato) nihil est aliud q̃ sapiens pietas cultusq̃ diuinus. Deniq̃ (vt summatim dicam) Saturnia illa & aurea disciplina priscorũ: nõ tam phia q̃ Philothea nuncupãda videt̃: Eorũq̃ smo omnis oraculũ est potius q̃ oratio. Quorsum hæc de sapientiæ pietatisq̃ copula: Vt videlicet meminerim⁹ primo q̃tũ aureis illis sacræ phiæ sæculis debeamus. Deinde (vt ipse intelligas) qua ratiõe Marsili⁹ sectator antiquitatis: nõ solũ in vno illo religionis libro: quẽ petis: verũ etiã in omibus eius scriptis vna cũ phylosophicis semp religiosa p ingenii facultate coniũgat. Postremo ipm agnoscas te iam simulq̃ Anthonius Chronicum tanq̃ comphylosophos suos in ea philosophia libẽter amplecti: quæ sapientiam simul pietatemq̃ complectitur. Vale.

Marsilius Ficinus Phœbo Capellæ. S. P. D.

L Vmen iamdiu quoddam pepperi. Lumen illud in suum continuo Phœbum se recepit. Stellam & nuper quãdam genui. Stella hæc similiter statim nata suum fœliciter reppetit phœbum.

Marsilius Ficinus Phœbo Capellæ Viro Clarissimo. Salutẽ Plurimam Dicit.

C Vm sæpius orauisset me Guilielmus amicus noster vt eũ phœbum meo primum commendarem: exscripsi tandem illi epistolam: quam superioribus diebus de Stella magorum ad Federicum Vrbini ducem scripseram: eamq̃ his verbis Guilielmo dedi. Si vis amice Phœbo cõmendatus esse: age iam mercuriali hac stella duce salutã phœbum. Hæc te (vt spero) fœliciter illi conciliabit. Ito igitur: ito alacer: neq̃ pigeat. Non enim hæc ex his stellis est q̃ videri aliquando possint in æde Apollinis peregrine. Siquidem Mercurius ante oẽs ẽ phœbo domesticus. Vale Florentiæ. vi. Februarii. Mcccclxxxi.

Quod pia sit Platonica disciplina.

Marsilius Ficinus Ioanni Nicholino archiepo Amalphiensi.S.D.

Vmenius Pythagoricis quem Origenes pythagoricis omnibus anteponit cum moysis atq; Platonis legisset libros. Platonem iudicauit esse alterum moysen attica lingua loquentē. Praeterea scribit Aurelius Augustinus duplici ad veritatem via nos duci auctoritate videlicet atq; rone. Auctoritatem quidem xpi se omnibus anteponere. rones vero que huic potissimū consonent: se solum apud Platonicos inuenire apud quos pphemium etiam euangelii Iohannis pene totum colligi posse. Affirmat deniq; Platonicos mutatis paucis xpianos absq; controuersia fore: seq; illos ex oim philosophorum numero iccirco potissimum elegisse: qm quanto rectius de rebus diuinis q̄ cæteri philosophi sentiunt: tanto magis aliis anteponendi non iniuria videant: Ego igitur diui Augustini primū auctoritate adductus deinde multorum apud xpianos sanctorum hominū testimonio confirmatus: opere ptium fore censui q̄nquidem mihi philosophandū esset: vt in achademia pcipue philosopharer: verum vt doctrina Platonica q̄ ad diuinam legem.i.mosaycam xpianamq; tanq̄ luna quædā se habet ad solem latius refulgeret: libros platonis omnes e greca lingua transtuli in latinam. Præterea ne cui noui luminis huius aspectu oculi caligarent volumen composui quasi cōmētarium in libros decem & octo distinctum. In quibus Platonica mysteria ita proviribus exponunt: vt mentē eius potius q̄ verba sequamur sublatisq; poeticis velaminibus platonicam apiamus sniam diuinæ legi vndiq; cōsonam: Reor equidē neq; vana fides hoc prouidentia diuina decretum: vt acutissima quæq; ingania quæ soli diuine legis auctoritati haud facile cedunt saltē platonicis rationibus religioni admodum suffragantibus deniq; cedant. Quorsum hæc: Venerande pater: vt familiaribus hæc tuis legas: quo mirari iam desinant Marsiliū (cum sacerdos philosophie) tam frequenter incumbere. Vale.

Apologus.

Marsillii Ficini in librū platonis de regno ad Federicū vrbini ducē

I Vppiter optimus maximus cum optaret tale in terris q̄nq; regnum pspicere: quale in cœlo semp apud se conspicit iam diu p ipsam diuini regis idea: regium quendam diuinumq; animum dimisit in terras conuocatisq; cœlicolis impauit vt oēs futuro huic regi suffragarent: quē superi quidem & a fide regia fide regum & ab orbis impio. Orbinatē ducem iam nominarēt hoies vero mutatis lrīs Federicum vrbinatē ducē essent appellaturi. Assensere omnia Ioui pter Iunonem numina. Sola em̄ iuno Crassioris aeris ambitiosa regina: cœleste terris regnū hactenus inuidet. Verum pallas mercuriusq; fauētib9 aliis (& teste veritate) coronā sceptrūq; regium iam pridē viro eidem

cui & Iuppiter libētissime cōtulerūt. Cū vero acbademia passim palladem Mercuriūq́ colat atq́ sectetur: ipsa quoq́ regnum orbisq́ totius monarchiā qualē diuinus Plato describit Federico vrbinati duci tū ex Iouis sententia: tum ex testimonio veritatis optime merito fœlicissime q́ tribuit.

Marsilii Ficini Apologus ad Federicum Vrbini ducē in librū cosmographiæ Francisci Berlingberii Nicolai filii ad eundem.

q Vem Iuppiter omnipotēs orbis totius dn̄s ad terreni orbis imperiū ꝑcreauit quē pallas Mercuriusq́ Iouis filii iamdiu tanto fecere imperio dignū: huic & acbademia horū cultrix minimuȝ Platonicā terreni regni formam nō iniuria dicat: Huic & acbademicus Berlingberius noster vniuersam orbis terreni figurā: eo largit̄ tp̄e quo res publice ducesq́ & reges iterū atq́ iterū tū palladis hastā: tū herculis clauā cōcedunt fœlicibus auspiciis potentē belli italici dominā. Ac duȝ plerīq́ potētes Federico duci sp̄ inuicto ytaliam bello parere volūt interim & Acbademia & acbadēci⁹ eidē tā pace q̄ bello totū subiicit orbē.

Sacra sacrilegi non attingant.

Marsilius Ficinus Carolo Ristoro. S. P. D.

q Ius Plato noster his diebus ab impio quodā germano transcribebatur: qui nuper sacrilegis manibus sacrum ante aras sanguinem fudit: ille repente: ille (vt ita dixerim) sacricida miles sacerdote cæso fugam arripuit: ipsaq́ fuga alterum vester sacrilegiū patrauisse: dum videlicet vrbanum Platonē inter rusticos relinqueret vagabūdum. Tertium insuper sacrilegiū patraturus: si sacrū cruentis manibus Platonē reuersus aliquādo ausit attractare. Da igit̄ operam quæso vir optime ne Platonem aut diutius in siluis oberret aut forte (quod foret crudelius) aliquādo cōtaminatis ꝑphani illius manibus polluatur.

In solo Deo salus.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. P. D.

ſ Alue amantissime pariter atq́ amantissime mi Bandine. Salue inq́ milies imo semp̄ in sempiterno auctore salutis deo. Addidissem & in platone: si mō quærenda post deū esset salus in homine. Valemus bene quod in primis audire cupis. Quod & de te audiuimus nuper speramusq́: nos indies similiter audituros. Dedicaui Mathiæ inuicto Pannoniæ Regi geminos nostrarum libros epistolaꝝ qui nunc francisci Iunii opa exscribunt̄. Cæteri vero libri nostri quos optatis sunt iam in manibus imp̄ssorum exp̄ssi cum fuerint legati ad vos accedent nostram vobis mentē fœliciter exp̄ssuri: hæc interim ep̄la tres tibi potissimum nobis in musis Amicos mādat iterum atq́ iterum salutandos Episcopum collocensem. Episcopum vaciensem petruumq́ garasdam. Valete fœlices. viiii. Mai. Mccccłxxxii.

Tantū ipsi nos ꝑbare possumus q̄tum a probatis ipsi probamur

Marsilius Ficinus Florentinus Petro molino Veneto.S.P.D.

a Ntbonius noster pictor & sculptor insignis: cũ hesterno vespe ri me meosq; familiares ĩ foro tuo noĩe salutaret: ita tuos nr̃is vultibus pinxit vultus: ita tuos affectib⁹ nr̃is insculpsit affectus: vt nõ tã tuæ nobis ab illo narrari salutes q̃ a teipo corã agi ꝑspicue viderẽtur. Itaq; assurrexim⁹ oẽs subito neq; Florentinũ anthoniũ vlterius: s; Petrũ ipm molinũ iã ꝑsentẽ agnouim⁹: & nudo capite (vt par ẽ) honorauim⁹: Salue & tu sp doctissime petre nosq; (vt cepisti) salutari hac præsentia tua saluos frequẽtissime redde. Tamdiu nos honorãdos reuera putabim⁹ q̃diu ipe nos honoraueris. Tm̃ & nr̃a nobis placebit ciuitas q̃tũ tibi eã placere nouerim⁹. Vtinam tibi nr̃a magis indies placeãt: vt nosipsi nobis indies vehementius placeamus Bene vale.

Honesta Silentii diuturni purgatio.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. Salutẽ Plurimam Dicit.

c Vm hac aurora absoluẽdo sacro theologiæ opi qd̃ iãdi molior totus incumberẽ: ac nemo q̃uis familiarissim⁹ interpellare me tũc auderet: abs te tamẽ vnico audẽtius his obiurgationib⁹ interpellatus sum. Soles Marsili alias in primis rusticationis tuæ diebus Ioannẽ tuũ litteris salutare: nunc vero solitis iamdiu salutibus abstines An nõ vides sacrilegæ q̃; sacræ amicitiæ tuo istoc silentio detrahas. Ad hæc Plato hunc in modũ respondere ꝓ cõmuni causa videbat̃. Vide q̃; magna vis Ioannes tuis insit verbis. Nempe apud alios aliud quidem dicere est: aliud autẽ facere. Ipse vero dicendo facis. Quibus em̃ verbis Marsiliũ appellas sacrilegũ iisdem sacrilegũ hũc ipse facis: si modo q sacrũ publicumq; opus priuate q̃uis singularis amicitiæ gratia intermiserit: sacrilegus sit futurus. Eiusmodi vt dicebã hac aurora nobis incidit controuersia. Verum vicisti tandem (vt soles) atq; Platonicis parump misteriis intermissis solitas a nobis salutes iam reportas. Reportare vis iterum: Platonemq; iterũ superare: Responde amicæ præcor: Respõde non vt soles inq; (sed potius vt non soles) Quod si respondere nõ vis mihi: saltem responde platoni. Sed ecce dum interloquendũ te (vti fit) intueor geminũ mox ibi vultũ video mirabile visu: vbi modo vnicũ intuebar. Ac si rite amicos agnosco vultus grata Laurẽtii medicis ora in tuo (vt ita dixerim) speculo speculari videor: & ab eo pene atq; a te similiter increpari. Ergo geminatis iam tibi vultibus geminẽtur & mihi vicissim ille salutes: & quæ pauloante duobus quasi vni dicebam: nũc vni dicta sint quasi duobus.

Responsum de genesi q iudicium sit fallacissimum.

Marsilius Ficinus Zenobio Romano.S.P.D.

q Vamq̃ nõ sunt illa hic apud me nunc instrumenta quibus cœlestia examussim examinari pensitariq; solẽt: tamẽ vt agam in p̃sentia nõ nihil pingui minerua illa mihi cœli figura non admodum placet in qua Mars medium tenet cœlũ. Saturnus sextã occupat domum. Iuppiter comburitur. lunam sol aspicit ex quadrato. Sed neq; mala ominari iuuat neq; his multum decet credere. Nam cum in rebus proximis quotidianisq; sæpe fallax iudicium sit. nimirum in remotissimis est fallacissimum præsertim: cum ex multis aliis præter sydera causis res nostræ dependeant genitura nutritione: loco educatione: cõsilio sorte. Quod quidem ex eo patet perspicue q̃ etiam quæ eodẽ momento feruntur & nascuntur: inter se tamen genere. specie: numero: qualitate: fortuna: exitu: longissime discrepant. Vale.

Diuina dum mittuntur non admittuntur.

Marsilius Ficinus Locterio Meronio comphylosopho suo. S. D.

i Oannes Cocchius achademicus noster hesterno vesperi me conuenit: atq; terentiano vt solet more. Saluere inquit te Marsili noster Locterii nostri nomine iubeo. Tu vero nũquid Locterio referri iubes? Nam ad eum (vt vides) aduolo: ego autem cum te vicissim saluere vehemẽter optarem easdem inq̃ salutes Locterio referes Tu Ioannes At si reddideris inquit easdem salutes amico: videber? q̃s ille miserat forte respuere. ad hæc ego. Si dextre iq̃ meæ sinistra reddat: quod accepit a dextra id non amisero æquidem sed quadam potius cõmutatione seruauero. Locterius certe Marsiliusq; hominis eiusdem dextra sunt atq; sinistra. His forte Dyalecticus quidam interfuit obiecitq; Et si homo idem possidet quicquid alterutra possidet manus nõ tamẽ vlterius est in altera quod iam reddidit alteræ. Tum ego ita respondi. Si mutua iter nos misericordiæ permutatio fiat: nimirũ q̃d obiicis dyalectice sequitur. Sin autem radius id quidem fuerit minime sequit̃. Solet enim a lucido corpore in speculum prosilire radius atq; resilire. Radius hic quidem corpus vnde emicat dum emittitur nõ dimittit vicissimq; dum reflexione resilit non amittitur proinde radius quicquid p̃cussione quadam vulnerare vester fouet a quocunq; frangi mutua rep̃cussione apparet potius geminatur. Nescis dyalectice: nescis Marsilium a Locterio missis in diuino lumine radiis salutari vicissimq; ab hoc illum radiis p̃missis resalutari. Præterea nihil hic offendi sed foueri: nihil frangi sed geminari. Ergo dyalectice inq̃ cum tuis istis tenebris vale miser. Sed tunc demum futurus fœlix cum lumen quod te gratis semper inspicit grate respexeris. Tu vero Ioannes me inter atq; Locterium indiuiduos diuinæ salutis radios fer absq; vllo diuisionis metu refertq; fœliciter:

Petitio commẽdatioq; artificiosa.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. P. D.

m Isi nuper nō nulla ad Mathiam inuictum pannoniæ regē ex nostra hac officina iam diu deprompta ea in primis Bādine spe eaq; fiducia: vt que ego nescio quo pacto saturnia feceram: suo illo splendore Iouia faciat. Quod equidē ita demum me facile spero consequturū si qua nos ad eum Marsiliana misimus ipse qnq; mercuriali (vt solet) ore apud regē regia reddas. Exscripsit aūt hæc amitinus frater meus fere alter ego Sebastianus legitimus theologie ꝓfessor: hic dum illam legeret exscriberetq; epl'am in qua iam diu respondebā vobis: nō posse me facile quod optabam accessu istuc meo: nunc satis vestro desiderio facere. Non potuit se continere quin quasi quidam semi poeta meis auribus ꝓtinus intonaret. Non patiar o Marsili: non patiar vnq; quantū potero te vnq; nō posse quod optes. Quid ergo? Inueni Ficine viam: gratare reptis: Quæ tanto te reddat amico. At ego quanā istuc efficies inquā Saluine via? Si ego inquit illuc Ficinus alter accessero: tu in me saltem quo cupiebas accesseris. Sed fœlicibus in pānoniam constitui auspiciis ꝓficisci. Id est aūt tutis Bandini nostri pedibus: qui & ipse fœliciter est profectus. Hunc equidem mi Francisce & apud te laudarem & tibi plurimū cōmēdarem: si vel deceret alicubi laudare meipsum vel oporteret cōmendare me mihi. Vale fœliciter: Viue fœlix. Ama (vt soles) scribe quæ satis Salutāt amici. Saluta amicos. Cōmendo te regiis: cōmenda nos regi. Ex agro Caregio. xx. Septembris M.cccc.lxxxii.

Qua in re p̄cipue disciplina platonica pipateticam superat.

Marsilius Ficinus Ioanni Pico Mirādulano cōplatonico suo. S. D.

m Agna quidem voluptate me affecerūt elegantes litteræ tuæ q' te plane iā eloquentē nostro iudicio p̄stant: maiori vero q' pipateticum quoq; euasisse significant: maxima deniq; q' platonicū ꝓcul dubio pollicent̄: q; optime singulare fœlixq; ingeniū tuū excoluisse videris. Quippe cum post humana eloquentiæ studia rerum naturalium rōnes apud pipateticos indagaueris. Atq; te iam ad diuina platonis nostri mysteria conferas. Nam pipatetici quidem quanta vbiq; rōne naturalia disposite sint diligentissime disputant. Platonici vero p̄ter hæc quantū insup illi qui hæc numero pōdere mēsura disposuit debeamus ostendunt. Q̄obrem illi nos facile doctos efficiunt: hi præterea sapientes atq; beatos. Tu igitur optime mi Ioannes pge fœliciter (vt cœpisti) ego aūt tam hoc honesto ꝓposito tuo si modo (vt ais) nr̄a opera indigueris me polliceor nō defuturum. Vale.

Salutatio pia & librorum petitio.

Marsilius Fici. Flo. Ioāni Frācisco Hippolito Gazolti. comiti. S. D.

l Actantius Tedaldus nos tuo Laurētiiq; Bonicōtri noīe iterū iterūq; saluere iubet. Epistola nostra vicissim vos iubet ambos iterum iterūq; saluere. Sed quanam salute potissimū? ea. s. qua

seruante nihil in nobis potest esse nõ saluum: deo igitur seruatore salue te semp. atq; in eiusdem amore nos amate: pterea saluete & vos nostrarum epistolarũ quinq; libelli. Satis iam satis hospites fuistis Hippoliti ergo domum iam salui redire. xxii. Decembris. M. cccc. lxxxii.

Honesta simul ac vehemens librorũ cõmẽdatorũ exactio.

Marsilius Ficinns Dulci suo claro Iuriscõsulto. S. P. D.

S Alue mi suauissime. Dulces amaritudinemq; meam: tua (si potes) atq; vtinam possis dulcedie tempora. Ego (vt scis) nullos vnq̃ genui liberos: nisi libros: q̃ vero chari parentibus filii sint nullus ignorat. Mentis aũt filii quanto ppinquiores pstantioresq; sũt q̃ corporis: tanto chariores habẽt: quorsum hæc: nempe dux ille vester inuictus & epistola & voce vehementer me rogauit: vt meos Vespasiane: libros crederem vrbinum ad se mittendos. Credidi equidem tam libenter: q̃ ille vehementer pcupiebat: vespasianus igitur tabellariis eos tradidit pferendos mercede conductis. At illi illos cum accepissent: nõ accepta mercede captiuos hæc mihi iam diu retinẽt. Ego interim ardentissimo in eorum desiderio vror: eisq; quotidie mille pericula timeo. Obsecro per musas te mi Dulces tuos per gratias obsecro dominos: ne patiant̃ me dum & ducis volũtati obsequi studeo & eos insup honorare cogito: iacturam pati tam grauem. Vale.

Negociosum virum nõ esse temere interpellandũ.

Marsilius Ficinus Bernardo Oricellario Florentini Senatus Oratori. S. P. D.

P Rudentiũ sententia est. Virum grauibus negociis occupatum absq; graui causa nõ esse interpellandum. Mihi vero nunc satis ne grauis ad te interpellandũ causa erit platonica grauitas: satis certe quod & ipse (vt arbitror) facile cõfiteberis nostra hæc siue academia siue bibliotheca latinum platonem græco semine iam diu cõceptũ parturit quotidie. Verum absq; obstetricis manu haud facile p õt parere: ergo mi Bernarde obstetricias impressorũ adhibe manus: quæ maturum iam fœtum exprimãt: expræssumq; formẽt. Vale.

Non sunt amici: nisi alter ex altero pendeat.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. P. D.

L Ittere mi Bandine tuæ psperam quidẽ valitudinẽ tuam mihi significant: meã vero cõfirmant. Ego vicissim iccirco respondeo (vt dum significo tibi meã) tuam quoq; cõfirmẽ. Nec immerito amicorũ alter pendet ex altero: si quidẽ est alter in altero. De vaciensi vero epo nostro quid dicã? Verum satis equidẽ dixi: modo cum de nobis dixi: pinde si amorẽ erga hunc explicare meũ voluero: cæteris q̃dem longissimus ero: mihi vero breuissimus. Ergo ne vel alios plixitatis tedeat vel me peniteat breuitatis affectu dumtaxat contẽtus ero q̃nquidem sermone nõ possum.

Solitudo litteratis necessaria.

Marsilius Ficinus Petro Nero Viro Candidissimo.S.P.D.

a Besse me iam ab vrbe diutius (vt opinor) vna cum aliis nostris & ipse conquereris. Sed desine conqueri. Nunq̃ em̃ minus ab sum ab academia q̃ cum ab vrbe absum. Vrbana quidem a vobis sæpe me distrahunt rustica vero restituunt: vester hic totus sum atq; expeditus. Siue em̃ deambulo: vobis mihi passim ipsi floreo: siue dormio vos mihi semp somnia nostra reducunt. Vale atq; saluta omnino? sed quem? sed quos? Nullum equidem vt nomine vno cunctos cognominauerim academicos. Iterũ bene vale. K'is Aprilis. M.cccc.lxxxiii.

Non vere se inuicẽ amant: qui nõ assidue de se inuicẽ cogitant.

Marsilius Ficinus Philippo Valorio.S.P.D.

v Ides philidpe cũ Valori scripturus essem vere carducio me scripsisse. Quid mirũ? Nẽpe & vterq; sibiinuicẽ vnus & mihi vn⁹ vterq;. Quo etiã fit: vt siue lyram pulsem: siue carmina canã: cõpulset alter & cõcinat alter: sed heus valor nõne corrusticari sacros hos dies cõstitueramus nõ agri sed animi colendi gratia. Iamq; inuicem dedissemus verba: nisi q couiuunt semp: nõ corrusticari non possent: sed hoc interest q̃ ego te duce maianum agrum petiturus eram. Nunc vero contra Caregianũ ipse me duce petisti. Cum vero rerum omniũ vicissitudo sit: mox ego maianum te duce petam: verum ne quid te lateat: vbi legis ego quasi sub grandiori quodam egone Berlinghberiũ sub intellige. Cupio hic vos coplurimis salutationibus onustos reddere. Quas deinceps in nostros passim achademicos transfundatis in compatrem boninsegnium in compatrem Guicciardinum In cõfratres deniq; cunctos. Vale.

Laus Platonici philosophi.

Marsilius Ficinus Petro Leoni insigni cõplatonico suo.S.P.D.

s I sophista a sopho quadã diminutione deducitur iustius est sophistam sequi sophum q̃ contra. Noli ergo mi sophe vlterius sophistam petere hic em̃ mox (vt par est) te sequet̃. Vale.

Dolores oẽs ex amore animi erga corpus nascunt̃.

Marsilius Ficinus Amerigo Corsino dilectissimo suo.S.D.

a Ppollinem Medicine fontem ferũt duos præcipue filios genuisse Esculapium atq; platonem. Esculapium quidem qui corporibus Platonem vero animis mederetur. Solent medici esculapii sectatores doloribus corporis fomenta quædam vnguentaq; adhibere quæ anodina. id est dolorẽ sedantia nominant. Solet & academia Medicine Platonicæ studiosa eiusmodi famulam tanq̃ anodinum fomentum; merentibus animis ammouere; hac equidem in primis vtor

Hanc & charissimis comunem facio. q sic charissimis. & amerigo igitur q charissimo. Vbi dolor Vbi amor. Exue amorem: exueris & dolorem. Exue inquam non ipsius amorem boni: Absit enim vt vel malum vel impossibile iubeam. At vero & malum est non amare ipsum bonum: & impossibile est non amare idipsum quod amas necessitate nature. Ergo non boni ipsius quod primum summumq & omne bonum est sed singulorum q inter homines iudicantur bona amorem iuberi exuere. Quippe cum ad hæc amando conuerti nihil sit aliud q ab ipso diuerti. Quatenus autem diuertetes ab ipso per quod solum hæc habent vt bona sint ad hæc conuertimur quæ absq illo sunt mala: eatenus in mala præcipitamur. Rursus vbi dolor: vbi amor. Horum videlicet bonorum amor quæ & differri possunt & auferri. Si possessio eius quod cupimus differat. dolor vrit atq sollicitat. Si possidemus quod interea auferri posse cognoscimus dolor distrahit si auferatur qd amore quæsiueramus atq possideramus dolor opprimit. Qobrē ne dolere cogamur solum ipsum propter se amemus bonum: quod solum per se est bonum: quod quidem cum ob naturam potētiamq infinitā neq vsq absit differri neqt neq vnq desit: auferri nō pt. Nusq deserit nisi deserentes: nunq dimittit nisi dimittentes. Non admodū operosa est boni infiniti petitio: Sola enim queritur inuenitur q voluntate. Non sollicita suspitiosa ve possessio. eadem enim voluntate q quesitum acquisitumq fuerat retinetur. In hoc vno amando possidedoq omnia tanq bona cōplectimur: hoc vno deserto quo solo reliqua bona fiunt: cūcta passim mala nobis euadunt. Exuamus ergo exuamus affectum qui miseros ad inferiora detorquet. Induamus affectum ad sublimia erigentem: hic mē nos liberabit a malis: hic nos ex doloribus eruet implebit omni bono: afficiet omī gaudio: gaudio inquam quod a nobis nunq auferetur. Hæc a nobis amerige carissime summatim animi languoribus adhibentur: eadem & Platone latius ac elegātius: & a sacris lris potentius atq diuinius. Vale.

Expositio allegorica seculi aurei atq aliorum:

Marsilius Ficinus Iacobo antiquario Secretario Ducali. S. D.

c Eteri te Iacobe tantum cognominant antiquarium: academia vero & antiquarium pariter & nouarium tanq antiquitatis innouatorem atq cultorem. Quid autē esse aliud opinamur renouare antiqua: q aurea illa sæcula reuocare regnante quodam Saturno fœlicia. Quid rursus Saturnum apud homines: Quid ve Iouem: Sane Platonici cum animam in tres præcipue distinguant vires intelligēdi videlicet & irascēdi atq cōcupiscēdi primā partiunt in duas. s. in mentē vel cōteplatōi vel actiōi pcipue deditā. Mentē gdē cōteplatricē

nomine Saturni significant. Mentem vero actionibus occupatã noiant Iouẽ: deinde animũ vel iracũdia duriorẽ esse Martẽ: vł voluptate molliorem esse Venerem arbitrantur: præterea sub primo duce vitã tam publice q̃ priuatim agi auream. id est præciosam & lucentem æternãq; existimant: sub secundo argenteam: quippe tum sicut argentum prætio sequitur aurum: ita & actio contemplationem quasi pedissequã dominã sequi obseruareq; debeat: ꝑinde sub tertio ob durissimam armorũ crudelitatem ferream duci vitam putãt. Sub quarto deniq; plumbeam. Libido enim atq; voluptas instar plumbi & mollior est: & quasi pondere quodam ad inferiora decliuior. Quantum vero vanissimos illos quos vulgo Alchimistas appellant: totiens & fallit opinio & fortuna frustrat̃ quotiens inferiora metalla conflare in aurum molliuntur: tantum his q concupiscentiam: iracundiam: actionem contemplationi pro virib⁹ subigunt: res ipsa quottidie succedit ad votum adeo vt ꝓ cæteris metallis aurum: id est pro vilissimis præciosissima & pro caducis æterna reportent. Perge igitur Iacobe fœlix (vt cœpisti) aureæ antiquitatis contemplationisq; Platonicæ cultor faue (vti facis) antiquis: faue aureis atq; ita ꝓ antiquario nobis aureus eris. Vale fœliciter academicæ carior auro.

Omnium rerum vicissitudo est.

Marsilius Ficinus Mathco Forliuiensi pontificis cõmissario. S. D.

t Radunt poetæ Iouem Saturno patri quondam imperiũ abstulisse: ego vero arbitror Martem his temporibus quasi Saturni vindicem sibi Iouis regnum vsurpauisse: & imo (vt aiunt astronomi) religiosi viri ab Ioue significantur atq; reguntur. Nam quotidie religiosorum bona ad Martios homines transferuntur: Sed vtinaʒ vicissim imperium cœleste succedat: vt quemadmodum Marti iampridem cessit Iuppiter ita: & mars quandoq; Ioui cedere compellatur Sane tunc demum cum solus regnabit Iupditer: speramus pios homines (vt dixerim) regnaturos. Idq; forte ante bienniũ (nisi nos Astronomica fallit ratio) Coniunctio Planetarum magna vel perficiet vel (vt rectius loquar) significabit. Interea vos commissarii saltem quibus pii gregis cura committitur: commendatũ habetote gregem vobis a deo non mediocriter commendatum. Id optamus quidem ab aliis sed abs te insigni pietate viro iam speramus. Vale. Die. xv. Iunii. Mcccclxxxiii.

Qui humanum amorem in diuinum transfert: ex homine transfertur in deum.

Marsilius Ficinus Domino Mathco Forliuiensi charissimo Pontificis commissario. S. P. D.

p Latonis nostri sententia ẽ: ea potissimum ingenia quæ ad amorem propensiora sunt alas quibus reuolatur in cœlũ posse recuperare: q̧ si liceret in ep̃la rões more disputantiũ accuratius assignare æquidẽ Platonicæ hui⁹ sententiæ q̃tuor in ꝑsentia rões afferrem

At vero si vel peierare licet amāti: disserere quoq; liceat te amore loquēti. Ergo prima huius rei causa est humana: secunda naturalis: tercia caelestis: quarta diuina. Humana inquā ꝓpterea ꝙ amor ipse verum amicitiae est fundamentū. Amicitie vero tanta vis est vt hac sola vel sine legibus vllis humanū genus tranquille possit beateq; viuere. Hac vero sublata neq; leges neq; caetera hominū studia beatum efficere possint. Mitto ꝙ acutos ad inuentionem: ꝙ vehemētes ad eloquēdum: ꝙ tractabiles: iocundos: vrbanos: fidos ad rationem: consuetudinem amor efficiat. Naturalis autē ratio est eiusmodi: Profecto similitudo quaedā vbiq; est causa amoris. Quod quidem in stellis & elemētis plantisq; & animalibus plane ꝑspicitur. Quisquis igitur ad amandos homines ꝓpensissimus est: is nimirum ipsi humani generis ideae ad quā diuinus artifex homines ꝓcreauit: simillimus oīm iudicatur. Cōtra vero quicūq; ab amore alienissimi sunt: hi & ideae diuinae dissimilimi & ab humana specie remotissimi. Tercium ad idem coelestemq; causam ab astronomis sic accipimus. Solent ad amorem ꝓcliuiores esse quorū in genesi ita venus mercuriusq; disponuntur: vt ob mutuum aspectum vel congressum aut receptionem: aut terminum ingenii gubernacula concordi voluntate suscipiant. Tunc sane & Mercurius ingenii eloquiiq; magister ad venerem transfert vtrunq; & venus ipsa gratiae decorisq; & fidei mater ingenium eloquiumq; lepore condit. Elegantia ornat: fide veridica format. Quobrem nulli vel acutiores vel elegantiores re vera sunt ꝙ amatores. Neminem vero latere volumus aliud quidem libidinem esse quae tactum expetit aliud vero amorem qui aspectu audituq; & contemplatione cōtentus est a platonicis iudicari: Quarta deniq; ratio est diuina quam plato diuinus in phedro atq; symposio ꝓbat ꝙ plurimum. Cum in diuina mēte rerum omniū formae sint exemplares earumq; apud nos vmbrae quaedam appareant: in his nobis creatoris ipsius pulcritudinem refert expressius ꝙ pulchritudo creata: neq; tam facile putat Plato nos ex humana sapientia vel alia quauis virtute nr̄a diuinam sapiētiam caeterasq; dei virtutes inuestigare posse: ꝙ facile ex humana pulchritudine diuinam pulchritudinem inuenire inuētamq; amare. Quippe cum reliquarum quae sunt in deo virtutum similitudo solis conueniat mentibus atq; his dumtaxat ꝑcipiatur: pulchritudinis vero diuinae simulacrum ꝑ omnia sese fundat: neq; mēte solum: sed oculis etiam qui sensuum omniū ꝑspicacissimi sunt: plane perspiciat̄. Hinc amorem ex humano diuinum existimat ꝓuenire. proinde amorem nihil aliud ꝙ pulcritudinis desiderium esse desinit: pulchritudinem vero non aliud esse ꝙ gratiam: gratiam inquā ex tribus gratiis. id est ex tribus praecipue rebus insitam: & a tribus similitrr numinibus veniente. Siquidem appollo per musice consonantiae gratiam alliciat audientes Venus autem per gratiam coloris atq; figure rapiat intuentes. Mercu

rius deniqꝫ per miram intelligentiæ & eloquentie gratiam contempla tores in primis ad se cōuertat: atqꝫ amore diuinæ cōtemplationis pulchritudinisqꝫ accendet. Quoniam vero nō tam intelligentia nos in rem ipsam quam intelligimus: ꝙ amor in eam quā amamus trāsferre solet: Icirco plato noster existimat hoc ipō diuinæ pulchritudinis desiderio potius ꝙ vel scientie studio vel alia quauis virtute mentē receptis alis in patriam reuolare: Quorsum hæc? Nempe vt dum hæc legis nō modo mentem hac de re nostram intelligas: sed etiā vt in hac perfecti amatoris descriptiōe tanqꝫ in speculo quodam tuam imaginem speculeris. Dum enim & legitimum amatorem & pium amicum effingo. Mathetheum meum ꝓ viribus expressisse volo. Vale.

Obsecratio vt Platonis libri in latinū a nobis translati ex eius manibus qui occuluerat redimant̄.

Marsilius Ficinus Hieronymo Canciano vrbinatis ducis oratori. Salutem plurimam dicit.

d

Iuum Platonem in egina venditum. Anniceris Cyreneus a seruitute redemit & in sicilia in summo vite discrimine constitutū Architas tarentinus ab exitio liberauit. Platonis autem liberi cum relicta græcia a barbaris occupata sese in italiam cōtulissent: in carcerem forte coniecti sunt: integrumqꝫ biennium (proh nephas) in vinculis detinentur. Sed ecce iamiam insignis pietate vir Cantianus Hieronymus a cō pedibus eos soluet luciqꝫ restituet. Quantum ergo quōdam cyreneo & tarentino ꝓ platone græcia debuit: tantū Canciano ꝓ platonis liberis debebit italia.

Charitas potius ꝙ scientia transfert in deum.

Marsilius Ficinus Philippo Carducio litteris & moribus ornatissimo. Salutē dicit.

d

Eclamatiunculam nostram qua ad pietatem charitatemqꝫ amicos diebus superioribus cohortabar philippo Carduccio meo censui dedicandam: viro pietatis charitatisqꝫ plenissimo. Cum vero Philippum nomine piumqꝫ appello geminum intelligi philippū volo Carducciū atqꝫ valoriū: legite igit̄ ambo fœliciter.

s

I deus proprie nuda quadam res omnes intelligentia faceret forte: omnia & intelligerent & ab intelligentia recta nimine aberrarent. Per quam enim proprietatem effectus a causa prodeunt ꝑ eandem quasi imaginem a causa sibi impressam suam continue stabiliterqꝫ causam repræsentant. Cum vero neqꝫ creata omnia cognitionem habeant & quæ habēt sepe aberrēt in cognoscēdo affectū tn̄ naturalem habent oīa atqꝫ ipso affectu nō errent: cōsequens est a creatore omnia nō tam ꝑ intelligentiā ꝙ ꝑ voluntatem fuisse creata. Quod quidem inde confirmat̄: quia sicut a causa ꝓcesserunt ita & conuertuntur Cum igitur ꝑ affectum ad bonum conuertant̄ omnia: non ꝑ cognitio

nem sequit̃ a bono p affectum omnia ꝓcessisse. Atq̃ sicut p affectum ipsius ꝓcesserunt: sic p eundem vbiq̃ conuerti. Quod em̃ in rebus ap petitionem dicimus nihil significat aliud q̃ passionem. i. raptum ab ip so primo cũctis illatum. Sed qui hæc quidem ferri vidẽt: illum vero nõ vident trahere: ita decipiuntur: sicut qui ferrum putarent seipso sponte magnetem petere: quando magnetem alicubi nõ viderent. Hinc ergo constat voluntatem diuinam esse portam per quam mentes dum crea tur egrediũtur. Rursusq̃ per quam eedem dum recreantur regrediun tur. Ergo ad Canorum Dauidis poetæ sacri psalterium verus ille phœ bus omnipotens ab alto: ita nostris mẽtibus intonat. Attollite portas principes vestras: & eleuamini porte eternales & introibit rex glorie. O principes o mentes corporum principes. principes animaliũ quas ego minui paulomin⁹ ab angelis: quas ego bonore & gloria corona ui quas sup opera manuum mearum iure cõstitui. Attollite portas: sur sum eleuate voluntates: o porte eternales: o voluntates eternæ ab eter no creatæ: eternorumq̃ capaces nolite aperire vos ad inferiora excipiẽ da quorum nos ingressus inficiat: apite vos ad superiora recipienda q̃ suo vos ingressu reficient. Tũc sane ego p vos intrabo rex gloriæ rex inquã & lucis & gaudii. Signabo sup intellectus vestros lumen vultus mei: dabo aũt vobis leticiam meã. Ego sum porta p quã quisquis non intrat fur est & latro. Voluntas mea porta est p quam egressi estis oẽs voluntas vestra porta est p quam in me regrediemini oẽs. Ego ignis sum cõsumens atq̃ cõsũmans. Consumens quidẽ materiã: cõsũmans vero formam. Consumens quidẽ materialẽ deformitatẽ: cõsũmans ve ro spiritalem formositatem. Attende quid vbiq̃ faciat ignis: ignis illu minat atq̃ calefacit. Quod vero ab igne illuminat̃ non ideo euadit ig nis: quia lumen ignis accipiat: sed quia calorẽ. Similiter ego velut ig nis intellectus illumino: voluntates accedendo. Vos aũt nõ ideo diui ni potestis euadere quia meã lucẽ sola intelligendi rõne quæratis: sed quia calorẽ meũ flagrantia volendi petatis. Agnoscite igit̃ quanti sit amor. Ego em̃ amore vos meo creaui: vos quoq̃ amore vestro: amore inquam mei vos ipsos in me recreabitis. Ego amore feci vos mentes: vos aũt amore dei vos q̃nq̃ deos reficietis. Tunc ego dicã. Vos quo q̃ dii estis & filii excelsi omnes.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

Marsilii Ficini Prohemium in librum Octauũ epistolarũ ad Phylippum Valorem Virum Magnificum.

Marsilius Ficinus Florentinus Philippo Valori generosissimo Valoris virtutis heredi.

C VM SAEPE Dilectissime Valor octauo epistolarũ libro caput imponere tentauissem: neq vllo pacto valerem: supplex tandem diuinam potentiam obsecraui: vt tautum saltem mihi valoris suppeditaret: quantum capiti huic adhibendo fuppeteret: foelicissimum certe votum. Nempe dum pro capite admouẽdo Valorẽ opto Valor ipse interim mihi factus est caput. Salue itaq dulcissimum libri imo liberi mei caput quo liber meꝰ ducitur & quo viuit: imo vero quo multi iam mei liberi viuunt. Oportune admodũ quorum vita iamdiu aspirat domus medica aspirat simul & valoria domus. Quippe cum & hæ familiæ prorsus idem vbiq velint & opem medicam mox valitudinis prosperæ Valor ipse sequatur. Aspiret semper vtriusq familiæ foelicitati deus omnipotens & concordiam hanc seruet antiquam. Lege foeliciter & viue foelix vna cũ Nicolao fratre admodũ elegãti: atq lectioni huic Anthoniũ Lanfredinum ægregium academicum nõ vt lectorem tantum sed vt iudicem adhibeto.

Principium Octaui libri.

Gratiarũactio ꝑ libris Platonis ꝑ hieronymum ab occupatore redemptis.

Marsilius Ficinus Hieronymo Vrbinatis ducis oratori. S.D.

C OGITABAM modo Hieronyme tibi ꝑ epistolam agere gratias ꝙ diuum Platonẽ a diurno quodam carcere duris q compedibus liberaueris. At ipse Platonis genius his me ferme verbis corripuit. An adeo Marsili & eloquentiam magnifacis tuam & libertatẽ paruifacis meã vt dignas liberatione mea gratias Hieronimo te confidas acturum. Ego hieronimum salutabo meum. Ipsemet & gratias agam ipse & referam: hũc em̃ & inter academicos annumerabo meos: & tertiũ iam liberatorem meũ post anniceridem architam q cognominabo. Sic ad me Hieronime modo Platonis genius: tu vero ipsum mox Platonis spiritum audi in hoc ipso volumine quasi suo quodam corpore resonantem.

Amor absentiam non patitur.

Marsilius Ficinus Petro Compagnio dilectissimo suo. S.D.

t Vnc primum te hinc abesse suspicari coepi: cum epistolam tuam legerem: qua interrogabas quando advos sim profecturꝰ. ego vero iamdiu istuc aduentassem si te hinc abesse sensissem. Modo proficiscor ad alios quia minus amo ad academicũ non ꝓficiscor: quia nimis amo: atq ita complector vt abire non sinam. Vale.

Probemium in apologos.

Marsilius Ficinus. Georgio Cyprio compatri charissimo ac optimo medico. S.D.

C Vm apud te litterati nonnulli in ipa cæna de scalæ nostri scriptoris elegãtissimi Apologis verba facerent atq; a me imprimis quia nuper legeram iudicium de his exigerent. Ego his inq; scalæ nostri apologus & elegans mihi videtur & masculus. At illi arriserunt pariter atq; deriserunt: Arriserunt quidem eleganti q̃si eleganter expresso. sed masculum quasi dictum improprie derisere. Ego igitur (iudice te) affirmo me nõ solum proprie sed etiam verissime apologos scalæ masculos appellasse. Quis enim iure neget eos esse masculos qui me ad hæc antea sterilem vno afflatu adeo fœcũdũ reddiderint. vt eodem ferme partu multos filios apologos pareret. Quod quidem hinc etiã confirmatur q̄ postq; illi e laribus discesserunt. nulli deinde apud nos nascũtur apologi. Eos autẽ qui tunc nobis nati sunt quasi ob priorem sterilitatem meam imbecilliores tibi & tanq; compatri nutriendos & tanq; medico fouendos confirmãdosq; cõmendo. Vale & charissime compater & optime medice atq; lege fœliciter.

Amatoria silentii purgatio quando amicorum litteris non respondemus.

Marsilius Ficinus Philippo valori. S.P.D.

A Ccepimus iam pridem epistolam tuã mi valor non mihi solum sed etiã Petro Nero Philippoq; carduccio ac deniq; academicis cunctis cõmunem vt nihil mirum sit nullum adhuc nostrum epistolæ respondisse dum alii alios quotidie responsuros arbitrarentur. Accedit ad hec q̄ dyalecticus quidam ex academia cũ audiret reprehendi nos q̄ valoris nostri epistolam. Valoris plenam quodammodo paruifacere tam longo silentio videremur. in hũc fer me modum argumenrari cepit. Facile ostendi potest. amici non tam nos q̃ Philippũ ipm diuturni huius silentii causam extitisse. Quapropter ipsum potius q̃ nostrum quẽq; esse reprehendendum. Sane si philippus. valor est amicus noster. certe ẽ valor noster. Rursus si ipe est valor noster vtiq; ipe est noster valor. At si ille est noster valor consequens est. vt illo absente ipi nihil penitus valeamus. Ergo valor redeat. subito vox nostra redibit. Ingeniũ nobis ille dat ille rapit. Cum vero hæc ille dialecticus conclusisset. alii omnes lætissimo statim applausu consensere. vnus dumtaxat in argumentando. Paulo curiosior non amorem quidem. erga te cõmunem simul & singularem improbare sed ipm argumentationis forma reprobare aggre diebatur. Sed cæteri omnes ad eum conuersi imposito silentio coclu serũt conclusiones amatorias quomodocũq; & vndecũq; ducantur non dissoluendas esse. sed totis viribus confirmandas. Ergo bñ va

le valor noster & ad nos vola.

Quomodo singuli angelos custodes habent.

Marsilius Ficinus Philippus Callimaco.

P Latonicorum sententia est complatonice mi callimache quot in coelo dii.i.stelle sunt totidem circa terras esse demonũ legiones totidemq in qualibet legione demones contineri quot in coelo sunt stelle. duodecimq esse demonũ principes quemadmodũ & duodecim suut in zodiaco signa. Praeterea alios quidem saturnios esse iouios alios;martiosq atq solares. Similiterq pro aliorum stellarum tam nomine q̃ virtute varios demones censent atq cognominant. Addũt tot insuper esse humanarũ ordines aiarũ quot & stelle & demonũ legiones cõnumerantur aliasq aliorum tum demonũ tum sydeꝝ tam naturam q̃ munus appellationemq sortiri. hos vero demones appellant genios ingenuos duces ingenii singulos singulis animabus a lege fatali.i.ab ipa qñ animae labũtur in corpus speraꝝ omniũ dispositione influxuq nobis accomodatos quibus mẽtes nostre q̃tenus deterioribus quibusdã demonibus sensibusq nõ parẽt quotidie facili quadam occultaq psuasione ita ferme ducant vt naues gubernaculo a gubernatore regũtur. Rursus quemadmodum verũ de his iam satis. Nã hic eã reclamat epla cuius humanitas humilitasq sublimiores cõtemplationes vix admittit. Admittis haec verbis (vt equidem audio) mi Sallimache tanq̃ platonis nri sectator. sed vt video non oia haec re ipa cõfirmas. Quod eñ vnicũ quisq bonũ habeat demonẽ cũ ipe multos aptissime bonos habeas aut satis affirmas Nũc poesis appollineum pfert demonẽ. nunc oratoria mercurialem alias philosophia saturniũ. alias grauitas iouiũ. Semp & maganimitas martium & humanitas vrbanitasq venereũ. vt calimachũ nostrũ polidemonẽ cognominare iure possimus. Salue igit salue iterũ Callimache polidemon. immo vero salue totiens quot bonis demonibus obtpans. malis interim demonibus dñaris & quotiẽs pclare puguãs q̃d callimachus nomẽ sonat superas quoq pclare. Quid mirũ ex omi te certamie victoriã reportare. Nẽpe si vnico demone quodã scilicet & mercuriali vlixes & martio achilles & venereo aeneas e mltis piculis sospites euaserũt. tu certe fida multorum custodia passim tutissimus ibis.

Marsil. Fi. Sebastiano baduero & Bernardo Bẽbo clarissimus venetorum ad summũ põtificem oratoribus. plurimũ se cõmendat:

V T certioribus auspiciis ad summũ pontificem accedatis. publicã totius ytaliae penes illũ (quã optat) cõcordiã firmaturi. ferte vobiscũ concordiã cum lege diuina excellẽtissimorum apud gentiles philosophorum vestrumq Marsiliũ põtifici summo seruum deuotissimũ suppliciter cõmendate.

Concordia mosis & Platonis:

Mar. Fici. Braccio Martello lr̃is & moribus ornatissimo: S.D.

n Vmenius Pythagoricus quē origenes nō solū pythagoricis
verū etiā p̃bis pene omnibus anteponit cum & mosaicos &
Platonicos legisset libros ait se in Platone mosem agnouis-
se: nihilq̃ aliud esse platonē q̃ alterū mosem attica lingua loquentē
Quamobrem qui te optime bracci ad academiā vocant: nō tā ad pla
tonicā disciplinā q̃ ad legē mosaicā exhortant̃. Nam cū primum in
gressus achademiā fueris: occurret tibi Parmænides qui vnicum de
mōstrabit deū esse rez oim ideas. i. exēplaria r̃oesq̃ eminētissime cō
tinentē vel p̃ducentem. Occurret Melissus & Zeno qui solum deū
reuera esse demōstrent: cætera vero videri. Veniet obuius & Time
us ostēdens mundū a deo suæ bonitatis gratia fuisse creatum deūq̃
a principio cœlū terrāq̃ creauisse: deinde aereum spiritū sup aquas
circumfundisse atq̃ hec omnia tādiu p̃mēsura q̃diu diuinæ placue-
rit voluntati. Deū fecisse hominē adeo sibi similem: vt vnicū dei in
terris cultorē terrenorūq̃ dominū collocauerit. Offerent ibidē se ti-
bi politicus protagoras & me nexenus & Critias differentes ex ter
ra homines ab initio rerū dei virtute creatos atq̃ sub spirituum diui-
norum p̃petua custodia positos legem a solo quodam dei nuncio ac
cepisse ac demū post mūdi cursum ex terra (deo iubente) resurrectu-
ros. Ibi philebus Theetetus phedon phedrus. Socrates in sola dei
ipsius similitudine atq̃ fruitione nostrā beatitudinem esse docent.
Audies & senem quēdam Atheniensem verbum dei mundū esse di
spositum asserentē deūq̃ rez oim eē mēsurā: maxime vero si deus fi
at homo supbos tanq̃ a deo rebelles effulminantē: humiles vero p̃
bantem tanq̃ deo charissimos: deniq̃ omnibus prædicētem siue de
scenderint in infernū siue in cœlū ascenderint eos vbiq̃ diuinū iudi-
cem repturos. Audies Hermiā Herascunq̃ & Coriscū ibi doceri de
um rerum omniū ducē cāmq̃ patrē esse simul & filiū: atq̃ in singula
ri ipsius amore summū cōstitui bonū. Doceri insuper Dyonisiū cir-
ca omnium regem esse cuncta ipsius gratia omnia eumq̃ causam eē
bonorum omniū: deinde beatos hoc ordine distingui spiritus vt alii
potentiamq̃ dei velut efficientem causam alii sapientiam seu exem-
plar: alii bonitatem tanq̃ finem omnium referant: Doceri tandem
Siracusanos diuina mysteria rationibus comprehendi non posse sed
puritatem mentis deo p̃simili deniq̃ fieri: vt tanq̃ ab igne scintillan-
te subito lumē in aīmo fulgeat seq̃ ipsum iā alat. Proinde aspicies
Herum pamphilium diuino iussu a mortuis resurgētem quo viuen
tibus animorum secreta renunciet. Ille te per elisia prata perducet.
quæ nostri nomine paradisi significant. Ondet & inferos digito &
purgatorium antrum atq̃ Lymbum: Eadem tibi Socrates multis

vbiq; rônibus confirmabit docebitq; eternitatis curam habendã nobis esse multo magis q̃ tempis. Contemnenda esse caduca vt consequamur eterna prestare iniurias vel grauissimas pˀpeti q̃ inferre. Nihil curandum contendendũq; aliud q̃ vt purissimũ iudici omnia inspicienti animũ offerre possimus. Itaq; confessionem penitentiamq; voluntariam peccatoꝝ ante omnia probabit esse saluti hominum necessariam. sed ad eam iubebit maxime ꝑperandum ne antiquatus animi morbus insanabilis ꝓrsus euadat. Monebit deniq; nos p huius vitæ mare ipa exactissimæ rationis naui tamdiu vehi quoad diuino deniq; verbo tutius fœliciusq; prouehamur. Illic & Laches ad crebram delictorum confessionem penitentiamq; hortabit̃. Verũ cur nam generosum charmidem p̃terieram. Hic. n. tibi bracci a pristina quadam animorum nostrorũ intemp̃antia. oĩa tum corporis tũ fortune incõmoda proficisci aperiet. Rursusq; adiiciet si prima ipsa puritas animoꝝ restituatur immortalitatem quoq; restituendã. Deniq; Critias in ipis achademiæ penetralibus tanq̃ moysaicum oraculum ꝓclamabũt. Deum cum creauisset mundi hominẽ postremo (qđ & protagoras dixerat) effecisse in terra sibi simillimũ atq; alma quadam impleuisse gratia qua permanente cũctis tum animi tum corporis fortunæq; bonis perpetuo frueretur. In viridariis quoq; suis sub vere perpetuo eũ collocauisse exigua quadam salubriũ pomorũ degustatione vitam fœlicem prorogaturum. Circumsepsisse insuper hortos ne quid alienũ igrederetur. Verum cum homo a diuinis paulatim ad caduca diuerteret patrisq; legibus minus indies miusq; obtemperaret diuinam illam euanuisse gratiã. ideoq; in turpem animi habitum corporisq; morbos & vite sollicitudinem: laboresq; incidisse atq; demum ex hortis illis ad regiones admodum dissimiles fuisse translatum. Quod quidem insidiãte malo quodam demõe sub insolentioris voluptatis esca infœliciter accidisse. Timeus & phædrus & Diotinia in achademia testabuntur. Sed vt redeamus ad Critiam: hic tibi concludet deum cum humanum hoc opificium suum iam penitus improbaret vtpote quod ex diuino paulatim profanum euaserat quo & purgaret malignitatem & restitueret puritatem terras ingenti aquarum diluuio abluisse. Neq; vero prætermittenda est aurea sententia illa Platonis acadæmie ducis eatenus acquiescendum esse dicentis præceptis suis donec sacratior aliquis q̃ homo in terris appareat qui fontem omnibus veritatis aperiat quem deniq; sequãtur omnes. Hactenus & Plato & hi qui Platonis lingua loquuntur preterea plotinus & philo diuinum intellectum dei filium coli iubet ab ipso deo patre manantem vel tanq̃ a loquente verbum vel tanq̃ a luce lumen. Quod quidem Iamblicus egyptiorum testimonio comprobat deum sui ipsius patrem filiumq; apertissime nominans: Nu-

meratq; angelos archangelosq; & principatus quos & ꝓculus noue nario distribuit numero. affertq; chaldeoꝝ oracula in quibus pater na in deo potētia & intellectus a patre manās. Igneusq; amor exprimitur. Sed quid de amelio dicam. Hic ꝓhœmiū illud euangelii Ioannis quod in sacris quotidie legitur paucis totum colligit atq; admiratur hæc illi. Tu vero marcelle postq; Academiā ingressus mysteria hæc ab his heroibus intus acceperis ac insuꝑ alia plura atq; maiora quæ non capit epistola. forsitan Petri voce clamabis. Bonum ē hic esse. Faciamus tria tabernaculoꝝ milia.

Confirmatio xpianoꝝ ꝑ Socratica.

Marsilius Ficinus paulo Ferobanti insigni theologo. S. D.

n Isi reuerer optime Paule fore nonnullos qui vel prauitate ingenii vł paruitate iudicii alio q̄ nos loq̄mur sensu captēt singula demonstrarē socratem & si non figura qua Iob atq; Ioannes baptista tn̄ adumbratione forte quadam xp̄m salutis auctor ē. quasi (vt ita loquarꝑ) signauisse. idq; hac rōne ꝑcipue facerem. vt detractorem illū confunderē Lucianum q cum oībus detraxisset bonis xpianis deniq; non pepcit audens fidei nostræ martyres deridere q & tanq; nimiū simplices oīa q apud homines bona hn̄tur libēter amitteret & tanquā infortunati seipos vltro cruciatibus cedibusq; exponerēt. Obiiciendus aūt Luciano simplices deridēti Socrates an̄ alios sapientissimus & magnorū testimonio philosophoꝝ & appollinis oraculo iudicatus. Hic ergo non rudi quadam simplicitate. immo singulari mētis excellentia atq; (vt plato xenophonq; testātur) diuinitate insuꝑ vaticinioq; ingenito æterna bona caducis ī oīi eius vita ꝑposuit incōmodaq; corpis inediā præsertim & nuditatem atq; fortunæ mala oīa vltro substinuit sola animi malo detrimētoq; sempiterno perterritus. vni dumtaxat pietatis charitatisq; intentus officio. Quippe qui ꝓpria negligens cōmoda nullo que detētus periculo tanq; animorum medicus mētibus hominū vbiq;. citra fines patrios purgandis incūmberet dum superbiam ante omnia detestatus. Mansuetudinem vero & charitatē religionemq; præceteris approbat solum veri amoris charitatisq; studium profitet ambitiosam sciētiarum excludit professionem. Diuinis vbiq; nititur testimoniis firmaq; illis heret fide piis iustisq; moribus est contentus. atq; idq̄d mirum est nullum tam laborosi officii premium humanum sperans. sed certo ob id periculo & morti se subiiciens. Nempe ad hoc vnum se a deo missum asseuerabat malleq; dicebat deo q̄ hominibus obsequi. Sed audiamus socratem ipūm parumper apud iniquos iudices ita clamantem. Ne vero esse talem vt a deo ciuitati tributus fuisse videat hinc potestis animaduertere. Non humanum certe id esse videtur q eo ego mea quidē omnia omnino neglexerim. atq; in hac rei

familiaris negligentia inopiaq; tot annos iam pseuerem vestro semper intentus bono dū singulos conuenio tāq; pater aut frater natu maior sua deus cura virtutis habere. Quod si quam pro officio meo mercedem reciperem humanam quandam id rationem haberet. hæc ille. Itaq; dum corripit peccatores. & calcæ percussus salutat pcussorem & alteram percussus genam obiicit alteram. Deniq; tātum ex veritate odiū reportauit vt ab ipsis iis impietatis fuerit accusatus qbus ipse palam pietatis officium predicauerat: Quid vero dicam q cum se facile defendere posset in iudicio non defendit. neq; excusauit seipsum. sed iudices accusauit. & cum e carcere posset abire noluit iniustamq; necem substinuit libētissime summe cōstantie patientieq; posteris exempla daturus. mitto in presentia triginta nummorꝝ pcium de socrate factū & ipius socratis vaticinia vindictam quoq; diuinitus post eius necem subito consecutum. Lotionē vesperi pauloante obitum institutam a Socrate exhortationemq; eius ad pietatem hora cene. Quid q in eadē hora de calice atq; benedictiōe & in obitu ipo de gallo fit mentio. Mitto preterea multa socratis tam facta q̄ dicta nō ab ipso quidem sed a discipulis eius quatuor præcipue scripta qbus xpiano aduersus Lucianum maxime confirmatur. Multa enim sunt & ea quidem maxima que de numine huic infuso deq; abstractione mentis a corpore & quasi quadā transfiguratōne tradunt. Hec vero neq; facile epistola caperet neq; benigne forsitan nonnulli reciperēt putantes fortasse socratem nūc quasi emulum cōparari quē defensorem paro.

In quo principis consistat laus.

Marsilius Ficinus Galeotto Fauentiæ principi: Salutem plurimam dicit.

Lamānus meus modo me rogat proficisci fauentiam quo & a sponte sum profecturus. Immo etiam iam pridem (iubente platone) Quippe qui ex alto mihi iamdiu vaticinatur. quod sibi quondam tercio in siciliam itinere minime contigit id in presentia me primo hoc itinere statim consecuturum inuenturum. s. virum suiipius prius q̄ populi principem. neq; tam dominū q̄ prie patrem Qui non Martis solum colat. sed & palladis arces. qui & inter milites Martem referat. & inter musas agat appollinem. O fœlicē vrbem o vere Fauentiam cui tam mirifice propicius fauit deus. quam effecit fœlicissimi principis fauore fœlicem.

Excusatio obsequii non collati.

Marsilius Ficinus Ioanni Pico Mirandulano complatonico suo. S.D.

q Va de causa ipse cupis platonicos a nobis libros accipere ea dem & nos in præsentia cogimur retinere. Si quando dabit obsequendi facultas sponte obsequar q̃ libentissime Doleo equidem (mihi crede) ob singularem motuumq; amorem nostrũ & te sæpe optare quæ præstare non possum & me non posse semp præstare quod optes. Vale.

Qui commendat omnes est commendandaus ab omninibus.

Marsilius Ficinus Bandino.

s I quis honorandus est ab omnibus is proculdubio est qui & ipse omnes honorat. Verrino igitur vati debent oẽs bonorem: Hic eñ tã gratus est tam gratiosus. vt omnes & quibus debet admodum grate & quibus nõ debet gratis honoret. Fauet bonis: Extollit ingenia: Ornat doctos: illustrat principes. colit sanctos demum in omnibus veneratur. Quid plura: ipsum vos audite. Qui enim laudat omnes ipe se laudabit in omnibus: Nisi vero tibi cõmẽdatus sit is cui probi cõmendati suntomnes: nescio quemvnq; habeas cõmendatum.

Charitatis laus.

Marsilius Ficinus: Hermolao Barbaro Veneto. Salutem plurimam dicit.

c Haritas non quærit quæ sua sunt sed quæ alterius. Charitas oĩa credit omnia sperat: omnia sustinet. charitas non cogitat malum. charitas nũq; excidit. Deniq; in charitate nullus ẽ timor: sed perfecta charitas timorem omnẽ procul expellit. Hec verbis quidem simplicibus sed ingenti quodam mysterio clamant diuinæ religionis antistites. Hec tu humanissime barbare sic erga me forte quadam quasi erga te inhumanũ seruas omnia. vt hanc ipam charitatem quã pietatis xpiane patres in primis exoptãt in te magnopẽ feruere non dubitem. profecto amantissime mi Hermolae deũ ipum testor qui charitas est adeo ipam charitatis ydeam. & in te expressisti & mihi ante oculos posuisti vt ego quem hactenus quoad poteram ac liber amabam. nũc iam supra vires necessarioq; amare compellar hactenus igitur non amare & absentiam ferre potui. Iam vero in posterum nequeo nõ amare. atq; absentiam equo (vt solebam) animo ferre non possum. Spero autem deum qui nobis mirabiliter coniunxit animos: quandoq; similiter oculos coiũcturũ. Neq; vero putare quẽq; voluimus. Hermolaũ atq; Marsiliũ ob id forsan minus vl' cẽ vel ferre coiũctos: Qꝛ alter qdem Arestoteli fauere potius videatur alter vero platoni: nã in eodem veritatis virtutisq; cultu sumus vnũ. In quo plato & arestoteles ñ cẽ vnũ ñ potuerit. pge itaq; latissime & attice barbare atq; (vt cepisti) atticũ aresa diuturna barbarie strenue vẽ

dica: Ergo vero platonē nostrum a lethea quadā obliuione vel somno pro viribus excito. Ita diuinitus institutum est: vt mea tuaq; opera latini platonem loquentem saltem & Aristotelem nunc primum audiant latine loquentem.

Non exigendum ab amico plusq; habeat.

Marsilius Ficinus Ioanni Aurelio Ariminensi. S.P.D.

e N satis a me putabis tibi factum Aureli iustissime: si totiens ero tuus: quotiēs meus ero: Satis equidem arbitror. Noui enim equitatem & modestiam tua nihil plus mei a me exacturam q; habeā ipe mei. Hactenus non Marsiliani iuris sum: immo vero platonici: Iamdiu interpraetationi huius totus addictus heri tādem (adiuuante deo) platonicum opus exegi. Nunc primū mihi red ditus amicis quoq; sum pariter restitutus: Misisti ad nos vere superiori carmia multa partim abs te partim ab amicis composita: in quibus artem humanā laudo: apollineū furorem miror: pietatem erga defunctos amicos sūmope pbo: ingentes p ingēti mūere grās ago.

Commendatio librorum Platonicorum.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

a Ccedit ad vos tandē plato nr̄ pia phillippi Valoris opa: neq; pfecto absq; singulari valore valuisset vnq; tanta terrarū spacia peragrare. Ergo age cōplatonice mi Bandine quantū ego te amo: quantum & tu me amas tantum sicut & soles honora Platonem. Ac si platōi nūc iterum peregrino opus est hospitio hospes esto. Rursus si parum istic noto opus est praecone: esto praeco: si deniq; iter aduersarios trepidāti necessariū fuerit patrociniū esto patron⁹

Excusatio quando breuis respondet amicis.

Marsilius Ficinus Antonio Calderino. S.P.D.

n Emo vel letior aspicit amicorum litteras vel respondet alacrior q; Marsilius. Cui nihil sine amicis est gratum. Quod autē duabus iam epistolis tuis vix tandem reddiderim vnam platonicus ille magnus plotinus in causa est: Qui cum platonē suū nup resciuerit (me duce siue potius traduce) in aliā accessisse: me dies noctesq; sedulus vrget: ne permittam platonem diutius absq; fido acate suo apud italios peruagari Ego igit adeo ingenti huic operi vehementer incumbo: vt vix mei ipsius aliquando reminiscar. Cū primū plotinus me mihi reddiderit: reddet amicis.

Excusatio quando breuis respondetur amicis.

Marsilius Ficinus Callimaco. S. P.D.

a Ccepi tuas Callimache litteras subtiliter & elegāter de demonibus disputantes: atq; has quidem valde demonicas. Sed vide q; demonicus amice sis: immo vero diuinus. Dum enim certas nō posse a demone hominem occupari interim te demone &

quidem diuino occupatissimum esse demonstras. Qua quidem de re libentissime tecum pluribus agerem: nisi quouis momento plotinus noster ad se reuocaret interpraetandum. Quamobrem dum plotinus me Platonicus detinet Plato interea ad te profectus nostra opera tecum latine loquatur: hic etiam pro muneribus magnas tibi gratias agat dum ipse gratiam habeo immortalem. Vale: Die. viii. Aprilis. Mccccclxxxv.

Quod qua vsa ducit deus pergendum sit.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. P. D.

p Latonem Bandie quem petitis arbitror iam ad vos ante has litteras peruenisse: hunc ego foeliciter interea legite dum ego do operam vt quandoque legatis. Laecto Platone plotinũ. Plotinus nostrae platonicorum vna cum platone suo facile princeps quinquaginta & quatuor diuinos composuit libros. Trigesimo eius libro hac hora (deo aspirante) extremam imposui manum. Ita profecto iubet deus omnipotens: hac nos diuina prouidentia ducit hac ergo sequamus. Dubitatio Vtrum opera philosophica regantur fato an prouidentia.

Ioannes Pannonius Marsilio Ficino Platonico: S. P. D.

l Egi Bude in epistola ad Bandinum: Item in prohoemio tuo super platonem & in prohoemio Theologiae tuae quantum astruas prouidẽtiae. Quod aliquis esse fati suspicabit: primo nõ video equidẽ ad quid seruiat ꝓuidentiae renouatio antiquorum. Deinde non est christiana illa antiquorum Theologia: praeterea memini cum olim in italiam profectus latinis litteris & graecis erudiret Florentiae me a duobus vestrum Astrologis audiuisset te ex quadã syderũ positione antiquas renouaturum philosophorũ sententias. Quam quidẽ positionem siderum & si audiuerim non satis rocolo: sed te arbitror meminisse immo & per te inuenisse: Adduxerunt itẽ illi Astrologi ad suum iudiciũ confirmandũ quod fatali quodam tẽpore antiquum cytharae sonum & cantum & carmina orphica obliuioni prius tradita luci restituisses Mox & mercurium trismegistũ antiquissimũ traduxisti & pithagorica multa. item carmina Zoroastris explanauisti & anteque florentia huc redirem transferendo Platoni manum iniiceras: iisdem (vt equidem suspicor) austromicis auspiciis. Quod aũt haec non tam prouidentia quam fato quodã fiant abs te illud etiã argumento est quod ante haec omĩa antiquum quendã philosophum siue poetã: vtpote adhuc adolescẽs leuiter ꝓpagasti. Quẽ deinde meliori fretus consilio supraexisti: & (vt audio) ꝓ viribus extraxisti: neque fuerat illud diuinae ꝓuidẽtiae munus quod ipse aetate prudẽtior factus merito iudicasti dãnandũ: Eqdẽ te amice moneo caueas ne fortecuriositas quaedam si isthaec renouatio antiquorum potiusque religio.

Quod diuina prouidentia statuit antiqua renouari.
Marsilius Ficinus Ioanni pannonio. S. P. D.

I nostra quæ legisse te dicis intellexisses: nõ dubitares nunc qua potissimũ ratione nr̃a hæc veterũ renouatio diuinæ ꝓuidentiæ seruiat: principio neq̧ debemus ab illis ad summũ xp̃iana requirere q xp̃i aduentũ antecesserũt neq̧ cõfidere acuta & quodãmodo ꝑhica hominũ ingenia vnq̧ alia q̃dam esca pter q̧ ꝑhica ad ꝑfectã religionẽ allici posse paulatim ac ꝑduci. Acuta. n. ingenia soli se rationi comittunt: cumq̧ a religioso quodã philosopho hanc accipiunt religionẽ: subito comunem libenter admittũt. Qua quidẽ imbuti ad meliorem religionis speciẽ sub genere cõprehensam facilius traducunt̃. Itaq̧ non absq̧ diuina prouidentia volente: omnes ꝑ singulorum ingenio ad se mirabiliter reuocare: factũ est: vt pia quædam philosophia quondã & persas sub Zoroastre & apud ægyptios sub Mercurio nasceret̃: vtrobiq̧ sibi met cõsona. Nutriret̃ deinde apud Thraces sub orpheo atq̧ Aglaophemo. Adolesceret quoq̧ mox sub Pythagora apud græcos & italos. Tandem vero a diuo platone cõsũmaret̃ atheuis: Vetus aũt theologorũ mos erat diuina mysteria tum Mathematicis numeris & figuris: tũ poeticis figmentis obtegere. Plotinus tandẽ his theologiã velaminibus enudauit: primusq̧ & solus vt Porphyrius Proculq̧ testant̃ archana veterum diuinitus penetrauit. Sed ob incredibilem tum verboꝝ breuitatẽ: tum sententiarum copiam sensusq̧ profunditatẽ: non translatione tantũ linguæ sed comentariis indiget. Nos ergo in theologis superioribus traducendis & explanandis: hactenus laborauimus. Nunc vero quotidie in plotini libris similiter laboramus huic operi nos sicut & illi suo diuinitus destinati: vt hac Theologia in lucem prodeunte & poete desinant gesta mysteriaq̧ pietatis impie fabulis suis annumerare & ꝑipatetici. i. ꝑhi om̃es admoneant̃ non esse de religione saltem rõni tã q̧ de anilibus fabulis sentiendum. Totus em̃ terrarũ orbis a ꝑipateticis occupatus in duas plurimũ diuisus est sectas Alexandrinam & Aueroicam. Illi quidẽ intellectum nostrũ esse mortalem existimant. hi vero vnicũ esse contendunt. Vtriq̧ religione omnẽ funditus æq̃ tollunt. Si quis aũt putet tã diuulgatam impietatẽ tanq̧ acribus munitam ingeniis sola quadã simplici prædicatione fidei apud homies posse delori: is a vero longius aberrare palam reipsa protinus cõuincetur. Maiori admodum hic opus est potestate. Id aũt est vel diuinis miraculis vbiq̧ patentibus vel saltem philosophica quadã religione ꝑhis eam libentius audituris quandoq̧ ꝑsuasura. Placet aũt diuinæ prouidentiæ his sæculis ipsum religionis sue genus auctoritate rationeq̧ philosophica confirmare: quo ad statuto quodã tempore veris infimã religiõis speciem (vt olim quandoq̧ fecit) manifestis per

omnes gentes cõfirmet miraculis: Quod vero tu nostri huius operis causam in fatum referre volens de nostre genesi attigisti: non inficior equidẽ in hac ipsa figura. Saturnum in aquario ascendentem & Solem Mercuriumq; in nona cœli plaga aspectumq; reliquorũ Planetarum ad ipsam nonam: significare hominẽ rerũ antiquarũ innouatorem sed efficere nego. Tu quoq; si epistolam nostrã de magorũ stella & similem in theologia nostra disputationẽ. item plotini libros hac ipsa de re tractantes: quos & traduximus diligentissime legeris plane intelliges officia publici boni ad animos ptinentia dependere quidẽ precipue velut a cõmunibus primisq; cãis a supnis mentibus dei summi ministris. pficisci etiam quodammodo tanq; a cãis ppriis atq; vltimis: ab humanis cõsiliis: vbi se supernis accommodant. Significari aũt a figuris motibusq; celestibus velut diuinarum mentiũ instris: Disces præterea fatũ. i. cœlestium seriem causarũ prouidentiæ diuinæ seruire. Animos vero nostros tunc maxime liberos iudicari quando maxime cum diuina voluntate consentiunt. Quoniam vero te poetarũ apprime studiosum esse cognosco: rem totam vna cũ marone concludam. Eneas. i. heroicus animus descensurus ad inferos & iterum ascensurus. i. secreta diuinorum mysteria penetraturus & obscura editurus in lucem: diuina ad hoc ipsum prouidentia ducitur: tanq; & diuinitus (vt ait) genitus quem & æquus amabat Iuppiter: & diuina ad idem oracula prouocabant: Incedit rursus ad idem libero quodam arbitrio: vbi eũ ardens euehit ad æthera virtus: & vbi consultat quid potissimum sit agendum & sponte oracula cõsuluit. & semper libentissime cum sententia diuina consentit. Confert ad idem fatum prouidentie seruiens ab oraculo designatum. Carpe manus nanq; ipse volens facilisq; sequetur. Si te fata vocant: aliter non viribus vllis Vincere: Neq; duro poteris conuellere ferro: Profecto fatum velunt prouidentiæ præco ad id te vocat id tibi significat quod statuit & imperat prouidentia: tu vero eatenus opus arduum vales ad finem vsq; perducere: quatenus duo hæc aspirant. Eatenus quoq; agis libere quatenus libenter prouidentiæ pares. Et tunc reuera es in regno fati dominus quando videris in regno prouidentiæ seruus Bene Vale.

Pro prima platonis impræssione parum fortunata.
Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. P. D.

q Vod platonis nr̃i libri tandem ab impssoribus sint expræssi pia phillippi valoris opa & magnifica manu factũ est. Qd aũt minꝰ elegãter expssi id parti negligẽtia impræssorꝝ sic potiꝰ oppssorꝝ pti (si dictu fas ẽ) malignitate fortunæ nobis accidisse putato. Doles autẽ (qua tua pietas est) senem hũc nostrũ ad vos squalidum accessisse. Desine præcor mi Bandine dolore. Sic. enim &

natura comparatum est & sorte datũ. vt qui e carcere diturno soluũtur. profundisq; tenebris eruũtur. squallẽtes ꝓdeant. maciecq; confecti. Est aliquid post multa tenebrarum sæcula vidisse lucem. est plurimũ ab inferis surrexisse. Iam sub diuo ẽ diuus plato. iã spirat phœbus pater ex alto suis filium radiis illustrabit. Vale.

Purgatio de silentio.

Marsilius Ficinus Amerigo Corsino. S. P. D.

d Ixi equidem fratri tuo Philippo probo doctoq; viro bis mihi temporibus non licere vel ad amicos absentes ab vrbe q̃c q̃ scribere vel salutare presentes. Plotinũ nanq; platonicum me sibi totũ penitus vendicare. hinc tu plotinũ statim vehemẽti oratione & accerrimo carmine liuoris accusas. Qui & ipse nullius sit & me q ferme omniũ eẽ soleo nullius fore contendat. At ego nũc amerige vicissim plotinũ fore omniũ molior. ac dũ vni huic omniũ mox futuro diligenter indulgeo. videor interim oĩbus indulgere. Vale.

Prophete & interp̃tes prophetarũ.

Marsilius Ficinus Domico Beniuenio cõplatonico suo. Salutem plurimã dicit.

q Verebas supioribus diebus (& subtiliter admodũ vt soles) omnia qua virtute potissimũ post tam diuturnã Platonis lectionem adhuc viuam cum prima Platonis nostri lectio tibi rapuerit animũ totumq; in platonem ip̃m repente transtulerit. Nisi plato noster mi dominice viueret. & immo nisi melius admodũ q̃ nos viueret profectum dum transferimur in platonem interim laberemur in mortem. Sed cum inter homines quodam æternæ semper vite vixerit. merito nunc æterna vita viuens non in mortem legẽtes vertit. sed fœlicius conuertit in vitam. Missa in præsentia facio tanti muneris argumenta. Quod immet nũc agamus. Dic age quis nũc nostris vulneribus medeatur. quæ medici nobis hebrei quotidie inferunt nisi plato noster medicus animorum. Interfuisti & tu disputationibus quæ in ædibus Ioannis pici Mirãdulensis ante alios admirandi sæpe. tractatæ sunt atq; tractantur. vbi Helyas & Abraam hebrei medici atq; paripatetici aduersus Guglielmũ siculum disserũt. Oracula prophetarum ad iesum minime pertinere. sed alio quodam sensu dicta contendunt. conuertens aliorsum oĩa e manibusq; nostris pro viribus extorquẽtes neq; facile cõuinci posse videntur nisi diuinus. Plato ꝓdeat in iudiciũ inuictus religionis scẽ p̃ronus. hũc igit̃ audiamus cõsideremusq; diligẽter qd hac de re. & in timeo dixerit. & nũc nobis adducat i mediũ. alii (inqt) vates sunt. alii vatũ iterp̃tes: Nã q p̃sagiũt sæpe nesciũt qd p̃sagiant. & q velociter interp̃tan-

tur errāt magis in præuidendo: huius aūt cā est ꝙ solertia interpretū
venatoria velox & versatile requirit ingeniū ꝑsaga facultas. Siquid
debeat ꝑsentire ingenium exigit pacatū atq̃ quietū: hæc aūt tanq̃ in
ter se repugnantia in eodem facile nō cōcurrunt. Ex hac ergo Pla
tonis nostri sn̄ia colligere possumus certā præscientiā futurorum in
deo tm̄ esse: mentemq̃ diuinā prophetam quasi ꝑ linguam futura ꝑ
dicere: & quæ mens intelligit linguam interim ignorare. Nec immeri
to Prophete.i.ꝑdictores & fatidici.i.prædictores fatorum appellati
sunt. Neq̃ tamen præscii vel præscientes quasi non horum officium
sit intelligere sed præscita solum diuinæ mentis ꝓnunciare. ꝙ si præ
sagi dicunt̄.i.præsentientes id ipsum presagium nō ad mētem & ra
tionem: sed ad sensum imaginatiōemq̃ ꝑtinere videt̄. Sit ḡ in līgua
prophetie futuri predictio futurorum sit in eius sensu futuri quædā
imaginatio. Ratio vero certa & finis futuri ipsius in mente diuina:
neq̃ tamen temere ꝓrsus ꝓpheta loquat̄. Sed dum ꝓprium quiddā
se imaginari putat illudq̃ se sperat dicere interim prænunciet aliud li
cet simile tamen inde diuersum. Quod quidē & adeo qui ad sonitū
ꝓpheticam inflat tubam distincte prænoscit̄ & postq̃ deniq̃ factum
est: ab interp̄te deprehendit̄ ita esse factum vt & ꝓpheta quasi preter
spem ꝓtulerat: & deus ipse ꝑsciuerat. Nō latuit euāgelistā talia esse
predicentiū vaticinia (vbi ait) Caipham pōtificem ꝓphetasse dicentē
Prestat vt moriat̄ vnus ꝓ populo q̄ tota gens pereat. Admittit qui
dem euangelista hæc verba: veluti vaticinia quædā de morte christi
ꝓ populo Scit aūt alio quodā sensu a Caipha fuisse ꝓnunciata. Non
latuit apl'm paulum ꝓphetas nequaq̃ intellexisse quid diceret (vbi
ait) Testamētū vetus totū sub nube ac velamie extitisse & sub figura
quadā illis oīa cōtigisse. vult igit̄ ferme oīa nō solum verba sed ge
sta significasse futura: Neq̃ tn̄ confiteret̄ antiquos quicquid loque
rent̄: quicquid gererent cognouisse hæc nostra portendere. Non la
tuit ꝓphetam Dauidem ꝓphetas velut infantes atq̃ lactentes non
satis intelligere quæ prædicunt̄. Mitto quæ alii de asino balaam præ
signante futura ferunt: Et quæ gentiles de auguriis auspiciisq̃ latis
sime scribunt. Sciunt aūt aues q̄buis significent futura quædā ac præ
nuncient: quid tamē portendant penitus ignorare. Sileant ḡ sileant
iam iudei verboꝝ cauillatores. Esto (si placet) ꝓnunciauerit Isaias &
Ieremias & Daniel aliiq̃ nōnulla sub eo sensu quo hebrei passim in
terpretant̄. Sed interim ꝓnunciātes latuerit quid deus ipe senserit:
quidve simile ꝓphetarum verbis: diuersum tn̄ fore prædestinauerit.
hac sane sententia & expositiōe Platonis optime mi dominice iude
orū interpretū cōmenta solito suo tenore ꝓcedunt: iudaica versutia
frāgit̄: veritas xp̄iana seruat̄. Vale: sed postq̃ dixi vale: recordatus
sum: doctores christianos cū ꝓphetia sapientiam cōputare. Idemq̃

Iamblicum Platonicũ & ꝓculum affirmare atq; dicere. Eum qui sine sapia prædicit aliqd aut præsagit nõ ꝓphãm esse: sed forte ꝓpheticũ Hac ergo distinctione tutius accipere possumus: quæ ex platone sacris litteris sunt adducta.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo patri & domino. Domino Marco Veneto diui Marci Cardinali se commendat:

p Lato noster romam ꝓfectus iãdiu vagať: hospitium passim quæritãs ingenio suo moribusq; aptissimũ. Diuinus hic hospes purum sacrũq; optat hospitẽ: sapiẽs doctum: eloquens elegante. Tandẽ post longos errores in augustiis marci Veneti Cardinalis ædibus velut in portu libentissime cõquiescit: & existimans se illic alterã academiã cõsequutum: & sperãs qđ in primis optabat singulari iam sui hospitis sapiæ summã qñq; potentiã nõ defuturam Plato igiť hac electione hisq; auspiciis tuos ingressus est lares: hoc ille potissimum tecum aio viuit. Quo aũt ego erga te ania sim: quo amore obseruãtiaq; affectus plato ipe interea tibi vaticinabiť donec Antonius Calderinus familiaris noster mentẽ erga te meã apiat testis doctrina probitateq; locupletissimus tuarum apud nos virtutũ præco: nostræ apud te singularis obseruantie nuncius. Vale.

Inimici hominis domestici eius:

Mar. Fici: Petro Leoni Platonico & pipatetico Singulari. S.D

s Alue iamdiu mi cõplatonice: iampridẽ saluo platone: salue & nup mi cõplatonice plotino iã saluo. Accipe nõnullos quos hic expectabas plotini libros heri omnibus trãsferendis finẽ imposui Reliquum est & recognoscere verba: & obscurũ sæpe sensũ argumẽtis quibusdã reddere clariorem. Tu quidem optabas his tã dem pactis multos Hyppocratis libros me latinos efficere: Ego aũt plotino mox absoluto medicum cogor nõ iam interprætari sed agere. At sacerdotẽ inqes nõ decere. Quid sacerdotẽ? Sacerdotẽ pſtat referre medicũ q̃ ferre medicũ. Vixi hactenus atq; etiã viuo qđ maxie phũm decet tenui facultate cõtentus. Sed non eadẽ cõtẽti viuunt domi nepotes orphani neptesq; iam nubiles inimici hominis domestici eius. Vixi æquidem phãntis more semper hodie necvnq; crastinũ cogitaui sed hodie domestica turba me cõpellit inuitum (quod deus vetat) cogitare de crastino. Tentaui fortunam meam hoc anno Laurentio nostro sæpius aperire sperans mihi apud illum significatione tantum opus fore non præcibus subrusticus vero pudor me sæpe cohibuit sed epistola vel amicus minus forsitan erubescet. Vale. Florentie die. xvii. Ianuarii. Mcccclxxxv.

Marsilius Ficinus Veneran. in Christo patri. D. Marco Veneto cordinali diui Marci. S.P.D.

m Ercurium ferunt (quod te nõ latet) Venerãde pater: nõ ver/ba tãtum solitum nunciare: Sed mittentis etiam mentẽ inter/prætari. Ascribunt Mercurio rursus oportunum reminiscen/tiæ munus: neq; id quidem iniuria: sicut em̃ Lunæ motum corporis ita mercurio motum animi tribuunt. Dum igit̃ in animo mouet sen/sum nunciare videtur: dum rationem mouet interprætari. Vbi vero memoriam excitat: reminiscentiam suscitare. Quorsum hæc. Nem/pe Calderinus noster inter nos integro Mercurii videt̃ officio fun/gi. Non solũ em̃ quasi nuncius tuas mihi litteras reddit verbaq; re/fert: verum etiam mentẽ erga me tuã interprætatur. Amorem deni/q; non docet inq;: sed reuocat potius i memoriam. Sciebam em̃ iam diu me abs te vehemẽter amari nõ id quidẽ alio sed animi duntaxat mei conscientia nunciante. Cætera Venerande pater humana exter/nis discimus coniecturis q̃ videlicet doctus sit aliquis q̃ formosus q̃ potens atq; diues: Quod vero nos amet non extera docent: nam et sæpissime fallunt: sed anius amore erga illum affectus certissime docet. Qua.n. vel ingenii vel etiam genii similitudine ego iamdiu te amo: eadẽ vicissim. Nã mutua similitudo est abs te amari nõ dubito. Mercurius ergo noster quo apud nos tuo nomine nuꝑ officio fun/ctus est: eodẽ apud te vicissim nomie nostro fungeret̃. Neq; sic qui/dem quãti iudicium tuũ faciã. & q̃ mirifice singulares virtutes tuas colã exprimere potuerit. Quod aũt vel ipe Mercurius (vt ita dicam) explicare non possit Apollo saltem proferat vaticinio: ac tandẽ Iup/piter officio fœliciter impleat.

Marsilius Ficinus Antonio Calderino. S.D.

s Alue Calderine noster. Salua quoq; sit ep̃la nostra. Cũ sub so/lis defectu a nobis abieris. cui nã miq; sit ep̃lam quoq; nr̃am tũc defectũ fuisse ꝑpessam. Nempe clausule in eius calce duæ nescio quõ defuerũt: forsan qm̃ due quædã solis quartæ lumie defe/cerit. Resumpsit phœbus suũ subito lumẽ resũpsit nr̃a mox ep̃la finẽ

Mar. Fici. Braccio martello ciuibus & moribꝰ ornatissimo. S.D

c Vm supioribus diebus apđ Phillippũ & Nicholaũ Valores in agro maiãoversarer: & i quodã ibi secessu naturã demonũ indagarẽ affuit repẽte plotinꝰ diuinũq; oraculũ de demõibꝰ nobis effudit verbis & breuissimis & obscurissimis iuolatũ. Visũ ita itaq; nobis opepciũ accire porphiriũ tũ plotoni discipulũ: tũ ꝑscrutã/dis demonibus deditissimũ: q facile demonicũ sui præceptoris inuo/lucrũ nobis euolueret. Aduẽtauit ergo porphyrius & ꝑ plotinũ suũ & ꝑ suos demones aduocatus apuit nobis q̃ præceptor senserat. Cõ/firmauit quæ origenes de demõibꝰ disputauerat. Porphirius quidẽ græcis nobiscum locutus est verbis. Quorum ego summam verbis tibi Latinis interprætabor: hanc tu summam si cum epistola: quam

de moysis platonisq́ concordia tibi dicaui couinxeris plane cognosces quantũ non plato solum verũetiam platonici cum nostra religione consentiant. Vale.

Pla tonici deo & anime mũdi nihil preter contemplationem sacrificant. animabus autẽ stellas mouentibus flores sacrificant atq́ terre arborumq́ fructus.

p Rimus quidẽ deus cũ sit incorporeus immobilis impartibilis in nullo neq́ etiam in seipo cohibitus. nullo eget extrinseco. neq́ etiam mũdi anima eget extrinsecis: possidet eñ & continet ipm qd est trina dimensione porrectum. facultatemq́ naturaliter se mouentem & suapte natura decreuit bene ornateq́ moueri mouereq́ mũdi corpus ẜm optimas rõnes. Excepit aũt in se ipa corpus atq́ complexa est. q̃uis incorpea sit atq́ ab omni libera passione: Diis aũt reliquis ac mũdo & errantibus & non errantibus qui ex anima & corpore constant oculis manifesti sacrificandũ est sacrificiis dumtaxat inanimatis.

Numina sub Luna quae non videntur. demones antiq gentiũ populi nominabant. putabantq́ vnũquemq́ demonẽ ꝓdesse nobis aliquando & obesse.

r Eliqua est inuisibiliũ multitudo. quos plato absq́ distinctoẽ demones appellauit. Hoꝝ vero al ii quidem ab hominibus cognominati apud singulos nacti sunt honores diis aeq̃les. reliquũq́ cultum. Alii vero plurimũ ferme nominati non sunt. sed a quibusdam p vicos. aut vrbes nomẽ & cultum occulte quodammõ sortiũtur. reliqua vero turba sic quidem cõmuniter appellatur noie demonũ. Rata vero apud omnes fides ẽ eiusmodi. eos certe lesuros genus humanũ si irascãtur ꝓpterea q̃ negligantur: neq́ cultũ legitimũ nancisc̃atur. rursusq́ benefacturos hominibus. q eos votis supplicationibusq́ & sacrificiis & aliis q̃ cõsesquũtur sibi conciliauerint Cum igitur opinio haec de demonibus cõfusa sit multũ q̃ habeat in eos calũnie. necessariũ est eoꝝ naturã rõne distinguere forte nãq́ necessariũ aiũt. vnde circa illos error hominibus incidit declarare. distinguendũ igitur hũc in modũ.

OMnes demones sunt anime q̃dam ꝓdeũtes ex tota aia. i. ex ipa aiaꝝ ydea. hñt & spũm. i. tenue corpus. sed demones q maximũ suo corpori dñant̃ boni sunt atq́ bñfici. qui aũt corpi minime dominãtur mali sunt atq́ malefici.

q Vecũq́ igit̃ aie ex tota aia pululantes magnas sub luna locorũ ptes gubernãt. innitẽtes q̃dẽ siue adherẽtes spũi. sed ipum ẜm rõem supantes. has vtiq́ bonos demones iudicãdũ. & ad eoꝝ q̃ fiũt vtilitatẽ oia ꝓcurare: siue q̃busdam p̃sint aialibus siue certis fructibus. siue aliis horũ gr̃a ordinatis velut imbribus & tẽpatis

ventis aeriq̄ꝫ sereno temperationiq̄ꝫ temporum & reliquis ad hæc om nia conferentibus. Apud nos rursum artib⁹ & musicæ disciplinæ & me dicinæ ac gymnasticæ atq̄ꝫ similibus: fieri vero nō prima vt hi q̄ vtilitati rerū cōmoditatiq̄ꝫ consulunt: rursum inferant detrimenta. Inter hos an numerādi sunt demones: quos Plato trāsferre nūciareq̄ꝫ dicit humana quidē diis diuina vero hoībus. Dum vota quidē nostra ad deos velut iudices ꝑferūt: illorū vero iussa monitioniq̄ꝫ vna cū vaticinio ad nos de ducūt. Quæcūq̄ꝫ vero animæ cōiuncto spiritui minime dominant̄: sed plurimū cedunt hæ sane per hūc ducunt̄ nimiū & ferunt̄ quādo iræ cō cupiscentiæq̄ꝫ spiritus inuelescunt. Hæ quidē animæ quoq̄ꝫ sunt demo nes: sed rite malefici nominant̄: sunt aūt tum hi oēs: tum quos diximus ab his diuersi inuisibiles: nec ꝓrsus humanis sensibus manifesti. Nō em̄ solido corpore vestiunt̄: præterea nec vnam oēs formā habent: sed fi guris plurimis insignitas & formæ quæ illorum spiritū obsignāt: alias quidem apparēt: alias vero nequaq̄ꝫ. Aliquādo vero & formas mutāt: illi.s.qui deteriores sunt: spiritus autē earū qua quidē ratione corporeū quiddā est passioni obnoxiū est atq̄ꝫ dissolubile: sed qua ab animab⁹ ita deuinctū est species eius diu ꝑseuerare potest neq̄ꝫ tamē est æternū. Cō sentaneum enim est aliquid ab eo semper effluere atq̄ꝫ nutriri. In harmo nia quidem corpus bonorum cōsistit quemadmodū & corpora nobis manifestorum: sed maleficorum demonum corpora inconcinna sunt ac affectione passiua locum incolunt terræ vicinum. Nullū ergo malum ē quod non audeant perpetrare: Habent enim oīno violentum & ma lesanum morem desertum videlicet custodia demonum melioꝝ: indeq̄ꝫ vehemētes repentinasq̄ꝫ insidias plurimū machināt̄ur & ꝓruunt: ac dū agunt incursiones partim latere conant̄ partim inferunt violentiam.

Q̄obrem acutæ velocesq̄ꝫ sunt passiones ab eis illatæ: Curationes au tem emendationesq̄ꝫ a demonibus melioribus tardiores esse videntur. Omne enim bonū gubernatione facile æqualeq̄ꝫ est & progredit̄ ordi ne neq̄ꝫ quod oportunum est transgreditur. Si ergo sic de demonibus senseris nunq̄ꝫ in opinionē de illis incides absurdissimā per quam opi neris vel a bonis mala vel a malis cōtingere bona. Neq̄ꝫ sic tantū absur dus est sermo: sed etiam multi cōcipientes inde pessimas de diis opini ones in multos homines diuulgarūt. Vnā enim hoc est inter maxima damna quæ a maleficis demonib⁹ inferunt̄ q̄ videlicet cū ipi infœliciuꝫ passionū terrenis incidentiū auctores sint: sicut pest' penuriæ terræ mo tus æstus: incēdii atq̄ꝫ similiū: nobis interea ꝑsuadent illos borū effecto res eē q̄ contrariorū poti⁹.i.fertilitatis ꝓsperitatisq̄ꝫ eiusmoi sunt aucto res. Sic itaq̄ꝫ seipos ex ipa calamitatum causa conāt̄ absoluere. Atq̄ꝫ hoc ipm machināṫes primū quidē iniusticiā suā latere nos moliunt̄. Sub in de vero nos flectūt ad supplicatōes & sacra beneficis cōuenictia de diis q̄si illi nobis irati sint. Hæc aūt similiaq̄ꝫ faciūt studētes a recta deorū sci

entia nos abducere atq; seipos adducere. Omibus.n.rebus sic iniq; di corditerq; factis admodu delectant. Et tanq; alio⁊ deoru facies subeuntes sicq; in prudetia nostra confisi sibi turbas in societate assumunt Et pp̄ter eiusmodi cocupiscetias hominu incendut animos amoribus cupiditatibusq; diuitiaru & dominationu atq; voluptatum. Rursus no uis opinionibus nos inuoluunt ex quibus seditiones bellaq; nascutur: & cætera generis eiusdem. Quod aute omniu grauissimum est psuadent similia a superis effici adeo vt etiam deu maximu criminationibus eiusmodi subigant. Quem tradunt omia sursum deorsumq; turbare.

Accidit aute hoc no rudibus tantu hominibus sed multis phiæ etia studiosis. Causa vero erroris mutuo pcedit atq; confirmat & em philosophates q a comuni colluuione nunq; secesserunt in eosde cum plebe errores inciderunt rursusq; turbæ opinionib⁹ suis similes a laudat⁊ scriptoribus audietes in hac de iis sententia sunt magis etiam confirmatæ. Poeticum namq; artificium suspitiones insuper eiusmodi hominu acrius excitauit. pp̄terea q elocutione vtitur ad stuporem & attractu quasi magicu vehementer accommodata facileq; potenti mulcere animos & allicere. ideoq; fidem de rebus prorsus impossibilib⁹ nobis afferre: sed pfecto firmiter credendu est neq; bonu vnq; ledere: neq; pdesse malum. Non enim caloris est (vt inquit Plato) frigefacere: sed oppositi: ita neq; iusti nocere. Iustissimu aut omniu naturaliter est ipsa diuinitas. Alioqn nihil diurnu foret. None igit secerneda e hæc potetia sors beneficoru demonu. Quæ em pmpta e naturaliter ad nocendu cotraria e beneficæ. Cotraria vero circa idem nunq; naturaliter accidut. Cu igit eiusmodi demones in multis mortale ledat natura: & quadoq; in magnis certi boni demones interim officia sua nunq; deserunt: sed imminetia passim a malis pericula pro facultate significat: tum in somniis ostendetes tum per animos diuinitus inspiratos perq; alia multa: At si quis poss; significata discernere omnes improboru machinas depræhederet atq; deuitaret: hi naq; significant omnibus sed no quiuis significata cognoscit neq; quilibet scripta legere valet sed q litteras ante didicerit: Per contrarios vero demones vniuersum efficitur veneficium. Hos nanq; maxime horuq; ducem honorare solent qui mala veneficiis inferunt hi sane demones omniformibus figuris imaginibusq; abundant pdigiorumq; machina strenue fallunt. horum opera infœlices philtra amatoriaq; maleficia machinant. Omis.n. intemperatia spesq; diuitiaru atq; gloriæ p hos inualescit pcipue vero deceptio. Mendaciu.n. ppriu e eiusmoi demonu. Dii.n. videri volut ac potestas ipa eis psidens deus maxim⁹ vult haberi: hi sut sane dutaxat q libamie nidoreq; carniu oblectat: his.n. spiritale corpus eoru pinguescere solet. Viuit nanq; hoc vaporibus fumigationibusq; atq; variæ admodum (vt par e) per varia nidoreq; sanguinis & carniu vires assummit.

Qui sacrificant animalia clam demones ad se malos alliciūt: demonibus vero bonis id est angelis res dūtaxat inanimatas puritate mētis sacrare debemus.

q Ir igitur prudens atq; temperatus cauebit eiusmōi sacrificiis vti quibus eiusmodi demones attrahat seipsum. Studebit autem animum perfecte purgare. Animum neq; purum ob ipsam dissimilitudinem nunq̄ aggrediuntur. Proinde si ciuitatibus forte necessarium sit hos etiam demones sibi conciliare nihil ad nos vsus eiusmodi pertinet. Nam in ciuitate diuitiæ externaq; & corporea commoda tanq̄ bona inter ciues habentur atq; horum cōtraria mala. Neq; ferme quicq̄ pensi habent de animi perfectione atq; puritate. Nos autem commodis quæ demones afferant quantum fieri poterit non egebim⁹ sed tum ex animo: tum ex rebus externis omni studio contendemus: deo quidem ipsi sibiq; propinquis similes fieri quod sane tranquillitate animi veritatisq; rerum compræhensione distincta ac vita ad hæc prorsus intenta completur. Improbis autem hominibus atq; demonibus omniq; prorsus eo quod mortali materialiq; gaudeat dissimiles effici.

Q̄obrem secundū ea quæ tradidit theophrastus ipsi quoq; sacrificabimus quibus & theologi consenserunt cognoscentes videlicet quatenus animam a perturbationibus purgare negligimus eatenus potestati improbæ copulari. Vnde merito compellemur hanc insuper demulcere vt enim theologi tradunt: qui a rebus pendent externis neq; dum perturbationibus dominantur ac ipsa conditione coguntur potestatis eiusmodi impetum a se propellere. Alioquin cessare nunq̄ a laboribus poterunt.

Puritas & abstinentia a malis demonibus nos tuetur quibus contemplatores sacrificare nihil debent.

q Vapropter theologi si quando permittunt demonibus improbis vitandorum gratia malorum quæ illaturi sint animalia mactare vetant simul talia sacrificia degustare: præterea iubent anteq̄ ita sacrifices purgare animum ieiunio ac præcipue animalium abstinentia. Existimāt enim sanctam animi puritatē esse q̄si symbolū caractereq; diuinū: quo custodiaris adeo vt nihil patiaris ab illis quibus ipe ꝓpinquas dum eos sacrificādo cōcilias. Quādo.n. cōtra sis affectus atq; illi quibus sacrificia operarꝫ sisq; purior ideoq; diuinior te & corpe & animo indemnē ꝑseuerare pura. s. sanctimonia velut arce vnitū. Q̄obrem fascinatoribus etiam veneficisq; necessaria visa est eiusmodi cautio per quam sint a discrimine tutiores neq; tamen penitus tuti esse possunt. Lasciuiæ nanq; gratia consueuerunt demones improbos compellare. Quapropter non veneficorum incantatorūq; ꝓpria est puritas atq; sanctimonia sed diuinorum certe virorum contemplantiūq; diuina. Iaq; vero castitas abstinentiaq; suas passim obseruatores contra malos de-

mones diuina familiaritate tuetur. Itaq; si fascinatores hac uti ꝓrsus cõstituissent certe fascinare nunq̃ ꝓrsus auderent: vtpote qui ꝑ hãc reuocati essent ab eorum cõcupiscentia quorum gratia impietate se polluũt Itaq; ꝑturbationum pleni atq; vix vel paululum cibis abstinentes impuris ideoq; ipsi prorsus impuri supplicia luunt transgressionis contra vniuersum iniquæ: partim q̃dẽ sub demonibus quos ipsi ꝓuocant: partim etiam sub diuino iudicio cũcta mortaliũ opera cõsiliaq; prorsus inspiciente.

Sapiens abstinebit tum cibo tum sacrificio animalium: per hec enim mali ad nos demones aduocant̃.

d Iuinus vir animum tum sapientia diuina tum abstinentia ciborum ꝑturbationes hominibus incitantiũ: tum ipsa ad deũ similitudine muniet & quasi dei templũ incontaminatum animum esse putabit. In hoc videlicet vniuerso dei patris templo. Deniq; cum omne sensibile corpus defluxus quosdã materialiũ demonũ nobis afferat certe vna cum impuritate nutrimenti ex carnibus & sanguinibus hausti adest nobis potestas demonica huic amica facileq; pellecta propter similitudinem ꝓprietatemq; valde familiarem. Q̃obrem recte theologi omnes in primis abstinentiẽ studuerunt. Memẽto igitur demones quidem malos animaliũ victimis delectari. Deum aũt eiusmodi victimis nõ egere qui sane adorantiũ mores inspicit: maximũ existimãs sacrificium rectam de diuinitate sententiam. Nam apud deum optima est oblatio pura mens & ꝑturbationũ vacuus animus: hinc Plato bono quidem viro cõuenire ait sacrificia operari diuinisq; interesse: malũ vero frustra inter sacra versari.

Purgatio de silentio ad amicum.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

d Ices mi Bandine video immo iamdiu dicis. Marsilium ad amicos raro parumq; scribere: ꝯtra q̃ frequens & longus postulat amor sæpe multumq; requirens. Ego vero multa sẽp mihi videor ad amicos scribere dum assidue multa conscribo amicis cæterisq; legenda. Plotinus iamdiu quod ꝓmiseram latina disputat lingua quatuor & quinquaginta libris: sed horum insuꝑ cõmentaria poscit a nobis. Octo iam ꝑegimus deoq; cõfisi alacriter ad cætera ꝑgimus. Commenda nos Mathie inuicto Pannoniæ regi: Sed dicito nõ posse commendatum habere Marsiliũ: nisi Iacobum & Zarolum in primis delitias nostras habeat cõmendatum.

Honesta exactio ab amico.

Marsilius Ficinus Ioãni pico Mirãdulano viro doctissimo. S.P.D.

s Alue. Dum alii aliorũ gratia te vrgerẽt ego demittẽdo ad nos maumethe vrgere te nolui: Vereor aũt ne sim diutius extra patriã cõsenescat: impotẽs tandẽ sit ad reditũ. Tu igit̃ vt oportu-

ne redeat ꝑ tua hũilitate curabis. At si aliquot insup dies hũc sis apd̃ te hospitẽ recẽturus mitte saltẽ subito Auicennã q de ꝓmissione diuina statim disputat post maumethẽ. hæc. n. disputatio mihi nõ in primis est necessaria hanc in alcoram calce vel paulo post inuenies.

Purgatio de breuitate scribendi ad amicum.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. P. D.

I Edi iam pridẽ ad te lr̃as Iacobo Azarolo amico vero & elegãti viro quẽ tu pariter atq; me mathiæ inuicto pãnonie Regi sæpe meo noĩe cõmendare memento. Scripserã me in octauũ plotini librũ iam cõmẽtaria ꝑegisse. Nũc in duodecimũ cõmẽtaria meditor atq; hac assidua cura cõtingit vt raras admodũ & ꝑbreues amici litteras a nobis accipiãt. Et ꝑfecto qñ tu tales cæteri forte nullas. Mirãda æqui dẽ inuenio in plotino mysteria: atq; (id qd̃ mirabilius ẽ) frequentissima vester ita saltẽ verbis explicem sicut augurari animo mihi videor. Sȝ va le iam Bandine mi suauissime plotinus interim me accersit.

Commendatio amici.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. P. D.

r Ogaui te alias iterũq; precor vt causam iam vetustã Vincẽtii sa cerdotis necessarii nostri magno regi cõmendes. Tota istinc pẽ det vita miselli. Erit ꝑfecto clementiæ regiæ opem ferre sacerdo ti egeno iusta petenti. Vale.

Quid sit fœlicitas.

Marsilius Ficinus Antonio Seraphico cõphilosopho suo. S. P. D.

t Am grata mihi fuit Seraphice epl'a tua q̃ grata tua mihi liber tas. Significabat. n. te tandẽ a negocio in ociũ libertateq; vindi casse teipm̃: si fœlicitas cui⁹ gratia oĩa oẽs agim⁹ finis ẽ: si finis ẽ quies: si quies ẽ ociũ nihil fœlicitati magis q̃ negociũ aduersat̃. An er go vt sim beat⁹ nihil agã (absit) Si. n. vita actus ẽ naturæ intimus & per ennis: neq; potest beate viuere q nõ viuit: nimirũ nec essem⁹ nihil agen do beati. qd ergo? Nempe deuitabim⁹ actionẽ q̃ vl' sit in motu si mo be atitudo sit quies q̃ vel sit multiplex quãdoquidẽ summ⁹ finis ẽ vn⁹ vel q̃ referat̃ ad aliud. Siquidẽ finis vltim⁹ nõ refert̃ ad finẽ. Actiões igr̃ fu giem⁹ externas q̃ versant̃ i motu q̃ distracte sunt q̃ ꝑmio seruiũt alien o Actu interim mẽtis itimo contẽti erim⁹. Actio hæc nõ aliũde pendet ꝙ habitat ipsa secũ. Nõ expectat ꝑmiũ. Sua. n. sibi voluptas ẽ ꝑmiũ. Deni q; qcũq; sic agit solus oĩm nõ agit vt aliqñ sit beatus ꝙ iam beatus agit.

Laus ingenii.

Marsilius Ficinus. illustri. Ioãni pico Mirãdulo cõphõ suo. S. P. D.

o Res miras o rẽ icredibilẽ apd̃ eos q remiuiscẽtiæ nõ meminerit Legim⁹ q̃ misisti noningẽta ꝑblemata singula (qd̃ ẽ mirabili⁹) singularia. Liceat ḡ mihi vnicũ ꝑter hæc palã ꝓponere defendẽ dũ. Cognitionẽ. s. q̃ sciẽtia dr̃ eẽ reminiscẽtiã. Hoc æqdem nõ his tm̃ no ningẽtis asserã argumẽtis: sed toto ꝓrsus tuo igenio cõprobabo. To

enim tanta tam recte tam facile præstare in ætate tam reuera reminiscentis est potius q̃ discentis. In memoria igitur æterna erit amicus.

Nihil intempestiue tentandum.

Marsili⁹ Ficinus Bernardo Bembo Veneto Eq̃ti clarissimo. S.P.D.

d Esiderabas (vt audio) testimoniũ aliqd apud platonẽ incredibilis beniuolẽtiæ nr̃æ. Amor² nr̃i mi Bembe testis ẽ sextus theologiæ liber. Liber tot⁹ ep̃laꝝ quotidianus Marsilii sermo plato vero iccirco nõ accessit ad testimoniũ ne forsan iportun⁹ accederet. Sciẽs testẽ nõ afferre fidẽ nisi venerit oportun⁹. Sed testimoniũ hac de re plato suũ Plotino mãdauit. Platonico testi vsq; adeo fido: vt in plotino tñ ipe plato sit fidus. hic igit̃ explebit facilius ꝙ plato forsan difficilius p̃stitisset: hic q̃tuor & quinquaginta in om̃i phia libros diuinæ composuit Oẽs iãdiu latinos effecimus. In decẽ atq; octo cõmentaria cõposuim⁹ reliq̃s studiose ꝓsequimur: sperãtes opis tanti finem (fauente deo) fœlicem. Vale fœliciter Marsilii tui semper memoris perpetuo memor.

Commendatio amici nomine phylosophi.

s Alue dilectissime mi Bandine. Scribo iã tercio ad te ꝓ causa necessarii nr̃i Vincẽtii sacerdotis. Hãc p̃cor si mõ id valeas: oportune iuicto Regi Mathiæ cõmendes atq; id insup nomie meo: siquidẽ potes phicum nomẽ apud reges alicuius eẽ momenti: solet.n. ea eẽ phicæ sortis hũilitas: vt apud mimos quidẽ possit aliqd apud maximos vero minimũ. Atq; hac ipi sorte cõtenti sumus mõ phi simus. i. vt penes nosipos saltẽ plurimũ valeamus. Neq; diffiteor tamẽ me apd̃ mathiam interdũ aliquid potuisse neq; diffido iterum valiturum. siquidem non potentia solum verum etiam sapientia claret. Vale.

Oratio Marsili Ficini de charitate habita in collegio Canonicorũ Florentinorum ad populum: ꝓpositũ in tria capite orationẽ diuidens.

a Ttollite portas principes vr̃as & eleuamini portæ æternales: & itroibit rex glorie. Attollite aures eleuate mentes itroibit i vos viuũ & efficax dei verbũ vna cũ verbo dei charitas añ oia salutaris. simul cũ charitate statim rex gloriæ deus. Deus em̃ charitas est qui manet in charitate in deo manet & deus in eo.

Caput primum ꝙ deus charitas est.

Deũ quidẽ summũ eẽ charitatẽ patres Venerãdi & dilectissimi fr̃es nõ tñ sonat ap̃lica tuba verũetiã tota rerũ natura ꝓclamat. Om̃is.n. natura rerũ ideo creata ẽ atq; seruat̃: qm̃ ab initio voluit atq; vult de⁹ ipse creator: Volũtas aũt in deo ꝓculdubio nihil aliud ẽ q̃ charitas atq; de⁹ Volũtas inq̃ penes deũ nõ appetitio ꝑrsus vlla: sed gaudiũ: gaudiũ ꝓpria bonitate ꝑpetuo gaudẽs. Cũ.n. duo quædã potissimũ in volũtate cõsiderare possimus appetitũ atq; letitiã neq; possit in primo bono vllus eẽ stimulus appetẽdi nimirũ volũtas illic & charitas nihil a gaudio discrepat. Nam quẽadmodũ lux & calor q̃ duo quædã sũt in igne vnũ

denicꝫ sunt in Sole:sic appetitus atcꝫ letitia duo quidã in nobis sũt ex tra patriã circa finitũ bonũ. Sed penes bonũ infinitũ volũtas oĩs est ipa voluptas. Iam vero in elemẽtis cœlo subiectis aliud quidẽ est elemẽto rũ motus ad locũ:aliud autẽ eorundem quies in loco:sed in cœlo ꝓrsus idẽ est motus:quiesue cœlestium in reuolutione ꝑpetua quiescentiũ. Si militer super cœlum idem tandẽ ẽ ardor ipse charitas & gaudium.

Secundũ caput. Qui manet in charitate in deo manet

Diuina quidẽ charitas dum ꝓprio gaudet bono cõmune omnibus amat curatcꝫ bonũ. Charitas hũana vicissim q̃tenus cõmuni oĩm bono gaudet eatenus ꝓpriũ inde reportat bonũ. Qũobrẽ qui manet in cha ritate in deo manet:ꝑmanetcꝫ semꝑ in gaudio. Tũ quia deus ipa chari tas ẽ:tum etiã quia dũ charitatis flãmis animus ardẽter affectus deum quidẽ excelsũ in seipso hoĩes aũt amat in deo interim ipso deo:qui cha ritas ẽ afficiẽ mirabiliter deusc̃ꝫ efficiẽ. Nempe queadmodũ materia q̃ libet nõ ideirco fieri solet ignis ꝙ ab igne lumen accipiat sed calorẽ sic & animus qñcꝫ diuinus euadit:nõ tam quia deus intelligẽtiæ nr̃e q̃si sub rutilet q̃ꝫ q̃m nr̃a volũtas amoris diuini flagrãtia ferueat. Inter hæc aũt exclamare nobis hũc in modũ videẽ ap̃lus. Cessabit tandẽ ꝓphetia vo bis in patria vbi ꝑteritũ desinet atcꝫ futurũ. Cessabit quocꝫ scientia vo bis vbi & argumẽtatio desinet:& mod⁹ mutabiẽ intuẽdi. Charitas ve ro sola cessabit nũcꝫ. Siquidẽ amãdi cõditio sub ratione gaudendi sem per eadem permanebit. Tertiũ caput. Et Deus in eo.

Hac igiẽ ratione charitas sola permanet:& qui manet in charitate in deo manet. sed quo nam pacto manet deus in eo. In animo incꝫ finito ipse deus immensus manet quidem animus noster in deo cõprehẽdens Manet aũt deus in aĩo cõprehẽdens. Manet certe deus oĩpotẽs etiã vbi nõ ẽ charitas sed tãcꝫ iudex acrior atcꝫ iudex exactorcꝫ penarũ. Ma net rursum clementissimus deus vbi viget charitas tancꝫ eucharistia sa lutaris & gratiarũ omniũ abunde largitor.

Epilogus & exhortatio.

O charitatem omnipotentem quæ deus ẽ quæ facit quæ seruat quæ perficit omnia. O sapientissimam charitatem quæ diuinitus accendens animum ex animo mirabiliter trãsformat in deum. O charitatem ꝓcul dubio benignissimam quæ gratiam creatoris immẽsam cum finita cre atura communicat eucharistiæ sancte communione. Qua christus ipse propitius mundi seruator dum & in cœlo est nihilominus vscꝫ ad con summationeꝫ sæculi totus est vbicꝫ nobiscum caducam alimenti nostri substantiam in corpus suum in nutrimentum cœleste conuertens: Pa nis quidem dimensionem seruans:interea propriam non admittẽs: pa nis præterea dimensionem diuidens non diuisus. Quo quidem no uo prorsus & grãdiore cibo ne forte perdat nos velut ꝓfanos:sed vt tã q̃ꝫ suos foueat salubriter atꝫ alat: Claudamus dilectissimi frẽs claudam⁹

præcor terrenas sensuum nostrorū portas: p quas insidiosus quotidie demon ingredit: pandamus aūt atq; eleuemus eternas voluntatis & intelligentiæ portas ad magnū regem gloriæ xp̄m ad iesum xp̄m nostrarum pontificem animarū pontificem æternū ad ostium nostrū assidue stantē atq; pulsantē nobiscū si aperuerimus hodie cænaturū. Ad cuius ingressū statim gaudebit cor nr̄m gaudiūq; nr̄m nemo tollet a nobis. Hic em̄ ob incredibilē caritatem suā nos in loco pascue collocabit: hic de torrēte voluptatis sue potabit nos: hic nos in hac cæna pascali recreabit manna cœlesti & pane nutriet angelorū. Nos igit̄ ob charitatem solam videbimus & gustabimus hodie q̄ suauis sit dn̄s sentiemus ꝓtinus q̄ magna sit multitudo dulcedinis eius: quā solis eum diligentibus cōseruauit. Inebriabimur em̄ ab vbertate domus eius satiabimur ad votum cum apparuerit gloria sua.

Fortuna virtuti plurimū aduersat̄.

Marsilius Ficinus Rainaldo Gauardo Veneto. S.P.D.

f Ortunam pleriq; cecam existimāt ꝙ nunq; videat quibus patrocinet̄ aut etiam aduerset̄: sed absq; delectu semp clientis cuiuslibet suscipiat patrocinium. poterit & aliquis forsan fortunā fingere nō cecam quidem: sed inuidam potius ac prorsus ambitiosam. Quippe cum nolit viris ingenio prudentiaq; excellentibus aspirare: quorum p̄clara facinora non sorti sed virtuti potius ascribunt̄. Afflare vero soleat plurimū vbi quicquid emerserit magnū fortunæ solū possit attribui. Cōtra vero ꝓ viribus bonos insequi conariq; vsq; adeo virtutem deprimere: vt nihil ab ipsa præclarum vel geri vl' comparari posse vulgo putet̄. Vnde omnes deniq; fortunam faciamus deam cœloq; locemus. Non habes igit̄ mi Rainalde quod doleas in eorū numero te haberi: quos fortuna soleat insectari.

Responsio ad omnia.

Marsilius Ficinus Bernardo Micheloctio.

n On putaram imp̄cationes vllas vel coniectas in hostē vnq̄ mihi posse placere vsq; adeo sum augurosus: aut musa istæc michelocti tua tam strenua est: tam belle ludit: vt imp̄cationibus multis vndiq; in nos cōgestis interim me mirifice delectauerit. Quid: si eādem vicissim hæc depræcantem audiuero fœliciaq; p̄cantem. Cane igitur obsecro palinodiā. Vale.

Purgatio postq̄ diu nō scripseris.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in xp̄o patri. & dn̄o Marco Veneto Cardinali diui Marci. S.P.D.

p Ythagoras & Plato præciosum diuinorū mysteriorū thesaurū tanti fecere vt nō fragilibus cartis. Sed eternis mentibus: & his quidē eternitate dignis existimauerint cōmendandū. Itaq; nō scribebāt summa diuinitatis archana: sed voce docebāt. Ego quoq; cō

mendatũ esse me tibi tanti facio vt nõ tam p leues lr̃as q̃ p graues amí coꝝ animos atq̃ sermones quotidie me tibi cõmendẽ. Siue igit̃ istinc amici scribẽtes ad me scribãt Marsili salue siue hinc Romã ꝓficiscẽtes dicãt Ficine Vale ꝓtinus addo. si vis me saluere siue valere. Saluta meo noĩe Cardinalẽ vnicũ patronũ meũ: meq̃ illi deditissimum suppliciter cõmẽdato. Sic dum tacere iam diutius tecũ videor taceo nunq̃: si q ve ro mãdata verbis minus explent ego interim impleo mente. Quam & pleriq̃ alii & in primis Calderinus iste quasi quidã mercurius nr̃ inter ꝑtari atq̃ exprimere facillime põt.

De eodem.

Marsilius Ficinus Anthonio Calderino suo. S. P. D.

a Ggressus iamdiu sum cõmẽtaria in Plotinũ a nobis traductũ: Vigesimũ nunc librũ explico: quatuor & triginta sũt reliqui: p has occupatiões mihi pegrinari nõ licet: alioquin iamdiu cardi nalẽ patronũ nostrũ ore salutauissem quẽ assidue mẽte saluto. Nemo eñ est quẽ salute iudicẽ digniorẽ. Tu frequẽter eum adito ꝑcor: ac (si fi eri põt) me frequẽtius cõmendato. Vale.

Largiendũ est etiam ingratis.

Marsilius Ficinus Miniati. S. P. D.

q Vod me Miniates amas iuste facis pariter & amice: iuste quo niã amas amantẽ: amice: quia me honoras amãdo. Quod præ terea Platonicã disciplinã publica passim laude ꝓsequeris diui næ pietatis officio satis facis. Id eñ ad cõem ingeniorũ ꝑsertim philo sophantiũ salutẽ diuina instituit ꝓuidẽtia. Id equidẽ iam diu molior: id sedulus elaboro q̃q̃ aquarianorũ more cõgrego quotidie quæ dis pgam: & effundã gratis pariter & ingratis: ac me siquo mõ possint li benter obscuraturis. Sed certo scio in lucẽ ꝓdeunte Platone: legitimũ Platonis amicũ obscurũ esse nõ posse. ꝙ deniq̃ malo p bonis nup a quodã Vgone reportasse cõquæreris cõis istæc tibi mecũ atq̃ cũ mul tis quærela est. Tu ergo cõi iactura (si licet) propria cõsolabere. Præser tim quia: Cernit deus oĩa vindex.

Purgatio qñ non salutas corã sed lr̃is.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in xp̃o patri dño Marco Ve neto Cardinali diui Marci. S. P. D.

s Olent aliqñ genitores adeo efficaciter imaginẽ suã filio ꝓrsus imprimere: vt q natũ videat viderit & parentẽ. Id equidẽ dari mihi nũc diuinitus opto vt epl̃am mẽte in p̃ntia ꝓcreem adeo mei similẽ: vt ad te venisse videar dum accedit epl̃a: alioquin impius ꝓculdubio sum futurus nisi ad patronũ meũ iamiam nobis ꝓpingorẽ me subito cõferã Si qd vnq̃ ardẽter optaui id ardẽtissime nũc exopto Conseq posse putãs Solus eñ liber ex oĩbus opibus artiũ liberi tãq̃ filii noĩe nũcupat̃ q solus ꝓdit simillimus auctori: certe similior q̃ pi

ctura: hæc em̄ solā refert vmbratilē psone nr̄e figurā: siquidē homies ipsos. i. animos Plotinus mundanā hanc tragrediā ingredi putat corporib⁹ psonatos. Liber aūt totū exprimit hoiem qn̄ totū explicat animū. Verū qd ago. Dum epl'am mihi psimilem exigo paulatim reddo dissimilē. Non em̄ erit humili Marsilio silis si altius caput extulerit. Iam igitur suppliciter me tibi cōmendo. Vale. Ex florentia die. xxvi. Iunii. M. cccc. lxxxvii.

Multa quæ stelle significant demones psuadent nos agimus.

Marsilius Ficinus Nicolao Batoreo ep̄o Vaciensi. S. P. D.

s Cribis Mathiā inuictū Pannoniæ Regē pn̄tiam nostrā desiderare qđ & tu valde desideres aliiq3 nōnulli platonicæ mētis explicande grā. Rogas si minus ipse venire valeā vt aliquē saltem mittā ad vos meorum qui vr̄o hac in re satis desiderio faciat. Ego vero curabo pro viribus vt ad vos Sebastianus nr̄ amitinus accedat: aut si p occupatōes suas ipse non possit iter ad vos meorū alius agat: me vero patrias mutare sedes mirū fuerit: siue mutationē phibeat Saturnus in aquario nobis ascēdens qđ forte iudicabit astrologus seu veter⁹ aliqs eiusmodi genius qđ magus forsitan opinabit̄ siue corpusculū ineptū laboribus impediat iter seu mēs cōtemplatōi sp intenta quiescere iubeat. Ambiguas equidē hac de re cās assignaui. Nā platonici putāt hūanos euētus a stellis quidē interdū significari: incitari vero frequenter a demonibus stellarū quasi pedissequis pagi deniq3 ab hoibus p conditione rerum nobis ppinquiorū. Vale.

Consolatio in obitu filii.

Marsilius Ficinus Vgolino Verino poetæ. S. P. D.

p Riscorū sapientū snia est a plotino in libro de puidētia maxime cōfirmata. hoies. i. animos in hanc vitā ab ipso deo velut in comediā tragrediāue descēdere: vbi fabulosa sint oia q̄ vulgo vel pspera vel aduersa putant̄ fictæ diuitiæ pauptasq3 ficti reges & serui: ficti silr ortus & obitus: huc forte tendit platonicū illud humanū genus in terris est dei ludus. Ludi quidē huius & fabulæ auctor est ipse deus qui & pr̄ est animorū: hos igit̄ velut histriones in ludū hunc ille demittit ex alto psonas aūt his adhibet ipsa mūdi natura ꝯiugio ad hoc ipm maris & fœmiæ mistrāte. Fœlicior certe discedit ex ludo q auctori deo recedit acceptior; acceptior aūt q obsequētius gessit sibi traditos act⁹ fœlicissimus oim cui p̄ cæteris honestiores dati sūt actus & breuiores Solet em̄ fabula longior tragica frequētius inserere comicis. Num igitur ingenuū adolescentē illū Verine deflebis: cōquerēs filiū tuū teneri orē e uita migrasse: filiū ne tuū: quē nō tu pcreasti sed deus quē tu breui lusurū a deo missum psona quadā subornasti tm̄ ac subornatū ad ludū hunc p viribus instruxisti q nō e vita sed ex quodā vitæ ludo rediit in ipsam vite substantiā qui cum doctā honestāq3 & piam ludi huius p

uinciā strenue gesserit alacer remeauit ad patrē anteq̄ comediā in tra-
gediam cōmutaret ꝑ breui ludo præmiū reportaturus æternū.

Studiū diuitiarū atq̄ dignitatū maxime oīm nocet studio lr̄arum.

Marsilius Ficinns Petro Soderino Academico. S.P.D.

a Stronomi veteres duo domicilia Iouis apud supos inuenerūt pisces atq̄ sagittariū: duo quoq̄ Mercurii Virginē atq̄ Geminos. Cum vero virgini quidem pisces oppositi sint: Geminis aūt Sagittarius opponat̄: merito nos admoneri cœlitus arbitramur ingenio & studio lr̄arum q̄ mercurio tribuū ē nihil magis opponi q̄ immensum diuitiarū & impii studiū pte p̄ cæteris Ioui tributū. Præterea cū leo solis domus lōgissime ab aquario distet domo saturni: Rursum q̄ Aries exaltatio Solis remotissimus sit a Libra exaltatione Saturni. Sol aūt reges. Saturnus vero pbōs cōtēplatoresq̄ significet. Quis nā hæc intelligēs sperauerit vnq̄ vel pbōs fieri reges. vel reges eē pbōs? Certe nō aliter q̄ diuinitus id effici pōt & tanq̄ diuinū munus Plato nr̄ vehemēter optabat. hanc equidē scio sniam suā esse mi petre. Noui em̄ excellentiā ingenii tui mentisq̄ p̄stantiā. Hæc igit̄ vna tecū cōfabulari decreui: vt te in hac tua snia rōnibus cœlestibus cōfirmarē. Vale.

Commēdandus ante oēs qui sapientiā toto orbe ꝑquirit.

Marsilius Ficinus Ioanni Pico Mirandulano cōpho suo. S.D.

s Alue. Robertus saluiatus amicus fidelis & strennuus hesterno vespere mihi legit ep̄lam tuam qua certis argumentis aduersariorum istic tuorum maledicta refellis. Conuenimus igitur vt hæc magnanimo Laurentio recenserem quo siquid ille prius ex vrbe Roma aduersariis dictantibas acceplsset falsum couinceret. Recensui ergo libens atq̄ ille libenter audiuit. Vnde coniicimus nullū latere in eius animo erga te odium sed amorem. In primis illud asserendū fuit istos nō tua quidem sua causa in carcerem fuisse coniectos: nam contra istinc huc vsq̄ fuerat diuulgatum. Eos igit̄ ꝓpria culpa fuisse compræhensos & tu satis epistola tua declaras & Petrus Leo mihi fuit testis q acceperat illos temere nimium & supbe in pōtificem oblocutos. Inter hæc autem magnanimus hic leo noster hinc abiit alacer peragraturus orbem raptus veritatis amore. Quā & si nobis videt̄ quantū licet homini iam consecutus: ꝓsequitur tamen impensior. Diuinum præterea ꝓ humano fructū. si deus aspiret: reportaturus. Nostrū est igit̄ religiosis p̄cibus atq̄ votis diuinū amico tanto p̄sidiū inter diuersa incerti itineris discrimina cōpare valeat ille fœlix: tu quoq̄ Vale fœliciter.

Gratiaruactio cōgratulatio Commēdatio.

Serenissimo pannonie Regi Mathie semp inuicto.

Marsilius Ficinus suppliciter se cōmendat.

a Ccepimus eodē nuncio te nup dei dei gr̄a fortiter potitū victoria: & amicū nr̄m gr̄a nr̄i clemēter e carcere liberasse. Gratulor

itaq; tibi quàplurimum Cõgratulor & amico:mihi deniq; gaudeo: quod tamen apud regẽ tantũ me posse cognoscã. Ago æquidẽ deo gratias pro fœlici victoria tua tibi quoq; post deũ pro libertate amici nõ mediocriter:sed plurimũ pro auctoritate apud te mea. Opto quid etiã tibi quidem victorias postbac longe maiores:amico autem meo beneficia subinde minora. vt cui libertatem beneficiorum maximum contulisti: non dedigneris præterea si res postulauerit leuiora conferre.

Cognitio de diuinitate animæ ante omnia necessaria.

q Vidnam prodest homini si vniuersum mundũ lucretur:animæ vero suæ detrimentum patiatur. frustra laboras philosophe dum conaris omnia compræhẽdere nisi appræhẽderis animã:per quã sis reliqua compræhensurus:quidnam tibi Theologe prodest æternitatẽ asserere deo nisi eandem tibi quoq; asseras: vt per æternitatem tuã frui possis æternitate diuina. Ergo phylosophi simul atq; Theologi venite precor omnes. audite prophetam admirantem:quãta fecit deus animæ nostræ. Quidnam exclamas o propheta cum ais venite: quid rursum admiratis: quando dicis quanta: quid tandem portendis vbi subdis deus. exclamo æquidem:admiror:portendo deũ ipsum animæ nostræ dedisse diuina. Si minus:o fratres prophete creditis:quærite petite pulsate quãtum licet presentem nobis deum. Ergo tu bone Iesu qui pendes istbic pro anima nunquid voluisti pro anima corporea pati pro anima mortali mori: Aspicite:o fratres:auscultate precor: nonne videtis. Os ille suum aperire vester atq; respondere. Absit:vt pro re vilissima rem preciosissimam cõmutauerim:imo vero pro anima hominis diuina deus factus ẽ homo: pro anima immortali sum mortuus. Erubescant igitur:conturbentur:confundantur valde velociter inimici nostri quoniam deus noster magna & mirabilia fecit nobis. Inimici nostri nõ qui pecuniã nobis surripiũt. pecunia. n. nõ nostra ẽ sed est fortunæ:inimici nostri:nõ qui corpus occidũt. Corpus. n. nõ tã nostrum ẽ quàm fortunæ: naturæ fati. Inimici nostri qui perimũt animũ:hic. n. solus ẽ noster hic ipse nos ipsi est. Interimũt vero animũ qui corporeũ predicãt atq; mortalẽ. Erubescãt igitur aristippici:cõturbentur epicuri:cõfundantur lucretiani:erubescãt si sũt philosophi: nulla ratiõe niti. Cõturbentur si sunt egregii:plebea cõsuetudine falli:cõfundantur deniq; platonicis argumentis quæ deinde sequentur.

Phylosophia platonica tanq; sacra legenda est in sacris.

Oratio Marsilii in principio Lectionis.

a Spira nobis precor alme deus:narrabo nomẽ tuum fratribus meis in medio ecclesiæ. Laudabo te in conspectu angelorum psallã tibi.

Solebant quondã dilectissimi fratres:qui exoptatas a deo fruges vberius impetrabant:frugum primitias reddere deo: Pythagorici vero quos nostri secuti sunt platonici optatam imprimis & acceptã diuinitus sapientiã deo reddẽtes:sacra philosophiæ mysteria meditabantur in tẽplis atq; docebant. Nos igitur antiquorũ sapientum vestigia pro viribus ob

seruantes religiosam platonis nostri philosophiam in hac media prosequamur ecclesia. In his sedibus angelorum diuinam contemplabimur veritatē. Verum o dilectissimi fratres candidis omnino mentibus has sedes ingrediamur: quas deus omnipotens ꝓ illis qui in tenebras iam di corruerant nuꝑ candidioribus implet angelis sedesqꝫ restituit patrocinia insignis pietate ciuis quem cognoscitis omnes atqꝫ veneramini. Vt aūt certiorem spem habeatis nostras animas posse qn̄qꝫ sublimius in sedes angelicas euolare. Venite audite: videte: quanta fecit deus anime nostræ. Iam vero si angelicū templum hoc intrauimus admirandū spectaturi deum: Deoqꝫ ꝓspecto suauiter fruituri: mandatē aūt mox intrātibus (cognosce teipm̄) merito debemus animam nostrā in primis agnoscere ꝑ quam velut speculum venerandū parentis nostri faciē fœliciter speculari possimus.

Congratulatio.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

P Andolphus pisaurensis vir ꝓclarus innumeris me tuo nōmine salutatiouibus obruit. Tunc vero maxima veram mihi salutem dixit quando dixit esse te saluū: & egregie saluum: atqꝫ ab inuicto pannoniæ Rege magnis legationibus honoratum. Gaudeo mirū immodum ꝓsperitate Baudine tua. hæc em̄ & in amicos patriamqꝫ redundat. Vale fœlicior indies: iterūqꝫ fœlicior.

Iuppiter & venus martem domaut.

Marsilius Ficinus Ioāni Pico Mirandulano Comphilosopho suo. Salutem. P.D.

R Obertus saluiatus noster nunciauit mihi dum publice lectioni ardenter incumberem te sospitem peruenisse Bononiam. Gratulor equidem te factum nobis viciniorem. gandeo te ex iniquorum manibus incolumē euasisse. Octobre superiore dum Mercurius a marte combureretē fremuerunt aduersum te martiæ gentes: & populi meditati sūt inania: quos extēplo derisit qui habitat in excelsis. Nā & nos interim hora iouis & veneris magnanimi laurētii patrocinio freti ne mercurius etiā in terris vreretē obstitimus. Obstet deus ꝓcor in posterū aduersariis nostris atqꝫ maledicis. Vale fœlix & me ama te amātē

Exhortario ad amicos: vt ꝑcepturi deū corporeū omne deponant.

P Rophani sunt habendi vt Plato in libro de sciētia inquit qui nihil esse putant nihil quod pugno cōprehendi pōt. Omni solēs epicure cōplectere manu puluerē: subterfugit ꝓtinus ipse tibi: coge aquam: subterlabitē: coherce aerem subterfluit: cohibe ignem subteruolat. O epicure demens nō potes ignem: nō aerem: nō aquam: nō puluerē cōstringere pugno: potes ne igitē illum complecti pugno: qui pugno vniuersum ipse complectitē. Corpus vis esse deum: esto corpus excellentissimū. Igitē ignis esto. Accede igitē ad hunc ignem lumen ha

bet pariter & ardorem. Comprime (si potes) manu lumen: non lumen iam sed tenebras reportabis: cõpræhende pugnis ardorem: ptinus dissolueris. Deus ignis cõsumens ẽ: nõ pugnis .i. nõ imaginatione: nõ affectu mortaliũ hunc potes apphendere etiã si moratus fueris: nullo tñ imaginatiõis pugno diuine veritatis percipies lumen. Relaberis em̃ ptinus in tenebras falsitatis. Opus est igiẽ dialectica cunctas imaginationis nebulas dissoluente. Rursum etiam si dialecticus fueris nõ potes tñ mortalium oppssus affectibus vitali calore dei salubriter ipse pfrui: dissoluit em̃ quicquid materiæ repit. Quod autẽ occurrit a materia liberum assistit: sibi conciliat. Depone igiẽ terrenos affectus diuino ptinus ardore salubriter pfrueris.

Quod ab amore dei exordiri debemus vt deum intelligamus.

d Eus charitas est qui manet in charitate: i deo manet & deus in eo. Verũ si charitas est amoris appetitus: stimulus: indigentia: deus aũt nullius indignus omne bonũ quo pacto ipse deus est charitas est in charitate feruor: est lumen: est & gaudium. Est itaq3 deus charitas: sed charitatis huius feruor quidẽ accessus est in anima: lumen vero viget in deo: gaudiũ in vtroq3: sicut solis radius idẽ ppe concauũ speculum in se quidem lumẽ est. sed ardor illic in ligno: & ex ardore fit lumẽ ibidem. Qui igiẽ manet in charitatis ardore: statim in ipsa dei luce manet. Statim diuinũ gaudiũ manet in eo. Cœleste pfecto corpus pspicuis subinde corpibus tanq3 valde similibus: lumẽ prius cõmunicat q3 calorem. Terrenis aũt admodũ dissimilibus calorem impartit anteq3 lucem: hæc igiẽ ardore purgata factaq3 simillima cœlo: lumen ptinus inde portat. Animus igitur terreno corpe circumseptus ab amore dei exordiaẽ oportet vt amore purgatus lumen sortiaẽ inde diuinum & in lumine gaudium.

Insinuatio quædam in amicitiam.

Marsilius Ficinus. D. Francisco Scali Neapolitani Regis Secretario. S. D.

u Vm cenarem apud philippum valorem meum: accepi lr̃as a nicolao valore meo quibus significat q3 ardenter me ames: quantis mea laudibus psequaris. addit pterea eũ te virum esse: quẽ vltro vehementer amare debuerim etiam non amantem. Ego igiẽ qui valoris mei testimonium esse validissimum certe scio non solum redamo te iam diu me amantem: sed opto me amore te insup præuenisse: & colo mirum inmodum & gratias ingentes ago: q me beniuolentia tua: tuisq3 laudibus dignũ existimaueris. Ita em̃ & cũctorũ excellentiũ virorũ amore laudibusq3 dignũ arbitror me effectũ. Quid igiẽ tibi pro munere tanto rependã? Et si nõ quãtũ debeo saltẽ quantũ valeo. Valebo aũt fortasse nõ parum: quatenus multum in valoria domo valebo. Hæc em̃ nobilitate: auctoritate: iusticia. plurimũ ab ipso florẽtinæ vrbis

exordio floret. Vale florentia die.xxiiii.Decembris.M.cccc.lxxxvii.

Exhortatio ad iustam causam defendendam.

Marsilius Ficinus.D.Ioãni Victori Senẽsi pclaro iuriscõsulto.S.D.

S Ebastianus Saluinus theologie doctor & doctus amitinus nr̃ eget patrocinio tuo in causa sua:& hac quidẽ admodũ iusta. Iusticia vero quarũ in cœlo patria sua robusta est: tñ extra patriã in terris euadit infirma:vt cõtinuo indigeat substẽtaculo. Solus aũt iustus qualẽ esse te ferunt:& facile credo:põt ac vult:matrẽ suã sustinere iusticiam. Spero igit̃:quod vehemẽter exopto te causam necessarii nostri iustissimã facile suscepturũ:quã cito fœliciterq; expedias. Vale.

Commendatio amici apud Regem.

Marsilius Ficinus Mathie Pannonie Regi semp inuicto.S.D.

O Pto serenissime rex lr̃as ppemodum maiestate tua dignas ad te dare. Sed vrget admodum me scribere cursum:tum sacerdos ipse Vincẽtius:necessarius meus:cõmendationem nunc efflagitans:tum nũcius discessurus ad horã. Accipies ergo lr̃as nõ quales solet ocium & libertas:sed quales necessitas pperantior pcreare: Proinde si forte videor in postulando pcatior:solita erga me clemẽtia tua tantam mihi tribuit libertatẽ. Ergo liberius obsecro:vt quẽ olim sponte mei gr̃a e carcere liberasti:nunc a me rogatus:hoc insup afficias bñficio:vt pditam istic pecuniam suam (si fieri põt) qñq; recipiat. Ego vero quod totiens iam tantũ apud te possim tibi quidẽ gr̃as ago:mihi vero gaudeo. Deũ deniq; obsecro:vt fœliciter tibi semp aspiret.

Cur iuris magnis Discrimina magna immineant.

Marsilius Eicinus Ioãni Pico mirãdulano Comphño suo.S.D.

S Vperioribus diebus Laurentiũ medicẽ in crudo nimiũ obitu filiæ verbis (vt fieri solet) consolabar amicis. Magnanimũ virũ cõsolationibus nullis egentẽ:cõsolationẽq; interea & si supuacuam:necessariis tñ rõnibus & exemplis testamẽti veteris cõfirmabã. Interloquendũ incidimus mox in moysem:cuius vitam gestaq; ab initio (laurentio iubente) narrauimus. Quibus ille auditis: vides Ficine: inquit:quot:q; diuersa:q; magna futuræ moysis magnitudini:non solũ ab infantia p omnẽ vitam:sed in ipso etiã ortu & ante ortũ obstitere pericola. pfecto cõptũ habemus magnis sæpe inceptis hoibusq; futuris qñq; magnis ingẽtia passim imminere discrimia siue magnanimi grãdia:dura:ardua molliãt:seu aduersa fortuna tentata sæpius atq; supata viros fortissimos prudentissimosq; efficiat. Siue cõis liuor plimorũq; ambitio egregiis se sp opponat. Seu diuĩa puidẽtia ita cõmodis & icõmodis vitã hoim nr̃æ salutis gr̃a tẽperauerit. Seu lateat pterea cã qdã inferior deo:supior hoiem res hoim ita cõmiscẽs quã indagare ociosorũ est & forte nonũq; curiosorũ. Verũ vndecũq; veniat:id ita pfecto venit:ac ne pterita nũc (q innũerabilia sũt) exẽpla reuoluã. Videtis subitũ

xit. Eramus.n.multi q certa sint in mirãdulano argumẽta magnitudinis singularis: nõ futuræ solũ indicia: sed ferme psentis experimenta: ptere a q grauibus hic adolescẽs discriminibus agitet. Deniq & ille mirifice te pbauit & cæteri cõprobarunt. Paulopost ad me cõuersus ait. Vos autem ociosi num aliquã ad hæc latentiorẽ causam inueni istis. Ad hæc ego: figura vel harmonis cœlestiũ portendẽs securã vitæ facilitatẽ: tam diuersa est ab illo quæ excellentiã virtutis pmittit & gloriã vt rarissime admodũ cõcurrere possint: aut forte non possint. Accedit ad hæc q sũt in aere demones quasi stellæ secunde in cœlo hoc nobis proximo. Inter quos stellarum instar sunt demones superiores: sunt & inferiores vtriq pastores hominum. Superiores quidem egregiorum: inferiores autem gregariorum. Inferiores sane demones quasi homines quidam humanis mouenẽ affectibus præcipue vero superbia inuidiaq tanguntur: ideoq dolent viros demonibus sublimioribus cõmendatos excellentiores palam existimari q suos. Et iccirco nolunt eos regnare proficere viuere. Suscitant igiẽ contra illos ex gregibus suis vbiq complurimos. Bestias insuper opponũt atq etiam elemẽta. Hæc ibi dicta sunt. Sed nonne & magnum aliquid fore decreuit platonicorum duorũ copulam ab initio supernus ille Saturnus in natali vtriusq figura domin9 Dominus & in figura Platonis horum itaq copulã Saturnii demones præcipue regunt: Sed hanc interea dissoluere passim martiales demones machinantur. Siquidem mars ipse in tuis (quas dixi) figuras venit vt hostis. Tantũ deniq copula hæc potentib9 destinata primordiis potentes quoq quos substinet hactenus aduersarios superabit: quãto saturnus est marte superior Saturnus qui olim me nascente: suum capite tangebat Aquarium: atq anno post trigesimo in lucem te pdeunte repetebat eundem: huc tendit (vt arbitror) q Laurens inter saturnios pstantissimus & me tuetur & picum ad Florentem reuocat vrbem. Et si omne solum forti patria est: hoc tamen præcipue picum suum saturniæ iubent capessere sortes & iussere iamdiu cum primum sub coniunctione magna huc habitaturus accessit. Esto fœlix: Florentinus esto .xxx. Maii. cccclxxxviii. Florentiæ.

Quo vadit amicus & tu vadis.

Platonicus Complatonico. S. D.

n E quãdo Marsiliũ in amicitia primũ istuc venisse dicas ad te postremũ. Ecce venit. Cõtemplare (si placet) vultũ istius qui te mõ salutat & gestus. Sed interea: sed interea qd sub psona lateat attentius inspice. Iuueniles ne hos inquies cõtempler pro Marsilio vultus? At supplex ille pice (si nescis) impetrauit nuper vt renouaretur ve lut aquile iunẽtus sua. Impetrauit sane. Gestus autem quales? Qua nã ratione factus modo iunior effectus est & grauior? O q grauibus amice vix tandem obsecrationibus impetraẽ pro senectute iuuentus vt nõ

mirum sit hominem tam grauiter obsecrātem. inde iuniorem simul grauioremq; euadere. Euaserit quidem: sed cur philippi Valoris ille potissimū induit vultus. Mitto nūc Pice quam formā potissimū elegerit amor. ille deus eiusmodi opis architectus demon certe vulnus transformationis amatorie faber: miro quodā nature affectusq; valore vsus in trausformādo. uimirum valoris formā expressit in ope Agnouisti iam satis qui cū loquaris amice. Vale Valorem ama.

Erunt nouissimi primi.

Marsilius Ficinus Probo pontificis Comissario. S. D.

Quoniam in euangelio de cōuiuio legitur: erunt nouissimi primi. discumbe probatissime probe. nouissimus hodie hac in mensa. in mea mente. primus. Vt autem ego in tua mēte sim primus postulare non audeo: satis mihi factum existimabo cū gradum apud te obtinebo secūdum. Secūdam em̄ inde mihi fortunā auspicabor. Præterea qui secūdus probo fuerit. quandoq; probandus erit. Probauimus sane litterati pleriq; pōtificem. q viro apprime docto nos cōmiserit iudicandos. Litterati em̄ qū in hominem indoctū incidūt cadūt. doctū vero nacti resurgūt. Nacti deniq; doctum pariter atq; probum surgunt: vlterius non casuri. Vale.

Iocosa ex eo q salutaturus non salutauit.

Ioannes Picus mirandulanus Marsilio Ficino philosopho platonico. S. D.

Salue pater platonice familiæ. Iam extra omnē controuersiā. & noxium atq; infaustum esse saturni sydus. & te mi Ficine. & si tuo fortasse bono. meo certe malo Saturniū esse natum. Vt em̄ ille est plurimum regradarius. Sic & tu quoq; simili præditus ingenio: iam bis ad me veniens regradarius factus. bis retro retulisti pedem. & quod est maius. occumbente sole. ne te phœbi iubar dicas esse reueritum. Sed hic amabo quid fuit i causa iterate retrocessiōis. An tuus saturnus an potius saturi nos: Sed quicdquid illud fuit qd te mihi id ē me mihi abstulit. fac queso in posterum: vt non seiungat nos. qui nos olim coniūxit: nec te vnq; credas ad me saturum accessurum. qui te solatium mee vite mee mētis delitias. institutorem morum discipline magistrum & esurio semper & sitio. Vale & veni. vt tuus saturnus. id est tuus saturus κορος me quoq; saturum reddat. Vale iterum. immo iam adueniens salue.

Planete reuertentur solis aspectum.

Marsilius. Ficinus Ioanni Pico Mirandulano. S. D.

Quod mense superiore tarpior admodū q̄ soleā ad te accessi: merim in causa sit saturnus. mēse etiā supiore retrogradus postq; ipse ex capricorno solem i thauro p triangulum cœpit aspicere. Quod autem heri bis ad te & mane & vespere proficiscens bis

retuli pedem, siqua apud superos culpa est. in culpa sit iuppiter. heri nãq; incœpit Iuppiter regradarius esse. vtpote qui in trinũ similiter veniebat solis aspectum. Ille em̃ ex piscibus hũc iam spectabat in cã cro sedentem. Cũ vero superiorꝝ planetarum mos. & natura sit cum primũ in ipm solis cõspectũ prodeũt. inde regredi aut ꝓgredi vtrisq; iam & saturno & ioue testibus. tu mihi phœbus eris. quanta igit̃ fides est in Ioue. quanta firmitas in Saturno. Tam firma fide tu mihi phœbus eris. vale. iii. Iulii. Mcccclxxxviii.

Labor improbus omnia vincit.

Marsil. Fi. Ioanni Pico Mirãdulano cõphilosopho suo. S. D.

[S]Alue solus musarũ salus. Sed ad hoc ipm vt saluus sis nihil in rebus humanis magis expedire videtur. q̃ vt saluiatus nr̃ velit esse te saluũ: Quãtum igitur opto semp fore te saluũ: tãtũ opto saluiatum tibi salutem vt nũc ita semp optare. Equidem præter hunc noui nemĩe q quodcũq; velit ꝓtinus assequat̃. siue. n. ipa virtute voti homines consecuntur optata solus hic toto animo. totoq; spiritu assidue quicquid elegit affectat: siue sedula potius opa diligẽtiaq; perficiũtur incepta: solus hic qcqd seqtur ardẽter ad finẽ vsq; ꝓsequitur: vt quod dicitur solus qui ad finem vsq; perseuerauerit. hic saluus erit. portendere videatur. solus hic saluiatus erit. Forte vero & granũ illud sinapis quo transferũtur montes. hic noster habet. Nam & heri cameleopardalum transtulit p foramen acus p inuia traducens animal. vix ꝓrsus ineptum. Quid ergo nobis opus est centũ illis: quas nũc vna legimus rõibus Nicolai ad astrologos confutãdos. vna hæc satis nobis sit ꝓ centum. Nempe cũ hic noster cõtra saturnũ retrogradũ sibi negantem expeditionis officiũ durissima quæq; celeriter ardenti quodam studio peragat: Satis hinc exploratũ habemus. studio nostro potiusq; instinctu cœlesti nostra negocia peragi. Mira ꝓfecto potestate pollere animus cognoscet̃. si mõ tota sua potestate vtatur ad opus. vale sexto Iulii. Mccccl xxxviii. florentiæ.

De tribus gratiis & concondia.

Marsilius Fici. Roberto Saluiato & Hieronimo Beniuenio. S. D.

[S]Olent multi scribentes Pico inscribere concordie comiti. hactenus quidem recte admodum appellatus est concordiæ comes. vtpote qui & concordiam ipe querebat. & libenter concordes homines sequæbatur. post hac autem non comes quidẽ. Sed dux concordiæ extra cõtrouersiam est appellandus. Iam n. hũc ipsa velut ducem concordia sequitur. Nempe sicut nebule discutiũtur solis accessu. Sic aduentu Pici procul omnes discordie fugiũt. Subitoq; hunc passim sequitur cõcordia ducem, adeo vt solus hic valeat qđ olim temptauere nõnulli. & hic agit assidue. tum iudeos xpianis. tũ peripatheticos conciliare platonicis græcosq; latinis. Et merito quo

tiam tres illę gratiæ. quæ quondam venerem suam comitabantur. statim nascente pico picum relicta venere iouis & phebi mercuriiq₃ imperio comitantur: prima quidem ab initio formauit animum. secunda statim animo confirmauit & corpus: Tercia fortuna deniq₃ iubet parere consilio. & quod colit animum: tres animo gratias inprimis adbibuit: Sapientiam Eloquentiam. probitatem: sic enim phœbus. mercuriusq₃ & Iuppiter decreuerunt. Quamobrem & si quemadmodum furiæ discordiam pariunt. ita gratiæ concordiam procreant. merito picum quem gratiæ comitantur. sequitur & vbiq₃ concordia ducem.

Quomodo tacentes etiam colloquantur amici.

Marsilius Ficinus Pierleano complatonico suo. S.D.

Nescio quo consilio: vel fato potius vel forte casu factum fuerit. vt heri florentia discedens. non dixeris saltem per nuntium (sicut soles) Ficine vale. Hoc certo scio id te & si non alia necessitate. Saltem amiciciæ iure. si modo poteras facere decuisse. Neq₃ frustra id forte fuisset factum. Cupiebam æquidem. quod etiam significaui logius confabulari tecum. Sed dum confabulationem meam coactus ad triduum differo. inopinatus tuus iste discessus fabulam frustratur meam. Ita mihi abit longa hæc inuectum fabula dum magnanimus hinc abit leo. mihi non fabula: erraui modo. Non enim inuectos euanuisse pot. nondum pronunciata fabula. Quid ergo. Si meus tuusq₃ genius volatiles voces iudicauit indignas. Quibus æternus committeretur huius fabulæ sensus. Itaq₃ si voces quodammodo viuas dedignatus est quam nam ratione dignabitur litteras non viuentes. Que igitur non commedaui vocibus. nec litteris commendabo: Hanc ergo confabulationem intimam genius meus qui nec vsq₃. necvnq₃ abest disceditur a tuo: nunc iam exorditur tuo loquens prosecuturus in euum. His ita confabulantibus intus nulli se vlterius inserent liuidi nigriq₃ demones extrinsecus occurrentes. Cadent a latere meo mille & decem milia a dextris tuis. Vale fœliciter. philosophare fœlicius. ad Florentem vrbem adeo tibi amicam aliquando fœlicissime rediturus. ii. Augusti. Mccccl xxxviii. Florentie:

In ignem omnia resolueda secundum Orpheum.

Marsilius Ficinus Callimacho sapienti Poete. S.D.

Orpheum aliosq₃ nonnullos cecinisse ferunt. Cum omnia ex materiis quatuor inter se contrariis composita sint & ignis amplissimus omnium. atq₃ potentissimus. motuq₃ perpetuo paulatim reliqua conterat. cætera tandem in ignem penitus resolueda: Quid ergo. Si diuinus temperator omnium intellectus resolutionem eiusmodi tantam mundo concessit. vt quemadmodum quamdiu sibi constat in formam pulcerrimam est compactus. ita cum demum soluitur. in materiam formosissimam redigatur. Hunc ergo nos tantum interitum vniuersi (si credimus) æqua mente ferimus. feremus magnanime mi callimache æquo simi

liter animo nouum tuæ domus incendium: Lucē præterea querebaſ ex libris in lucem tibi conuerſi ſunt libri. Igne forſitan libri ſapiētes in cœlum rapti contra ꝗ̃ e cœlo Prometheus cū igne rapuit ſapiam. Quid igitur hinc tibi auſpicamur amice? Magis obitu tandem ꝗ̃ vita lucebis. xv. Auguſti. Mccccxxxviii. Flon̄tentiæ.

Videndum quo ſtilo ad quem ſcribas:

Marſilius Ficinus Hermolao Barbaro Veneto. S. D.

a Gitur apud te (vt audio) cauſa Mathie cini: qui iſthic negocia curat ciuis cuiuſdam amiciſſimi mei. Niſi hic me rogauiſſet: eius tibi iura nō cōmēdarem. Nam ſupuacuū eſſe puto viro prudenti iuſtoq; iuſticiā cōmendare. Hæc Hermolae me cauſa cōpulit: vt tibi non nihil poſt longa ſilentia ſcriberem. Scriberem certe ſæpius ſi ſcriberem elegantius. Audio. n. caſtigatiſſimis auribus tuis niſi exquiſitiſſima nō placere. Beatus es amice qui primū ſis gradū eloquentiæ cōſecutus. Neq; tñ ego miſer. Nam decimo ſum contentus. Vale & me ama plurimum te amantem. Ioannes Picus noſter: qui Florentiæ nunc philoſophatur egregie ſe tibi Commendat: xiii. Septembris. Mccccxxxviii. Floren.

De Fame volatu. Et ꝙ ſuaq; Cariſſima ſunt.

Marſilius Ficinus Paulo Florentino Theologo. S. D.

g Ratiſſime mihi Contigerunt litteræ tuæ: Quibus æquidem intellexi: & te bene valere & me volare. ꝙ. n. (vt ſcribis) totā iam Europam in amatoriā mihi ſubegerim ſeruitutē: facere q dem acceſſu non valui: ergo feci volatu: Sed tu laudum: immo & preconiorum ſpiritu ad volatū hunc alas adhibuiſti. Tu ergo mi dedalus eſto (modo ne ego tibi ſim hycarus) ꝗ̃uis valde carus: Et merito imprimis tibi ſum carus: quandoquidem tua tibi debent eſſe chariſſima: Sunt & mihi tua quoq; tam cara: at adoleſcens iſte nobilis tibi ante alios Commēdatus: ſit mihi quoq; gratiſſimus Præſertim quia doctrina iam (vt ais) iudicioq; ſit ſenex. Profecto ſic vices rerum ſæpe natura rependit: quandoquidem ſunt & pleriq; ſenes etiam ingenio pueri. Deniq; quam meus ſum tam ſum mi Paule tuus: tam etiā adoleſcenti ſum ſuus. Vale.

Nihil magis īpedit lr̄as. ꝗ̃ ciuilis ambitio. Probaẜ p Aſtrologiā

Mar. F. Flo. Hermolao Barbaro veneti Senatus oratori Clariſ. S. D

a Ccepi a ml̄tis hoc āno: & nup a petro Alamanno: qui iſthic legatiōe functus: heri me tuo nomine ſalutauit: te in legatione tua: non minus cōſueueris incūbere lr̄is (& quod mirabilius eſt) acrius etiā philoſophari ꝗ̃ ſoleas. Solēt homines mi Barbare: qn̄ publica gerūt: imo etiā cū primū attingūt intermittere ſtudia litterarū: tū quia negocioſ vita litteararū īprimis ociū aufert vacue mētis opus. Tum quia ꝓpius ad Iouem accedimus gubernationis & im-

perii dūm.eo longius discedimus a mercurio principe lrarū. Nā & luna cæteriqꝫ cœlestes nusqꝫ ab ædibus Mercurii sepatiores sunt. q̄ꝫ vbi Iouis sedesingrediūtur. Quippe cū ipe mūdi faber: & virgini pisces & Geminis Sagittariū opposuerit. Præterea nōne solem quidē principes & bonores significare putāt. Saturnū vero pbilosopbos. Horū aūt in cœlis & regnū regno. & domus domiciliis opponūt. Quis igit̄ vel princeps pbilosopbabitur vnqꝫ. vel pbūs domiabitur Sed cū tu q neqꝫ polliceri videt̄ cœlū. Neqꝫ prestare mortales solent. efficias aīm dicemus tuū. quēadmodū plotini aīm magus dixit olim pius bumana cœlestiqꝫ natura potētiorē esse. Tāta igit̄ ptāte gaude Eadem cōgratulant̄ amici. vale. xi. Octobris. Mcccclxxxviii.

Pauci negocia publica coniūgunt cū studio litterarum.

Marsilius Fici. francisco gaddo florētini senatus Oratori. S. D.

s Cribo ad Hermolaū Barbarū. probās eum ꝙ in ciuilibus turbulētisqꝫ negociis solitū captet ociū ad studia litterarum (qđ ue mirabilius ē) etiā pbilosopbat̄ ardentius. Et quāto magis Iuppiter. buic curis publicis. Caput vrget. tanto magis vrgeat ipse mineruam iouis capite natā. Pauci quos æquus amauit iuppiter nō planeta. sed conditor planetaꝶ. Pauci coniūgūt in vnū duo bæc iter se longe diuersa. Soli diis geniti potuere vel simul vtraqꝫ ꝓsequi. qđ efficit bermolaus. vel dum secūtur alterum qđ ē pbilosopbandi studiū momento perficere. qđ cæteri vix tpe longo facere potuerūt. Alterū boc efficit picus noster. cui quidē igneus inest vigor & cœlestis origo. aqua lignū mille vix annis trāsmutat in aquā. Ignis illud quasi momēto; conuertit in ignē saturnū. Tbeologi voracissimū appellarunt. Picus saturno natus. Ceu saturnus ille liberos: sic ipe grandes quotidie libros integros deuorat. Quos qdem nō in cinerē redigat vt nr̄ ignis: sed vt cœlestis in lucē: Tu igit̄ dilectissime frācisce noster bermolaū barbaꝶ imitatus: iterim i legatōe pbilosopbari nō desines Salutabis. qn̄ p negocia tibi licebit illū marsilii pitiqꝫ noīe. significabisqꝫ q̄ꝫtū nri sumus vtriqꝫ. tātū esse suos vtrosqꝫ. qn̄ vero vtrūqꝫ nomino politianū intelligi volo indissolubile vinculū vtriusqꝫ. vale. xi. Octobris. Mccccl xxxviii.

Ibi solum viuitur. vbi viuit̄ intellectu.

Marsilius Ficinus Reueren. in xp̄o prī. & D. d. marco Veneto Cardinali diui marci suppliciter se commendat.

v Ides ne. q̄ꝫ sit callid⁹ calderinus nr̄. Excogitauit bic iādiu facillimū tutissimūqꝫ viaticū. quo salu⁹ sp & florētiā petat & repetat romā salutatoibus em̄ se sp fulcit armatqꝫ tuis. qbus & ipe saluus eat p tela p ignes & saluū reddat amicū. saluū tibi quoqꝫ renūciet. salutatōes vero tuæ sunt. siue abs te eant: siue ad te redeāt. bunc eqdem quē mō callidū appellabā apello prudentē. Cateri nāqꝫ fortis

eiusdem hoies plurimũ dormitant ad fores insipientiũ: sed noster interim istic ad fores vigilat sapientis. vt hauriat salutẽ a dño. Quam & impertit amicis. Immo etiã vt inueniat vitã: sperat em̃ ibi dũtaxat se victurũ vbi potissimũ viuit intellectu. siqdem & legit. & meminit intellectũ da mihi & viuã: Viue igit̃ fœlix añ alios veneram. ptrone nr̃ tuosq̧ clientes habeas cõmendatos

Prohœmiũ in librũ nonũ die. xix. Octobris. Mcccclxxxviii.

Marsilius Fici. Martino vranio Cõstantiẽsi amico vnico S.D.

LIBER Nostrarum epistolarum Nonus quo sentire circũq̧ moueri possit. Caput iamdiu poscit virtutis aĩalis arcem & sensus atq̧ motus originem. Dũ igit̃ de capite huic eligendo delibero. Angelus ip̃e nostri custos seipum adhibet libro. Caput iubẽs videlicet sibi numerum hũc nouenariũ consecrari. Siqdem angeli nouẽ ordines non solũ apud xp̃ianos. sed apud hebreos etiã atq̧ platonicos acceperũt. Sub tanto igitur capite atq̧ duce quærimus. Nũqnid quotiẽs liber aut homo quem custodit angelus. huc atq̧ illuc pererrat. totiens similiter oberret & angelus. Nequaquã. Angelus em̃ quẽ bonũ demonẽ geniũq̧ nominãt. aut semper est vbiq̧. quod plotinus porphyrius Iamblichus opinãtur. Aut tam facile velociterq̧ vbicũq̧ vult adest q̃ radius ip̃e solis. huc momento perueniens hinc illuc & passim eodem momẽto reflexus. immo & multo celerius atq̧ facilius. quoniã radius qdem ẽ actus corporis luminosi. Angelus autem sui iuris existit. aut sicut sua cuiusq̧ stella non descendens influxu passim diffuso gubernat. Quam igit̃ ob causam ab angelo librum auspicati sumus. satis iam dixisse videmur. Sed cur nam martino vranio potissimũ dedicamus. Quoniam meus liber iam genialis affectus ip̃o iure factus est huius. qui cũ mihi idem cõmunis est genius. Accipe igit̃ libẽter. ac lege fœliciter vranie mi cœlestis amice martinianas piter atq̧ marsilianas epistolas. vale fœliciter alter ego. iiii. Iulii. Mccccxc. Florẽtiæ.

Seqtur nonus epistolarum liber martino vranio Prænyngero dedicandus.

Descriptio ville salubris.

Masilius Ficinus Florentinus philippo valori.

DVM SVPERIORIBVS diebus ego & Picus noster Mirandulanus vir virtute mirandus. Fesulanos. immo subfesulanos colles pagraremus. pspiciebamus ob iter subiectum oculis totum florentine vrbis agrũ. habitationem certe fœlicẽ. si modo duo tantũ incõmoda caute deuitentur. Et medii fluminis arni nebule & acres montis appositi vẽti. Fingebamus igit̃ in colle domum ad montis Fesulani radices. vt inde caliginem. hinc Boream vitaremus. Nolentes tamen in cõcauo

sitam vt auram vberius sub æstu susciperet. Desiderabamus insuper eam inter culta pariter & nemora collocatam & vndiq; fontibus abũdantem quæ ad meridiem vergeret atq; oriẽtem. Quod in ædificiis vbi de re familiari disputat. omnino præcepit Arestoteles. Intereundum vero (dum talia fingimus) repente videmus & talia. Hic picus exclamans num inqt mi Ficine. quod modo vehementer ymaginabamur. optabamusq; mox & videre videmur. Quod quotidie somniantibus accidit. An forte qualem mente machinabamur formam. talem ymaginationis potentia fecimus: An potius vir sapiẽs quondam ædificauit talem. Qualem recta & physica ædificandi ratio pcipit. Tum ego hanc Pice inquã sapiens ille Leonardus Aretinus dicitur construxisse. & prope hanc ipam illic. vbi vides Ioannes Boccatius habitasse. hanc deinde conciuis noster pandolphinus familia & nomine petrus philippus eadem certe prudentia qua & illi elegit fœliciter habitandam. O fœlicem virum inquit picus cui contigit e publicis negociis secedenti ædem sacram inhabitare. ædem dixi. Nã & prope sacrum hũc est posita lucum. & hanc circũstant ædes viginti diuorum. Sacer itaq; præceteris locus est in primis aptus oraculis. vñ & pandolphinus videtur rite cognominãdus. Siquidem hoc cognomine (si græcum interpretemur) delphicus totus significat. Hec mi valor inter nos dicta tunc probataq; sunt. eadem ipse necessario tuo prædarissimo Ciui referres. vt sedes adeo salubres sibi diuinitus dedicatas libentius. post hac colat atq; frequentius. vale. iiii. kl'as. Nouembris. Mccccl xxxviii.

Querimonia & cõsolatio in amicoꝝ obitu.

Marsilius Fi. Amerigo Corsino cõphilosopho suo. S.P.D.

[C]onquærebat heri Corsine noster vna cum Ioãne Canacio & Bindaccio recasolano fratribus in platone nostris. de crudeli nimiũ obitu alamãni donati academiæ martis. hunc equidem hanc ob causam martem academiæ nomino. Quoniã magnanimus iuuenis & facũdus vnũquemq; nr̃m cõtra liuidos detractores acerri me defendebat. Hũc igitur martẽ nostrum heri mars in leone discurrens conuincta secũ luna crudeli. nimiũ casu. allisit ad petram e mulo deiectũ statimq; e medio substulit. Martem hic incuso præceteris (si quem nobis fas est ex superis incusare) Quoniam leonem tũc occupabat ipse cum luna olim ascendentem alamãno nascenti. Et mõ percusso. Octauam domum in cœlo tenentem. Sed eadem hora qua cecidit miser heu & occidit. surgens ab ortu saturnus in Capricorno. grauemq; philosophantis sortem miseratus. Amat eñ saturnus ipse philosophos. Animã eius per Capricornũ excepit deorum portam. & angelicis ibi thronis annũerauit. Et si id satis mœrorem nostrũ cõsolari debet: deflebam tamen (vt dixi) crudũ generosi iuuenis obitũ

Ad hæc illi marsili noster inquiũt: heu nõ vnam hanc tantũ modo iacturam Academia fecit. Sed locteriũ doctũ etiam & religiosum virũ obitu nuper amisit: vnde cõsolatione nobis opus sit gemina (si pergimus ista lugere) Inter hæc nuntiatũ nobis est Amerige summũ tibi hodie magistratũ reipu. demãdatum. Quamobrem cõsolationem qua egebamus geminã protinus cõsecuti sumus: tum quia hoc munere honestat̃: amicus: tum etiã: quia tanto viro honestat̃: & munus: hoc igit̃ magistratu: & academia cõgratulat̃: & p̃ria gaudet. Tu quoq; gaude Corsine noster: non tantũ presenti munere: Sed fœlicibus etiam auspiciis. Nunc em̃ sol aspectu trino fœlicissimoq; Iouem iam iam recta progredientem aspicit: in posterum fœliciora promittens. Tunc deniq; præstaturus: quando Deus ipse voluerit syderum temperator. iiii. Kl'ndas. Nouembris. Mcccclxxxviii.

Positio Aspectusq; Planetarum ingenio conferentium.
Marsilius Ficinus Hermolao Barbaro. S. D.

S Olent frequenter amici mutuo scribere: animos amicorũ inter se mõtibus non seiungi. Quibus sane dicendis mentiuntur: sæpius aut certe fallunt̃: Longe em̃ disiuncti sunt animi: quando alter alterius ingenium prorsus ignorat. Tu ergo vir verus vt & in hoc sicut in cæteris sis veridicus si quando idem ad nos tibi: quod cæteris scribere forte cõtigerit: misisti nuper ad hos quandam ingenii tui formulam: ꝑfecto formosam. Si modo Mercurius largitor ingenii aerium domiciliũ suum geminos: habitans amplum præstat ingeniũ. Ac forsan venustius & elegantius q̃ in Virgine: & aspitiens illinc sextili surgentẽ in Ariete Iouem: integritatẽ & humanitatem adhibet pulcritudini. Ac dum inde spectat quoq; Saturnũ trino in Libra regnantem: obtinentẽq; (vt arbitror) occidentis angulum: sicut & Iuppiter orientis grauitatem & antiquæ sapiẽtiæ studiũ & id quidem firmũ atq; ꝑpetuũ decernit ingenio. Venit itaq; ad nos animus Hermolae tuus. Sed hactenus sine corpore suo: nudus nobiscũ habitat: quo ad reliquam accipiamus abs te cœli figuram: qua corpis forma distinctius & plenius exprimat̃: Adeo humanus es mi Barbare vt nõ ꝑpessus fueris amici tui animum animo suo carcere diutius. Num igit̃ anĩo nũc tuo tam in hũanus eris vt patiaris hũc corpus suum diutius affectare. Sed absit vt id permittas. Nam si quod vehementer optamus effeceris & totus eris Hermolae tecũ: & totus pariter nobiscum eris. Accedit ad hæc q̃ genitura tandem perspecta. scribemus ad te nõ nihil ad tuã valitudinem nõ inutile. Sperantes dum vitæ consulimus: tuæ sæculi nostri vite prpspicere. Vale fœliciter atq; vt fœlici⁹ valeas: totus vbiq; tecũ esto. xii. Nouẽbris. Mcccclxxxviii.

De efficacia loquendi & ratione iocandi:
Mar. Ficinus Pierleono pbo singulari: immo & iam poete. S. D

p Oetã vero nunc saltem te esse ne nega. Si quidem modo factus es loquendo factor: hoc sane tua testatẽ epistola his stati in prhoemio verbis. ita sum inquis difficilis in scribendo & q̃ sequuntẽ. Quid nam conaris his verbis: nisi difficultatem scribendi dicere. Hanc interea facis ipse dicendo. Difficultatẽ inquã nõ scribẽdi tantum. sed insuper & legendi. Tam grandibus simul & atris hæ dictiones sunt plenæ litturis. Adeo ergo & veridicus es & efficax vt quæ dicis interim & efficias. Verũ quid nunc cũ philosopho grauissimo iocor. At vero nõ tam philosophus ego cum philosopho iocor. q̃ amicus amico sed quomodocunq; iocer Quid tum. Nonne & Mercurius ipse nunc iocatẽ in cœlo: luditq; in nobis. Solet is apud Saturnum: aut Iouem serio loqui. Apud Venerem vero iocari. hac igitur hora cum Venere cõiunctus & Luna: & nunc ascendẽs seria respuit: gaudetq; ridiculis. Missa tamen ridicula hæc: parumper (si possumus) faciamus q̃ nostra passim Platonicaq; diuulgas: tam gratulor æquidem: q̃ luce delector. Solari nanq; viro nostra canente tanq; illustrante Phœbo obscuri esse non possumus Proculum a nobis expectas. Expecta proculum simul atq; iamblicum diuinum illũ iamblicum: plurimis & grauissimis Porphyrii questõnibus mirifice respondentem: & interea ægyptiorum assiriorumq; diuina mysteria reuelantem: Promissorum igitur tarditatem muneris copia prope diem (si DEVS adiuuerit) compensabimus. Interea vale fœliciter. Sed postq; dixi vale: attigit hanc epistolam legitq; Picus noster Mirandulanus vir certe mirandus Atq; ita per belle legit: tam acriter iudicauit vt hanc non tam meam dicerem esse q̃ suam. Quid ergo. si tactu simul atq; intuitu is eam sic affecit: vt suam e uestigio fecerit. Sed tamen interim non desinit esse mea. Quamobrem vbi dixi vale: dicẽdum erat valitudinẽ tibi p̃speram optat Ficinus Picusq;. iii. Ianuarii Mccccixxxviiii. statim ex orto sole.

Satis ad vnum scribit amicum: qui cunctis simul scribit amicis.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. D.

n Ihil iamdiu ad te scribo charissime mi Bandine. Quoniam interea & tibi & omnibus multa conscribo. Vtinam tam multum bona sint q̃ multa Plotini libros omnes iamdiu me fecisse latinos intellexisti. atq; in eos commentaria scribere mox incœpisse: hac ad dimidium iam perduximus. Et forsitan absoluissem: nisi intercommentandum coactus fuissem traducere insuper in latinum psellum platonicum de demonibus: & synesium de somnis: atq; expte Porphyrium de abstinentia: ac etiam diuinum Iamblicum de ægyptiorum assiriorumq; Theologia. Et deniq; priscianum Lydũ Theophrasti mentem: de mente diligentes interpratantem. Inter hæc philippus Valor. valoris & gratiæ plenus. Regiq; vestro omnium dedi

tissimus plotini textus commentariaque regi transcribit: volumine regio: Quinterniões iam tres: atque triginta grandes sunt absoluti. Vale. sexto Ianuarii. Mcccclxxxix. Florentiæ.

Amicus in amico. Item excusatio de itinere non suscepto.

Marsilius Ficinus Florentinus platonicus serenissimo pānoniæ Regi Mathie semper inuicto suppliciter se commendat.

S I mira potest amicitiæ virtus efficere quod pythagorici pollicentur: vt sit amici animus in amico. Certe nunc meus anim9 est in philippo Valore q nuper in pannoniam in primis maiestatem tuā salutaturus accedit. Vt cum istū audiueris suppliciter salutantem: Marsilium ipm audiuisse te putes. Desiderabam equidem iam diu maiestatem tuam visere: istbic desideratus a multis: Verebar aūt ne vires minus itineri longo suppeterent: Decreui tandem i Valore venire: ita demum sperans Valorem meis viribus ad iter agendum minime de futurū: præsertim quia viaticū mecum attuli: libros salutari mentis alimonia plenos. Qui & pro nutrimento in via & p vehiculo simul mihi forent. Leges ergo fœliciter priscianum Lydū philosophū qui Theophrasti & Aristotelis mente de sensu & imaginatione & intellectu diligenter interpretat̃. Quem æquidem nō traduxi tantum e greco: sed breuibus etiā notis exposui. In hoc vero legendo plane cognosces. quod & Themistius asserit eādem esse Platonis & Aristotelis & Theophrasti de mente sententiā vt vna quidē omnibus hominibus sit cōmunis: & ea dumtaxat mens diuina. hūanas vbique mentes illustrans. Quem peripatetici intellectum vocant agentem. Totidem vero sint propriæ mentes hominibus: quot sunt & animæ: atque hæ similiter immortales: Quos illi intellectus nominare possibiles cōsueuerunt: id est a diuine mente formabiles. per hæc intelliges Alexandrum & Aueroim confutatos: & animæ nostræ diuinitatem prorsus agnosces. præterea non dedignaberis librum Michaelis pselli de demonibus legere breuiter a me traductum. Qui platonicos christianis in demonum opiniōe conciliat. Videbis post hæc operosum plotini opus: ex parte nunc in pannoniam (vt tibi totū ex parte monstretur) allatum. Reliquum est vt fœlicissime maiestati tuæ Valorem meum validissime: meque ipsum in valore commendem. Sexto Februarii. Mcccclxxxviiii.

Prohœmium in Theofrastrum de anima.

Marsilius Ficinus Philippo Volari. S.D.

P Vi præcipit: Cognosce te ipm: Nos admonere videt̃: vt aīam cognoscamus: quæ qm̃ est media rerum: nimirū est & omnia hac itaque cognita facile sumus omnia cognituri. Ego igitur (vt animā imprimis assequere) per quā cōsequuturus omnia forem ad philosophos: non plebeos illos quidem sed egregios iamdiu stu-

diose me contuli. Cum vero hinc quidem platonicos: inde vero peri pathecticos anxius percūctaret: eorumqꝫ responsa differere inuicem viderent: diffidebam ab initio me voti compotem vnqꝫ fore. Verū nō multo post Themistius spem mihi præbuit optimam: affirmans: tantos inter se philosophos nō sententia quidem dissentire sed verbis: Tandemqꝫ de anima Platonis Aristotelis Theophrasti sub diuersis verbis esse sniam. Incidi deniqꝫ diuina quadam sorte in librū Theophrasti de anima a Prisciano quodam lydo brebiter quidem: sed tñ diligenter expositum: ea potissimū ratione: qua Plutarchus & Iamblicus Platonici peripathecticiqꝫ insignes: Aristotelicam de aīa sniam explicauerant. Cum igit̄ in his legendis platonicos peripateticosqꝫ esse concordes animaduerterem. Habui ferme tota qđ mēte petebam. Atqꝫ vt & ceteri qꝫ primum habeant. Librum hunc e græca lingua transtulimus in latinam. Adiūximus præterea expositiões quasdam breues a nobis interlegendum: Atqꝫ transferendum excogitatas. Neqꝫ tamen hac in re duxi in p̄sentia mihi nimis elaborandum: vel latius eurgandum. Ioannes eñ picus noster mirandulanus vir certe mirandus iam hoc agit ad summum: vbi philosophorū omnium de quauis materia mentes diligentissime discutit: Ac Platonē Aristotelemqꝫ de anima mirabiliter monstrat esse concordes. Librū vero tibi potissimum mi valor censui dedicandum. Tu enim vna me cum iamdiu concordia philosophorum ac de re vehementer affectas Medices vero nostri: quibus tanqꝫ patronis dare omnia: immo reddere consueuimus: consentient procul dubio munusculum hoc vnū e multis meo dedicari valori. & Medicæ domus præceteris amicissī imo: & promptissimo semper platonicorū operum adiutori. Quāuis autem græcum exemplar vnicum inuenerimus: & id quidem mēdosum: atqꝫ fragmentatum: attamen lege securus: & ita ceteris præbe legendum. Nam emendare hoc atqꝫ reserare diligētissime studui Et Angelus politianus noster acerrimo vir iudicio plurimaqꝫ doctrina: nr̄am hāc diligētiā approbauit. vale. xxv. Martii. Mccccl xxxviiii.

Prohœmium in Iamblicum.

Marsilius Ficinus Elorentinus Reueren. in Christo patri. D. Ioanni Medici Sāctæ. Romanæ Ecciæ Cardiali suppliciter se cōmendat

C Vm ep̄lam ad te scribere statuissem i Cardinea dignitate: nup tibi collata cōgtulaturā. Cogitareqꝫ cui potissimū eā darē tibi reddendā q cogratulatōnē nostrā efficeret ad modū gratiorē in Academiā me subito cōtuli: sperās in ei⁹ saltē penetralib⁹ salutatorē nobis aliquē tibi acceptissimū nō defuturū. Illic ḡ diuia q̄dā forte prim⁹ occurrit iāblic⁹ iter academicos cognēto diuius & magnus ibi sacerdos. Cui eqdē salue inqꝫ iāblice sacerdos magne. Est hō floretiæ missus a dō: cui nomē ē ioānes: Heroica medicū stirpe nat⁹ hic venit i

testimoniũ. vt de summa patris sui magnanimi laurentii: apud oẽs. auctoritate testimoniũ perhiberet. Huic ergo & tu (præcor) de singulari meo erga eum amore testimoniũ perhibeto. Tu nouo huic antistiti xpiane religionis Cardinem iamiam gesturo congratulatõnem nostrã. alioquin ieiunam diuinis verbis mysteriisq; tuis efficies pleniorem. Annuit ille pcibus: atq; hac ad te sententia Ioães sacerdos magne. Venit magnus ille sacerdos. Tu igitur salutatorem tantũ: lætus excipe. atq; post salutationẽ primã. post lectam epistolam qd diuinus ille loquatur si placet (attẽtius audi) Promisit eñ vt sua tuaq; persona pariter digna diceret. Se tibi breuibus qd aegyptii & assyrii sacerdotes de religione rebusq; diuinis senserint expressurum.

Argumentum in librum.

p Orphirius qui inter platonicos propter excellentiam philosophus appellatur. longam in ægyptum misit epistolã ad anebonem sacerdotem. variarum & grauiũ questionum plenam ad omnes philosophie partes spectantiũ. præsertim ad DEVM atq; angelos. Demonesq; & animas. ad prouidentiam. ad fatum. vaticinia. magicen. miracula. sacrificia. vota. porphyrii questioibus. Respõdit Iamblichus eius auditor. Introducit vero porphyrio respondentem. Abamonẽ ægyptium sacerdotem. pro anebone discipulo suo ad quem porphyrius misit epistolam. Huius ergo questiõis totius atq; responsiouis (profecto diuinæ) tanq; in plotino adhuc nimium occupatus. singula ferme non verba sed sensa traduxi. vt non mirũ putari debeat. sicubi diuulsa videat orõ. psertim inter ipsa disputãdi principia: vbi leuior iactura verbo℞. nã deinceps verbo℞ etiam cõtextus magis ppetuus apparebit. Coactus vero sum interdum meum aliqd verbũ. vl' continuationis. vl' intelligentiæ grã interserere. Velocioris aũt æditionis etiam in causa fuit pierleanus. vir oĩm cupidissimus secreto℞. verũ qd in primis admiror. hicq; sp affectare videtur q iam possidet. Nã diuinitate qdam ingenii. philosophorũ archana & græcorum & barbarorum non dum lecta consequitur.

Prohoemium in Proculum & Porphyrium.

Marsilius Ficinus florentinus Reueren. in xpo patri domino Ioanni medici sancte romanæ eccl'ie Cardinali suppliciter se cõmẽdat.

d EVS omnipotens Ioanni hicio medici: insigni pietate viro. Et quãtum ciuilitas capit. ciui omniũ sententia sancto. quasi cuidam abrae (quãtum fas est conferre) quondã promisisse videtur Proles o Ioannes tua fulgebit in sæculum. sicut stelle cœli. Seminibus tuis benedicent populi. In semine tuo tandem bñdicentur omẽs gentes. Hæc illi DEVS. Semina vero Ioannis quibus bñdicunt populi Cosmus quidem primo deinde petrus Cosmi filius. Tercio magnanimus laurẽtius petro natus. semẽ aũt Ioãnis eiusdẽ

in quo benedicent omnes gentes: est Ioannes Laurentio genitus: cui adhuc adolescentulo: diuina puidentia mirabiliter Cardineam cō tulit dignitatem: futuri pōtificis auspiciū: i quo quidē vice Christi bñ dicant oēs gentes. Huic ergo familie a DEO iamdiu electe tanq̄ optimæ: optimus quisq̄ litteratorū sua oia (vt ita dixerim) cōsecrare & ea quidē q̄ electissima debet Marsilio quidē antiquo Medice domus alumno: non licuit p ætatē quicq̄ Ioanni Bicio dedicare. Licuit aūt Cosmo primū nōnulla. Deinde Petro: Tercio Laurentio destinare. Licet adhuc quarto iam (aspirante DEO) Ioāni sacro Medice domus Flori: flores ex platonicorꝫ philosophorū pratis collectos offerre. Quos fœlicibus equidem auspiciis offerro: vt libri immo liberi mei: quando tandē in te benedicent gentes: ipsi quoq̄ participes bñdictionis euadant. Accepisti quidē Venerande patrone nuper quos ex pratis Iamblici flores legeram. Quos vero modo ex agris porphyrii proculiq̄ carpsi fœliciter accipe: Quibus apium more libatis mel in hortis Academiæ fingas.

Prohemium in sinesium: atq̄ psellum.

Mar. Ficinus Florētinus petro medici Viro Magnanimo. S. D

q Vanq̄ mlˀta quottidie legitis meliora nostris: nulla tñ ferme magis arbitror vobis placere q̄ nostra. Si modo sua cuiq̄ maxime placere solēt. Sua vero cuiusq̄ sūt potissimū q̄ oim antiqssima possidēt antiqssima certe possidēt a vobis Marsiliana Spero igī hæc vobis sp charissima fore: vt etiā si somnia mittā: hæc quoq̄ q̄ si pro veris apud vos primū atq̄ p vos: vera etiā apud alios habeant Cum igiī Sinesii platonici librū de somniis: quē nup interp̄tati sumꝰ e græco: auctoritatem & fidē in primis apud lectorem primū: & per hunc apud alios habere desiderarē: potissimū ad te misi: Quarto iam gradu post magnū Cosmum nostra lecturum. atq̄ hæc statim approbatione tua ob egregiam doctrinā: auctoritatemq̄ tuam omnibus ꝓbaturum. Adiunxi libro de somniis librū Michaelis pselli platonici de demonibus non immerito quoniam a demonibus somnia mitti veteres arbitrantur. Vale. xv. Aprilis. Mcccclxxxviiii.

Cemmendatio stili.

Marsilius Ficinus Andreæ Cambino compatri optimo. S. D.

m Vltis iamdiu de causis dilectissime Cōpater tibi debeo multum. Sed hac ipsa plurimū q̄ animū hodie nr̄m tedio (nescio quo) grauatū: onere molestiore leuasti. Dedisti. n. tris nobis orōnes Francisci puccii necessarii tui legendas. Quarꝫ lectio me adeo delectauit: vt vix orōnibus totidē ac tātis: voluptatē hāc exprimere valeā. Solent. n. ea potissimū oblectare: quæ satis desiderio faciunt. Ego vero in orōnibus præceteris: hæc ipsa desidero: argutos quidē sensus: interim nō obscuros. Copiam quoq̄ minime supuacuā: bre-

uitatem etiam: non mancam illã quidem: sed integram: & interea moderatam. proprietatem deniq͡ʒ elegantiãq͡ʒ verbo℞ Ac (si fieri possit) mirã pictoris industriam: quæ rem ipsam oculis afferat: Cum igit̃ hæc omĩa in orõnibus necessarii tui re vera perspexerim: nimirũ me mirifice delectarunt: Quapropter & tibi cõpater atq͡ʒ illi ingentes gratias ago. Vale. v. Iunii. Mcccclxxxviiii.

Respõsio petenti platonicam instructionem & libro℞ numerũ.
Mar. Ficinus Florentinus Martino Vranio ꝑnyngero. S. D.

d Vas ad fœlicitatẽ vias diuinus Iamblicus Aegyptiorũ mente describit: alterã phicã: alterã sacerdotiã: illã quidẽ apertiorem ad felicitatẽ inueniendã: hac vero breuiorem ad cõsequẽdam: illã in primis elegerũt peripathetici: similesq͡ʒ philosophi. Hac maxime populus religiosus incedit. Plato noster vtranq͡ʒ viã mirabiliter cõiunxit in vnũ: & vbiq͡ʒ religiosus est pariter: atq͡ʒ phũs: Disputator subtilis pius sacerdos: facundus orator. Quamobrẽ si diui platonis vestigia (sicut cœpisti) diutius ꝓsequaris. fœlicitatẽ: & inuenies (indice deo) & (deo duce) cõsequeris eandẽ Præsertim quia plato noster vna cũ rõnibus pythagoricis: atq͡ʒ Socraticis: legem sectat̃ mosaycam. auguraturq͡ʒ christianam. Ducent vero te: quandoquidem id interrogas ad platonicam intelligentiã argumenta in libros eius nr̃a & libri quos etiã habes nostri. de immortalitate animorũ potissimũ inscripti platonica tñ vniuersa complexi. Item Alcinous ad te hodie missus præterea multoq͡ʒ magis diuinus Iamblicus: nuper traduct⁹ a nobis alias ad te mittendus. Maxime vero in penetralia totius sapientiæ introducent plotini libri quatuor & quinquaginta: quos & traduximus & iam magna ex ꝑte cõmentariis interpræstati sumus. Hos vero nouo forsitan: accipere poteris. Queris autẽ

Traducta quos ꝑter hos vel transtulerim libros: vel cõposuerim. Transtuli equidẽ mercurium de mente diuina: & opificio mũdano. Sinesium de somniis: psellũ de demonibus. Nonnulla porphyrii de anima & intellectu. Et proculi quædam in Alcibiadem. Prisciani platonici commentaria in libros Theofrasti de anima. Cõ

Compositæ posui de voluptate & de curanda litteratorum valitudine: quos nunc accipies. Octo epistolarũ nostrarũ volumina. Commentarium in philebum: nondum absolutum: de amore de religione christiana. Tentaui & alia quædam potiusq͡ʒ composui: librum cõtra pestem lingua tusca. Interrogas q rursus apud latinos inueniantur. Platonici libri Dionysii Areopagitæ: omĩa sunt platonica. Augustini multa. Boecii consolatio. Apulei de demonibus. Calcidii commentarium in Timeum. Macrobii expositio in somnium Scipionis Auicebron de fonte vitæ. Alpharabius de causis & herrici gandauensis. Auicennæ Scotiq͡ʒ multa platonem se-

dolent. Leguntur etiam vtcunque traducta elementa Theologiæ Procu li: atque ipse eius Theologia: & liber de prouidentia simul: atque fato. Similiter & nos vtcunque traduximus Hermiam in Phœdrum: & Iamblicum de pythagorica secta. Extat insuper defensio Platonis a Besserione Cardinali Miceno facta. Quædam speculationes Nicholai Caisii Cardinalis. hactenus quæsitis ferme satis mihi videor respondisse. Amori autem in Marsiliũ Martine tuo: quem singularem esse certo scio: non epistolis vel innumeris respondere vnque me posse confido. At ne omnino sim ingratus: singulari prorsus amori tuo: singulari similiter (mihi crede) amore respõdeo: ardentemque in me tuũ animum simili mentis ardore cõplector. Hec primũ a nobis amoris tui prænnyngere præmia geres. Sed vtinam Vranio idest cœlesti donũ aliquod: vel prope cœleste: dare: vel saltem auspicari cœleste possem. Opto equidem mi Vraniæ atque etiã spero te anteque cœlestem patriã repetas fœlicitatis fore participem & in cœlo beatum. Florentiæ Die xii. Iunii. Mccccl xxxix.

Marsilius Ficinus Pierleono Conphilosopho suo. S. D.

q Vantum ipse proculum desiderabas visere. Tantum ego ad te mittere cupiebam. Quibus enim voluntas est eadem: nimirũ inest: & æqua similisque volũtas. Cur ergo non prius. Nondũ venerat hora eius: venit hora nunc: quamuis tardior hinc abeundi. Vtinam ne serus ad vos perueniat: bonus certe veniet: quandocunque venerit philosophare fœliciter amice omnium optatissime: Ac si quid a nobis optas: postula. Sed eo sidere vt celerius postbac accipias Mirandulanus noster egregie philosophatur: & te amat egregie. Vale. ii. Augusti. Mccccl xxxix.

Commendatio leuis.

Marsilius Ficinus Ioanni Nesio. S. D.

s Alue: Rogauit me Bernardus præsbiter: vt eum tibi commẽdarem in vacatione cuiusdam ecclesiũcule propemodum futura. Eum igitur tibi commendo: commendationis autem rationes: nihil opus est afferre: Notior enim hic tibi est quam mihi: Tue igitur humanitatis erit amico: siquidem bene meretur: opitulari: Bene Vale. viii. Augusti. Mccccl xxxix.

Studium de vita longa:

Marsilius Ficinus Ioanni Pico Mirandule cõphilosopho. S. D

q Vo die hinc abisti libellum de vita cœlitus comparanda peregi: pridie vero oportune incideram in quendam: arnaldi librum de retardanda senectute diu a nobis optatum: sed scribarum vitio: Lectu difficilem: difficillimum intellectu: Interea Lectionem vrget instantius libelli dominus. Lectio igitur difficilis simul & properantior de Senectute retardanda: t: tardat aduẽtum

ad mē tuū. Sed hoc (vt arbitror) æquo animo patiemur. Modo diligentia hec senectutē tibi qñq retardet. Mihi vero non tam de retardanda senectute cogitandū est. sed potius retinenda. Interea dum se parati videmur & sepata tractare: facimus idē pmetheū emulamur. Fingimus hominē: Tu aīam. Ego corpus. Tu diuinitus illam ducis. Ego cœlitus hoc accipio. q̄ belle post mūdum septiformi specło abs te mirabiliter demonstratum. comuni statim opera hominē speculatorem mūdi componimus. Vale. ix. Augusti. Mcccclxxxix.

De stilo poetico in aphorismis Hyppocratis.

Marsilius Ficinus Antonio Fauētino nobili phisico. S. D.

Litteras ad nos forsan. die vel hora saturni. vel hoc ipo ascendente. aut saltem luna fixū domiciliū subeunte dedisti. Nam ferraria florentiam vix quatuor mensibus puenerunt. verūtn̄ saturnus iste Iouem peperit. epistolam humanitatis & elegantiæ plenam. Si sermo diuoꝝ & stilus oraculoꝝ carmen est. atq hypocrates quondam Deus est habitus. & aphorismi eius oracula. recte admodū eos in carmina traduxisti. At uero ne forsan qd bñfeceris alicubi male locatū. videatur factū male. Mecenatē suū poemati q̄ris. Nulla iam mi antoni inter mecenates electio. vix em̄ vnus ē quē nominas: Hic ergo carminibus tuis patronus esto. Pergratum mihi erit tuos legere versus. Gratissimū iam ē abs te amari. Quid em̄ amabilius. q̄ amari ab eo. q iudicio amet & ipe veneratione sit dignus. Nostra in plotinū cōmentaria Theophrastus. Iamblichus pculus. & alii qdam interpellarūt. Affectantes & ipi p nos e grecia qnq in ytaliam proficisci. Sed redii nup ad plotinū. comentaria in eū psecuturus assidue. Vale fœlix optatissimus ad nos aliquando rediturus. xv. Augusti. Mcccclxxxix.

Astronomicū auspiciū p libro de vita longa.

Marsilius Fi. Ioanni Pico mirandulæ cōphilosopho suo. S. D.

Quemadmodū plato nr̄ puocatus qdē a lysia inuitatus autē a Timeo Zenone parmenide. q ipi scripserāt cōscripsit. & ipse: Sic ab arnaldo philosopho. ego nūc adductus sum ad libellū de differēdo senio cōponendū. Quoniā vero rem supra terrenas vires. moliri me nouerā. a cœlestibus opusculū tantū auspicatus sum. a Mercurio quidē rectūliter sub virgine sua fœliciter psequente. a Luna rursum. Taurū subeūte. atq ibidē coeūte cū Ioue. & illinc phœbū suspiciēte p trigonū & venere siliter. atq Nercuriū. vt cōpositio nr̄a vitalibus nata planetis. regnante mercurio. philosophantibus cōferret ad vitam: Tibi præsertim dilectissime Pice philosophantiū oīm vita dignissimo. Cui sane vt maxime diligētia nostra prodesset. phœbem cum Tauro ludentē. qualem ipe nascens fœliciter nactus es. æqdem obseruaui hodie. postremo peregri ad Saturni trigonū veniēte

Diana: ita Picum sublimis Saturni filium præceteris curatura. Præser tim quoniã saturnus interea victor insidet Capricorno: caputq; Draco nis ingens dextra tenet. & gloriabundus. trinis oculorũ radiis appolli nem intuetur: hoc statim aspectu suis ꝓmissa cœlestium stabili prorsus fœdere firmaturus: si modo (quod sperandum ẽ) Iuppiter ille summus Capite quo Mineruam genuit: minerue cultoribus annuat. xxiii. Augusti. Mcccclxxxix.

Responsio desideranti Natalem suum & reliqua.

Marsilius Ficinus Martino vranio prænyngero Cõstantiensi. S. D.

m Itto ad te Iamblichum. quem primum petebas: & proculũ insuper: atq; Sinesium: tanto enim nostra iam iure postulas: vt plura semper tibi sint mittenda q̃ petas. Octo epistolarũ nostraꝝ libros etiã desideratos abs te: librariis cõcedemus ꝓpediẽ exscribẽdos. Primũ missuri: primo: Deinceps vero secũdum statui æquidem hac aurora nonum ferme iam absolutũ tuo potissimuʒ nomini dedicare. Hoc enim a nobis & plura: charitas exigit: virtusq; tua. Natalem p̃terea nostrum poscis: Et si Plotinus noster amicis frequenter id flagitantib⁹ cõcessit nunq̃: ego tamen ingenti quodam amore erga me tuo ita sum affectus: vt nihil tibi aliquando sim negaturus: nisi quod forsan fatultati nostræ fuerit denegatum: Nonus ergo supra Decimuʒ Octobris dies mihi natalis fuit: Anno videlicet a salute nostra Millesimo quadringẽsimo trigesimotertio: hora vero Diei: q̃uis a Patre Ficino Medico: descripta non fuerit: eius tamen matrisq; verbis coniecimus fuisse vnã supra vigesimam. Ascendisse tunc Aquarium ferme mediũ: vna cũ Piscibus arbitror. Saturnum in Aquario tunc Orientis angulum tenuisse. Martem in eodem: Carcerem duodecime tenuisse: in Scorpione Solẽ: atq; Mercurium in domo nona Lunam in Capricorno. In Leone iouẽ in septima. Ibidem in virgine Venerẽ. in Ariete: Fortunã. Natalem habes: qualiscũq; fuerit. Natum habes quantuscunq; contigit. Et si fortuna nunq̃ ampla & perpetua quædã corporis imbecillitas: nostris semꝑ libris: vel scribendis obstitit: vel ædendis: nunq̃ tamen ab officio nobis forsan decreto destitimus. Iamvero in hoc octauo ætatis nostræ Septẽnario: noue etiã æditionis: imo & conscriptionis tu mihi causam p̄buisti. Nam cũ hoc anno librũ a nobis de curãda litteratoꝝ valitudine peteres: Compositum septimo ætatis septẽnario nostro: Quo libros platonis edidimus: genius ꝓfecto tuus: nostrũ geniũ excitauit: vt librum de vita ingeniosis producenda componerem: Vt non solũ bene: q̃diu viuant valerent: Sed etiam vt diu bene valentes viuerent: Itaq; hũc de vita studiosis proroganda librum iam absoluimus (fauente Deo) atq; huic addidimus deinceps opusculũ de vita cœlitus comparanda compositum: vt remediis medicinisq;: non vtcunq; compositis: Sed astrorũ obseruatione cõfectis: ꝓsperam ingeniosis valitudinẽ vitãq; longeuam

ꝓmitteremus. Si modo Deus ipse (sicut conscribenti nuper aspirauit) ita legentibus in posterum & vtentibus aspirauerit. Bene vale: diuvale Vale fœliciter. xxix Augusti. Mccccclxxxix.

Artificiosa Commendatio docti viri.

Marsilius Ficinus Florentinus Serenissimo Pannoniæ Regi Mathie semper inuicto Suppliciter se commendat.

b Actenus non putaram eundem hominem posse duobus simul in locis: præsertim inter se longe seiunctis existere. Nūc autem id posse fieri non solum puto æquidem: Sed scio etiam: Audio video: scio quidem Nicolaum nostrum Theologū singularem: nuper ex Italia se in Pannoniam contulisse: Audio tamen eundem Florentiæ (vt solebat) in gymnasiis publicis: in foro: in templis loquentē. Legentemq; frequēter: & assidue disputantē. Videmus eundem quottidie in ipsis Coronis phylosophantiū coronatum: Viuit igit̄ apud vos iā Nicolaus vester. Spirat apud nos interea Nicolaus & noster. Clamat adhuc in scolis. Atq; in ipsis parietibus inde resonat eccho: hac igitur ratione opinionem quidem iste fefellit nostram: Satis autē desiderio fecit. Ita enim tanti viri præsentiam desiderabamus: Vt nunq; foret velut absens a nobis desiderandus. Fallet & vos forsan aliter: nisi monuero. Histriones quidem in scenis personas suas: sub alienis abscondere solent. Nicolaus autem sub sua vicissim occulit alienam. Cū igitur disputationes eius auscultabitis: scitote Nicolaū quidem vos aspicere: neq; tamē audire. Beatum nanq; illum Tomam aquinatem disserentem: potiꝰ audietis in ipso iam nicolai pectore viuentem: in eiusdē ore clamantē: aut enī in hoc ille nascente renatus est. Quod platonicus aliquis opinabit̄: aut saltem sublimis e cœlo Thomas loquenti ꝓpitius afflat. Vos itaq; in Nicolao velut in viua quadam statua Tomam illum colite aquinatē Die. vi. Septembris. Mccccclxxxix. In agro Caregio.

Iocosa gratiarumactio.

Marsilius Ficinus Roberto Saluiato. S.D.

a Thlantem astronomiæ principem poetæ canunt: nō solum perpetua quadam Astrorū obseruatiōe: sed mira etiā ꝓceritate corporis: cœlestia cōsecutum. Tu quoq; ratione quadam forte simili sidere nuper assecutus mihi videris. Quo enī momento Iuppiter ex alto oscula libauit nate: quo quidem in coitu poscēti negare nihil solet. Litteras ad me ipe dedisti Qūobrē nec ego negare tibi mi Roberte quicq̄ volo q̄uis neq; possim reddere qđ dedisti: iā vero si tanto plus cuiq; debeo: quāto plus acceperim: nihil certe cuiq; maius q̄ tibi debeo: per quā magnificētissime: mi Roberte. Rides ne per quam magnificentissimū istud verbū. Nō importunæ forsan grandissimū hoc: nūc nobis venit in buccham: immensum est enī qđ dedisti: qđue debeo. Si quidem toto semel me donasti mundo: quando mundum illum ad nos misisti di

uinitus ab Ioanne descriptum. Legebam æquidẽ mox tempestiue tu
as litteras simul atq; donum oculis cõtemplabar in nostro illo: qđ iam
diu nobis obtigit qđ & colimus. Diui Christophori sacello. Orbẽ igi
tur præterea illum oculis lustrabam: quem Athlantis instar humeris il
le substinet: si forte nobis occurreret in orbe toto qcq̃ moueri tuo. par:
vel simile persoluẽdum. Interea Diuus ille mihi. Quidnam inquit Fi
cine demens: sub cœlo quæritas: æquale cœlo: Nõne totũ accepisti nu
per ab amico mundum? Et interea plusq̃ ꝓphetam ille tuus te fecit ami
cus. Propheta quondam Cœlum vidit nouum: terramq; nouã. Tu mõ
amici tui opera hæc non aspexisti solum: Sed manibus etiam tenuisti.
Creauit deus ab initio Cœlum & terram in abysso tenebrarum: quem
ante genuerat in abysso lucis Recreauit quondã in sapientia Mosis. Re
creauit & nuper in spiritu Pici: in verbo mirandulæ hunc vna cum litte
ris robertus tibi dono dedit. Tantum ipse donum æquare nũq̃ potes.
Vix ego tã grandis æquabo: tam longus: Longeq; vale Marsili: longe
valeat: & amicus. Hæc diuus ille mihi visus est mi Roberte loqui. Hac
igitur & tu longissima valitudine bene fœliciterq; Vale: si mõ salutaue
ris frequẽter meo nomine Picum cõplatonicum nostrum. Sed heus tu
Dic amabo. Nunquid Democritum bis saltem diebus appellare debu
erim potius q̃ Platonicum? Mundi faber sabbato quieuit ab omnibꝰ
operibus suis. Picus autem absoluta iam mundi fabrica: magnum (ne
scio quid) molitur. Num igitur nouos construit vna cum Democrito
mundos. Sed redit inter scribendum oportune nimiũ. mihi nunc in mẽ
tem quid noster ille potissimum moliatur. Non soliuagum nunc ꝑ ina
nia sectatur democritum innumerabiles athomos numerantem: sed il
lum certe: quem quotidie audimus ita clamantem. Pater meus vsq; mõ
operatur: & ego operor: Operatᷣ dei filius: id est procreat quottidie no
uos animos quasi mundos: per hos ergo mundos: vna iam absoluto:
picus noster animæ cõtemplator Christum sequitur nõ democritum.

Prohemium in librum de vita longa.

Marsilius Ficinus philippo valori ciui optio atq; nobilissimo. S. D.

QVamq̃ plato nr̃ genio suo viuit: & victurus ẽ (vt arbitror) duꝫ
mũdus ipe viuet: meus me tamẽ genius huic semp impellit: vt
post diuinũ cultũ ante oia platonis vitæ ꝓspiciam. Ad hoc ipm
iamdiu nobis aspirat præceteris: Medica domus ad idẽ conspiras & tu
mi Valor: medicum amicissimus: & platonice gloriæ: atq; discipline ad
modũ studiosus: quã ergo vitã platoni ſp exopto eandẽ opto medicibꝰ
similemq; valori. Quobrem hortor & obsecro te mi valor. vt quãta sem
per opera gloriæ platonice faues: tanta aliquando diligentia præcepta
hæc nostra de vita producenda legas: atq; serues. Quibus diu viuens
resurgenti nup disciplinæ platonis diutius vna cum magnanimo laurẽ
tio medice: patrocinari possis Vale.

Ironia in librum suũ cõtra grammaticũ detractorem.

Marsilius Ficinus Tideo ꝓcuratori Regio.S.D.

d Edi nudiustercius Anthonio librario noĩe tuo petenti Platonicum Iamblichum exscribendũ. Si tibi forte legenti ordo quidam in libro ꝑpetuus nõ occurrerit. Scito me hunc librum nõ ad verbum expraessisse: sed ad sensum. Non tam: Quoniam in plotini Commentariis totus fueram occupatus: q̃ quia vnicũ est apud nos exemplar. mendarum plenum (& quod est deterius) fragmẽtorum. Tũ vero si stilus ibi noster nõ satis tuo iudicio fecerit istum Tidee quando nõ placet mittito. Saltem accipito sensum. Aliqñ em̃ sub aere latet argẽtum. Quemadmodũ saepe contra Tegitur aes argento: sed ne grãmaticus forte quidam seuerus philosophorum censor arrogantiae me accuset: ꝙ hic argentum quodammodo: mihi videar vendicare. Aurum isti concedo q̃ libẽtissime: si quo pacto possim rigidiorem in me iudicem munere tanto placare. Atq; vt largius etiam ipsi gratificer: fontem istũ aequidẽ appellabo: me cisternã. Vale foelix. Me tibi cõmendo. Tu quoq; regi magno me cõmenda.

Iocosa aduersus silentiũ diuturnũ.

Marsilius Ecininus Pierleono comphilosopho suo.S.D:

c Aeteri quidẽ diuturni silentii crimen: apologia quadam & hac saepe longa purgare solent. Tu vero nouus orator: si modo orator est: qui tacet accusationem silentii: silentio diluis. Nouus certe medicus cõtra videlicet q̃ ceteri cõsueuerint similibus similia curans: iam diu te omnes amici damnamus: ꝙ nec sponte: nec etiam lacessitus: tuorum alicui quicq̃ scribas. At ꝓculus nuꝑ abs te florẽtiam ad nos ꝓfectus mandatis quidẽ tuis sed sine tuis lr̃is: silentiũ criminationibus in te nostris: imposuit. iubens nos aequo animo ferre desideriũ lr̃arum tuarum tam diuturnũ. Nempe cum ipse vir tantus tibiq; tam amicus epistolium discedens a te impetrare nequiuerit: nec mirum nobis inquit videri: debere: nec temere factũ abs te: vt epl̃am quam non obtinuit ille: nec nos iam dudum impetrauerimus: Ita simꝑ mira quaedam nõ tantum loquaeris. Sed facis amice: silentium defendis silentio: similibus similia curas: ꝑsuades quoq; tacendo: sed noli rursum praecor librum: siue liberum illum tuũ: qua iam pridem ad Laurentium medicem est ꝓfectus: eodem quo tu silentiũ nobiscũ agere. Laurentio quidẽ vix: mihi vix autẽ omnino nihil loquiẽ: forsitan a patre ꝓhibitus. Cõcede tandem obsecro: vt tuus ille saltem cum Narsilio tuo paterna venia indulgẽtiaq; loquaẽ. xii. Octobris. M. cccc. lxxxix. Florentiae.

In librum de vita.

Marsilius Ficinus Paulo florentino insigni theologo in seruorum Marie Grege egregio.S.D.

m Itto ad te libros de vita nr̃os mi Paule vita dignissime: nõ tam

vt legas hæc adminicula vitæ. quam vt serues. Nam cum omnibus amicis meis vitam magnopere cupiam: tibi hanc affecto summopere. Orphico. n. clamore tuo: sacra passim declamatio spirat. & viuunt parietes ipsi templorum. xv. Decembris. M. cccclxxxix. Florentiæ.

In librum de vita. post libros de somnis & demonibus. Marsilius Ficinus Petro medici. S. D.

Ego iam pridem meusque valor misimus ad te synesii platonici somnia: & pselli complatonici Demones: sed in ipsis portarum tuarum liminibus (nescio quo fato) & somnia statim euanuerunt. & omnes subito disparuere demones: vt hæc nostra saltem (quam nunc mittimus) apud te vita compareat. Leuis forsitan: somniorum: demonumque iactura: vitæ vero non leuis: Ito nunc igitur vita Carior: melioribus vtere fatis. Adito iam alacris: petrum medicem decus nostrum: penes eum victura foelicius. xv. Decembris. Mccccxxxix.

Prohemium Marsilii Ficini Florentini in librum decimum Vndecimumque epistolarum ad Nicolaum Valorem litteris & moribus ornatissimum.

Marsilius Ficinus Nicolao valori Amico Gemino. S. P. D.

Cum duodecim Epistolarum libros iam absoluissem: eosque recognoscerem: deprehendi decimum vndecimumque librum certa adhuc inscriptione carere: itaque cogitanti mihi cuinam potissimum hoc opus geminum dedicarem: tu mihi in primis occurristi mi valor amicus & ipse geminus Gratis eum hactenus Philippus optimus frater tuus: atque tu meorum operum gemini seruatores: ceu castor atque Pollux: Nunc autem defuncto nuper philippo: ipse mihi supfuisti geminus: qui perfecto duos te mihi offers. quod quidem pro humanitate in me tua quottidie facis: Refers quoque philippum incomparabiliter a nobis amatum. Et quantum nos angit grauissima philippi nostri iactura tantum nos itidem sufficiens per te compensatio consolatur. Consolatur & spes firmissima sperantem marsilium libros vbique suos non minus. Nicolao deinceps: quam olim philippo commendatos fore: lege foeliciter: ac diu foeliciterque viue & obseruator platonice sapientiæ diligens: & studiorum meorum diuturne seruator.

Liber Decimus. Pro libro De Vita ad Amicum misso.

Marsilius Ficinus Iacobo Martinio Iurisconsulto. S. D.

FRVSTRA Librum de vita perfuturum amicis composuissem nisi prodesset in primis Iacobo meo mihi omnium amicissimo Tu igitur ne frustra conscripserim: accipe libenter vitam quam mitto nostram Lege diligenter. Teneto memoriter. Serua sedulo. Viue diu ad votum: atque foeliciter. xvi. Decembris. Mccccxxxviiii.

Pro eodem.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici Iuniori Ciui præstanti. S. D

l Ibrum de vita nostrũ amicis quidem omĩbus & litteratis & bonis ꝓdesse cupimus. Illis vero potissimũ: quorũ vita multis ꝓfutura est: & qui rationem viuendi optimã elegerunt. Hi maxime omniũ digni sunt vita. Lege igit̃ diligẽter dilectissime mi laurenti: ac diu fœliciterq; viue. xvi. decembris. Mcccclxxxix. Florentiæ.

Iocosa.

Marsilius Ficinus Bernardo michelloctio: & si forte Riuali suo: tamen perq; Dilectissimo perq; plurimam. S.D.

d Edicaui præterita æstate Petro Medici nostro librũ Sinesii Platonici de somniis & libellum pselli cõplatonici de Demonibus Petrus igit̃ accepto libro: statim ꝓhœmium legit: lecto posuit: liber ipse nescio a quo paulopost sublatus est: Posthæc diu quæsitus hactenus non cõparuit: vt ꝑfecto videant̃ cũ primũ penetralia Domus sine sacræ cuiusdã ædis attigerũt & disparuisse demones & somnia prorsus euanuisse. Perscrutare ꝑcor accuratissime mi Bernarde: num isthuc somnia hæc hi demones aduolauerit. Si ita cõpereris: expiate vos moneo & ad nos expellite. Deniq; suspicor ne Cardinalis vel Gregori9 librũ hũc legendũ acceperint. Si forte habẽt: lectũ ad nos mittãt. Saltem nõ habere significa: vt alibi diligẽtius ꝑquiramus: Cõmenda me venerabili viro Pandolpho lunæ: Solẽ vero cur nã ꝑtermiserim. Commenda igit̃ in primis Cardinali nr̃o soli: Deinde pandolpho lunæ: & qdez plene: sed vt hinc exorsi cathalogũ cœlestiũ ꝓseqmur. Cõmendabis & Ioanni baptistæ: ꝓpter leges quasi Ioui: Gregorio quin etiã Mercurio nr̃o: sed dic amabo: Vbi nam Venerẽ collocabimus? Mathe9 igit̃ ven9 esto At quoniã inermis ẽ sine cupidine venus: ages ip̃e cupidinẽ. Alioquin hodie Bernarde mi vix amabere. Saturnũ vero: ac mr̃rẽ letitia & hũanitas a festiuo cõtubernio vestro ꝓcul expellit: Vale valete. xxi. Decembris. Mcccclxxxix.

Prohemium in libros primo quidem missos ad Laurentii Filios & Valorem: Deinde ad Laurentium medicem.

Marsilius Ficinus magnanimo laurentio medici: patrie seruatori. S.D.

s Inesius atq; psellus & Iamblichus: ac porphyrius ꝓculusq; platonici: iamprid̃e amplissimas tuas ædes ingressi: ingenuos Filios tuos salutauerũt: hactenus quid̃e recte admodũ fecisse vid̃etur. Quod aut̃e insalutatũ te reliq̃rint: nec egisse prudẽter: nec euasisse fœlices: Imprudẽtiã ergo suã tandem recognoscẽtes: vt quãdoq; fœliciores sint limina nũc tua reuisunt cogníturi patrẽ: ac rursum vna cum patre filios agnituri: sic ꝓtinus victuri fœlicius. Quippe cũ nuper compertũ habeant: nec libros quid̃e de vita nr̃os: absq; tuis auspiciis viuere voluisse. Comitant̃ præterea hos quiq; philosophos Priscianus Lydus: simul & Theophrastus. Hi.n. cũ valorẽ meũ saluere iamdiu dixerint &

ardēter optauerint: hodie te alacres adeūt: ita demū magnope votū cōsecuturi. Vt imprimis ipsi penes te salui saluū faciāt & valore: p te præcipue post deum saluere desiderantem. Salue ante alios optime Patrone noster: ac tantos phylosophos apud te colloquentes fœliciter audi.

Cœtus ciuium quorundā elegantium: & optantium tranquillitatem nomine Mammola.

Marsilius Ficinus Bernardo Oricellario Dilectissimo in libertate Vitæ & Secura quadam negligentia Fratri. S.D.

c Vm rerum omniū vicissitudo quædam futura sit: meū certe ē (nescio quo fato) vicissitudinem in plerisq3 reddere. Cæteri sane seruitute solent: & quidem longa breuem sibi tandē asciscere dominatum. Et summa quadam diligentia præfecturam: Ego vicissim libertate potius: & negligentia nescio quam heri præfecturam nact⁹ fuerim vel censuram. Et in hac quoq3 dignitate vicissitudo patet: Nempe censores alii corrigunt imprudentiam. At ego deinceps: sum (nescio q̄modo) prudentiam correpturus. Iam vero & hic vicissitudo resurgit. Nam prudentia mammole imprudentia est apud vulgus: Atq3 contra prudentia vulgi manifesta quædam est apud mammolam imprudētia. Sūma deniq3 rerū vicissitudo in q̄ cōtubernii hui⁹ versat̄ officiū. Si qđ h3 officiū: hæc ē pfecto: vt quū cæteri securitatē oīmi cura studiose pquirunt: Nos per summam quandam incuriam: non quæramus quidem: sed iam habeamus: Nam quærere certe curiosi ē: habere vero securi nec tam quod optaueris possidere: q3 quicquid forte possideas: id optare. Et id ipsum velle quod habes. iiii. Ianuarii. Mccccl xxxix.

De charitate nō nihil cum cōmendatione rerum suarum.

Marsilius Ficinus Alexandro Philicharo. S.D.

s I charitas omnis incipit a seipsa (queadmodum vulgo fert) heri æquidem apud vos charitatis officium non sum secutus: qn̄ magistratui vestro commendaui quidem alios: me ipsum vero interim prætermisi. At si verior Pauli apostoli sententia est dicētis: charitas non quærit quæ sua sunt: Sed quæ alterius: ingentem habui charitatem: & iccirco charitate sum dignus. Tantum igitur amicorum in rebus meis indigeo diligentia: quantum ego in re quidem mea sum negligens: in aliena diligens: Tu vero nobis es amicus tibi igitur me cōmendo vt Caregium in me Caregiolum habeas commendatum. xxii. Ianuarii. Mcccclxxxxi.

Laus nobilis & optimi ciuis.

Marsilius Ficinus Iacobo Antiquario. S.D.

s I liberarii quondā nostros Platonis libros tāta diligentia impssissent quāta philipp⁹ valor magnificētia exprimi pcurauerat optime nobiscum actum existimaremus. Libros autem de vita

nostros exprimi sorte nuper foeliciore curauit Vir nobilissimus pariter atq; optimus. Et antiquitatis innouande: quemadmodum & tu dilectissime mi antiquari studiosissimus. In quo sane Platonicum illud re ipsa comptum habemus ex stirpe videlicet generosa ptolem ingenuā pficisci: ac si educatio diligens accesserit optimam. Quem ergo noster hic librum devita hodie mihi dono dedit: do equidem fratri eius ad te ferendum Nicolao eleganti grauiq; iuueni Oratoris Florentini nepoti: vt sicui litteratorum nostra haec diligentia profutura sit advitam: tibi maxime psit: vita certe dignissimo. Sed quoniam de Oratore nostro facta mentio est: Frācīscus valor qui isthuc legatus accedit: & partus est philippi: atq; nicolai: & mihi aetate quidem frater: sed reuerentia pater. Vir profecto prudentia: integritate: auctoritate summa: quem quotiens aspicimus & audimus (quod & quotidie facimus) quasi magnū illum Cosmū medicem: quem vultu verbisq; refert: spectare & audire videmur. Quorsum haec antiquari q̄ optime. Vt dum p legatum tibi mitto librum: interea quis ille sit: & quantus tibi significauerim. Significo quin etiam Ioannem picum mirandulā: & angelū politianum nostros nō mediocriter te amare.

Commendatio cause Iuriscōsulto.

Marsilius Ficinus Leonardo iuriscōsulto. S.D.

Causam nostram pluribus verbis amicissimo cōmendare superfluum arbitramur. Superuacuum quoq; iusto patrono: iustam sui clientis causam cōmendare. Quid ergo? Significatione potiusq; cōmendatione apud te nuncvtemur. Hebrei Iouem Sedechi: id est iusticiam: nominant. Q m̄ & in genitura regnans iustum significat hominem strenue p iusticia pugnaturum: & in causis agitandis si coelitus potenter aspexerit: iustam ptendit fore sententiam. Cum igitur nō solum apprime doctus sis atq; facundus: sed etiam iouialis: & cras pro nostra causa pugnaturus: Sole foeliciter iouem aspiciente: speramus (si modo ingenii tui neruos intenderis) te iniquas aduersariorū nostrorū cauillationes expugnaturum. Vale.

De amore & amicitia & cōmendatio amici.

Marsilius Ficinus Hierouimo donato veneti Senatus Oratori clarissimo. S.D.

Antbonius pelo ctus apollineus academiae nostrae lepos: vir alioquin fallere nesciens: fallit me quotidie, falli volentem: Semper quidem heri putaram tentū me debere pelocto: vt amplius in posterum debere me posse negarem. Sempervero deinceps ampliore quodam in me officio arctius me sibi deuincit. Vnde statim me conuinciat sentētia supiore deceptum. Hodie tandem amplissimo oīm bn̄ficio me affecit: qn̄ me teq; simul ex amantibus affecit amicos. Nempe vterq; nr̄m dilectissime mi Hieronime iā diu alterū ardēter amat. Ha-

ctenus tn̄ neuter erat (vt videtur) amicus: se videlicet nesciens redamari. Sed poeta noster Antbonius nunc poetæ. i. affectoris & transformatoris officio functus: amicitiam inter nos cōfecit: & in amicos transformauit amantes: dum vtrumqꝫ certum reddidit non redamari solum ab amato: se & prius diutiusqꝫ amari. Virum ꝓfecto pbilosopbantiū amicicia: nō minoris apud mortales videtur esse momenti: q̄ꝫ inter cœlicolas: cætus fœlicium planetarū. Significauit præterea mibi Peloctus quantū & ipse visere me desideres. Ego certe te mi Hieronime iamdiu videre ꝑcupio. Et si egregium animum multūqꝫ tuum nō solum in elegantissimis tuis lr̄is: verum etiam in ore in vultu Ioannis pici mirādulæ & Angeli rursum politiani tuorum quasi præconum: & audire frequenter mibi videor & videre. Tu me vero quantuscunqꝫ sum in ipso Valore meo istbucusqꝫ ꝓ:edente: videbis in francisco Valore inquam Florentini Senatus Oratore. Hunc equidem amo p̄ cæteris & admiror. Hic em̄ magnum illum Cosmum. quem adolescens senem adeo venerabat animo: facie sermone refert. Hunc igitur cum primum aspexeris: Marsilium protinus introspicis libenter in suo Cosmo viuentem. Sed nō quātus sum (vt modo dicebam) in meo valore me cernes: Immo vero velut ꝑ vitrum intuens maiorem in eo me videbis effectum. Quantulus deniqꝫ vel in meipso sum: vel quantus in isto: tantus sum optime mi Hieronime tuus: plura insup amor iugens scribere me ꝓrsus impellat. Nisi Nicolaus valor Lagati nepos iuuenis quidem elegans & admodū in iuuentute senex istbuc accederet: multa præterea tecum meo noīe loquuturus. Vale.

De amicitia & immortalitate animæ.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo Veneto. S. D.

c Vm singularis inter nos amor mi Bernbarde nō a mortali causa: Sed immortali potius & cœlesti fuerit ꝓcreatus: merito p̄ter epistolarum monumenta: memoriam eius nō cuiuslibet libro: libris potissimum de immortalitate cōmendare cōstitui: rem videlicet immortalem immortalitati cōmendans. Testis est igitur amoris tanti iamdiu liber tbeologiæ de immortalitate sextus. Testis & nuper diuinus Plotini de immortalitate liber: In cuius argumento scripsimus bodie quæ sequunt̄. Desideras magnanime Laurenti breuem tandē longe disputationis summam: disputationis inquam de immortalitate: & in tbeologia & in præsentia in longum iam producte. Desiderabat & idem nr̄ ille Bernardus cū veneti senatus bic orator nos bac de re latissime disputantes audiret Bernbardus inquā Bembus vir apprime doctus: doctorūqꝫ patronus. Atqꝫ meus in sidere genioqꝫ frater. Tibi igitur atqꝫ illi pariter bæc erit summa: quatuor distincta capitibus Primo quidem: ꝙ anima rebus caducis dn̄ari pōt incitamentisqꝫ corporeis repugnare. Secundo ꝙ multa a corporibus separata frequenter excogi-

tat:siue res ipsas attingat p se separatas:siue separet ipsa. Tercio:qꝫ natu raliter æterna desiderat:ac sepæ æternorum fiducia negligit temporalia Quarto:qꝫ æternum colit deum:vite sempiternæ gratia. Tota deniqꝫ re ligio naturalis homini:firmissimum immortalitatis est fundamentũ.

Demones sola res Medici:Item cõmendatio libri de vita.

Marsilius Ficinus Pierleono Medico.S.D.

s Alue dilectissime mi Pierleone:Salue iterum magne leo. Sed ne forte putes cognomento leonis te nunc inferiorem homine iudicatum:cœlistem dico leonem nõ terrenum. Nisi forte terre num nominem:qui in terram e cœlo descenderit:legimus enim in car minibus Zoroastris:Duodecim Zodiaci signis:duodecim præesse re ctores. Vbi eum qui leoni præsidet nominat laonduchum. Additqꝫ ri te vocatum in terris appariturum immensa figura orbem totum occu paturum:huic ergo Chaldei subiectos demonas nominauere leones. Qui etiam oculis nostris:quãdoqꝫ se offerãt: figuris:ꝓ arbitrio: variis humanisqꝫ:nõnunqꝫ artes appollinis ꝓfessuri. Herbis pariter verbisqꝫ medentes. Si nunc te vnum ex his leonem cognominauero:nec indi gnabit veritas:nec tu igitur dedignabere. Sed de his satis. Patronus noster magnanimus medices vna cum vita sua ad te fert & meam. Vbi igitur suam tibi credit:meam quoqꝫ cõmendat: hic tu precor vtrunqꝫ medicamentum agit herbis quidem curato suam. Verbis vero meam curato pariter & ornato. Quid velim intelliges planius: Si quãdo her nardum nostrum egregia quidẽ indole iuuenẽ:præstãti vero virtute vi rum audiueris nostra legentem.

Filii solis dicuntur quibus nascẽtibus sol aspirat Sol in leone in no na cœli plaga.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici Iuniori.S.D

o Rationem Iuliani Platonici ad solem habitam: in qua certis ar gumentis solem ipse suum agnoscit patrem:Laurẽti merito po stulasti. Nam & ipse:nisi forte genesim ignoras tuam: genus a Phœbo ducis. Ille enim te nascentẽ e regio statim solio gaudioqꝫ suo libenter aspexit. Illum tu parentem splendore virtutis: & carminibus imitaris.

Commendatio litterati litterato.

Marsilius Ficinus venerabili Ioachino pr̃i ꝑdicatorum generali.S.D.

c Vm lr̃arum iuuenẽ viro litteratissimo virtutis indole præditũ virtute ꝑstanti amicũ meũ:amicissimo meo cõmendaturus sim: in pñtia breuis ero. Facile eñ me ꝑsuasurum. Dominicus florẽ tinus Ioanne natus:ꝑdicatoriã diui dñici sub te pr̃e ꝓfessionẽ agens tuũ postulat patrociniũ:atqꝫ ego sui gr̃a posco. Vale.

In librum de vita de accepto dono.

Marsilius Ficinus Martino Vranio Constantiensi.S.D.

l Iber de vita noster est expræssus. Accepi his diebus ab impressoribus vnum ad te missurus. Et hunc quidem nnn tibi venale (vt cæteros) sed gratis accipies: immo abs te iam emptum: & præcio quidem magno: qñ enim tuam amore nobis aīam tradidisti. Vitam tibi nostram extra cotrouersiam vendicasti. Accepi nuper tuo nomine thecam Cultellariam manubriis gemmeis & aureis exornatā munus nō philosophicum tantum sed & regium. Regio nimirum animo tuo dignum. Mihi pterea q̄ gratissimum: psertim quoniā hoc dono eundem mihi tibiq̄ pesse genium plane pspexi. Nam cum comptum haberem Calciodonium quidem subesse aquario presertim medio. Iaspidem vero Saturno aquarii dño. mihi autem eo gradu Saturnus ascenderit: vtrunq̄ lapidem ardenter optabam. Votum ergo meū venio meo notum tibi subito notum declarat: eodē nos genio gubernari. Quid vero quod autumno supiore affectare talia cœpi. Tu interim (vt coniicio) eodem tpe demittēdo ad nos dono deliberare. Si qs igitur sibimet ipse gratias nunq̄ sit acturus. Certe nunc Marsilius martino gratias ingentes agit. Potest sane idem sibi gratias agere. si modo sit geminus. Vterq̄ nostrum geminus est: dulcissime mi martine Eadē rōne geminorum in cœlo sidus est vnum futurum (vt spero) Commune animis nostris hospitium. Vale fœliciter. Libri eplarum tibi exscribunt indies. Plotino extremam manū ppediem imponemus. Et hūc habebis subito: cum primū impræssus fuerit. Me certe semp habes. x. Aprilis. M. cccc. lxxxx. In agro Caregio.

Approbatio libri ex cōprobatōe doctorū.

Marsilius Ficinus Matheo Aretino phisico necessario suo. S. D.

l Ibrum de vita phisicū vere & æstate supiore cōposui inter flores in agro Caregio: Vtinā florentē. Tunc demum pbaturus cum a phisicis cōprobatū fuisse rescirem. Accepi vero diebus supioribus lr̄as tuas tanto plenas spū: vt subito earū afflatu vita mea quæ iam pridem edita quasi (vt ita dixerim) expirauerat mihi ptinus respirauerit: tuaq̄ apud me approbatiōe fuerit approbata. Vide igitur mi Mathee quantū mihi placeas in quo & ipse mihi placeo. Perge precor: atq̄ vt nos iam amas semp ama: phisicisq̄ cōmenda. Petis pterea si quid nup ediderim. Septē platonicorū libros magno Laurentio medici nup dedi suo arbitrio exscribēdos. Cum rescripserint habere poteris. Neq̄ multo post plotini libros & cōmentaria in eos nr̄a. Vale fœliciter. xxviiii. Aprilis. M. cccc. lxxxx. In agro Caregio.

Commendatio Academie peripatetico.

Marsilius Fici. Antonio fauētino pipatetico piter & Platonico. S. D.

p Erge pcor antoni miles strenue antiquā acedemiā resurgentē (vt iā pridē facis) totis viribus adiuua. Peripatetic9 miles: imo dux platonicos fœliciter adiuuabis. De9 ipse p religiosa phia p

peitate pugnabit. Si ergo deus pro nobis quis cōtra nos? Tentaui pro amico aditū: quē monueras. Patebit (vt arbitror) quāq̄ honestus ī publico gymnasio locus. sedulo equidē id efficiā: Causam nō deserā: Rem totam alias latius patefaciā. Vale. xxx. Aprilis. Mccccxxxxix. ī agro Caregio.

De adorando deo in cōfessionibus Augusti ni.

Marsilius Ficinus Magnanimo Laurentio medici. S. D.

tVtus vbiq̄ solus: cui Deus adest. Prope est dn̄s (inquit dauid) omnibus inuocantibus eum: inuocantibus eum in veritate. In veritate primus. Deū solus inuocat. Vir sapiens simul atq̄ sanctus. Talem fuisse diuum Augustinū nō dubitamus Quobrem vna cū Augustino mi Laurēti præceptore pariter & patrono Deū suppliciter adoremus. Ita proculdubio præcantibus ipse deus aderit. Nam clemēter adest etiam præcaturis: efficitq̄ vtcumq̄ in veritate præcemur. Qua vero ratione in veritate adorantes deum impetraturi simus: docet ipse propheta. Quippostq̄ inquit. Prope est dominus omnibus inuocantibus eum in veritate. Subiungit voluntatem timentium se faciet & depræcationem eorum exaudiet. Præterea: Custodit dominus omnes diligentes se. Deniq̄ laudationem domini loquetur os meum. Quibus in verbis admonet vt semper timeamus amemus Laudemus deum: si modo petentes cupimus exaudiri. Iam vero quid potissimum sit in oratione petendum eisdem verbis similiter aperit. Cum enī tria hæc timor: amor laus: efficiant vt impetremus: merito tria eadem (dum adoramus) nobis postulanda videntur. Concedat videlicet nobis deus vt eum timeamus recte: amemus ardenter: Rite laudemus. Summatim vero adorare docet & impetrare Dauid: vbi ait delectare ī dn̄o: & dabit tibi petitiones cordis tui. Sed iam orantem aurelium audiamus. Sic enim cui regium nuper templum cōdidisti: eidem ipsum diuinum templum ædificabere. xii. Maii. Mccccxxxx. In agro Caregio.

Oratio quottidiana.

Marsilius Ficinus Hermolao Barbaro Amphioni Herculi apollini suo. S. D.

sAlue humanissime & elegantissime Barbare Salue semper præcipua post deum mea Salus. Commendasti nuper dum hic abires orationibus apud deum nostris vitam tuam. Cōmenda vicissim verbis apud ipsum dei Vicarium tuis vitam meam. Ego sane mi Hermolae quod semel promisi tibi ter præsto quottidie. Ter enim psalmum illum exaltabo te deus meus rex quottidie iamdiu Cano deo. Et postq̄ admonuisti hūc cōcino semper tui memor. Doctores hebreorum oēs extra cōtrouersiam cōuenerunt: quicūq̄ mane meridie vespere deum hoc psalmo laudauerit eternæ fœlicitatis herede fore. Tu vero qd erga vitā nostrā vicissim pro hūanitate tua sis acturus intelliges: qn̄ libros de vita nostros legeris: Apologiā pręsertim libris additam: vbi cum Am

pbionem Herculem Appollinem couocatos audies. Vbiq; Hermolaum intelliges aduocatum.xv.Maii.M.cccc.lxxxx.Florentiæ.

Pro libro de vita.

Marsilius Ficinus Antonio Calderino amico suo officiosissimo.S.D

l Ibros de vita: dabis Hermolao Barbaro nomine Valoris atq; Marsilii. Cum his eplam: cæteris vero hæc tuo noie monumēta dabis. Quicunq; nō pturbata mente: sed iudicio sano nostra legerit plane pspiciet q̃ sincero consilio q̃ pia mente quanta religionis veneratione cōscripserim. Præterea cognoscent litterati omnes quantum debeant fauere libris nostris lr̃atorum vite diligentissime consulētibus. Vale etiam reuerendissimo diui Marci cardinali nostro patrono frequentissime nos cōmenda. Atq; patrocinii nobis ab eo præstiti: gratia gr̃as ingentes age.xxvii.Maii.M.cccc.lxxxx.Florentiæ.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in xp̄o patri dn̄o Francisco Soderino ep̄o Volaterano se cōmendat.

a Ccepi supioribus diebus humanissimas abs te lr̃as. Quibus quantum in causis nō solum meis: sed etiam amicorum meorū sis officiosus plane cognoui: immo agnoui potius antea mihi cognitum. Quod igitur amicis nostris tam libenter patrocineris gratias tibi magnas ago. Sed multo maiores ꝙ patronum tuum reuerendissimum Cardinalem Aleriensem præstiteris & mihi patronum. Accepi em̄ p lr̃as Anthonii Calderini nostri antiquum hunc tnum dn̄m: ac nup meum aduersus calumniatorem quēdam strenue nobis patrocinatum. Id equidem nō meis vllis in eum meritis. Sed cum tuis apud eum cōmendationibus: tum etiā pietati & clementiæ suæ acceptum refero. Tui vero post hac erit officii vel amoris saltem optime Soderine qua patronum tantū rōne mihi conciliasti eadem ppetuo conseruare. Et quas ego gratias vix agere possum accumulatius agere habere referre. Deniq; mihi significare siqua in re gratificari insigni huic pietate patri & dn̄o possim.

Gratiarūactio p patrocinio exhibito nobis a principe.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in xp̄o patri dn̄o Marco Cardinali Diui Marci.S.D.

d Esideras magnum Plotinum videre venerāde pater: quod mihi nup Anthonius Calderinus noster officiose admodū significauit. Vises quidem Plotinū breui (vt spero) argumentis in eum nostris mox absolutis. Sed vt interea quantū virū aut heroa potius sis visurus intelligas: audi præcor q̃ porphirius eius auditor in vita magistri describenda recenset. Et pfecto inquit Plotinus: ipsa quoq; natura ab initio maius aliquid pter cæteros possidebat. Egyptius enim quidā sacerdos Romā pueniens perq; amicum quendā Plotino subito notus: cum exoptaret suam Rome sapientiam ostentare: suasit Ploti

no vt secum accederet familiarem sibi demonem (eo aduocante) protinus inspecturus. Cui facile Plotinus est obsequutus. Acta vero est in Isio demonis inuocatio. Solum nanq3 hunc locum Rome purum: ait: egyptium inuenisse. Sed cum in aspectum ꝓprium: ipse demon accerseretur: ꝓ demone deus accessit: qui sane nō esset in genere demonum Sic ergo repente egyptius exclamauit: beatus es o Plotine qui habeas ꝓ demone deum: neq3 ex inferiori genere sis ducem fortitus familiarē. Hæc Porphirius: sed ꝗ oportune nunc in historiam hanc incidimus: Nam quemadmodum ægyptio sacerdoti quondam demonē inuocāti ꝓ demone deus apparuisse fertur: ita mihi in apologia nuꝑ Herculē & Apollinem aduocanti patet eorum Iuppiter ipse comparuisse videtur. qn̄ venetus ecclesie cardo cœlitus a diuo Marco missus: patronus mihi tutissimus affuit. Hunc ex seipso Iouis ordine in terras demissū: testimonio nobis est fortuna: quidē eius ampla. Amplior vero virtus. Nam & astronomi Iouem fortunam primā nominauerūt. Et iudei eūdem sedech: id est iusticiam cōmuni lingua cognominant. Salue simul & Vale fœliciter salutaris nobis in terra Iuppiter significare quidem ab Ioue cœlesti: a superiore vero creatæ. Ego aūt Mercurius fore cogar: si dignas officio tuo gratias sim actuius. xxvi. Iunii. M. cccc. lxxxx. Florentiæ.

Gratiarumactio ꝓ patrocinio exhibito nobis a principe.

Marsilius Ficinus Rainaldo Vrsino archiepō Florētino. S. D.

S Alue diu: salue semꝑ pastor bone: Salus ouium. Pastor bonus aīam suā poit ꝓ ouibus suis: vt eas & pascat: & tueatur a lupis. Ita tu nuꝑ agnum tuū Ficinū pie admodum ex voracibus luporum faucibus eruisti: & saturno iam nos grauiter inuadenti: tu qua si iuppiter es oppositus. Vaticinatus æquidem videor Antistites Iouiales. i. magnanimos: & veridicos periclitanti mihi patrocinaturos: vbi de planetis stellisq3 disputans: totiēs iouem cæteris anteposui. Te vero iouialem appellaui iamdiu etiam anteq3 tuam genesim cōtemplarer: & vbi cōtemplatus sum idem ꝓrsus asseueraui ex cancro videlicet regno iouis ascendente: atq3 ex ipso ioue in vndecima suo gaudio fœliciter cōstituto: & inde Cancrum suum figura exagona contuente. Sed tādem bona a sūmo ioue cœlesti creatore iouis ꝓficisci putamus. Q m̄ vero vicarius eius sūmus pōtifex vr̄a opa nobis aspirare cœpit. Opto eū nō solū aspirare nobis: verū etiā ipm̄ spirare diu. Itaq3 si ei⁹ genesim intelligerē & corporis habitudinē: & a q̄ morbo medici huic maxime timeant cōfectionem: vel medicinam aliquam diligenter excogitarem diuturnæ vitæ atq3 ꝓspere valitudini ꝓfuturam. Hanc saltem gratiam vobis referre cupio. Referre vero parē ne gratiarū quidē triū dux Venus ipsa poterit. xxvi. Iunii. M. cccc. lxxxx. Florentiæ.

Commendatio diligētiæ: Officia Mercurii.

Marsilius Ficinus Anthonio Calderino quodã: sed iã Caliderino.

s Alue calidissime simul: & callidissime mi caliderine. Quãto em̃ cordis calore nos amas: tanta res nostras Calliditate gubernas Misisti nup quidem lr̃as caloris & elegantiæ plenas: iamdiu vero officium præstitisti. En quid erit precii? Hoc saltem inter ioues apollines Hercules: Amphiones. Tu mihi deinceps mercuri9 esto. Qz͛ꝙ & hic nobis extitisti iam diu. Quod sane litteræ ad nostrum cardinalẽ nostre declarauerunt. Nuncias interpræetaris: psuades: concilias: expedis Ergo mercuri facunde noster: quas nunc ego Balbus nequeo. Heroicus patronis nostris ipse gratias age. Persuade præterea: ne causam deserant: si pseuerauerint vsꝙ ad finem saluus ero.

Declaratio amoris vnici.

Marsilius Ficinus Martino Vranio Constantiensi. S. D.

s Alue Marsili alter: dulcissime mi Martine: amice vraniæ: re vera cœlitus mihi date. In quo apprime mihi ipse placeo: Cui in primis salutem exopto. Accepi litteras abs te. xxiii. Maii die missas. Acceperam etiam quas. xii: martii die dederas. Nec tamen munuscula quæ misisse scribis: sed munera rege digna. Epistolã vero missam abs te cum tribus renensibus aureis die. xxvi. Aprilis nõdum habui. Dedi iam pridem ad te litteras ei qui dona tuo nomine mihi reddiderat. Do Georgio hodie quinterniones epistolarum septem. Reliquos qui multi sunt: missurus alias: ac forte breui: si tabellarium nactus fuero. Plotino iam finis imminet: Aurum & argentũ abs te martine nolo Te tantũ volo. Tu mihi sufficis vnus.

Purgatio tarditatis in respõdendo.

Hermolaus Barbarus Venetus Marsilio Ficino Platonico. S. D.

f Erus sim ne dum Barbarus: qui nec muneri: nec litteris tuis respõderim: nisi eo ingenio esse te cognoscerem: vt tum demum amicos tuos diligeres. Cum securius tecum agunt: nec solliciti sunt ne aduersum te minus officiosi fuisse videãtur. Ego vero lucubrationem tuam non doni modo: Sed beneficii quoꝙ loco posui. Nihil mihi poterat infami cœlo gratius accidere ꝙ̃ liber sanitatis: & studiorũ præcepta continens. Quod autem rogas: vt quemadmodum tu medeo: ita ego te vicario eius commendem: Scito id me non solum fecisse: Verum etiam ex animo diligenter: ac sepius fecisse. Atꝙ vt hoc verissimum esse intelligas: Respondit per Laurentium stetisse: quo minus huc te arcesseret: multa de te mitissimus pontifex honorificentissime locutus: in sententia sua permanet videndi te apud se. Quod quidem si futurum aliqnando est opto: vt in legationis meæ tempus cadat: id & tibi gratum fore scio: mihi certe commodum: sunt hæc satis: tibi & mihi vale. Quibus meo nomine salutẽ isthic dici velim: quorũ he

niuolentiā inter prima mea bona collocē. Qui me suis excellētibus offi ciis oberratū facere: tu meli⁹ q̄ ipe nosti. Romæ klis extilib⁹. Mccccxc.

Petitio Auxilii in publicis oneribus.

Marsilius Ficinus Bernardo Diuitio Laurentii Medicis Amanu ensi. S. D.

t Anta mihi ē erga magnanimū Laurentiū reuerētia: vt vel epl'a q̄ minus erubescere solet: iam erubescat. Hæc igit̄ nūc Laurentiū aditura: interim rubore cohibita ad te saltem dilectissime mi Bernarde confugit. Sed venit nimiū ad te quoq̄ lenta vtpote quæ non festiua quidem: qualem forte desideras: Sed quærula venit. Et quæri p̄ terea nesciens videlicet a phylosopho veniens: quærelis minime omnium assueto. Quid ergo? Narrabit saltē. publica litteratis stipendia vbi q̄ dari solent. Ne dixerim & in patria debēt: amplissima certe Florentiæ danť & peregrinis & ciuibus: ego vero litterosus senex stipeudium litterariū: vt excipiā nihil postulo. Non. n. tantū mihi arrogo: Sed satis mihi factū fuerit si nō dedero. Recepi me nup in secessu; motis veccbii: ne frequētes amicoꝝ salutationes: p̄sens hoc meū cui totus nūc incūbo Dyonisiacū opus interpellarēt. At vero q̄d longe molestius ē: nō interpellant quidē me amici mei: quos iā desidero: sed interturbāt quotidie exactores improbi & vexant (vt verius dixerim) extortores post decimas illas mox studii Pisani noīe Florētinū hominē certe studiosissimū a diuino circa dyonisiū studio separantes. Fortuna studiis inimica bonis: ne diuinū opus id ꝑducam: & mult' me id genus iniuriis agitat: & crebris interea corpis langoribus afficit: sed p̄stat excrescentē hic quærimoniā intercipe: Sperare tandē (aspirāte Deo) ꝓsperam valitudinē. Leuamenq̄ curarum statim Laurentio succurrente. Vale fœliciter optime mi Bernarde: & quam potes ipse fer opem.

Purgatio circa salutationē non frequentatam

Marsilius Ficinus Pandulfo Pisaurensi p̄tori Florentino. S. D.

s Alutaturus equidem te mi dilectissime frequēter eram: salutationes quidē priores intercepit magnus ille plotinus. Sequētes iteꝝ dyonisius areopagita maxim⁹ nunc intercipit. Interceptores tantos æquo animo tolerabimus. Nam & si salutationes impediūt salutes tamen mutuas animorum semp inter se loquentiū e medio tollere: neq̄ possunt: neq̄ volunt: vbicūq̄ versor inter litteras: certe a litteratissimo pandulfo meo nusq̄ absum. Vale.

Alludendo nomini declarať diuitias esse bona animi.

Marsilius Ficinus Bernardo suo vulgari quidem lingua douitio Latina vero Diuitio. S. D.

c Vm te mi Bernarde vulgus quidē douitiū vocitet: Latinitas vero diuitiū: hinc forsan auspicabiť aliq̄s te nō vulgarib⁹ artib⁹ fore diuitē: Sed latinis. Artes vero latinæ sunt (q̄d te nō latet) lati

ne littere. Liberalesq́ humanitatis artes. ac ipa in primis humanitas Ego vero te harum diuitiarum genere non tam aliquãdo fore diuitẽ auguror: q̃ iam esse testificor. verum ne forte quos deus ipe coniunxit. ego diutius separa ueram. Quod modo tibi mi bernarde dicebã: petro quoq́ fratri maiori tuo dictũ puta: Harũ ambo diuitiarũ affluentia tamdiu magnanimo. Laurentio accepti estis. longe omniũ hac rõne ditissimo: Gloria & diuitie in domo eius. & iusticia eius manet in seculum seculi. xxv. Octobris. Mccccxc. in agro Caregio.

De fato & fortuna & suo cuiusq́ demone.

Marsilius Ficinus Gregorio scuto Alexandrino insigni medico.

q Vod plato in tymeo & phedro & simposio ꝓbat: amorẽ perturbationũ omniũ principium esse. Quod probat iterum in phedone dolorem semper voluptati succedere. ac sæpe vicissim. Id equidem indies magis magisq́ cõprobo. Ac nuper in discessu dilectissime mi Gregori tuo proculdubio sum expertus. Inueneram tandem (vt fertur) homine iuxta cor meum. Itaq́ quantũ p̃sentiã huius amabã. tantũ absentia sum dolere cõpulsus. atq & ferme vicissim q̃tũ discessus hinc tuus dolore me affecit: tãtũ heri me tue lr̃e delectarũt. Te nãq́ mihi reddidere pñtẽ: post hac nũq̃ (vt arbitror) discessurũ. eris igit̃ singularis amice ĩ me saltẽ Florẽtiæ. vbi (vt inqs ipe) aliter esse fata te nolũt. fortuna qn etiã fatis cõsentiẽte. Quæ q̃dem cũ fato. i. cũ serie cœlestiũ causa℞ apud platonicos. iccirco cõsentit. Qm̃ fortunæ nr̃æ dux ẽ ipe vniuscuiusq́ demõ ad cœlestẽ harmoniã (vt platonice loq̃r) nascẽti cuiq́ destinatus. Qui & diuulsas apud nos iter se causas sagacissime piter & potẽtissime colligẽs ad vnum cõducit euẽtũ. ꝑter cõsiliũ sæpe nr̃m. ideoq́ cognomẽto fortuitũ. In eiusmodi fortunã in hũc Demonẽ Platonici eos potissimũ effectus referũt. Quo℞ nulle apud nos manifeste sunt causæ. Immo & q̃bus euidẽtes cause reluctãt̃. Si demon gregori tuus ipe cupido foret florentiæ ꝑfecto vitã ageres: vbi maxime cupiebas eẽ: vbi & ego alter tu te viuere summoꝑe cupiebam. Decreuit aũt (vt auguror) te senis vitã ducere. vbi ob ascendẽtẽ taurũ regnat venus. neq́ tñ cupido venere natus te ducit (vt video) Sed mercurius. Nã cõtra solitã barbariem medicorũ mercurialẽ retines eloq̃ntiã. mercurialis. s. demonis bñficio. Alioqn a medico ꝓtinus fugiturã. Eiusdẽ & nos officio. id ẽ meditatiouibus assiduis freq̃ntibusq́ ep̃lis sp erimus (fato demoni nusq̃ repugnãte) pñtes. xxvii. octobris. Mccccxc. i adro Caregio

In successu ope℞ deo gr̃as age. amicis congratulare.

Marsilius vicinus Pierleano legitimo philosopho. S. D.

c Vm tandem Saturni die. quẽ sabath. i. quietem hebrei nominant laboribus in plotinũ meis finem imposuissem. nihil mihi prius venit in mẽtem q̃ primus ille in quo mẽtes solo tan

q̃ vltimo conquiescũt. Hæc igitur (quam leges) breuis oratio longi operis finis mihi fuit: Gratias tibi agimus summe deus illuminator mentiũ: auctorq; bonorũ. q nobis pter meritum ad absoluẽdũ opus tantũ tua gratia vires suppeditasti. Da pcor clementissime deus verã lectori pio psperitatẽ. Infunde pterea lumen. quo vera passim discernat a falsis. ne vsq; vel meditando vel agendo a tua voluntate dissentiat. Reliquũ erat pierleone mi pietate vir insignis post orationem diuinam amicis congratulari. Primus autẽ post illud diuinitus peritũ lumen succurrit leo magnus Appolinis sui lumine plenus. suos etiã in opus nostrum abunde radios effusurus. Imprimis ergo tecũ diu iam optate quietis gratiosissime mi pierleone congratulor. Deinde labores nostros pro cõmuni (vt scis) vtilitate susceptos. patrocinio tuo frequẽter iam exhibito commẽdo q̃ plurimũ. Deniq; quem tu apud plotinum locum in sexta Eneade secũdo eius libro. habeas audi. Ita eñ illic in argumẽto Laurẽtium nostrum alloquor. Prosequitur quidem Plotinus deinceps entium genera Platonico more. Interpretationem vero in his magnanime laurenti breuissimã a Marsilio. nunc accipies. Audisti enim nonnũq;. & forte quandoq; leges familiarem tuum: atq; meũ pierleonũ mysteria eiusmodi diuino quodã (vt cætera solet) instinctu tractantẽ. xxi. augusti. Mccccxci.

Finis opis. principiũ opis tibi esto de cõmẽtario in philebum.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in xpo. D. Francisco Soderino episcopo volaterano. S. D.

Cripsi hactenus tutissime mi patrone qd potissimũ in cã clienculi p tua hũanitate. & benificientia sis acturus. Reqris post hac (vt soles) rõem studiorũ meorũ studiosissime soderine. redo igit (vt patrono dẽo) rõem: Supioribus diebus legitimũ illũ philosophũ & amicũ nrm pierleonũ fecimus certiorẽ. Nos iam diuturnis laboribus in plotinũ nris finẽ imposuisse. & hũc qdẽ sabbato qetis die. Quo qdẽ auspicio spabamus i posterũ a laboribus cõquiescere. at mihi cõtra cõtingit. ac oipotẽti cœli fabro. Ille eñ hoc die ab oibus opibus suis qeuisse fertur. Ego aũt instar cœli qd qescit nũquã. qd quietẽ suã sortitũ ẽ in motu. qd in ipso reuolutionis fine principiũ reuolutionis imminentis instituit. ope tãto mox absoluto nouũ iam opus aggredior. ac forsan omnino nõ nouũ. Quẽadmodum & cœlum circuitũ forte nouũ agit nullũ. sed semp repetit consuetũ. Rediit eñ mox in mẽtem absoluenda mihi supesse cõmentaria in platonis philebũ de summo bono quondam ad dimidiũ vsq; pducta.

Pro acceptis gratias age anteq̃ noua petas.

Marsil. Fi. Reuereñ. in xpo pri. D. Gentili epo Aretino. S. D.

Alue semp antistes sempiterna salute dignissime cõmendaturus tibi mox necessarii cãm malui. prius meo noie grãs age-

re q̃ alieno gratiam poscere. Imprimis igitur ingentes tibi gratias ago. q̃ in causa montis martiani potissimũ tua. & sponte mihi cesseris & tempestiue monueris. admiror equidem non mediocriter molestiam humanitatem clementiam tuam. quod nihil mihi debẽs adeo erga me amice te gesseris. vt reddideris ex amico mancipiũ tibi post hac omĩa debiturum. Necessarii vero mei causam per tabellariũ nũc exponam.

De Adoratione.

Marsilius Ficinus Bindacio Recasolano viro nobili & litterato secum singulari charitate coiũcto. S. D.

P Romisi iãdiu dilectissime mi Bindaci nõnihil de orõnis diuinæ virtute scribere. Præstare vero ꝓmissa absq̃ bñfica illius: qui adorandus ẽ. virtute nõ possum. Quãobrẽ. vt sacram. de adoratione diuina. disputatõem fœliciter auspicemur. Aspira nobis pcor alme deus. Sic igit̃ decẽter exorsi. sacro huic ædificio fundamẽtũ iacimus diuinũ illud Porphyrii dictum. Inqsitio qdem diuinorũ purgat aĩm. Imitatio vero facit deũ. Hæc ille. Hos igitur arbtramur tunc certe deũ q̃rere. qñ deum quoquomõ notũ imprimis amantes: p oĩa eius opa testimoniaq̃ tanq̃ vestigia qdã diligẽter inuestigamus Vt verius veneremur inuẽtũ. atq̃ eiusmodi ẽ pscrutatio illa. q̃ ab oĩbus primũ pturbatõibus. deinde a nebulis aĩm purgare cẽset. Imitatio vero q̃ aĩm facere deum. i. quoad fieri pt. diuinũ existimat̃. ẽ eiusmodi. vt sepatus ipe ꝓuideas. placiturus deo. q ꝓuidet oĩbus sepatus. Potẽtiã qdẽ diuinã vl̃ sapiam emulari nõ possumus: Semp infirmi. sempq̃ ambigui. & vtrum vera cõsequuti simus: freqnter incerti. Prouidẽtiam vero diuinã potius imitari licet. Si quid eñ de deo nobis ẽ notum. qd & rõnibus. & testimoniis ẽ ꝓfecto: hoc ẽ potissimũ. Deum. s. esse potestatẽ: & sapiam quandã. ita regentem oĩa. vt rerum gubernaturũ cõditionibus. & passionibus nõ sit admixta. Sed pœnitus segregata. vbi sane excelsam & segregatã eẽ nihil impediat. quo minus adsit singl̃is atq̃ ꝓuideat. sed potius ad hoc ipm conferre putet. vbi rursum diligentissima oĩm dispẽsatõ excelsum nr̃e hitũ nõ pturbet. vt igit̃ p viribus imiteris eũ q in excelsis hitat. & humilia respicit in cœlo & in terra. studebis i primis vt ipe a terreuis pturbationibus ac viciis segregatus. quãta poteris charitate hominibus tanq̃ fratribus vbiq̃ prosis atq̃ ꝓuideas. Hac ipsa prouidentia separatã imitaturus. Deum & ipi potissimũ placiturus. Qui & ipe oĩbus ꝓuidet. ab oĩbus segregatus: Hæc ẽ igit̃ imitatio dei quæ animũ qsi deũ putatur efficere. Hãc olim p viribus temptauit socrates. Ac post illum appollineus theaneus. Hanc vitæ magister xp̃s impleuit. Hanc omnes secuti sunt. qui tãdem eiusmodi vite officiis miraculosa quedam opera. qsi iam diuini perpetrauisse feruntur: Horũ dũtaxat ora

tiones tanq̃ diuinorũ sumus Deus exaudit. Nam & voluntas eorum vna cum diuina voluntate cõcurrit: Et deus animis sic affectis freqn ter: vt instrumentis vel subiectis vtit̃ ad miracula perpetranda. Deni q̃ cum ex institutione diuina materiæ quælibet sub certis causis pa ratissime: subito causis quasi coniunctæ influxum quendam suscipi ant causarum: Merito mentes per imitationem dei iam facte diuinæ & amore: votisq̃ propius accedentes ad Deum effectum quendam mox diuinum & ipse capiuut: & in corpus suum: resq̃ suas & proxi mos homines præsertim similiter affectos transferre putantur. Hæc Auicenna & Algazel confirmare videntur vbi aiunt: eiusmodi aníãs suis sæpe votis non solum corpora propria: Sed etiam elemẽta mũ di: miraculose mouere: Præterea damis & Philostratus confirmante Appollonio narrant sapientes quosdam sanctosq̃ viros apud In dos: qui & appellant̃ Oxidrachi suas vrbes ab hostibus: non mani bus: Sed oratione defendere. Deum enim ab eis suppliciter obsecra tum hostes tonitruis fulminibusq̃ fugare. Quod autem deus san ctarum animarum orationes exaudiat Tommas aquinas noster: in de probat: quod cum omne mouens: quodammodo ad suam moue at similitudinem: atq̃ ideo motus vouentium ad bonum directus ab ipso bono dependeat (quod sane nec frustra mouet) nimirum ad op tatum finem quandoq̃ perducit eos: quos ipsum ad optandum mo uet: & qua facultate his impræssa semel mouit: eadem: adiuuat vt p sequãt̃. eadẽ quoq̃ pagit vt deniq̃ cõseqnt̃. Nã & i nature motibus similẽ iclinatõis cõsecutõisq̃ regulã facultatẽq̃ cõstituit: pterea q̃ mo tori suo propinquiora sunt efficacius inde mouent̃. Mouet aũt pri mus motor omnia. Cui nature ratõnales propinquiores sunt ad mo dum q̃ corpee: cum igit̃ naturæ corpales inde & moueant̃ p appeti tum naturalem ad fines: queq̃ suos & consequant̃ multo magis sub stantiæ rõnales: quæ in votis ad bonũ a primo bono mouent̃: bonũ aliquando consequũt̃ optatũ: quatenus videlicet inde mouent̃. Agi tant̃ aũt inde: quatenus: & bene: & ad verum bonum: desiderio præ cibusq̃ pcedunt Eatenus igit̃ exaudiunt̃ præces: & euentus conti git optatus. Confirmant̃ hec per quandam iamblici diuini sententiã sicut sol quidem solaribus: & luna lunaribus & concauum lunæ leui bus proprietatem: qua ad solem lunã cõcauum mouerent̃ impræssit sic instinctum animis quod ad Deum orando cõuerterent̃ ipse deus infudit: & hunc quidẽ minime vanũ: Quando quidẽ nec ipsa natura dat aliquid mouetq̃ frustra videlicet recta diuinitus. Deniq̃ si ad amicũ ptinet honestis amici desideriis obsequi: mens certe diuia cui mentes ipsa similitudo partim naturalis ptim acquisita facit amicas. Legitimis mentiũ desideriis satisfacit: ad cuius bonitatẽ prsus imen sam: ptinet bona latissime: vsq̃ q̃q̃ largiri mẽtibus præsertim ad diui

num proprie bonum diuinitus instigatis. Reliqua de adoratione in argumēto in tymeū iā tractauimus. xx. Septēbris. Mccccxc. florētiæ

Probœmium in libros adolescentia compositos: Sed collectos tā dem atq; ad Laurentium missos.

Mrrsilus Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S. D.

v Enerūt ad te iādiu libri oēs patrone charissime. Liberi inquā mei quos in iuuētute vł ætate paulo maturiore reperi. Veniunt & ad te quotidie quos in ipsa etiā senectute pturio. Qui vero mihi quondā adolescēti nati sunt. facti seł vagabūdi. eadem adhuc fortuna. ne dixerim temeritate. perrant. sed hos etiā errones nuper reuocaui domū. iussiq; ptinus ad te cōfugere. Vt & patronū eūdem mei sił oēs agnoscerēt. ita demū victuri fœlicius: Et ego similiter apud illum. quē in omni eius ætate sp amaui totum. totus quoq; forem adolescens & vir & senex. Accipe libēter tnos optime laurenti. Lege fœliciter. viue fœlix. certa patriæ nostræ fœlicitas. Marsilium Ficinum totum tuum dilige totū: xxvii. Octobris. M. ccccxc. in agro Caregio.

Probœmium Marsilii Ficini in Librum. qui inscribitur homo ad magnanimum Laurentinum medicem.

h Ominē peripathetici ex aīa corpeq; cōponūt: Hominis aīam xpiani tradūt: mox genito corpe pcreari. Ecce hō noster ad te venit humanissime laurenti ex anima & corpe constitutus. Primo quidem corpus aspicies. vbi tanq; medici de curādo corpore disputamus. deinde introspicies animā. vbi q̄si theologi animum a cura corpis ad deū cōuertimus cōtēplandū. Ibi sane qnq; libellis velut gradibus ad diuinā contēplationē ascēdimus. scala platonica. Sextus subinde liber ad deū iam factū hominē. i. ad xpm vna cū magis (iudice stella) ducit. In septimo tandem apłs Paulus ad tercium cœlū raptus. secum rapit & mentē. penes deū. die septimo quieturā. xxx. Octobris. Mccccxc. Florentiæ.

Per quas cœli plagas animæ descēdunt. atq; ascēdunt.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici. S. D.

n Vdiustercius quibus causis animæ laberētur in corpa diligēter tanq; Platonicus (vt cætera soles) inuestigasti. Qua vero potissimū cœli plaga descenderent (vt arbitror) angustia tpis obmisisti: si igiť & hoc desideras accipe paucis. Per cancrū Lune domiciliū: animas theologi veteres ad inferiora trāsire dixerūt. Cū eñ generationis affectu veniāt in regionē generationi subiectā. merito p plagā lunæ generationi fauētis viā agere putauere. Quāobrem prisci Cancrū quidem mortaliū portam appellauerūt. Capricornū vero huic oppositū deo℞ portā nominauere. Per hūc eñ purgatos tandē animos reuolare in cœlstē přiam arbitranť. Quoniā queadmodū sti-

mulo generandi descendunt. sic ascendunt vicissim studio contẽplã-
di. diuinæ vero contemplationis auctorẽ: aut saltẽ significatorem eẽ
saturnum dñm Capricorni astrologi oẽs cum platonicis consense
runt. Hæc igitur tibi porta deorum. insignis pietate vir contemplator-
q; sublimis laurenti patet. tibi inquã auspiciis nato fœlicibus aperta
diuinitus: Capricornũ circuli tropici caput. astronomi iccirco putãt.
Quoniã & signũ hoc tangit ipe circulus. & sol cœli dominus Capri-
cornum mox attingẽs. petit ascensum. sed peroportune in huius cir
culi mentionẽ interdisserendũ nũc incidisse videmur. Speciosissimã
eñ intersecat viam in capricorno. quã astronomi cœlestem viam no-
minauere. græce quidẽ Galaxiam. Latine vero lacteam nũcupatam:
Hanc exigue quidem sed q̃plurime frequẽtesq; stellæ quasi domici
lia parua conficiũt animis (vt tradũt) dedicata beatis. Fœlicis autem
huius vie humiliũq; domorum. Sed cœlestiũ caput asserunt capricornũ
Similem nũc aureæ Laurẽti viam sub sæculo iam prope saturnio cõ-
struis. Viam certe pietatis ædibus charitatisq; domiciliis consecratã.
Quæ quidem te fœliciter ex oriente capricorno. natum deniq; ducat
ad capricornum cœlestis viæ caput portamq; deorum.

Amoris cura secura.

Marsilius Ficinus Paulantonio Soderino elegãti viro. S. D.

C Vm nocte superiore Laurentium Medicẽ audiuissemus ap-
pollinis instar in tranquillo Mammolæ. quasi musarũ choro
diuina mysteria de amore canẽtem. ego & alter quidam ex eo
dem cætu familiaris ad multam noctem disseruimus. vtrum amores
mammola & amatores admittat. nec ne: Ille quidem hac rõne nega-
bat. Quoniã cætus eiusmodi securitatem imprimis exoptans curas
oẽs procul expellit. Amor autem cura q̃dam est omniũ ꝑfecto gra
uissima. & amator assidue intolerabili miser hoc mõ vexat̃. Ego ve-
ro nõ facile huic rõni concedẽs hunc in modũ mox obieci. Quemad
modũ lumẽ ingens minora lumina prorsus extinguit: Sic amor cu-
ra oim ardẽtissima. cæteras oẽs longe ꝓpulsat. Cum igit̃ mortales
alii curis innumeris opprimãtur q̃s qdẽ oẽs amator (amore iubẽte)
posueris nemo securior viuit amãte. Nullus igit̃ in iocũdũ mãmolæ
cõtuberniũ venit acceptior. Tũ ille. imo vero curarũ inqt plenus ille
venit. q̃sq̃s amatoria cura curarum omniũ acerrima feruet. Sed ego
nõ. respuit inquã mãmola hãc ob cãm amatorẽ. Q̃m si in amatã ꝑso-
nam iam pridẽ trãstus ẽ amator & quo se transtulit sil' traduxit & cu
ras amator mãmolam iam securus ingradit̃. Deniq; si forte conuin-
ceris hũc (q̃diu amat) securũ esse nõ posse. Esto sane. curet aliqd & q
dem q̃ maxime (si vis) amator. At nõ hũana iam curat (vt arbitror)
sed diuina. Diuina vero curare nõ ꝓhibet mãmola. sed hũana. Quan
tum eñ mortaliũ studiũ ꝑturbatũ ẽ. tantũ vicissim diuinorum cultus est
vbiq; tranquillus: q' aũt animus amore saucius non hũanũ aliqd tan

dem appetat. immo diuinum hinc nri coniicere platonici solet. Quia nullo prorsus corpis formosi sensu vel vsu. sedat amoris incendiu. Quasi aliud quidda pter corporea forma: circa forma eiusmodi sup no fulges. quodamo nobis occultu, clam affectet. Et iccirco quid potissimu cupiat. quidue patiat: ignoret. Hæc nos & similia vltro citroq; confabulati sumus. Placuit tande vtrisq;. mihi psertim te Paulantoni dulcissime. tanq; & æquu viru & amatorii iuris cosultu ac in causa iudice adhibere. ego igit (vt de me loquar) spero te no tam iudice in hac cotrouersia mihi fore q; patronu. scio em quantum diuino elegantis amoris genio soleas indulgere. & q; vehementer Marsilium ames tuu: iamdiu te ardenter amantem.

Fata viam inuenient. Aderitq; vocatus Appollo.

Marsilius Ficinus petro philippo pandolphino Florentini Senatus Oratori clarissimo. S. D.

d Escripsi tibi singlos deinceps ani futuri dies. quos bis natal magni lucubratoibus obseruaui. Fœlices æque tibi dies omi nor. infœlices abominor. Illos ite pcor. hos vero depcor. Iuuans ille pr. ac potificu significator iuppiter decimoseptio Septembris pteriti die in tuis geminis pede retulit: & ad tauru vsq; regressus decimo tade huius Ianuarii die gressum diriget atq; deinceps tramite recto gradiens. tuos itey geminos fœliciter in fine Februarii repetet. Et ad. xx. Octobris die fœliciter ita pgrediet ad cancru. Hoc itaq; tepe quo Iuppiter rectus incedit. Præcipue vero p geminos. Fata via inueniet. aderitq; vocatus appollo. Tuc igit aureu illu arboris ardue ramu. Carpe manu. Naq; volens. facilisq; sequet. Cum te fata vocat. Antea no viribus vllis vincere. neq; duro licuit conuellere ferro. Sed vides ne Maronem vna cum fato actonis quoq; nostræ arbitriu. coniunxisse. vbi ait. Carpe manu. Religionem quoque dominari fato. Quando dicit. Aderit vocatus. appollo. Idem ptolæmeus ipe cofirmet dicens. Sapiens adiuuabit opus astroy. queadmodu agricola terræ natura. Vale in cœlo quide fortunatus. In rectore vero cœli beatus. xxvi. Decembris. Mccccxc. Florentiæ.

Laurentius platonis libros formis exprimere iussit.

Marsilius Ficinus Braccio martello. S. D.

a Stronomi Ioue tradut. vitale vim fœtui spiratuy p mercuriu potissimu ad hu̇ana vitam spu̇m coformare. Poetæ quoq; canunt Iouem animas ab inferis reducturum mandare mercurio vt caduceo tangit animas suscitandas. Quamobrem si Laurentius medices in suscitando platone nobis est pro Ioue. Nutu qui cocutit orbem. satis fuerit hunc sel oculis annuisse: qbus sæpe re nr̄am publicamq; serenat. Tibi strenue mi bracci brachiu caduceu erit. quo taq; mercurius alter attigas vbi nr̄ ille iuppiter anuit. v plato tade no

semiuiuus surrexerit: Sed iam viuus Plato mi Bracci noster: tantum euridicen pulchram: quãtum orpheus adamauit. Eurydicẽ in quã iudicii scilicet amplitudinẽ. Sed orpheus quidẽ Eurydicen reuisurus descendit ad inferos. Plato vero visurus eandẽ propediẽ (vt speramus) ascendet ad superos: fœlicior ꝓculdubio victurus florentiæ q̃ athenis. Quam em̃ illic optauit quondã visere Eurydicen nunc primum florentiæ viset: habebitq; tota qđ mẽte petebat Amplũ certe iudicium ibi tantum esse nosti: vbi contẽplatio cum publica gubernatiõne cõspirat: vbi videlicet gubernator ipse philosophat̃. Angusti quidem animi est: alterum sine altero sequi. Infortunati vero: alterutrũ absq; altero cõsequi: Fœlicissimi deniq; pariter vtrũq; cõplecti: Viue igitur sub ampla Lauri Medicis vmbra nobiscum vna cum platone fœlix. Die. xx. Ianuarii. Mccccclxxxx.

Concordia Iouis: & Solis: Cõcordia collegarũ:

Marsilius Ficinus Angelo Nicholino: & Philippo valori p̃claris in florentina Repu. Ciuibus.

a Stronomorum princeps Ptolemæus ait: in harmonia cœlestium Iouẽ cum sole maxĩe omnium cõsonare. Cõsonãtia vero hæc ad hoĩes fœlicissime personat quotiens cœlestes illi cõspectu trigono se inuicem cõtuent̃. In hunc heri tandẽ conspectum cõspirauerunt. Conspirãtes vero cõfestim vos egregio magistratu decorauere: simulq; declarauerunt: & alterũ quidẽ vestrum iouialem esse: alterum vero solarem. Et ambos in hoc magistratu: quemadmodum in cœlo sol & Iuppiter cõcordes sunt: ita ꝓculdubio fore cõcordes. Ego igit̃ vobis congratulor: non tam quia tãto munere exornati estis: q̃ qm̃ fœlicissimo sydere & auspiciis fortunatissimis in dignitate fœliciter cõstituti. Eodem ferme tp̃e quo stella fœlix quondã magos perduxit ad xp̃m. xx. Ianuarii. Mccccclxxxx. In agro Caregio.

Gratiarum actio pro immenso beneficio.

Marsilius Ficinus Laurẽtio Medici Viro Magnanimo. S. D.

d Vo nup iam q̃si diuinus in amico meo fecisti miracula: & in vitã restituisti. Et hunc nobis reddidisti mutum. Nã cum primum te inspirante reuixit. tam grandẽ mox ꝓ immẽso bñficio grãrum actionẽ mente concepit: vt parere hãc ore nõ possit. Laus igr̃ (qđ inquit Dauid) esto silentium. xx. Ianuarii. Mccccclxxxx. flo.

Allegoria quomodo Mercurius: cœlestium minimus significat sapientiam virtutum maximam. Marsilius Ficinus Bindatio Recasolano Viro Nobili & Litterato. S. P. D.

q Væris generose Bineaci subtiliter admodũ (vt cætera soles) cur Deus per mercurium cœlestium minimum: Sapientiã: virtutum maximã significari voluerit. Vt igit̃ quæstioni breui: breuibus quoq; respõdeã: admonuit hac in re nos Deus: Vt meminie

rimus minimã esse in hoibus sapientiã. Quippe cũ nobis a stellarũ minima pmittat. Docuit præterea sapiẽtiam nec in magnitudine corporis cõstitutã esse: nec ab ipsa mole materiæ proficisci. Nonnunq̃ homines corpore audacia fortuna minimi: sunt sapiẽtia maximi. Deniq; sol quidem deum ipm præfert: mercurius sapientẽ: Mercurius igit nunq̃ a sole discedens significat animum duntaxat sapientẽ fore: qui nũq̃ discedit a deo. Sol quin etiam principes significare putatur cum igit sol nullã stellarum ppinquiorem habeat incessu q̃ mercuriũ: admonet interea principes debere nullos hĩe familiaritate cõiunctiores q̃ sapientes: q̃ autem mercurius idem: sapientiam: eloq̃ntiãq; pmittit lrarũ studiosos: iubet eloq̃ntiæ studiũ cũ studio sapie copulare. Omne tulit punctũ: qui miscuit vtile dulci. xiiii. Februarii. Mcccclxxxx.

Pallas: Iuno. Venus. Vita contemplatiua: actiua: voluptuosa.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro Magnanimo. S.D.

t Res esse vitas: nemo tationeviuens dubitat. Contempcatiuã Actiuã voluptuosam. Q̃m videlicet tres ad fœlicitatem vias homines elegerunt: Sapientiã: potentiam. voluptatem. Nos autem sapiẽtiæ nomine quodlibet liberalium artium studiũ: religiosumq; ocium intelligimus: Sub appellatione potentiæ auctoritatẽ in gubernatione ciuili pariter atq; militari: diuitiarumq; affluentiam: & splendorẽ gloriæ: negociosamq; virtutẽ cõprehẽdi putamus. Sub voluptatis deniq; cognomento quinq; sensuũ oblectamenta & laborũ curarumq; declinationẽ contineri nõ dubitamus. Primã igitur poete Mineruam: Secundam vero Iunonem. Terciam deniq; Venerẽ nominauerunt Tres olim apud paridem de Pomo aureo. i. de palma & victoria certauerunt: Consultante videlicet paride secũ quam e trib⁹ potissimã ad fœlicitatẽviã eligeret: elegit deniq; voluptatẽ: cũvero sapiam spreuerit & potẽtiã: merito ĩprudẽter fœlicitatẽ sperãs: incidit ĩ miseriã: Due tm̃ occurrisse tradunt Herculi: Venus scilicet atq; Iuno Hercules neglecta venere animosam sub iunone virtutẽ est secutus: neq; tñ inter mortales propterea fœlix perpetuo certaminum labore vexatus: Sed hunc tandẽ exequat victoria cœlo. Huic deniq; superata tellus sydera donãt. Due quoq; Philebo cuidam obuiæ: voluptas: atq; sapientia: de victoria cõtenderunt: atq; eo iudice venus palladẽ superauisse visa est: Sed paulopost socrate rectius decernente Minerua victoriam reportauit. Spreta vero venus simul atq; Iuno socratẽ tandem sub falsis iudicibus agitatum. morte damnarũt. Laureus deniq; noster Apollinis oraculo doctus: nullum posthabuit superorũ Tres em̃ vidit: Tres quoq; pro meritis adorauit. Quamobrem & a Pallade sapientiam: & a Iunone potentiam: & a venere gratias poesimq; & musicam reportauit. xv. Februarii. Mcccclxxxx.

Congratulatio in noua dignitate: cum Auspiciis astronomicis Marsilius Ficinus Reueren. in Christo patri D. Hermolao Barbaro Patriarche Aquileie. S. D.

i Ouem Poetæ sæpe Mercuriū nonnunq̧ aquilā mittere consueuisse ferunt. Te vero nascente misit vtrumq̧: ipse enim ad orientatem plagā in arce Zodiaci sedens: aquilā quidē sydere am iussit per cœli verticem sub capricorno volare. Mercurium vero figura quadā exagona subire Dioscuros. Chyronem præterea suum Nonam cœli plagā colere sacris & sapientiæ cōsecratā. Iuppiter igiť & cōmunis & tuæ religionis auctor: vel saltem significator: cum primum suos reuisit dioscuros: vnde mercurium quondā demisit ab alto: te sacrum Antistitem declarauit. Aquileq̧ præfecit: Aquileiam. s: ædem tuæ nup curæ ꝓuidentiæq̧ cōmendās: Sed missis in pñtia stellis astrorumq̧ portētis. Opto æquidē hāc tibi dignitatē mi Barbare fœlicē fore: Idq̧ deum præcor cœlestiū cōditorē. Cōgratulor etiā dignitati Quæ ꝑfecto tantū abs te honestabiť q̄ntum plerīq̧ solēt a dignitatibus honestari. Gaudio deniq̧ mihi sæculoq̧ nr̄o: ꝙ doctrinā cum integritate vitæ iamdudum cōiunctā vidimus: Et iam forte potentiā cum sapiā (quod Plato noster in primis optabat) videbimus conspirantem. Tantum vero bonum: & si a cœlo significatum: tamē ab ipso rectore cœli factum existimamus. Vale fœlix: & Marsilium tuum habeas commendatum. xii. Marcii. Mcccclxxxxi. Florentiæ.

Heroicorum virorum laboriosa quidem vita est: sed gloriosa. Marsilius Ficinus Pierleono Platonico. S. P. D.

h Erculē apud poetas Heronē q̄ndā pcipue solarē esse hinc forsan cōiectare licet: ꝙ & nomē herculis: gl'iæ splendorē significat: ad Solē maxīe ꝑtinentē & hercules ipse mōstra. xii. superauit: sicut & sol aīalia. xii. Zodiaci. q. superās cursu ꝑpetuo pagit. Heroem ergo solarē duri celebrant labores: Huic tandē suppata tellus sydera donat. Phœbeū quoq̧ leonē nr̄m apollineus Demo palā celebraturus: nō singulari certamine. i. duello tentare cōstituit: sed in hostium turbā vbiq̧ ꝑducere: vt hinc excelsa tandē virtus victoriā referat ampliorē. His igiť auspitiis magnanīe Pierleone in publicis passim gymnasiis fœliciter certauisti. Sic deniq̧ vicit leo de tribu Iuda. Nunc itaq̧ primū scribendū nobis mutuo fuit: q̄ñ ꝑrsus cōgratulandum. Hactenus aūt freq̄ntes occupatiōes tuæ nō tibi solū: sed mihi quoq̧ diuturni silētii cām ꝑbuerunt. ꝙ aūt rogas: quid in pñtia moliar: Dionysii areopagitæ scripta relego. Hæc aggressus æstate superiore. Cū primū cōmētariis in plotinū finē imposuissem: Dionysius mihi solus supererat declarandus platonicorum proculdubio summus Hunc igiť eorū ordine quo platonē atq̧ plotinum & trāsferre: & sūmatim interpræstari conamur. Platonica videlicet ratione. Librū eius

de mystica theologia iam absoluimus. Nomia nūc diuina pseq̄mur.

Prohoemium in apologos de voluptate.

Marsilius Ficinus Martino vranio amico suo cœlitus dato. S. D.

n Onus æpistolarum nostrarum liber a Martino sumpsit exordium. Decimus aūt finē iam accipit in Martino: Genius. em̄ Martinianus: Marsilianusq; pœnitus idē. Numerū sibi vendicat nouenarium. Amoris aūt nostri perfectio singularis denariū postulat. pfectionem videlicet numerorum. Cum vero amor nihil desideret aliud q̄ voluptatē: merito decimus hic liber cōsecratum amori finem in voluptate facit. Voluptate inq̄ Vrania. i. cœlesti. Quandoq̄dem hæc vrania dedicat̄. Leges igitur alter ego hic iam in calce decimi nōnullos de voluptate apologos dedicatos tibi quidē hodie: iam diu aūt a nobis excogitatos: dum Philebū Platonicum tractantē cōmentaremur. Cōmentariū Laurentio Medici destinatū. Tibi vero cū primum occasio se obtulerit exscribendum. Nunc em̄ librarii nostri in exscribendis ad te epistolis occupant̄. Apologus.

Malus demon puerisimile ad falsum per voluptatem trahit ad malum. Deus vero per hæc ad verum & bonum.

d EVS veritas est & bonitas: ideoq; omnia ex veritate & bonitate composuit. Res. em̄ quelibet quantum in integra sui puritate id quod a deo facta est permanet: vera denominatur. Quatenus vero aliis cōducit ad aliquid bona aliis nuncupatur. Item quatenus intra se aliud sui conducit ad aliud bona sibi. Impressit aūt deus veritatē rerum verisimili q̄si nota: bonitatē vero voluptate pfudit quasi esca: vt occulta cuiusq; veritatis p imaginē verisimilem indagaret̄: ac demum p oim veritatē dei veritas. Rursus vt p voluptuariā escam singula ad bonū: p se latens allicerent̄ pq; bona om̄ia ad dei bonum. Cū vero demō inuidus deū: ptim verisimili nota: ptim boni silī esca ad se trahere cūcta cōtueret̄: machinatus est tanq; diuitatis æmulus q̄ potissimum ratione ipse similiter ad se omnia traheret. Itaq; notam verisimilem & boni similem escam ad diuinæ illius expræssit similitudinem adhibuitq; tū illam falso: tū hanc malo: quo fit: vt per illam mentes ad falsum. per hanc affectus trahat ad malum: ac deniq; ad se ipsum ipse. n. cum a diuina veritate bonitateq; quasi rebellis & alienissim⁹ sit: falsitas quedā ē atq; malitia. Hinc plato maloꝝ escā in Timeo nuncupat voluptatem. Apologus de bonis atq; malis.

e Rant quondā duo quadā: sola bonū. s. atq; malū. Quādiu vero bonū generabat: nihil malū ad generandum haud irritabatur præ supbia putans se solū posse bonū resistere. Incœpit tādē bonū generare bona. Tūc malū extimesces sibi a bono atq; bōis cōcupiuit cōtra hec generare mala. Cū vero ob sterilitatē nō posset deflēdo sortē suā iuocauit fortunā: q̄ fauēte cepit generare mala atq; cō

trario mō q̄ bonū bona. Vidēs em̄ bona referre bonum ad ipm̄q̄ cō ferre habere virtutē. serua id in quo sunt salute sua cōcordare iter se. habere a tergo voluptatē. cōtra hæc obiecit opposita. s. degenerationem impedimentū numerosam turbā impatiam eius. s. qd̄ sustinet. bonū. Itē ineptitudinē. ad varia sil' bona. Deniq̄ voluptatē posuit in fronte mali rephendens vna cū malo bonū ipm. qd̄ escam boni occu luisset. a tergo bōis eā subdēs. quā forte rectius proposuisset. atuero bonum ipm ne regnū suū a malo dissolueret. Cōstituit primo qdem mala pati. cōtraria duo. s. malū alterꝝ atq̄ bonū. cum bonū bono contrarium eē neqat. deinde vt malum nō mō alterꝝ destruat malum. sed etiā seipm. Siue em̄ p defectū fiat. siue p excessum destruit tandē fun damētum quo substinet a quo seorsum stare neqt. Hinc fit vt malū virtute infinitū esse nō valeat. bonum vero valeat. Deniq̄ constituit vt mala & si voluptatis escā pferunt breui. tñ in dolorē decidant diu turnum. Hoc significauit pythagoras dicens. Ab aiali caudā hn̄te ni gram abstine. i. a viciis. Apologus. De voluptate q̄ vicit am biciosus. victa ēst a pallade.

v Oluptates quodā cū audirēt se ab ābiciosis concionatoribus passim vitupari i vnum p sua defensiōe cōspirātes. pronam cāæ prudentiā elegerunt. his verbis. vide ipudētia q̄ ingrati hi oēs erga nos sint. Quippe cum i nobis tota illoꝝ sita sit fœlicitas. attñ audeāt palā nos iprobare. Tunc ipudētia ignauiā vr̄am inqt ad miror. Nēpe cum illos illoꝝq̄ ædes possideatis. nō audetis saltē e fe nestris portisq̄ vr̄os interdum vultus pp̄lo demr̄are. quo intelligāt oēs i deliciis vos apud illos hr̄i. atq̄ iccirco ab eis vitupari ne qs vos inde surripiat. post hec voluptates ipudentie frete cōsilio. atq̄ insup ope vultus p fenestras aperuere suos: Hinc factum ē. vt ābitiosi illarum vitupatores oēm apud pp̄lm fidē auctoritatēq̄ amitterēt. & q voluptatē vitupauerāt. ab ipsa vicissim vbiq̄ vituparet. Postq̄ vero vanos falsosq̄ vicere hostes. reliquū erat. vt aduersus veros hostes legitimosq̄ philosophos se defenderent. Quoniā vero voluptati mi neruā anteponūt. iudiciū. aduocata nuper temeritate. in Ioue ē tran slatum. Cum igit puētum esset ad Iouē. temeritas in voluptatū cau sa declamatrix. ius ait esse Mineruā in iudiciū accersiri. quā supra q̄ fas est sectatores eius voluptati omniū domine anteponant. Pallas accersita cōparauit: Repente adiecit ita temeritas. Nec tua o Iuppi ter pallas ex ore phōꝝ voluptatū nihilipendēs. se tuā eē filiā gl'iat: At ego rñdeo voluptatē ipam sub veneris noie ex te natā. voluptatis vero filiā sub sapiæ noie eē mineruā. quā voluptatis cuiusdā gr̄a phi cūcti sectāt. Quid pl'a. Ex te nata venus est. q̄ si ex tuo pdisse ca pite se iactet pallas. asserem⁹ & ipam abs te cū voluptate pgenitā. ad hec pallas. at ego te o voluptas affirmo ex me ortā tū penes Iouē sapiæ hn̄ficō seipo gaudētē. tū apd̄ hoīes ex me quoq̄ varioꝝ iuētrice

oblectamentorũ: Immo vero ex mea apud phãtes: imagine: Hi.n. imagine quadã mei ſplendoris delectant̃: atq; rapiunt̃. Tunc temeritas dialecticas ait mittamus argutias. Voluptas vtpote ſimplex & inocens eiuſmodi ſe nõ munit aculeis. Circumſpice Iuppiter q̃ amplum ſit voluptatis imperium: en Venus: en Cupido huius ſtipulatores: huius & pediſſeq; grãe huius: & ortorũ deus ipſe miſter. Hui⁹ in popina Ceres: atq; Bachus in penu Huius ambroſia nectareq; cœleſtes cuncti veſcunt̃. Quid memorem Martem deorũ ferociſſimũ Quid te ipſum iuppiter. Quid cæteros Veneris paſſim illecebris irretitos: Et quod cæteri violentia tandem vix aſſequunt̃: vixq; retinent: vna hæc vno quodam nutu fœliciter implet: nullum trahẽs: omnes volentes ducens: retinenſq; libentes. Neq; ſolum quæ in terris viuunt: ſed quæ in cœlo & q̃ cœlum ducunt: ipſa ducit. Neq; viuẽtia ſolum: ſed etiam non viuentia rapit ad ſua quæq; voluptas. Cæterũ ne pallas vel Dyana: vel veſta ſuam iactent ſterilitatem: imperiũq; voluptatis effugiant. Voluptas o iupiter ipſa & palladẽ iubet arcubus & venatione Dianam & veſtam laribus delectari. Ad hæc indignata Pallas o Iuppiter mox videbis q̃ forte ſit voluptas: hec q̃ tam inſolenter omnium gloriat̃ imperio. Accerſe huc pauorem non deorum tantum: ſed omnium abiectiſſimum. Exclamauit Iuppiter: heus pauor: accede pauor. Confeſtim ad ipm pauoris aduocati nomẽ: voluptates omnes trepide vna cum temeritate fugam arripuerunt. Tunc omnes riſere cœlicole fugamq; tam vilem ridiculo damnauere iudicio. Deniq; Pallas deorũ ſententiam ſic obſignauit. Quid nam pauore vilius. Hic.n. ex eo quod nõ eſt creat̃: qñ ex abſentis mali fit imagie Hic rurſus ex eo quod nõ eſt necat̃ quãdo ex abſentis boni imagine perdit̃: pauore vero tam vili vilior eſt voluptas. Hec.n. non ab ipſo ſolum: ſed ab eius vmbra fugatur: quando non ſolum pauens: ſed cogitans pauorem ſubito fugit. Immo (vt verius loquar) interit: atq; vt maiori cum ignominia pereat: nõ in ſimile quicq; amicumue trãſ.ormat̃: ſed i hoſtẽ: & id quidẽ ſubito: dũ in vita cõuertit̃ i dolorẽ

Apologus. De voluptate. ꝙ non ſit cum ipſa congrediendum: neq; in terris ſperanda.

c Vm cognoſceret & Iuppiter anias ad cœlũ nõ redire: quia voluptate in terris detinent̃. Miſit Martẽ atq; vulcanũ ceu fortiſſimos: & armatos ad voluptatẽ interimendã. Sed ii in prio cõgreſſu: vtpote iuuenes voluptatis illecebris deliniti arma depoſuere: Miſit iterũ Palladẽ armatã & ſapientẽ putans illos ob temeritatẽ ſuccubuiſſe. Ad hãc ergo voluptas ait. Nõne te pudet o Pallas Deã veſtitã armatã certare mecũ: humana: inermi: nuda. Illa reſpondit: ſic platet te certare quo te ſuperẽ. Ad hec illa cũ neq; gĩae: neq; vtilitatis in certãdo rõnẽ hẽas. Neutrũ.n. victa me cõſequeris: cõſtat te ipa dũ

taxat victoriæ voluptate deuictā certare nulla gloriæ vel vtilitatis ha
bita rōe. Tū pallas verbis cōuicta: ꝓrūpit in verbera: teluꝗ sepius in
ea direxit. At illa cuius natura cedēs est: atꝗ subitrās: & fugacissima
ictus ꝓtinus declinabat Ergo pallas latū Clipeū in caput eius ꝓtēdit
At illa clipeū penetrauit. Adeo.n.ad penetrandū est potēs vt corpus
animāꝗ penetret. Post hec aduocauit Pallas dolorē: quo hoste cōtra
rio pderet voluptatē. At qm̄ cōtraria se mutuo nō accipiūt dolor nō
in voluptatis faciē irruebat. Sed iuxta tendebat in latus. Tū Pallas
vna cū socio Vulcāo acceptis follibus extenuare & resoluere volupta
tē moliebaṫ. Neꝗ potuit extēuare eā cū tenuissima sit neꝗ resoluere
in vlteri⁹ aliquid cū sit vltimū. Cū em̄ quæriṫ quare quis facit hoc: &
rn̄deṫ ꝓpter illud: rursusꝗ queriṫ quare illud: ac rn̄deṫ: quia placet.
si queraṫ iterū quare placet: nō aliter rn̄debiṫ: ꝗ quia placeat. Palladē
ergo pallidā pre dolore quia voluptatē nō ꝑsuasit ad Iouē redisse fe
runt. Tūc rea vtpote a fluxu ꝓprio ꝓpantior aggressa Iouē ait: o fi
li nūc agnosces tibi opus esse Senis Saturni cōsilio: cui hactenus ab
stulisti regnū: & in palatii penetralibus occlusisti. Actiua videlicet vi
ta hoīes a cōtemplatiua plurimū distrahēte: Reseratis ergo ianuis cō
uocaṫ Saturnus ad cōsultandū. Tū ille duo sunt ait: pricipia moto.
Voluptas quidē ꝓsequēdi: dolor aūt fugiendi. Indolētia vero neu
trum facit. Nō ergo voluptas interimēda. Alioqn aie cœlum nō pe
tent voluptate etiā hic extincta. Sed voluptas huc trahēda dolor apd
hoīes relinquēdus: vt inde huc cūcti cōfugiāt. Placuit Senis cōsiliū.
Mittunṫ demones Martis Vulcaniꝗ satellites ad voluptatē corripi
endā. Timebaṫ.n.ne dii illius pulchritudini indulgerent: & cæderet.
Constabat aūt demones nullā ratōnem pulcritudinis habituros. At de
mones nunꝗ voluptatē tenere manibus potuerūt mollitiæ librica an
guillas mirabiliter superantē. Eius em̄ mollitiem cōfirmat assiduus
mollium dulciumꝗ vsus & habitatio. Voluptas Deniꝗ & deos &
demones supauit: vt nemo audeat cū illa cōgredi. Fugiēda em̄ est po
tiusꝗ inuadenda. Verum ne diutius in diuina noīa delinqmus: fatea
mur Mineruā in terra: & deos in terra alios.i.humanā sapiam: & po
tentiā plurimū voluptate deuinci. Sed eā a sapiā diuina supari. Nam
Saturnus iterū vna cū Mineruā deliberauerūt: tentādum esset volu
ptatem rapere nō per violentiā illi oppositā: imo per gratiā eius ami
cam: Miserūt ḡ Mercuriū Appollinē Musas gr̄as ad voluptatē sur
sum alliciendā Mercurius ad eā prius orōnem hn̄s dissuasit volupta
ti in terris moras trahere inter hostes suos timorē: dolorē: irā: odium
inuidiā: laborem: & pauperiem: atꝗ morbum. Phœbus quoꝗ eā cy
thara deliniuit: musæ Catilenis: & modulis: gr̄æ: saltib⁹ atꝗ choris.
His:n. pellecta voluptas inseruit se canētibus musis: māibusꝗ por
rectis iplicuit se gratiis blāde ludētibus. Itaꝗ numinibus his canen

do atq; ludendo cœlum repetentibus comitata voluptas cœlo inue-
cta est. Terra a voluptate deserta est hinc ergo illuc abeundum. Ita tñ
vt abeundo te retro nevertas: ne (orphei more) pdas pmiũ. Sed quo
nam tpe voluptas aufugit in cœlũ. Quo & astrea originalis. s. iusticia
Adam peccãte: Sed ne mortales orbati voluptate inter tot aduersa
se afflictarẽt & perderent. Iuppiter miseriæ nostræ misertus: dum ab
stulit voluptatẽ: spẽ nobis multiplicauit. Sed fallit spes voluptatis hic
conseqnde. i. ex rebus mortalibus reportandæ. Nam ad Mineruam
translata est Mercurio Phebo Musis gratiis pducentibus. Quãobrẽ
voluptatẽ plenã penes diuinã sapientiam tantum assequi possumus
delectationem etiam quandam ex liberalibus disciplinis. Post hæc
Pluto rex terræ videns sublatam sibi escam detinẽdarum apud infe-
ros animarum cogitauit saltem escam fingere aspectu similem volu-
ptati. Acceptis ergo vestibus fucisq; a voluptate relictis: quibus in
terris solebebat vti: In cœlum enim abiit pura subornare & substitue
re alium pro voluptate decreuit: neq; tamen subornauit Demones.
Ministri eniam necessarii sunt neq; animas: adiudicate enim sunt: sed
aliquã furiam. Non iram: non inuidiam: odium: timorem: dolorem.
Non eñ his velut nimiũ diuersis cõgruebãt vestes & calcei volupta
tis: sed subornauit iacturam. quam nouerat semper terrenæ volupta
ti familiarissimam. Hinc admonendi sumus vt voluptatem procul ef
fugiamus Alioquin sub voluptatis prætextu in latentem iacturam
protinus corruemus.

FINIS LIBRI DECIMI.

Principium Vndecimi libri.
Aepistola in Dono argentei Calicis
Georgius Heriuart Augustiensis Marsilio Ficino Plato-
nico: S. P. D.

q VOTIENS ANIMO REPETO (Repeto autẽ
quottidie) & (vt verius loquar singulis horis) faustũ
illum & iocundum: qui mihi dulcis consuetudinis &
amicitiæ tuæ initium attulit: libet illum ea celebritate
dignum existimare: qua solet natalis dies celebrari: ac
(vt mos erat antiquis) lapillo illum candido numera-
re. Is & enim fuit qui mihi eminens illud ingeniuum tuum: ægregi-
as virtutes: ac mellifluam illam (quæ in te cumulate viget) dicendi co
piam notam reddidit. Que omnia tanti facio: vt tibi qui his sis or-
natus me totum dederim & dedicauerim. Nec quicq; maius habe-
am quasi datur occasio: vt tibi omnibus in rebus valeam grati-
ficari: & vt opera mea: cura ingenio: quantulumcunq; est: vbi

cunctaque sim. velis uti. Quod ut facias vehementer etiam atque etiam rogo. Mitto nunc ad te argenteum vel (ut sic loquar) potellum friuolum sane & puerile munusculum. Quippe sunt virtutes tue tales. quam merantur ampli oribus muneribus condonari. sed tu ita (ut es) humanissimus. id non munus. sed amicicie nostre nuper inite & tue in me humanitatis aliqua ex parte pignus & testimonium appellabis. Sicque existimabis me id ad te eo animo mittere. vale & me ama. Datum. venetiis Idus Aprilis. Mccccxci.

Responsio pro dono argentei Calicis.

Marsilius Fici. Florentinus Georgio Heriuarti Germano. S.D.

e St mihi a teneris annis mi georgi naturalis quedam cum germanis benilolentia. Causis occultis conciliata. itaque florentinorum socii miniatenses. germanum genus preceteris hospites nostri sunt. & familia picorum atque caualcantum a germania ducens originem nobis est amicissima. Quamobrem si germani (communiter omnes) mihi sunt germani. quid dicam de viris amicisque inter vos egregiis. De martino vranio amico coelesti. de te insuper optime mi georgi perfecto quicunque mihi plusque germanus est. is extra controuersiam est alter ego. ut non mirum sit si vestra vobis charissima sunt. mea quoque vobis in primis tanquam vestra placere. utinam quantus apud vos sum amici: tantus & apud me virtute forem. Beniuolentia certe talis erga te sum. qualis est ipse calix nuper abs te mihi dono datus. Extra quidem argenteus. sed aureus intus. Arbitror & ingenium tuum. sub argenti specie. aurum illud habere. quod socrates & in phoedro suppliciter a deo petit: & in re pub. in heroicis agnoscit ingeniis. Denique quantum nobis grata fuerit epistola tua: ac munus acceptum. testis erit vndecimus epistolarum nostrarum liber. Ab epistola tua in primis ascripta & hac responsione mea sumes exordium. Vale foelix: ac si Marsilium amas ama martinum cognomine pnyngerum. si me cupis amore quodam coelesti complecti Vranium amorem meum tota mente complectere. xxix. Aprilis. Mccccxc.

Quod aliquis sub aliena persona cogitanti sibimet occurrat.

Marsilius Ficinus Pierleano complatonico suo. S.D.

a Ccepi litteras pierleane tuas amoris & gratie plenas atque (ut vno verbo laudem) re vera platonicas. In quibus sane scribis. cum primum platonicum aliquid occurrit tibi. succurrere mox tibi marsilium. sed caue ne te forsan exterior te fallat ymago. Reor equidem ipsum ibi pierleanum sub marsilii persona latere: Signa enim humana species tibi res platonicas contemplanti se offert. probabile est speciem maxime platonicam preceteris se offere. Quid autem in rebus humanis Platonicum magis. quam leo magnus solis platonici domicilium. Forte igitur (quemadmodum & narcisus) te ipsum intuens. opinaris alium intueri. Precipue vero marsilium. Cuius ymaginem ardes

te induit amor. Sed quoniam incidimus in imaginem: scis profecto rationem inter imaginationem intellectumque mediam esse. Atque in eam hinc quidem ab imaginatione confluere imagines naturalium: inde autem ab intellectu influere species diuinorum. Quoobrem sepe contingit vt diuina quædam species apud humanam rationem imaginem quandam subeat naturalem. Itaque quod intus diuinum est sæpe rationis oculis appareat naturale. Quid: si ratione simili pierleonus sub figura Marsilii sibi sæpe sit obuius: Sed de his quidem hactenus. de Dyonisio Areopagita recte admodum sentire mihi videris: Mihi certe nec vlla scientiæ forma est gratiosior quam platonica. Neque forma hæc vsque magis quam in Dyonisio veneranda. Amo æquidem platonem in Iamblicho: Admiror in plotino: In dyonisio veneror: sæpe vero suspicor antiquiores plotino platonicos: Ammonui atque Numenium aut his (forte priores) legisse dyonisii libros antequam nescio qua calamitate ecclesiæ delitescerent: Atque illinc in plotinum & Iamblichum Dyonisii scintillas vere platonicas fuisse transfusas: Vnde tantus sit ignis accensus. de Dyonisio satis gratus admodum mihi erit Galienus de dogmate Hipocratis atque platonis. Sæpe de te apud Laurentium mediceverba fiunt. Amat profecto te mirifice (sicut solet) vt par est: admodum veneratur. xii. Maii. Mcccclxxxxi. In agro Caregio.

Ad megnos pertinet beneficia conferre etiam non merentibus.

Marsilius Ficinus Reueren. christo patri & Dño Raphaeli Riario sancti Georgii Cardinali: suppliciter se commendat.

e T si nulla forte merita sunt: quibus impetrare apud te quicquam debeam: audebo tamen non nihil gratia poscere: non meritis quidem cōfisus vllis: Sed & mea in te obseruantia: & tua in omnes clementia fretus: Iustum quidem: sed humanum est beneficium præstare merentibus: Clementissimum vero est atque diuinum largiri etiam non merentibus: Magnum certe sacrumque Antistitem: magna imprimis diuinaque decent.

Charitas & pietas potissimum est Sapientis officium.

Marsilius Ficinus Martino vranio Germano dilectissimo suo. S. D

v Tinam mihi tantum sapientiæ foret: vt & promissis pro me tuis: & expectationibus aliorum satis quandoque facere possem: officio quidem meo ferme iam pro viribus satis feci. Adolescentes. enim quos nuper ad nos gratia disciplinæ misistis perlibenter excepi: Pio statim apud nos hospiti commendaui. Dabo indies operam vt beneualeant: vt educentur erudianturque quam optime. Meam saltē eiusmodi diligentiam optime mi Martine parentibus adolescentum vestrisque principibus quibus sapiētiam promisisti: promittito. Hactenus & ipse fideiussor eris (vt spero) veridicus: & ego satis forte fecero: si pro expe

ctatione sapientiæ imprimis præstitero charitatis & pietatis officium: pietas enim summa quædam apud deum sapientia ē. Primo iuunii. M. cccclxxxxi.

Purgatio de litteris non redditis.

Marsilius Ficinus: Reuerendissimo In Christo Patri & Domino Domino Raphaeli Riario sancti Georgii Cardinali suppliciter se commendat.

C Hristophorus marsupinus familiaris noster Florentiam nuper Roma reuersus: statim post prima salutatiōis verba: narrauit q̄tum me tua clementia diligas. Quo quidem nihil gratius audire poteram. Sed hoc interim molestum mihi fuit: ꝙ mox negligētie criminari me cœpit quasi nullas post discessum hinc tuū ad te litteras dederim. Sed ego statim huic Archetipum epistolarum mearū aperiens quattuor saltem legi litteras ad te hoc tempore missas. Certe nimis infortunatas itinere inquā Romano. Nondum enim ad te peruenisse videntur. Quæ tamen alibi fœliciore fortuna frete: non solum per omnez Italiam: Sed etiam in hispaniam iamdiu Galliam. Germaniam. Pannoniam. peruolarunt: obseruantiam & reuerentiā erga te meam vbiq; iam præter q̄ Rome testificantes. Quamobrem non quia nullas: Sed quia paucas epistolas ad te miserim iure culpandus eram. Sed vtinam q̄ nate semel infortunate videntur: fortunatiores saltem hodie renascātur: vt ad fœlicem patronum melioribus vse fatis quandoq; perueniāt. Clientulumq; commendent. iiii. Iunii. Mcccclxxxxi.

Pro adolescentibus e Sueuia missis ad Academiam Florentiam.

Marsilius Ficinus Ludouico Nauclero & Ioanni phorcensi Germanis iurisconsultis. S D.

S Cribitis ad nos vestroq; nomine Germaniæ principes Florentiam adolescentes erudiendos tanq; ad Academiam mittere. S ea interim elegantia scribitis: vt non ad Academiam filios: imo ex academia mittere videamini. Atq; apud exteras nationes perquirere vobis iam domesticam disciplinam. Quæ rerum vicissitudo ē. Quātum insolentes plærią; more sophistarum aliena temere profitentur tm̄ vos modestissimi viri vel propria ritu Socratico diffitemini hoc præcceteris admirandi ꝙ q̄ curiose multi lapillos terre visceribus reconditos perscrutantur: tam accurate vos cœlestem sapientiæ splendorem vbiq; gentium ꝓsequimini. Q̄obrem incredibili quodam amore ergo vos affecti adolescentum vestrorum curam pia mente suscepimus. Et imprimis insigni pietate hospiti commendauimus. Dabimusq; in dies operā vt ager natura fertilis frugem quandoq; proferat fœlicissimam. vos igitur bono animo estote: & principibus vestris nostro nomine responde

te Magnanimum Laurentium Medicem: Cuius & ipsi clientes sumus adolescentum prouidentiam libentissime suscepisse. v. Iunii. M. ccccxci In agro Caregio.

De quattuor speciebus diuini furoris. Item laudes medicis Laurentii vere.

Marsilius Ficinus Petro Diuitio litteris & moribus ornatissimo. Salutem Dicit.

C Vm iamdiu platonem nostrum in conuiuio audiuisses de amore latissime disputantem. Desideraresque praeterea compendiariã quandam de amore sententiam: libellum dedi legẽdum hac de re nobis in adolescentia poetica facultate praestantẽ nostra compositus ad peregrinum: allium adolescentem. Memini aequidem q̃ mirifice delectabaris audire amorem ipsum reuera non esse libidinem sed furorem quendam excellentibus ingeniis diuinitus instigatum. Praeterea diuinum furorem tanq̃ genus quoddam quattuor in se species continere. Amorem poesimque & Vaticinium: atque mysterium. Et amorem quidem a Venere: a musis vero poesim. sed ab Apolline Vaticinium: a Dyonisio misterium proficisci. Qua denique ratione alia hominum ingenia ab alio plurimum alioque numine variis furoribus agitentur. Reliquũ erat ingeniosissime Petre perquirere nunquid ingenium idem a pluribus: (vt ita dixerim) Diis simul afflari possit: variis inde furoribus concitatum. iam vero de amore quidem atque poesi questio non admodum difficilis esse videtur. Nam Homerum pindarum Calimacum Sapphon Maronem poetico simul amatorioque instinctu parcitos fuisse non dubitamus. Vaticinio insuper epimenidem: atque Sybillã. Sed praeter haec etiam misteriis inspirari: soli (vt aiunt) Diis geniti potuere: Qualẽ gentes Orpheum: Qualem nostri Dauidem fuisse tradunt. Cognouimus & nos ingenio nostro saeculo foelicissimum: Quattuor has aeque furorum dotes a quatuor Numinibus consecutum. Poeticum sane: Amatoriumque spiritum sub musis Venereque coelesti iamdiu in ipso adolescẽtie flore concepit. Quod quidem vbique suauissimi cantus & mirãda prsus eius Carmina personant. Sed vaticiniũ hausit ab Apolline iã adultus. Quo certe mirabili quadã mentis sagacitate coelitus insita frequẽter futura discrimina priuatim publiceque presagiens medicam periculis manum adhibet: & Phoebea statim virtute medetur: Mysticum vero furorem a Dyonisio prope iam maturus foeliciter est adeptus. Dyonisiam ebrietatem theologi veteres excessum mentis diffinierunt a rebus quidẽ mortalibus segregate: secreta vero diuinitatis mysteria penetrantis. Bacchus amat Colles. In collib⁹ ambre, Agnaneque vallis Laurẽs ille phoebus dyonisio nectare passim ebrius debachat. Tũ vero afflatus ex alto coelestia sup hominẽ Carmia fundit ore rotũdo ꝓfũda quoque sensa nullis vnque penetrare fas ẽ: nisi ingeniis simili quodã furore correpti

Rapit vero secum noster ille patronus: nõnullos interdum attẽtius atq̃ fœlicius audientes. In eos videlicet præ ceteris vbertate furoris exuberãs. Qua vero ratione pcitus ipse numine alios ferme similiter cõcitare valeat. Docet plato noster in libro qui inscribitur Ion. Vbi ingẽti cuidam Herculeo lapidi ferreum annulum subdit exiguum: mox facile rapiendum. Primo statim annulo subnectit secũdum. Tercium vero secundo: quartumq̃ deinceps. Catenamq̃ cõficit annulorum a magnete subinde pendentium. Per quos attrahendi virtus a priore deinceps incõsequentem repente transfunditur. Eadẽ ratione putat a phœbo musam rapi: ab hac poetam a poeta corripi similiter audientes. Mysterium hoc his forte carminibus Virgiliiq̃ imitat̃. Quæ phœbo pater omnipotens: mihi phœbus appollo prædixit Vobis furiarum ego maxima pando. Sed furias in præsentia nominasse nolim. Vbi non de furiarum: sed de gratiarum furore tractamus. Quoquidem patronus noster abundans petre fœlix & te pariter atq̃ me: ceterosq̃ suos obseruatores afficit ꝑtinus. Affectos corripit. Correptos occupat. Occupatos mox incomparabili quadam voluptate perfundit. Q̃obrem tanto beneficio hinc affecti in ardẽtissimo eius amore perseueremus. In quo singulariter amãdo diuinum quotidie reportamus instinctum. viii. Iunii. M. cccc. lxxxxi.

Vera laus Marci Cardinalis Sancti Viri.

Marsilius Ficinus Anthonio Calderino dilectissimo Suo. S. D.

P Etrus Fannius noster vir doctus: & ꝓbus multis heri testimoniis comprobauit singularem beniuolẽtiam erga me tuam: pluribus iam diu tuis in me officiis confirmatam: Cum vero multis de causis plurimum tibi calderine debeam: hac debeo certe q̃ plurimum: ꝙ sanctum illum virum Marcum diui marci cardinalem & iam diu reddidisti nobis amicum: & quandoq̃ patronum in nostris periculis præstitisti: cuius quidem obitu non possemus grauiter non dolere: nisi speraremus hunc e celo (vbi beatam agit vitam) certiore quodam indies patrocinio nobis aspiraturũ. Hic certe (qd̃ te non latet) Dauidi cũ illud: Aĩa mea in manibus meis semp: & viuẽs & moriẽs. impleuisse videt̃: Atq̃ illud euãgelicũ attigisse: ptẽtem habeo deponẽdi aĩam meã Ita eñ p̃dixit horã ita lætus: & quasi ꝓ arbitrio discessit e corpore vt non mori quidẽ: sed sponte pegrinari: immo redire in optatã patriã videret̃: immortalis vite mortalibus exẽpla daterus. nouumq̃ lumen cœlestibus luminibus accessurus. Felix igit̃ mi Anthoni ob hanc maxime causam amicitia nr̃a: ꝙ sub patrono cõfirmata est oĩm fœlicissimo Vale fœliciter: ac me (vt soles) ama singulariter te amantem. xxviiii. Iunii. M. cccc. lxxxxi.

Rationes negociorũ suorũ amico reddende.

Marsilius Fici. Martino vranio pͥningero amico vnico. S. D.

c Vm neminē te ꝑquā dilectissime mi martine cariorē habeā: iu-
re nulli potiusq; tibi quotidianas rerum nostrarum ratiões red-
dere debeo. Valeo equidē bene quātum habitudo: ętas: estas:
assidua litterarum studia ferunt. Prosequor vt iam pridem scripsi diuia
Dyonisii nomina. Recognosco plotinum interea dum exprimitur a li-
brariis quattuor posthac vt aut ad summum quinq; mensibus (vt arbi
tror) erit expressus. Exscribitur tibi Nostrum commentarium in phile
bum. Mitto nunc eius partem quinterniones octo. Alios vero reliq̄s
Venetiis quottidie platonis Theologięq; libri iterum: & (vt aiunt) di
ligentius imprimuntur. Adolescentes cōmendati nobis prospere valēt
multumq; in dies litteris moribusq; ꝓficiūt. Singularis quidem noster
amor exactissimam singulorum rationem exigit: Sed negocia ꝓhibent
his ergo contentus fęlicissime Vale. xx. Iulii. Mcccc. xci.

De simplicitate & integritate morum.

Marsilius Ficinus Pierleono complatonico suo: S.D.

s Alue salute dignissime pierleone vir omnium itegerrime: imo
& omnium simplicissime Verum plato noster in symposio qui
dē nullos nostris sęculis nasci integros existimat. Sed diuisos.
In timeo autem atq; phędro duplices affirmat omnes. Te igitur quan
do integrum simplicemq; appello non huius quidē sęculi filium iudi-
co: Sed alterius. In quo (vt plato inquit) homines quondā integri pa-
riter atq; simplices nascebantur. Q̄ diu videlicet regnabat quędā in hu
manitate diuinitas. Diuinorum enim integritas eadem est: atq; ipa sim
plicitas. Naturalia vero multiplicem habent integritatem. Monstra de
niq; ab integritate simul: & simplicitate degenerāt. Sed mysteria vix ad
mittit epistola fortes; videlicet facile. Vide igitur pierleone mi alter ego
q̄ similem in plerisq; sortem nacti sumus disciplinę medicem in cęlesti
bus eundem: vt cōiecto Saturnum Ducem quoq; Platonē: patronum
rursus eundē Laurentiū Medicē platonicarū disciplinarū instauratorē.
Amicos ꝓrsus eosdem. Inimicos autē ipsi nullos. Amanus enī omnes
solū forte nō amaturi. Siquis deniq; depręhēsus fuerit solum amare se
ipsum. Mores pręterea nostros quis no similes esse dixerit. Simulare
nanq; vel dissimulare: pariter vterq; nescit. Simulatores dissimulatores
q; similiter vtrūq; fallunt. Sed fallāt (vtcūq; Iubet) iterū: atq; iterū. Mo-
do ipsi iam falsi quandoq; nos quoq; falsos mutatis moribus non effi-
ciant. Vale fęliciter in tua integritate simplicitateq; in vita etiam ingra
ta sorte victurus. xx. Augusti. Mccccxci.

Prohemiū in Platonicas institutiones.

Marsilius Ficinus Philippo Valori dilectissimo suo. S.D.

a Nno salutis hūane. Mcccclvi. Quo ego quidē annos ętatis age
bā tres atq; viginti: Tu vero natus es primitias studiorū meorū
auspicatus sum a libris quattuor institutionū ad platonicam disci

plinã. Ad quas quidẽ cõponendas adhortatus est Christophorus lan dinus amicissimus mihi vir doctissimus. Cum autem ipse: & Cosmus medices pellegissent eas: ꝓbauerunt quidem: Sed vt penes me seruarẽ consuluerũt: quoad græcis litteris erudirer: platonicaqꝫ tandem ex suis fontibus haurirem. Eas enim partim fortuita quadam inuentione: partim platonicorum quorundam latinorum lectione adiutus effeceram. Platonẽ deinde platonicosqꝫ græcos aggressus: institutiones illas: paulatim libris sequentib⁹ emendaui. Neqꝫ tamen librũ ipm placuit abolere quem tanqꝫ liberum primogenitum meum eo anno genueram quo tu natus es: mihi certe: & obseruantia filius & perpetuo quodam fauore patronus: hunc igitur tu mi Valor dilectissime fili fratrem tuum fraterno præcor amore complectere: in valorũ laribus ab ineunte iam ætate mihi domesticis: optato prorsus valore victurũ Vale. v. Nouembris i. Mcccc. xci.

Gratiarum actio.

Marsilius Ficinus Martino vranio prænnyngero Amico vnico. S. D.

Ioannes streller ille vester: ac prope iam noster legit mihi hodie partem epistolæ ad se tuæ: amoris erga nos ardentissimi plenã qua præterea significabas te natalem nostrum: & doctorũ cetu: & magnifico sumptu celebrauisse. Ego igitur tantæ huic erga nos pietati tuæ facere nõ aliter satis possum: nisi te tantum omnino quantum me. Incomparabilis autẽ amoris erga te mei suauissime mi martine Testes erunt non solum epistolæ nostræ: verum etiam libri quidam in posterũ nobis ædendi. Viue igitur mi martine fœlix: non minus mihi semper qꝫ mea vita carus. Mitto ad te reliquũ commentarii nostri in Philebum: quinterniones quattuor. Plotini librorum impressio ꝓximo hoc Martio erit (vt arbitror) absoluta: magnifico medicis Laurentii sumptu: formaqꝫ regia: constituit mox quoqꝫ platonis nostri libros eadem exprimi dignitate. Ego vero curabo ꝓ virib⁹ vt emendatior sit expssio secũda qꝫ prima. ꝑterea libros singulos in capita mlta Capitulaqꝫ distinguã. Et inscriptionibus qꝫ certissimis: tanqꝫ formulis declarabo. Dyonisii libri iamdiu nobis incepti ꝓpter occupationẽ eiusmodi aliquãto tardius absoluentur. Vale. xxiiii. Nouembris. Mcccc. xci. Florentiæ.

In librum De vita dono datum.

Marsilius Ficinus Mazingo isigni phisico amico insepabili. S. D.

Salue salutis nr̃e (deo auctore) curator amice ꝑrsus insepabilis. si primis forte mirabere Cur insepabilẽ amicũ potiusqꝫ aliter nominauerim. qa videlicet q̃s cœlũ coniunxit: terra minime sepabit Quo. n. pacto infima mũdi terra nr̃os animos p locoꝝ distantiã disiungere poterit: q̃s altissim⁹ planetarũ suis in ædibus amore cõiunxit. amore inqꝫ tã durabili: qꝫ stabilis ẽ ipe saturnus. Beniuolẽtiæ vero tam firme pignus esto vita isthæc penes te mea. Nec imerito vitã istam tibi ꝓhandã cœlo dendãqꝫ cõmitto cui iãpridẽ meã hãc meoꝝ vitã cõmisi curãdã

Phylosophica ingenia ad christum perueniunt per platonem. Vt Augustino aurelio contingit.

Marsilius Ficin⁹ florētinus Ioanni pico Mirādulæ cōphō suo. S. D.

Scribis amice ꝙ optime (qđ mihi oīm ē gratissimū) te mnltis q̄tidie suadere: ac iā psuasisse nōnullis vt epicurea ipietate relicta vl aueroica quadā opinione postbabita: piā de aia deoꝗ sequtur Platonis nr̄i sententiā. Per quā sane quasi mediā quandā viā: Christianā pietatē deniꝗ cōsequant. Salue igit vere piscator hominū. Qui em vulgarib⁹ ingeniis psuadēt: pisces vl potius pisciculos captare videtu re videnť. Sed qui egregiis: piscatores hominū iudicāť. Hos forte magnos pisces nuncupāt euangeliū. Quibus cōpræhēdendis nec rete quidē scindiť: Nostrū vero mirādula rete nūc ē platonica rō. Quæ qdeȝ si mō rite trahiť sub xp̄iana veritate nō scindiť: ꝫ pmanet integra dū ipleť: Nullos legisti phylosophos quondā nisi platonicos xp̄ianā suscepisse religionē. Merito igiť platonicis (vt ita dicā) reb⁹ altissima quæꝗ xp̄o piscaris ingenia. Vtinā tres saltē eiusmodi religioni piscatores adessent Vt grādes nulli pisces pelago supessent. Sed heu miseri vel infortunati potius. Messis qdē multa: oparii vero pauci. Quo igiť pauciores mi mirādula sum⁹: eo frequētius nobis vehementiusꝗ laborandum. Vale

Commendatio.

Marsilius Ficinus Frācisco Soderino ep̄o Volaterrano. S. D.

Martinus vrani⁹ e germania Romā venit mādata sui principis p viribꝰ effectur⁹: & pfectur⁹ (vt spero) si tu cōsiliū tuū operāꝗ p̄stiteris. Præstari vero tā vehemēter pcupio: vt nihil ardēti⁹ nūc affectem: hūc tibi (si noueris) virt⁹ ei⁹ mirifica cōmēdabit. Ignotū ḡ nō cōmēdet inges beniuolētia nr̄a. Hic. n. mihi tā carus ē vt nō aliter exprimere possim nisi dixerim: alter ego: Cum igiť amicoꝶ meorū nullā frustra tibi hactenus cōmēdauerim: q̄ tua quidē incredibilis humanitas & clemētia ē: spero nūc: imo certo scio: Martinū: imo vero Marsiliū tibi fore fœliciter commendatum. Primo Aprilis. Mccccxcii.

Commendatio.

Marsilius Ficinus Philippo Valori suo. S. P. D.

Meministi mi valor ꝙ ardēter nos amet martin⁹ nr̄ vranius adeo vt & filiū suū meo noie marsiliū nūcupauerit: nostrūꝗ natalē instituerit celebrandū. Hūc ergo nō dubito abs te vehemēter amari. Hic te salutabit: consiliū aperiet suū Auxiliū postulabit. Si memineris ꝙ sepe de martino dicere soleā alter ego nō dubito qn habeas hūc in oibus mirifice cōmendatū: Scripsi ferme eadē ad venerādū soderinū nr̄m Huic ḡ tu marsiliū ita (vt scis) geminū: geminatis q̄ꝗ pcib⁹ cōmēdato.

Actio gratiarum. Item de ostentis in obitu principis.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo Patri Domino Ioanni medici Cardinali suppliciter se commendat.

c

Vm quartū medici gradum maximū arbitrent: tu vero quar-
tus a Cosmo i generosa medicum familia mihi sis patronus: et
pculdubio maximus. Quod quidem hinc plane perspicio: q
nō aliena mihi das: sed tua. Tuo iamdiu canonicatu me ornasti: Aede
nunc martiana tibi dono concessa: subito me donasti. Qūobrem obitu
magnanimi Laurentii nostri: neq fortunam meam deflere mihi licet: q
deinceps tanto patrono me videam maxime cōmendatum: neq sorte
eius cōmiserari. Quem multis euidentibusq argumentis translatū ad
superos esse cognoscimus. Legisti (vt arbitror) apud hesiodum trigin
ta bnficorum demonū milia p aerem sublimen humana curare. Quos
quidem prisci rectores hominū exploratoresq cognominant. Praete-
rea excellentissimos quosq apud homines principes: post obitum ad
rectores eiusmodi commigrare: quasi collegas eorum post hac in hūa-
na gubernatione futuros. Animis ergo foelicibus illuc aduolantibus il
los congratulari platonici putāt. Congratulatiōes vero signa dare por
tenta hominibus admiranda. Tonitrus. Fulmina. Flamas. Machinarū
ruinas. Oracula. Somnia. Quae quidem pdidia partim maiestatē trās-
migrantis animae: partim detrimentum orbi populi Partim successio-
nem antiquae potestatis in heredes significare videntur. Idq in Romu
li caesarisq decessu extra controuersiam afferunt: contigisse. Quod &
nunc in morte Laurētii magni ppemodum diui Florentae fuit vniuer
so ferme populo manifestum. Viue igitur foelix maxime mi patrone di
uina voluntate cōtentus. Gaudens foelicitate paterna. Confisus ope di
uina. Die. xxv. Aprilis. M. cccc. lxxxxii. In agro Caregio.

Actio gratiarum

Marsilius Ficinus Reuerendo in xpo patri dño Frācisco Soderino
epo volaterrano. S.P.D.

g

Rammatici quidem vltra suplatiuum nihil habent. Oratores
autem atq poetae huic aliquid addunt. Huc forsan tendit Vir-
gilianum illud. O ter quaterq beati. Ter quidem beati sunt
beatissimi. Quater vero q̄ beatissimi. Hactenus me tibi charissimū
esse plane pspexi: nec vnq̄ posse chariorem fore putabam. Nunc vero
q̄ charissimum esse pculdubio video. Charissimos eñ tuos expolias
quo me induas. Gratias igitur quas olim soleo p multis in me benefi
ciis tibi maximas agere: iā q̄ maximas ago. Ac me tibi q̄ deditissimū
esse cōfiteor: Illi quin etiam familiari tuo debeo nō mediocriter: quem
tuo rogatu: mox animo haud egro nobis audio concessisse. Die. xxv.
Aprilis. M. cccc. lxxxxii. In agro caregio.

Causae pdigiorum in obitu principis cōtingentiū.

Marsilius Ficinus Philippo valori oratori apud pontificem Florē-
tino. S.D.

Ogitanti mihi prodigiorũ causas in excellentiũ virorũ ꝑsertim
principum obitu cõtingentiũ: primo quidem venit in mẽtem:
hæc neq; fortuna cõtingere: habẽt em̃ ordinem: neq; natura ꝓ
cedere. Diuersa em̃ inter se fiunt: vt ad naturalem influxum vna quadã
ꝓcedẽtem via: referri nõ possit. Et habẽt in se mysteria natura ꝓrsus su
ꝑiora. Deinde succurrit: si portenta eiusmodi: neq; fortuna: neq; natura
ꝓficiscunt̃ a diuinitate quadã ꝓculdubio ꝓficisci. i. ab intelligẽtia qua-
dam sublimi: nature vires exsuperante. Sed ne minima quæq; ad men-
tem primã absq; medio quodã ordine redigamus. Vident̃ hæc (vt pla
tonice loquar) ad tria potissimum numina referẽda. Est em̃ ꝑsone geni
us: Demon familiaris homini: quem angelum custodem nr̃i theologi
nominant. Est & loci genius: Domus ciuitatis: regni custos: quem co-
gnominant principatum. Est insup ordo sublimis chorusq; numinum
vel demonũ vel angelorũ: in quorũ numerũ fortemq; ꝓpter officium
similitudinem: excellens animus: q. ad stellã suã migraturus ẽ in eodẽ
illic officio. q. collega futurus. Quemadmodũ ergo tres ꝓdigiorũ au-
ctores sunt: ita & tria vident̃ genera portẽtorũ. Sublimis quidẽ ille co
rus crinitas accendit: tonitrus ciet: fulgura iaculat̃. & flamas stellasq; ca
dentes. Præfectũ ꝓuincie numen quatit diruitq; machinas: oracula fun
dit. Auguria & auspicia mouet: Estu designat: Custos vero familiaris
somnia oĩaq; excitat canumq; latratus. q. malũ demoniũ illinc arcẽtes.
Finẽ ꝑterea desideraturus mihi videris cuius hæc grã fiant. Prima qui
dem illa significãt excellentissimos animos nõ extingui nõ negligi: sed
post obitũ regnare cum superis. Secũda calamitatẽ ppľi tanto viro de-
stituti ꝑnunciãt: & canere imminẽtia subinde ꝑicula monent. Tercia &
virum admonẽt moribundũ: & suis indicant cœlestẽ fauorẽ: illo quidẽ
moriẽte nõ mori: sed familie suæ post illũ aspiraturũ: Addũt Platonici
q̃dã inter sublimes hæc demones sempiternos atq; hoĩes vita breues:
esse demones q̃sdã medios valde lõgeuos: horũ ergo potẽtiorib⁹ potẽ
tiores hoĩes cõmẽdatos. Cunq; illoꝝ aliquis post multa sæcula morit̃
magnũ simul principẽ ipsi cõmendatũ egrotare ꝓtinus vitaq; decede-
re: Turbari vero aerem: nouaq; & mirãda cõtingere: qñ & magnorum
demonũ aerea corpa dissoluunt̃: & amici demones fatũ magni tum de
monis tum principis egre ferũt. Vale. xxv. Aprilis. M.cccc.lxxxxii.

De vita solitaria: & quanti faciẽda sit fama.

Marsilius Ficinus Ioanni pico mirandulæ. S.D.

Atere ne vnq̃ speras mi Mirãdula: Parua quidẽ & obscura la-
tere fatile possunt: magna vero & ꝑclara nõ possunt. Tu quidẽ
vt bñ viuas: studes semp latere bñ. Sed interim quo ppľo eua-
dis admirabilior. eo notior. Hinc quicq̃d tentaueris: rumores varii ꝓ-
tinus excitant̃. Quid ergo: Circunspicies ne semp vniuersam plebẽ &
quid cõfabulaturi sint: longe ꝓspiciẽs: seruus eris: An tua potius ꝓfes

sione cōtentus: vulgi iudiciū nihilipendes: Noui equidē ingeniū tuū: Videor igit̄ mihi videre quid agas. Haud oīno nihilipendes hæc: sed paruipēdes. Plurimi vero prudentū iudicia facies. Sed de his quidem satis. Ego vero dilectissime mi Ioannes eo grauius tuo discessu dolui: quod me ꝓpter duorū simul amicorū obitū in summo mœrore consti stitutū repente deseruisti: sperantē mihi te solū cōsolatorē medicumq̄ fore. Sed spero te ꝓpe diē redituru: qua quidē spe fretus amicos etiā cōsolabor. Vale redicq̄ fœlix. Die. xxviii. Aprilis. in agro caregio.

Laudes amici scilicet Bindacii Recasolani.

Marsilius Ficinus Philippo Valori Oratori Florentino. S.D.

d Iuturnus Laurentii medicis morbus vna cum iniquitate tēporū (vt arbitror) in causa fuit: vt & ego non leuiter ægrotauerim Sed ex longa infirmitate iam satis belle cōualui: videlicet aspirātē deo: Nemo vero longi languoris tædia magis mihi leuauit: q̄ Bindacius Recasolanus familiaris nr̄: vir certe natura generosissimus: virtute ꝓbatissimus: opa officiosissimus hic sæpe me sponte sua: sæpe etiā tuo noīe salutauit: Significauit p̄terea se tibi debere q̄ plurimū. hūc igitur in primis ama mi Valor: & apprime te amantē: & omniū amore dignissimū. Martinus vranius alter ego ad nos reuersus narrauit hodie q̄ amice q̄q̄ magnifice eum exceperis. Fecisti tu quidem (sicut soles) Nec quicq̄ hoc tempore mihi gratius efficere potuisses. Die. xxvi. Iunii. M. cccc. lxxxxii.

Laudes legitimi principis.

Marsilius Ficinus Eberardo Duci Vitēbergensi & montis Peligardi senatori. S.P.D.

m Vlta iam pridē de singulari virtutū tuarū excellentia ex multis audiuimus: Plurima nuper accepimus a martino vranio nostro teste quidē & fideiussore apud nos locupletissimo: Laudūq̄ tuarū præcone apud oēs fide dignissimo. Qͦobrē ingēs admirabiliū virtutū tuarū: quasi stellarū splendor ad nos vsq̄ refulgēs: incredibilem in nobis iam accēdit ardorē: ad te vehementer amandū & colendū in primis atq̄ venerandū. Desiderabā æquidē iam diu quod & plato noster optare se p̄dicabat: Cognoscere principē: in quo queadmodū in Pallade vna cū potētia: pariter sapiā cōspiraret. Necnō: vt in cæsare magnanimitas cū clemētia: Sicut in scipione grauitas cōcomitate concurreret. In quo p̄terea floreret & iusticia minois: & religio nūmæ: sub quo pax illa rediret octauiani: Qui denicq̄ pacis studia rebus bellicis antepone ret: templa fundaret: publica lr̄arum Gymnasia faceret. Quē subditi nō tam metuāt q̄ amēt & obseruēt atq̄ mirenē. Eiusmodi q̄dē est legitimi principis idea: & optata quōdā a platone: & a nobis in primis desiderata. Atq̄ (vt cōstans iam fama p̄hibet) in te p̄cipue ingēs: vt nō mirū sit me iam: meosq̄ achademicos oēs tot virtutū tuarū radiis inflamma

tos:te quasi cœleste numen colere añ alios principes atq3 venerari. Sed
incredibili quodã amore pterea cogimur te obsecrare (vt ipe nos quo
q3 ames) singulariter te amãtes: sempq3 post hac etiã (vt iam facis) me-
facis) memineris queadmodũ omne lumen pendet ex alto: ita virtutũ
tuarũ splendorẽ ex ipso deo p̃re luminũ dependere: vt summus ille bo
norũ: oim auctor pbitatẽ tuã pariter atq3 fœlicitatẽ confirmet etiam in
posterũ & augeat cõfirmatã dispositionẽ & quotidianos cœlestiũ cur-
sus aspectuq3 cõsideras: psequaris: Probo æquidẽ dilectissime mi Bã
daci: Verũ tñ si qñ Astrologiã illã aggrediaris: qua frustra nimiũ certa
futurorũ iudicia pmittunt: id minime cõprobabo. Quẽ em̃ oim famili
arissimũ babeo: eundẽ & fœlicissimũ fore desidero. Comptũ vero babe
mus: oẽs qui p̃dicẽdis futuris curiosius inbiãt oim infortunatissimos
esse vl' fieri. Cuius qdẽ aduersitatis causas: vel manifestas: vel occultas
esse putamus. Manifeste pfecto causæ sunt: q2 infinito: ac prsus incerto
futurorũ studio sua semp oia negligere cõpellunt. Plerũq3 vero immi-
nentis fati vel pmissis cõfisi vel minis deterriti: sua quidẽ snia necessã
riis: ipsi interea nibil agunt: toti videlicet ex fato pendentes. Occultas
aũt buius rei causas esse arbitror. Quod puidentia diuina: Cui natura
fatum: fortuna: seruiunt: nõ dat oibus oia. Sed sua cuiq3 iuste dispensat.
Quibus ergo & bis quidẽ volentibus futura cõcessit: merito p̃sentia
negat. Cum em̃ præsentia: si cum futuris cõpares: paucissima minimaq3
sint: si rebus eiusmodi careas: dũmodo futura: quæ q3 plurima maxima
q3 sunt quoquomodo possideas: cõqueri apud puidentiã de tua sorte
nẽ debes. Forte vero fortuua: quæ videt in boc saltẽ opposita fato: q2
illud quidẽ ordinẽ rerũ asserit necessariũ: bæc vero ordinẽ eiusmodi re
nuit: nimirũ futurorũ auguratoribus tanq3 fatidicis assertoribusq3 fati
infensa reddit & aduersa. Forte etiã q ventura audacter anticipãt: quæ
cœlestis ille pater in sua posuit ptãte: sibi ipsis qd dei ipsius est: insoleter
vsurpãt. His ergo iuppiter indignatus eos tanq3 gigãtes illos supbia
nimiũ elatos efulminat. Missa equidẽ nũc quæ mibi succurrũt Astro-
logica facio. Rerũ videlicet recõditarũ longeq3 a p̃nti distantiũ pscruta-
tores: incidere ptinus in saturnũ abditissima quæq3 remotissimaq3 te-
nentem. Et qm̃ p̃ntia fortunæ bona cõcessit Ioui: rebus tandẽ venturis
secretissimisq3 cõtentum. Q̃obrem (vt summatim cuncta concludam)
dilectissime mi Bindaci: qm̃ ad sola præsentia longe deficimus: ne dum
ad futura quoq3 sufficiamus: quod diuinæ præcepit Paulus: memori
semp mente tenendum. Nolite sapere plusq3 oportet sapere. Sed sape
re ad sobrietatem. Vale.

Opiniones nõ temere diuulgande. Item orpbei carmina.

Marsilius Ficinus Florẽtinus Martino Vranio amico vnico. S.D.

Rgonautica & bymnos orpbei & bomeri atq3 pculi Tbeolo-
giamq3 besiodi: quæ adolescens (nescio quõ) ad verbum mibi

soli transtuli: quemadmodũ tu nuper hospes apud me vidisti: ædere nõ
q̃ placuit: ne forte lectores ad priscum deorum demonumq̃ caltũ iam
merito reprobatum: reuocare viderer: quantũ em̃ pythagoricis quon
dam cure fuit ne diuina in vulgus ædere: tanta mihi semper cura fuit:
non diuulgare prophana: adeo vt neq̃ commentariolis in lucretiũ me
is quæ puer adbuc (nescio quomodo) commentabar: deinde peperce
rim. Hæc enim sicut & pato tragedias elegiasq̃ suas vulcano dedi. Ma
turior enim ætas exquisitiusq̃ & examen: (vt inquit Plato) sæpe dam
nat quæ leuitas iuuenilis vel temere credidit: vel saltem (vt par erat) re
probare nesciuit. Periculosius vero est (vt & plato inquit) noxias opi
niones imbibere: q̃ venenum pessimum diuulgare. Sicut enim bonum
quo latius: eo diuinius: ita latissimum malum: pestilentissimũ. Promi
si vero tibi tutiora quædam Orphei carmina mittere. Ecce mitto.

Orphei versus de deo.

e Vsebius cæsariensis Libro. xiii. de euangelica præparatione sic
ait: sed orpheus etiam in carminibus quæ inscripsit de verbo
sacro: diuina virtute omnia gubernari: cunctaq̃ a deo producta
hoc mõ asserit vt legit̃ in libro quẽ Aristobolus ad Ptholomeũ scripsit

v Os qui virtutem colitis: vos ad mea tantum.
Dicta aures adhibete: animosq̃ intendere vestros.
Contra qui sanctas leges contennitis: hinc vos.
Effugite: & procul hinc miseri: procul ite prophani.
Tu vero qui diuinas specularis & alta.
Mente capis musee voces: complectere & illas.
Aspiciens sacris oculis sub pectore serua.
Hocq̃ iter ingressus: solum illum suspice mundi.
Ingentem auctorem solum: interituq̃ carentem.
Quem nos præsenti quis sit sermone docemus.
Vnus perfectus Deus est qui cuncta creauit.
Cuncta fouens: atq̃ ipse ferens super omnia sese.
Qui capitur mente tantum: qui mente videtur.
Qui nullumq̃ malum mortalibus inuehit vnq̃.
Quem præter non est alius: tu cuncta videto.
Hic ipsum in terris melius quo cernere possis.
Hic & enim video iosius vestigia: fortem.
Hicq̃ manum video: verum ipsum cernere qui sit.
Nequaq̃ valeo: nam nubibus insidet altis.
Nemo illum: nisi caldeo de sanguine quidam.
Progenitus vidit: quem cœlorum aurea sedes.
Sublimisq̃ tenet: cuius se dextera tendit.
Occeani ad fines quem de radicibus imis.
Concussiq̃ tremunt montes: nec pondere q̃uis.

Immenso sint: ferre queunt: qui culmina cœli
Alta colens: terris nunq̄ tamen ille sit absens.
Ipse est pricipium mediumq̄ & exitus idem.
Item idē in tercio inducit porphirii verba ista.
Admiranda est grecorum sapientia: qui Iouem mundi mentem arbitrentes: que in seipsa mundū cōtinens ꝑduxit: sic a theologia orphei ꝑfecti de ipso tradiderunt.

Orphei Carmina.

Idereeq̄ domus Rex est & iuppiter ipse
s Principium atq̄ ortus verum vis vna deusq̄
Vnus & omnipotēs regali in corpe cuius
Singula ponunt: tellus: vnda: ignis: & aer.
Nox simul atq̄ Dies: sapientia primaq̄ origo
Ac iocundus amor magno hoc in corpore regis
Sunt iouis excelsi: ceruicem nanq̄ videbis
Cœli suspiciens reuerentia magnaq̄ tecta.
Hoc caput auricomū: flaui de vertice crines
Stellarum rutilant radii: de hinc aurea pandit
Cornua bina caput: capitisq̄ simillima thauri
Vnum est ortus: ipse occasus & aliud
Ast oculi fulgens: ingenti lumine phœbus
Lunaq̄ purpureo phœbi redimita colore.
Præscia venturi mens cōstat regius æther
Quam strepitus nullus: nec vis: nec fama latere
Archanū ve pōt: penetratq̄ ꝑ oīa victrix
Præterea inuictum corpus: sine fine modoq̄
Panditur. Ast humeri magni quoq̄ pectora lata.
Est aer: alas: quoq̄ vento possidet ille
His ad cuncta volans: euro est velocior ipso
Tum sacer antiqua matre ex tellure tumescit
Venter & ex altis cōsurgit montibus ingens
Quem medio pontus subcingit rite sonorus
Vltima præterea terrarum limina & ampli
Fundamenta globi: furibundaq̄ tartara plantas
Esse pedum magni constat rectoris olimpi.
Hic dum sub terris celasset cuncta: deinde
Ex imis repetēs: in lucem ꝑtulit almam.

Porphyrii expositio. Simulacrū Iouis.

v Niuersus igitur mūdus Iuppiter est. animal ex animalibus: deus ex diis constitutus. Iuppiter aūt est quantū intellectus est: a quo vniuersa ꝑducuntur: & qui cuncta creat intelligendo: hoc igitur modo theologis de Ioue sentiētibus impossibile est talem eius

imaginē fingere: qualem carmina descripserunt. Iouem igitur esse credendum est: virtutem ꝓuidentem atq; viuificam: quam pila & rotundis figuris significant: hominis simulacrū ei constituunt: qm̄ mens est quæ cuncta seminali rōne producit. Sedere autem fingitur (vt stabilis virtus) atq; incōmutabilis exprimatur. Nuda apertaq; habet superiora. Quoniā cōspicuus intelligentiis & superioribus est: inferiora vero tegūtur: quia occultaẽ inferioribus creaturis. Scæptrum leua tenet: qa in his corporis partibus: ceu spiritalissimū vite domicilium inuenitur. Creator em̄ intellectus rerum spiritusq; viuificus mūdi est. Dextera vero aut aquilā ꝓtendit: aut victoriam: alterum quia cæterorum deorum dn̄s: queadmodum aliarum auiū aquila est. Alterum quia oia sibi subiecta sunt. ix. Iunii. M. cccc. lxxxxii.

Exhortaẽ amicos vt Plotino foras ꝓdeunti faueant.

Marsilius Ficinus Philippo Carducio dilectissimo suo. S. D.

S Alue mi Carduci academiæ studiosissime cultor. Vide q̄ verū sit ꝓuerbium illud: omniū rerum vicissitudo est. Diuinus Plato noster quondā magnū plotinum peperit. Plotinus platonē iam parturit: ꝓpediem pariturus. Plato lucem plotino dedit. Plotinus platoni reddet lucem: Cum ipse primum prodibit in lucem. Editus ille quidem iam est a nobis: sed adhuc (nescio quō) liminibus hæret. Surge age Carduci: nostrorū oīm ardentissime. Plotinū hærentē ꝓmoue: nostrosq; omnes & cæteros hortare ad hunc manibus alacriter com præhendendū: vt ipse in lucem e vestigio ꝓdiens: contuentibus oibus vicissim reddat lucem. xii. Iulii. M. cccc. lxxxxii.

In librum de vita missum ad amicum.

Marsilius Ficinus Ioanni Cenacio: & Bindacio recasolano dilectissimis suis. S. P. D.

S I qui familiarium meorum mentem meam tenent: vos certe familiarissimi oīm totam ꝓrsus habetis. Vos itaq; minime latet: quo consilio vsus: quaue spe & fiducia fretus: libros de vita cō scripserim: vt ingeniosis quidem ꝓdessem omnibus: sed inter eos multo magis amicis: maxime vero ciuibus in primis saluti patriæ necessariis. Non dubitabam equidem me semel q̄ plurimis immo omnibus ꝓfuturum: si quos potissimū conseruarem: salutis publice seruatores. Meum quidē hactenus fuit: libros illos hac snia: diligētiaq; cōponere. Vestrum vero deinceps operam assidue dare ne forte me fallat opinio frustraq; nimiū laborauerim. Quotiēs ergo paulantoniū soderinū nostrum salutabitis. Virū & frequētissima salutatōne: & ꝑpetua salute dignissimum. Totiēs cōmemorare huic p̄ cæteris memineritis. vt libros de vita relegat & obseruet. Huic em̄ maxime vitā longā salutēq; ꝑpetuam exoptamus. Quippe cum & ingeniosissimus amicissimusq; sit: magnisq; medicibus patronis nr̄is: nō parua quidē naturæ: certe q̄ maxi-

ma beniuolentiæ necessitate cóiunctus. Ideoq͂ saluti publice admodū necessarius. Si tantū robore vir ille valeret: quantum cōsilio p̄ualet: ita neq͂ medicorū remediis indigeret ad bn̄ valendū: sicut nec vllorū iam consiliis eget ad bn̄ viuendū. Iam vero si tantū valitudini suæ qn̄q͂ cō-suleret: quantū rebus agendis & amicorū cōmodis reiq͂ publice p̄spe-ritati quotidie p̄spicit: nequaq͂ vos vrgerem vt de curanda sui corp̄is valitudine moneretis. Deniq͂ bn̄ valete. Et paulātoniuw nostrū (vt o letis) salutate freq̄uēter: de colenda diligētius valitudine: quotidie mo nitu t i: vt ipse quoq͂ tamdiu saltem filio suo Tōme præclaro adolescen ti viuat: q͂diu sibi Tōmas suus pater vixit clarissimus æques. die. xxii Iulii. M. cccc. lxxxxii.

Cathalogus familiariū atq͂ auditorum.

Marsilius Ficinus Florentinus Martino Vranio amico vnico. S. D.

n Ihil a me iustius postulare poteras: q͂ quod p̄ Ioannem Streler cōgermanum tuum iam sæpe requiris: amicorum videlicet no-strorum cathalogum: nō ex quouis cōmertio vel coutubernio confluentium: sed in ipsa duntaxat liberalium disciplinarum cōmunio ne couenientium. Cum em̄ absq͂ amicorū meorū præsentia esse nusq͂: aut debeam. aut velim: ipseq͂ sim non in ytalia solum in meipso: sed in te etiam in germania: merito amicos hic meos: istic etiam mihi adesse desidero. Omnes quidem ingenio moribusq͂ p̄batos esse scito. Nul-los em̄ habere vnq͂ amicos statui: nisi quos iudicauerim l͞ras vna cum honestate morum: quasi cum ioue mercurium cōiunxisse. Plato enim n͞r in ep͞lis integritatē vitæ verā inquit esse philosophiam: l͞ras autē q͞si externā p͞hie nūcupat ornamentū. Idē in ep͞lis ait philosophicam cōio nem omni alia nō solū beniuolētia: sed etiā necessitudine p̄stantiorē sta biliorēq͂ existere. Sed vt mox veniā ad cathalogū: cunctos summatim amicos ita laudatos accipito. At si proprias cuiusq͂ laudes singulatim narrare voluero: opus inceptauero longe p̄lixum. Si quos p̄termisero nō æque laudatos p̄rsus inuidiosum. Omnino vero absurdum fuerit: si dum amicos ordine disponere tento inter in cōparationibus oīa per turbauero: odiū p̄ beniuolētia postremo reportās. Primū summūq͂ in ter amicos locū patroni n͞ri medices iure optimo sibi vendicāt. Magnꝰ cosmus Gemini cosmi: filii viri p̄stātes petrus atq͂ ioannes. Gemini q͂ petri nati. Magnus laurētius & inclitus iulianus. Tres laurentii liberi. Magnanimus petrus ioānes cardinalis p͞limū venerādus. Iulianꝰ egre gia indole p̄ditus. Ac ne in longū singulorū laudes p̄sequar vna medi ces oēs cōi laude cōplectar. Genus heroicū. Præter patronos duo sūt nobis amicorꝫ genera. Alii em̄ nō auditores q̄dē oēs: nec oīno discip͞li sed p̄suetudie familiares (vt ita loq͂r) cōfabulatores atq͂ vltro citroq͂ cō siliorꝫ disciplinarꝫq͂ liberaliū cōicatores. Alii aūt p̄ter h̄ q̄ dixi nos q̄n͂q͂ legētes & q͞si docētes audiuerit. & si ipi q̄dē q͞si discip͞li: nō tn̄ reuera di

scipuli: nō enim tantū mihi arrogo: vt docuerim aliquos aut doceā: sed (socratico potius more) sciscitor omnes atq hortor fœcundaq familiarium meorum ingenia ad partum assidue ꝓuoco. In primo genere sunt Naldus: Naldius a tenera statim ætate mihi familiaris. post hūc in adolescētia nostra peregrinus allius. Christophorus Landinus. Baptista Leo: Albertus petrus: pazius. Benedictus Accoltus Aretinus. bartholomeus Valor. anthonius canisianus. paulopost. Ioannes caualcantes. Dominicus galectus: anthonius calderius. Hieronymus Rossius. amerigus & Tomas ambo bencii. Cherubinus quarqualius geminianensis. Anthonius seraphicus. Michael Mercatus ambo miniatenses. Franciscus bandinus. Lauretius lippius collensis Bernardus nuthius. cōmandus. Baccius vgolinus. Petrus fannius præsbr. Horum plurimi exceptis landino & baptista Leone & benedicto accolto: primas lectiones nostras nonnūq audiuerunt. In ætate vero mea iam matura familiares nō auditores. Anthonius allius Ricciardus anglariensis. Bartholomeus Platina. Oliuerius arduinus. Sebastian⁹ Saluinus amitinus noster. Laurentius bonincōtrus. Benedictus biliottus Georgius Anthonius vespucius. Ioannes baptista boninsegnius. demetrius bizantius. ioannes victorius Soderinus: Angel⁹ politianus. Pierleonus spoletin⁹ ioannes picus Mirandula. In secūdo genere id est in ordine auditoꝝ sunt Carolus Marsupinus. Petri quinq. Nerus. Guiciardinus. Soderinus. Cōpagnius. parentus philippi duo. Valor scilicet & Carducius: ioannes quattuor canacius. Nesius. Guiciardinus. Rosatus. Bernardi quattuor. Victorius Medices. Canisianus. Michelectius. francisci quatuor. Berlingierius Rimicinus. Galdus. petra sancta. Amerigus cursinus. Anthonius Landafrinus. Bindacius Recosolanus Alamann⁹ donatus. Nicolaus michelotius. Mathe⁹ rabatta. Alexander albitius: fortuna hebreus. Sebastianus præsbiter. Angelus carduccius. audreas cursus: alexād er borsius. Clasi⁹ bibieni⁹. Franciscus diacet⁹. nicolaus valor

Prohemium in compendium proculi.

Marsilius Ficinus Martino vranio amico vnico. S. D.

p Ost discessum ex italia tuū aduecti sūt e græcia mox ad magnanimū Petrū medicem. libri multi ex q̄plurimis electi nuper electore Lascari græco admodū elegāte ꝑ regia illa bibliotheca iam pridem a magno Laurentio fœliciter instituta. Ego aūt inter multa (vt soleo) semꝑ in primis legi platonica. primaq inter hæc cōmentaria Procli in sex Platonis de re pu. libros principiūq septimi. Quos igitur ex amœnissimis horū pratis flosculos passim discurrendo collegi: religionē sanctam præceteris redolentes: ad te mitto in signem religione virū. iii. Augusti. Mccccxcii.

Excerpta ex proculo in rem publicam Platonis a Marsilio Ficino

Tres cuiusq dei proprietates.

Bonitas.	Immutabilitas.	Veritas.
Bonitas.	Potentia.	Cognitio.

PLato in legibus per tres ꝓprietates diffinit ipam dei ratione᷑.s. per bonitatem:potentiam:cognitionem:per tres quoqꝫ similes in re publica.s.per bonitatem:immortalitatem:veritate᷑: immutabilitas quidem est potentiæ propria:veritas autem cognitionis perfectio. Dicitur autem vnusquisqꝫ deus reuera bonus. Tum quia cum bono suo nullu᷑ malum est admixtum:tum quia bonitas in eo no᷑ est habitus aliquis essentiæ additus. Sed ipa eius essentia. Non enim pri⁹ quidem est deus. Deinde bonus existi. Eadem enim essentia sua formaliter & deus æque est & bonus. Sic igitur vnusquisqꝫ deus ita suapte natura dicitur seipse bonus sicut deus primus seipo bonum. Proculis idem in elementis theologiæ ꝓbat vnumqueᷓqꝫ deum ita esse formaliter bonitatem quandam essentialem:sicut primus e᷑ ipsum bonum super essentiam:Item ad ipsam deitatem tria hæc formaliter pertinere:bonitate᷑ puram:potentiam non impeditam:cognitionem nullius incertam.

Deus nullius mali causa:nunqꝫ mutat formas:nullum fallit.

PLato in repu. Tria dogmata theologica ponit. Primu᷑ si quisqꝫ deus suapte natura vere bonus est: bonorum quidem semꝑ est causa. Mali vero alicuius nunqꝫ. Secundu᷑ si vere pote᷑s est:penitus immutabilis. Tertium si ad deum & potentia immutabilis & veritas bonitasqꝫ pertinent:neminem vnqꝫ fictionibus vllis me᷑daciisqꝫ fallit. Circa primum dubitatur vnde sint mala:Si deus nihil agit ad malum. Circa secundu᷑ si deus nullus vllo modo mutatur:quomo dii sponte apparent: Alias quidem figurati:alias non figurati:nisi.n. hæc admiserimus:omnem sacrorum disciplinam & opera sacerdotu᷑ funditus sustulerimus:& ipa quoqꝫ visa in quibus dii sponte in figuris alias aliis sese offerunt. Circa tertiu᷑:quo᷑ responsa nonnunqꝫ falsa reddantur:Iam vero multa in oraculis mendacia depræhendunt: Respondetur ad primum. Malum nec ex deo:nec ex alia causa proprium inter existe᷑tia habere processum. Neqꝫ vero possibile est:vel malorum idea᷑ ponere: vel materiam dicere causam esse malorum. Omnes enim ideæ tanqꝫ species quæda᷑ intellectuales sunt atqꝫ diuinæ:Extantqꝫ exemplaria: tum essentiarum:tum perfectionum ad essentiam pertinentium. Materia vero ex deo producta est tanqꝫ necessaria mu᷑do:neqꝫ malefica est. Quippe cum ad generationem vniuersi conducat. Neqꝫ etiam est bonu᷑. Cuꝫ omnium vltima sit:sed in necessariis ordinem habet. Quicquid em᷑ est alicuius gratia:tale est. Nullam ergo vel specialem vel materialem malorum cau am ponere fas est. Nec omnino vnam eorum causam. Sed que᷑admodum ipse inquit: dicendum est particularia & dispersam malu᷑ inferre. Particularia quidem. Quoniam nullum vniuersorum vt intellectus:anima:corpus:causa est malorum. Dispersa vero:quoniaꝫ non res

vna quædam causa est malorum: sed (vt ipse inquit) aliæ malorum occasiones sunt quærende. In corpore quidem malum: id est moribus accidit ꝓpter diuersa quædam absq; mutua proportione inter se confluentia. Dum vnumquodq; superare contendit: Malum quoq; in anima ꝓpter differentes vitæ species & contrarias inter se pugnantes. Quibus pugnantibus ex aliis malum accidit aliis: vnoquoq; quod suum ē: agēte: Oportuit autem corpus fore tale. s. ex contrariis atq; repugnantib⁹: (vt foret) non nihil etiam in mundo caducum. Atq; ita perfectus mundus: ex omnibus videlicet constitutus. Animas quoq; commixtionez hic habere: ne regiones istæ mūdi: rationalium animalium expertes forent. Neue rationales vitæ in corporibus absq; medio plantarētur sed egerent: Paterenturq; in rationalium quoq; conditiones: & talia quædam appetant. sentiant: imaginentur. Hic enim opus est mortalib⁹. Si modo vel breue tempus in his sunt regionibus permansura. Dum igitur: quod suum est: res quælibet agunt: mala subincidunt. Neq; ꝓpter aliud nisi propter bonum. Quibus sane contingentibus vniuersum vtitur oportune: Euaduntq; hæc in bonum per ipsam videlicet vtentium potestatem. Quapropter nullū est purū alicubi malū. Sed est boni quodammodo particeps. Atq; ita malum diuinitus quoq; pendere q̄dammodo dici potest: tanq̄ quodammodo bonum. Sed interim ab aliis ꝑ multis particularibus agentibus velut aduenticiū huic incidere: accidere inq̄ multis ipsis atq; diuersis. Ad dubiū de apparitionib⁹ deinceps ita respondebimus. Dum superi permanent immutabiles nec admittūt quicq; nec amittūt diuina quædā visa inde ꝓsiliunt quæ generationem suam in loco nobis circūfuso suscipiunt. Cum eñ spectatores quidē vtātur corporibus. Dii vero sint incorporei spectacula diuinitus emanātia videlicet corā dignis aspectu habent quidē aliquid a superis ꝓducentibus: Nō nihil vero spectatoribus quoquomō cognatū. Quapropter apparent. Neq; tamen omnibus. Et quibus apparēt aspiciunt̄ dumtaxat perfulgida quædā animarū inuolucra. Et iccirco clausis oculis frequenter aspiciuntur. Quantū igit̄ extensa sunt & in alio quodā hmōi. id ē Aere apparent: cognata spectantibus euadunt. Quantū vero diuino sunt referta lumine: & efficatiam habēt: deorumq; vires imagine repræsentant: per ipsa perspicua symbola. i. signa: continue velut suspensa dependent a numinibus ꝓducentibus ea. Quapropter & ineffabilia illorum secramenta mysteriaq; per talia figurantur: dum formas varias intuentibus offerūt. Testantur hoc eloquia sacra: sacerdotem sic alloquētia. Diuina quidē omnia incorporea sunt. Corpora vero ꝓpter vos his sunt adhibita. Quippe cum incorporea incorpaliter percipere nequeatis: propter corpoream naturam istam: in quam estis vniuersi: Hæc ibi. Hæc igitur & apparent & disparent prouolūtate deorum: ipi vero sunt occulti: quales natura sunt interea permanētes neq; quicq; ꝑ hæc ostē

ta suscipientes: nec amittentes. Quemadmodũ intellectuales illæ speci es. i. ideæ neq̃ corporeæ fiunt: vel cõpositæ: vel formatæ: dum per ipsas talia quædã efficiunt̃ ꝑ ipsas videlicet minime tales. Omnis itaq̃ deus permanet: nõ formatus q̃uis sponte: q. formatũ sese offerat. Non. n. in ipso talis quædam forma est: sed ab ipso: dum spectator nõ valet sine for ma: quod est sine forma videre: sed pro modo suo sub forma ꝓspicit nõ formata. Ad tertiũ dubium ita respondemus. Mendacium nõ est in superis qui respondent: sed in his qui responsa suscipiũt: ꝓpter infirmi tatem suam oraculum peruersæ suscipientibus. Atq̃ hæc ipa fallacia nõ contingit præter numinum voluntatem volentium dignos dumtaxat votum consequi. Sunt & nonnulli: quibus veritatem ipsam puram pe nes deos manentem: scire non conuenit. Sed pati quod conuenit ꝑ fal laciam penes se contingentem. Neq̃ igitur veritatem dii ignorant nec ipsa confundunt. Sed confusione propter ineptitudinem nostram apud nos accidente ad nostrũ vtunt̃ vtilitatem iam vero ipsa oraculorũ testa tur historia. Propter locum vel tempus: vel modum vł aliud interrogã tis erratum: falsum in responsis accidere. Quando Plato in repub. di cit non solum omne diuinum: sed etiam demonicum semper esse veri dicum: neq̃ mentiri: intelligendum est de demone vero dictũ atq̃ natu rali: non de demonio per habitudinem quandam sic appellato. Quod mutationes plurimas substinet: seducitq̃ illos: quibus factum ẽ amicũ. Quod vero ſm essentiam est demonium: cum & rationale sit: est omni no veridicum. Irrationale vero & ipsum quidem veritatis est impos: falliturq̃ & fallit tanq̃ falsum: existimaturq̃ genus fallax. Quod tra dit historia sæpe decipere: dũ vel subit oracula: vel inuocationes auscul tat: vel vltro aliquibus occurrit. Idq̃ totum est non natura demonũ sed habitudine. Tota religio & opera sacerdotũ & historia: communisq̃ hominũ fama consentit: deos sensibiliter apparere: multasq̃ offerre for mas variasq̃ figuras. Et alias quidem lumen proferre non figuratũ: ali as figuratum: & nunc quidem humana figura. Nunc alia. Dum videli cet vbiq̃ permanet immota diuinitas: Ipsa nanq̃ deorũ simplicitas ap paret multiplex intuentibus. Non quidem per illius mutationẽ vel fal laciam: sed propter naturæ conditionem: quæ pro modis participantiũ diffinit deorum ꝓprietates. Cum enim deus ipse participatus: in se sit vnus atq̃ simplex: aliter ipsum participat intellectus aliter intellectualis anima. Phantasia item aliter atq̃ sensus. Intellectus enim indiuidue. In tellectualis anima reuolubiliter. Phantasia formabiliter: Sensus vero passiue. Idq̃ quod participatur per substantiam est vniforme. Per par ticipationem vero fit multiforme: est immutabile. Apparet mutabile propter infirmitatem nostram. Cumq̃ nullo modo sit graue: dum tamẽ implet: grauare videtur. Quemadmodum de pallade poetæ tradunt. Quale enim est quod capit: tale necesse est (vt ita dicam) quod accipit̃

apparere. Quādo igitur deorum aliqui quasi hospites vel aliter nobis occurrunt nō est putandū apparentem mutationē illis inesse: sed indifferentibus susceptaculis imaginationem variā resultare. Atq; hic vnus est modus: quo poesis deos in se immutabiles: tñ nobis. q. mutabiles introducūt. Est & modus secundus qñ. . diuinum ipsum multas in se vires habens specierumq; omnium plenum varia contemplantibus intelligibilia spectacula ꝓfert. Tunc em̄ tradūt diuinum ipsum has vires in se continens demonstratam virium varietatem in formas varias cōmutare. Alias aliam ꝓferens: semp quidem fm omnes agens apparēs tamen trāsitoriis animarū intelligentiis semp aliud atq; aliud ꝓpter formarum quas in se continet multitudinem. Atq; hoc pacto ꝓteus ille formam ꝓpriam fertur spectantibus pmutare: alius deinceps aliusq; apparens. Proteum igitur qui diuinus quidam intellectus est virium omniū specierumq; plenus sub neptuni serie computatus particulares anime quæ sub eadem serie nominanť p hoce assidue contemplanť: & nunc quidem alias tunc vero alias species intuenť: suarumq; cogitationum ꝓgressionem ploteo applicantes formarū pmutationem in ꝓteō suspicanť. Itaq; videtur omnia fieri spectantibus ipsum quotcunq; terram incolunt: vel aquam vel aerem: aut ignem. Quot em̄ species in se continet: immo quot species ipse semp est eterne: totidem alterne videtur effici ꝓpter pceptionem intuentium iugiter alternantem. Tercius apparitionis varie modus est quando varia vnius dei visa nō ꝓueniūt ꝓpter subiectorum pceptiones neq; ꝓpter varietatem virium diuinarum: sed qñ deus idem fm ordines diuersos ꝓgrediť: & vsq; ad vltima quasi descendit numero se multiplicās in ordinesq; inferiores declinās Tunc rursus fabule tradunt diuinū illud pmutari in hanc ipsam speciē desup inquam ꝓcessum fecit. Hac itaq; rōne Mineruam quidem mencori. Mercurium vero lario aui garule. Appolinē rursus asturi se similē reddidisse ferunt. ostēdentes videlicet pstantiores horum deorum ordines: in quos ꝓcesserunt ab vniuersis. Qͣobrem qñ diuinas apparitiones describunt eas sine forma figuraq; conseruare student Vtpote qñ pallas archilli quidem soli se declarauit exercitui vero pſenti nequaq;. Vbi vero apparitōes angelicas afferunt. Deos alienis formis indutos ꝓferunt: sed his quidem vniuersalibus. Quemadmodū in humanam quandam speciem viro mulieriq; cōmunem nec hoīs alicuius ꝓpriam deuenisse canunt. Sed qñ demonicas narrāt ꝓcessiones: tunc in singula quædam particulariaq; mutationes descensumq; in bruta nō verenť afferre. Vltima em̄ ordinum sequētium deos p figuras huiusmodi declarantur. Iam vero consideratu dignum est igitur aperte cum ordine rerum talia congruant. Diuino nanq; conuenit ipsum simplex. Angelico autem vniuersale: Demonico tandem particulare. Et illi quidē intellectuale. Isti autem rationale huic deniq; genus quoddam irrationa

le. In ipso enim demonum ordine vita quoq; talis est implicita.

Tres habitus statusq; animarum separatarum. Contemplatiuus Actiuus. Voluptuosus.

Nimarum habitus differentes sunt etiam a corpore separatarũ a Similiter vniuersi loca quæ inhabitant differentia sunt. Necesse est igitur animas sic ab instrumentis mortalibus segregatas vt nec ad deteriora habeant habitudinem neq; mortalium perturbationũ nugarumq; sint plene secũ quoq; ferre inuolucra olim lucida: adhuc pura sicut antea fuerant: neq; materialibus vaporibus perturbata: neq; ob naturam concreta terrenam. Animas autem nondum per phylosophiã perfecte purgatas: sed ad affectum ergo crassum corpus inclinatas vitã q; cum ipso communem adhuc affectantes: necessarium est talia quoq; vehicula sua sibi suspensa videre potentibus demonstrare. Vmbrosa videlicet materialiaq; retroq; pondere recedentia. Plurimumq; secũ mortalis concrætæq; naturæ ferentia: quod perspicue in phædone narratur. Harum præterea animarum ad hanc vitam se adhuc inclinantium differentiæ multæ sunt. Quæ enim vitam magis practicã duxerunt neq; adhuc a vita eiusmodi destitere merito competens diligũt practicis actionibus instrumentũ; segregateq; ab hoc indignate commertium percipiunt: Vitamq; hanc nostram separatæ vitæ præponunt: vtpoteq; secũ dum vitam illam agere nequeãt ad vitam videlicet practicam aptiores. Quæ vero ob vitam flagitiosam Caducum corpus affectant vitãq; cu; ipso nihil differre putant a vita in ipso ducta coueniẽs est in locum vniuersi tenebrosum vltimumq; deferri. Homerus quemadmodum & plato animam distinguit ab idolo suo: & intellectũ ab his quæ sunt animæ propria & animã quidem idolo inquit vti intellectum vero vtrisq; diuiniorem esse. Atq; ydolum & animam esse quodammodo nota etiam in hoc corpore. In quo & seorsum a quo curam prouidentiãq; huius habere: Idq; naturaliter concupiscere. intellectum vero phantasticis formabilibusq; motibus nostris nõ cõpræhẽdi. Proinde queadmodum animarum in cœlum ascendentium instrumẽta harmonicã vocem emittunt: motumq; concinnũ præferunt: sic sub terras descendentiũ: iãq; minus rationalium sonus similis est lamento: ferens videlicet affectu osæ phantasticæq; vitæ dũtaxat imaginem. Inferorum præterea loca & iudiciarios sub terra status & flumina: quæ Homerus Platoq; describunt: nõ esse putandum esse imaginationes vanas fabulosaq; tantũ terriculamenta: sed quemadmodum animis cœlestia repetentibus: multa variaq; loca illic sunt pro meritis distributa ita putandum est punitione quoq; purgationeq; indigentibus animabus: loca sub terris esse dispositavarios defluxus habentia ab elementis circũfusis terræ. Quos sane defluxus flumina vocauerũt: esse deniq; differẽtes demonum ordines huic pfectos operi: partim quidẽ vltores: partim castigatores: partim

purgatores: partim vero iudiciales. Perterreri vero illic animas conserĩ taneum est imaginatione demonum præfectoꝝ statuqꝫ pro meritis qui dem habitibusqꝫ: vario confusoqꝫ: & a superis solis radiis segregato.

Tres animæ vitæ: diuina: humana: ferina.

tRiplicẽ animæ vitã ita summatim disponere possumus. Primã quidem optimam atqꝫ perfectissimam: qua diis cõiungit: agit qꝫ ibi vitam superis cognatissimam: ac propter summam quã dam similitudinem: vitam illis iam vnitam: nec sui quidem iuris sed de orum: dum suum quidem subit intellectum: suscitat autem interim in effabile munus caracteremqꝫ vniformis illius substantiæ superorum: co pulansqꝫ simile simili: suum videlicet illi lumini lumen: ipsi scilicet vni su per omnem essentiam vitamqꝫ extanti: ipsum essentiæ suæ vitæqꝫ pro prie vniformæ q̃ maxime. Secundum vitæ gradum ponimus in quo animus a vita diuina deuenit in seipsum. statuitqꝫ mentem atqꝫ scientiã principem actionis: vbi euoluit multitudinem rationem omniformes specierum differentias contuetur: atq; in idem & quod intelligit & qđ intelligit: in se colligit: repræsentatq; : & quasi per imaginem exprimit intellectualem essentiam: in vno quodam videlicet naturam intelligibi lem compræhendens. Vitam deniq; tertiam arbitramur quæ cũ po tentiis deterioribus commertium iam init. Agitq; cum illis imaginati onibus sensibusq; ratione carentibus vtitur: deterioribusq; prorsus im pletur.

Distinctio reru in genera quattuor. Itẽ de imaginibus at; vmbris

pLato in septimo de republica: rerum ordinem lineæ comparat: per continuam rerum connextionẽ. Quæ quidem ex mutua si militudine proficiscitur. Similitudo vero est vnitas quædam in rebus ꝓueniens ex ipsa simpliciter vnitate vniuersi principio. Quæ sane tutum volens simillimũ sibi facere: neq; tamẽ simpliciter vnũ: saltẽ maxime fecit vnitum. Ad quam vnionem confert etiã ipa principii bo nitas. Cum enim ipsius boni natura sit: quasi diffundere se ꝑ om̃ia per ꝓ cessum: vicissimq; ꝑ appetitũ ad se vnũ oia reuocare merito vniuersũ sũ mope reddit vnitũ. Diuidit aũt mũdana apud Platonẽ linea i ꝑtes ꝑci pue duas. s. in genꝰ insensibile at; sensibile. Primũ illud longe ampliꝰ ẽ se cũdo: hoc videl; in se cõtinẽs. Illud iterũ in res itelligibiles diuidit at; cogitabiles id ẽ in formas diuinas at; mathematicas. Hoc aũt in res q̃ si substãtiales at; imaginabiles. Substãtiales qdẽ corpa sũt. Imaginales aũt imagines corpoꝝ at; vmbre. Imagines quidẽ repſentationesqꝫ cor porũ speculares subiecto quodã indigẽt tres habẽte cõditiones: densi tatẽ & lenitatẽ: at; nitorẽ: Opus quidẽ ẽ densitate ne influẽs apparitio si in subiectũ inciderit nimis rarũ subito trãsfluat. Atqꝫ ita imago ex mł tis defluxibus nõ fiat vna. Lenitate vero. Ne asperitas ipsa ꝓpter ꝑtes suas partim quidẽ ꝓminẽtes: partim vero ꝓfundas: inequalitatis cau

sa sit imagini componende. Nitore quoq3 splendido: vt imago alioqn exiles habẽs formã cõspicua fiat. Sic.n. & minutissime quæq3 in dom⁹ ipius aere cõpositiones sæpe patent oculis in radiis p fenestellas rimasq3 penetrãtibus. Alioqn ob tenuẽ naturã nobis occulte. Dicendũ ergo ₰m sententiã Platonicam in sophista apparẽtes imagines: eẽ substãtias quasdã quorundã simulachrorũ machinatione quadam demonica fabricatas. Iam vero & vmbre: quas cũ imaginibus cõmemorat q̃si cognatas: eiusmodi naturã habent: sunt em̃ & ipe corporũ figurarũq3 imagines plurimãq3 sympatiã: id est compassionẽ consensionẽq3 cum illis ipsis habent a quibus decidunt. Quemadmodũ declarãt quotcũq3 magorum artes ꝓnunciant ꝓmittuntq3 ad ydola vmbrasq3 cõficere. Quid vero dicam imaginum vmbrarumq3 vires per quas fiunt in animalib⁹ ratione carẽtibus sæpe multa: quæ omnẽ superant rationẽ. Nam hyenã ferunt calcantẽ canis in alto sedentis vmbram: illũ ex alto pcipitare statim atq3 deuorare. Atqui Aristoteles inquit mulierẽ in purgatione mẽstrui sanguinis constitutã fædare sanguine quodã obiectũ speculum & imaginem. Imagines deniq3 substãtias quasdã esse. Plato cõfirmat vbi ait. Sicut cogitabilia ad intelligibilia se se habẽt. Sic imaginabilia ad visibilia corpora: Cogitabilia vero id est Mathematica: res in se quædam speciesq3 sunt. Similiter imagines: cum sint naturales quidam ex rebus naturalibus effluxus naturam quoq3 suam habent.

Quomodo bonum est super essentiã: Et quomodo cognoscatur.

p Lato in sexto de re pu. ita diuina cõparat. Solẽ quidẽ ipsi bono. Lumẽ vero solis Veritati a bono manãti. Colores ex lumie dependẽtes: formalib⁹ idealibusq3 rerũ rõnibus: a bono subveritate pendẽtibus. Oculos aũt & genitos & illustratos a sole cõparat intellectib⁹ ad bonũ silr̃ se habentibus. Subdit ꝑterea. Quẽadmodũ sol sup inferiorũ visibiliũ generationẽ extat. Ita bonũ sup ens & essentiã. Itẽ sicut sol lumẽq3 suũ colores superat atq3 visus: ita bonũ veritasq3 boni lumẽ: ẽ sup ideas: entia: mẽtes. Deniq3 sicut sol visibilib⁹ nr̃is & oculis: nõ solũ actiõis pfectionisq3 causa ẽ: sed etiã generatiõis naturæ virtutis: ita bonũ ẽ oim tã intelligibilib⁹ q̃ intellectib⁹ auctor. His itaq3 omib⁹ ẽ superius. Cũ igit̃ ipsum bonũ sit intelligibilibus: intellectu veritate superius nõ eadem ratione qua intelligibilia cognosci potest: sed Diuino quodã intuitu perceptio neq3 intelligentiã excedẽte. Quam Plato illustrationẽ animæ nominat. Tunc videlicet ita diuinitus illustrare postq̃ a bono per negationẽ segregauerit: oĩa quæ sunt post bonũ: vicissim q3 rite admodum comparauerit. Hac scilicet ratione reflectẽs erigensq3 se in ipm̃: quasi facta iam resupina: quæ hactenus fuerat. q. prona. Solis inter mundana videtur ingenitus. Quoniã nihil amittit suũ. Nihil alienum rursus admittit. Cætera vero oĩa radios ab illo nouos semper accipiunt: Dum ille in proprio centro reuoluitur. Atq3 ita cœlestia

circũ & inferiora collustrat: Sol igitur qua rõne talis est: mundanis om nibus dominatur: quantũ vero corpus & mobile alicui subest. Supræ me videlicet: qui spere dicit circuitum identitatis habere. Hinc enim & sol ipse fertur. spera rursus illa: ad circuitum refertur sapientissimũ: idest mentem. Inter hæc momento sicut in rebus diuiduis est indiuiduũ ve lut vnitas atq; punctum: sic in rebus corruptibilibus: incorruptibile ali quid esse.

Bonum triplex: scilicet in nobis: in idea: sup ideam.

p Lato tres venerandi boni considerat gradus. Vnũ quidem in omnibus scilicet statum quendam vitæ ex intelligentia & volu ptate rite pmixtum. Alium autem inter ideas. Aliũ deniq; sup ideas: Inter ideas enim: Alie quidem rerum essentias constituunt: atq; definiunt. Alie vero pfectiones suas essentiis adhibent. Illarum pterea prima est ens & essentia. Quod quidem genus est ad omnes alias ide as essentiales: id est quæ ad cõstituendas essentias ptinent. Velut ad ip sum animal: Ipsum hominem: ipsum æquum. Idearum vero ad pfecti ones omniũ ptinẽtium. Prima est ipsum nõ simpliciter bonum sed ide ale. Quod similiter genus est idearũ omniũ ad pfectiones rerum quo modolibet attinentium. Quales sunt ipsum pulchrum. Ipsum iustum & sapiens atq; similia. Sicut ergo essentiæ rerum pfectiones suas origi ne quadam antecedũt esse eñ naturaliter præcedit bene esse: ita ens & essentia in ipsa idearum serie ipsum antecedit ibidem ideale bonũ. Sed ipsum tandem simpliciter bonum est ente supius: simulq; imparticipa bile bonum. Nam bonum inter ideas in participabile quidem est: sed ẽ interim cum essentia: siue sub ente. In nobis tandem & sub essentia est: & participabile quidem est: sed interim cũ essentia siue sub ente. In no bis tandem & sub essentia est & particidabile bonum. Iam vero cõm u nis omniũ consensus definiẽs bonum: cuius gratia omnia & quod ap petunt omnia: vaticinari videtur illud nec vllius gratia esse: nec aliud prorsus appetere. Illud itaq; necesse ens aliquod. Nec aliquod bouum in ente. Omnis enim essentia bonũ appetit: id est esse fm naturã: ac be ne pfecteq; sese habere. Bonum quoq; in essentia illius ipsius substãtie gratia est quæsitum. vt videlicet fm naturam pfecte se habeat. Nec est bonum simpliciter: sed alicuius dumtaxat & in aliquo bonum. Deniq; vt summatim dicam. Illud ideale bonum in ipso ente essentiaq; tanq; pars & alicuius & in aliquo totus gratia collocatũ. Itaq; sup illud est ip sum simpliciter bonum.

De demonibus.

Marsilius Ficinus Philippo cardudo dilectissimo suo. S. D.

c Vm procli platonici cõmentarium in platonicum alcibiadem: e græca lingua in latinam nõ tam ad verbum q; ad sensum inter ptarer: recordarerq; te platonicã de demonibus sniam summa tim desiderare: hanc ibi reptam mittere ad te cõstitui. Lege fœliciter:

Philosophia cum fortuna & diuitiis nō cōiungit.

Marsilius Ficinus Philippo valori Oratori apud pontificem Florētino. S.D.

Nimici hoīs domestici eius: domestici quidē mei qui mihi sūt multi. multūq; molesti: qm̄ neq; philosophici: neq; philosophico victu supellectiliq; cōtenti: freque̅ter obiiciunt. Cæteros medice domus clientes atq; clientulos: paucis annis inde q̄ plurimū accepisse. Me vero amplissime huius familie familiarissimū: ac (vt ita dixerim) clie̅tissimū: multis annis reportasse nō multum. Sed audi parumper mi valor: nostrā hanc ad meos apologiā. Cæteri quidē amici medicum: nō dum quantū voluerant: acceperunt. Ego vero quantū voluissem. si modo petissem. Et habeo certe quātū volo. Illi plerūq; præcario Ego gratis. Medices item aliis aliena dederūt. Mihi sua: Nos igit ita causam apud domesticos nostrā pbelle pbam⁹. At illi: quod mihi molestissimū est: nō cōprobant. Oportuerat eī iam diu vel meos vna mecū qn̄q; fore phos. Vel me nō fuisse philosophū. Sȝ fatū videt ab exordio rerū. Neq; phos vllos vnq̄ fore diuites. Neq; rursū diuites facile fore phos. Nullū eī fuisse fert minerue cū iunone ꝯmertiū. Nec eisdē iuppiter & phœbus. Venusq; fauent: quibus mercurium simul atq; Saturnus. Neq; cum sapientia rerū cōtemplatrice: facile rerum dn̄a fortuna cōsentit. Porro vnū est necessariū. Vbi intenderis ingeniū valet. Ingenium igit est fortuna diuisum in nobis habent imperiū. Hoc quidē in animi cultū plurimū dn̄antur. Hæc vero q̄plurimum in rebus externis. Hinc & bona fortunæ dicūt. Sed in corpore vtrūq; forsitan æque pōt Verum nō licet epistolæ nunc vltra philosophari. Negocium eī iam aliud vrget.

Vbi plus fortunæ: ibi sapie̅tiæ minus: atq; vicissim.

Marsilius Ficinus Bindacio recasolano ciui optimo & dilectissimo suo. S.P.D.

Aristotelicū illud: vbi plus intellige̅tiæ: ibi fortune minus: atq; vicissim: vbi plus fortunæ illic minus intellige̅tiæ. Pleriq; forsitā sic accipie̅t: vt sapie̅tissimi quiq; philosophiq; minime fortunati sint. Quod & carmina pythagorica comprobāt & res ipsa cōfirmat: nec nō astronomica rō: pcipue p mercuriū atq; saturnū phiam significari putās. Hos vero cum ioue: sole: venere: affluentiā rerū significātibus nullū officii habere cōmertiū. Deniq; legitimi veritatis cōtemplatores & negligūt fortunæ bona: & ipi a fortunatissimis negligūt Neq; principibus placēt: neq; vulgo pbant. Vt nō mirū sit eos minimū habere fortunæ. Vicissim vero fortunatissimi quiq; plerūq; negligūt sapie̅tiā plurimūq; temere & improuide viuūt: fortunæ videlicet afflatu cōfisi: Ego aūt & si supiorē interptatiōe minime respuo: vtili⁹ tn̄ atq; diuini⁹ Aristotelicū illud interptarer. Cū eī cōptū habeamus: hoīes quo pru

dentiores sunt: eo minus casu viuere: pauciorac in familia rebusq suis agi fortuito: coiectare pculdubio possumus: deo sapietissimo rerū omnium auctori: nihil vsq casu cotingere. Sed oia puideter esse disposita: Atq vicissim: cū videamus cœlestia & naturalia oia extra fortunem ordine certo disposita: concludere licet summam his omnibus sapietiam dominari.

Prohemiū in coparatione solis ad deū.

Marsilius Ficinus Eberardo inclito duci virtembergensi & montis peligardi Seniori. S. P. D.

m Martinus nr̄ vranius. i. cœlestis: reuera cœlestiū cōtemplator: longo mecū sermone tractauit: qualis sol est inter sidera: talē: extra couerslā: te esse inter oēs germanie principes. Quibus equidē laudibus. q. quibusdā virtutis tuæ radiis inflamatus. Epistoliū illud iā pridē ad te dedi: ingētis quidē in te nr̄i pignus amoris. Sed nō pignus (vt par fuerat) ingens. Quobrē vt aliquāto vberius: & summe dignitati tue & meo satis desiderio faciā ad ipm germaniæ solē nūc Platonicū & dyonisiacū solē mitto: mirū in te amorē nostrū splendore passim declaraturū. Quēadmodū vero mercurius phœbi munera ad hoim ingenia trāsfert: ita phœbeū hoc munus nr̄m ad vos feret Ioānes streler: nobis quasi Mercurius alter. Leges ergo fœliciter phœbee princeps: quæ de coparatōne solis ad deū partim plato dionisiusq areopagita tractarunt: partim ego interptor: atq cōmentor viue fœlix in hac vmbra vite post hanc sole tandē ppetuo fruiturus. Vale.

Laudes sæculi nr̄i tanq aurei ab ingeniis auerois.

Marsilius Ficinus Paulo Middelburgensi insigni phisico & Astronomo. S. P. D.

q Væ poetæ quondā de sæculis quatuor cæcinerūt: plumbeo: ferreo: argenteo: aureo. Plato nr̄ in libris de rep. ad quatuor hoim ingenia transtulit disputās aliis hoim ingeniis: plumbū quodammodo: aliis ferrū: aliis argentū. aliis aurū naturaliter insitū. Si qd igit sæculum appellandū nobis est aureū: illud est pculdubio tale: qd aurea passim ingenia pfert. Id aūt esse nostrū hoc sæculū minime dubitabit: qui pclara sæculi huius inuēta cōsiderare voluerit. Hoc em̄ sæculū tanq aureū liberales disciplinas ferme iam extinctas reduxit in lucē. Grammaticā. poesim: oratoriā: picturā: sculpturā: architecturā: musicā. Antiquū ad orphicā lyrā carminū cantum. Idq floretiæ: Quod ve apud priscos fuerat venerandū. Sed iam ppe deletū. Sapiam coiunxit cum eloquentia. Cum arte militari prudentiam: Idq potissimū in Fœderico vrbinate duce: tanq in pallade declarauit: filiumq eius & fratrē virtutis illius effecit heredes. In te quoq mi paule pfecisse videtur astronomiā: Florentiæ quin etiam platonicam disciplinam in lucē: e tenebris reuocauit In germania tpibus nostris imprimendorū librorū inuenta sunt instru

menta. Tabule p̄tereā: quibus hora (vt ita dixerim) vna: p om̄e sæculū tota cœli facies aperit̄: vt p̄termittā machinā florētinā: q̄tidiā os cœlestium motus agentē. Iam vero germanicas tabulas michelotius nr̄ diligēter expræssas ad vos affert: inclito duci vr̄o dicādas: Cœleste quidē munus: cœleste principe dignū: dignū p̄terea (vt arbitror) quod & abs te cœlestiū cōtemplatore p̄beat̄: dignum deniq̧ cōmendatōe apud vos nostra. Valete. Die. xiii. Septembris. M. cccc. lxxxxii.

Finis vndecimi Epistolarū Marsilii.

Prohemiū Marsilii Ficini in Duodecimū Epistolarū Librū ad Hieronymum Rossium dilectissimū suum.

Marsilius Ficinus Hieronimo Rossio Dilectissimo Suo. S. P. D.

c Vm in duodecimo epl'arum mearū Libro finē imposuissem: cogitaremq̧ cuinā in primis hunc inscriberē: rōni cōsentaneū fore cesui: vt diuturni opis finē tibi singulariter dedicarē: ad quē summatim vniuersum opus iamdiu destinauerā vt ad finē. Præterea vt totū epl'arum mearū studiū in te deniq̧ cōquiescat: vt in fine decreui quotcūq̧ etiā post hac epl'as sum scripturus: ad librū hunc duodecimū vel longissimum ptinere: summatimq̧ sub Rossio vel Roscio potius titulo cōtineri. Lege fœliciter: & fœlicissime viue: certe fœliciter a nobis amate.

Nullus mala pœnitus & curas extirpare p̄ot.

Marsilius Ficinus Florētinus Ioanuictorio Soderino & Francisco Diaceto cōphilosophis suis. S. P. D.

q Væritis quid sibi velit euangelicum illud: Necesse est vt veniant scādala. Idem profecto: quod & Platonicum illud mala pœnitus extirpari non possunt. Sed circa mortalem hanc regionem: necessario reuoluuntur. Mitto equidem nunc: quot mala nobis inferat fatū. Natura. Fortuna. Elemēta. Homines. Animalia: Multo certe grauiora sunt: Que ipsi nobis imprudenter inferimus. Iam vero mirum videri non debet homines vel negociose vitæ deditos: vel libidinibus mancipatos: malis innumerabilibus opprimi. Quippe cum ipsi se fato passim & fortunæ subiiciant & quasi sponte perturbationibus frequenter occurrant. Illud certe nimis est mirandum. Viros quin etiam qui voluptuosa & actiua insuper vita neglecta: se totos contemplatiue dediderunt pturbationibus agitari. Causas enim solicitudinum deuitauisse vident̄ Sæpe tn̄ grauioribus curis q̄ vel voluptuosi: vel actiui solicitant̄. Cōtēplatores em̄ spretis hūanis: aut ad religionē: sanctimoniāq̧: aut philosophiā sese cō

ferunt. Vtrobiqꝫ vero incidunt in scyllã cupientes vitare carybdim. Sã-
cti enim deliramenta nugasqꝫ mortaliũ fugientes: in Demones incidũt
tentatores: Non enim his est certamen aduersus carnem & sanguinem
Paulus inquit apostolus: sed aduersus maleficos quosdã spiritus aeris
caliginosi tyrannos. Quo fit vt sanctos dum deus exercitat Demonia
vexent. Quid vero de phylosophis dicam? Nonne vel negocia Iouis
vel oblectamenta Veneris respuentes: in Saturni tedia sæpe meroresqꝫ
corruunt: & atram bilem? Cui quidem ingenti malo: Democritus: Pla
to Aristoteles ingeniosissimos quosqꝫ obnoxios arbitrantur: vt penas
illas quodammodo quas furti cœlestis Prometheus in monte caucaso
contemplator expendit: pendere videantur. Tanto vero contemplato
res vtriqꝫ grauiores: sæpe subeunt curas q̃ꝫ vel ingeniosi vel voluptuo-
si: quanto inualidiores incidunt vexatores. Quobrem si eiusmodi viri q
maxime omnium mala declamaturi putantur: in mala sæpius grauiora
labuntur: nemo profecto confidere potest mala mortalibus vnq̃ꝫ posse
vitari: Sed hoc forsitan interest: ꝙ superiorum quidem illoꝝ mala pau
latim in pessima conuertuntur. Hi vero si prouidenter professionẽ suã
constanterqꝫ prosequantur: tandem auctore videlicet & ꝓmittẽte deo:
qui seminãt in lacbrimis: in exultatione metent. Euntes ibant & flebãt
mittentes semina sua: venientes autem venient cum exultatione: portã
tes manipulos suos. Hæc vero commemorate vobis dilectissimi com-
phylosophi mei. Operepræcium fore censui: vt neqꝫ confidatis vos dul
ces phylosophiæ sapores absqꝫ amarore quodam degustaturos. Ne-
qꝫ rursum desperetis vel amaritudinem ipsam: auctore deo: quandoqꝫ
quod & in pomis sæpe natura facit: in dulcedinem posse conuerti. Va-
lete fœlices: & in contemplatione vestra (quemadmodũ cœpistis) pru-
denter constanterqꝫ perseuerate. Die. xxvii. Septẽbris. Mccccxcii.

Solem non esse adorandum tanq̃ꝫ rerum omnium auctorem.

Marsilius Ficinus Eberbardo inclyto comiti Virtembergensi: &
montis peligardi Seniori. S. D.

[S]Ocrates in castris sæpe sub diuo solem suspiciẽs orientem ste-
tit attonitus in eisdẽ vestigiis: immotis mẽbris incõniuentibus
oculis statue more: quousqꝫ solẽ salutaret iteꝝ resurgẽtem. His
ergo platonici similibusqꝫ signis adducti socratẽ forte dicẽt phœbeo q̃
dam demone statim ab ipsa pueritia ductũ: phœbũ ipm venerari sũmo
pere cõsueuisse. eadẽqꝫ ratione sapientissimũ græcoꝝ omnium: appolli
nis oraculo iudicatũ. Ergo vero quid de socratis demone: seu genio si-
ue angelo: affirmadum maxime videatur in p̄sentia p̄termittã. Id certe
ausim affirmare socratẽ in eo mẽtis excessu nõ solẽ quidem hunc admi
ratũ fuisse: sed alterũ. Cum enim admirationem sola nouitas afferre so
leat: quid tantũ stupeat hũc admirabũdus socrates: quem & quottidie
videt: Cuius & motus om̃es viresqꝫ iamdiu: mathematica siml': & phi-

sica rõne cõpræbẽderat. Quem (teste platone) nõ deum primum: Sed dei filium appellauit. Non filium inquã dei primũ. Sed secundum iam ꝗ visibilem. Primũ nanqꝫ dei filium nõ solem hunc oculis manifestum sed alterum: hoc longe supiorem: intellectũ. s. primũ solo cõtemplabilẽ intellectu. Socrates igitur sole cœlesti nõnunqꝫ admonitus: solemqꝫ in de supcœlestem auguratus: & illius maiestatem cõtemplabat̃ attentior & patris illius incopræhensibilem bonitatem admirabatur attonitus. Hunc iacobus apostolus patrem luminum appellauit: Luminũ inquã plusqꝫ cœlestium: atqꝫ cœlestiũ: Apud quẽ non sit transmutatio: neqꝫ vicissitudinis obumbratio. Nam & supcœlestia illa facta putat naturaliter mutabilia: & cœlestia quotidie p noctium vices obumbrari non dubitat. Q̃obrem omne datum optimũ. s. mẽti naturaliter insitum: & omne donum pfectum videlicet post naturales dotes adhibitum: nõ a sole hoc stellisqꝫ mundanis: Sed altius ab ipso patre luminũ descendere censet. Nam intelligentie viribus. q. gradibus quibusdam nõ quidem cœlitus: sed desup acceptis freti: sup cœlos ascendimus: ibiqꝫ multa cœlis præstantiora: cognoscimus: amamus: & colimus: ipsumqꝫ cœli fabrum ante omnia veneramur. Neqꝫ tñ possemus intelligentia incorporeum aliquid cœloqꝫ melius intelligere: vel amare: si cœlitus tantũ intelligentiam haberemus. Iam vero ne quis solem lunam stellas nimium admiratus: & adoraret: & tanqꝫ intellectualium munerum auctores: & patres venerarer̃: prudenter admonuit solem hunc nõ esse vniuersi principiũ Missas in præsentia faciam rõnes: quibus in theologia nostra principium vniuerri: nec corpus esse nec aĩam nec intellectuꝫ. Sed aliquid si admodum excelsius affirmamus. A quo quidem sol cœlestis longissime distat. vt vmbra quædam illius esse iudicer̃: potiusqꝫ imago. Rones autem quas Iacobns hic attingit breuiter: breuiter in præsentia pstringã. Cum status tanqꝫ principiũ: & rector: finisqꝫ motõnis: sit omni motu pfectior: certe deus ipse pricipium & finis & rector oĩm: mobilis esse nõ potest: sol autẽ est assidue mobilis. Præterea principii virtus tanqꝫ immẽsa: fortiter attingit omnia: nec vsqꝫ cohiberi põt. Solis autem virtus p radios agens præpeditis passim radiis impedit̃: defectum patit̃ obiecta luna. Sæpe nubibus cohercetur. Terrena densitate repellitur. Distantia loci debilitatur sol ipse: quin etiam minima quædam est particula mũdi. Angusta quadã sede tenet̃. Trahit̃. Contraqꝫ spere ꝓprie impetum a spera semp supiore reuoluit̃ Contrariis signis impedit̃ & stellis: & aspectu malorum nonnunqꝫ debilitat̃. Deniqꝫ principiũ vniuersi omnia vbiqꝫ & semp: & in omnibus operat̃. Sol aũt nec mũdi globos ipse facit: nec quæcunqꝫ frigida vel humida sunt vel densa similiaqꝫ ipse virtute ꝓpria potest efficere. Neqꝫ similes in cœlo virtutes vllam a sole ducunt originem. Cæterumqꝫ ꝗuis sol ab auctore mũdi longissime distet: cœlestia tñ omnia ad solem vnicum. q. rectorem in cœlo mensuraqꝫ

diutius redacta videtur. Vt hinc prorsus admoneremur: vt omnia quæ in cœlo sunt & sub celo & super cœlum ad vnum cunctorum principiũ similiter referri cõsiderantes tandẽ hoc ipm ea saltẽ obseruantia veneraremur qua cælestia solem.

Copula philosophiæ cũ legibus: q felix & nobilis sit philosophus.

Marsilius Ficinus Martino vranio prænnygero amico vnico. S. D.

Philosophanti quidẽ mihi semp: nunq̃ vero legibus incumbẽti. pfessores legum duo sunt amicissimi. In italia quidẽ Ioanuictorius Soderinus. In germania vero tu in primis optime mi Martine: & vtriq; cum insigni facultate legum mirum sapientiæ studium cõiunxistis. Dixerit ergo quispiam. Quæ nam legibus cum philosophia cognatio? Quæ videlicet ioui legum auctori: cum saturno philosophiæ duce: id est filio cum patre necessitudo. Mitto nunc Astronomos asserentes Iouem quando cum saturno cõiungitur: nouas afferre leges. Presertim quotiens in ipsis cœli cardinibus triplicitatum capitibus: coniunguntur. Nonne poetæ prisci. Veteresq; Theologi Saturnũ in additis contemplatorem fingunt: legesq; & iura post diuturnam cõtemplationem excogitantem. Quæ deinde Ioui filio actionum duci tradat obseruanda ciuibus mandaturo. Homerus quoq; Minoem inquit regem conditorem legum in iouis antrum: annis nouem secedere solitum: ibiq; a ioue leges accipere. Nemo vero antiquorum mysteriorum peritus pprium Ioui semp publico dedicauerit antrum. Hoc igitẽ nihil aliud esse videtur q̃ saturni ipsius semp additum domicilium vel sacellum. In quo quidem: & iuppiter cõstitutus cum saturno collega regem Minoẽ legibus instruit: mox populum formaturis: sed misso iã officio legum: sapiẽtiæ studium psequamur. Multos equidem ad hoc totis viribus capescendum sum p meas epistolas exortatus. Vos autẽ iam in hoc ipso puectos nõ adhortabor equidem nũc. Sed potius cõfirmabo. Aut certe nos ipsos cõsideramus. Aut suspicimus deum. aut cæteros homines circumspicimus. Si forte nos ipsos: sola sapiẽtia facit. vt & nos ipsos deniq; cognoscamus. & soli nobis cum habitare possimus: propriis semp contenti diuitiis. Si vero deum: sola quin etiam sapiẽtia deo similes efficit: & amicos cõtemplantes videlicet assidue: quæ deus ipse fecerit cõtemplãdo: ipsumq; tanq̃ bonorũ oim auctorem cognitum venerantes: si aũt homines: sapientia quoq; sola sapientem populis: regibusq; tandem constituit regem &. q. numen: deniq; venerandum. Cum igitur sapeintiæ studium fœlicem prorsus efficiat animũ. Nũ quid præterea nobilem vel efficit: vel declarat? Si platoni licet credere: nobilissimũ est pfecto philosophorũ genus. Nam & aureũ esse inquit & ab ipso ioue mũdi totius opifice reuera pfectum: si stoicis fidem adhibes: nobilitatẽ philosophorũ ex posteritate cognosces: Solos eñi fore asserũt immortales. Prophetæ deniq; Danieli nõ credere nefas. Ful

gebunt (inquit ille) docti: sicut splendor firmamēti. Et qui multos eru dierint ad iusticiam tanq̄ stelle in ꝑpetua æternitates. Firmamentū vero nō octauum duntaxat cœlum. Sed totam sperarum molem significare videt̄: stellarum planetarumq̄ oīm firmamentum. Hoc aūt etiam seorsum a stellis atq̄ planetis qdammodo suapte natura fulget. Sed rariore quadam & sparsa: & candida luce: ꝓpterea minus oculis manifesta. Eiusmodi quadā luce fulgebunt: & hic & in patria docti reuera sanctiq̄ viri: etiam si nullos vnq̄ ipsi docuerint. Qui vero nō solum sibiipsis diuina contemplati fuerint: sed alios insuꝑ palam erudierint: legesq̄ dederint ad iusticiam obseruādam: manifestiore præ cæteris fulgore lucebūt: stellaꝝ instar clarissime chorusсātes. Neq̄ id q̄dē ad tp̄s certū si ꝑ oē tp̄s: neq̄ ꝑ totū mūdi tp̄s solū: sed ꝑ ip̄m diuinioris æternitatꝭ vsum nūq̄ videlicet interruptū: sed ꝑpetuū pœnitus atq̄ continuū. Justū em̄ esse videt̄: vt q publici diuiniq̄: boni fuerint auctores semp̄q̄ sint boībus ꝓfuturi. Lumenq̄ sibi diuinitus datū nō abscōderint: sed ad cōmune bonum prorsus ediderint: æterno quodam splendore diuinitus bonoq̄ donentur.

Cur semꝑ eadem & antiqua tractem.

Marsilius Fi. Philippo valori oratori: apud pōtificē florētino. S. D.

b Esterno vespere iam Franco nostro dixeram vale: tuq̄ mihi ad valorem nostrum eris ep̄la. Mox autē (nescio quō) sum cōpulsus vespertinis lr̄is addere matutinas. Quod quidē & amātes factitare plerunq̄ solent singulis epistolis nō cōtenti: Francia igitur (vt ita dixerim) ep̄la nostram tibi valitudinē nunciabit. Studiorū vero nostrorū rōnem quā ꝑ negocia nō poterat francus tūc accipe: epistoliū ꝑsens tibi reddet. Requiris (video) quid nūc agā. Quod equidē iamdiu mi valor agebā. Eodē semꝑ (nescio quo fato) reuoluor: significator nobis: ne dixerim ductor (vt scis) ab initio saturnus sub aquario ascēdēs extitit. Saturnia igit̄ & antiqua ꝑpetuo retractamus. Cum primū olim rediit ad aquariū prisca platonis opa sub magno Cosmo semel interꝑtati sumus. Iam saturnus iteꝝ reuersus est ad idē. Ad idem nos quoq̄ reuertimur. Platonē iterū post Laurentianū plotinū interꝑtamur. Sed grande opus (vt par erat) grandioribus cōmētariis declaramus. Commētariolū in Timeū in agro maiano apud te cōpositū: latius nūc nobis excrescit: mox parmenide siłr aggressuris. Magnus ille patronus nr̄ petrus medices spem nobis firmā dedit se resurgēti platoni rursus aspiraturū. Atq̄ iā ita ꝓrsus inspirat vt plato nr̄ hactenus errabūdus: sit iā super hāc petrā: suā achademiā fundaturus: huic igit̄ istuc ad pōtificē accedenti ꝑ ociū hac de re nr̄o noīe grās q̄plurimas agito. Pœnes hunc q. tuū Iouē: tuos agnosces dioscuros: bibienes: castorē: atq̄ pollucem his ergo post illū nos etiā cōmēdabis. Finē vero faciā: Non inquā epistolio sed iā ep̄le: si tibi prius significauero: Martianā illā cām: immo iā

tarditate saturniam: post medicam auctoritatem: tua insuper opera: iam esse confectam. vii. Nouembris. Mccccxcii.

Similitudo Mercurii cum Saturno.

Marsilius Ficinus Philippo Carducio dilectissimo suo. S. D.

CVm epistolæ a me compositæ: iam omnes tibi conscripte: ppe modum per tabellarium ad te perferende forent: decreui Mercuriale opus ad Mercurialem amicum nō absq; auspiciis mercurialibus aduehi. Vt si quid in negociis eiusmodi cœlestia valēt & ocius ad te perueniret: & cœleri⁹ legeretur. Præterea vt diutissime relectu3 cōsideraretur. Mercurio Saturnum insuper addidi: Siue comitem siue ducem. Legi bodie rursus in: x. de repu. mercurium Saturnumq; colore. i. Luce cœlestium omnium inter se simillimos esse: vt non mirum sit intelligentiæ quoq; luce ita consimiles esse: vt alter quidam ad sapientiam exortet: altero vero Deo videlicet altius aspirante pducat. Dei q; dem imaginem esse solem volunt. Deus ipse est auctor sapientiæ prim⁹ Sapiētiæ significatores: Mercurius & saturnus: imaginis diuinæ comites: minime omnium a sole discedunt: dum videlicet & mercurius sub solis splendore ferme semp incedit: & saturnus ab eclyptica solis via minime omnium præuaricari videtur. Hos astronomi natura quadam similes esse putant: mercuriūq; ædibus & finibus & aspectu saturni gaudere. Hic (vt opinor) efficit. vt ferme omnes qui a Mercurio suum iter professionemq; exordiuntur: solum desinant in saturnum. Vtinā tu mihi Carduci a Mercurio ad Iouem etiam quandoq; peruenias. Vale die xiiii. Nouembris. Mccccxcii.

Apologia in librum suum de sole: & lumine.

Marsilius Ficinus Florētinus Philippo valori Oratori apud pontificem florentino. S. P. D.

LIbrū de sole clarissimo petro medici destinatū domi iā diutius retinebā atq; cōtra pceptū euāgelicū sub modio lucernā. siue sole ferme iā impius abscōdebā. Sed petrus ille nerus: quē i eplīs nrīs frequēter cādissimū appellauim⁹: piū existimauit fore: vt lumē boc q̄plurimis: vt de⁹ pcipit effulgeret: Itaq; cādidissimo viro ad quē potissimū cura de lumine ptinet & cādore libētissime parui. Atq; vltra misteriū magnanimo petro medici cōmēdatū pmisi librū opa petri neri palā impssoribus exprimendū. Ecce igit mi valor luce mibi carior: palam sol bic quātuluscūq; me⁹ iā exorit. S3 forte mox suborituris nebul' offendēdus: vel etiam futurus noctuis quibusdamvespertilionibusq; molestus. Nebulas quidem autventi protinus dissipabuut: aut sol ipse cū ascenderit altius extenuabit atq; dissoluet. Vespertilionibus autem sb lumine caligantibus cecucientibusq; consulito: si modo consilii sint capaces. ne lucem quidem incusent cæteris salutarem. Sed ipsi splendorem bunc effugiant: suo more potius: atq; (vt par est) indigni lumine

assidue delitescant. Bona quidem spe valorem menm ad hoc certamen puoco. valorem inquã nõ solum contra bubones. sed aduersus etiã inania monstra. Herculis instar validissime pugnaturũ: Soles. n. Boetianũ illud pro hercule dictum in ore freqũeter habere. Superata tellus sydera donat. Herculẽ veteres introducunt. virum solis alũnum: pro vera gloria: p veritatis splendore. q solis ipius munera ppria & officia sunt. Labores duodecim. quasi. xii. signa Zodiaci subeuntem. Ito nũc alacer mi valor in plium ppugnatores em illic (Scio qd loquar) Tres saltem inuictos habebis. Pollitianũ herculẽ inquã phœbeũq3 picũ amphionemq3 landinũ. Hi pfecto q3 strennue p mea vita iam trienniũ certauerunt. tam fœliciter deinceps p hoc meo (q3tulcunq3 ẽ) splendore pugnabunt. Die. ii. Ianuarii. Mccccxciii.

Sepe in cœlestibus gemini sunt. Item soles duo.

Marsilius Fi. Martino Vranio Germano amico vnico. S. D

Iuuat vnum tecum mi vranie vir cœlestis cœlestia sæpe tractare. Nõ solum in firmamẽto gemini sunt illi dioscuri. Sed inter planetas sunt quoq3 germãi mercurius. n. q̃si minor frater ẽ saturni. Cõsilĩ em (vt plato inqt) luce fulgẽt: & ingeniis vtriq3 præsunt: Germana iouis ẽ alma venus. Phœbi quoq3 phœbæ. Mars aũt q̃si supbior cõionis expers. solẽ ipum nõ tã comitaẽ q3 emulaẽ: pter em feruorẽ suum solis emulũ. q. riualis lumẽ (nescio qd) infundit lunæ paucis admodum obseruatũ. Post hæc autẽ æternus aer. q. Iuppiter alter frater & maritus ẽ sequentis aeris. q. iunonis. Sed vt reuertamur ad solem. Quid mirum. siquidem in cœlo sunt gemini soles geminos quoq3 penes me quasi soles esse natos. primo quidem maiorem deinde minorem. Minorem igitur ipe orator ad pontificem pficiscens preterita æstate apud nos vidisti florentiæ: qui & te hinc in germaniam abeũtem. e vestigio sequutus est. clarissimum principem tuum Eberardum salutaturus: Alterum vero solem. qui inter platonicas cõmentationes grandior iam coaluit iure sibi vendicat petrus medices. qui & platonica iure sibi omnia vendicat lumen similiter. o mi vranie mihi geminũ inter lares eluxit. Minus atq3 maius. Minus quidem iamdiu phœbo capelle fulxit. Maius vero nunc petro medici clarissimo lucet. Vtrũq3 igiẽ vir cœlestis fœliciter contemplare. Cõtemplaberis vero fœliciter si luminis huius similitudine platonicum hoc quod sequitur de diuinitate mysterium memoriæ commendaueris. Quæ minimũ lumen habẽt non aliter cernere cõsueuimus q3 passim quærendo propius accedentes. Solem vero visuri. non tam q̃rere solem cogimur vltro nobis obuiũ atq3 omniũ patentissimũq3 purgare oculos. aperire conuertere. proq3 modo nostro hos ad illum accomodare. Similiter cæterarum quidem rerum veritates exiguas. q. scintillas argumentationibus perscrutari compellimur. Immensum

vero dei lumen sic assequi non valemus sed & amatoria voluntatis conuersione & serenitate mentis paramur ad illum. nobis videlicet præparatis vltro fœliciter corruscantem. Hinc platonicum illud. Diuina qdē verbis rationibusq; doceri nō possunt. quemadmodū cætera q; discūtur. Sed assidua circa diuinum ipsum consuetudine vitæq; cōmuniorem subito tandem nobis velut ab igne scintillante lumen effulget in animo seq; ipm iam alit.

In librum de sole dono missum.

Marsilius Eicinus Laurentio cōphilosopho suo Laurentianæ ædis antistiti.

c Vm ego superioribus diebus librum de sole & lumine. paruum quidem. Sed magna cum voluptate cōponerem. Tu interim & si p̄sentis meæ lucubratōnis inscius peroportune ad modum astronomicis rōnibus inuenisti nostrum omne sapiētiæ studium. ad solem potissimum pertinere. Quoniam sors illa. quā egyptii sapientiæ partem nominēt in genesi puenisset ad cor leonis. sol vero dominus eius nouam tenuisset cœli plagam. sapientiæ destinatam. Oportune rursus absoluto statim libro de sole & lumīe heri ad nos computationem astronomicam attulisti. Eadem igitur oportunitate ego vicissim librum ipsum ad te hodie mitto. Vtinam nostrū hoc lumem non lunam videatur proferre. sed Solem. Die. xviii. Februarii. Mccccxciii.

Amor ipē deus amantem redamari iubet.

Marsilius Ficinus florentinus Iuliano insigni theologie professori ordinis minorum non minori. S. P. D.

n Ihil est dilectissime mi Iuliane q̄ silētium apud nos tuū purges. Nam & si nobis quidem raro. frequenter tamen de nobis es locutus. Ac siquid verbis forte defuerit. id totum ingēti erga nos amore compēsas. Amoris equidem ardētis erga me tui, hinc argumentū habeo ꝓculdubio maximū. q̄ ego te absentem diu ardentiori quodam indies amore complector. Prouerbium vero illud si vis amari ama in libro de amore atq; epl'is alicubi rōibus multis exposui. Sed oīm maxima. q̄ interscribendū mō mihi succurrit eē videt̄. nisi repentina me fallit opinio. Sed vt fallat aliquanto leuius ita parūper confabulemur. Appollinē & cupidinem sagittarios anti qui fingebāt. hūc quidē flāmas. illū vero lumina iaculantem. Quēad modū igit̄ Apollo lumē sib'i geminos iaculat̄. vt quo ego te lumię viso. eodem & ipē me reuisas. ita cupido flāmas vt qua iā ardet vnus eadem mox ardeat alter. Omnino vero amorē esse deū. & plato probat. & oīs testificat̄ antiqtas. & theologi nr̄i sanctū quidē spūm amorem primum seraphicis. i. amatoriis āgelis anteponūt. & seraphicos angelos veris amoribus vbiq; p̄ficiunt: Amatoriū ergo numen mu

tue charitatis & iunionis amicum. vbi aliquem accēdit amore. statim ardentes ex hoc amore velut speculo radios in amatum occulta quadam & mirifica virtute reflectit. vt absens vel inscius ille mirabiliter accensus. vicissim amet amantem. iustum nāq; numen nō patit amātem superno videlicet instinctu concitum non redamari. Sed iam de amore satis. Cōquerebaris præterea per epistolam plotini libros ad vos minime peruenisse. meam ꝓpemodum tarditatem accusaturus. libri quidem ipi præterito maio sunt ab impressoribus absoluti. Sed in quibus mandatum est a medicibus. vt eos saltem per ytaliā diuulgarent tardiores hactenus extiterunt. ac me etiam vrgente. sunt tardi. Nouam platonis interpretationem nondum edidi vltra dimidiū iam productam. Ad hanc tu me maxime omniū adhortatus es. forte interim cohortantibus angelis in quorum æde id in cœna mihi ꝑsuasisti. Quo tempore post declamationes nostras ibidem frequentibus contionibus tu orabas. libellum de sole & lumine a me nuꝑ æditum ad te mitto legēdum. vt vbi noster iamdiu feruet calor. ibi lumē quoq; refulgeat. Die. xxi. Februarii. Mccccxciii.

In librum de Sole.

Marsil. Fi. mazingo Phisico insigni cōphilosopho suo. S. D.

O Mnes (quod te nō latet) Astronomi. Lunam quidem terciā ab ascendente cœli plaga gaudere putāt. itineris illinc breuis religionis quæ parue ducem. solem vero nona. longioris itineris: ac religionis magne rectorem. vt autem tutius loquamur saltē significatorem. Cum tu igitur longam religiosumq; ad Loretanam ædem iter sis ꝓpediem aggressurus merito. solem quendam nunc tibi trado mihi nuper exortum. Futurum (vt opto) sereni aeris. facilisq; itineris auspicium.

In librum de sole.

Marsil. Fi. Georgio Cyprio insigni medico. S. D.

C Vm phœbum omnes medicine auctorem medicorumq; patrem esse consentiant. merito phœbeū de sole & lumine librū a nobis nuꝑ æditum ad te mitto legendum. Antiquū familiæ nr̄e medicū: Phœbus igitur ꝑpetui amoris erga te mei veridicus tibi testis erit. sol tibi signa dabit (vt inquit Maro noster) solem q̄s dicere falsum audeat. Die. xiiii. Iunii. Mccccxciii.

In librum de sole. missum.

Marsil. Ficinus. Baccio vgulino. S. D.

C Vm fratres sint phœbus atq; bacchus. alter merito salutat alterum. At vter vtrum prior adit: non appollinem quidē liber metuens forte ne verba reportet. sed phœbens ipe bacchū sperans referre mœrum. xv. Iunii. Mccccxciii.

Fœlicia ad phiam auspicia. a mercurio & saturno & sole.

Marsilius Ficinus Nicholao volari dilectissimo suo. S.P.D.

n Vllus familiariũ nr̃orũ fœlicioribus q̃ tu auspiciis Philoso-
phari cœpit: Nõ cõmemorabo equidẽ latius i p̃ntia: q̃tum ad
phiæ studia cõferre puteť. Cõiũctio illa Mercurii cũ Saturno
sub aquario tũc iminens qñ & ego librũ de Sole & lumĩe cõponebã
& tu Phiæ iam dabas exordia: atq̃ quidẽ ab ipso Sole sane tanq̃ or-
pheus alter ab apolline potius q̃ a musis. Hũc ergo solẽ qđ quidem
auspicia tanta decebat: aquilinis statim oculis suspexisti. Ad hoc ve-
ro deinceps: qui inter cœlestia dominať: ad altiorẽ Solẽ cœlestiũ au-
ctorem mira quadã celeritate ꝓfectus: platonicã theologiã fœliciter
ad modũ es aggressus. In q̃ quidẽ tam ꝑspicue indies ꝓfundissima
queq̃ mysteria inspicis q̃ dilucide fas est eũ cernere: q nõ sub Luna
sed sub ipso Sole singula cõtueť. Pergæ queso mi valor: ea deinceps
alacritate: qua cœpisti: & me passim socio & apolline duce, summũ ve
ritatis glorieq̃ splendorẽ breui cõsequuturus.

Signa legittimi platonici: atq̃ de ideis.

Marsilius Ficinus Francisco Diaceto cõplatonico suo. S. P: D.

e Rrant omnio: q ꝑipateticã disciplinã platonice cõtrariã arbi
tranť: Via siquidẽ termino cõtraria esse nõ potest. Peripateti
cam vero doctrinã ad sapiam platonicã esse viã cõperiet: quis
qs recte cõsiderauerit: naturalia nos ad diuina ꝑducere. hinc igr̃ effe-
ctũ est: vt nullus vnq̃ ad secretiora Platonis mysteria sit ad missus:
nisi ꝑipateticis disciplinis prius iniciatꝰ Absoluti vero Platonici tria
sunt symbola: qbus sacerdos eius modi a ceteris phis septisq̃ discer-
nitur primum quidẽ est mẽs sublimis ab inferioribus se ipsam semꝑ
ad superiora conuertens. Secundũ vero religio. Terciũ eloquẽtia: &
hæc quidẽ. q. poetica. Primũ rursus ad Saturnũ. Secundũ ad Iouem
Terciũ ꝑtinet ad Apollinẽ. Solus itaq̃ platonicus est legittimus qui
illa quã diximus icẽdit via. His p̃ditus symbolis. His (vt ita dixeri)
numinibus cõmendatus. Quamobrem cõphẽ mi francisce tibi tanq̃
legittimo platonico gratulor & academiæ gaudeo. Vt aũt ad tuã
illã de ideis questionẽ ꝑ ep̃læ modo respondeam: ita breuiter accipe
Non putas proprias singulorum ideas in mente prima inter se ab-
solute quidẽ sed quadã relatione distingui. Ego semꝑ similiter iudi-
caui. Neq̃ id quidem a plotino iam tuo arbitror alienũ. Quod sane
in cõmentariis in eum breuiter explico Negæt & in parmenide pro
culus ideas proprias singulorũ: videlicet absolute distinctas. id ꝑcul
dubio platoni maxime consonat in Timeo dicenti ideale exemplar
æternum esse Quodve ad ipsum exprimeť atq̃ ꝑ ipsum: sempiternũ
fore significãti. Vnde colligiť naturaliũ species illinc pœnitus expri
mi: tanq̃ videlicet sempiternas: singula vero nõ æquæ: sed sequenti-
bus deinceps causis ad extremũ inter se discerni. Quæ tamen distin-

ctio intellectum primũ non lateat vniuersi ordinis cõditorem. Hinc in Timeo Iunioris dii. Demonesq3 architecto mandante atq3 dispo- nente singulo℞ sub Luna fabricam prosequũtur. Ne igitur vl' in eo quod summope est vnitum. extrema sit multitudo. vel eum q3 pluri- ma lateat qui intelligẽtia facit & perficit omnia. singularium omino mutabilium illic ydee non sint re ipa inter se naturaliter disiũcte. sed eiusdem intelligentiæ se ipam aliter atq3 aliter cõferentis rõne distin- cte. Bñ igit' excogitasti mi francisce. bñ vale. die. xi. Iulii. Mccccxciii.

Purgatio silentii diuturni.

Marsilius Ficinus philippo valori oratori florẽtino ad summũ pontificem. S. P. D.

q Væres forsitan diuturni huius silentii causam. Hæc aũt nihil aliud est vt respondeã breuiter: q3 incerta scribẽdi causa. Nã quid potissimũ scribam. An forte quomodo valeo. Qui ma- le ne: an bene valeam. semper ambigo. Nũquid significabo quid fa- ciam. & de hoc hercle ambigo. Equidem quid velim scio. Quid tẽ- tem. Quid autem efficiam adhuc ignoro. Ambigo quin etiam p̃sen- tem ne te nobis putem. an absentem. q3 quotidiana nichorai fratris tui mecum philosophantis consuetudo vsq3 adeo p̃ñtem reddit. vt esse opus æpistolis nõ aduertem. Solent grati homines post diutur nũ silentiũ ep̃las saltem mittere longiores. Ego aũt adeo nñc ingra- tus fuero. vt breuissimo forsitan æpistolio. longissimũ silentiũ cõpẽ sare confidam. Nequaq3. sed amor ingens potius. & fiduciã p̃stat & satis officio facit. Vale die. xv. Iunii. Mccccxciii.

In librum de sole.

Marsilius Ficinus antonio calderino. S. D.

s Ol inter cœlestia dominus in hoc vel maxime cæteras rerum naturalium causas antecellit: q calore quidem omĩa facit. lu- mine vero demonstrat. Mihi vero & si nihil opus ẽ. vt calore solis vtar. ad carderinũ calefaciendũ. quẽ in rebus meis expediẽdis atq3 tuendis vbiq3 feruentissimũ sum expertus. lumine tamen solis vtendum censui quo ardẽtem amorem nostrum iamdiu testimoniis plurimis confirmatum: nũc insup teste appolline palam omĩbus de- clararem. Die. xv. Iulii. Mccccxciii.

Lumen est admirabile. quoniam est ymago sapiẽtiæ. Item q3 mi rabilis sit copula sapientiæ cum potentia.

Marsi. Fi. Ramberto malateste. illustri Sogliani principi. S. D.

c Ommunis omniũ certaq3 sententia ẽ. & quasi vox ipa natu- ræ nihil aspectu pulcrius. nihil amabilius. nihil admirabilius esse q3 lumen. Et si hoc omẽs extra controuersiã confitentur. vbi tamen tante rei tanq3 manifeste. causam queras non omnes iam inuenient rationem. Sed solus ille probabiliter respondebit. qui lu-

.men hoc oculis manifestum.animaduerterit. nihil aliud esse q̄ ocul-
te lucis.i. sapientie ipsius ymaginem est em̄ reuera sapiētia nihil aliud
preter clarissimum intelligentie lumen. Quod quidem Plato noster
in phoedro vaticinatus est.si quādo interioribus oculis cerni possit.
amores sui multo ardentiores excitaturū:q̄ lumen hoc patēs in cor-
poribus speciosis quotidie soleat amatoribus incitare. quippe cum
lumen hoc aspectu perspicuum non alumen tantam apud nos grām
admirationemq; nactum fuerit q̄ ex illo secretiore cuius est ymago.
ex illo inquam diuine sapientie lumine.Diuina igitur sapientia vbi-
q̄ dedit lumini tanq̄ suo cuidam vicario principatum.Corporis qui
dem nostri soli duces sunt oculi.Soli enim inter membra sunt luminis
q̄si cuiusdam sapientiæ compotes. Inter omnes quoq; anime vires
regnat mens sola videlicet munere sapientie luceus.Elemētorum p̄-
terea similiumq; corporum ignis est. Dominus solus inter hec.q.sa
piens quidam lumine preditus. In cœlo similiter sol ipse solus fons
luminis omnibus dominatur.Idemq; apud astronomos potentiam
significat atq; sapientiam.nona cœli plaga gaudens velut ede miner
ue.Cuius etiam vicinitate mercurius sapientis nomen obtinuisse vi
detur. Quid plura.Ipm deniq; totius. mūdi regnū nō caloris vllius
aut frigoris violentia.aut motuum quorūdam impetus.aut vlla cor
porum vel fluctuantium turba vel fastorum moles sibi vēdicat. Sed
sapientia prima.sicut omnia cernens sic & omnia potens. sicut pui-
dens vbiq; singulis.ita rursus & domina singulorum. Hæc itaq; me-
rito & nobis mandauisse videtur vt ita sapiētiam cum potentia pro
viribus coniugamus.sicut ipa & in se & in vniuerso manifeste cōiun
xit.Quamobrem diuinitus effectum arbitror.vt solis lumen idē. qd
quidem efficit omnia tanq̄ potens.similiter omnia demōstraret ve-
lut sapiēs. immo & cūcta iuuaret atq; delectaret tanq̄ bonum. Quo
semper ammonemur cum potentia non solum sapientiam. sed boni
tatem etiam copulare. Eiusmodi vero copulam venerādam prorsus
atq; beatam & poetæ canunt extitisse quondam regnante Saturno.
& plato noster videre præceteris exoptabat. Ac nos septatores eius
ante omnia cupimus. Virum præceteris amaturi.qui singulare sapi-
entiæ studiū morumq; probitatem cū generosa stirpe simul & princi
patu coniūxerit.Hic iam adulationis vanitatisq; suspicio a philoso-
phis admodum aliena.prohibet latius explicare quod sentio.fas ve
ro sit id saltem breuiter eloqui.In Ramberto malatesta sogliani prin
cipe.iam habeo tota quod mente petebam. tota hunc mente diligo.
Atq; lex amiciciæ iubet mea huic omnia cōmunia facio.

Quomodo venus per cupidinem cōmiscet amantes.Iuppiter ami
cabilis per mercurium conflat amicos.

Marsilius Ficinus Florentinus Ramberto malateste illustri so gliani principi.S.P.D.

n Ntiqui gentium theologi amiciciam tāti fecerunt. vt inter cætera numina.immo & sæpe præceteris Iouem coluerint amicabilem:conciliandis vbiq; beniuolentiis amiciciisq; prefectū Apud hos ego quemadmodum alma venus per cupidinem & accēdebat amores(vt ita dixerim)coniūgebat amantes.Ita iuppiter amicabilis per mercurium grauiores procreabat beniuolentias. amiciciasq; conflabat.Si nobis hodie liceat iouem Mercuriumq; nominare profecto amiciciam nostram non humana quadam causa dixerimus sed iouis amicabilis munere copulatam. siquidem ipa minerua beniuolentiæ nostre cōciliatrix. fertur e summo iouis capite nata.Sed nūquid per mercurium id nobis effecisse dicemus.Per mercurium certe.non solum per occultiorem illum atq; cœlestem. sed etiam per notiorem nobis aliquem & humanum:Quandoquidem petrus martellus vtriusq; nostrum amicissimus.qui & nos coniūxit in vnum non solum mercuriale fert ingenium sed ipsam etiam effigiem indolemq; mercurii pre se ferre videtur.Quam equidem vt de meo quodam quasi vaticinio nōnihil dixerim nondū inspecta eius genesi auguratus sum.& inspecta.sum augurio confirmatus. Is igitur queadmodum in amicicia inter nos vincienda.hactenus sub ioue Mercurium egit. ita deinceps in mutuis consiliis inter nos significandis interpraetandisq;.vltro citroq; mercurius erit.iiii.augusti.Mccccxciii.

Sol ymago vicariusq; dei.

Marsilius Ficinus.in xpo patri.D.Frācisco soderino episcopo Volaterrano.S.P.D.

l Ibrum de Sole nuper magnanimo petro medici dedicatū ad te quoq; necessarium eius mittto legendum.sed vt tibi etiam alteri patrono meo liber ipe totus videat̃ inscriptus hāc totius summā tibi dedico.Tria thæologi deo p̄cipua tribuunt.Potentiam.Sapiētiam.Bonitatem.sol igitur ymago dei efficit apud nos oia tanq; potens.Distinguit præterea quotidie demonstratq; oculis singula velut sapiēs.Iuuat deniq; nos atq; delectat tanq; bonus:Dei filius proprinm esse tradūt miracula facere. Sol itaq; dei vicarius tria potissimum miranda videtur efficere.Sub cœlo quidem q̄plurima per hyemē quasi mortua in vere suscitat & estate. In cœlo autem cœlestia omnia illuminat & moderatur & tegit.Quæ vero super cœlum nō oculis tantū.sed mentibus etiā nostris inuisibilia sunt. sol ipe(vt ita dixerim)visibilia reddit.dum admirādis cœlestiū spectaculis nos admonet super cœlestia cōtemplari. Cōtemplare fœliciter sacer antistes solem hūc nostrū atq; lumē.vero p̄ceteris sole alma luce dignissime.viii.Septembris.Mccccxciii.Florentiæ.

Probemium in æpistolas.

Marsilius Ficinus Florentinus cũctis semel æpistolis suis. S. D

q Voties æpistolæ meæ amicis (meis me iubēte) Salutē dicitis: tocies amicissimo vestro Hyeronimo rossio imortales salutes dicitis: Vos. n. ego mortales genuerã: ac nescio q̃ fortuna ꝓpediem moribũdas Hieronymus aũt insignis pietate Vir regenerauit vos nup (vt spero) iã imortales. Latebatis. n. iamdiu lucis cupide: nec quisq̃ adbuc: e tenebris erucbat Fato forsan vel genio nõdũ volente. Rossius aũt noster: imo iam & vobis Roscius: qua pietate semper erga parentē vestrũ Marsilium se gessit: eadē nũc & vos cbaritate quadã bereditaria fœliciter est ꝓsequut⁹: diligētia simul & opa curãs: vt vestre facies iam iam opprœsse: prorsus exprimerent̄: Hũc ergo doctũ piũq̃ restitutorē vestrũ: bactenus quidē tristes: nunc bilares salutaretatq̃ ꝓ ingenti immortalitatis munere immortales grãs agite. xv. Decembris. Mccccxxxxiiii. Florentiæ.

Pro libro de Sole: itē de stella Magoꝝ i solēnitate Epbipbaniæ.

Mar. Fi. Angelo Nicbolino ciui & Iurisconsulto ꝑclaro. S. D.

b Odie magi (stellarũ obseruatores stella mirãda duce) cbristũ stellarũ auctorē muneribus præcipue tribus salutauerũt: Auro: Mirra: Tbure. Hodie Cbristus sancto spiritu cœlitus coruscante: ferē ab Ioanne Iordanis aqua ꝑfusus. Hodie xp̄us aquarũ procreator & Vini. nuptiali cõuiuio mirabiliter aquã cõmutauit in vinum. Hunc ergo diem tribus ingentibus miraculis celeberrimum insignis pietate vir Angele: trino tu quoq̃ solenniter quotannis bonore cõcelebras: Cõuiuio: Musica: Lectiõe: Huic equidē lectõni apd te sacræ: librũ de Sole & lumie cõsecro: bac a me nup ratiõe cõpositũ vt Solis luminisq̃ visibilis cõparatione ad visibile diuinitatis lumē ꝓ viribus cõtemplandũ Lectorũ mētes erigerent̄. Vtinã sicut stella mirabil' ad vidēdũ xp̄m: deũ & boiem: ꝑduxit bodie magos. ita nos ad deũ excogitãdum bodie sol ꝑducat: Ianuarii. vi. Mccccxxxxiiii.

Pro Baccbi dono. Item Euangelicũ illud: ex aqua vinũ factum.

Marsilius Ficinus Mazingo insigni pbisico. S. D.

m Atutinis infra octauã Epbipbaniæ lectionibus: frequēter admonitus Hodie mecũ: euangelicũ illud aio reputabã Vinum ex aqua factũ: An præter mysticã allegoriã: atq̃ moralē: pbisicum quoq̃ sensum babeat: si quidē nã longo quodã tp̄e: aquã ferme sicut momēto xp̄s ꝑmutet in vinũ: Pbisicus vero sensus: ad medicũ præcipue ꝑtinēs inuestigat Cur nã boc primũ miraculorũ suorũ xp̄s esse voluerit: Forsitan vt ostēderet: primũ summũq̃ vitæ nostre subsidium fore vinum: Sed cur nã vinũ bonum. i. validũ: quale creticum & orientale merum seruatum est vsq̃ adbuc. Cur noluit ille vitæ magister in prima mense vinum boc afferre. Sed adeo distulit voluit for-

ſitan admonere: vinũ virtute vigens ferueñti viuẽti minime concedẽ- dum: ſed recreande potius frigidiori ſenectuti ſeruãdum. Cur deni- q; nõ partẽ ſed totam ꝓrſus aquam pmutauit in vinũ: vt videlicet bo num vinum in ſenectute præſertim bibať & merum. Itaq; cum hæc circa meridiem meditarer: exoptare cœpi atq; iam exquirere vinum eiuſmodi: quo & ſenectutem meã & matris ſenium cõfouerẽ: Nam præterito autũno illa quidem octuaginta: ego aũt ſexaginta iam an- nos impleuimus: Tu vero tanq̃ vates eadẽ hora vinum ad me miſi- ſti: diuinũ Apollineũ certe medicum: q̃lis meus eſt mazingus & vati cinium decet & bacchi munus ſiquidẽ phœbus idem & primus me- dicus & vaticinii auctor apellať: bacchi frater ſacriſq; cõiunctus. Qđ deniq; multifacio: vna cum electiſſimo liberi patris munere æpiſtolã dediſti galenicã: vitæ ſalubriter cõſulentem: Vt cũ auxilio cõſiliũ ami ce cõiungeres. ego igitur quantũ cum medicina pronoſticum & cum Phœbo Bacchus: tantum profecto ſum atq; ſemper ero tecum amo- re cõiunctus. Ianuarii. xiii. Mcccclxxxxiii.

Pro libro de vita iteꝝ ĩprimẽdo. Itẽ auſpiciũ de amicicia ĩmortale.

Mar. Fi. Florentinus Ioanni Menchen ſacerdoti coloniẽſi p̃cla ro iuris canonici ꝓfeſſori magni coloniæ antiſtitis ſecretario. S. P. D

q Vintodecimo Kl'ndas Februarias ꝓpe ſolis ortũ in ſomniis ſalutare videbať in cognitũ mihi antea virum honeſta ſpeciæ p̃ditũ: veſtibus comitibuſq; ornatum. Qui poſt diſputationẽ phiſicã mihi pedẽ oſtenderet quaſi curãdum: eodẽ ipſe die Florentiã acceſſiſti: profecturus Romã magni antiſtitis Hermani legatus: qui cum ꝓpter cõtuſionẽ pedis ad nos venire non poſſes deſideriũ viſẽ di ſignificaſti: ego q; ad te: vt nõ oportebat ſolum: Sed etiam decebat acceſſi itaq; cũ primũ te iã obuium ſum intuitus: agnoui ſtatim qua- lem in ſomnis Heroicũ viꝝ viderã: poſt ſalutationẽ primã in mentõ nem operis noſtri de vita mox incidimus: multaq; ad medicinã præ cipue pertinẽtia inuicẽ diſeruimus. Interloquendũ: vt quicquid dor miens præſagiueram impleretť: pedem oſtendiſti cõtuſum. Itaq; non ſomniũ quidẽ vidiſſe videor: Sed oraculũ diuinitus accepſſie. Certũ (vt arbitror) auſpiciũ amiciciã noſtrã fore diuinã. Qm̃ vero Diuina ſunt etiã ĩmortalia: ĩmortalẽ ego quidẽ (vt modo narraui) diuinitatẽ amicitiæ noſtre p̃ſenſi. Tu vero interim futuram eius ĩmortalitatem excogitaſti. Decreuiſti. n. libros de vita noſtros curare iterũ exprimẽ dos: Quos & noſtra hæc vita latius inde propagareť: & poſteri hoc tuo erga nos officio q̃tum nos amuaeris pariter a nobis amatus: in- telligant. atq; ita diuina hæc amicitia noſtra apud poſteros ĩmortalis euadat. Viue fœlix mi Ioannes & noſtre propagator vite: & vita di- gniſſime. Vale fœliciter. xvii. Ianuariĩ. Mccccĩxxxxiiii. Florentiæ.

Commendatio breuis in cauſa Iuſta.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo patri domino Francisco Soderino episcopo Volaterano. S.P.D.

m Onasterium septimi tibi comendaturus in causa Mutinensi paucis agam Scio equidem quantum monachos illos viros ad modum pios: ames: Quos ego quoque non amo solum sed colo. Arbitror eos tanquam iustos iusta etiam postulare: tu iuris acerrimus es patronus. Quicquid denique officii in hos contuleris in me horum obseruatorem pariter collatum esse putauero. Monachus istic huius cause procurator: & re & nomine iustus diligenter tibi refert omnia. Me quoque tibi commendo quam plurimum. Vale foelix. xxv. Ianuarii. Mccccl xxxxiiii. Flo.

Plato multa Christianis consentanea dixit. Platonici multi christiana sunt imitati. Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendo in Christo patri. D. Iacobo Rodono episcopo Ariminensi. S.P.D.

f Rater sanctes in ordine diui Dominici theologie professor insignis: tuo nomine me salutans: testimoniis profecto multis asseuerauit: me abs te ardenter amari: quod quidem & si iam diu mihi plane prospectum erat: desiderabam tamen de prorspera valitudine tua nuntium quale nunc accepi diutius exoptatum. Philosophia humanorum omnium bonorum mater: amicitiam iamdiu nostram peperit: omni (vt Plato inquit) necessitudini preponendam: nec tempore pituram. Sed hec profecto certiora sunt: quam vt testibus verbisque indigeant. Retulit praeterea nobis fratrem (nescio quem) in declamatione publica insolenter asseuerauisse trinitatis apud christianos diuinae mysterium: apud platonem ipsum extare. christianosque familiaria illinc primos accepisse. Vos autem a me sup hac re tanquam mihi Platonica sint: iudicium expectare. Ego igitur extra controuersiam assero: trinitatis Christiane secretum in ipsis platonis libris nunquam esse Sed nonnulla verbis quidem quibus non sensu quoquo modo similia. Similiora vero in sectatoribus eius: qui floruere post Christum: in numenio Ammonio: Plotino: Amelio. Iamblico. Proclo. Qui cum & omnes Ioannis Euangelium egissent: Et quidam insup Dionysii areopagitae libros: nonnulla trinitati similia libenter vsurpauerunt: ordinesque angelorum & nomina susceperunt: tanquam platoni suo Mosis sectatori plurimum consentanea. Quamobrem Aurelius Augustinus quondam platonicus & iam de christiana professione deliberans: cum in hos platonicorum libros incidisset: cognouissetque christiana per imitationem nam ab his probata: deo gratias egit: redditusque iam est ad christiana recipienda propensior. Quantum vero platonica christianis similia sint: ex epistola quam hac de re ad Braccium martellum iamdiu scripsi breuiter intelligere poteris. Hanc enim nunc exscripta ad te mitto. Vale foelix & me (vt soles) ama: te vehementer amantem. Die. ii. Februarii. Mccccl xxxxiiii.

Semper aliquid agendum: & quoad fieri potest: in eodem perseuerandum.
M. Fi. Flo. Callimacho doctissimo viro: & amico optimo. S.D.

c

Vm vniuersum hoc cuius quodãmodo partes sumus: semp̃ moueat̃: certe nos ab actione motuq̃ vocare: neq̃ possumus vnq̃ neq̃ debemus præsertim q̃m primus p̃petuusq̃ motus (vt placet platoicis) ẽ ipsi aiæ naturalis: & vita nihil ẽ aliđ q̃ aie mot⁹ & actus: vt q̃ viuere: tã p̃fecto moueri & agere necessariũ sit: & pariter exoptandũ. Sed nũquid ego interim sum ineptus? Oportuni⁹ forte fuerat post diuturnũ siletiũ rõnes negociorũ nostrorũ & valitudinis nuntiũ: statim p̃ ep̃lam tibi reddere: q̃ adeo repẽte philosophari. Certe fuerat oportunius mi Callimache. Verum q̃ tam importũe philosopher: in causa ẽ & diuturnior iã nr̃sus & Genius. Tu quoq̃ nobis cũ soles p̃ ep̃las sæpe: sed tempestiue & apte semp̃ philosophari. Pergamus ergo Parump̃ (vt iam cœpimus) vtinã nõ inepti. Tres præcipui sunt per locũ in vniuerso motus. Alia quidẽ circa idẽ eodẽ q̃ modo p̃petuo reuoluunt̃. Alia vero cõtinue locũ sitũq̃ p̃mutant: Alia partim quidẽ motum illũ circularem partim etiã rectũ hunc imitant̃. Hoies quoq̃ alii motus alios p̃sequũt̃. Sed vt ego nũc de mo tu iam meo nõ alieno loquar: mihi certe datum est: vt semper reuoluar eodem. Quid nã hodie Marsilius agit. Quod & heri. Quid cras acturus? Iterũ quod & hodie. Semp̃ (vt vides) intra parietes achademiæ voluor circa idem: iterũ reuoluor. Quid aũt hoc iã diu circuitu fecerim: rursusq̃ refecerim: atq̃ retexã: intelliges ex cathalogo librorũ meorũ: quẽ vna cũ libro de Sole legendum ad te mitto vt clarissimo phœbi muneris testimonio amicissima nostra præsentib⁹ posterisq̃ refulgeat. Mitto aũt triplicẽ de Sole & lumie codicẽ: vt nõ tibi solum ego gratificer. Sed tu quoq̃ duobus tuis amicis gratificari possis. Quæ igit̃ cõponãt̃ a nobis ex his ipse p̃cipies. Ego vero te iã res tuas cõposuisse ex octauiano tuo & tedaldis accepi. Qđ quidẽ mihi cõtigit q̃ gratissimũ. Vale fœliciter. Die. ii. Aprilis. Mccccłxxxxiiii.

Sapientes filii sunt Mineruæ: Hæc philosophiam parit. Philosophia philosophos.

Mar. Fi. Germano Ganaiensi dilectissimo fratri. S. D.

m

Ineruam poetæ celebrant perpetuo virginem. Nulla tamen apud superos aut homines filios procreat grandiores perpetua interim virginitate seruata. Si quidem ipsa solo summi iouis capite nata: solo similiter capite generat: generat inq̃ pro extinctis gigantibus sapientes. q. heroas gigantibus grandiores. philosophia quoq̃ perpetua virgo sophiæ id est mineruæ filia pro sapientibus philosophos vertice parit. Salue igitur iterum dilectissime mi germane quẽ mihi re vera germanũ cõis pepit phia mater. pia mr̃ cũ nollet filios vnq̃ iter se disiunctos & te (vt scribis) isthuc missa luce traxit in amorẽ mei: & me vicissim trãsmisso hucvsq̃ ex ipa luce calore rapuit i amorẽ tui. Q̃m vero amicorũ p̃cipue fratrũ oia dnt ee cõia:

decreui mea omnia tibi ad votum cōmunia fore. Itaq; mittā ad te primo quidem dyonisii platonicorumq; multorum libros tibi iam exscriptos. quos iamdiu petisti. Deinde cōmentaria in Parmœnidem. Quæ tui gratia quotidie exscribūtur. Quibus forte succedent cōmētaria in Timeum. atq; sophistam. Quæ quidem in sophistam properant iam ad calcem trāscribūtur: interea & æpistolæ recognoscūturq; vt cætera plotinum em̄ habere te senseram. nuper autem non scribis habere. Si mitti vis significa. Vale.

Pro libro de sole.

Marsilius Ficinus. D. Bernardo Bembo veneto. S. D.

s Olet vulgaris amor sæpe ꝓpter absentiā lōgā diuturnūq; silentiū refrigescere. ꝑsusue deleri. Amorem vero nr̄m vtpote singularem propter hæc neq; deferuere vnq̄. neq; oblitterari posse. Phœbus ipe & calore sit pignus. & lumie testis. Die. xix.

Pro libro de sole.

Marsilius Ficinus. D. antonio Cronico veneto. S. D.

i Ouem quendam amicabilem antiqui colebant amicorū conciliatorem. amicitiæ seruatorem. Sed quasnam potissimum mūdi plagas iuppiter hic inhabitat. In sole forsan posuit habitaculum suū. Si quidem amicitia ab amore dicitur atq; ducit: Amor autem calor quidam ē. Amatorius vero ex noticia ꝓficiscitur. A pulcritudine ꝑcreat. Sed appollo p̄ cæteris caloris ē & noticiæ. & pulcritudinis auctor. Iuppiter amicabilis. in hoc appollineo munere amiciciæ nr̄æ pignus esto. die. xix: Augusti. Mccccxciiii.

Quid sentiat de Astrologia.

Marsilius Ficinus Angelo politiano. S. D.

c Ontra multos astrologos qui more gigātum eripere cœlum Ioui tam frustra q̄ impie moliūtur. merito & picus alumnus palladis & tu miles herculeus sæpe fœliciterq; certatis. Nempe palladem orpheus gigantum expultricem canit. & ab Hercule poetæ multi gigantē anteū a terra simul & e vita sublatum ferunt. Ego autem quid Profecto tanq̄ in omni vita vobis vnanimis. i hoc quoq; studio conspiro vobiscū: & si forte non decerto strenue. tamen ita plane decerno. Cæteri quidem platonici. cælestes ymagines quas describunt Astronomi. pro oportunitate cōmemorant. neq; reprobant eas. neq; rursus comprobare student. Plotinus autem talia extra cōtrouersiam ridet. Ego quoq; in commentariis meis in eum. tanq̄ interpres æque derideo: partim quidem eius auctoritate confisus. partim etiam quoniam nullam habeo certam eiusmodi rationem: Multas præterea ibidem Astrologorum regulas in cōtrouersiā simili rōe deduco. Sed in libro de vita. vbi ꝓfiteor medicinā. ac remedia vitæ. vtcūq; & q̄liacūq; possum. vndiq; diligēter exq̄ro. neq; despicio pr-

ſus imagines illas: neq; omnes reſpuo regulas & ſi eñ arbitror certã
iis rõnem nullã ineſſe tñ vt ſtudioſiſſimus hũanæ medicinæ curator:
remedia nõ ſolũ ſapientibus certa: ſed etiã multis ꝓbabilia ſector: vt
ſubſidia paſſim accumulẽ quolibet ꝓfutura. Ne qd deniq; ꝑtermiſe-
rim intẽtatũ: qđ ad vitã vtcunq; cõducturũ cuiq; videri poſſit: nõnul
la tñ interſero firmiora: multa quoq; paſſim cõgero: q̃ & ſi forte mi-
nus ſpero: tñ opto ꝓdeſſe. Quod aũt in principio libri tercii dicere vi
deor imagines ab antiquioribus Platonicis in cœlo diſpoſitas eẽ nõ
id equidẽ volo Nõ. n. cõſiliũ ibi meũ eſt: platonicos affirmare cœleſti
um imaginũ aſſertores: de quibus aut nihil: aut parũ qd loquuntur:
Sed platonicoꝝ quorũdã fuiſſe ſniam: mũdi aĩam cœleſtia ſibi corpa
pepiſſe. ſtellaſq; cũ cœlo: atq; vltra ſtellas ſinglas ſi mõ ibi vlle ſint ima
giẽs eiuſmõi quoq; imagiẽs gẽuiſſe Narro aũt illic diſpoſitos ſigno
rum imaginũq; ñ q̃les apđ Platõicos. Sed q̃les apud Aſtrologos ob
ſeruauerim; iam vero quantũ imaginibus vel cœleſtibus credã vel ar
te factis cõfidã: ꝓgreſſio libri declarat. Præterea in libro de ſole nõ
tam Aſtronomica doceo q̃ per hec morales allegorias affecto: ana-
gogiaſq; ad diuina ꝑquiro: Deniq; tam in libris de vita q̃ de ſole &
lũine cũ philoſophicis poetica miſces: liberi⁹ ſum interdũ & forte li-
centius euagatus: cũ Plotino parcius & ſeuerius ago: vt mihi tandẽ
nõ ingratũ ſit futurũ: Aſtrologica portenta fuiſſe a pico noſtro mirã
dula ſingulariter cõfutata. Quæ. n. ego nuſq̃ affirmo: imo & cũ Plo-
tino derideo: explodi a mirandula gaudeo: ſuꝑſtitioſam præterea va
nitatem ab illo tanq̃ a Phœbo pithonicũ virus extingui tecũ polliti
ane cõgratulor. Tu. n. ſemper hac in cã (vt vbiq; ſoles) Herculẽ præ
ſtitiſti. Soles ꝓfectu iam diu hæc Aſtrologorũ ꝓdigia vt alia monſtra
paſſim acriter inſequi: vt nõ in terris ſolũ ſed etiã in cœlo mõſtra for-
tiſſimus Hercules expugnaueris. Vtinã deniq; ſicut Herculi: ſic & ti
bi. Superata tellus ſydera donet: interim in terris viue diu. Vale fœli
citer. Die. xx. Auguſti. Mccccl xxxxiiii. Pro libro de Sole.

Marſilius Ficinus Bernardo oricellario Marioti filio. S. D.

c Vm & optãs amicis lucẽ & cupiẽs eos lumine declarare: ope
ram eq̃dem iãdiu dederim: vt libri de Sole & lumĩe mei apud
oẽs amicos meos forẽt: nimiꝝ & tu dulciſſime mi Bernarde
nuꝑ hoc munere donandus accedis: mõ videlicet a nobis amatus: qa
nuper es cognitus: neq; tñ nunc ſolũ ſed & ſemꝑ amandus. ꝙ aũt te
vehemẽter amẽ: non ſolũ ingeniũ tuũ elegãs ꝓbitaſq; facit ſed etiam
q̃m carus ad modũ ſis Hieronimo roſſio & omniũ mihi cariſſimo &
præceteris luce digniſſimo. ſed vt aliqd tecum de lumine cõmente-
mur: Si qñ inter legendum: illic heſſitaueris: vbi ſolẽ vel lumen dici-
mus primo creatum. Animaduerte quæſo ne forſan intelligas prĩo
creatiõis momento vel gradu ſolẽ vel ſolis lumen fuiſſe factum cum

moyses ipe dicat. In pricipio creauit de⁹ cœlū & terrā. Terra aūt &c. sed lumen angelicū prio quodā ordinis gradu creatū: lumen vero solis: futurū primo die: Solis deniqꝫ ipius globum atqꝫ figurā q̄rto: omnino vero & lumen solis & globum: primo dignitatis inter cœlestia gradu. Vale iam & absqꝫ besitatione lege fœliciter.

Commendato clientis apud Magistratum

Mar. Fi. Nicholao Benino: litteris moribusqꝫ prædito. S. P. D.

(e)Rat pfecto officii mei ab ipo tui magistratus initio p beniuolentia nr̄a nō mediocri: tecum nō mediocriter gratulari. Non solum q̄ hac dignitate ornat⁹ fueris: sed etiā & multo magis. q̄ magistratū fores pro dignitate gesturus. Congratulādum quoqꝫ fuerat amicis clientibus meis q̄ si vel insontes forent. Patrocinium abs te cōsequuturi essent: vel si rei: Saltem indulgentiā quandā: atqꝫ clementiā. Noui. n. ingeniū tuum. Certo scio te (quod deus ipse agēdo præcipit) iusticiā rite cum clemētia cōiuncturū. Præterea si q̄d hac in re circa ioue cōfabulari licet hunc hebrei sedech. i. iusticiā nomināt & Astronomi ioui suo iura legesqꝫ cōcedūt. Eūdē poetæ iouē canūt indulgētiæ plenū: vt prætermittā poeticū illud ad licentiā potius declinans q̄ꝫ indulgētiā. Iuppiter esse piū statuit q̄dcūqꝫ iuuaret: satis esto apud Astrologos: iouē cum legibus afferre vel significare clementiā in hoc sane deus cœlitus hoīes admōuisse videt̄: vt in magistratu pariter vtrumqꝫ miscerent: sed hec tu pro ingenio tuo (vt arbitror) satis nosti. Vale fœliciter Florentiæ. xxxi. Augusti. Mccccłxxxxiiii.

Gratiarum actio pro induldentia in clientem impetrata.

Mar. Fi. Nicolao Benino Litteris Moribusqꝫ Prædito. S. P. D.

(c)Vm bonū atqꝫ malū sibi inuicē opponant: atqꝫ iccirco cōditiones subeant iter se oppositas. Probabile nimirū esse videtur. Si bonū nā fœcundū ē: vt malū: cōtra sterile sit futurū. Quātū vero malū crimē ē: tm̄ clemētia bonū sit: ḡ necesse est indulgētia clemēs longe fœcūdior q̄ crimē atqꝫ delictū. Quāobrē si cliētis mei delictum ep̄lam ad te nr̄am pepit: multo magis liberabis & clemēs idulgētia tua parere rursus debet ep̄lam: ac multo meliorē atqꝫ maiorem pria quidē (vt ita dixerim) fuit Iouia: Iouis videlicet cōparatōe freta: scd̄a igit̄ nō aliter supatura primā: vł saltē est æquatura: q̄ꝫ si fuerit apollinea. Solus enim sol potest superare Iouē. Quapropter vt apollineis auspiciis hæc satis officio in meo tuo facere possit: mitto eā ad te phœbi comitē: solisqꝫ pedissequā. Lege libenter librū de sole nr̄m tibi dono datū: ac viue fœliciter. Die iiii. Septembris. Mccccłxxxxiiii.

De Ioue amicabili & Apolline Pro libro de Sole.

Oratio Marsilii Ficini Florentini ad Ioannē Matheronem magni. Gallorum Regis inclitum oratorem.

a Ntiqui theologi primũ: deinde poetæ inter cetera numina Ioue amicabilẽ coluerũt casti amoris: ac firmioris amicitiæ prẽm Quippea & ab amore piter atq; amicitia nomẽ hoc amicabile reportauit. Cũ igr̃ & plato nr̃ numinis hui⁹ nõnunq; faciat mẽtionẽ sæpe æquidẽ intercomentandũ q̃siui quo nã alio hũc deum nomine clarius appellarẽ. Diu deniq; meditãti venit in mentẽ vt hunc pcipue deũ clarissimũ. i. Apollinẽ nominarẽ: Lucis: caloris: harmoniæ: notitiæ: fontẽ. Iam vero nec vnq; amamus incognita: nec quicq; sine luce cognoscimus nec absq; calore quodã ad amandũ aliqñ puocamur Præterea & harmonica quædã congruitas est ad amorẽ & amicitiam necessaria. Rursus ad amorẽ sæpe desiderat̃ pulcritudo corpis. Ad amicitiam semp optat̃ aĩ pulchritudo: vtraq; vero pulcritudo nihil aliud q̃ splẽdor quidã esse videt̃. Splendoris aũt auctor est apollo. Omnes itaq; rationes cogũt: amoris & amicitiæ fontẽ apollinẽ præcipue nominare. Nos aũt si cõfabulationis gr̃a deorũ numerũ forte gentiliũ more recipimus: phœbũ esse dicemus. Deũ quẽdam numen ue soli pfectum inter cœlestia regem: sin ratõne potius seria: nitimur phœbum esse deum summũ asseuerabimus. Cui⁹ sol cœlestis est imago. Itaq; phœbus ille honesti amoris & amicitiæ firme auctor est sol vero significator. Cũ igr̃ ego phœbo quodã sapiæ virtutumq; tuaꝝ splẽdore singulariter inflamatus: te ardẽter amẽ: affectemq; amicitiã ex amore cõflare: nimirũ & apollineis auspiciis ad te venio: Salue.

Multifaciendum est Laudari a laudato viro.

Marsilius Ficinus Germano Ganaiẽsi viro virtute pstanti. S. D.

q Væ de excellenti virtute dignitateq; tua iam pridem. e multis audiueram: nuper Cosmus sasselectus: & Laurentius spinellus testimoniis apud me multis confirmauerunt: viri nobiles: atq; testes hac in re profecto locupletissimi. Narrauerunt præterea q̃ tĩ me facias & q̃ ardenter ames. Ego vero plurimi facio probari amari q; abs te laude præceteris & amore dignissimo. q̃ igitur tibi gratum sit: nostra visere: tam nobis optabile: tibi prorsus gratificari. Videbis (vt spero) mox nõnullos hinc ad te platonicos venientes: Vidisses & Areopagitam simul platonicorum culmen: si nunc eo habitu. qui & ipsum & te decebat accedere potuisse: ex scriptoris & librarii: negligentia impediuit accessum: Paucos (vt spero) post dies veniet cum æpistolis. Exscriptum iam tibi est commentarium in parmenidem. Quottidie rescribitur in Timeum. Vale fœlix: atq; (vt cœpisti) carissime mi Germane. Marsilium germanum sub platone tuũ ama præcor ardenter amantem. Die. xvi. Octobris. Mccccl xxxxiiii.

Pro libro de Religione Purgatio de tarda salutatione.

Marsilius. Ficinus Ioanni stephano Equiti & Oratori Mediolanensi clarissimo. S. P. D.

e T si virtus dignitasq; tua & amor ingens erga te meus iãdiu postulabat. vt te vltro frequenterq; salutarem. tuorum tñ negociorum turba interpellare te nisi in te quadam necessaria ꝓhibebat: Nunc igit cum & minus tibi forte negocii fore putẽ. & nr̃a res exigat (vt iam pridem par fuerat) te saluto. salue semp in ipso sempiternæ salutis auctore. Deo vir oim salute dignissime. Nolui equidẽ ad virum virtutis dignitatisq; plenũ accedere vacuus. ad inclitũ illustrissimi ducis oratorẽ sine duce venire. Ducit itaq; me in pñtia xp̃s veritatis & gr̃e plenus ferentẽ mecũ librum de xp̃iana religione tractantẽ. Neq; te offendat p̃cor humilis ac pauper libri habitus. siqdẽ xp̃iana religio & in primis humilitate p̃cepit & libẽter pauptatẽ tolerat. Omnino vero liber de xp̃iana pietate cõpositus te decet insignẽ pietate virum. Præterea duo potissimũ amor: vt sit perfectus desiderare videtur. ardorẽ inq; atq; firmitatẽ. Profecto q; te ardenter amẽ testimonio esse potest sol ille apud te noster. vt luminis. ita & caloris origo. q; vero firmus noster erga te amor sit futurus argumẽtũ pœnes te atq; pignus erit pñs de religione liber. Nihil. n. religiosa pietate firmius. charitas nũq; excidit. vale fœlix. meq; ama p̃cor iamdiu ardenter amantem. Die. iiii. Nouẽbris. Mccccxciiii.

Oratio Marsilii Ficini Florentini ad Carolum magnum Gallorũ regem.

e Xcelsa maiestas tua: rex carole semp inuicte. solet nõnũq; (vt pleriq; ferũt) dicere ad hãc expeditionẽ mitti diuinitus. Qđ quidẽ nos & vniuersus hic populus florentinus tuus procul dubio credit. firmiter sperat. vehementer congratulatur. Veri nanq; simile est & xp̃ianissimũ Gallorum regem a xp̃o mitti. & Carolum p̃cæteris insignem pietate regem. xp̃iana pietate duci: presertim cum iter opusq; tm̃ ea mente sis aggressus. vt sanctam hierusalem seuissimis barbaris occupatam. summo humani generis redemptori: deniq; redimas. Regnum profecto sanctum speramus te facile redempturum. Recepto prius ob iter hereditario regno. siquidem hoc itinere passim pro viribus vestigia xp̃i sequaris. xp̃s rex pacificus pacem volentibus sæpe promittit. idem tu quoq; rex xp̃ianissimus singl'ari pietate præditus promittis (vt audimus atq; vt speramus) profecto p̃stabis: idq; reuera facies quod pio quondam Eneæ. Aeneadumq; generi mandatum est a patre. Parcere subiectis & debellare superbos. Quamobrem cum volẽtibus pacem. omnibus pacis auctor sis futurus. tuis præsertim. id est nobis pacificum te præstabis. Florentiam ciuitatem tuam mirifica pietate vises. Florentiam a flore. id ẽ a lilio dictam. Liliorum vbiq; plenam. In propria venies & tui te tota mentẽ recipient. Tu autem ducem tuum imitatus xp̃um clamabis ad populum. Venite ad me oẽs qui laboratis & onerati estis. & ego reficiã

vos. Præsens itaq; populus & futurus in æuũ gratiosum regem carolum a charitate gratiisq; nominatum his semper vocibus celebrabit. Benedictus. qui venit in nomie domini. Carolus carus nobis excelsus rex pacificus. Hæc est dies quam fecit dominus exultemus & letemur in ea. Hæc inq; de tuo splendore populus florentinus præsens futurusq; prædicabit. Totus autem mũdus. omniũq; cõmunis hystoria. quæ mox dicam (vt arbitror) recensebit carolus gallorũ rex inuictus cesarianũ illud dictu magnum. factu maximum. Veni. vidi. vici. adeo supauit: vt dicere iam iure possit. Nondum veni. necdum vidi. Iam vici. superauit & celebratissimũ illum apud omnes herculem. Hercules em̃ manibus. igne ferro. Claua laboribus dicit̃ pugnauisse. Carolus autem magnus. non tot quidem machinis. Sed ferme Iouis instar. solo (vt ita dixerim) nutu cocutit orbem. vt iam nõ galliæ dumtaxat. sed etiam orbis dominus videatur quãdoq; vocandus Quoniam excelsus carolus videtur missus esse diuinitus ad domãdos turcos. & ad sanctam hierusalem fic a manifestis hostibus vindicãdam. sic vt ipe deus omnipotens humanũ genus ab occultis hostibus liberauit.

Cur ꝓuidẽtia ꝑmittat aduersa. Item de vaticiniis remediisq; maloꝝ Marsilius Fi. Floreutinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S.D.

S Aepe quæritur a plaonicis cur nam prouidentia dinina ꝑmittat semper homies malis innumerabilibus agitari. Iustos pariter & iniustos. Summatim ad hæc respondere solẽt. Primo quidem a mortalibus ignorari. mala ne ista sint an bona. Hũanas em̃ res vmbris. cogitatõesq; somniis eẽ cõsimiles. huc tendit prophetĩcum illud. Omnia vanitas. Omnis homo mendax. Respondẽt iterũ etiã si constiterit. q̃ mala uident̃. quodãmõ etiã esse mala. Deniq; malũ ab ipo summo bono ꝑmitti dũtaxat gr̃a boni. Res em̃ difficiles & aduerse viciũ qdem curabile purgãt incurabile vero puniũt: Illic igitur purgatõis. hic iusticiæ lucet bonũ. Boni qn etiã homies in aduersis discernũtur a malis & exercẽtur atq; ꝓbant̃. Probatio vero & ꝑfectus & cõstantia bonũ. Operepciũ ẽ pterea diligenter cõsiderare platonicũ illud in phœdro de venefica mali demõis astutia dictũ: demõ aliqs statim ab initio viciis q̃plurimis immiscuit voluptatẽ. Hæc qdem ibi socrates inquit admonẽs. maloꝝ demonũ ꝑcipuũ eẽ studiũ. animas seorsum a cœlesti p̃ria in hoc exilio diutius detinere superni p̃ris oblitas. longasq; machinari moras illecebris oblectamẽtisq; terrenis qbus ꝑfecto q̃si poculis venefice circes: soporiferisq; sirenum cantibus delinite. nũq; aut certe tardius in cœlestẽ p̃riam reuertantur Contra vero demonicas insidias bñfica ꝓuidentia dei statuit. dulcibus qdẽ his lætiferisq; saporibus. sapores amaros iterim cõmisceri. ne ab eiusmodi voluptate quã timeus maloꝝ escã noiat. capiamur vt

pisces ab hamo. Hāc vtiq; platonici precipue plotinus atq; synesius magna ex pte cām eē putāt. vt diuina ꝓuidentia tot tantisq; ꝑturbationibus animos in terris vexari voluerit. Huc tēdit platonicū illud in libro de scia. cōsonū euāgelio. iamdiu dilectissime mi Ioannes ad te scriptū. ac breuiter declaratū. Impossibile inqt est o theodore mala funditus extirpari: Necessariū eñ est semꝑ aliqd bono subcōtrariū esse. apud superos quidē esse mala nō pñt. per mortalē vero naturam locūq; hūc inferiore necessario reuoluūtur. Quāobrē conandū ē. vt hinc illuc q; celerrime fugiamus. Fugere vero illud. est ꝓ viribus se similē deo reddere. similes vero nos deo faciūt. iusticia & sanctitas cū prudētia. Hæc ille. In his plato declarat nos ob eā maxime cām fugu hinc ad deū aliqñ meditari. vt mala q̄ necessario nos hic affligūt. effugiamus ex hoc videlicet mortali malo. sempiternū illud reportaturi bonū. iam vero nec vllus nisi vexatus morbis cogscit aditq; medicū. neq; naute. nisi fluctibus agitati gubernatoris prudētiā ammirāt. Mortales ꝓfecto tā hæbetes sunt vt bonū nō aliūde ꝓrsus cogscāt. q; ex compatōe malorū. tā ingrati. vt deū bonorū oīm largitorē nō facile colāt. nisi malis oppressi. Quāobrē morbis ꝑturbatonibusq; frequentibus cruciati. ad deū ipm tanq; ad medicū opitulatoreq; confugere cōpellūt. Cogūtur quoq; cognoscere. nō terrenā quidē ꝓuinciā vbi egunt assidue. nūq; vero qescūt. suā fore ꝑriam sed cœlestē. Nulla vero potior assignari cā pōt. ob quā mala deus & aduersa ꝑmittat q; rō euāgelica. docēs: cœcos mutilatosq; nasci nōnūq; admirabilem dei potētiā bonitatēq; hoibus declarandā. Mala videlicet hoibus incurabilia. mirabiliter curaturā. Queādmodū & morbi fluctusue non quilibet. sed grauissimi. medicū gubernatorēue summū testificari solent. Sæpe igitur homies & priuatim & publice. tam extremis vndiq; cohercentur angustiis vt nusq; pateat exitus. Nulla iā speret hūana salus. sed tantū diuina petant. Tunc diuia bonitas & ptās filiis suis pia mēte suppliciter obsecrātibus ꝓpiciā porrigēs ex alto manū declarat: deū solū esse in extremis calamitatibus seruatorē. Idq; tūc quidem demōstrat apertius. qñ discrimina tāta diu prius q; veniāt ꝑ prophetā qndā ventura p̄dixerit. Medici qdem humani officium ē. & si minus sanitatē. saltē semꝑ p̄stare ꝓnosticon. Diuini vero pariter vtrūq; complecti. Et si horū exempla ex sacris lrīs licet afferre q; plurima. q̄ oībus sunt in ꝓmptu. Meū tñ consiliū est in pñtia. qđ & sp fuit ī lucē. minus nota ꝓferre. mysteriaq; xp̄iana quoad possem platonicis cōfirmare. Audi igitur mi Ioannes tam diuinorū cultor. q; studiose platonicorū. qbus verbis apud Platonē socrates diuinū cōsiliū circa malorū humanorū remedia ꝓphetasq; confirmet. sic. n. loquit in symposio. sacerdos diotima fatidica mulier diuinorūq; ꝑita. pestem prædixit atheniēsibus imminētem. Itaq; sacris decennio an peste pactis.

morbi dilationē dedit. Item si in phœdro. si refferamus sybillā. & ali-
os quicūqꝫ vsi sunt vaticinio qꝫ multa p̄dicētes in futuꝝ ꝓfuerint. p-
lixum nimis extendemus sermonē. ac rem manifestā omnibus pro
feremus. Et paulopost inqt. antiqui testificant̄ vaticiniū diuino quo-
dam furore ꝑfectum. coniectura prudētiaqꝫ humana supra modum
præstātius esse. Atqui aduersum morbos laboresqꝫ grauissimos ob
antiq̄ delicta quādoqꝫ diuina indignatione mortalibus imminētes.
diuinus gentibus qbusdam aliūde furor adueniens & furura prædi
cens. quibus opus erat. remedia mirabiliter adinuenit. cōfugiens ad
vota cultusqꝫ diuinos. Vn̄ expiatōes propiciationesqꝫ consequutus
incolumē reddidit possidente. & in præsens tempus & in futurū ab-
solutionē p̄sentium maloꝝ recte furēti occupatoqꝫ adeptus. Hæc ibi
p̄terea in libro legum primo. Plato sic inquit. Epimenides cretensis.
vir diuinus decem annos an̄ persicum bellum. dei oraculo monitus.
ꝓueīt athenas. & sacrificia q̄dā dei oraculo ædita fecit. atheniēsibusqꝫ
persicam formidantibus classem p̄dixit decennio persas non ventu
ros. & postqꝫ venerit infecta re discessuros. Eiusmoi sane virū Plato
omniū sapientissimum esse censet. qꝫuis sæpe vulgo stultissimus ha-
beatur. Itaqꝫ in phœdro scribit mirabile quiddam hunc modum. Di-
uinis meditatōnibus. Qui recte vtitur perfectisque mysteriis sem-
per imbuitur. perfectus reuera solus euadit. ab humanis autem stu-
diis segregatus. diuinoqꝫ inherens carpitur a multitudine. q. extra se
positus. Sed ip̄e deo plenus multitudinem latet. Post hæc plato cum
prophetam & sacerdotem diuinis occupatum. sapientiæ humane lō-
ge ad modum interuallo præposuisset. describit mentē quandā diui-
no ꝑsus amore flagrantem. extasimqꝫ amatoriā patientem. atqꝫ fu-
rorem alienationemqꝫ hmōi. non solum humane prudētiæ. sed diui-
nis etiam muneribus om̄ibus anteponit. Vbi plane comprobat apo
stolicū illud. Maior hoꝝ charitas. Mitti autē prophetas a deo. & qua
ratione mittantur. Auicenna etiam in libro diuinorum multis ratio
nibus cum Platone consentit. Sed longioribus iam digressionibus
prætermissis. ad institutum breuiter redeamus. Animaduersione ꝓ
fecto nō mediocri dignū ē vt in supiorib⁹ inqt plato ꝑꝑ ātiq̄ delicta
indignatū deū calamitates hoībus quodamō destinasse. Hinc asseue
ratur oraculū illud. propter peccata veniūt aduersa. illud quoqꝫ mo-
saycū. ex primoꝝ delicto parētū. aduersa nobis oīa cōtigisse. vbi præ
terea subdit plato deū tāqꝫ misc̄dia q̄dā affectū freq̄nter afflare ꝓphe
tas. futura nobis flagella prænunciaturos. vt hinc admoniti ad vota
expiatōesqꝫ sacras cōfugiam⁹. qb⁹ rite pactis. incolumes frequenter
euadimus. ibi ꝑfecto oīa videtur eccl̄iæ nostræ mysteria comproba
re. Proinde ne forte rei tantæ longius exempla petātur. Nonne pro
pter multa delicta postremū huic vrbi hoc autumo exitiū imminebat

Nulla prorsus hominum virtute vitandū? Nonne diuina clementia Florētinis indulgentissima: integro ante hūc autūnū quadriēnio nobis istud prænuntiauit? Per virum sanctimonia sapientiaq; præstantē Hieronimum ex ordine prædicatorum: diuinitus ad hoc electum. Nonne præsagiis monitisq; diuinis per hunc impletis: certissimum iamiam supra nostrum caput imminens exitium: nulla prorsus virtute nostra: Sed præter spem opinionemq; nostram mirabiliter euitauimus? A domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris. Reliquum est optime mi Ioannes: vt deinceps salutaribus tanti viri consiliis obsequentes: non solum ego atq; tu: sed omnes etiam Florentini: deo nobis clementissimo: grati sumus: & publica voce clamemus Confirma opus hoc deus quod operatus es in nobis. Die. xii. Decēbris. Mcccclxxxxiiii.

Gratulatio pro litteris diu expectatis.

Marsilius Ficinus Germano Ganaiensi dilectissimo suo. S.D.

c Adem tempestatis huius iniquitas: & tuas ad me & meas ad te sæpe litteras intercepit. Heri tādem vicit iter durum pietas expectatamq; diu tuam mihi concessit epistolam: surge mea nunc æpistola præsens: I nunc ad decus nostrum melioribus vtere fatis: sed quid nam primo scribam? Certe quid in primis contigit mihi gratissimum: me videlicet & commendatum esse per epistolam tuam fratri tuo Ioanni acati regio parisii præsidenti. Id quidam operepræ- tium nobis fuit & erit. Nam Italia ferme tota: certe tuscia omnis præsertim Florentia externis pariter & internis quottidie tumultibus agitatur. Conueni equidem hic apud excelsum Regem vestrum superioribus diebus Ioannem nostrum: virum frequenti salutatione dignissimum. eiusq; conspectu non solum ob splendorem suum: gratulatus sum sed etiam ex hoc valde congratulatus: q; in egregio fratre tuo charissimum hermanum meum videre videbar. Me interim in p̄sentibus angustiis consolantem. Proinde: & si pfessio nostra est vacue mentis opus: pergo tamen inter hos strepitus in platonicis commentationibus assidue quoad possum: eas propediem (si deus aspirauerit) perfecturus.

Pia Platonis sententia: De amicis & inimicis dei.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico Vnico Salutem Plurimum Dicit.

c Ontuli heri tecum & cum genero tuo Gerardo Ianfilatio p bo viro: quid in philebo plato de amicis dei sentiat: vel inimicis. Placuit ergo tibi vt ipsa verba platonis ad te scriberem & quæ ibidem sit expositio nostra. Accipe igitur atq; lege fœliciter: verba platonis hec sunt: vir iustus & pius & probus nonne deo amicus est. Iniustus autem & improbus inimicus? Est profecto. Plurima

quidem ſpe vnus quiſq; ducitur. Interiores enim ſermones quidam ſunt in vnoquoq; noſtrum. Quos & opiniones & ſpes nominare ſolemus ſunt quinetiam phantaſmata picta. Nam cuiq; licet fingere ſe cumulum auri maximum poſſidere: oblectamentiſq; variis abundantem omni ſuauitate perfundi. An non dicendum opiniones imaginationeſq; eiuſmodi bonis viris: quia deo amici ſunt: veras frequenter euadere? Malis autem ſæpe numero falſas? Dicendum certe: prauis vtiq; viris oblectationes quædam adſunt: ſæpe confictæ: ac deniq; falſe: falſis igitur voluptatibus praui ſæpenumere geſtiunt. Homines autem boni gaudiis ſemper veris aluntur. Hactenus Plato. Sequitur expoſitio noſtra: Bonus vir a Platone cenſetur: qui in ſe quidem temperatus: ad deum autem pius eſt: ad homines vero iuſtus. Animus eiuſmodi propter ſimilitudinem deo præ cæteris eſt amicus: malus autem propter diſſimilitudinem inimicus: Itaq; cum deus: & moueat intrinſecus: & vbiq; prouideat: nimirum opiniones & imaginationes ſpeſq; bonorum virorum: vere frequenter euadunt: malorum vero falſe: vtriq; gaudia quædam excogitant: optant ſperant: hæc bonis viris tanq; diuinis atq; veridicis: vera ſæpe contingunt: malis vero falſa: mali enim tanq; ſibimet mendaces: ſicut frequenter opinione falluntur: ita falſa ſæpius oblectamenta confingunt: deniq; ſi prauis tanq; a diuina veritate diſcordibus ſuccedere ſpes non debeat: ſæpe tamen in externis ſucceſſum habere videntur: ſequitur ſaltem: vt intrinſecus non ſuccedant: ſemper ergo ſollicitantur intus atq; languent: eorumq; voluptates ſimiles ſunt falſis voluptatibus egrotantium: ſomniantium inſanorum: Die. xx. Decembris Mcccclxxxxiiii.

Pro libro de Sole.

Marſilius Ficinus Ioanni Ganaienſi Digniſſimo Pariſii præſidenti. Salutem Plurimam Dicit.

c Vm propter hoſpitium domeſticorum turbam: publicoſq; tumultus: tranquille iſthic philoſophari non poſſem: philoſophicum tamen officium mihi perpetuum intermittere nollem: in ruſticam ſolitudinem ex vrbe receſſi: Sed anteq; diſcederem: exoptatum mihi diu ſplendorem tuum ſæpe queſiui. Quem deniq; nondum ſalutaui præſentem hunc abſentem munere quodam phœbo ſalutato. Si quidem ipſe phœbus: qui forte non tangit globo: radiis interim attingit vbiq;. ſplendor quin & tuus ſuis hucuſq; radiis me contingit. Per ipſum luminis phœbei calorem te obſecro ſplendidiſſime mi Ioannes: vt Marſilium ames ardenter amantem Vale.

Pro libro de Sole.

Marſilius Ficinus Paulo Veronenſi: inſigni doctrina Viro. Salutem Plurimam Dicit.

Idere te quidem Florentiæ licuit. Idq3 admodum mihi gratum contigit. Gratissimum quoq3 fuisset: præsidentem Parisii visere: virum aspectu dignissimum. Quamq3 si vos inuicem ea (vt arbitror) charitate deuincti estis vt sit alter in altero: cum Primum aspexi Paulum in Paulo introspexi Ioannem: ita Profecto phœbus dum splendore foris aspicit: calore interim (vt ita loquar) introspicit deniq3 per ipsum phœbeum munus: quod ad te quoq3 mitto te vehementer obsecro: vt apollineo ioanni me sæpe commendes Vale.

Finis Duodecimi & Vltimi Libri Epistolarum Familiarium Marsilii Ficini Florentini.

Marsilii Ficini Florentini Eloquentissimi Viri Epistolæ familiares Per Antonium Koberger impræsse Anno incarnate deitatis. M.cccc.xcvii.xxiiii. februarii finiunt Fœliciter.